

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

2000 YILINDA YAYIMLANAN
TÜRK ÇOCUK VE GENÇLİK ROMANLARINDA DEĞERLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Yasemin Nur ÇİNİ

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

MAYIS 2020

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**2000 YILINDA YAYIMLANAN
TÜRK ÇOCUK VE GENÇLİK ROMANLARINDA DEĞERLER**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Yasemin Nur ÇİNİ
(Y1712.250002)**

**Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kâzım YETİŞ

MAYIS 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “2000 Yılında Yayımlanan Türk Çocuk ve Gençlik Romanlarında Değerler” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2020)

Yasemin Nur ÇİNİ

Aileme...

ÖNSÖZ

Değerler, toplumların zaman süzgecinden geçirerek günümüze ulaştırdıkları, insan yaşamına yol gösteren manevi ve vicdani kurallar bütünüdür. Kişilerin davranışlarını ve tutumlarını idealize etmede, toplum içerisinde hayatını huzurla idame ettirmesinde, değerler önemli bir araçtır. Bu sebeple çocuklara, değer eğitiminin, çok erken yaşlarda verilmesi elzemdir. Çocuklar, değerleri doğal çevrelerinden ve okudukları eserlerden öğrenirler. Doğal çevrede öğrenilen değerler daha kalıcı olsa da değerlerin genel bir çerçeve ile tam ve doğru şekilde öğrenimi ancak kitaplar sayesinde gerçekleşebilir. Ancak kök değerler çocuk ve gençlik edebiyatı alanında yazılan her romanda aynı oranda işlenmez. Bu nedenle çocuk ve gençlik romanlarının doğru analiz ederek, değer kavramının yoğun olarak işlendiği eserleri tespit etmek ve çocuklara ulaştırılmasını sağlamak oldukça önemlidir. Biz de araştırmamıza dâhil olan çocuk ve gençlik romanlarını inceleyerek, elde ettiğimiz verilerle, niteliği yüksek romanları çocuklar ve gençlerle buluşturup, yeni nesillerimizin değerlerine bağlı olarak yaşamını idame ettirmesine katkı sağlamak istedik. Bu bağlamda; 2000 yılında yayınlanan Türk çocuk ve gençlik romanlarında evrensel ve milli değerlere ne kadar yer verildiğinin tespitini yaptık ve bu romanları değerler eğitimi açısından analiz ettik.

Araştırmamızda, 2000 yılında ilk basımı yapılan çocuk ve gençlik romanlarını tespit ederken nitel ve temel araştırma tekniklerinden tarama modelini kullandık. Araştırmamızı üç aşama üzerine bina ettik. Birinci aşamada, ilk olarak, Türkiye’de bulunan kütüphanelerin veri tabanları ile kataloglarını tarayarak, 2000 yılında ilk basımı yapılan çocuk ve gençlik eserlerini tespit ettik. Bu eserlerin türlerini belirledik ve çocuk/gençlik romanlarını listeledik. Daha sonra listemizi teyit etmek adına, çocuk ve gençlik romanları üzerine yayım yapan yayınevlerinin, yazar listesini oluşturduk. Tespit ettiğimiz yazarların eserlerini yazarlar sözlüğünden araştırmak suretiyle 2000 yılında ilk baskısının yapıldığına emin olduğumuz eserleri listemize ekledik. Araştırmamızın ikinci aşamasında, tespit ettiğimiz çocuk ve gençlik romanlarının birinci baskılarına ulaşarak, romanların 2000 yılına ait olup olmadığını teyit ettik.

Araştırmamız sonucunda; *13. Engel, Afacanlar Kulübü, Ayşegül’e Ne Oldu?, Başlı Bulutlu Uçurtma, Bekle Bizi Gül Yaprağı, Bir Sokağın Hikâyesi, Burukluk, Çatalçay’ın Çocukları, Dost Kuzenler, Ebru’ların Tatili, Garip Kız’ın Öyküsü, Gizemli Koltuk, Güzeldi O Günler, Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag, İçimde Çiçekler Açınca, Karabasan, Kınalı Güvercin, Kumru, Ova, Parfüm Reyonu, Park, Sırrını Vermeyen Tabak, Sihirbaz Şapkasını Kaybetti, Son İki Çocuk, Süper Gazeteciler, Şeker’le Biber’in Gelişi, Türkü Çocuk, Yaşamı Tartan Terazi, Yazgısını Değiştiren Çocuk, Yüzümde Kırlangıç Gölgesi* adlı romanların, 2000 yılında yayınlanan çocuk ve gençlik romanı olduğu sonucuna vardık. 2000 yılında birinci baskısı yapılan *Aslan Pençeli Kedi* romanının, 1993 yılında *Evime Dönüyorum* adıyla basıldığını tespit ettik, bu sebeple de incelememizde bu romana yer vermedik. *Feray’in Düşü* adlı eseri, bir rüyayı anlatması sebebiyle çalışmamıza eklemedik. İncelememizi, bu iki eser dışında, 2000 yılında basılan 30 roman üzerinde

şekillendirdik. Çalışmamızda, (Süper Gazeteciler hariç) bütün romanların ilk baskısını referans aldık. Analiz sırasında parantez içerisinde verilen sayfa numaraları bahsedilen ilk baskılara aittir.

Araştırmamızın üçüncü ve son aşamasında çalışmamıza konu olan bu 30 eseri betimsel analiz yöntemini kullanarak; adil olma, aile birliği, arkadaşlık, barış, bilimsellik, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, dayanışma, dini değer, doğa sevgisi, duyarlılık, dürüstlük, estetik, fedakârlık, gelenek, güven, hayvanseverlik, hoşgörü, kanaatkârlık, merhamet, misafirperverlik, özgürlük, paylaşımcı olmak, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, sözünde durma, temizlik, tutumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere 33 ana başlıkta inceledik. Birbiriyle ilişkili olan değerleri tasnif ederek bir sınıflandırmaya tabi tuttuk. Bu sınıflandırmayı, sevgi kaynaklı değerler, kişisel değerler, toplumsal değerler ve dini-kültürel değerler olmak üzere dört ana başlıkta şekillendirdik. Sevgi kaynaklı değerler başlığında aile birliği, arkadaşlık, doğa sevgisi, hayvanseverlik ve sevgiyi; kişisel değerler başlığında adil olma, bilimsellik, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, dürüstlük, fedakârlık, hoşgörü, kanaatkârlık, merhamet, sabır, sorumluluk, sözünde durma, temizlik ve tutumluluğu; toplumsal değerler başlığında barış, dayanışma, duyarlılık, güven, özgürlük, paylaşımcı olmak ve yardımseverliği; son bölüm olan dini-kültürel değerlerde ise dini değer, estetik, gelenek, misafirperverlik, vatanseverlik ve saygıyı analiz ettik.

Daha önceden yapılmış çalışmaları tekrar etmemek adına, değerlerin açıklamalarını ve özelliklerini kendimiz açıklama yoluna gitmedik. Tespit ettiğimiz değerleri, romanın vakası içerisinde ele alarak analiz ettik. Söz konusu olan değeri, vakanın içerisinde analiz ettikten sonra tırnak içerisinde alıntıladık. Doğrudan, suni bir yolla verilen değerleri, vaka içerisinde tutulmadığı için değerlendirmeye almadık. Tabii bir sonuç olarak, bütün değerlerin bir eserde işlenmemiş olması durumuyla da karşılaştık. İnceleme sürecinde *'Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi'* adlı eserden oldukça istifade ettik. Analiz sonucunda, bahsi geçen değerlerin eserlerde hangi yoğunlukta işlendiğini de saptadık. Yoğunluk sırası oluşturulduğunda, en çok işlenen değer 'sevgi' olduğunu gördük. Daha açık ve düzenli olması adına sevgi değerini bir sınıflandırmaya tabi tuttuk ve 'Aile Sevgisi, Arkadaş/Arkadaşlık/Dostluk Sevgisi, Karşı Cins Duyulan Sevgi, Öğretmen Sevgisi' olmak üzere dört alt başlıkta tasnif ettik. 'Aile Sevgisi'ni ise kendi içerisinde; 'Anne-Babanın Çocuk Sevgisi, Anne-Baba Sevgisi, Kardeş Sevgisi, Büyükanne-Büyükbaba Sevgisi, Büyükanne-Büyükbabanın Torun Sevgisi' olmak üzere beş alt başlıkta verdik. Analiz edilen romanlar arasında, vaka içerisinde en çok değer işlenen eser Bekle Bizi Gül Yaprağı, en az değer işlenen ise Son İki Çocuk romanıdır.

İncelememiz; Önsöz, Giriş, Sevgi Kaynaklı Değerler, Kişisel Değerler, Toplumsal Değerler, Dini-Kültürel Değerler, Sonuç ve Kaynaklar adlı bölümlerden oluşmaktadır. Romanlarda yer alan değerlerin analizini bitirdikten sonra sonuç kısmında, çalışmamız boyunca elde ettiğimiz verileri ifade ettik. 2000 yılında yayımlanan, çalışmamızda konu edinen tüm Türk çocuk ve gençlik romanlarını çalışmamızın sonunda bir tablo olarak sunduk. Çalışmamızda, 2000 yılında yayımlanan eserlere dair herhangi bir eleştiride veya öneride bulunulmamıştır. Araştırmamızın, çocuklara ve gençlere daha nitelikli kitaplar okutulmasında etkili olacağını düşündük. Araştırmamızın Türkiye'deki değerler eğitimi çalışmalarına, incelenen eserlerin çocuklara ve gençlere, taramanın ise literatür taraması yapan ve değer analizi üzerine çalışan araştırmacılara katkıda bulunacağı görüşündeyiz.

Çalışma sürem boyunca sonsuz sabrı ve hoşgörüsü ile beni yönlendiren, ilgisi ve fedakârlığıyla tezime büyük destek veren, yoluma ışık tutan Saygıdeğer Hocam Prof. Dr. Kâzım YETİŞ'e sonsuz teşekkürler. Tüm yoğunluğuna rağmen ilgisini, yardımlarını, rehberliğini esirgemeyen Değerli Hocam İAÜ Mütevelli Heyet Başkanı Doç. Dr. Mustafa AYDIN'a teşekkürü borç bilirim.

Mayıs 2020

Yasemin Nur ÇİNİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	xi
İÇİNDEKİLER	xv
ÖZET	xix
ABSTRACT	xxi
1. GİRİŞ	1
2. SEVGİ KAYNAKLI DEĞERLER	5
2.1. Sevgi.....	5
2.1.1. Aile sevgisi.....	5
2.1.1.1. Anne-babanın çocuk sevgisi.....	5
2.1.1.2. Anne-Baba sevgisi	14
2.1.1.3. Kardeş sevgisi.....	21
2.1.1.4. Büyükanne-Büyükbaba sevgisi	24
2.1.1.5. Büyükanne-Büyükbabanın torun sevgisi	29
2.1.1.6. Akraba sevgisi	33
2.1.2. Arkadaş/Arkadaşlık/Dostluk Sevgisi	36
2.1.3. Karşı Cinsle Duyulan Sevgi.....	57
2.1.4. Öğretmen Sevgisi	84
2.2. Hayvanseverlik	85
2.3. Doğa Sevgisi.....	103
2.4. Arkadaşlık.....	115
2.5. Aile Birliği.....	119
3. KİŞİSEL DEĞERLER	123
3.1. Adil Olma	123
3.2. Bilimsellik.....	126
3.3. Cesaret	131
3.4. Cömertlik	135
3.5. Çalışkanlık	137
3.6. Dürüstlük	150
3.7. Fedakârlık.....	154
3.8. Hoşgörü	157
3.9. Kanaatkârlık.....	169
3.10. Merhamet.....	172

3.11. Sabır	188
3.12. Sorumluluk	191
3.13. Sözünde Durmak	195
3.14. Temizlik	196
3.15. Tutumluluk	203
4. TOPLUMSAL DEĞERLER	205
4.1. Barış	205
4.2. Dayanışma	207
4.3. Duyarlılık	221
4.4. Güven	226
4.5. Özgürlük	229
4.6. Paylaşımçı Olmak	231
4.7. Yardımseverlik	234
5. DİNİ-KÜLTÜREL DEĞERLER	249
5.1. Dini Değer	249
5.2. Estetik	265
5.3. Gelenek	276
5.4. Misafirperverlik	286
5.5. Vatanseverlik	290
5.6. Saygı	296
6. SONUÇ	305
KAYNAKLAR	311
ÖZGEÇMİŞ	313

TABLolar LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1: 2000 Yılında Yayımlanan Türk Çocuk ve Gençlik Romanları	306-307
Tablo 2: Toplam Değer Sayısı	308
Tablo 3: Az İşlenen Değerlerin Sayısı ve Sayfa Numaraları	310

2000 YILINDA YAYIMLANAN TÜRK ÇOCUK VE GENÇLİK ROMANLARINDA DEĞERLER

ÖZET

Değerler, toplumların zaman süzgecinden geçirerek günümüze ulaştırdıkları, insan yaşamına yol gösteren manevi ve vicdani kurallar bütünüdür. Kişilerin davranışlarını ve tutumlarını idealize etmede, toplum içerisinde hayatını huzurla idame ettirmesinde önemli bir araç olan değerlerin çocuklara erken yaşlarda öğretilmeye başlanması elzemdir. Bu öğrenim sürecinde, edebi eserler, çocuklar ve gençler için önemli bir kaynaktır. Tabii bir durum olarak, her edebi eserde değerler aynı oranda işlenmez. Edebi eserlerin değerler bağlamında hassasiyetle incelenmesi, değerlerin yoğun işlendiği romanların çocuklara ve gençlere tavsiye edilmesi önemlidir.

“2000 Yılında Yayımlanan Türk Çocuk ve Gençlik Romanlarında Değerler” adlı çalışmamızda, 2000 yılında yayımlanan, *13. Engel, Afacanlar Kulübü, Ayşegül’e Ne Oldu?, Başlı Bulutlu Uçurtma, Bekle Bizi Gül Yaprağı, Bir Sokağın Hikâyesi, Burukluk, Çatalçay’ın Çocukları, Dost Kuzenler, Ebru’ların Tatili, Garip Kız’ın Öyküsü, Gizemli Koltuk, Güzeldi O Günler, Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag, İçimde Çiçekler Açınca, Karabasan, Kınalı Güvercin, Kumru, Ova, Parfüm Reyonu, Park, Sırrını Vermeyen Tabak, Sihirbaz Şapkasını Kaybetti, Son İki Çocuk, Süper Gazeteciler, Şeker’le Biber’in Gelişi, Türkü Çocuk, Yaşamı Tartan Terazi, Yazgısını Değiştiren Çocuk, Yüzümde Kırlangıç Gölgesi* adlı 30 romanı değerler bağlamında analiz ettik. Bahsedilen romanları, betimsel analiz yöntemini esas alarak; adil olma, aile birliği, arkadaşlık, barış, bilimsellik, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, dayanışma, dini değer, doğa sevgisi, duyarlılık, dürüstlük, estetik, fedakârlık, gelenek, güven, hayvanseverlik, hoşgörü, kanaatkârlık, merhamet, misafirperverlik, özgürlük, paylaşımcı olmak, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, sözünde durma, temizlik, tutumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere 33 ana başlıkta inceledik. Tespit edilen bu değerleri, romanın vakası içerisinde ele aldıktan sonra roman içinde geçtiği bölümü tırnak içerisinde alıntıladık. Tüm romanların analizi bittikten sonra, bahsi geçen değerlerin eserlerde hangi yoğunlukta işlendiğini de saptadık. Bu sonuçlara göre, 2000 yılında yayımlanan Türk çocuk ve gençlik romanlarının sevgi değeri üzerine kurulduğunu, en çok değerın Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında, en az değerın ise Son İki Çocuk romanında işlendiğini söylemek mümkündür.

Günümüzde çocuk romanları ile ilgili tam bir koleksiyona sahip bir kütüphane ve kapsamlı bir bibliyografya çalışması mevcut değildir. Araştırmamızın konusuna giren romanlarla birlikte bu yıla ait tam bir bibliyografya çalışması yaparak literatür taramalarına katkıda bulunmayı amaçladık. Bu romanların değer eğitimine katkısını analiz ederek; çocukların bu romanlardan ne şekilde faydalanacağını ortaya koymak istedik. Çocukların evrensel ve milli değerleri benimsemesi ve ona göre bir kimlik

oluşturmasında çocuk romanlarının önemi yadsınamaz. Bu sebeple çalışmamızın, çocuklara daha nitelikli kitaplar okutulmasında etkili olacağını düşündük. Araştırmamızın Türkiye'deki değerler eğitimi çalışmalarına, incelenen değerlerin okuyuculara, taramanın ise literatür taraması yapan ve değer analizi üzerine çalışan araştırmacılara katkıda bulunacağı görüşündeyiz.

Anahtar Kelimeler: *Çocuk Edebiyatı, Gençlik Edebiyatı, Roman, Değerler*

VALUES IN TURKISH CHILDREN AND YOUTH NOVELS PUBLISHED IN 2000

ABSTRACT

Values are the whole spiritual and conscientious rules that societies pass through the time filter and guide human life. It is essential to start teaching children at an early age, which is an important tool in idealizing individuals' behaviors and attitudes and keeping their lives peacefully in the community. In this learning process, literary works are an important resource for children and youth. Naturally, values are not treated in the same proportion in every literary work. It is important to analyze the literary works in the context of values with precision and to recommend the novels in which the values are intensely studied to children and young people. In our study titled "values in Turkish Children and Youth Novels", published in 2000, We analyzed the 30 novels stated below which were published in 2000, in the context of values ; *13. Engel, Afacanlar Kulübü, Ayşegül'e Ne Oldu?, Başlı Bulutlu Uçurtma, Bekle Bizi Gül Yaprağı, Bir Sokağın Hikâyesi, Burukluk, Çatalçay'ın Çocukları, Dost Kuzenler, Ebru'ların Tatili, Garip Kız'ın Öyküsü, Gizemli Koltuk, Güzeldi O Günler, Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag, İçimde Çiçekler Açınca, Karabasan, Kınalı Güvercin, Kumru, Ova, Parfüm Reyonu, Park, Sırrını Vermeyen Tabak, Sihirbaz Şapkasını Kaybetti, Son İki Çocuk, Süper Gazeteciler, Şeker'le Biber'in Gelişi, Türkü Çocuk, Yaşamı Tartan Terazi, Yazgısını Değiştiren Çocuk, Yüzümde Kırlangıç Gölgesi.*

We analyzed the mentioned novels, based on the descriptive analysis method, in 33 main titles; fairness, family unity, friendship, peace, scientificness, courage, generosity, diligence, solidarity, religious values, love of nature, sensitivity, honesty, aesthetics, devotion, tradition, trust, animalism, tolerance, contentment, compassion, hospitality, freedom, being sharing, patience, respect, love, responsibility, keeping word, cleanliness, prudence, patriotism and helpfulness.

After considering these values in the case of the novel, we quoted the section in the novel in quotation marks. After the analysis of all the novels, we also determined at which intensity these values are processed in the works. According to these results, it is possible to say that the Turkish children's and youth novels published in 2000 were based on the love value, and the most value was processed in the novel *Bekle Bizi Gül Yaprağı*, and the least value in the novel *Son İki Çocuk*. Today there is no library with a complete collection of children's novels and a comprehensive bibliography study. We aimed to contribute to the literature searches by doing a full bibliography study of this year with the novels included in the subject of our research. By analyzing the contribution of these novels to value education; We wanted to reveal how children would benefit from these novels. The importance of children's novels cannot be denied in the adoption of universal and national values of children and creating an

identity accordingly. For this reason, we thought that our study would be effective in teaching children more qualified books. We believe that our research will contribute to the study of values education in Turkey, the values studied will contribute to the readers, and the survey will contribute to the researchers who are searching the literature and working on value analysis.

Key Words: *Children's Literature, Youth Literature, Novel, Values*

1. GİRİŞ

Değerler, toplumların zaman süzgecinden geçirerek günümüze ulaştırdıkları, insan yaşamına yol gösteren manevi ve vicdani kurallar bütünüdür. Bu bağlamda insanların ortaklaşan görüşlerine dayanır. Evrensel ve kültürel olmak üzere çeşitlilik gösteren, ideal yaşam düzeninin oluşmasına katkı sağlayan hedef davranışlardır. Değerler, bir diğer tanımıyla nesnel boyutu olmayan, bulunduğu toplum içerisinde uzlaşmaya dayalı yapay bir sistemdir. Bu yapay sistem, soyut olması sebebiyle duygulara bağlıdır ve her değerın insanların nazarında önem derecesi birbirinden farklıdır. Bu önem derecesine göre de kullanım ve yaygınlaşma alanı, sınırları insanlar tarafından belirlenir.

Değerlerin kökü insanın ruh dünyasında, bedeni ise kültür dünyasında yer alır. Onun için, insanın fitratında, öz yaratılışında var olan ve onu mükemmel kılan niteliklerin keşfedilmesi ve içselleştirilip karakter halini alması için bilgiye ve aydınlanmaya, yardım ve rehberliğe ihtiyacı vardır. Hangi çağda ve kültür dünyası içinde yaşarsa yaşasın insan kendini değerler dünyası içinde inşa eder. İnsanlar arasında, benimsedikleri ya da daha çok önem verip tercih ettikleri değerler bakımından farklılıklar olabilir. Hatta bir kimsenin sahip olduğu değerler kendi içinde birtakım değişimlere uğrayabilir. Fakat değerden bütünüyle yoksun, değerleri olmayan bir insan düşünülemez. Başka insanlarla ilişki kurmamız, onlarla ortak bir birliktelik, kaynaşma ve dayanışma içerisinde yaşamamız da hepimizi kuşatan ortak “aşkın değerler” alanından beslenmemizle mümkündür. (Değerler Psikolojisi ve Eğitimi, Hayati Hökekleli, 266) Duygu ve düşünüş dünyasına odaklı olan değerler sistemi, kişilerin davranışlarına ve tutumlarına yol göstermesi, kılavuz olması sebebiyle çok önemli bir yere sahiptir.

İnsanın ruhsal yapısında ve kişisel gelişiminde -yetiştığı ortamın da etkisiyle- çocukluktan itibaren edindiği erdemlerin büyük etkisi vardır. İyi nitelikler, insanın düşünce ve davranış kalıplarını etkilediği için, bir bakıma kişiliğimizin silüetini de oluşturur. Böyle düşündüğümüzde insanın geçmişini bilmesi için geleceğini öngörmesinin gerekli olduğu kanısına varırız. Ayrıca değerler, mutluluğumuzu

sağlayan ve kültürel altyapımızı oluşturan en önemli faktörlerdendir. Hayat ve olaylar karşısında yaptığımız soyut çıkarımlar, değerlerin verilerini oluşturur. Gerek beş duyumuzla algıladığımız gerekse akıl ve sezgi yoluyla idrak ettiğimiz değerler, insanların düşünce tarzını belirleyerek davranışları oluşturur. (Değerler Psikolojisi ve İnsan- Nevzat Tarhan, 24)

İnsan, içgüdüleri ve doğası gereği, bildiği ve doğru olduğuna inandığı bütün inanışları ve olguları kendisinden sonraki nesle aktarmak, bu şekilde mevcudiyetini korumak ister. Bu aktarım sürecinde, toplumlar arası ayrımlar, düşünce ayrılıkları ve bakış açısı farklılıkları oluşur. Bir bakıma bu ayrılıkların tümü, o toplumu bir diğerinden ayıran kültürel farklılıktır. Değerlerin toplum içerisinde benimsenmesi ve uygulamaya geçmesi noktasında uzun bir zamana ihtiyaç vardır. Pozitif sonuç oluşturacağına inanılan bir davranışın toplum içinde yer edinmesi, hatta bir bakıma onay görmesi önemlidir.

Nitekim, milenyum çağı olarak adlandırılan 21. Yüzyıl, sanayi 4.0, teknoloji, yapay zekâ vb. birçok yeniliğin etkisiyle mevcut algının değişmesine yol açmıştır. Bilgi çağı olarak bilinen 21. Yüzyıl, bilginin yanında bireyselliği ve yalnızlığı da beraberinde getirmektedir. Bu geçiş sürecinde bazı değerlerin eskisi kadar kullanılmaması, birçok yeni değerlerin de toplum tarafından benimsenmesi olağandır. Gelecek yıllarda, bugün sınıflandırmalarımız arasında bulunmayan birçok değer ortaya çıkacağı aşikârdır. İnsan ve yaşam nasıl değişiyorsa; buna bağlı olarak değerler ve bakış açıları da değişecektir, bu durum tabiidir. İnsan zihni değişimin kendisidir bu sebeple değerlerin statik olmasından bahsetmek imkansızdır.

Değişen ve dönüşen dünyada, birçok kavram hızla yok olmaktadır. Bu kaybolan kavramların başında gelenlerden biri de kültürdür. Toplumlar dünya sahnesinde maddi özelliklerinin yanında manevi yönleriyle, dünyaya bakış açılarıyla da tanınır. Değerler bu bağlamda, toplumları dünyaya tanıtan bir düşünüş şeklidir. Toplumların, bu değişim sürecine dahil olurken, milli ve manevi değerlerinden kopmaması onları geleceğe taşıyacak en önemli kriterdir. Her toplum mevcudiyetini sürdürebilmek adına benimsediği değerleri gelecek nesillere aktarır. Ancak her toplumun yaşayış tarzı birbirinden farklıdır. Buna bağlı olarak değerler, toplumlara göre farklılık gösterir. Yapılan araştırmalarda, analizlerde, değer incelemelerinin birbirinden farklı olduğunu

görmek mümkündür. Bu çeşitlenme içerisinde her toplumun, kendine ait değer sınıflandırması olması gerekmektedir. Çünkü; değerler, bulunduğu toplumun yaşayışından ve kültüründen beslenir.

Doğuştan itibaren, gerek ailemizden gerekse çevreden edindiğimiz birçok değer mevcuttur. Bu değerlerin sayısı, cinsi, niteliği büyük oranda yaşadığımız çevre ve sahip olduğumuz kültürle ilgilidir. Birçok özel ve genel sebep, kazandığımız değerlerin niteliğini etkilemektedir. Bu yönüyle değerler, hem kişisel hem de yereldir; yani, kişiden kişiye, toplumdan topluma değişkenlik gösterebilir. Bir kişi veya toplum için değer kabul edilen bir özellik, başka bir kişi veya toplumca değer kabul edilmeyebilir. Değerler, öznel ve değişkendir. (Değerler Eğitimi, Prof. Dr. Ertuğrul Yaman, 24) Buna bağlı olarak evrensel ve kültürel değer ayrımı oluşur. Çalışmamızda, bu düşünceden hareketle, daha önceden yapılan gruplandırmaları esas almadık. Romanlarda işlenen değerleri; sevgi kaynaklı değerler, dini-kültürel değerler, toplumsal değerler ve kişisel değerler olmak üzere dört ana başlıkta inceledik.

Toplum yaşamının düzen içerisinde seyretmesi bakımından çocuklara değer eğitimi aktarımının erken yaşlarda öğretilmesi elzemdir. Bu süreç, aile-okul-birey-toplum içerisinde şekillenir ve birbirinden ayrı düşünülemeyecek derecede girift olmuş haldedir. Birey, değerleri çevresinden öğrenebileceği gibi yazılı kaynaklardan da öğrenebilir. Bu bağlamda yazılı eserler, değerlerin öğretimi noktasında önemli bir kaynak mahiyetindedir. Teknolojik gelişmelerin hayata süratle tesir ettiği 2000 yılında yayımlanan romanların, sosyal hayatı tanıtmaları ve yansıtması sebebiyle fevkalade önemli bir yere sahip olduğu görüşündeyiz. Bu çalışma, 2000 yılında romanlarda hangi değerlerin işlendiğine ışık tutacak ve değerlerin genel bir çerçevesini sunacaktır.

2. SEVGİ KAYNAKLI DEĞERLER

2.1. Sevgi

2.1.1. Aile sevgisi

2.1.1.1. Anne-babanın çocuk sevgisi

Sevgi, *Bekle Bizi Gül Yaprağı* romanında yoğun bir şekilde işlenir. Gökçe, arkadaşlarıyla otururken sokağa yeni biri taşınır. Kamyondan çıkan eşyalar eskidir ve adam yalnızdır. Gökçe, adamın neden yalnız olduğu hakkında düşünmeye başlar. Ailesini yitirmiş olma ihtimali Gökçe’yi üzer. Eve girdiğinde, annesi ve babası onu bekliyordur. Anne ve babasının kuşkulu bakışları arasında konuşmadan banyoya gider. Ailesi, Gökçe’nin suratından üzgün olduğunu hemen anlar ve durumu sorgulamaya başlarlar. Babası, Gökçe’ye ne olduğunu annesine sorar. Gökçe, ailesi tarafından sevgiyle, hayatın zorlukları hissettirilmeden büyütülmüş bir genç kızdır. Bu aşırı sahiplenici sevgi Gökçe’ye ağır gelmeye başlar. Annesinin Gökçe’ye duyduğu yoğun sevgi “*Sevgi yorgunuydu. Genç kız olmuştu ama, çocuk gözüyle bakılmaktan kurtulamamıştı evde. En çok da annesi bu gözle bakıyor, hâlâ saçlarını o tarıyor, lokmalar tepiktirmeden duramıyordu... Sevgi duvarını delmek, sevgi bombardumanından kurtulmak istiyordu.*” Güneş (2000, s.14) şeklinde aşırı ve baskıcı bir hal alır.

Caner, arkadaşlarıyla Haydar Bey’in bahçesini düzenlerken belini incitir. Akşam olunca herkes evlerine gider. Caner, belinde ince bir sızı hisseder. Kimseye gözükmeden eve girer, elini yüzünü yıkar ve odasına geçer. Caner eve geldiğinde babası evde yoktur. Annesi ise salonda kitap okumaktadır. Caner ne kadar sessiz bir şekilde girmiş olsa da annesi kuşulanır. Okuduğu kitap çok sürükleyici olmasına rağmen dayanamaz ve bölümü tamamlayınca kitabı sehpanın üzerine bırakıp Caner’in odasına gider. Kapı aralığından başını uzatıp bakar. Caner’in yüzünün gerilip gevşediğini, dudaklarının kıpırdandığını görünce daha da kuşulanır. Caner’e yumuşak bir ses tonuyla canının neden sıkın olduğunu sorar. Caner, bu durum üzerine Haydar Bey ve arkadaşlarıyla bahçede çalıştığını, yorgun olduğunu söyler. Yazar/anlatıcı, annesinin Caner’e olan bağlılığını, sevgisini ve koruma iç güdüsünü

romanda “Oğlunu bakkala bile göndermeye kıyamazdı. Elin bahçesinde ne işi vardı?... “Kızıyor Haydar Bey’e, söylenmeye başlıyor. Aaa... Yeni yeni buluşlar... Bir bahçe işi eksikti.” Güneş (2000, s.59-60) cümleleriyle ifade eder. Daha sonra kıyamaz ve duşa girdikten sonra beline merhem sürmek ister: “Kalk bakalım banyoya. Gir, çık beline merhem süreyim hemen.” Güneş (2000, s.60)

Çocukları için endişelenen tek aile Caner’in ailesi değildir. Gökçe’nin ailesi de Gökçe’nin bahçede çalışmasını istemezler. Ne kadar ikna etmek isteseler de Gökçe onları dinlemez ve bahçede çalışmaya devam eder. Gökçe, bahçeden döndüğü bir gün dış kapının açılmasıyla anne ve babasının sesi bir anda kesilir. Gökçe, anne ve babasının yanına uğramadan sessizce odasına çekilir. Annesi ve babası odasına gidişini izleyince yorgun olduğunu anlarlar. Bu duruma üzülrler fakat bir şey söylemezler. Gökçe’ye karşı duydukları sevgi sebebiyle daha nazik davranırlar ve üzülmelerini istemezler: “Durdururlardı durdurmasına da, onun üzülmelerini istemedikleri için bir tavır koyamamışlardı. En büyük sıkıntıları da buydu.... Hele ağladığını, yalvardığını gördükleri zaman... Her şeyi unuttur, yumuşayıverirlerdi.” Güneş (2000, s.78)

Gökçenin eve geç gelmesi, bir süre sonra aile içinde problem oluşturmaya başlar. Ailesi Gökçe için endişelenir. Bir gün yine Gökçe eve geç geldiğinde annesi Gökçe’ye sinirlenir. Aile birliği de bu noktada ortaya çıkmaya başlar. Annesi sinirlendikçe babası ortamı yumuşatmaya çalışır. Ancak sonunda annesi Gökçe’ye hakaret eder. Bunun sonucunda Gökçe ağlayarak odasına gider. Sabah olduğunda, camının önüne kuşlar gelir. Onları besleyebilmek için mutfığa gider ve aşure buğdayı alır. Gökçe’nin dikkati, bu sırada duyduğu ayak sesiyle dağılır ve etrafına bakınca annesini görür. Annesi, yumuşak bir ses tonuyla günaydın kızım der ve kuşlardan bahsetmeye başlar. Daha sonra kendisine kırgın olup olmadığını sorar. Kendisinin haklı olduğunu bildiği halde, anne sevgisi ve iç güdüsü ile Gökçe’nin gönlünü almaya çalışır: “Öfkenin mantığı olmuyordu işte. Haklıydı haklı olmasına ya, üstüne gitmemeliydi. Kızının üzgün kalmasına hiç dayanabilir miydi yüreği? Sallıyor, gıdıkliyor, muncıkıyor, öpücük yağmuruna tutuyor. Gökçe bir inatlaşıyor, iki inatlaşıyor, inatlaştıkça içi gevşiyor, çocukça sarılıyor annesine. Başını kuş yuvası gibi yumuşak göğsüne gömüyor. Gülüyor mu, ağlıyor mu belli değil. Çözülüyor aralarındaki soğuk buzlar.” Güneş (2000, s.143)

Gökçe, annesine Yeşim ve Nurcan'la buluşacağını söyleyerek evden çıkar. Fakat kız arkadaşlarıyla değil Caner'le buluşacaktır. İpek Sokağı'nda Caner'le buluşup kent meydanına giderler. Lunaparkta vakit geçirirken zamanın nasıl geçtiğini anlamazlar. Gökçe saatine bakınca çok geç kaldıklarını fark eder ve hemen eve dönerler. Gökçe eve geç geldiği için annesinin kızacağını tahmin eder. Annesi, eve geç kalınca bütün arkadaşlarının evlerini aramış, Gökçe'nin Caner'le olduğunu öğrenmiştir. Bunun üzerine Gökçe'yi kolundan tutup çekiştirerek odasına götürür. Gökçe'ye bağırır ve odasında bulunduğu mektubu, Caner'in fotoğrafını Gökçe'ye gözüne sokacakmışçasına gösterir. Gökçe, utanır ve korkar. Annesi Gökçe'nin korkup sessizleştiğini görünce yürek sancısına tutulur. Gökçe'yi bir süre pişmanlık duygusu içinde izler. Çocuğuna duyduğu sevgi sebebiyle bu pişmanlığı yaşar. Daha sonra bu durumu neden ondan gizlediğini sorar. Yazar, bu diyalogla, anne sevgisini işler: *“Gökçe'ye vuracaktım gibi yapıyor. Sonra onu kucağına basıyor küçük bir çocukmuşçasına. Gıdıklıyor, muncıklıyor. Seni hıncır seni!.. Neden sakladın benden? Söyleyebilirdin. Hani birbirimizden saklımız, gizlimiz olmayacaktı ya.”* Güneş (2000, s.191)

İçimde Çiçekler Açınca romanı, Sevda'nın gök gürültüsünden uyanmasıyla başlar. Gördüğü rüyada da gök gürültüsü olduğunu anımsar. Fakat düşündeki, gerçek gök gürültüsünden farklı, vurmaları çıkardığı bir gürültü gibidir. Sevda bir süre rüyası hakkında düşünür. Daha sonra yatmadan önce saatini yedide çalacak şekilde ayarladığını hatırlar. Zilin çalmamış olmasından, saatin henüz yedi olmadığını anlar. Bir süre camdan bakar, üşüyüp yatağına geri girer. Yatağına girince okulun ilk günü olduğunu hatırlar; okul, ara tatil ve okuldaki arkadaşları hakkında düşünür. Bir süre sonra saatin düdüğü öter. Sevda düdüğü öttükten sonra kalkar, tuvalete doğru gider fakat babası tuvalette olduğu için tuvalete giremez. Odasına yöneldiği sırada annesini görür ve annesiyle birbirlerinin bellerinden tutarlar. İkisinin de beli incedir. Sevda annesine “Karınca belli anneciğim” der. Annesi de ona, “Karınca belli kızım” diyerek cevap verir. Bu konuşmadan sonra, ailecek kahvaltı etmeye başlarlar. Sevda, içinden sadece çay içmek istediğini geçirir. Annesi ve babası ise Sevda'nın her şeyden yemesini, sağlıklı beslenmesini ister. Sevda'nın üzerinde yoğun sevgiden kaynaklı bir baskı oluştururlar. Bu yoğun ve baskıcı sevgiyi Sevda içinden şöyle geçirir: *“Ah ne olurdu şu sabah kahvaltılarında Sevda salt bir bardak çay içseydi, hayır öyle kopkoyu demli de değil ama çayın kokusunu içine sinmiş mis gibi kokan bir sabah çayı. Hiç*

kahvaltı etmeseydi. Ama olur mu? Şimdi babası peyniri uzatırdı önüne, annesi zeytini uzatırdı önüne... Ya o süt yok mu süt? Çoğu zaman içmezdi, babası cıkcıklar; “Kızım yavrum, gelişmen için,” derdi. “Baba bebekliğimden beri içiyorum, yetmez mi?” “İhtiyacın yetmez.” Annesi de sütü sevmediği için ağzını açmazdı ama tereyağındaki vitaminleri bir bir saymaya başladı mıydı, sanki insanın bütün gıdaları bırakıp salt tereyağıyla beslenesi gelirdi.” İzgü (2000, s.10)

Kahvaltı bittikten sonra Sevda dışarıya bakar. Sabah yağın yağmurun dindiğini görür. Annesi Melda, yağmurun dinmiş olmasına rağmen, kızını koruma iç güdüsüyle yanına şemsiye almasını söyler. Yazar/anlatıcı, Sevda'nın annesinin şemsiye konusunda da kahvaltı konusu gibi hassas olduğunu, saçları ıslanırsa hasta olacağını düşündüğünü belirtir. Hatta, Sevda'nın sürekli tekrar eden baş ağrılarını, saçlarının ıslak kalıyor olmasına bağlar. Oysaki Sevda'nın başı, yazılılar ve sözlüler olduğu zaman strese bağlı olarak ağrıaktadır. Melda'nın Sevda üzerinde oluşturduğu baskıcı sevgi şu cümlelerle verilir: *“Kahvaltı konusu gibi, şemsiye konusu da çok önemliydi annesi için. Bir o uzun saçları ıslanırsaymış, kurumayınca, hemen hasta olurmuş Sevda. Zaten o baş ağrıları da ondan değil miymiş?”* İzgü (2000, s.12)

Sevda, doğum gününden bir gün önce annesine bir erkek arkadaşının da doğum gününe katılmasını istediğini söyler. Babası, Sevda'nın doğum gününe şehir dışında olacağı için gelemeyecektir. Annesi, babası evde olmadığı için bu soruya bir cevap veremez. Komşuların bu durumu yanlış anlayabileceğini düşünür. Bunun üzerine Sevda, Atila'yı doğum gününe çağıramayacağını düşünerek üzülür ve sinirlenir. Annesi ile sohbete devam ederlerken net bir cevap vermesi gerektiğini söyler. Annesi bu davranışına kızar. Sevda, annesinin bu tavrına rağmen geri adım atmaz. Annesi, Sevda'nın sert çıkışından ve onu bu denli önemsemesinden Atila'ya âşık olduğunu anlar. Aradan zaman geçer, babası arar ve telefona Sevda'yı ister. Annesinin kızına ne hediye aldığını sorar. Sevda, ağlayarak doğum gününü kutlamayacağını söyler, koşarak odasına gider. Annesi bir anda Sevda'nın bu yaptığına sinirlenir ve kızı adına endişelenir. Atila'nın terbiyesini vereceğini, gerekirse milli eğitim müdürüne ve valiye durumu anlatacağını söyler. Atila'nın Sevda'yı kullanıp bir kenara atacağını düşünür. Bir annenin çocuğu için ne gerekiyorsa yapabileceği ve ona olan sevgisi *“...Yararlanacak ve bir posa gibi atacak. Yooo, ben varım, Melda var onun*

karşısında, saf, temiz yürekli Sevda yok. Ben panterim, kızımı korumak için panterim ben.” İzgü (2000, s.98) cümleleriyle romanda işlenir.

Daha sonra Melda, Sevda'nın arkadaşı Miray'ı arar ve Atila hakkında bilgi alır. Miray'a, bugüne kadar neden bu konu hakkında kendisine bilgi vermediğini sorar ve kızar. Arkadaşların birbirini yanlış yoldan geri döndürmesi gerektiğini söyler. Kızını korumak için elinden gelen her şeyi yapacağını Miray'a da belirtir: *“Ne olacak şimdi? Olacağı yok. Ben kızımı koruyacağım. Elimden geleni yapacağım.”* İzgü (2000, s.99)

Sevda'nın annesi Melda telefonda eşine, Sevda ile Atila arasındaki aşkı söyler. Aradan zaman geçer, babası İstanbul'dan döner ve konuşmak için Sevda'yı yanına çağırır. Sevda'ya kızmayı, bağırmayı seçmez ve konu hakkında konuşmaya başlar. Yaşının bu tarz konular için erken olduğunu, ileride zaten yuva kuracağını söyler. Atila'nın annesini ve babasını tanımadıklarını, bu konuşmadan sonra Sevda'nın aşk konusunu kapatması gerektiğini belirtir. Bu baskıcı tavır, bir babanın çocuğuna olan sevgisinin ve koruma iç güdüsünün bir sonucudur: *“Yani, seni dünyaya biz getirdik, dünyaya gelmene neden olduk, büyüttük, bu yaşa getirdik, okutuyoruz, bu bakımdan her şeyde bize bağımlısın. O zaman duyguların da bize bağımlı olacak. O duygularını açığa çıkarmana da biz izin vereceğiz. Eğer bizden izinsiz bu duygular ortaya çıkmışsa, onları yok edeceksin, boğacaksın. Biz seni o okula okuyasın, üniversiteye gidesin diye yolluyoruz. Sen ne yapıyorsun, kim olduğunu bilmediğin bir oğlana âşık oluyorsun. İt mi, at mı, anası kim, babası kim? Hem kim olursa olsunlar, bu aşk meşk işi bugün bitecek Sevda. Yoksa ben bitirmesini bilirim.”* İzgü (2000, s.109-110)

Sevda ve Atila, cumartesi günü deniz kenarında sohbet edip poğaça yer. Sohbet esnasında Sevda, karşısında babasını görür. Babası oldukça sinirli bir halde soluk alıp verirken Sevda'ya kalk diye bağırır. Atila'yla tartışır ve kızını alıp gider. Sevda'nın yaşananlardan dolayı dünyası tepetaklak olur ve yürürken gözleri kararır, bayılır. Uyandığında kendini, bir masanın üzerinde yatıyorken bulur. Annesi, Sevda'nın elini tutar ve durmadan okşar. Çok korktuğunu söyler, babası arayınca koşarak geldiğini anlatır. Atila'yla olan ilişkisine karşı olmasına rağmen, kızının alnını okşamaya devam eder. Annesinin Sevda'ya olan sevgisi *“Çok korktum Sevda, çok korktum, baban telefon eder etmez koştum geldim. N'oldu sana kızım, n'oldu?.. Kızının alnını okşadı Melda: Şimdi biraz daha iyisin ya kızım?”* İzgü (2000, s.139) cümleleriyle verilir.

Sevda, okuldan döndükten sonra mutfağa girer ve babasının çok sevdiği salatayı yapmaya başlar. Annesi Sevda'nın salata yaptığını fark edince hemen gider ve kızını öper. Daha sonra babası da mutfağa gelir; önce karısını sonra kızını öper. Annesi, bu yaz mutlaka bir tatil yapalım der. Babası, bankanın kampının çok yoğun olduğunu, onlara bir türlü sıra gelmediğini fakat kızı için her şeyi yapabileceğini belirtir. Sevda'nın hoşlanacağını düşündüğü şeyleri art arda sıralarken yeni bir bisiklet de alabileceklerini söyler: *“Kızım için her şey yaparım, gerekirse genel müdüre bir dilekçe yazarım, kaç yıldır kamptan yararlanamadık. Sevda'ya güzel bir mayo alırız... Sevda'ya orada binmesi için yeni bir bisiklet alırız...”* İzgü (2000, s.156)

Sevda, annesine, Miray ve Selen'le sınıf arkadaşları olan Ilgın'ın doğum gününe gideceklerini söyler, evden çıkar. Oysa ki, Miray ve Selen'le Atıla'nın doğum gününe gideceklerdir. Annesi ve babası Atıla'yla görüşmesine izin vermedikleri için Sevda annesine yalan söylemiştir. Evden çıkar, Selenlerin evine gider. Daha sonra Miray da gelir, hazırlanıp evden çıkarlar. Otobüse binip Atılların evine giderler. Atıla, iki arkadaşını daha çağırmıştır. Kısa sürede kaynaşırlar ve sohbet ederler. İki saate yakın dans ettikten sonra, Atıla'nın arkadaşı Bahadır, *“Var mısınız Birinci Kordon'da birer bira içelim.”* der. Eller havaya kalkar ve bunun sevinciyle daha da kıvrak dans ederler. Evden çıkarlar ve hep birlikte bira evine giderler. Biralar gelir, sohbet etmeye başlarlar. Bu sırada *“Sevda!”* sesini duymasıyla Sevda irkilir. Bu ses, Sevda'nın *“namus bekçisi”* adını koyduğu Murat eniştesinin sesidir. Murat eniştesi Sevda'ya *“Harika doğrusu, bir elinde bira bardağı, omuzunda oğlanın eli.”* der ve yanlarından ayrılır. Sevda, Murat eniştesinin ailesine durumu anlatacağını sezer. Masada kimsenin ağzını açacak neşesi kalmaz. Gün biter, Sevda eve gider ve babası daire kapısından *“Gel”* diye bağırarak Sevdayı içeri çeker. Sevda, babasının bugüne kadar, ona hiç bu şekilde zor kullanmadığını düşünür. Annesi ve babası, iki yandan Sevda'ya bağırma başlarlar. Babası Sevda'ya *“Ne olmak istiyorsun ha sen, kötü kız mı olmak istiyorsun?”* der. Bunun üzerine Sevda, babasının ne demek istediğini bir süre düşünür. Atıla'ya olan saf sevgisi için neler söylediğini aklından geçirir ve gücü yettiğince yeter diye bağırır. Sevda'nın bağırmasıyla, üçü de mihlanmış gibi yerlerinde kalırlar. Sevda, odasına gider, *“İpekkardeş”* adını verdiği oyuncaklarını alır ve yatağına yüzü koyun uzanır. Annesinin kapıyı vurması ve babasının konuşmasıyla uyanır. Sevda'nın anne ve babasının Sevda'ya duyduğu yoğun sevgi, baskıcı bir hâl alır: *“Biz buna engel*

olacağız Sevda. Seni kurban etmeyeceğiz. Ne elimizden geliyorsa yapacağız ve bu ilişkiyi bitireceğiz... Gerekirse sana doktordan rapor alacağız ve okula gndermeyeceğim... Annene de rapor alacağım. Kıpırdayamayacaksın bu evden, anlıyor musun, kıpırdayamayacaksın... Senin iyiliğin için yapacağız bunu.” İzgü (2000, s.180)

Daha sonra yazar/anlatıcı romanı Atila ile Sevda'nın birbirlerine yüzük almaları ile bitirir.

Yüzümde Kırılmağı Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin akşam, dışarıya çıkarlar ve Şehir meydanına giderler. Sahilde otururlarken Engin, Nilüfer'e annesinin Şu an ne yaptığını sorar. Nilüfer, annesinin muhtemelen kendileri gibi denizi izlediğini tahmin ettiğini söyler. Daha sonra, Nilüfer'e annesinin nasıl izin verdiğini sorar. Nilüfer ise annesinin ona güvendiğini söyler. Daha sonra, annelerinin çocuklarını koruma i güdüsü ve sevgisi üzerine konuşmaya başlarlar: *“Bir tür çocuklarını koruma i güdüsü herhalde. Ne kadar gvenseler de, başlarına bir Şey gelmesinden korkuyorlar sanırım. Nilüfer de destekledi bu görüşü: ocuklarının yaşayacakları her sarsıntıda onlar da acı çekecekleri için, baştan biraz sert önlemler alarak bunun önünü kesmeye çalışıyorlar, değil mi?”* Atilla (2000, s.102)

Parfüm Reyonu romanında, Tuğba ve Candan, Alışveriş Gezegeni'nde kilitli kalınca sohbet etmeye başlarlar. Candan, Tuğba'ya, Őulelerde kalabilmek için bir haftadır annesine yalvardığını anlatır. Daha sonra ise bu fare dolu mağazada kilitli kaldıklarını söyler. Tuğba, yeni bir düşünceyle irkilir. Candan'a gece Őulelerde kalmak için ailelerinden izin almasalar, kilitli kaldıkları için eve dnemeseler ne olurdu diye sorar. Candan da heyecanlanır ve ailesinin kendisine olan düşkünlüğüne ve sevgisine işaret eden sözler söyler: *“Benim kaırıldığımı sanarak annem çıldırır, babam da kalp krizi geçirirdi.”* Peksoy (2000, s.38)

Burukluk romanında Yasemin ve annesi sohbet ederlerken kapıya bir taksi yanaşır. Yasemin, ablası Sedef'in geldiğini görünce annesine seslenir. Annesi, kızını görünce, gözlerinin yollarda kaldığını söyler ve birbirlerini yıllardır görmüyor gibi özlemle sarmaş dolaş olurlar Çakmakçioğlu (2000a, s.29).

Yasemin, sınıfta, kitabını okumaya başlar. Öğretmen, derse biraz gecikir. Yasemin, ayağa kalkar ve arkasında oturan çocuğun kitabını alıp kapıya doğru koşar. Çocuk da Yasemin'in ardından gider. Tüm çabalarına ve sıçramalarına rağmen Yasemin'in havaya doğru tuttuğu kitaba erişemez. Bu sırada kapı açılır ve hizmetli sınıfa girer. Bu gürültüyü siz mi yapıyorsunuz diyerek ikisine de tokat atar. Yasemin, bu tokat üzerine adeta donar kalır. Ne yapacağını bilemez ve gördüğü şiddetten çok etkilenir. Yazar/anlatıcı, bunun Yasemin için bir felâket olduğunu belirtir. Daha sonra Yasemin'in anne baba sevgisiyle, huzurla büyütüldüğünü anlatır: *“Yaşamında ne annesi ne de babası ona bir tokat vurmuştu. O sevilen bir çocuktü. Yaşamındaki sevinç çığılıkları sevilmenin küçültülmüş şarkılarıydı. O, bu şımartan ortamda, el üstünde yetişmişti. Büyürken tutunduğı en güçlü dal sevgiydi. Anne kucagında okşanan bir çocuktü daha. Dünya onun için bir sevgi bahçesiydi.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.111)

13. *Engel* romanında Zeynep, kulüpte, bir ata elektrikli kırbaçla vurulacağını, bu şekilde idman yaptırılarak yarışı kazanacağını planladıklarını duyar. Bu duydukları sonucunda şaşkına döner. Bulunduğı yerden gizlice çıkar ve evin yolunu tutar. Yol boyu düşünür ve bu düşüncelerle eve girer. Kapıdan girer girmez Zeynep'in üzgün olduğunu annesi fark eder: *“Kapıdan girer girmez annem barometre gibi endişemi hissetti. Ne oldu, Zeynocuğum? Neyin var?”* Ünal (2000, s.37)

Kınalı Güvercin romanında Özgür'ün annesi, dedesi ile yayla evine gideceğı için Özgür'ün eşyalarını hazırlamaya başlar ve yolda yemeleri için naylon bir torbaya ekmek arası köfte koyar. Köfteleri torbaya koyduğı sırada gözlerinden yaşlar süzölmeye başlar. Yazar/anlatıcı, Özgür'ün annesinin oğlunu üç ay göremeyecek olmasından dolayı ağladığını belirtir: *“Öyle ya oğlunu üç ay göremeyecekti. Ondan ayrı kalmanın çok zor olacağını düşünüyor, canı sıkılıyordu.”* Kaplan (2000, s. 67)

Sabah kahvaltıdan sonra Özgür'ün babası, valizleri alır ve dışarıya çıkar. Özgür, üç aylığına dedesinin yayla evine gidecektir. Babasının 'Haydi bakalım. Gidiyoruz' demesiyle annesi ağlamaya başlar: *“Annesi oğlunu kucakladı. Öptü, öptü... Yavrum, yavrum. Ben senin ayrılığına nasıl dayanacağım? dedi. Ağlıyordu. Yaşlı gözlerle oğlunun arkasından yola bir kova su döktü.”* Kaplan (2000, s. 71)

Türkü Çocuk romanında kahraman anlatıcı, Ozan ve Ezgi adında iki çocuklarının olduğunu söyler. Bu iki çocuklarından eşi ile birlikte özen, ilgi, sevgi ve özveriye eksik etmediklerini anlatır: “*Birimiz öğlenci, birimiz sabahçı olduk. Bakıcıya vermedik; ailelerimizin yardımıyla, birlikte büyüttük çocuklarımızı. Sevgi sevgi sevgiledik/İlgi ilgi ilgiledik/ Özenle ve özveriyle/ Çocukları güzelledik.*” Saygınar (2000, s.11)

Ezgi otizm hastası olduğu için hiç konuşmaz fakat annesi bu duruma çok üzülür ve elinden geleni yapmaya çalışır. Ezgi’yi kucağında tutarken yüzüne ve gözlerine bakar. Bu sırada, gözlerinin boş bakmadığını fark eder. Bu sırada Ezgi, annesine bir kelime söyler. Annesi, sevinçten adeta çılgına döner: “*Sevdim, sevdim, sevdim; öptüm, öptüm, öptüm Çocuğum ’u. Kollarını boynuma doladı, dakikalarca öyle kaldı. Bu bir şenlikti! Evimizin, yuvamızın şenliği.*” Saygınar (2000, s.56)

Afacanlar Kulübü romanında altı kuzen pikniğe giderler. Ağaçlar arasında saklambaç oynarlarken Çağın’ın gözden kaybolduğunu fark ederler. Her ne kadar seslenseler de onu bulamazlar. Hep birlikte bir süre Çağın’ı ararlar ve nihayetinde yanında küçük bir çocukla birlikte olduğunu görürler. Çağın, çocuğu kendisinin ağlarken bulduğunu, ailesini kaybettiğini bu sebeple onu yalnız bırakmadığını anlatır. Çocuğun adının Ahmet olduğunu öğrenseler de nerede yaşadığını anlayamazlar. Bir süre ormanın içinde Ahmet’in ailesini ararlar ve nihayetinde ‘Ahmet’ diye seslenen birilerinin olduğunu duyarlar. İki grup, birbirlerinin seslerini takip ederek karşılaşırlar. Ahmet’in annesi oğlunu görür görmez sarılır. Yazar/anlatıcı, bu kucaklaşmanın görülmeye değer olduğunu belirtir: “*Ahmet’in; annesinin boynuna sarılışı, ananın onu kucaklayışı görülmeye değerdi.*” Leblebicioğlu (2000, s.22)

Afacanlar Kulübü, bir araya geldikleri günden itibaren hep birlikte doyusuya vakit geçirirler, eğlenirler. Çoğu zaman, uzun süre oyun oynadıkları için çok acıkırlar. Bir gün yine acıktıklarında mutfak teftişi yapma kararı alırlar ve hep beraber mutfığa yönelirler. Annelerinin yaptıkları böreklerden ellerine alırlar ve açlıklarını bastırırlar. Yazar/anlatıcı, afacanlar kulübü annelerinin yaptıkları bütün yemeklerden çokça yaptığını, hatta birçok zaman yemekleri yetiştirebilmek için üçünün birden çalıştığını fakat bundan zevk aldıklarını belirtir: “*Anneler her yaptığı yemeği, oldukça bol tutmaya çalışıyorlardı. Açık hava, afacanların iştahını iyicene açmıştı. Onları*

doğurabilmek için, çoğu zaman, annelerin üçü birden çalışıyorlardı. Ve de bu, onlar için büyük bir zevkti.” Leblebicioğlu (2000, s.194)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Ayşegül, Bulut'un da katkılarıyla bulunur ve suçlular hapse atılır. Ayşegül'ün ailesi ve arkadaşları, Ayşegül'ü alıp Bulutlara götürürler, salonda hep beraber oturup çay içerler. Bulut, salonlarında arkadaşlarını ve en önemlisi Ayşegül'ü görünce çok sevinir ve arkadaşlarına olan sevgisini kalbinde hisseder. Ayşegül, kaçırıldığı sırada neler yaşadığını anlatmaya başlar. Arkadaşlarına döner ve kendisini kaçıran kişilerin çok kötü davranışlarda bulunmadıklarını fakat her gün konserve yemekten kusacak hale geldiğini belirtir. Bu sırada Ayşegül'ün annesi, hıçkırık hıçkırık ağlamaya başlar ve kızına sarılır. Ayşegül'ün annesinin kızına olan sevgisi romanda şu cümlelerle işlenir: *“Ayşegül'ün annesi bu söz üzerine yerinden kalıp Ayşegül'e sarıldı. Hıçkırık hıçkırık ağlıyordu. Onu teselli etmek için yanına giden annem de ağlamaya başladı.”* Erdoğan (2000, s.173-174)

Süper Gazeteciler romanında Evren ve Yener sohbet ederlerken, Yener arkadaşına döner ve bir anılarını anlatmaya başlar. Gazetelerinin ilk sayısını çıkaracakları zaman Evren'in annesine ve babasına yakalandığını söyler. Evren, Yener'e o zamanlar acemi olduğunu, ışığın kapının altından dışarıya sızdığını fark edemediğini belirtir. Yener ise daha sonra kapının altına bir sünger aldığını, yapıştırırken annesinin kendisini gördüğünü, odasını topladığını düşünerek çok sevindiğini anlatır. Bu sevinçle annesinin, kendisini şapur şapur öptüğünü de ekler. Yener, Evren'i teselli eder ve annelerin genellikle çocuklarını öpmek için bahane aradıklarını açıklar: *“Bundan böyle her gün odanı toplamaya başlarsın herhalde, diyerek beni yakaladı, şapur şapur öpmeye başladı. Yener arkadaşını teselli etti: Aldırma, onlar şapur şapur öpmek için fırsat kollarlar zaten.”* Akal (2016, s.210)

2.1.1.2. Anne-Baba sevgisi

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevdâ odasında otururken bir ayak sesi duyar, annesinin gelmiş olabileceğini düşünürken evin kapısı açılır. Annesi eve girer girmez Sevdâ'ya seslenir. Sevdâ, anneciğim diyerek kapıya gider ve annesini öper, sarılır hatta havaya kaldırmak ister. Sevdâ'nın annesine olan bu yaklaşımı, yüzünü bir bebekmişçesine okşaması sevginin bir tezahürüdür: *“Sevdâ!.. Anneciğim... Sevdâ*

annesinin iki yanağından öptü. Onunla kalmadı, annesini kucaklamak istedi, onunla da kalmadı, annesini havaya kaldırmak istedi... Sevda, Sevdacığım lütfen, belin açılır. Sevda annesini bıraktı, sanki annesi bebekmiş gibi onun yüzlerini okşadı.” İzgü (2000, s.61)

Sevda ve Atila saatlerce bisiklete binerler, kayalıkların üzerinde otururlar. Daha sonra bisikletlerine binip evlerine geri dönerler. Sevda, dönüş yolunda yorulur ve terler. Eve girer girmez banyo yapar. Banyodan çıktıktan sonra, hemen odasına gidip saçlarını kurutmaz. İlk önce annesini ve babasını öper. Sevda'nın anne-babasına olan sevgisi romanda bu yaklaşımla güçlendirilir. İzgü (2000, s.88)

Sevda, babasının çok sevdiği salatayı yapmak için mutfığa gider. Annesiyle ve babasıyla konuşur fakat birbirlerine yabancılanmış gibi hisseder. Kendini evde sığıntı gibi hissetmediğini belirttikten sonra yine de hiçbir şeye dört elle sarılmadığını anımsar. Neye yapırsa elinden kayıp gitmektedir. Eşyalara bile yabancılaşmıştır. Evde sadece kendini yakın hissettiği, İpekkardeş adını verdiği oyuncak ayısı vardır. Bu düşüncelerle, salatayı yapmaya devam eder, domatesleri ince ince doğrar. Annesi, Sevda'nın salata yaptığını fark eder ve kızını öper. Sevda ile sohbet ederlerken babası da mutfığa gelir ve önce karısını sonra kızını öper. Sevda, annesine ve babasına karşı duyduğu sevgiyi düşünür: *“Anne babasını çok seviyordu. Bütün gereksinimleri onlar karşıladıkları için değil, o evin bireyi olmak, birlikte yaşamak, aile duygusunun getirdiği o sevgi, o kaynaşma...”* İzgü (2000, s.156) Fakat Atila sebebiyle yaşananlardan sonra artık kaynaşamadıklarını da fark eder.

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer, yatağında uzanırken annesinin ve ablasının sesinin geldiğini duyar. Ablasının gelmesinin sebebini, Engin hakkında kendisine öğüt verecek olmasına bağlar. Bu sebeple uyuyormuş gibi yapar. Odaya girdiklerinde ablası Gülümser, Nilüfer'in uyuduğunu ancak kendisinin çok zamanı olmadığını belirtir. Annesi ise, onun uyandırabileceğini, kendisi Nilüfer'i uyandırırca kızabileceğini söyler. Nilüfer bunu duyunca annesine karşı merhamet duyar ve üzülür. Annesinin kendisi için yaptıklarını düşünür. Göz kapaklarının altında oluşan ıslaklığı hisseder: *“Bu sözü duyunca Nilüfer'in içi cız etti. Annesinin, kendisi karşısında ilk kez çekingen davranmakta olduğunu duyuyordu... Ne yapmıştı da bu kadının; üstelik çok sevdiği annesinin böyle bir duyguya kapılmasına neden olmuştu? Oysa her zaman o*

değil miydi, benim annem bir tanedir diyen. Bizim için yaşamın akışını değiştiren kadındır o, diyerek onu her yerde öven kendisi değil miydi? Öyleyse nerede hata yapmıştı da o çok değer verdiği annesi, şimdi ondan çekinir duruma gelmişti. Aman Allahım, bunları da mı duyacaktı? Zorla kapattığı göz kapaklarının altında oluşan ıslaklığı hissetti.” Atilla (2000, s.141)

Burukluk romanında Yasemin, annesiyle bahçede sohbet eder. Sohbet sırasında Yasemin, annesine, Mehmet’in okuma bilmediğini söyler. Annesi ise, Mehmet’in salak olduğunu, ancak denizden odun çıkarıp çarşıya gittiğini belirtir. Yasemin bu yorum üzerine kendisinin okuyacağını söyler. Bu söylediği üzerine annesi, kızına, ‘Benim kraliçe kızım’ diyerek hitap eder. Bu hitaptan sonra Yasemin, annesine karşı içinde sevgi hisseder: “*Yasemin’in içi sevinçle doluydu. Annesinin sevgisini hiçbir şeye değışmezdi. Onsuz da yaşayamazdı.*” Çakmakçioğlu (2000a, s.29)

13. *Engel* romanında Zeynep, gün içinde yaşadıklarını ve düşüncelerini günlüğüne yazar ve roman biter. Günlüğüne yazdıklarının sonunda annesini ve babasını çok sevdiğine de değinir: “*Annemi, babamı, Mine’yi, hocamı, İnka’yı, seni çok seviyorum.*” Ünal (2000, s.68)

Park romanında Mehmet, elinde boyacı sandığıyla, uzun bir yoldan yürüyerek gelir ve parka girer. Bir süre etrafına bakınır ve kimsenin oturmadığı bankın yanına gider. Sabahtan beri üç ayakkabı boyadığını anımsar. Fakat bu kazandığı para yeterli değildir. Biraz daha para kazanmadığı takdirde babası onu eve almayacaktır. Mehmet bu konuyu yattığı yerden bir süre düşünür. Evden ayrılıp yalnız yaşayabileceği üzerinde durur. Fakat annesiz babasız yaşamının anlamı olmadığını anımsar. Daha sonra annesinin saçlarını okşadığı anı düşünür. Bu mutluluğu başka hiçbir varlığın veremeyeceğini anlar: “*Mehmet, annesinin dizine dayanmış bir başı, hiçbir şeyle değışmezdi. Annesinin yumuşacık eli saçlarının üzerinde dolaştığında duyduğu mutluluğu hiçbir varlık veremezdi.*” Çakmakçioğlu (2000c, s.15)

Karabasan romanında, kuzu çobanı gelir ve kuzuların ağılının kapısını aralar. Ağıldan çıkan kuzular, koşarak ve meleyerek koyunların yanına giderler. Yazar/anlatıcı, bu meleşmede annenin yavrusuna kavuşması ve annesine olan sevgisi vardı der. Kuzuların bu şekilde koyunların yanına koşması, Yusuf’a babasına olan sevgisini

hatırlatır. Babasının ilçeye gittiği zaman onun geliş saatini beklediğini, sokağın başında görünce ise ona doğru koşmasını ve yanaklarından öptüğünü anımsar. Yusuf'un babasına olan sevgisi ve özlemi şu cümlelerle verilir: *“Babası onu kucağına aldıktan sonra yanaklarından öper, onu severdi. Sonra da el ele tutuşarak eve gelirdi. Diğer çocukların babası da onları kucağına alırdı ama Yusuf'un babası daha çok alırdı... Gözleri yaşardı.”* Soytürk (2000, s.63)

Ova romanında, Memet, annesi öldükten sonra babasının evlendiği kadın hep şikâyet etmektedir. Bunun için de Memet babasının bu kadınla neden evlendiğini düşünür. Daha sonra annesiyle olan günlerini anımsar. Aklına gelen günlerden birinde, komşuya ya da akrabalarına gittikleri bir gün annesinin yokuş çıkarken kendisini sırtında taşıdığıdır. O gün annesinin zorlandığını hissetmiş ve üzülmüştür. Annesi tüm zorlanmaya rağmen yokuş bitene kadar oğlunu sırtından indirmemiştir: *“Yokuşu çıkana kadar beni sırtından indirmiyor. Yokuşu çıkıp, beni yere indirdiği zaman ‘Yorulдум.’ diyor.”* Öztürk (2000, s.5)

Romanın ikinci bölümü, bir gece vakti, üvey annesinin Memet'i uyandırmasıyla başlar. Uyandırdıktan sonra ise her yeri arayıp babasını bulamadığını, öldürüldüğünden şüphe ettiğini söyler. Memet, üzüntü ve korku içinde giyinmeye başlar. Vücudunu aniden bir titreme alır. Üvey annesinden utanmasa, ağlayacağını hisseder. Bu yaşadığı yoğun duyguları ise babasına olan sevgisine bağlar: *“Çünkü, üvey annemin kışkırtmasıyla bazen beni dövse de, ben babamı seviyorum.”* Öztürk (2000, s.9)

Kınalı Güvercin romanında Özgür, dedesi ve babaannesiyle üç ay yaylada vakit geçirdikten sonra köye gelir. Romanın yirmi birinci bölümü, Özgür'ün köye gelir gelmez annesine ve babasına telefon açmasıyla başlar. Özgür'ün annesine ve babasına olan sevgisi ve özlemi şu sözlerle hissettirilir: *“Köye gelir gelmez Özgür'ün ilk işi annesine, babasına telefon açmak oldu... Yayladan indik. Sizleri çok özledim. Yarın geliyorum, dedi.”* Kaplan (2000, s.99)

Gizemli Koltuk romanında Gökdüş ve Aleksî dedesi sohbet ederlerken, onları sevgi sıcaklığıyla ayıltan bir ses duyarlar. Kapıya baktıklarında Gökdüş'ün annesinin geldiğini görürler. Gökdüş'ün yüzüne bir gülümseme yayılır ve annesine doğru koşar,

sarılr: “Gökdüş, yerinden fırlayarak annesine koştu, boynuna sarılırken Nesrinmiş da kızını göğsüne çekti, ana evlat tek vücut oluvermişlerdi.” Uçuk (2000a, s.28) Kısa bir süre sonra babası da içeri girer ve Gökdüş, sıçrayarak babasının boynuna sarılır, kucaklaşırlar, öpüşürler fakat babası kızını kollarının arasından bırakmaz Uçuk (2000a, s.35).

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, babasıyla gece geç saate kadar sohbet eder. Sohbetlerinin güzelliğinden ikisi de yatmayı unuturlar. Fakat en sonunda ışığı söndürürler ve yavaş yavaş soyunmaya başlarlar. Cemil, ölen annesinin diktiği pijamayı alır ve üzerine giyer. Yazar/anlatıcı, Cemil’in pantolonunun paçalarının neredeyse dizlerine geldiğini, ceketinin ise fazlasıyla daraldığını söyler. Fakat Cemil, bu pijamalara annesinin elleri değdiği ve ellerinin sıcaklığını hâlâ hissettiği için giymekten vazgeçmez: “Ceketi dar geliyordu ama hâlâ annesinin ellerinin değmiş olduğu kumaşın sıcaklığını hissettiğinden ondan ayrılamıyordu.” Uçuk (2000b, s.19-20)

Cemil ve babası Ahmet, pijamalarını giydikten sonra yataklarına yatarlar ve dışarıdaki büyük ağaçların yapraklarının sesini dinlerler. Baba-oğul penceredeki çiçekleri ve ay ışığını izlerler. Bu sırada Cemil aniden yataktan kalkar ve babasının yatağının önünde diz çöker. Kollarını babasına dolar ve başını göğsüne yaslayıp onu sevdiğini anlatan sözler söyler: “Fakat Cemil birden yatağından kalktı, babasının yatağı önüne diz çöktü, kollarını onun boynuna doladı. Başını göğsüne yasladı, mırıl mırıl sevgi sözleri söyledi.” Uçuk (2000b, s.20)

Gecenin bir vakti, Cemil ve Ahmet, büyük bir uğultuyla uyanırlar. Evlerinin taban tahtaları altından bir sel bastırıldığını hissederler. Yataklarında otururlar ve baba-oğul bir süre konuşmazlar. Mutfakta ne kadar kap kacak varsa birbirine çarparak yerlere dökülürler. İlk duyduklarına benzer bir uğultu daha duyunca Ahmet bu sessizliği bozar ve Cemil’e deprem olduğunu söyler, evden çıkmaları gerektiğini belirtir. Dışarı çıktıklarında öbek öbek alevlerin aydınlığında büyük bir toz bulutunun havalandığını görürler. Ahmet Varsın, bahçenin ağaçsız, ekili bölümüne doğru oğlunu alıp geçer. Bir süre burada beklerler. Ahmet Varsın, Cemil’i kollarının arasına alır ve oğlunun titrediğini fark eder. Oğlunun vücudunu daha çok kendine çeker ve kollarını daha da sıkıca sarar. İçini rahatlatıcak sözler söylemeye çalışır ve evlerinin yıkılmadığını

oğluna anlatır. Çardağın altına şilteyi çıkarıp üzerine yatarlar. Cemil, başını babasının sol koluna koyar ve ona iyice sokulur. Vücudu babasının sıcaklığını duyunca kendisini güvende hisseder. Bu güven duygusunu hissettikten sonra uykusunun geldiğini fark eder ve babasını annesi gibi sevdiğini söyler: *“Uykusu da gelmişti, uyumadan usulca mırıldandı. İnsan babasını da annesi gibi severmiş meğerse.”* Uçuk (2000b, s.34-35)

Cemil, bahçedeki kazı işini sürdürürken, babasının ekmek parası kaygısı yaşadığını aklından geçirir. Babasının yapıp sattığı testilerin bitmiş olabileceğini düşünür fakat depoya gidip bakmaya korkar. Korkmasının sebebi hiç paralarının kalmamış olmasıdır. Birkaç gündür evlerinde hiç yemekleri olmadığı için Hasan Onbaşı'nın kendi evinden onlara yemek getirdiğini anımsar. Yazar/anlatıcı, Hasan Onbaşı'nın çocukları olmasına rağmen yalnız yaşadığını, hiçbirisiyle derinden bir yürek bağının olmadığını belirtir. Hasan Onbaşı, Ahmet Varsın'a böyle sevecen bir oğlu olduğu için onu kıskandığını söyler. Cemil ise o anda babasına olan sevgisini içinde hisseder: *“Sevgi... Çok özen isteyen, korunmak isteyen, ilgi isteyen, nazlı bir çiçek benzeri... Sonra büyük bir sevinç yüreğini kaplıyordu. Babası tarafından sevildiği için... O da babasını çok sevdiği için mutluymuştu. Hem de çok...”* Uçuk (2000b, s.48)

Afacanlar Kulübü romanında, Afacanlar Kulübü, güzel bir tatilin ardından, bir sonraki yaz tatilinde görüşmek için söz vererek ayrılırlar. Çocuklar, kuzenlerinden ayrılmanın üzüntüsünün yanında anne ve babalarına kavuşacak olmanın sevincini yaşarlar. Akın, Alican ve Çağın'ın kendisinden daha önce annesine babasına kavuşacağını aklından geçirir ve ailesine karşı bir özlem duyar Leblebicioğlu (2000, s 172). Okan'ın yüzüne bakar ve onun da aynı hisleri yaşadığını anlar. İki kardeş, ertesi gün hemen evlerine gidebilme isteği duyarlar. Ertesi gün olur, Akın ve Okan evlerine varınca yaşadıkları bütün güzellikleri bir çırpıda anne ve babalarına anlatırlar. Daha sonra, anne ve babasıyla birlikte olmalarının en güzeli olduğunu belirtirler: *“Ama! Bizim kasabamız ve de anne baba beraberliğimiz en güzeli!”* Leblebicioğlu (2000, s 174)

Ali Rıza Bey ve torunları hep beraber tekne turuna katılırlar. Birlikte eğlenirler, oyunlar oynarlar ve doğanın keyfini çıkarırlar. Afacanlar Kulübü, tekne derinlere doğru açıldıkça sessizleşmeye başlarlar. Doğanın güzelliğini akıllarına kazımaya çalışırlar. Bu sırada Akın, dalgaların kabardığını görür ve denizin çağıldaması bu diye seslenir. Derya, Akın'ın bu buluşunu onaylar. Aslı, suskun duran Ebru'ya bakar ve

neden konuşmadığını sorar. Ebru ise Amerika’da yaşayan annesini ve babasını düşündüğünü söyler: “Çok uzaklarda olan, annemle babamı düşünüyorum. Aramızdaki denizin büyüklüğünü ve onların çok uzaklarda olmasından doğan içimdeki ayrılık hüznünü...” Leblebicioğlu (2000, s 208)

Garip Kız’ın Öyküsü romanında Garip Kız, ameliyattan çıktıktan birkaç saat sonra ölür. Hale ve arkadaşları, Garip Kız’ı bahçedeki incir ağacının altına gömerler. Okula dönerken hayvanları korumak için açılan derneklerin faydalarından bahsederler. Dersler bittiğinde Hale, eve gelir ve Garip Kız’ın resmini yapmaya çalışır ve suluboyayla renk renk boyar. Bu sırada annesi Hale’nin odasına girer ve resim yaptığını görünce şaşırır. Uzun yıllardır resim yapmaya ara vermesine rağmen kediyi çok güzel çizdiğini söyler ve kedi çizme fikrinin nereden aklına geldiğini sorar. Hale, annesine Garip Kız’ın hikayesini anlatır ve annesi titiz bir kadın olduğu için kendisine kızacağını düşünür. Annesi, beklediğinin tersine kızını tebrik eder ve yaptığının çok doğru olduğunu belirtir. Hale’nin, annesine karşı hissettiği sevgi romanda şu cümle ile verilir: “Aferin sana! Benim akıllı, duygulu, iyilik ve sevgi dolu kızım. Umarım çok başarılı bir doktor da olacaksın, dedi. Öyle sevindim ki... Yüreğim anneme ve bütün dünyaya, ıplık bir sevgiyle doldu, taşıtı.” Bele (2000, s.154)

Ayşegül’e Ne Oldu? romanı Bulut, Orhan, Mustafa, Ayşegül ve Aslı’nın dünyayı dolaşma kararı verdiklerinin belirtilmesiyle başlar. Fakat kahraman anlatıcı, Ayşegül ve Aslı’nın bu gezi sırasında yanlarında olmasını istemez. Bu olumsuz tavır, kızları sevmemesine ve onları dayanıksız bulmasına bağlıdır. Orhan ve Mustafa, kızların da gelmesi gerektiğini Bulut’a söyler. Orhan, kızların dayanıksız olduğunu kabul etmez, annesinden bir örnek verir: “Bizim evde en dayanıklı kişi annemdir. Biz grip olunca bize o bakar, kendisi grip olunca bize yine o bakar.” Erdoğan (2000, s.3)

Bulut, odasındaki camdan dışarıya bakar ve karavanın orada olmadığını görür. Turistlerin buradan sıkıldıklarını ya da farklı bir sebeple başka bir yere gittiklerini düşünür. Bir süre ayı izler ve yatağına girip hayaller kurmaya başlar. Tam uykuya dalacağı sırada karavanın kapısının sesini duyarak irkilir ve yatağından çıkıp camın önüne oturur, dışarıyı izlemeye başlar. Karavanın kapısı yavaşça açılır, içinden kimseye gözükmemeye çalışan bir adam sessizce iner. Karavandan inen adamın eli bir adım atmasıyla beline gider ve iki büklüm halde yürümeye çalışır. Bulut, topallayan,

sık sık durup dinlenen ve yürümeye çalışan adama dikkatlice bakınca onun Ayşegül'ün babası Atıf amcası olduğunu anlar. Atıf'ın yüzünün, morluklarla kaplı ve acınacak bir halde olduğunu görür. Atıf amcasının neden turistlerin karavanından bu halde çıktığını anlamaya çalışır. Babasına bu konuyu anlatmak istese de babasının konuya dahil olmasından korktuğu için anlatamaz. Sanıyoruz ki babasına karşı duyduğu sevgi, onu koruma iç güdüsü olarak tezahür eder: *“Evet, ilk anda insanın aklına ilk gelen çözüm, haydi koş babana anlat, değil mi? Değil işte. Hele Atıf Amca'yı o halde gördükten sonra... Ya babam da meraklanıp fazlaca burnunu sokarsa... Ya o da Atıf Amca gibi olursa? Böyle düşünerek, babamı uyandırmaktan ve ona bütün gördüklerimi anlatmaktan vazgeçtim.”* Erdoğan (2000, s.139)

Süper Gazeteciler romanında Oğuzcan Selimoğlu kaçırıldıktan sonra Evren eve gelir ve ders çalışmaya başlar. Evren derse daldığı sırada, annesi oğluna seslenir ve koşarak gelmesini, haberlere bakmasını söyler. Evren'in yüreği ağzına gelir, kaçırılma olayının polise aksettiğini düşünür. Kendisinin ve arkadaşlarının da orada olduklarını gazetecilerin öğrenip öğrenmediğini düşünmeye başlar. Ayaklarını sürüye sürüye merdivenlerden iner, annesinin yüzüne bakmaktan korkarak 'Açıklayabilirim' der. Annesi, Evren'e açıklamasını sonraya bırakmasını söyler ve yeni bir tip bitki üretildiğini, bu bitkinin sivrisinekleri yanına yaklaştırmadığını anlatır, bakalım daha neler çıkacak der. Annesinin bu konuşması üzerine Evren, durumu yanlış anladığını fark eder ve içi rahatlar. Evren'in babası söze karışır ve para kazanma makinesi yapılabileceğine kadar icada icat demeyeceğini, bilim insanlarının artık kendisi yerine çalışacak bir robot yapmalarını istediğini açıklar. Evren, babasına, hiçbir robotun onun yerini tutamayacağını söyler, sarılıp öper: *“Babacığım, senin yerine on robot da yapsalar senin yaptığın işi yapamazlar. Sen bir tanesin! Babasının boynuna sarılıp iki yanağından öptü. Sonra gidip annesini kucakladı.”* Akal (2000, s.90)

2.1.1.3. Kardeş sevgisi

Yüzümden Kırılma Gölgesi romanında Nilüfer, odasındaki yatağında uzanırken merdivenlerden annesi ve ablasının sesi gelir. O sırada, ablasının öğüt vereceğini düşündüğü için uyuyor gibi yapmaya karar verir. Daha sonra annesi ve ablası arasında geçen diyalog, Nilüfer'i sarsar. Çünkü annesi, Nilüferi uyandırmaya çekinmektedir.

Nilüfer bunu duyunca uyanıyor gibi davranır ve birkaç kez yutkunur. Ablasının çok fazla vakti yoktur. Nilüfer, gözlerini açınca karşısında ablasının gözlerini görür. Başta konuşmak istememiş olsa da göz göze geldiklerinde onu ne kadar çok özlediğini anlar: *“Ablasının gözleriyle karşılaşınca gerçekten sevindi. Özlemişti onu. Yatağın içinde doğrulup atıldı boynuna. Sarmaş dolaş oldu iki kardeş.”* Atilla (2000, s.142)

Gülümser ve Nilüfer, odada biraz daha sohbet ederler. Daha sonra Gülümser, Nilüfer’e konuşmak için lokantaya inmeyi teklif eder. Nilüfer, ablasının bu teklifinden, Engin hakkında konuşacağını anlar. Lokantaya inip müsait olan bir yerde otururlar. Oturur oturmaz, Gülümser, Nilüfer’e gönlünü birisine kaptırdığını söyler. Fakat sesi yumuşaktır ve kardeşçedir. Bu sıcak ses, Nilüfer’in hoşuna gider ve gerginliği bir anda azalır. Biraz daha Engin’le arasında yaşananlar hakkında konuşurlar. Gülümser, kardeşi Nilüfer’i sevdiği için uyararak ve şu sözleri söyler: *“Bunları her abla kardeşine söyler. Hele o kardeş, bir hafta içinde ilk kez tanıdığı biriyle duygusal bir ilişkiye girmişse...”* Atilla (2000, s.146)

Burukluk romanında, Mehmet’in genel davranışlarından bahsedildikten sonra kardeşine olan sevgisine de değinilir. Mehmet, kardeşi Bahri’yi çok sever ve eli boş kaldığı sürede onu kıyı kıyı gezdirir: *“Mehmet, küçük kardeşi Bahri’yi çok severdi. Ona karşı tutkunluğu başkaydı.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.17)

Yasemin ve annesi bahçede sohbet ettikleri sırada yolda bir taksi durur ve içinden Sedef iner. Yasemin, Sedef’in geldiğini görür görmez annesine seslenir ve ablasının geldiğini söyler. Koşar ve ablasına sarılır Çakmakçioğlu (2000a, s.29).

Yasemin ve Melâhat, bahçede otururlar. Yasemin, arkadaşı Melâhat’a, Muratların yeni geldiğini belki de şekerlerinin olabileceğini söyler. İki kız, hızla merdivenlerden çıkıp Muratların evine giderler. Gülbeyaz, Yasemin ve Melâhat’a içerden çikolata getirir ve iki kız sevinçten uçarak aşağı inerler. Çikolatalarını yemek için bahçe duvarının üzerine otururlar. Ellerindeki küçük çikolatanın kâğıdını dikkatle açarlar. Bu sırada, Melâhat’ın kardeşi Bahri gelir ve kendisinin de istediğini ısrarla söyler. Melâhat sinirlenir fakat yine de kardeşine vereceğini söyler. Çikolatasını Bahri ile paylaşır: *“Melâhat kâğıdı güçlkle açabildi. Çikolatanın üçte birini koparıp Bahri’ye uzattı.”*

Bahri, o parçayı alır almaz ağzına attı. Yanağı şişmişti. Zorlukla ama iştahla yedi.”
Çakmakçioğlu (2000a, s.76)

Melâhat, kardeşi Bahri’yle çikolatasını paylaştıktan sonra Yasemin’le biraz daha vakit geçirip eve gider. Eve girdiğinde, annesi, üzerine yürür ve Bahri’ye neden çikolata vermedin geldiğinden beri ağlıyor diyerek dövmeğe başlar. Melâhat ne kadar çikolatasından kardeşine de verdiğini anlatmaya çalışsa da babası kurtarana kadar dayak yemeye devam eder. Aradan kısa bir süre geçer. Melâhat, kardeşine karşı kin tutamaz ve yolda gördüğü bir gelinciği Bahri’ye verir: *“Melâhat, biraz önce sanki dayak yememiş gibi gülerek Bahri’ye bir çiçek uzattı. Yol kenarında bulup kopardığı küçük bir gelincikti bu.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.82)

Şeker’le Biber’in Gelişi romanında, annesi Cem’e kız kardeşiyle kaç kere kavga ettiğini söyler. Cem, hayrete düşer ve böyle bir şeyi hayal bile etmekte zorlanır. Annesi, bu hallerine bakmamasını, küçükken çok kavga ettiklerini oğluna anlatır. Bütün kardeşlerin zaman zaman kavga ettiklerini söyler. Daha sonra ise sadece kavga etmediklerini aynı zamanda birbirlerini çok sevdiklerini, koruduklarını, birbirlerini kimseye ezdirmediklerini de ekler: *“Ama birbirimizi de çok severdik; okulda, sokakta hep birbirimizi kollar, korur, hiç kimseye ezdirmezdik. Hele Ayşegül küçük olduğu için ben ona ablalık yapardım, o da beni hiç yalnız bırakmazdı.”* Kuglin (2000a, s.45)

Türkü Çocuk romanında ‘Aldı Ozan’ bölümü, Ozan’ın otizmlili kardeşi Ezgi’ye olan sevgisini söylemesiyle başlar. Ozan, oyuncaklarını ve eşyalarını Ezgi’yle paylaştığını, fakat bir türlü onunla iletişim kuramadığını anlatır. Yine de onunla ilgilenmekten vazgeçmez. Kardeşinin iyileşmesini çok istediğini şu cümlelerle anlatır: *“O bana kızsada ben ona kızmıyorum... İlgileniyorum. İlgilenmem gerek. Hepimiz ilgilenirsek iyileşirmiş.”* (29)

Ozan, kardeşi Ezgi’nin dikkatini çekmek için kuşlara şarkı söyler ve onları coşturmaya çalışır. Ezgi, otizmlili olduğu için hiçbir şeye tepki vermez. Bu sebeple Ozan, bunu, kardeşinin iyileşmesi için bir araç olarak görür. Daha sonra arkasını dönüp baktığında Ezgi’nin ellerini çırdığını fark eder ve sevinçten çılgına döner: *“Bir döndüm ki Ezgi el çırdıyor, şarkı mırıldanıyor. Sevinçten çıldırdım! Şarkıyı bir daha, bir daha söyledim.”* (50)

Annesi, Ezgi’yi masal okuyup ninni söyleyerek uyutur. Kısa bir süre uyuduktan sonra uyanır ve ‘Ozan kaçıyo!’ diye bağırarak ağlamaya başlar. Annesi, Ezgi’nin bulutlara bir anlam verdiğini anlar. Gökyüzüne baktığında bulutların yer değiştirdiğini görür. Hemen Ozan’ı çağırır, Ezgi’nin bulutları ona benzettiğini, kaçtığını düşündüğünü bu sebeple de ağladığını anlatır. Ozan, kardeşiyle hemen konuşmaya başlar ve onu rahatlatır. İki kardeşin bağlılığı ve sevgisi romanda şu cümlelerle verilir: *“Ezgi! Ezgi! Bak ben buradayım. Bir yere kaçmıyorum, bak, buradayım... Ellerini Ozan’ın yüzünde gezdirdi, okşadı. Saçlarını çekiştirdi. Ozan olduğuna inanınca rahatladı, dinginleşti. Ozan’ın boynuna sarıldı. Ozan da ona sarıldı sıcacık, sevecen. Sevdi, okşadı, öptü onu. İki kardeş birbirlerine sarılı kaldılar dakikalarca.”* (60)

2.1.1.4. Büyükanne-Büyükbaba sevgisi

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Gökçe, arkadaşlarıyla sokakta otururken Onur Apartmanı’nın önüne bir kamyon gelir. Kamyondan çıkan eşyalar eskidir ve eşyaların sahibi olan yaşlı adam yalnızdır. Yaşlı adamın taşındığı ev kışın soğuk, yazınsa sıcak olan, rutubetli, eski bir evdir. Gökçe bu duruma üzülür ve eve gittiğinde de bu konuyu düşünür. Camdan bakıp adamı izlemeye devam eder. Ne zaman yaşlı birini görse dedesini hatırlayan Gökçe, Haydar Bey’de adeta dedesini bulur. Dedesi uzak bir kentte yaşadığı için yılda bir iki kez görüşebilirler. Bu sebeple, oturduğu sokağa taşınan dedesinin yaşlarındaki Haydar Bey, Gökçe’ye dedesini, ona olan sevgisini ve özlemini anımsatır: *“Çocukluğundan beri bir başka bağlanmıştı ona. Dede dedikçe ağzından bir dede daha çıkıyordu. Buluşmalarında, kavuşmalarında bir kucaklaşmaları, birbirlerine sarılmaları vardı ki... Unuturlardı o an her şeyi.”* Güneş (2000, s.16) Yazar, burada bir çocuğun büyük babasına olan sevgisini sadece komşuları olan bir ihtiyarın şahsında göstermek ister. Bu sevgiyi olay ile beslemez.

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin çevreyi dolaşmak için pansiyondan çıkar. Bir süre yürüdüktan sonra Nilüfer yorulduğu için durur ve çevresini izler. Bu sırada Engin, uzaktaki evi gösterir ve o evin dedesinden kendilerine miras kaldığını anlatır. Nilüfer evin boş olup olmadığını sorar, Engin birkaç eşya olduğunu, babaannesini öldükten sonra eşyalarını olduğu gibi bıraktıklarını anlatır. Bu açıklama üzerine Nilüfer evi görmek ister fakat Engin, yanında anahtar olmadığını

belirtir. Nilüfer'in ısrarı üzerine dışardan da olsa görebilmek için evin yanına doğru yürümeye başlarlar. Bu sırada Nilüfer Engin'e babaannesi ile iyi anlaşış anlaşmadığını sorar. Bu sorunun yanıtıyla, Engin'in babaannesine olan sevgisi romanda anlatılır: *"Babaannenle iyi anlaşıyor muydun peki? Çok! Kimi zaman kızdırırdım, ama o yine de beni korurdu. Bütün yaşlılar gibi toz konduramazdı torununa. Birdenbire, öldü. Ölümüne günlerce alışamadım. Babam da alışamadı."* Atilla (2000, s.28)

Kumru romanında Hande, annesi ve Oğuz acıkır ve anneannesinin hazırladığı sofraya oturur. Yazar/anlatıcı, anneannelerinin bu binadaki bir daireyi iki aylığına kiraladığını belirtir. Daha sonra, Oğuz'un iç dünyasına yönelir. Geçen yıl kaybettiği dedesini özlediğini, ölümün ne demek olduğunu aklından geçirdiğini söyler. Oğuz'un dedesine olan sevgisi ve özlemi şu cümlelerle verilir: *"Dedesini çok severdi. Uzun boyu, kalın sesi ve hep gülen gözleriyle onu anımsıyordu... Çok istiyordu gelmesini. Belki, diyordu içinden, bir gün karşıma çıkar."* Çakmakçıoğlu (2000b, s.23)

Gizemli Koltuk romanında Gökdüş, okuldan eve gelir ve bahçe kapısından içeri girer. Bahçe, güller, şebboylar, hanımelleri ve yaseminlerle doludur. Biçim biçim, çeşit çeşit, renk renk çiçekler hafiften esen rüzgârla sallanırlar. Gökdüş, bahçelerindeki çiçeklerin kokusunu içine çeker ve bu bahçenin dedesinin eseri olduğunu aklından geçirir. Bu sırada, dedesine olan sevgisini içinde hisseder: *"...büyük büyük dedesini sevgiyle düşündü. Boyu da yaşı gibi uzun dedesini ne kadar da çok seviyordu. Bu sevgili dede de Gökdüş'e bol ve cömertçe sevgisiyle karşılık veriyordu."* Uçuk (2000a, s.5)

Gökdüş, sınıf birincisi olduğu için Rusya gezisine gitmeye hak kazanmıştır. Bu müjdeyi vermek için hızla dedesinin yanına gider. Dedesinin piposundan çıkan kokuya 'dede kokusu' adını vermiştir. Bir süre kapının eşiğinde durur ve bu kokuyu içine çeker. Arkasından dedesini gözler ve 'Aman Allahım, hâlâ ne kadar yakışıklı ve sağlıklı' der. Daha sonra dedesinin yanına koşar ve koltuğunun kenarına oturup kollarını boynuna dolar: *"Ohh, ohh... tütününün kokusunu rüzgâr alıp götürmüş. Sadece sevgili dedemin 'dede kokusu' kalmış. Ben de bu ad koyamadığım kokuya bayılıyorum doğrusu."* Uçuk (2000a, s.11-12)

Gökdüş kitap okurken telefon çalar, arayan dedesi Aleksî'dir. Aleksî, torunu Gökdüş'ü atölyesine, konuşma çayına davet eder ve gelir misin diye sorar. Gökdüş büyük bir

sevinçle elbette geleceğini, hatta kuşlardan kanat alacağını belirtir. Telefonu kapatır kapatmaz, dedesinin yanına gidebilmek için yerinden fırlar ve asansöre koşar. Dedesinin bodrum katında bulunan atölyesine gider, kapıyı tıklar. İçeriden gelen sesteki sevinç, Gökdüş'ün adeta yüreğine sokulur. Gökdüş koşar ve Aleksî dedesinin açılan kolları arasına kendisini atar ve kollarını boynuna dolar. Yavru kedi miyavlamasını andıran küçük sevgi sesleri çıkarmaya başlar, dedesinin yanaklarını okşayarak öper Uçuk (2000a, s.17).

Aleksî dede, Gökdüş'e Rusya'da yaşadıkları dönemde gül ağacından yaptığı koltukları anlatır. Türkiye'ye göç ettiklerinde maddi sıkıntılardan dolayı, bu koltuklardan birisini sattığını belirtir. Bunu söylerken Aleksî'nin yüzüne bir hüznün yayılır. Gökdüş, dedesinin yüzündeki hüznü fark eder ve içinde bir üzüntü hisseder. Hemen yerinden kalkar ve dedesine bir bardak su verir. Aleksî, torununa bakar ve sözlerine devam eder. Koltuğu satarken bir yanlışlık yaptığını, satılacak olan koltuğu değil; kendisi için ayırdığı koltuğu sattığını söyler. O yıllarda yaptığı hatanın üzüntüsünü hâlâ içinde yaşadığını torununa belirtir. Gökdüş ise dedesine üzülmemesini, daha güzellerini yapabileceğini anlatır. Aleksî, torununa, üzülmemenin imkânsız olduğunu açıklar ve bir daha aynısını yapamayacağını, kendini asla affetmeyeceğini büyük bir üzüntü içinde söyler. Gökdüş, dedesinin içinde bulunduğu bu duruma çok üzülür, ona kıyamaz: *“Dedeciğim ne olur artık üzülmeyiniz, acı çekmenize ben hiç dayanamıyorum.”* Uçuk (2000a, s.27)

Aleksî dede ve Gökdüş, sohbet edip çay içerlerken kapı vurulur ve aralanır. İçeriye Lidya Nine ile Gökdüş'ün anneannesi Galya girer. Galya'nın içeriye girdiğini gören Gökdüş, elindeki çay bardağını dedesinin eline tutuşturur ve koşarak anneannesine sarılır: *“Kollarını açmıştı. Onlar da kollarını açtılar. Kavuşma sevdası kapının önünde sarmaş dolaş kutlandı. Sonra elinde çay bardağıyla içeri girenleri gülerek seyreden Aleksî dede seslendi. Kırk yıllık hasretliler kavuşuyor sanki.”* Uçuk (2000a, s.31)

Gökdüş, Rusya'ya gittiğinde, bir tesadüf sonucunda Aleksî dedesinin erkek kardeşinin oğlu Gregor ile tanışır. Gökdüş, eskiden Aleksî dedesinin yaşadığı, şu an Gregor'ın hayatını sürdürdüğü aile yadigârı olan evde, Anuşka ninesi ile de tanışır. Dizlerinde ince bir battaniye örtülü, tepesinde gümüş bir taç benzeri topuzu olan kadını Lidya ninesine benzeter. Gregor dede bu sırada Anuşka ninenin kulağına sokulur ve

yaşadıkları tesadüf anlatır. Anuşka nine en sonunda konuyu anlar ve Gökdüş'e eliyle işaret yapıp onu 'Gel, gel soyumun ikinci güzel kızı gel, Anuşka Nine'nin açık kollarının boşluğunu doldur bebeğim' sözleriyle yanına çağırır. Bu ses ve şiirli sözlerdeki sevgiyi Gökdüş kalbinde hisseder: *"Bu ses ve bu şiirli sözlerdeki sevgi nasıl ılık ılık Gökdüş'ün yüreğine sokuluyordu. Hem de hiç zorluk çekmeden."* Uçuk (2000a, s.56)

Çatalçay'ın Çocukları romanında Niko, Suten ve Suten'in dedesi Alişan sohbet ederler. Konu geçmiş yıllarda yaşanan göç olayına gelir. Alişan, o dönemde insanların topraklarından zorla çıkarıldığını söyler ve çok büyük acılar çekildiğini anlatır. Daha sonra, Alişan'ın gözleri dolar ve Allah bir daha o günleri yaşatmasın der. Dizlerini tutarak kalkar ve pencerenin önüne gidip ağlamaya başlar. Suten, sanıyoruz ki dedesine olan sevgisinden, onun bu ağlamasına dayanamaz ve hemen konuyu değiştirmek ister: *"Hiç dayanmam ağlamasına. Onu mutlu etmenin yolunu biliyorum. Anılarını anlatırken mutlu oluyor tontonum. O zaman da ağlıyor ama mutluluktan."* Akçagüner (2000, s. 20)

Teo, Alişan, Niko, Hakan ve Suten hep beraber sofrada yemek yerler. Alişan, bu sırada sofradan kalkar ve içeriye gider, elinde bir paketle geri gelir. Suten, aklından dedesinin çok mutlu olduğunu geçirir. Alişan, elindeki paketi Teo'ya uzatır ve elinde tuttuğu bu hediyeyi yetmiş iki yıl önce yaptığını, vermenin bu zamana nasip olduğunu söyler. Gecikmeyle veriyor olmasına rağmen mutlu olduğunu belirtir. Suten, dedesine bakar ve yüzündeki çocuksu gülümsemeyi fark eder. İçinde dedesine karşı duyduğu sevgiyi hisseder: *"Benim tatlı dedem, yüzünde o çocuk gülüşüyle utangaçça dudaklarını kemirerek önüne baktı. Onu çok sevdiğimi bir kez daha anladım."* Akçagüner (2000, s. 38, 61)

Afacanlar Kulübü romanında Akın ve Okan, teyzesinin iki kızı olan Aslı ve Derya hakkında konuşmaya başlarlar. Akın, şehirden gelen bu iki kızın kendilerini küçümseyeceğini düşünür ve tahmin ediyoruz ki üzüntü duyar. Bu durumu Okan'a anlatır. Okan, Derya ve Aslı'nın kendilerini küçümseyeceğini düşünmediğini söyler ve küçümseseler de teyzesi, anneanesi ve dedesi için belli etmeden onlara katlanmaları gerektiğini ekler. Akın ve Okan'ın içinde bulunduğu üzgün durumdan kurtulmak için 'dede ve anneanne' kelimelerinin geçmesi bile yeterli olur. Sanıyoruz

ki yaşadıkları sevinç, anneanne ve büyükbabasına duydukları sevgiden kaynaklıdır: *“Hem, anneannem dedem de böyle isterler sanırım. Anneanne, dede sözcüğü, Akın’la Okan’ın neşelenmelerine yetmişti.”* Leblebicioğlu (2000, s 4)

Ali Rıza Bey, torunlarına döner ve eskiden sokakların saygılı insanlarla dolu ve daha güvenli olduğunu söyler. Bugün sokağa çıkamadıklarını, itiş kakış sebebiyle insanın başının döndüğünü belirtir. Sakin ve saygılı yol alan insanların belki de daha çabuk hedefine ulaşabileceğini ekler. İyi bir insan olmak için çalışmanın, sevginin ve saygının önde gelen düşünceler olduğunu açıklar. Daha sonra nutuğun uzun sürdüğünü, onları biraz sıktığını fark ettiğini söyler. Göz ameliyatı olduktan sonra gözlerinin açılmasıyla beraber dilinin de açıldığını vurgular fakat buna katlanacaksınız diyerek espri yapar. Torunları, dedelerine olan sevgisinden dolayı her şeyine katlanabileceklerini söyler: *“Her şeyine katlanırsınız dede. Dedemizle sohbeti seviyoruz. Çaresiz, nutuklarına da katlanacağız! Ve de, sevgi dolu bir yığın sözcükler...”* (166)

Ali Rıza Bey, gözündeki bir rahatsızlıktan dolayı buğulu görmeye başlar. Zamanla gözlerinin daha kötü bir duruma geleceğini, bu sebeple de torunlarını göremeyeceğini düşünür. Bu sebeple ameliyat olmaya karar verir. Afacanlar kulübünü de yanına alır ve hastaneye giderler. Ali Rıza Bey ameliyat olduktan sonra doktor çocukların yanına gelir ve bir gece dedelerinin hastanede kalacağını belirtir. Okan, doktora bakar ve bu gece dedesinin yanında kalmak istediğini söyler. Alican ve Çağın, mahzunlaşır hatta Çağın’ın gözlerinde yaşlar parıldar. Doktor başını sallar ve hepsinin dedesinin yanında kalabileceğini açıklar. Çocuklar, bütün gece nöbetleşerek dedelerinin başında beklerler: *“Çocuklar dedelerinin başını beklediler. İskemle üzerinde sırayla uyudular.”* Leblebicioğlu (2000, s 114)

Ebru’ların Tatili romanında Cem, anneannesine, annesinin onun kızı olup olmadığını sorar. Anneanesi ise Cem’e tabi ki benim kızım der ve neden böyle bir soru sorduğunu merak eder. Cem ise anneannesine döner ve o zaman annem neden senin gibi yemekler yapamıyor, onun yemekleri seninkiler gibi süslü ve güzel değil der. Anneanne, Cem’e, annesinin hafta içi işe gittiğini, bu sebeple yorgun olduğunu, sadece yemek hazırlayabildiğini, süslemeye vakit ayıramadığını anlatır. Kendisinin tüm gün evde olduğu için bunlarla uğraşabildiğini açıklar. Onlar için hazırladığı yemekleri büyük bir zevkle yaptığını söyler ve onları çok sevdiğini belirtir. Anneannenin bu

sözleri üzerine Işıl ve Cem, ikisi birden gidip anneanneye sarılırlar. Anneannem, canım benim diyerek defalarca öperler: “*Anneannem, canım benim diye öptüler ve kadıncağzın yanaklarını yapış meyve lekesi yaptılar.*” Kuglin (2000b, s.16-17)

Cem ve Işıl, bir süre evde oyun oynadıktan sonra anneanneyi aramaya karar verirler, telefona Kiraz çıkar. Çocuklar, Kiraz’ın sesinden keyfinin yerinde olmadığını anlarlar. Biraz daha konuştuktan sonra Kiraz, anneannenin hastaneye gittiğini söyler fakat konu hakkında pek de bilgisi yoktur. Çocuklar, anneanne için endişelenir ve bilgi almak için anneannenin evine gelmesini beklerler. Akşam olduğunda Işıl ve Cem, telaşla tekrar anneanneyi ararlar, ayağının alçıya alındığını öğrenirler ve ellerinde bir demet çiçekle, anneannenin evine giderler. Işıl ve Cem, anneanneye neden hastaneye tek başına gittiğini sorduktan sonra onunla kalmak istediklerini söylerler. Kiraz ne kadar kendisinin anneanneye bakabileceğini söylese de çocuklar kararından dönmezler. Cem’in annesi bu görüşe katılır ve şu sözlerle Cem ile Işıl’ın anneanneye olan sevgisi romanda verilir: “*Çocuklar haklı dedi, seni böyle tek başına bırakacak değiliz ya! Hem onların canına minnet, zaten sensiz duramazlar.*” Kuglin (2000b, s. 26)

2.1.1.5. Büyükanne-Büyükbabanın torun sevgisi

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanının on üçüncü bölümü, Haydar Bey’in iç dünyasının tasviriyle başlar. Göğüs kafesi yanmaları ve romatizma ağrıları artmış olmasına rağmen, Haydar Bey’i en çok üzen ve ağır gelen şey yalnızlıktır. Evinde her akşam olduğu gibi sıcak bir soluğun özlemiyle kıvranıp dururken aklına ailesi gelir. Haydar Bey, ailesine kızdığı için kimseye söylemeden İpek Sokağı’na taşınmıştır. Bu yalnızlık duygusunun içindeyken çocuklarının onu özleyip özlemediğini sorgular. Ama en çok torunu Özlem’i özler. Torununa duyduğu sevgi romanda “*Bakışları bulanmıştı. Hışırtılı bir soluyuşla gözlerini oynattı. Torunlarını özliyordu. En çok da Özlem’i! ... Kumral saçlı, çağla gözlü aydınlık bakışlı Özlem’i!.. Bir başka seviyordu onu. Bir başka özliyordu. Üç haftalık özlemi uzamış, üç yıl olmuştu sanki. Şimdi çıksalar gelseler... Bassa kucağına, öpse, öpse.*” Güneş (2000, s.112) cümleleriyle işlenir.

13. *Engel* romanında Zeynep, Ömer Hoca’yı okuyucuya tanıtır. Bir süre davranışlarından, huylarından ve başarılarından bahseder. Ömer Hoca, sert mizaçlı biridir fakat torunu Aslı’dan söz ederken gözlerinde bir yumuşama ortaya çıkar.

Zeynep, Ömer Hoca'nın torunu Aslı'yı anlatırken dersi bile untabildiğine değinir. Daha sonra, torunu için hamburger yemeye dahi alıştığını ekler: *“Onun yüzünden elli beş yaşında hamburger yer oldum. Nerede bizim canım sahan köftesi; ama torun hatırı işte.”* Ünal (2000, s.15)

Kınalı Güvercin romanında, yazar/anlatıcı, Özgür'ün sütünü içip okula gittiğini belirtir ve roman başlar. Bu sırada telefon çalar. Özgür'ün annesi telefona koşar ve arayanın kayınpederi olduğunu anlar. Yazar/anlatıcı, telefonda kayınpederinin ne söylediğini açıklamaz. Fakat Özgür'ün annesi telefonla konuşurken yalan söylemediğini, okulların bu hafta kapanacağını kayınpederine izah etmeye çalışır. İnanıramayacağını anlayınca, Özgür'ün babasına seslenir ve telefonu alıp babasıyla konuşmasını ister. O da Özgür'ün okula gittiğini, köy okullarına göre şehirdeki okulların daha geç kapandığını açıklar ve biraz daha konuşup telefonu kapatırlar. Özgür'ün babası, eşinin yanına gider ve babasının, Özgür'ün okula gitmediğini, ona yalan söylediklerini düşündüğünü belirtir. Daha sonra da Özgür ile babasının çok iyi anlaştığını bu sebeple mevcut durumu hoş görmelerinin daha doğru olacağını söyler: *“Ee!.. Hanım hoş görmeliyiz. Şimdi onlara, torunlar oğul balı gibi tatlı geliyor. Biliyorsun, Özgür ile babam çok iyi anlaşiyor... Annemle ikisi Özgür'ü bekliyorlarmış.”* Kaplan (2000, s. 7)

Özgür, kuşu Kınalı'yı da alıp dedesi ile birlikte bir süreliğine yaylaya gidecektir. Fakat babasının gönlü, Kınalı'nın kutu içerisinde o kadar yolu gitmesine razı olmaz ve kuşçular pazarından ona bir kafes alabileceklerini söyler. Hatta Özgür'e dedesiyle kuşçular pazarına gidebileceğini belirtir. Bu teklif üzerine Özgür heyecanlanır ve dedesine ‘Tamam mı dede? Olur değil mi? Gideriz değil mi?’ der. Yazar/anlatıcı, dedesinin, Özgür'e olan sevgisine ve istediği birçok şeyi yapmaya çalışıyor olmasına şu cümleyle değinir: *“Dedesi oldum olası Özgür'ü sever, bir dediğini iki etmezdi.”* Kaplan (2000, s. 55)

Özgür ve dedesi, köye girdiklerinde herkes onlara selam vermeye başlar. Kısa bir süre daha yürüdükten sonra babaannesinin onları karşılamak için sokağa çıktığını görürler. Babaannesi kollarını açar ve torununa sarılmayı düşünür: *“Babaannesinin kolları açıktı. Çığlık çığlığaydı. Özgür'ü bir an önce bağrına basmayı düşünüyordu. Ah yavrum!... Oğlum balım, bir tanem. Hoş geldin, hoşluklar getirdin... Babaannesi*

torununu doya doya kucakladı, öptü öptü... O sırada gözlerinden boncuk boncuk sevinç gözyaşları dökülüyordu.” Kaplan (2000, s. 77-78)

Gizemli Koltuk romanında Aleksî dede, Gökdüş’ü yanına çağırır. Gökdüş koşar, Aleksî dedesinin açılan kolları arasına kendisini atar ve kollarını boynuna dolar. Yavru kedi miyavlamasını andıran küçük sevgi sesleri çıkarmaya başlar, dedesinin yanaklarını okşayarak öper. Dedesi, içinde torununa olan sevgisini hisseder: “*Ne mutlu bu kocaman çınara. Böylesi dolanan tazecik bir sarmaşığı var. Aman Allahım, bu dünyanın en mutlu insanıyım ben. Ki, böylesi bir dünya meleği tarafından sevilip öpülüyorum.*” Uçuk (2000a, s.17)

Çatalçay’ın Çocukları romanında Alişan, her sabah eline çay bardağını alıp yaşlı bedenini koltuğa bırakıp, Çatalçay’ı izleyerek anılarını aklından geçirdiğini belirtir. Anıları zihninden geçirmeye çocukluk yıllarından başlar ve gençlik yıllarına kadar getirir. Hatta en sık aklına gelen anının torununun doğduğu gün olduğunu söyler. Alişan’ın torununa olan sevgisi romanda şu cümlelerle hissettirilir: “*En sık anımsadığım ise, minik torunum Suten’i kucağıma verdikleri gün... Evliliklerinin onuncu yılıydı. Pembe beyaz bebeğin ilk yaşam çığılığı, duyduğum en güzel müzik gibi gelmişti bana.*” Akçagüner (2000, s. 6) Daha sonra ise torunu Suten’in kendisini telefonla aradığını ve bir sürprizi olduğunu söylediğini belirtir. Kendisi ise Suten’e, en müthiş sürprizin o olduğunu söyler: “*Tatlım, dedim, on bir yıl sonra Tanrı’nın bize en müthiş sürprizi sensin. Senden daha güzel sürpriz mi olur?*” Akçagüner (2000, s. 6)

Suten, dedesine, telefonda 23 Nisan’da yapılacak olan şenliğe yurt dışından misafir çocukların geleceğini söyler ve kendisine hangi ulustan misafir geleceğini ısrarla dedesinin tahmin etmesini ister. Dedesi, tahminde bulunmak istemediği için torununun ısrarcı olmasından rahatsız olur. Bu diyalogu daha çok uzatmamak adına torunuyla öfkelenmiş gibi konuşmaya çalışır. Fakat, tahmin ediyoruz ki torununa olan sevgisinden, ona hiçbir zaman öfkelenemediğini söyler: “*Hınzır kız benimle oyun oynuyor. Sözde öfkeli sesimle, Cansuyum’a öfkelenmeyi beceremem ya.*” Akçagüner (2000, s. 8)

Suten, dedesine, 23 Nisan’da yanına geleceğini söyleyip telefonu kapatır. Alişan, gün boyu Suten’in annesini arar fakat telefonu açmazlar. Alişan, torununu beklerken adeta

yerinde duramaz. Yardımcısı Hayriye Kadın'a torunu geleceği için birçok hazırlık yaptırır. Hatta torununa ve yanında gelecek olan arkadaşına hediye alır: *"Hayriye Kadın'a kekler, börekler yaptırdım, çocuklara çikolatalar, armağanlar aldım."* Akçagüner (2000, s. 8)

Afacanlar Kulübü romanının 'Afacanlar Kulübü Köyde' bölümü, Ali Rıza Bey'in bahçede oturmasının belirtilmesiyle başlar. Ali Rıza Bey, oturduğu yerden bahçede oynayan torunlarının seslerine kulak verir. Boş duran ambarın işe yaradığını, torunları için bir oyun mekânı olduğunu, oyunun tadını çıkardıklarını aklından geçirir. Gözündeki bir rahatsızlık sebebiyle artık torunlarını görememeye başladığını, yalnızca seslerini duyabildiğini fark eder ve içinde bir üzüntü duyar. Yazar/anlatıcı, Ali Rıza Bey'in bugüne kadar korktuğu için ameliyat olmadığını fakat duyduğu üzüntüden dolayı kararını değiştirdiğini, sevgili torunları için ameliyat olabileceğini düşündüğünü belirtir: *"Birdenbire kararını verdi. Gülümsedi... Doktora gidecek, gerekirse ameliyat olacaktı. Sevgili torunlarını daha iyi görebilmek düşüncesi yerleşmişti içine."* Leblebicioğlu (2000, s 25, 58)

Ebru'ların Tatili romanında Cem ve Işıl karnelerini göstermek için anneannelerinin evine gider. Fakat, Kiraz'dan, anneannelerinin dışarıda olduğunu, kısa bir süre sonra geri geleceğini öğrenirler. Cem ve Işıl, anneannesinin evinde otururken kısa bir süre sonra kapı çalar, gelen anneannedir. Cem ve Işıl, anneannelerinin terlediğini, ellerinin kollarının paketlerle dolu olduğunu görürler. Anneanne, hava çok sıcak olmasına rağmen torunları için alışverişe çıkmıştır. Hemen ellerini yıkar, üzerini değiştirir, torunlarını öper ve onların hoşlanacağını düşündüğü palyaço şeklinde köfteler yapar Kuglin (2000b, s. 10).

Cem, anneannesine, annesinin onun kızı olup olmadığını sorar. Anneanesi ise Cem'e tabi ki benim kızım der ve neden böyle bir soru sorduğunu merak eder. Cem ise anneannesine döner ve o zaman annem neden senin gibi yemekler yapamıyor, onun yemekleri seninkiler gibi süslü ve güzel değil der. Anneanne, Cem'e, annesinin hafta içi işe gittiğini, bu sebeple yorgun olduğunu, sadece yemek hazırlayabildiğini, süslemeye vakit ayıramadığını anlatır. Kendisinin tüm gün evde olduğu için bunlarla uğraşabildiğini açıklar. Onlar için hazırladığı yemekleri büyük bir zevkle yaptığını söyler ve onları çok sevdiğini şu sözlerle hissettirir: *"Beni övmek için annelerinize*

haksızlık yapıyorsunuz. Bana teşekkür edin, yeter! Hatta ona da gerek yok! Ben sizlerle olmakla, zamanımı, emeğimi sizi mutlu edecek şeyler yapmak için harcamakla ve sizi mutlu görmekle mutlu oluyorum.” Kuglin (2000b, s. 16)

2.1.1.6. Akraba sevgisi

Gizemli Koltuk romanında, Gökdüş, bindiği taksi şoförünün, gittiği bale gösterisindeki balerinin dedesi olduğunu öğrenir. Bunun üzerine taksi şoförü, Gökdüş’e onu torunuyla tanıştırabileceğini söyler ve taksici Gregor’ın evine giderler. Gökdüş, arabadan iner inmez evi tanır ve Taksi şoförü Gregor’a onun yaşadığı evin büyük dedesi Aleksandrviç’in Rusya’dan kaçarken, küçük kardeşi Mihail Aleksandrviç’e emanet ettiği aile ocağı olduğunu söyler. Gregor Aleksandrviç ise kendisinin Mihail’in oğlu olduğunu açıklar. Gregor Dede ve Gökdüş, bu tesadüften oldukça etkilenirler ve derin soluklar alarak kendilerini toparlamaya çalışırlar. Bu sırada arkalarından pırl pırl bir ses gelir ve ‘Gregor Dedeciğim bu dünya güzeli turisti evimizde çaya mı çağırdın yoksa’ der. Gökdüş, arkasını döndüğünde, bir gece önce Bolşoy Balesi’nde hayran olduğu güzel balerini görür. O anda yüreği ateş ateş bir sevgiyle dolar. Ona yaklaşır ve kollarını açar. Daha sonra ise ikisinin dördüncü kuşaktan en yakın akraba olduklarını anlatır: “... Gökdüş birdenbire bir gece önce Bolşoy Balesi’nde hayran olduğu güzel balerini gördü. İçi, yüreği ateş ateş bir sevgiyle doldu. Ona yaklaşarak kollarını açtı... Tanya, Gökdüş’ün açık kolları arasında kendisini hiç ama hiç yabancı hissetmedi... Taa ki alçak pencereden onlara ulaşan sesi duyuncaya kadar bu büyük sevgi alışverişlerini sürdürdüler.” Uçuk (2000a, s.54)

Afacanlar Kulübü romanında iki kardeş olan Akın ve Okan, şehirden gelecek akrabaları hakkında sohbet etmeye başlarlar. Akın, şehirden gelecek olan kuzenleri Aslı ve Derya’nın ‘çıt kırıldım’ insanlar olduğunu tahmin ettiğini belirtir. Daha sonra, Okan’a, kuzenlerinin kendilerini küçük görüp görmeyeceklerini sorar. Okan, Derya ve Aslı’nın böyle bir tavırda bulunmayacağını, bulunsalar bile teyzelerine olan sevgilerinden dolayı onları da kırmamaları gerektiğini belirtir: “*Bizi küçük görürler mi acaba? Sanmam. Öyle de olsa; Aynur teyzemizi sevdiğimizize göre, belli etmeden katlanacağız.*” Leblebicioğlu (2000, s 4)

Ali Rıza Bey, Afacanlar Kulübüyle, memuriyet yıllarında kendisinin yanında görev alan hizmetli Osman'ın köyüne gider. Çocuklar köyde, açık havanın verdiği huzur ve neşeyle oyun oynamaya dalarlar. Evin en küçük torunu Hasan'la, Ali Rıza Bey'in torunu Çağın, yaşıtl oldukları için kısa sürede arkadaş olurlar. Daha sonra diğer çocukların yanına gidip doyasıya top koşturur, saklambaç oynarlar. Oğlanların savaşıklık oynadıkları sırada Aslı ve Derya, evin gelini Cemile ile sohbet etmeye başlarlar. Cemile, güler yüzle Aslı ve Derya'ya, Afacanlar Kulübünü kastederek hepimiz kardeş misiniz diye sorar. Aslı, içten bir gülüşle, teyze çocukları olduğunu belirtir. Derya, bu açıklamayı sanıyoruz ki yetersiz bulur ve dayanamayıp kardeş kadar yakın olduklarını da ekler: *“Aslı, içten ve doyulmaz gülüşüyle cevapladı. Teyze çocuklarıyız. Derya dayanamadı. Teyze çocukları ama kardeş kadar yakın. Aslı benim ablam. Okan'la Akın bir teyzemizin, Alican'la Çağın da başka bir teyzemizin çocukları.”* Leblebicioğlu (2000, s 31)

Romanda Akın ve Okan, Binnur'un görüncesinin evine giderler. Yaşadıkları siteye girer girmez evin oğlu Gökhan ve kızı Güneş, arkadaşlarıyla Akın ve Okan'ı tanıştıır. Akın, Okan, Gökhan ve Güneş, akran olmaları sebebiyle hemen kaynaşırlar. Dayı çocukları Alican ve Çağın'a sizi büyümüş gördük derken ilgi ve sevgilerini iletirler. Çocuklar bahçede oynamaya devam ederlerken, Semra ve Binnur da sohbet ederler. Sohbet arasında Binnur, kuzenlerin yani Afacanlar Kulübünün birbirine sevgiyle bağlı olduğunu söyler: *“Görsen Semra! Ne bağlılık ne sevgi... Hepsi için, iyi bir beraberlik oldu.”* Leblebicioğlu (2000, s 131)

Yazar/anlatıcı, Alican ve Çağın'ın komşu çocuklarıyla arkadaşlığı ilerlettiğini belirtir. Bütün gün onlarla vakit geçirip oynadıklarını da ekler. Aslı, bir gün Alican ve Çağın'a takılmak için diğer çocuklarla çok fazla vakit geçirdiğiniz için, gözünüz onlardan başka kimseyi görmediği için sizi Afacanlar Kulübünden ihraç edeceğiz der. Çocuklar bir anda şaşırırlar ve Çağın'ın gözleri yaşlarla dolar: *“Çağın'ın gözpınarlarında, hemencecik yaş oluşuverdi. Aslı güldü. Biraz da pişman olmuştu. Bu kadar üzüleceklerini hiç tahmin etmemişti.”* Leblebicioğlu (2000, s 226)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanı, kahraman anlatıcının Dilek'in yurt dışına ilk kez çıktığını ve uçağa bindiğini söylemesiyle başlar. Uzun bir bekleyişten sonra tiz, uğultulu bir sesle uçağın motorları çalışır ve tekerlekler yerden ayrılır. Dilek,

elini yüreğine bastırır ve heyecanının geçmesini sağlamaya çalışır. Heyecanı biraz yatışınca dağların doruklarını ve denizi izler. Nihayetinde uçak iner, yolcular kemerlerini çözerler ve Dilek’le kuzeni Safiş havaalanının dışına çıkarlar. Dilek’in, altın harflerle ‘Willkommen Vienne (Hoş Bulduk Viyana)’ yazılı tabela dikkatini çeker. Pasaport ve vize işlemlerinden sonra Dilek’le Safiş taksiye binerler ve kuzeni Toro’nun evine giderler. Safiş zile basarken Dilek’in kalbi kıpır kıpır olur. Yıllardır görüşmemiş gibi Toro’ya (Tuğrul) sarılır ve ona olan sevgisi romanda şu cümlelerle verilir: *“Safiş zile basarken içim kıpır kıpır. Asansör iniyor. İçinde Toro! Bıyığını kesmiş. Çok yakışmış. Sarmaş dolaş. Sanki yıllardır görüşmemişiz. Ah, onlarla teyze çocuğu gibi değil, kardeşten yakın birbirimize.”* Tankut (2000, s. 10)

Dost Kuzenler romanda Kutay ve kardeşi Yaşar, odalarına giderler. Yaşar, odaya çıkar çıkmaz babasını özlediğini söyleyerek ağlamaya başlar. Kutay, Yaşar’a döner ve babamı arayıp söyle seni gelip alsınlar der. Bu söylediği sayesinde Yaşar’ın korkacağını bu sebeple de ağlamayı bırakacağını düşünür. Fakat durum tam tersi yönde gelişir ve Yaşar ağlamaya devam eder. Kutay, teyzesinin yanına gider ve durumu ona açıklar. Teyzesi ise Yaşar’ın yanına gidip onu sakinleştireceğini belirtir. Bu sırada Kutay, teyzesine döner ve geçen günlerde onu kırdığı için pişman olduğunu, kendisini affetmesini istediğini söyler. Teyzesi ise Kutay’ı saçlarından tutup kendine çeker ve ona hiçbir zaman kırılmayacağını şu sözlerle anlatır: *“Sana nasıl kırılırım, ben senin anne yarınım. Senin ne tatlı bir çocuk olduğunu benden iyi kimse bilemez. Düşünme artık, unuttum, duymadım, uçtu gitti, dedi. O kadar şaşırmışım ki, Gerçekten mi teyze affettin mi, dedim. Tabii oğlum, dedi sarıldı bağına bastı. Kalbinin çarpıntısını duyuyordum. Bana ve kardeşime sarılırken yüreği hep böyle çarpardı. Önceleri bu çarpıntısını ‘Bakın nasıl yüreğim çarpıyor size sarılırken’ diye bize kendisi göstermişti. Yaşım ilerledikçe, ne zaman teyzeme sarılısam yüreğindeki o deli çarpıntıyı hep duymuşumdur.”* Tosyalı (2000, s.34-35)

Kutay, kuzeni Simla’nın, annesine büyük bir hayranlık duyduğunu belirtir. Akşam, Kutay’ın annesi ve babası, teyzesine ziyarete gelir. Simla, Kutay’ın annesinin giysisini çok beğenir. Simla, elbiseye uzun uzun bakmaktan bir türlü vazgeçemez. Kutay, Simla’nın en büyük arzusunun, annesine benzemek olduğunu zihninden geçirir. Daha sonra, Simla’ya, teyzesine benzediği söylendiğinde çok mutlu olduğunu da belirtir. Kutay, Simla’nın teyzesine benzemek istiyor olmasının sebebinin ona karşı duyduğu

yoğun sevgiye bağlar: “Önceleri annem çok güzel olduğu için ona benzemek istediğini düşünürdüm, ama anneme benzemek istemesinin sebebinin anneme olan sevgisinden olduğunu anladığım zamansa kıskanmaya başladım. Anneme aşırı düşkündü, bizi sevmesine dayanamayacak kadar seviyordu.” Tosyalı (2000, s.52)

2.1.2. Arkadaş/Arkadaşlık/Dostluk Sevgisi

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında, Gökçe ve arkadaşları Onur Apartmanı'nın önünde otururlarken Onur Apartmanı'nın kapısı açılır. Binadan, çatı katına kiracı olarak taşınan Haydar Bey çıkar. O, çocukları ve gençleri seven biridir. Bahçe kapısını çocukların tuttuğunu görünce onlara sevecenlikle selam verir, neler yaptıklarını sorar. Çocuklar gevezelik ettiklerini söylerler ve rahatsızlık vermiş olmalarından endişe duyarak özür dilerler. Haydar Bey, çocuklara rahatsız olmadığını belirtirken onlara keratalar diye hitap eder. Konuşmanın başında saygılı ve çekingen tavırdaki çocuklar, bu hitap şekline öykünerek gülerler fakat Haydar Bey bu durumu hoşgörüyü karşılar ve kerata kelimesinin iki anlamının olduğunu çocuklara açıklar. Bu açıklamadan sonra, önce Haydar Bey daha sonra ise çocuklar kendilerini tanıtır. En sona Gökçe kalmıştır. Uzun zamandır merak ettiği Haydar Bey karşısındadır. Kendini tanıttikten sonra Haydar Bey, Gökçe'nin yüzünü sever. Haydar Bey çocukların yanından ayrılırken tanışıklarına sevindiğini belirtir. Bu pozitif yaklaşım sebebiyle çocuklar Haydar Bey'i sever. Bu sevgi “*Haydar Bey'in giyimi, duruşu, yürüyüşü uyum içindeydi. Yüzünde, sesinde ayrı bir sıcaklık, sevecenlik vardı. Çocuklar, görür görmez sevmişlerdi onu. En çok da Gökçe.*” Güneş (2000, s.23-24) cümleleriyle romanda işlenir.

İpek Sokağı çocukları, Haydar Bey'le bahçe düzenlemesi yaparlar. Haydar Bey, ilk günden çok fazla çalışırlarsa et kırığı olacaklarını, ellerinin su toplayacağını düşünür. Bu sebeple hepsini evlerine gönderir. Çocuklar gidince iç yalnızlığına döner. Ne kadar süre geçtiğini anlamaz. Yakından gelen gülüşmelerle şimdiki zamana döner. Etrafına bakınca Gökçe ve Yeşim'i görür. Siz neden gitmediniz gül yanaklılar diye sorar. Haydar Bey, Gökçe ve Yeşim'e “gül yanaklılar” diye hitap edince kızlar gülüşmeye başlar. Biz gül yanaklı değiliz derler. Haydar Bey, bu durum üzerine kızdıklarını düşünür ve isterlerse bu hitapta bulunmayacağını belirtir. Çocuklar, kızmadıklarını ve ona kızmayacaklarını söylerler. Bu hadise üzerine Haydar Bey, içinde çocuklara karşı

olan sevgisini hisseder ve kendisine verdikleri huzuru “*Onları bir başka seviyor, konuşurken iç sıkıntılarından azıcık uzaklaşıyordu.*” Güneş (2000, s.52) cümleleri ile aklından geçirir. Sevgi değeri romanda huzur verici bir duygu olarak işlenir.

Haydar Bey bahçe düzenlemesini yaparken çocuklar yardım etmek için gelir. İş bölümü yapıp çalışmaya başlarlar. İş yaparlarken türkü söylemenin verimi artıracığını düşünürler. Çil horoz türküsünü söylemeye başlarlar. Yazar/anlatıcı bu sırada “*Sevgi havaydı, suydu, aştı, ekmekti!.. Sevgi şiirdi, türküydü, halaydı, umuttu... Sevgi paylaşmaktı!.. Sevgi, sevgi ustası bir yazarın dediği gibi emekti!..*” Güneş (2000, s.73) sözleriyle sevgiyi işler ve sevginin insanlar için önemine değinir.

Haydar Bey ve çocuklar bahçede çalışırlar. Daha sonra çocuklar evlerine giderler. Haydar Bey bahçede bir süre daha kalır. Bu sırada Coşkun Bey ve Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey gelir. Bakımsız olan bahçenin toprağı çapalanmış, toprak havalandırılmıştır. Bahçenin bu değişimine şaşırın Coşkun Bey ve Yılmaz Bey, Haydar Bey’e nasıl yaptığını sorarlar. Haydar Bey, çocukların yardımı sayesinde olduğunu söyler. Coşkun Bey ve Yılmaz Bey, çocuklar daha önceden dikilen çiçekleri kırdıkları ve hep yaramazlık yaptıkları için bu duruma şaşırır. Bunun üzerine Haydar Bey sevginin çocuklar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu “*Kolay değildi ele avuca sığdırmak. Sabır isterdi, ustalık isterdi. Her şeyden önce sevgi isterdi.*” Güneş (2000, s.78) sözleriyle aklından geçirir. Bu tutumla yazar, sevginin olumlu yönde birçok değişime yol açabileceğini vurgular.

Gökçe ve Yeşim apartman komşusudur. Aileleri de kendileri gibi birbirlerine çok yakın dosttur. Bir gün Yeşim ve ailesi, Gökçelere ev gezmesine giderler. Yeşim’in annesi Sevil Hanım ve Gökçe’nin annesi Canan Hanım çocukları hakkında dert yanmaya başlarlar. Genç kız oldukları için çok değişikliklerinden bahsederler. Araya bir suskunluk girer. Sevil Hanım’ın durgunluğu Canan Hanım’ın dikkatini çeker ve ne olduğunu sorar. Sevil Hanım, Yeşim’in Haydar Bey diye birisini sürekli anlattığını söyler. Canan Hanım bunun üzerine aynı durumu onların da yaşadığını belirtir. Çocukların Haydar Bey’e duyduğu sevgi; “*Çocuklar, evlerinde Haydar Bey’i anlata anlata bitiremiyorlardı. Neredeyse bir Haydar Bey söylencesi yaratacaklardı kendi dilleriyle, kendi sevgileriyle. Anne-babaları dinleye dinleye kanıksamaya*

başlamışlardı.” Güneş (2000, s.99) cümleleriyle verilir. Yazar/anlatıcı, çocukların Haydar Bey’i sevdikleri için sürekli onu anlattıklarını vurgular.

Canan Hanım ve Sevil Hanım Haydar Bey hakkında sohbet etmeye devam ederler. Çocuklar, Haydar Bey’i evinde ziyaret edeceklerdir. Giderken yanlarında yiyecek de götürmek istediklerini ailelerine söylemişlerdir. Canan Hanım, bu sebeple sohbet arasında köfte ve pilav hazırlayacağını belirtir. Gökçe ve Yeşim’in babası bu sırada Canan Hanım’a espri yapmak için turşu ve soğan da koy derler. Canan Hanım burun kıvrarak Gökçe isterse onları da koyabileceği açıklamasını yapar. Daha sonra yazar/anlatıcı, çocukların Haydar Bey’e duydukları sevgiyi genel hatlarıyla anlatır: *“Çocuklar tez yakalardı sevgiyi, sevecenliği. Karşılığını tez verirlerdi. Onlara kendisini sevdirmesini bilmiş, İpek Sokağına bambaşka bir hava getirmişti Haydar Bey. Bakkala bile kırk nazla giden çocuklara birlikte iş yapmanın güzelliklerini tattırmiş, et kırığı olmalara, avuç içi patlamalarına bile aldırmamışlardı. Sevmeseler, bunlara katlanabilirler miydi?”* Güneş (2000, s.101) Romanda sevgi, çocuklarda ciddi bir değişim oluşturmaya yetecek kadar güçlü bir olgudur.

Gökçe ve Gökçe’nin annesi Canan Hanım, Gökçe’nin doğum günü için evde hazırlık yaparlar. Hazırlıklar biter ve Gökçe’nin arkadaşları gelirler. Gelenlerin arasında Caner de vardır. Canan Hanım, Caner ve Gökçe arasındaki sevdayı bilmektedir. Doğum günü kutlaması bittiğinde herkes çıkarken Canan Hanım, Caner’e, kalmasını hareketleriyle belli eder. Salona geçip otururlar. Kısa bir suskunluğun ardından Canan Hanım Caner’i ve Gökçe’yi süzer. Birkaç şaka yaptıktan sonra ciddileşir. Sevginin önemine, kutsiyetine ve hassasiyetine değinir: *“Sevgi, sevda yüce bir duygudur. Sakın gözlerinizi karartmayın, körleştirmesin, ayağa düşürmeyin.”* Güneş (2000, s.207)

Romanın başında yalnız ve mutsuz olan Haydar Bey, ilerleyen süreçte çocukların da desteği ve sevgisiyle daha mutlu biri haline gelir. Romanda sevgi, iyileştiricidir. Hastalığı dahi sevgi ile düzelmeye başlar. Haydar Bey’in ilgisi ve emeği sonucunda İpek Sokağı, daha hoşgörülü bir yer haline gelir. Çocukların gürültülerinin üzerine düşmemeye bile başlanır. Bu sürecin sonucunda sevgi ile birbirine bağlı arkadaşlıklar oluşmuştur. Romanın yirmi sekizinci bölümünde Haydar Bey’in bu değişimine de değinilir: *“Haydar Bey iyileşmiş, dört yanını saran sevgi çemberinden mutluluk duyuyor.”* Güneş (2000, s.208)

Haydar Bey bir akşam İpek Sokağı'nda yaşayan çocukların sokakta enstrüman çalıp şarkı söylediğini balkondan görür. Yeteneklerine hayran kalır. Kendisi de ut çalmayı bildiği için çocukları müzik konusunda geliştirmek ister. Çocukları müzik konusunda yönlendirir, çalışmalar yaparak bir gösteri günü düzenlerler. Bu gösteri gününde, Onur Apartmanı Yöneticisi Yılmaz Bey, açılış konuşmasını yapar ve Haydar Bey'in İpek Sokağı'nda birçok olumlu değişiklik yaptığını vurgular. Konuşmanın içerisinde çocukların bu değişiminin sebepleri arasında sevgiye de değinir: “*Çöpten, pislikten geçilmeyen çevremiz düzene girdi. Bakımsız bahçemiz, gül, çiçek bahçelerine döndü. Bakın şu leylak kokularına. Bunlardan daha önemlisi çocuklarımızı yönlendirdi, onları birbirlerine sevgi bağlarıyla bağladı. Kavgaları, çatışmaları bitti, yaramazlıkları azaldı.*” Güneş (2000, s.210) Romanda, çocukların bu değişiminin en önemli sebeplerinden biri, birbirlerine ve Haydar Bey'e sevgi duyuyor olmalarıdır.

İçimde Çiçekler Açınca'da Sevda, uyandıktan sonra, okuldaki sıra arkadaşları Selen ve Miray'ı düşünür. Yazar/anlatıcı, Sevda'nın, Miray ve Selen'i çok sevdiğini belirtir. Sevda, bu sebeple Selen ve Miray'ı diğer arkadaşlarından ayrı tutmaktadır. Bu sevgi romanda “*Sevda arkadaşlarını çok seviyordu. Başka arkadaşları da vardı ama Selen'le Miray'ın yeri başkaydı.*” İzgü (2000, s.8) cümleleriyle anlatılır.

Sevda, okula gitmek için evden çıkar ve durağa gider. Otobüse binip arkadaki boşluğa doğru ilerler. Bu sırada Miray ve Selen aklına gelir. Okuldan çıktıkları zaman eve yürüyerek gitmek istemesine rağmen Miray'ın yürümeyi sevmediği için onu zorla otobüse bindirmeye çalıştığını, sohbetleri arasındaki gülüşmelerini, Selen'in evi yakın olduğu için onun bu kahkahalara eşlik edemediğini hatırlar. Ders bitiminde bir daha hiç görüşmeyecek gibi birbirlerine sarılmaları, çoğu zaman birbirlerine telefon açıp birbirlerinin sesini duymak istemeleri aralarındaki sevginin bir tezahürüdür. Miray, Selen ve Sevda arasındaki sevgi “*Mektup yazmazlardı ama çoğu zaman telefon açarlar, dersle ilgili sorular bahane, birbirlerinin seslerini duymak isterlerdi.*” İzgü (2000, s.17) cümleleriyle verilir.

Sevda, sınıftadır ve matematik dersi başlamak üzeredir. Bu sırada, Müdür Yardımcısı Ayten Hanım, Sevda ve Atila'yı yanına çağırır. Sevda ve Atila, Ayten Hanım'ın odasına giderler fakat odası kalabalık olduğu için bir süre kapının önünde beklerler.

Daha sonra Ayten Hanım ile olan görüşmeleri tamamlanır ve sınıfa dönerler. Sınıfa girince Selen, Miray ve Sumru; Sevda'ya meraklı gözlerle bakarlar. Bu bakıştan sonra Selen, Sevda'ya ne yaptıklarını sorar ve "Mercimeği fırına mı verdiniz?" der. Sevda bu ithama çok sinirlenir fakat Selen'le olan arkadaşlığı ve ona karşı duyduğu sevgi sebebiyle sadece sinirlendiğini belli edecek bir bakış atar: *"Niçin geciktiniz kız? Yoksa mercimeği fırına verdiniz mi?" Öyle bir bakış baktı ki Sevda Selen'e... Çok sıkı fıkı arkadaş olmasalar, Sevda bu söz için küserdi bile Selen'e"* İzgü (2000, s.47)

Atila, iki teneffüs üst üste Miray, Selen ve Sevda'nın yanına gelir; onlarla vakit geçirir. Bu durum, Atila'ya platonik âşık olan Sumru'nun dikkatini çeker. Üçüncü teneffüs olduğunda, Sumru, Atila bahçeye çıkmadan Selen, Sevda ve Miray'ın yanına gider. Sumru'nun gözündeki kindarlığı ve siniri üç arkadaş hemen fark eder. Sumru, Sevda'ya "Anlayalım, nedir bakalım bu Sevda Hanım?" der ve Miray'la Selen'e bakıp onların gitmesini buyurur. Bu tutum, Sevda'nın iki yakın arkadaşı olan Miray ve Selen'i kızdırır. Arkadaşlarını yalnız bırakmazlar ve Sumru'ya karşı gelirler: *"Miray birden iri gövdesiyle dikiliverdi Sumru'nun önünde: Sen kim oluyorsun kız, bizi buradan uzaklaştıracak? Miray öyle bir dikiliş dikilmişti ki Sumru'nun önüne, Sumru irkildi, alttan aldı: Bizim yalnız konuşmamız gerekli. Gitmiyoruz dedi Selen. Haydi konuş ne konuşacaksan."* İzgü (2000, s.66)

Sevda, beden eğitimi dersinde Sumru hakkında düşünmeye başlar. Yazar/anlatıcı, bir keresinde Sumru'nun, Sevda'ya "Sana hayatı zindan edeceğim." dediğini anlatır. Sevda, bu tehdide karşılık vermemiştir. Sevda'nın en yakın arkadaşı olan Miray ise bu duruma sessiz kalmamış, Sumru'nun üzerine yürümüştür. Miray'ın arkadaşını koruma iç güdüsü romanda *"Söyle bakalım kız, nasıl zindan edecekmışsin sen Sevda'ya dünyayı?"* İzgü (2000, s.143) cümleleriyle vurgulanır.

Sevda, Sumru hakkında bir süre daha düşündükten sonra aklına Atila'nın annesi ve babası gelir. Atila'nın ebeveynlerinin anlayışlı insanlar olduğunu anımsar. Atila'nın kendisini evlerine götürdüğünde, annesinin börek yaptığını hatırlar. Sevda'nın Atilalara gideceği gün, Miray ve Selen de evden çıkmıştır. Çünkü Sevda evden çıkarken annesine, Selen ve Miray'la birlikte bir kız arkadaşının doğum gününe gideceğini söylemiştir. Annesinin, Miray ve Selen'i arayacağını tahmin ettikleri için Miray ve Selen de evde durmamışlardır. Sevda, sırf kendisine yardımcı olmak için

evden çıkan arkadaşlarının, o gün kim bilir nerelerde gezip dolaştığını düşünür. Selen ve Miray'ın iyi arkadaşları olduğunu aklından geçirir: *“Miray, Selen ne iyi arkadaşlardı. Salt Sevda'nın bu eve gidebilmesi için onlar da evlerinden çıkmışlardı.”* İzgü (2000, s.146)

Sevda düşüncelere dalmış otururken beden eğitimi dersi biter ve Miray koşarak Sevda'nın yanına gelir. Kısa bir sohbetten sonra Miray soyunma odasına gider. Sevda, okulda düzenlenen gezi hakkında düşünmeye başlar. Arkadaşlarıyla bu geziye katılmayı çok ister. Bu sırada Sevda'nın arkadaşlarına verdiği önem romanda şu şekilde anlatılır: *“Ne güzel olacaktı. Miray, Selen ve Atila... Dördü birlikte, şakalaşacaklar, gülecekler, en önemlisi sekiz öğün birlikte yemek yiyecekler ve aynı çatı altında uyuyacaklar. Yaşamları boyunca hiç unutmayacakları güzel anılarla evlerine dönecekler. Yıllar sonra bir daha oralara gittiklerinde salt bu arkadaşlarıyla birlikte olan geziyi anımsayacaklar, öteki gezilerin hiçbirini anımsamayacaklardı... Arkadaşlarla içilen bir çay, Atila'yla birlikte denize atılan ufacık bir taş, bir çeşmeden avuçla su içmek, bunlar yaşamın küçücük ayrıntıları ama yaşamın ta kendisi.”* İzgü (2000, s.150)

Sevda, Atila'yla görüşmesine izin vermedikleri için, annesine Selen ve Miray'la bir kız arkadaşının doğum gününe gideceğini söyler. Annesinin, Selen ve Miray'ın evlerine telefon edeceğini tahmin ettiği için Selen ve Miray da annelerine bir kız arkadaşının doğum gününe gideceklerini söylemişlerdir. Oysa ki hep beraber Atila'nın doğum gününe gideceklerdir. Yazar/anlatıcı, Miray ve Selen'in annelerinin Atila'nın doğum gününe gitmelerine kızmayacaklarını fakat Sevda'nın hatırı için ailelerine yalan söylediklerini ayrıca belirtir. Arkadaşlığın özelliklerinden olan dayanışma ve fedakârlık romanda *“Onların anneleri bir şey demezdi ama Sevda'nın hatırı için yine ailelerine yalan söylemişlerdi.”* İzgü (2000, s.163) cümleleriyle anlatılır.

Sevda evden çıkar ve Selenlerin evine gider. Selen'le gülüşürlerken Miray da gelir. Hazırlanırlar ve Selen'in annesinin yanına giderler. Selen annesine, İlgın'ın doğum gününe gittiklerini söyler. Annesi, güle güle der ve evden çıkarlar. Sevda, bugüne kadar üç arkadaşın olduğu bir film gördüğünü, bir de roman okuduğunu anımsar. Üç arkadaş olmanın çok güzel olduğunu aklından geçirir: *“Ne güzeldi üç arkadaş olmak, bu baharda, bu yaşta. Üç çiçektiler, neşeli, konuşkan, gülen...”* İzgü (2000, s.166)

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanının ikinci bölümü, otogara bir otobüsün girişinin anlatılmasıyla başlar. Otobüsten inen birçok yolcu, kısa sürede gözden kaybolurlar. Yalnızca iki yolcu, ürkek bakışlarla çevreye göz atar. Fakat kendilerini kısa bir sürede toparlayıp, otobüsün bagajından valizlerini alırlar ve karşlarına çıkan ilk taksiye binerler. Taksiye bindikten sonra Aksona Pansiyon’a gideceklerini belirtirler. Yolu izleyerek bir süre hiç konuşmadan yolculuk ederler. Aksona Pansiyon’un sahibinin oğlu Engin, kahvaltısını bitirmiş, kendince bir sabah keyfi yaşarken; taksi, Aksona Pansiyonun önünde durur. Engin, taksidediklerin yeni müşteri olduğunu hemen anlar fırlayıp arabanın yanına gider, hoş geldiniz der. Konuk, Engin’e rezervasyonlu odalarının olduğunu belirtir. Engin’in böyle bir şeyden haberi olmadığı için önce konuklara yer gösterir daha sonra babası Aksona Halil’in yanına gidip rezervasyonu teyit eder. Aksona Halil, konukları odaya çıkartmasını ve kahvaltı vermesini söyler. Engin koşarak içeri gider ve “Tamam efendim. Odanız ayrılmış.” der. Daha sonra odalarını göstereceğini söyleyerek valizleri aynı anda yakalar ve odaya doğru yürümeye başlar. Yazar/anlatıcı, Engin’in yaptığı her şeyi ustalıkla yaptığını, bu sebeple konuğun içinin serinlediğini belirtir. Daha sonra konuk, Engin’e karşı bir sevgi hissederek: *“Sevmişti bu çocuğu. Bakışlarındaki içtenliği, sesindeki yumuşaklığı ve davranışlarındaki doğallığı yakın bulmuştu kendine.”* Atilla (2000, s.12)

Engin’in her sabah sahilde dolaştığı saatlerde, pansiyona yeni gelen Nilüfer balkonda dergi veya kitap okur. Bu sırada, Nilüfer’in annesi Semiramis ise uyumayı tercih eder. Yazar/anlatıcı, pansiyondaki üçüncü günlerinde olduklarına, tatili yalnız geçirdiklerine, günün büyük bir kısmını denize girerek değerlendirdiklerine değinir. Daha sonra bir önceki akşam, Engin ile annesinin Nilüferlerin masasına usulca sokulduğunu, yarım saat kadar sohbet ettiklerini anlatır. Bu konuşma onları birbirine yakınlaştırmış, yıllardır tanışıyor hissi yaratmıştır. Bu durum, Engin’in alışık olduğu bir durumdur. Bugüne kadar, böyle küçük sohbetlerle başlayan birçok dostlukları oluşmuştur: *“Başka müşterilerle de sık sık yaşanan, hatta hemen hemen tüm pansiyoncuların yılda üç-beş kez karşılaştıkları bir sıcaklık alışverişiydi başlarına gelen. Böyle bir kıvılcımla kurulan birçok dostluğu, yıllardır yaşatıyorlardı yüreklerinde. Hem de ailece...”* Atilla (2000, s.16)

Parfüm Reyonu romanında Tuğba, matematik dersi bittikten sonra Candan'ın yanına gider ve Şule'nin doğum gününe katılacak mısın diye sorar. Candan, olumlu cevap verir. Bunun üzerine Tuğba, hediye konusunun aklından çıktığını ve henüz hediye almadığını belirtir. Sınıftaki kızların paralarını birleştirip Şule'ye güzel bir armağan aldığını fakat onun katılmadığını bildiğini söyler. Doğum gününe kötü bir hediye alıp gitmek istemediğini anlattıktan sonra ikisinin birleşip daha güzel bir hediye alabileceklerini belirtir. Tuğba'nın bu teklifi sunmasının sebebi, Şule'yi sevmesidir: *“Şule'yi çok severim. Doğum günü partisine elimde uyduruk bir armağanla gitmek istemem.”* (8)

Candan, cuma günlerinin uzadıkça uzadığını aklından geçirir. Sabah okul olduğunu, öğleden sonra dershaneye gittiğini ve bunların onu bezdirdiğini anımsar. Bu sırada aklına o günün özel bir gün olduğu gelir. Daha sonra, Şule'nin en yakın arkadaşı olduğunu belirtir: *“En iyi arkadaşı Şule'nin doğum günü partisine gideceğini düşünmek, günü biraz çekilir kılmişti.”* (10)

Candan ve Tuğba, mağazada kilitli kalınca karınları acıkır ve yanlarında getirdikleri yemeklerden yemeye başlarlar. Karınları doyduktan sonra, Candan'ın mağaza içinde kaybolan cüzdanını aramaya başlarlar. Kısa bir süre sonra, Tuğba, parfüm denerken cüzdanın yere düşmüş olduğunu görür. Yazar/anlatıcı, cüzdanın bulunduğunu, satın aldıkları parfümü güvenceye aldıklarını, karınlarını doyurduklarını ve aralarındaki kişilik farkından doğan anlaşmazlığı en aza indirdiklerini belirtir. Durumu kabullenmeleri sonucunda ise huzura kavuştuklarını anlatır. Candan, daha önce samimi olmadığı Tuğba'dan, zaman geçtikçe hoşlanmaya başladığını hisseder: *“Candan o güne dek pek yakın olmadığı Tuğba'yı tanıdıkça, ondan hoşlanıyor, onu dostu olarak görüyor, ona ayak uydurmaya çalışıyordu.”* (51)

Candan ve Tuğba, mağazada bir süre daha vakit geçirirler ve uyumak için kanepelere uzanırlar. Sabahın olmasını bekleyeceklerdir. Bir süre ikisi de susar. Bu sessizliği Candan bozar ve Tuğba'ya bugün çok eğlendiğini, onun sayesinde dünyaya farklı açılardan da bakılabileceğini öğrendiğini söyler. Tuğba ise sesinde gizlemeye çalıştığı bir memnuniyetle onu daha iyi tanıdığı için memnun olduğunu belirtir ve artık en iyi dostlarından biri olduğunu ekler: *“Artık en iyi dostlarımdan birisin.”* (97)

Burukluk romanında, Orhan Bey, sabah erkenden kalkar ve ilk işi kıyı boyunca uzanan beton yolda yürür. Kasabanın erkenden açılan gazinolarından birine oturur ve çayla poğaça yer. Bu sırada yazar/anlatıcı, Erdek'in insanlarının sıcak ve dost olduğundan da bahseder: “*Sıcaktı insanları Erdek'in. Dosttu. Yanına sokulurlardı candan bir selâmla. Esirgemezlerdi yardımlarını. Orhan Bey de bilirdi bunu. Dost oluverirdi hemen.*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.22)

Melâhat ve Yasemin, bahçede oturup karamelâ yerlerken bir otomobil korna sesi eşliğinde sitenin bahçesine girer. Yazar/anlatıcı, arabadakilerin Burak Sitesi'ne yeni gelenler olduğunu belirtir. Arabanın içinden genç bir kadın ve yedi yaşlarındaki oğlu iner. Babası kapıyı açar ve başını geriye yaslayarak bir süre durur. Yazar/anlatıcı, bu gelenin Murat olduğunu söyler. Murat, Yasemin'in iyi bir arkadaşıdır: “*Bu gelen Murat'tı. Yasemin'le iyi arkadaştı. Çok kavga ederlerdi ama yine barıştırlardı. Koşup geldi.*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.73)

Melâhat, okulun ilk gününde, babasıyla okul bahçesinde dolaşır. Bu sırada, karşısında Yasemin'i görür. Yasemin'le küs olmalarına rağmen hemen birbirlerine sarılırlar: “*Birden gözü kapıya ilişti. Yasemin annesiyle gelmişti. Koştı, Yasemin'e sarıldı. İki arkadaş, kavgayı çoktan unutmuşlardı.*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.90)

Yasemin, sınıf arkadaşıyla şakalaştığı sırada, sınıfa hizmetli girer. Yasemin'e ve arkadaşına bakıp bu gürültüyü onların yaptığını söyler ve ikisine de tokat atar. Yasemin, bu tokatla neye uğradığını şaşırır. Yazar/anlatıcı, Yasemin'in sevgiyle büyütüldüğüne ve daha önce böyle bir şey yaşamadığına değinir. Yasemin, sırasına kapanıp ağlamaya başlar. Daha sonra ise montunu giyiniş okuldaki eve doğru yürümeye başlar. Melâhat, koşarak arkadaşına yetişmeye çalışır. Yazar/anlatıcı, Melâhat'ın üzgün olduğunu söyler. Arkadaşı için bir şeyler yapmak ister ama elinden hiçbir şey gelmez: “*Melâhat da üzgündü, ama bu üzüntüsünü belli edecek bir iki söz söylemeyi beceremiyordu. Bir şeyler yapmayı istiyordu. Yasemin'in bu tokat olayını unutmamasını istiyordu, ama bunu nasıl becerebileceğini bilmiyordu.*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.114)

13. *Engel* romanında iki yakın arkadaş olan Zeynep ve Mine konuşmaya başlarlar. Bu konuşmanın sonunda Zeynep, Özgür'e olan hislerini itiraf eder ve aralarında

kalmalarını söyler. Mine ise sır tutamayacaksa nasıl arkadaş olacaklarını belirtir. Bu güven duygusundan sonra Zeynep, arkadaşına olan sevgisini düşünür ve birlikte çok eğlendiklerini, güzel anılar biriktirdiklerini aklından geçirir: “*Yolda, iyi ki Mine var ve benim dostum, diye düşündüm. Onunla en çok küçük yaramazlıklar yapmayı seviyorum.*” Ünal (2000, s.23)

Zeynep, gün içinde yaşadıklarını ve düşüncelerini günlüğüne yazar ve roman biter. Günlüğüne yazdıklarının sonunda arkadaşı Mine’yi çok sevdiğine de değinir: “*Annemi, babamı, Mine’yi, hocamı, İnka’yı, seni çok seviyorum.*” Ünal (2000, s.68)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, iki ev ilerilerinde Gülfer, yengelerinin oturduğunu belirtir. Ondan bahsetmeden geçmek istemez ve ona karşı duyduğu sevgiyi anlatır. Birbirlerini hiç kırmadıklarından bahseder: “*Gülfer Yenge, sınıf arkadaşım Mesut’un annesi. Birbirimizi çok, ama pek çok severiz. Denebilir ki, sanki Mesut’tan çok benim annem. Bugüne değin birbirimizi hiç kırmamışızdır. O günün birinde beni kırsa bile, ki ayrıca buna hiçbir neden yok, öylesine diyorum; ben ona gene de kırılmam. Emeği çoktur benim üzerimde.*” Yavaşlı (2000, s.24)

Ercan, sokaklarına yeni taşınan gençlerin zamanla, gösterdikleri ilgi ve alakayla kendilerini herkese sevdirdiklerini anlatır. Sanki yıllardır burada oturuyorlar gibi hissettiklerini anımsar. Bu gençler adeta sokakta yaşayan herkesi akrabaları gibidirler. Birçok konuda onlara danışılır hale gelinmiştir: “*Üniversiteli ağbiler günler, haftalar, aylar geçtikçe sokağımızdaki herkese, kedisinden horozuna kadar herkese kendilerini çok sevdirdiler.*” Yavaşlı (2000, s.50)

Türkü Çocuk romanında ‘Aldı Ana’ bölümü, Ozan ve Ezgi’nin annesinin Ayşe isimli arkadaşını sevdiğini söylemesiyle başlar: “*Canım arkadaşım Ayşe, sürekli arıyor ve Ezgi’yi soruyor.*” (36) Ezgi’nin otizmi yenmesi için, Ayşe, bir gece elinde bir yığın kafesle kapıyı çalar. Bu kuşlarla Ezgi’nin dikkatini çekmeye çalışır. Nitekim; romanın sonunda Ayşe’nin destekleri sayesinde Ezgi büyük bir gelişim gösterir ve yaşlılarıyla aynı seviyeye ulaşır.

Güzeldi O Günler romanında Nuri, elektrik kesintilerinin sıklıkla yaşandığını belirtir. Fakat bu elektrik kesintilerinin, komşu ziyaretlerini etkileyemediğini açıklar.

Memnune Hanım Teyzeler, Vahap Ağabeyler, Haydar Amcalar ve diğerleriyle ailesinin sık sık görüştüğünü anlatır. Birbirleri arasında geçen muhabbetlerin, gönüllerde yeni çiçeklerin açmasını beraberinde getirdiğini söyler. Kahkahalarla eşlik edilen sohbetlere doyum olmadığını anımsar. Bütün komşular birbirlerinin neşesine ve üzüntüsüne ortak olurlar: “‘*Akrabadan yakın’ denilen komşular, gerçekten birbirlerinin neşesine ve üzüntüsüne ortak. Birinin karnı ağrırsa ya da çorabı kaçsa ötekinin haberi oluyor.*” İğci (2000, s.63)

Nuri, yüreğinin kuşların didiklediği simitler gibi paramparça olduğunu düşünür. Dokunsalar da dokunmasalar da ağlayacağını söyler. Çünkü; bugün okulun son günüdür ve karne alınacaktır. Arkadaşlarını bir daha göremeyecek olması sebebiyle içinde derin bir üzüntü yaşar: “*Birileri dokunmadan da hüüngürdeyebilirim. Yüreğimin paramparça olmasının tek nedeni, ilkokul diploması alacak olmam. Beş yıldır birlikte tebeşir tozu yuttuğumuz, aynı tuvalete şey ettiğimiz, kafalarına Macide Öğretmen tarafından karpuz seçer gibi vurulan arkadaşlarımdan nasıl ayrılacağım sorusu zamanlı zamansız, yerli yersiz pat diye aklıma geliveriyor.*” İğci (2000, s.82)

Nuri, içindeki bir sesi dinler ve şiir yazmaya başlar. Yazdığı şiirlerde hamallardan, yaşlı teyzelerden, kedilerden ve Yunanlılardan bahseder. Şiirlerinde, Yunanistan’ı geri almaktan söz eder. Komşuları ya da akrabaları geldiğinde, yazdığı bu şiirleri coşkuyla okur. Komşular ve akrabaları Nuri’yi alkışladıkça Yunanlılara karşı içinde daha da büyük bir kin ve nefret duyar. Yunan düşmanlığına dair şiirlerine zaman geçtikçe bir yenisini ekler. Bu süre zarfında kimse Nuri’ye ‘Nuri ne yapıyorsun, neden birkaç kendini bilmez dışında bütün Yunanlılar’a düşman gözülle bakıyorsun?’ demez. Nuri, Yunanlılara karşı duyduğu bu kinin ve nefretin, edindiği dostluklar sayesinde içinden çıkıp gittiğini şu sözlerle belirtir: “*Düşmanlığın, kinin sahadan çıkıp yerlerine hümanizm ile sevginin girmesi Rum ve Ermeni arkadaşlarımla gerçekleşiyor. Onlarla birlikte gülüp oynadıkça, tatlı tatlı muhabbetler ettikçe, yazdığım şiirlerdeki her harf ok olup kalbime batıyor.*” İğci (2000, s.99)

Son İki Çocuk romanında Sü, Ara’ya uzayın derinliklerinden gelen elektro manyetik radyo dalgalarının kendisine ulaştırdığı sevindirici bir haberi verir. Dünyadan seksen sekiz trilyon kilometre uzaklıkta genç bir yıldızın yörüngesinde devinen, fiziksel özellikleri dünyayla eş değer olan bir gezegenin bulunduğunu söyler. Ara, bu haberi

ilginç bulur ve Mel 50 gezegenine ne kadar sürede varılabileceğini sorar ve yaklaşık otuz yıl süreceği cevabını alır. Sohbet bitince Ara, Sü'ye görüşürüz der ve kapı açılır. Bir an birbirlerine sevgiyle bakarlar: *“Ara’yla Sü, bir an sevgiyle bakiştılar. Aralarındaki duygusal bağ, gittikçe güçleniyordu.”* Büyükmeriç (2000, s.39)

Bogo'nun bilgisinin kayıt edildiği beyin hücreleri bir bir bozular, sesi kesilir ve başı yana devrilip öylece kalır. İnsanlık, dünyayı üç yüz yıldır yöneten elektro beyinlerin hakimiyetinden kurtulur. Ardından monitör, Bogo'nun ölüm değerlerini verir ve Güdümgen'in dışına ışınlar. Sü, arkadaşı Ara'nın kapatıldığı cam tüpe yaklaşır ve ona olan sevgisini hisseder: *“Sü, cam tüpe yaklaşarak arkadaşına sevgiyle baktı. Ara, derin bir uykudaydı... Ara, gözlerini yavaşça araladı. Sü'yü tepesinde görünce coşkulandı. Gözleri ışıllı parlıyordu.”* Büyükmeriç (2000, s.70, 80)

Sihirbaz Şapkasını Kaybetti romanında Sihirbaz Andon Andora, gerçek adıyla Kemâl Şaşkınoğlu, akşamları kapkara giysiler içinde sihirbazlık gösterileri yapar. Gösteri yaptığı bir akşam, salondaki seyircilere, gösterinin bu bölümünde onların bir dileğini gerçekleştireceğini söyler. Bu dileği kendisine iletmeleri için on iki saniye zamanlarının olduğunu, çok iyi düşünerek karar vermelerini ister. Bu sırada kimse kendisi için güzel bir dilek tasarlayamaz. Andon Andora, insanların bitmez tükenmez dilekleri olduğunu, bu sebeple on iki saniyede hiçbir şey söyleyemeyeceklerini bilir, içi rahattır. Fakat bir terslik olur ve en arka oturan Salih adındaki çocuk bir dileğinin olduğunu, Akdeniz'e gidiş-dönüş otobüs bileti istediğini belirtir. Anton Andora bu dileği gerçekleştiremeyeceğini bildiği için Salih'e üç saniye geç kaldığını, bu sebeple de dileğini gerçekleştiremeyeceğini söyler. Salih, içinde büyük bir üzüntü duyar hatta ağlar. Yazar/anlatıcı, Salih'in altı aydır bu kasabada yaşadığını, daha önce yaşamını babasının memur olarak çalıştığı bir sahil kasabasında sürdürdüğünü söyler. Salih'in, özlediği asıl şeyin bu sahil kasabası olduğu değil, oradaki en yakın arkadaşı Eren olduğu şu cümlelerle romanda verilir: *“Aslında özlediği kasaba değildi; kasabadaki arkadaşı Eren'di. Birbirine o kadar bağlıydılar ki; birlikte oldukları dokuz yıl boyunca aileler bile karıştırıyordu hangisinin kendi çocuğu olduğunu. Öyle ki, gece gündüz birbirinden ayrılmıyor; hava, kimin evindeyken kararmışsa orada yatıp kalkıyorlardı.”* Yeşildağ (2000, s.20)

Salih, annesiyle otururken üç kez üst üste esner. Bunun üzerine annesi, Salih'e, neden bu kadar yorgun olduğunu, gece rahat uyuyup uyumadığını sorar. Salih ise kaçamak bir yanıt vererek pek iyi uyuyamadığını, birkaç kez uyandığını söyler. Annesi, bu cevabı alır almaz Salih'ten yatağına gidip uyumasını ister. Yazar/anlatıcı, Salih'in bu kasabaya taşındıklarından beri yatmaya sevinerek gittiğini belirtir. Bunun sebebi, Salih'in, rüyalarında en yakın arkadaşı olan Eren'i görüyor olmasıdır: *"Bu kasabaya taşındıklarından beri Salih yatmaya sevinerek gidiyordu. Ancak daha önceki sahil kasabasında hiç de böyle değildi. Orada her şey bambaşkaydı. Orada Eren'le hep daha yapacak bir şeyleri olurdu, annesi onu yatağına sokabilmek için savaş vermek zorunda kalırdı. Ama burada, Eren yoktu. Daha doğrusu: Eren yalnız Salih yatağına girdiği zaman vardı. Çünkü düşünde her gece arkadaşını görüyordu."* Yeşildağ (2000, s. 98)

Salih, sihirbazın şapkasını bir rastlantı sonucu bulur. İçinde derin bir heyecan hisseder. Bu heyecanın sebebi, Akdeniz kasabalarından birinde yaşayan en yakın arkadaşı Eren'le görüşebilmek için bu şapkadan bilet dileyebilecek olmasıdır. Salih şapkayı bulur bulmaz eve getirir ve süpürgelerin bulunduğu dolabın içine saklar, yatağına gidip uyur. Annesi ise sabah erkenden kalkıp süpürge ile temizlik yapmaya başlar. Bu sırada dolabın içinde bulunduğu 'pis' olarak değerlendirdiği bu şapkayı sahibi olduğunu söylediği bir adama verdiğini Salih'e açıklar. Salih şaşırır ve sahibine mi verdin diyerek kekeleye başlar fakat annesine durumu belli etmemeye çalışır, mutfığa koşar, masaya oturur. Tüm hayallerine güle güle der ve en yakın arkadaşını göremeyeceği için ağlamaya başlar: *"Eren, diye inledi kolları ıslanırken. Ah, Eren! Niçin bu kadar uzaktasın?.."* Yeşildağ (2000, s. 106)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil'in yanına, Ahmet Varsın'ın evinin bahçesine giren dedektörlü adamlar hakkında bilgi almak ve röportaj yapmak için Milliyet Gazetesi'nden bir ekip gelir. Ekibin başında bulunan Ercüment İşleyen, Cemil'le uzun uzun konuşur ve röportajını bu konuşma üzerine kurar. Ercüment, Cemil'e yapabileceğim bir şey olursa her zaman yardıma hazırım der ve gider. Bir hafta sonra, postadan, Cemil Varsın adına bir Milliyet Gazetesi gelir. Cemil'in içinde büyük bir heyecan belirir. Yazar/anlatıcı, Ercüment ve Cemil'in bu röportaj sonucunda dost olduğunu belirtir: *"Röportajını Cemil'in anlatımı üzerine kurmuştu. Sonra da dost olmuşlardı... Düşündükçe kendini Ercüment Ağabey'e öyle yakın hissediyordu ki,*

sanki kendi soyundan, kendi kanından biriydi. Demek ki, insanların birbirlerini sevmeleri, anlayabilmeleri için kendi soyundan, kendi kanından olması gerekmiyordu.” (27-28)

Çatalçay’ın Çocukları romanında Suten, Niko’yu dedesinin evine getirir ve Niko’nun, Teo’nun torunu olduğunu söyler. Alişan’ın yüreği bir anda hızla çarpmaya başlar. Sanıyoruz ki Teo’ya olan sevgisinden, Niko’yu bağrına basar: *“Yorgun, yaşlı yüreğimin delice çarpmasına aldırmadan oğlanı bağrına bastım. Kıvırcık sarı saçlarını öptüm öptüm!.. Doğrulduğumda ayakta duramıyordum.”* Akçagüner (2000, s. 9) Alişan daha sonra Niko’ya, Teo’nun en yakın arkadaşı olduğunu söyler: *“Teo benim en yakın arkadaşım. Çatalçay gibi deden de çocukluk, ilk gençlik, delikanlılık serüvenlerimin hemen hepsinde vardır.”* Akçagüner (2000, s. 11)

Suten, dedesine, Niko ile beraber Teo’nun da İzmir’e geldiğini söyler. Dedesi, duyduklarına, Teo’nun kendisini görmeye geleceğine bir türlü inanamaz. Suten, Niko’dan rica eder ve bir kez de onun söylemesini bekler. Bunun üzerine Alişan, haberi duyar duymaz şaşırır ve büyük bir sevinç yaşar. Ne yapacağını ve ne söyleyeceğini bilemez. Koltuğa oturur ve sevinçten ağlamaya başlar. Hemen Hayriye Kadın’ı çağırır ve arkadaşının en sevdiği yemekleri yapmasını ister: *“Kendini koltuğa bıraktı. Sevinçten ağlıyordu... Sonra toparlandı, Hayriye Kadın’ı çağırdı. Bak Hayriye Kadın, akşama çok değerli bir konuğum olacak. Teo yaprak sarmasını çok sever. Şöyle güzel bir etli sarma yap. Yanında cacığı da unutma. Su böreği, un helvası da yapacaksın. Köyünde olduğunu anlamalı çocuk.”* Akçagüner (2000, s. 15)

Niko, Suten ve Alişan sohbet ederler. Sohbet sırasında Alişan, Teo ile geçmişte yaşadıkları anılarını anlatır. Güzel bir bahar gününde, Teo’yla Çatalçay’a yüzmeye gittiklerini söyler. Anının devamını anlatmadan önce ikisinin yakın iki arkadaş olduklarını da ekler: *“Biz iki ayrılmaz arkadaş, iki can dost güle oynasa Çatalçay’a vardık.”* Akçagüner (2000, s. 22)

Niko, Suten ve Alişan sohbete devam ederlerken evlerinin önünde bir araba durur. Suten ve Niko, Teo’yu karşılamak için koşarak arabanın yanına giderler. Teo, Suten ve Niko merdivenleri çıkarırken Alişan’ın merdivenin başında kollarını açmış sabırsızlıkla çocukluk arkadaşını beklediğini görürler: *“Yüzü sevinçten ısl ıslıdı. İki*

yaşlının kucaklaşmalarını izlerken Niko'yla çok duygulandık. Teo Dede, beresini eline aldı, öbür elinde kocaman taneli bir tespih tutuyordu. Hey koca Aliş! Ölmeden bir daha görüşmek varmış kaderde. Bunu, bizi buluşturan şu çocuklara borçluyuz... Dedem onu duymamış gibiydi. Arkadaşına sarılmış gene ağlıyordu.” Akçagüner (2000, s. 33, 61) Teo, Alişan'a onu göreceği için günlerdir gözüne uyku girmediğini söyler Akçagüner (2000, s. 34).

Aliş, Teo'ya bir paskalya tatilinde köye geldiğini hatırlatır ve çocukluğuna dair bir anıyı anlatmaya başlar. Teo ve Aliş, paskalya tatilinde köyde buluşunca birlikte Çatalçay'ın kıyısına giderler. İki delikanlı, söğütlerin altına uzanıp sohbet etmeye başlarlar. Aliş, Teo'nun daha bilgili olduğunu düşündüğü için yaşanması tahmin edilen savaşın kimler arasında olacağını sorar. Teo, acıyla Aliş'in yüzüne bakar ve Türklerle Rumları birbirine düşman edeceklerini söyler. Aliş, büyük bir şaşkınlıkla Teo'ya neden düşman olacaklarını sorar ve ona inanmamayı seçer. Savaş konusunu abarttığını düşünür, coşkuyla en yakın arkadaşının boynuna sarılır ve kimsenin onları birbirine düşman edemeyeceğini söyler: *“Boşver... Bizi kimse düşman edemez. Ben sana, sen bana nasıl düşman oluruz? Bizler arkadaşız, dostuz, Çatalçay'ın çocuklarıyız.”* Akçagüner (2000, s. 71)

Savaş biter ve Aliş köyüne geri döner. Annesi kapıyı açınca birbirlerine sarılıp ağlamaya başlarlar. İçeriye geçip konuştuklarında babasının Rum çeteleri tarafından öldürüldüğünü, abisinin ise Çanakkale'de şehit düştüğünü öğrenir. Daha sonra annesine hemen, en yakın arkadaşı Teo'yu sorar. Annesi, Teo'nun bir ay önce cepheden döndüğünü, ailesiyle birlikte İzmir'e taşındıklarını anlatır. Aliş, arkadaşının gittiğini öğrenmesi üzerine içinde büyük bir boşluk hisseder: *“Onun yokluğu kocaman bir boşluk bıraktı içimde.”* Akçagüner (2000, s. 75)

Yunanlılar İzmir'e asker çıkarınca Teo Yunanlıların ordusunda, Aliş ise Türklerin ordusunda vatanî görevlerini yaparlar. Aliş, cephedeyken tüm gençlerin inançlı, yiğit, yürekli ve kararlı olduklarını anlatır. Anadolu bozkırlarının ortasında, Afyon'da savaşın en çetin günleri yaşanmaya başlar. Ertesi gün yapılacak büyük saldırının heyecanı ile içlerinin kıpır kıpır olduğunu hissederler. Mustafa Kemâl Paşa'nın önderliğinde gün ışıırken top sesleriyle büyük taarruz başlar. Aliş, elinde tüfeğiyle karşı siperden bir askerin kendisine doğru koştuğunu görür. Ölmeden öldürmenin savaşın

en önemli koşulu olduğunu aklından geçirir. Bu sırada düşman neferinin tüfeğini göğsüne nişan aldığını fark eder, süngüsünü alıp düşmanın kalbini hedefleyerek koşmaya başlar. Aralarında birkaç adım kaldığında neferin tüfek tutan eli yana sarkar ve tüfeği elinden düşer. Aliş, bu sırada karşısındaki askerin sırtından vurulduğunu düşünür ve yere yıkılmasını bekler. Fakat o asker yere yıkılmadan sadece Aliş'e bakar. Aliş, ne olduğunu anlayamadan biraz daha askere doğru yaklaşır, o anda bedeni kaskatı kesilir ve elindeki tüfeği yere düşer. O sırada karşısına duran kişinin en yakın dostu Teo olduğunu anlar: *“Çünkü onu öldürememiştin. O da beni öldürememişti. Çünkü, o iki er, Çatalçay'ın çocuklarıydı. Yani Teo'yla bendik.”* Akçagüner (2000, s. 84) Teo ve Aliş, savaş meydanında acı ve korkuyla birbirlerine bakarlar ve yaşamlarının belki de en ilginç ama en anlamlı anını yaşarlar. İki dostun birbirlerine asla düşman olamayacaklarını anlarlar: *“Teo! Aliş! diye bağırarak birbirimize koştuk. İkimiz de ağlıyorduk. Çatalçay'ın iki can arkadaşı, savaş alanında iki can düşmanı olarak karşılaşmıştık. Biz nasıl düşman olabilirdik birbirimize?!”* Akçagüner (2000, s. 84)

Afacanlar Kulübü romanında Afacanlar Kulübü ve dedeleri yola çıkarlar. Ali Rıza Bey, torunlarını, memuriyet yıllarında yanında çalışan hizmetli Osman Bey'in köydeki evine götürür. Osman, Ali Rıza Bey'i ve çocukları karşısında görünce hazırlıksız yakalandıkları için telaşa kapılır, ailecek misafirlere hizmet etmeye başlarlar. Ali Rıza Bey, gelirken kebab yaptırdıklarını, yiyecek bir şey hazırlamalarına ihtiyaç olmadığını belirtir. Bir gün kısmet olursa eşi Nazmiye'yi de alıp haberli geleceğini söyler ve bugün bir anda aklına geldiği için habersiz geldiğini açıklar. Osman, Ali Rıza Bey'e çok iyi bir karar vermiş olduğunu söyler ve ona olan sevgisini ekler: *“Ne iyi ettiniz beyim. Bilirsiniz, sizi çok sever ve sayarım. Ben de seni severim Osman. Kardeşten farkın yoktur benim için.”* Leblebicioğlu (2000, s 30)

Afacanlar Kulübü, denizde bir süre vakit geçirip eve geri gelirler. Denizden sonra kızlar odalarına çekilirler ve Ebru, döneceği için çantasını hazırlamaya başlar. Ebru çantasını hazırlarken Aslı ve Derya, konudan konuya geçerek Ebru'nun karşı eve geçmesini engellemeye çalışırlar. Bunun sebebi, Ebru'ya veda partisi hazırlamış olmalarıdır. Ebru bir süre sonra yemeğe geç kalmış olabileceklerini söyler ve Aslı da artık gitsek der. Kızlar, Ebru'yu ortalarına alırlar ve Ebru şaşkınlıkla yürümeye devam eder. Yazar/anlatıcı, Ebru'nun gördüğü manzaranın harika güzellikte olduğunu belirtir

ve ‘Ebru seni seviyoruz’, ‘Unutmayacağız’, ‘Güle güle Ebru’ yazılarının etrafa asıldığını ekler. Kızları görünce, çocuklar ‘Eb..ru!’ diyerek bağırmaya başlarlar. Ebru duygulanır ve arkadaşlarını asla unutmayacağını söyler Leblebicioğlu (2000, s 221). Yazar/anlatıcı, Ebru’nun arkasında güzel bir dostluk bıraktığını aktarır: “*Sizleri asla unutmayacağım. Bana gösterdiğiniz yakınlık ve her şey için teşekkür ederim... Ebru arkasında; aranan bir arkadaşlık, sevgi ve özlem bırakmıştı.*” Leblebicioğlu (2000, s 221)

Garip Kız’ın Öyküsü romanında, Seda, arkadaşı Hale’yi kendi gözünden anlatmaya başlar. Birçok konuda çok iyi anlaştıklarını, kitap ve müzik konusunda birbirlerine tavsiyelerde bulduklarını, anlaşılmadıkları yerlerde ise birbirlerini kırmamaya özen göstererek ortak noktada buluştuklarını söyler. Seda’nın Hale’ye olan sevgisi romanda şu cümle ile verilir: “*Hale sevdiğim bir arkadaşım... Dostluğumuzu korumamız, ikimiz için de çok önemlidir. Arkadaşlığımıza değer veririz.*” Bele (2000, s.22)

Ayşegül’e Ne Oldu? romanında Bulut ve arkadaşları, sokakta oturup sohbet ederler. Bir süre sonra hava kararmaya başladığı için evlerine dönerler. Herkes evine varmasına rağmen Ayşegül evine gitmez. Ailesi endişelenir ve karakola giderler. Kısa bir süre sonra, Ayşegül’ü kaçıran adamlar Ayşegül’ün babasını arayıp fidye isterler. Bulut, arkadaşının içinde bulunduğu duruma üzülür ve bir tesadüf sonucu girdiği bir harabenin içinde Ayşegül’ün elinde son gün gördüğü bigudiyi bulur. Bulut, bigudiyi cebine koyar, Ayşegül’ün bu sokağa, bu harabeye neden girdiğini anlamaya çalışır. Kafasında bir kurgu tasarlar, bu kurguyu gözünün önüne getirdikçe, sanıyoruz ki arkadaşına olan sevgisinden büyük bir üzüntüye kapılır: “*Sıradan mavi plastik bir bigudiden başka bir şey değildi, ama şimdi ben bu plastik parçasına baktığımda Ayşegül’ün yüzünü görür gibi oluyordum... Ayşegül, sevgili Ayşegül neredesin?*” Erdoğan (2000, s.74-75)

Romanın 10. Bölümü, okulda bir curcuna olduğunun belirtilmesiyle başlar. Bulut, yalnızca ders aralarında değil, derslerde bile Ayşegül’ün konuşulduğunu aklından geçirir. Sınıf arkadaşlarının Ayşegül’e olan sevgisi romanda şu şekilde verilir: “*Kızlar sürekli ellerinde mendillerle dolaşıyor, gruplar halinde kol kola girerek koridorda ağlama yürüyüşleri yapıyorlardı. Hepsi birbirine Ayşegül’ün en iyi arkadaşının kendisi olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu.*” Erdoğan (2000, s.76)

Romanın 14. Bölümünde Ayşegül hâlâ kayıptır ve ondan henüz bir iz bulunamamıştır. Bulut, Ayşegül'ü bulmak için planlar yapar ve aklından sürekli onu geçirir. Bir akşam Bulut, annesi ve babası akşam yemeği yerler. Yemek sırasında babası, Bulut'a dimdik bakar ve bu bakışı kahvesini içerken de sürdürür. Annesi, kısa bir süre sonra 'Ben yatıyorum.' diyerek odasına gider ve babasıyla Bulut baş başa kalırlar. Babası, kahvesini masaya bırakır, öksürerek boğazını temizler ve Bulut'a 'Ayşegül'ü çok merak ediyorsun değil mi?' der. Bulut, Ayşegül'e olan özlemi ve sevgisinden dolayı gözleri dolar, babasına sarılıp hıçkırarak ağlar: *"Birden gözlerimin dolduğunu hissettim... Görüntüler bulandı ve gözyaşlarım iki yanağımdan aşağı süzülüverdi. Babam kolunu uzatmış ve beni kucığına çekmişti. Başımı kolunun kuytusuna sokmuş hıçkırma hıçkırma ağlıyordum."* Erdoğan (2000, s.105, 108)

Bulut, babasına Ayşegül'le bağlantısı olduğunu düşündüğü deliyi bulduğunu söyler ve yorgunluktan bayılır. Babası, polislere haber verir ve Ayşegül'ü bulurlar. Bulut, uyanınca babası, yaşananları Bulut'a anlatır ve onu salonda bekleyenlerin olduğunu belirtir. Bulut, salona doğru yürür ve Orhan, Mustafa, Aslı, Ayşegül ve arkadaşlarının ailelerinin çay içtiğini görür. Aslı, Ayşegül'ün elini tutar ve bırakmaz Erdoğan (2000, s.173). Bulut'un ise arkadaşlarına olan sevgisi romanda şu cümlelerle verilir: *"Arkadaşlarım, sevgili arkadaşlarım. İşte hepsi toplanmış beni bekliyorlardı."* Erdoğan (2000, s.173)

Dost Kuzenler romanında Kutay, kuzeni Umur'la anlaşamaması sebebiyle mutsuz olur ve içe kapanır. Her ne kadar bu durumu aşmaya çalışsa da karşısına sürekli yeni problemler çıkar. Nitekim; Kutay, bir akşam arkadaşlarıyla otururken, Metin'in kuzeninin geldiğini görür ve bu kıza karşı içinde bir sevgi hisseder. Kısa bir süre sonra kuzeni Umur, elindeki su tabancasıyla kızı ıslatmaya başlar. Kızın ise Umur'un bu davranışı hoşuna gider ve gülmeye başlar. Kutay, kızın dikkatini çekebilmek için su tabancasını alır ve o da kızı ıslatmaya başlar. Kız, bu durumdan rahatsız olur ve Kutay'a hakaret etmeye başlar. Kutay, bu duruma çok üzülür, kıza küfür eder ve bağırıp ağlayarak eve gider. Eve gittiği günün akşamında babası, teyzesinin evine gelir ve her şeyin yolunda olup olmadığını Kutay'ın teyzesine sorar. Teyzesi, Kutay'ın babasına her şeyin yolunda olduğunu söyler. Kutay, yaşadığı mutsuzluğun yoğunluğuyla ben mutlu değilim diyerek bağırır, ağlamaya başlar ve söylememesi

gereken birçok sözü ardı ardına sıralar, odasına gider. Kutay, sabah olduğunda kimseyle yüzleşmek istemediği için yatağından çıkamaz. Bu sırada, teyzesinin evinde çalışan köylü kızı Seher, Kutay'ın yanına gelir ve herkesle konuştuğunu, kimsenin onun üzerine gelmeyeceğini söyler. Kutay, Seher'e karşı içinde yoğun bir sevgi hisseder. Bu sevgi romanda şu cümlelerle verilir: *“Üzülme canım, onlar sana hiçbir şey sormayacaklar, ben onlara ne gerekiyorsa söyledim. Sen uyandığında sadece güneydin de, neşeli ol. Kimse sana hesap sormayacak. İki kolumu açtım, Seher Ablaya sarıldım. Sen inanılmazsın, seni çok seviyorum, dedim.”* Tosyalı (2000, s.25)

Romanın ‘Yılan Öyküleri’ bölümü, Kutay'ın kuzenleriyle yeniden eski samimiyetine döndüğünün belirtilmesiyle başlar. Tüm yaşanan tatsızlıklar unutulmuş gibidir. Kutay, Umur'un Çağla'dan ayrıldığını, Yaprak adında bir kızla çıkmaya başladığını belirtir. Yaprak'tan kimsenin hoşlanmadığını sadece Kutay'ın kardeşi Yaşar'ın, Yaprak'ı çok sevdiğini açıklar. Yaşar ve Yaprak'ın arasındaki sevgi romanda şu cümlelerle verilir: *“Yaprak'ı en fazla seven, ona aşırı ilgi gösteren Yaşar'dı. Aramızda Yaşar'ın Yaprak tarafından okşandığını gördükçe Yaprak'ın Barbie bebeği demeye başlamıştık. Gerçekten bebeği gibi seviyor, Yaşar da kendisinin böyle sevilmesinden aşırı bir zevk alıyordu.”* Tosyalı (2000, s.75)

Kutay, havanın sıcaklığından bunalır ve bir bardak buzlu su alıp odasına gider. Odasında vakit geçirdiği sırada aşağıdan gelen sesle bir anda irkilir, hızla merdivenleri iner ve salondaki kişinin kim olduğunu görmek ister. Kutay, son adımını merdivene koyduğunda salona bakar ve içeride en sevdiği okul arkadaşı olan Fatih'i görür, dili tutulacak gibi hisseder. Kutay'ın Fatih'e olan sevgisi romanda şu sözlerle verilir: *“Son basamağa adımımı koydum, neredeyse dilim tutulacaktı, en sevdiğim okul arkadaşım Fatih karşımda duruyordu. Onu tatilin başından beri görmemiştım, burada ne işi vardı? Oley! diye bağırdım. Yaşasın Fatih! Sarıldım sarıldım. Zavallı çocuk ne olduğunu bile anlayamadı.”* Tosyalı (2000, s.99)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, okuldaki ilk günlerini anımsar. Bu anılardan biri, en yakın arkadaşı olan Esmâ ile ilgilidir. Memet, anısını anlatmaya şu sözlerle başlar: Dördüncü sınıftayken Zafer öğretmen bir sözlü sınav yapar ve soru sorulan isimlerden biri de Esmâ'dır. Nasıl olduysa, Esmâ, sorunun cevabını bilemediği için yanlış cevap verir. Zafer öğretmen, Esmâ'ya kızar ve kulağını çeker. Memet,

Esma'ya olan sevgisinden, Zafer öğretmene 'Onun kulağını değil, benim kulağımı çek öğretmenim' demek ister. Daha sonra ise Esma'ya olan sevgisini şu cümlelerle açıklar: *"Bu olay öyle etkilemişti ki beni, her anımsayışımında hâlâ içim sızlar. Esma'nın en iyi arkadaşım olduğunu, derse en iyi onunla çalıştığımı; hep yanımda olmasını istediğimi; Zafer öğretmen nereden bilecekti."* Cimi (2000, s.19-20)

Memet ve babası evlerinin önünde kağnyı hazırlamaya başlar. Memet'in babası adeta yerinde duramaz ve oğluna herkesin harman yerine taşındığını, kendilerinin ise çok geç kaldığını, baştaki taneler yerlere dökülürse bütün emeklerinin boşa gideceğini anlatır. Memet babasını can kulağıyla dinler ve dediklerini yapar. Baba oğul işe dalmış çalışırken yanlarına Eyüp amca gelir. Memet, Eyüp amcanın, okulda iş gören olduğunu belirtir. Daha sonra Eyüp amcasına olan sevgisini şu cümlelerle aktarır: *"Eyüp Amca, okulumuzun iş göreniydi. Baba sıcaklığıyla yaklaşırdı bize. Çok severdik onu. Bizden önce doğup, bizlerle yeni baştan çocukluğunu yaşar gibiydi."* Cimi (2000, s.61-62)

Ebru'ların Tatili romanında Cem ve Işıl, karne aldıktan sonra anneannenine evine giderler. Anneanne, alışverişten döner ve yemek hazırlamaya başlarlar. Işıl, bir köfteyi süsler ve ata benzetir. Cem, heyecanla o köfteyi kendisinin yiyeceğini söyler. Işıl, Cem'in izin istemeden bu şekilde emrivaki konuşmasından rahatsız olur ve tartışırlar. Anneanne, tatsızlığın uzamaması adına araya girer ve Cem'in Işıl'dan özür dilemesini ister. Cem, kızgın olmasına rağmen anneannenine sözüne uyar ve Işıl'dan özür diler. Yemek sofrasına oturduktan sonra Işıl, Cem'e döner ve köfteyi onun yiyebileceğini söyler. Cem, Işıl'ın bu yaklaşımından utanır ve Işıl'a, onun en iyi arkadaşı olduğunu söyler: *"Işıl, sen benim en iyi arkadaşımın, biliyor musun? dedi."* Kuglin (2000b, s. 14)

Başı Bulutlu Uçurtma romanında uçurtmalar kendi arasında sohbet ederlerken yaşlı bir adam ve torunu, uçurtmalara doğru yaklaşmaya başlar. Bu sırada bütün uçurtmalar kendisini beğendirmek için salınırlar. Sarıkız, uyuyan arkadaşını uyandırır ve artık uyanıp salınmaya başlamasını söyler. Yorgun uçurtma uykulu gözlerle arkadaşlarına bakar ve siz benden kurtulmak mı istiyorsunuz, yer mi kaplıyorum, ben de sizi candan arkadaşlar sanıyordum der. Bu söylem üzerine Sarıkız, onu sevdiklerini, beğenilmesini istediklerini bu sebeple onu yönlendirdiklerini açıklar: *"Neden öyle düşünüyorsun?"*

Seni sevdiğimiz için yapıyoruz. Seni beğensinler, görsünler istiyoruz. Sevineceğine, kızyorsun. Kıryorsun bizi.” Köseoğlu (2000, s.24)

Özkan Bey ve çocukları uçurma almak için arabadan inerler. Çocuklar uçurtmalara tek tek bakarlar fakat hangisini alacaklarına karar veremezler. Bu sırada uçurtmaların her biri kendilerini beğendirmek için kuyruklarını sallamaya başlarlar. Çocuklar, bir türlü hangi uçurtmayı alacaklarına karar veremezler, Özkan Bey uçurtmaların arasından bir tanesini seçer ve onu alır. Satın alınan uçurtma ve diğerleri birbirlerine sürünürler ve sevgilerini göstererek arkadaşlarını uğurlarlar: *“Satılan arkadaşlarına sürünüp okşadılar. Öpüştü, tokuştular. Sevgiyle, iyi dileklerle uğurladılar. Yolun açık olsun, dediler. Umarım bütün gün gökte kalırsın. İpin uzun, yellerin güçlü olsun.”* Köseoğlu (2000, s.49) Giden uçurtma da, diğer uçurtmalara hoşça kalın der ve sevmeyi, dayanışmayı onlardan öğrendiğini ekler Köseoğlu (2000, s.50).

Süper Gazeteciler romanında Evren, Yener ve Selin; okulda, Altay Şen ve Oğuzcan Selimoğlu'nun kaçırılması hakkında konuşmaya başlarlar. Oğuzcan Selimoğlu'nun yaşadığı binaya giren kişinin binadan bir daha çıkmadıklarını anımsarlar. Evren, birisinde, tarih öğretmenlerinin evinin anahtarının olduğunu düşündüğünü söyler ve eve gidip bakmayı teklif eder. Evren'in bu fikrini arkadaşlarının hiçbiri beğenmez. Evren, fikrinden geri dönmez, karın ağrısı taklidi yapıp öğretmeninden izin alır ve okuldan çıkar. Vakit kaybetmeden Oğuzcan Selimoğlu'nun yaşadığı eve gider. Evren binanın içindeyken bir anda daire kapısı açılır, içeriden çıkan yeşil bereli adam Evren'e bütün hızıyla çarpar. Evren'in tanınmamak için taktığı şapka ve gözlük düşer. Adam, karşısında gördüğü bu çocuğu tanıdığını söyler ve gürültü üzerine Altay Şen ya da Oğuzcan Selimoğlu (Altay Şen ve Oğuzcan Selimoğlu birbirine çok benzediği için Evren burada karşısındaki kişinin hangisi olduğuna karar veremez) kapıya gelir, ne oluyor diye sorar. Adam, diğer ufaklıklar da buraya gelmeden hemen toparlanıp gitmemiz gerekiyor der ve cebinden çıkardığı spreyi Evren'in yüzüne sıkar. Evren, baygın halde yere yuvarlanır. Arkadaşları, saatler geçmesine rağmen Evren gelmeyince telaşlanmaya başlar, başına bir şey gelmiş olmasından korkarlar. Selin, Evren'i, Oğuzcan Selimoğlu'nun evine götüren Sedat amcasını arar ve Evren'in nerede olduğunu sorar. Sedat, Evren'in saatlerdir binadan çıkmadığını söyler. Yener, bunu duyunca kötü bir şeyler olduğunu hisseder ve sanıyoruz ki arkadaşına duyduğu sevgiden adeta kalbine bir bıçak saplanır: *“Yener'in yüreğine bir bıçak saplandı sanki.*

Ortalarda tehlikeli bir şeyler döndüğünü hissetti.” Akal (2000, s.159) Arkadaşı için endişelenen sadece Yener değildir, Selin de Evren’in öldürüleceğinden korkar fakat bir şey söylemez. Yener, arkadaşlarının ağlamak üzere olduğunu görünce kendinden emin bir ses tonuyla onları teselli eder fakat kendisi de ağlamak üzeredir: *“Arkadaşlarının neredeyse ağlamak üzere olduğunu fark edince Yener kendinden emin bir ses tonuyla onları teselli etti. Ama aslında görüldüğü kadar emin değildi. Evren’i kurtarmak bir yana, izini nasıl bulacaklarını bile bilmiyordu. Bıraksalar o da hüüngür hüüngür ağlayabilirdi!”* Akal (2000, s.164)

2.1.3. Karşı Cinse Duyulan Sevgi

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanı, pazar günü, küçük bir sokağın tasviriyle başlar. Gökçe, arkadaşı Yeşim ile birlikte bahçedeki biriket duvarından aşağı bacaklarını sarkıtarak oturur ve etraflarını izlemeye başlarlar. Çok geçmeden yanlarına diğer arkadaşları olan Nurcan da gelir. İçlerinde gençlik çağının ilk heyecanı vardır. Bu sırada, uzakta duran çocukluk arkadaşları Caner ve arkadaşlarını görürler. Gökçe’nin gözleri bu sırada Caner’e kayar. O anda Caner’le göz göze gelirler ve Gökçe utanır. Utanmasının sebebi, yıllardır arkadaşı olan Caner’e ilk kez farklı hisler beslediğini anlamasıdır. *“Bakarken Gökçe’nin gözleri bir an Caner’e kayıyor, onunla göz göze geliyor. Her zaman birlikte oldukları, şakalaştıkları, şamata yaptıkları arkadaşıyla çakışan bakışları ilk kez ayrı bir anlam kazanıyor. İlk kez utaniyor, yanakları pembeleşiyor.”* Güneş (2000, s.5) Bu his, Gökçe’nin Caner’e olan sevgisinin romandaki ilk tezahürüdür.

Nurcan, bilmece sormayı çok seven biridir. Yeşim, Gökçe ve Nurcan sohbet ederlerken Nurcan bir bilmece sorar. Kızlar kendi arasında bilmece üzerine konuşturlarken Caner ve arkadaşları kızların yanına gelirler. Caner ve arkadaşları, çocukluk evresinden gençlik evresine geçmiş, ses tonları değişmiş, yüzleri sivilcelenmiştir. Yaşlarının büyümesinden dolayı, çocukluk arkadaşlarına karşı içlerinde değişen duygular hissederler. Fakat açıkça söyleyemezler. Kızları sinirlendirmeyi seven Caner ve arkadaşları, yaşları büyüdükleri halde hâlâ birbirlerine bilmece sordukları için kızlarla dalga geçerler. Bu durum üzerine kızlar erkeklere şakadan vurmaya başlarlar. Gökçe, duyduğu sevgi sebebiyle erkeklerin içinden Caner’i seçer ve Caner’e vurmaya başlar. Caner, Gökçe’yi sevdiği için bu durumdan rahatsız olmaz: *“Caner eğilmiyor bükülmüyor. Gökçe’nin vuruşları, okşama*

dokunuşları gibi geliyor. İstiyor ki bitmesin. Kıskırtmaktan geri durmuyor.” Bu sevgi tek taraflı değildir. Gökçe her ne kadar vuruyor olsa da Caner’in onu kızdırmak için söylediği sözler duyduğu sevgiden dolayı hoşuna gider: “Caner’in sözleri şiir gibi geliyor Gökçe’nin kulağına. Okşuyor gönül tellerini. Onun bakışlarıyla karşılaşılıyor. Birden bir kuş kanat çırpıyor yüreğinde. Açığa vuramadığı, geri itemediği yadırgı bir duygu çingirdiyor yüreğinde.” Güneş (2000, s.11)

Caner ve Barış, çok yakın iki arkadaştır. İkisi de bir sabah kitaplarını alıp evden çıkarlar ve durakta buluşup okulu asarlar. Birlikte kent meydanına giderler. Sinemaya giderler ama filmi beğenmedikleri için ilk yarısında çıkarlar. Daha sonra nasıl oyalanacaklarını bilemezler. Bir süre düşündükten sonra lunaparka gitmeye karar verirler. Gün, akşama kavuşurken içlerinde okulu astıkları için suçluluk duygusu hissetmeye başlarlar. Aileleri hakkında konuşmaya başlarlar. Caner’in durumunda bir ürkeklik ve sıkıntı vardır. Barış bu durumu fark eder. Kısa bir süre sonra gözlerini Caner’e diker ve soracaklarının bu kadar olup olmadığını sorar. Çünkü Caner Barış’a müsait bir zamanda bir şey anlatacağını söylemiştir. Caner’in söylemek istediği konu Gökçe’ye olan sevgisidir. Fakat utandığı için bir türlü arkadaşına bu sevgisini söyleyemez. Bu sebeple ne kadar anlatacağı bir şey olmadığını söylese de sonunda Barış’ın ısrarları sonucu Gökçe’ye olan sevgisini: *“Ben, ben Gökçe’yi seviyorum diyor. “Seviyorum” sözcüğünün büyüüne kendini bırakıyor. Başı dönüyor. Yüreğinde çiçekler açıyor. Yüreğine gül yaprakları savruluyor.”* Güneş (2000, s.29) sözleriyle Barış’a itiraf eder ve sevginin oluşturduğu yoğun duyguları hisseder.

Caner Barış’a sevgisini itiraf ettikten sonra bu kez Barış bir anda farklı hislere kapılır ve aklına Yeşim gelir: *“Barış’ın da yüzü birden değişiyor, sevdalı bir görünüm alıyor. O da Yeşim’i seviyordu ama ne ona, ne de bir başkasına söyleyebiliyor, içinde saklıyordu.”* Güneş (2000, s.29) cümleleriyle Barış’ın Yeşim’e olan sevgisi, romanın kurgusunda yerini alır.

İpek Sokağı çocukları ve Haydar Bey türkü söyleyip bahçede çalışmaya devam ederler. Barış ve Seçkin kendilerini türkünün havasına kaptırıp oynamaya, kıvırtmaya başlarlar. Herkes gülerken Caner ağız ucuyla güler. Çünkü Barış’ın oynarken Gökçe’ye kaş göz işareti yapmasına alınır. Bu sırada türkü türküyü izler; Caner, işe dalmış olan Gökçe’yi izlemeye başlar. Yüzüne, dudaklarına, burnuna ve kirpiklerine

bakar. Bu sırada Gökçe'nin de onu sevip sevmediğini aklından geçirir. Fakat Gökçe'nin onu sevmeme ihtimalini düşünmek bile istemez. *"Ya Gökçe onu sevmiyorsa?.. Ne yapar, ne ederdi o zaman? Bunu düşünmek bile istemiyordu."* Güneş (2000, s.75)

Gökçe, alnındaki sivilceler hakkında düşünmeye başlar. Sivilcelerinin olmasına üzülmemektedir. Odasında bu konu hakkında düşünürken arkadaşlarının onu beğenip beğenmediğini sorgular. Arkadaşları arasından Seçkin, Barış, Çetin ve Caner'i aklından geçirir. Çetin'i haylaz bulur ve uygun olmadığını düşünür. Sıra Caner'e gelir. Caner'i candan arkadaş olarak değerlendirir. Resim ve müzik olmak üzere birçok ortak yönleri vardır. Konu üzerine derinleştikçe Caner'in de onu sevip sevmediğini düşünmeye başlar. Çevresinde dönüp dolaştığını aklından geçirir. Daha sonra onu arkadaş olarak sevdiğini belki ileride daha çok seveceği birinin karşısına çıkacağını düşünür. Caner'e duyduğu hisleri kendine dahi açıklayamadığını fark eder. Fakat Caner'i düşündüğünde farklı duygular hisseder. Aynada kendisine; *"Bak, onun adını anınca yüreğin nasıl da kıpırdıyor yel önünde kıpırdayan ilkyaz yaprakları gibi. Barış'ın, Seçkin'in adı geçince niye öyle olmuyor? Körpe sevdanın, yüreğindeki ilk titreşimleri bunlar."* Güneş (2000, s.82) der ve nihayetinde Caner'e olan sevgisini itiraf eder.

Yeşim, Nurcan ve Gökçe, üç arkadaş, Gökçelerin apartmanının terasına çıkarlar. Sıkıldıkları, bunaldıkları ya da gizli yürek vuruşlarını anlatacakları zaman gittikleri tek yer burasıdır. Bu teras artık onlar için bir rahatlama mekânı haline gelmiştir. Terasın sokağı gören kısmında oturmaya başlarlar. Bir iki dakika sonra Yeşim, Gökçe ve Nurcan'ı süzerek Gökçe'ye anlat bakalım der. Bu sırada Yeşim ve Nurcan birbirlerine kaş göz işareti yaparlar. Çünkü Gökçe'nin Caner'e olan sevgisinin ikisi de farkındadır. Gökçe, arkadaşlarına anlatacağı konuyu kendini naza çekerek anlatmayı tercih eder. Gökçe nazlanmayı uzatınca Yeşim dayanamaz ve Caner'e sevdalandığını bildiğini söyler. Gökçe her ne kadar sevgisini gizlese de Caner'in ismi geçtiğinde heyecanlanır. Nurcan bu durumu anlar ve *"Sevda Kızım!.. Kara sevda!"* der. Gökçe'nin Caner'e hissettiği sevgi, *"Sevda..! İçine ılık sular gibi akıyor bu sözcük. Gözlerinin önü dalgalanıyor, başı döner gibi oluyor."* Güneş (2000, s.91) cümleleriyle işlenir.

Caner, Barış ve Seçkin ellerinde ayna ve tarakla saçlarını düzelterek dolaşırlar. Bir yandan da ailelerinden, derslerden ve kız arkadaşlarından söz ederler. Anlatırken yürekleri hızla çarpmaya başlar. Kız arkadaşlarına duydukları sevgi romanda *“Yüreklerinde ince teller titriyor. Gözlerinin önünde pembe pembe bulutlar dolaşıyor. Pembe bulutlarda güller tomurcuklanıyor. Tomurcuklarda kelebekler uçuşuyor. Tomurcuklar açıyor, kelebek kelebek gül yaprağı savruluyor.”* Güneş (2000, s.93) cümleleriyle işlenir. Daha sonra Onur Apartmanı’na yaklaşırken birbirlerine bilmece soran Gökçeleri görürler. Kızlara duydukları sevgi sebebiyle yanlarına gitmek isterler. Daha sonra kızlara yılışıp şaka yaparak yanlarına giderler. Kızları sinirlendirdikten sonra el şakası yapmaya başlarlar. Kızlar da hırçınlaşma numarası yaparak Canerleri şakadan yumruklarlar. Sataşmada eşleşme istedikleri gibi olur. Herkes sevdiğiyle eşleşir ve şakalaşmaya devam ederler. Caner, bu durumu fırsat bilir ve Gökçe’nin ellerini tutup, yüzünü okşar. Bu sayede hiç duymadığı hisleri duyar. Bu sırada bir otomobilin kornası oyunlarını böler. Bu sebeple kenara çekilirler. Caner, içinde Gökçe’ye duyduğu sevgiyi hisseder: *“Caner, tatlı bir titreme içinde, kendi yürek atışlarını dinliyor.”* Güneş (2000, s.95)

Canan Hanım ve Sevil Hanım sözü edilen sohbetlerine devam ederlerken, Gökçe ve Yeşim de Gökçe’nin odasında otururlar. Sohbet sırasında Yeşim, Gökçe’nin albümüne bakar. Bir süre sonra düşünceye dalan Gökçe’ye bakar ve ne olduğunu sorar. Gökçe ise sadece “Hiç” der. Yeşim, Gökçe’nin Caner’i düşündüğünü anlar ve Caner’i mi düşünüyorsun diye sorar. Gökçe hırçınlık numarası yapsa da, Caner’in adı geçince yüreğinde ona olan sevgisini hisseder: *“Caner’in adının anılması Gökçe’nin içini gıdıklıyor, sevgisi yüzüne vuruyor.”* Güneş (2000, s.104) Bu cümleler ile yazar/anlatıcı, vaka içerisinde Gökçe’nin Caner’e olan sevgisini daha da güçlendirir.

Caner, Gökçe’ye olan sevgisini utandığı için yüzüne söyleyemez. Bu sebeple, Gökçe’ye sevgisini anlatan bir mektup yazar. Tedirgin ve ürkek bir tavırla mektubu Gökçe’nin cebine sokuşturup kaçar. Daha sonra hemen eve gelir. Odasının kapısını iyice kapar. Yürek çarpıntısı içinde kâğıdı eline alır. Elleri titreyerek sayfanın katlarını açar. Gözlerinin önü dalgalanır. Coşkudan gül yaprağı gibi titrer. Mektubu okumaya başlar. Caner mektupta, *“Söze nasıl başlayacağımı bilmiyorum. Sana sevdalandım. Nereye gitsem güzel yüzün, gök gözlerin, ipek gibi saçların gözümün önünden gitmiyor. Seninle uyuyor seninle uyanıyorum. Düşlerimden çıkmıyorsun. Bakışların*

bakışlarım, gülüşlerin gülüşlerim oldu. Arkandan gittim, önünden geçtim, sana olan sevgimi kaç kez söylemek istedim söyleyemedim, duyurmak istedim, duyuramadım. Utandım!.. Hep utandım!.. Sen de beni seviyor musun? Sevsen de, sevmesen de, ben, seni hep seveceğim. Sevgim karlı dağlar kadar büyüyecek. Bağışla. Coşkum, yüreğimi daha fazla açmamı engelliyor. Şimdilik bu kadar. Sevgiyle, özlemle gül yanaklarından öpüyorum. Hoşça kal gök gözlü, çil bakışlı, çiğdem duruşlum benim.” Güneş (2000, s.125) sözleriyle Gökçe’ye olan sevgisini dürüstçe dile getirir.

Gökçe, Caner’in yazdığı aşk mektubunu, yatağında defalarca okur. Yüreğine yumuşacık bir duygu akar. Gözlerinin önünde bütün renkler pembeleşir. Gökçe’ye Caner’in yazdığı her satır sıcacık bir öpücük gibi gelir. Her sözcük yumuşacık bir dokunuş gibidir. Sevginin dünyadaki en değerli duygu olması romanda Gökçe üzerinden *“Sevgiden daha güzel, daha büyüleyici bir sözcük var mıydı? Sevginin tanımı yapılabilir, resmi çizilebilir miydi? Ne güzel, ne hoştu birinden sevildiğini işitmek.”* Güneş (2000, s.126) cümleleriyle işlenir.

Gökçe, Yeşim ve Barış İpek Sokağı’nda gülüp şakalaşarak dolaşırlar. Caner’in yüzü asıktır. Gökçe, Caner’in neyi olduğunu merak ettiği için yanına gider fakat Caner, Gökçe’ye bakmadan yanından geçer. Gökçe konuşmakta kararlıdır ve tekrar yanına gidip Caner’e ne olduğunu sorar. Başta söylemek istemese de Barış’la olan yakınlığından rahatsız olduğunu söyler. Gökçe Barış’la kardeş gibi yakın iki arkadaştır. Gökçe bunu duyunca şaşırır. Caner’e Barış’ın onun çok yakın arkadaşı olduğunu belirtir. Barış’ın bu düşüncesini bilse çok kırılacağını, Caner’e söyler. Caner, Barış’la sırdaş olduğunu tekrar hatırlar. Sevgisini ilk ona anlattığını anımsar. Bunun üzerine utanır ve dili dolaşır. Gökçe’ye duyduğu sevginin yoğunluğu, ona olmayacak şeyleri düşündürmeye başlamıştır: *“Ona olan sevgisi, hiç düşünmediği şeyleri düşündürüyordu.”* Güneş (2000, s.148)

Caner, Gökçe’ye olan sevgisini yüzüne söyleyemediği için bir aşk mektubu yazar. Gökçe’ye bu mektubu verir. Gökçe eve gelince defalarca bu mektubu okur. Ailesinden mektubu saklar. Fakat annesi Canan Hanım, mektubu Gökçe evde yokken bulur. Aradan zaman geçer ve Gökçe eve gelir. Annesi Gökçe eve girer girmez onu sorguya tutar ve kızar. Gökçe’nin üzüldüğünü görünce kızmaya devam etmez ve aralarındaki problemi çözerler. Aradan zaman geçer, Gökçe ile Caner buluşur. Gökçe Caner’e

annesi ile yaşadıklarını anlatır. Caner'in paçaları tutuşur ve korkar ancak Gökçe sevginin gücünü: *“Sevgi, sevda korkuları aşmaktı. Korkuları yenmektir. Yeri geldiğinde bedel ödemektir. Sıkıntılara, korkulara katlanmadan, bedelini ödemedi, yolundan geçmeden sevda mı çekilirdi?”* Güneş (2000, s.195) cümleleriyle anlatır. Sevgi değerinin, bir bakıma zorluklara göğüs germeyi gerektirdiğine de vurgu yapılır.

İçimde Çiçekler Açınca romanında, Sevda, okuldan gelince odasına geçer ve ders çalışmaya başlar. Kimya dersine çalışırken aklına, sınıfına yeni gelmiş olan Atilla gelir. Bir süre düşündükten sonra alüminyum kelimesinin Atilla'yı anımsattığı kanısına varır. Daha sonra Atilla'nın isminin Atilla mı Atilla mı olduğunu düşünür. Atilla'nın burnunu, bir artistin burnuna benzetir. Çapkın olup olmadığını aklından geçirir. Bir anda bunalır ve *“Uf aman bana nesi”* diyerek alüminyum konusunu kapatıp bakır konusuna geçer. Ancak bu konu değişikliği Atilla'yı aklından çıkarması için yeterli olmaz ve tekrar onu düşünmeye başlar. Odasındaki aynanın karşısına geçer ve kendini izler. Sert tavrından dolayı hiçbir erkeğin bu zamana kadar yanına yaklaşmadığını bilir. Aynaya biraz daha yaklaşır ve bu sırada Atilla'nın hayalini görür. Bu hayal, Sevda'nın Atilla'ya olan sevgisinin ilk tezahürüdür: *“Saçlarını başında topladı. Güldü. Saçlarını saldı. Güldü. Bir baş belirdi başının yanında, Atilla'nın başı... Başını onun başına yaklaştırdı, sonra birden ciddileşti, başını çevirdi. Bilinçsizce güldü, bu davranışına.”* İzgü (2000, s.38)

Atilla'nın hayalini gördükten sonra Sevda yatağına yatar ve düşünmeye devam eder. Atilla'ya olan sevgisini kendine bile itiraf edememektedir. Zihninden çıkarmaya, farklı şeyler düşünmeye çalışsa da Atilla'ya karşı duyduğu hisler onu tekrar hayal kurmaya iter. Hayalinde çok berrak bir su ve susamış koyunlar görür. Sevda, orada ne aradığını bilmez. Suyu baktığı sırada Atilla'nın hayalini görür: *“Suda Atilla'nın yüzünü görüyordu. Kendisine gülümsüyordu. Oysa ki Atilla'nın gülümsediğini daha hiç görmemişti.”* İzgü (2000, s.39) Bu cümlelerle, Sevda'nın Atilla'ya olan sevgisi güçlendirilir. Atilla'ya duyduğu sevgi sebebiyle, bedeninde farklı bir kanın dolaştığını, içinde çiçekler açtığını hisseder. Vücudunda adeta bir hafifleme vardır.

Ertesi gün matematik dersinde, Müdür Yardımcısı Ayten Hanım, Sevda ve Atilla'yı odasına çağırır. Atilla okula yeni geldiği için, Ayten Hanım'ın kim olduğunu bilmez ve kim olduğunu Sevda'ya sorar. Sevda gerekli açıklamayı yapar. Atilla bu soruyla

kalmayıp Sevda'dan Sumru hakkında bilgi almaya çalışır, onun nasıl biri olduğunu sorar. Sevda, “bilmem” diyerek cevap verir. Bu sırada Ayten Hanım'ın odasının önüne gelirler ve odanın dolu olduğunu görürler. Bu sebeple, kapının önünde beklemeye başlarlar. Sevda, Atila'ya karşı hissettiklerinden dolayı heyecanlanır, bu heyecan, karşı cinse duyulan bir sevgi, hoşlanma olarak romanda yer alır: *“Niçin Sevda'nın yüreğinin atışı değişmişti? Acaba Atila'ya bu denli yakın olmaktan mı? Göz göze geldiler. Sevda'nın yüreğinin atışı daha çok hızlandı.”* İzgü (2000, s.41)

Sevda ve Atila göz göze geldikten sonra yazar/anlatıcı, Miray ve Selen'in Gökçe'ye Atila'yı Sumru'nun elinden almasını söylediğini belirtir. Fakat Miray ve Selen bunu söyledikten kısa bir zaman sonra konuyu unutmuş, onlar için Atila da diğerleri gibi sıradan bir öğrenci olmuştur. Fakat Atila, Sevda için sıradan bir öğrenci değildir. Atila'ya belli etmeden sürekli onu izlemektedir: *“Atila'ya belli etmiyordu ama hep onu izliyordu. Sınıftan çıkışı, sınıfa girişi, bahçede dolaşışı, kantin önündeki davranışları...”* İzgü (2000, s.42)

Bu sırada Atila ve Sevda, Müdür Yardımcısı Ayten Hanım'ın odasının önünde sohbet etmeye devam eder. Atila, Sevda'ya “Sizin dersleriniz çok iyi” der. Daha sonra kendisinin de derslerinin iyi olduğunu belirtir. Fakat okul değişikliği yapmış olduğu için öğretmenlerin huylarını bilemediğini söyler, bu konuda Sevda'dan yardım ister. Sevda bu soruya, gözlerini kapatıp başını sallayarak cevap verir. Atila bu yanıtın ardından babasının işinden, daha önce nerede yaşadıklarından ve nerede doğduğundan da bahseder. Bu sırada Sevda, Atila'ya karşı duyduğu yoğun duyguları düşünür. Hissettiği sevgiden dolayı, gözlerini ayırmadan sürekli ona bakabileceğini düşünür: *“Sevda bazen başını kaldırıyor, Atila'nın yüzüne bakıyordu. O yüze hep bakmak istiyordu. Belki hiç gözünü kırpmaksızın, uyku uyumaksızın bu yüze günlerce bakabilirdi. Aşk bu muydu yoksa? Yoksa Sumru'ya inat olsun diye mi bu yüzden hoşlandığını sanıyordu? Hayır... Bir güç onu alıkoymasa hiç başını indirmeyecek, hep ona bakacaktı.”* İzgü (2000, s.42)

Yazar/anlatıcı, Sevda'nın hissettiklerini anlattıktan sonra Atila'nın Sevda hakkındaki düşüncelerini de aktarır. Sevda'nın daha ilk günden, uzun saçlarıyla Atila'nın dikkatini çektiğini, sınıftaki hiçbir kıza benzemediğini, onda başkalık olduğunu, gülmediğini fakat gözlerinin ışık saçtığını, başının dik olduğunu, her şeyi ölçülü yaptığını anlatır.

Daha sonra Atila'ya arkadaşlarının daha ilk günden uyarıda bulunduğunu, sınıftaki bütün kızlarla arkadaş olabileceğini ama Sevda'yla arkadaş olamayacağını, çünkü Sevda'nın derslerinden başka bir şey düşünmediğini söylediğini aktarır. Sohbet devam ederken Atila, arkadaşlarının kendisini Sevda hakkında uyardığını söyler ve bunun doğru olup olmadığını sorar. Bu soru üzerine Sevda, gözlerini Atila'dan ayırmaz ve soruyu unuttur. İçinde sadece Atila'ya karşı olan yoğun sevgiyi hisseder ve mutlu olur: *“Bu kez başını indirmedi Sevda. Atila'nın gözlerinin içine baktı. Atila'nın sorusunu bile unuttu. İçinde kocaman kocaman kan kırmızısı güller açtı. Coşku rüzgâr oldu, gül yaprakları savruldu. Gördüğü her şey gül yaprağı oldu, sarılı, beyazlı, morlu, kırmızılı, pembeli... Atila sorusunu yineledi. Sevda güldü. Şimdiye dek Sevda hiç böyle gülmemişti. Küçük bir gülüştü ama renkler dolusu... O şimdi mutluydu ve mutlu olduğu için gülüyordu. Bu mutluluk öteki mutluluklara hiç benzemiyordu. En çok hazzını duyduğu mutlulukların en büyüğüydü. Adını koyamıyordu bu mutluluğun ama galiba aşkı bu mutluluğun adı.”* İzgü (2000, s.43-44)

Sevda ve Atila, Ayten Hanım'ın yanına giderler; görüşmeleri bittikten sonra koridora doğru yürürler. Atila, merdivenin ilk basamağına adım atmak üzereyken durur ve Sevda'ya *“Biliyor musun Sevda, bu okul yirmi katlı olmalıydı, bizim sınıf da yirminci katta. Ve biz ikimiz bu katları birlikte çıkmalıydık...”* İzgü (2000, s.46) der. Sevda hiçbir şey söyleyemez ve sadece Atila'nın gözlerine bakar. Sevda, bu sözleri duyunca kendini adeta uçuyor gibi hisseder. Kapıyı çalıp sınıf kapısından içeri girerler fakat tahtaya dönük halde ders anlatan matematik öğretmeni başını dahi çevirmez. Sumru, Miray ve Selen, merakla, içeri giren Atila ve Sevda'ya bakarlar. Miray, Sevda yerine oturur oturmaz seslenir ve Ayten Hoca'nın odasından çıktıktan sonra bahçeye mi çıktınız diye sorar. Sevda, bu soruyu hayır diye yanıtlar ve Ayten Hanım'ın odasının kalabalık olduğunu söyler. Selen, neler olduğunu öğrenmek için heyecanla bekler. Kısa bir süre sonra matematik dersi biter. Selen ve Miray, Sevda'nın eteğinin iki kenarından çekerek ne olduğunu sorarlar. Sevda, içinde yaşadığı sevgiyi arkadaşlarıyla paylaşamayacak kadar özel bulur. Bu sevgi romanda, *“Neyi anlatacaktı Sevda, aşkını mı? Yaşamıştı Sevda... Az önce şimdiye dek hiç yaşamadığı bir şey yaşamıştı. Ufacık bir andı ama yaşamının en önemli anı... Sanki şimdiye dek hep bu anı yaşamak için yemiş, içmiş, uyumuş, uyanmıştı. Buydu belki de yaşamın özü. Sevgi...”* İzgü (2000, s.49) cümleleriyle verilir.

Sevda, Selen ve Miray'ın ısrarı üzerine bahçeye iner fakat sevgisini arkadaşlarına anlatmamakta ısrarcıdır; yaşananlara dair bir şey söylemez. Bahçede dolaşırlar, zil çalar ve sınıfa çıkarlar. Sevda, sanki bunların hiçbirini yaşamamış gibidir. Kendini rüya halinde gibi hissederek. İçinden şarkı söylemek, mutluluğunu herkese duyurmak gelir. Bunun sebebi, Atila'ya karşı hissettiği duygulardır. İçinde tomurcuklanan sevgi şu sözlerle anlatılır: *“Sevda seviyordu... Aşk, bir hafta önce küçük bir tohum olarak düşmüştü yüreğine. Orada, kaniyle beslenen tohum bir hafta içinde büyümüş, fıskırmış, bütün bedenini sarmış, şimdi bedeninden dışarıya fırlamıştı.”* İzgü (2000, s.50)

Dersler bittikten sonra Miray, eve yaya gidelim der. Çünkü, konuya dair Sevda'nın ağzından bir şeyler almak düşüncesindedir. Sevda, sevgisini Miray'a anlatmak ister fakat bir şey söyleyemez. İçindeki sevda gizinin bozulmasına gönlü razı olmaz. Miray'ı evlerine davet eder, hadi bize gidelim çay içeriz der. Eve geldiklerinde Sevda çay koyar, Miray çay sevmediği için meyve suyu verir ve sohbet etmeye başlarlar. Sevda'ya, Atila'ya duyduğu sevgiden dolayı her şey çok güzel gelmektedir. Sevda, her zaman içtiği çaydan daha farklı bir tat alır. Yazar/anlatıcı, Sevda'nın, daha önceden hiç bu kadar güzel bir çay içmediğini belirtir. Daha sonra Sevda'nın gözüne Miray bir anda çok güzel gelir ve Miray'a çok güzel olduğunu söyler. Duvarda annesinin ve babasının fotoğrafı asılıdır; annesi dünyanın en güzel kadını babası ise en yakışıklı erkeği gibi gelir. Rengini daha önceden hiç sevmediği masa örtüsü, onun için artık yeşilin en güzel tonudur. Bu sırada Miray, artık evine döneceğini söyler. Sevda, Miray'ı yolcular ve yatağına uzanıp Atila'yı düşünmeye başlar. Kısa saçlarının erkeksiliğini, çok güzel koktuğunu ve sesinin yumuşak olduğunu düşünür. Gözleri kapalıyken Atila'yı hayal etmeye başlar ve onu sevdiğini söyler: *“Elini uzattı, gözleri kapalı, sanki karşısında Atila varmış gibi. Onun elini tutacaktı, tenini tenine dokunduracaktı. Aşkını verecekti ona parmak uçlarından, fısıldayacaktı: Ben de seni seviyorum Atila... Fısıldadı: Ben de seni seviyorum Atila.”* İzgü (2000, s.57)

Bu düşüncelere dalmışken Sevda bir anda divandan fırlar, odasına gider, geri salona gelip İpekkardeş adını verdiği ayısını alır ve Atila'ya olan sevgisini İpekkardeş'e anlatır. Okuldaki merdivenleri Atila'yla beraber çıktıklarını ve ona duyduğu sevgiden dolayı okulun kırk katlı da olsa yine çıkabileceğini belirtir ve Atila'yla el ele tutuştuğunu hayal eder: *“Kıskanmak yok İpekkardeş, Atila'yı seviyorum. Ama söz sana*

her gün her şeyi anlatacağım. Az önce salonda duydun... Biliyor musun İpekkardeş, okul yirmi katlı değil, kırk katlı da olsa çıkardım onunla. Bilmem, belki yirminci kattan sonra el ele tutuşurduk... El ele tutuşunca yirmi kat bir kat gibi gelirdi bize.” İzgü (2000, s.59)

Sevda, Atila'ya olan sevgisini İpekkardeş'e anlattıktan sonra, annesini mutlu etmek için tarhana çorbası yapmaya karar verir. Daha sonra hızla verdiği karardan vazgeçer. Üşüdüğünü fark ettiği için gider, kaloriferi çalıştırır. Odasına geçer, sandalyesine oturur ve İpekkardeş'i masanın üzerine koyar. Okul hakkında düşünmeye başlar. Bu sırada dışarıdan gelen ayak seslerini duyar ve annesinin geldiğini tahmin eder. Hemen ardından kapı açılır, annesi eve girer girmez Sevda'ya seslenir. Sevda ise annesine sarılır ve öper. Anne-kız sohbet etmeye başlarlar. Sohbet arasında Sevda, annesine, babasına âşık olup olmadığını sorar. Annesi, ufak bir açıklama yapar ve o günün şartlarında aşkın günümüzdeki gibi yaşanmadığını belirtir. Bu açıklamadan sonra Sevda, annesinin hiç âşık olmadığını düşünür. Kendi yaşadığı hislerle, annesinin yaşadığı hisleri karşılaştırır. Sevda'nın Atila'ya olan sevgisi ve aşkı romanda bir kez daha vurgulanır: *“Annem demek ki bu duyguları yaşamamış... Annemin içinde çiçekler açmamış, renk renk ışıklar fişkırmamış içinden... Ben nasıl baktım bugün Atila'ya, müdür yardımcısının kapısında?.. Nasıl gözlerimiz bir göz oldu, içimde en güçlü fırtınalar oluştu!” İzgü (2000, s.64)*

Atila, iki teneffüs üst üste Miray, Selen ve Sevda'nın yanına gelir; onlarla vakit geçirir. Bu durum, Atila'ya platonik âşık olan Sumru'nun dikkatini çeker. Üçüncü teneffüs olduğunda, Sumru, Sevda'yla, Atila için tartıştığı sırada yanlarına Atila gelir. Sumru, tavrını hemen değiştirip Atila'ya başka yere gitmeyi teklif eder fakat Atila kabul etmez. Bunun üzerine Sumru, üzülerek sınıfa gider ve sıraya kapanır, başında Ayhan vardır. Ayhan, Sumru'yu sevdiği için ona destek olmaya çalışır. Sumru onun sevgisine karşılık vermediği halde, Ayhan ona su ve aspirin getirmeyi teklif eder: *“... O Ayhan ki iki yıldır yanında yöresinde dolaşırdı Sumru'nun, ama Sumru ona hiç yüz vermezdi. Ayhan, Sumru'ya aspirinle su getirmeyi öneriyordu.” İzgü (2000, s.68)*

Sevda, Sumru'nun davranışını unutamaz ve ders boyunca aynı konuyu düşünür. Yazar/anlatıcı, öğle dinlencesinde Sevda'nın yediği yemeğin bile ayırdına varamadığını belirtir. Miray ve Selen, öğle arasında, birkaç lokma yemek yedikten

sonra Atila ve Sevda'yı yalnız bırakırlar. Yemek yedikleri sırada Atila, Sevda'ya; Sumru'nun ona hiçbir şey yapamayacağını söyler. Sevda, bu konuyu düşünmediğini belirtir. Atila, bu yanıtın üzerine Sumru'ya umut vermediğini de açıklar. Bunun üzerine Sevda, başını sallar ve Atila'nın gözlerinin içine bakarak güler. Atila, bu gülüş üzerine Sevda'ya "dünyanın en güzel gülen kızı" der. Sevda, cumartesi günleri sahil yolunda bisiklet sürdüğünü Atila'ya söyleyip söylememek arasında kalır ve bu konuyu düşünürken Atila sessizliği böler ve "Biliyor musun Sevda, dün eve gittiğimde ne diye bağırdım?" der. Sevda, meraklı bakışlarla Atila'nın cevabını bekler. Atila, evde, İzmir'e iyi ki geldik diye bağırmıştır. Sevgisini Sevda'ya daha iyi anlatabilmek adına, yaşadığı bu olayı ona anlatır: "*İyi ki geldik İzmir'e diye bağırdım!.. Fısıldar gibi konuştu: İzmir'de Sevda var.*" İzgü (2000, s.71)

Bu söz üzerine Sevda ne diyeceğini bilemez, yutkunur ve boğazı kurur. Bakışını indirmeksizin Atila'nın gözlerine bakar. Tam elini tutacağı sırada Sumru'yu görür ve vazgeçer. Aklından Atila'yı cumartesi günü bisiklete binmeye davet etmek geçerken ders zili çalar ve sınıfa çıkarlar. Müzik dersi başlar, Sevda kendini Bach'ın müziğine kaptırır ve deniz kıyısının çarpıntısını müzikte hisseder. Bu hislerden sonra Atila'yla sahilde bisiklete bindiklerini hayal eder ve Miray'a sessizce "Ona bisikletle sahil yolunda dolaştığımı söyleyeceğim." der. Selen, Miray ve Sevda; hızlı bir şekilde bu konuyu aralarında konuşurlar ve Miray, Sevda onay vermeden kâğıda onda, Saat Kulesi'nin oraya bisikletini alıp gel yazar ve Atila'nın önüne bırakır. Atila, kâğıdı alınca arkasına döner ve güler. Sevda'ya hissettiği duygular sebebiyle Atila, dünyanın en güzel gülen erkeği gibi gelir. "*...sanki dünyanın en güzel gülen erkeğiydi. Belki Sevda'ya öyle geldi.*" İzgü (2000, s.74)

Cumartesi günü Sevda kalkar ve ailesiyle beraber kahvaltı etmeye başlar. İçtiği çayın ayırdayına varmaz. Annesi, bu dalgınlığın hemen farkına varır ve bisiklete dikkatli binmesini söyler. Kıyafetlerini giyer ve Atila'yla anlaştıkları saatte buluşabilmek için hazırlanıp evden çıkar. İçinde büyük bir coşku hisseder, herkese el sallamak ister. Nitekim, kaldırımında gördüğü çocuklara el sallar, sokakları süpüren yaşlı adama havanın çok güzel olduğunu söyler. Güneşin, Atila'yla olan aşkını bildiği için böyle güzel parladığını düşünür ve güneşe de el sallar. Bisikletiyle defalarca geçtiği cadde, Sevda'ya çok daha farklı ve güzel gelir. Sevda'nın Atila'ya karşı duyduğu sevgi "*Canlanmıştı duvarlar, ev olmuştu, sıcaklık olmuştu, sevgi olmuştu. Aşkılar vardı bu*

evlerde, Sevda'nun aşkına benzer ama onunkisi en yeni aşktı. Yeni doğmuş bir bebek gibi, sevimli, heyecan verici, hep koklanmak istenen ama örselenmesine izin verilmeyen." İzgü (2000, s.77) cümleleriyle daha da güçlendirilir.

Sevda, Atila'yla buluşacakları yere vardığında Atila'nın çoktan geldiğini görür. Atila, bisikletine dayanmış, güvercinleri izlemektedir. Sevda gelir ve bisikletiyle Atila'nın arkasında durur, bisikletin ziline bir kez dokunur. Atila, döner ve Sevda der. Sevda, Atila diyerek cevap verir ve ikisi de sözleşmiş gibi bisikletlerine binerler. Atila, Sevda'ya nasılsın diye sorar ve Sevda'nın kalbi hızla atmaya başlar. Sevda, sen nasılsın Atila dedikten sonra el ele bile tutuşmadıklarını fark eder ve hemen frene basar. Merhaba diyerek elini tuttuğunda Atila'ya olan sevgisini hisseder. Bu sevgi, normal bir arkadaşına duyduğu sevgiden çok daha fazlasıdır: *"Tokalaşma değildi bu, bir sevgi, duygu alışverişiydi. İki insanın kan damarlarının birleşmesiydi. Beyinlerinin birlikteliği idi. Gözlerin kaynaşmasıydı."* İzgü (2000, s.79)

Bir süre bisiklete bindikten sonra, Atila, talih çektiren satıcıyı görür ve şaşırır. Daha önceden böyle bir şey görmediğini söyler. Sevda, talih çektiren adamı daha önce defalarca görmüştür fakat yanında Atila olduğu için gözüne her şey çok daha farklı görünür: *"... bugün ona çok ilginç gelmişti. Biliyordu, güvercin kafesinden çıkacak, önündeki kâğıtlardan birini gagasıyla tutup çekecekti... Ama şimdi Atila vardı, kafes, güvercin, talihçi adam bambaşka görünmüştü Sevda'ya"* İzgü (2000, s.81) Daha sonra talih çektiren adam, güvercinine, Atila ve Sevda'nın birbirine âşık olduğunu; ileride mutlu olacaklarsa başını sallamasını söyler. Bunun üzerine güvercin, başını aşağı yukarı sallar. Aşkları, güvercin tarafından onaylandıktan sonra Sevda ve Atila el ele tutuşurlar. Hissettikleri sevgi sebebiyle bisikletleri uçuyormuş gibi gelir. *"Atila sıkı tuttuğu eli, sonra Sevda... Sıkıldılar, sıkıldılar... Sonra coşkuyla pedallara bastılar. Uçuyordu, kanatları vardı bisikletlerinin... Hayır hayır, iki bisiklet bir bisiklet olmuştu, uçuyordu..."* İzgü (2000, s.83)

Atila ve Sevda, bir süre bisiklet sürdükten sonra dinlenmek için kayalıkların üzerine otururlar. İkisi de yağmurluklarını çıkarır; derin soluklarla bazen güneşi bazense Karşıyaka'yı izlerler. Ara ara da birbirlerinin gözlerine uzun uzun bakarlar ve gülümserler. Daha sonra Sevda bir anda su içmek için ayağa kalkar. Suyunu içer ve kalanını Atila'ya uzatır. Atila, çok susamışçasına suyu içer ve suyun hangi kaynaktan

olduğunu sorar. Atila, Sevda'ya duyduğu sevgiden dolayı, sudan çok daha farklı bir tat alır. Daha sonra Sevda'ya suyun "Sevda Sevda" koktuğunu söyler. Bir süre daha oturmaya devam ederler. İkisinin de kalpleri hızla atar. Atila, Sevda'nın iki elini de tutar. Artık ikisi için de zamanın bir önemi kalmamıştır. Elleri, hissettikleri sevgiden dolayı bambaşka bir anlam kazanır: *"El burada iş yapan, bir şeyleri alıp yerine koyan bir organ değildi. El, kıvılcımı kıvılcım yapan bir kontaklı. Bu kontakla zaman durmuş, deniz gözleri önünden silinmiş, olmayan bir dünyanın iki insanı gibi baş başa kalmışlardı. Kendilerinden başka bir canlı yoktu bu dünyada."* İzgü (2000, s.85)

Sevda ve Atila, bu hisleri yaşarken bir çocuk sesi duyulur. Sarı saçlı çocuk, Sevda'ya, bisikletine dayanarak balık mı tutuyorsunuz abla diye sorar. Atila, hayır cevabını verir. Bu cevap üzerine çocuk, balık tutmaya çalıştığını, oltasına yem takmadığını söyler ve onlardan yardım ister. Atila, oltaya yem takmayı bilmediğini söyler. Çocuk başını sallar, bisikletine biner ve gider. Atila, bu sırada büyü bozuldu mu diye kendine sorar fakat hızla bu fikrinden vazgeçer. Sevda'yı kollarından tutar ve "Seni çok seviyorum Sevda" der. Sevda, *"Ben de seni seviyorum..."* İzgü (2000, s.86) diyerek onun sevgisine karşılık verir: *"Ve ilk kez "Seni seviyorum" diyordu. Çok güçtü bunu söylemek. Ama sevgi insanın ağızına buyruğunu verir vermez dökülüyordu dudaklardan. İnsanın ne güzel itiraftıydı bu, sevdiğini söylemek..."* İzgü (2000, s.86)

Sevda, annesine, doğum gününe Atila'nın da katılmasını istediğini söyler. Annesi, babası evde olmadığı için Atila'nın gelmesine izin vermez. Sevda, bu duruma üzülür ve bir süre odasında oturur. Daha sonra daha fazla odada duramaz ve yağmurluğunu giyip en yakın arkadaşı Miray'a gider. Biraz sohbet edip durumu anlattıktan sonra Miray, Atila'yı aramasını teklif eder. Numarayı çevirirler, Atila telefonu açar ve konuşmaya başlarlar. Sevda, Atila'ya doğum gününü ertelediklerini belirtir. Telefonu kapatırlarken Atila ve Sevda, birbirlerine "Seni Seviyorum" der. Miray konuşmaları duymuştur. Sevda'ya, önemli olan Atila'nın doğum gününe gelemiyor olması değil; aranızdaki sevgi der: *"Oldu da bitti, dedi. Ne güzel birbirinizi severek kapattınız telefonu. Önemli olan bu. Yoksa annenin izin vermemesi değil."* İzgü (2000, s.107)

Sevda, yatağına uzanır ve kitap okumak ister. Kitabın henüz dördüncü sayfasındayken, sayfanın tam ortasında Atila'nın yüzü belirir. Sevda'nın Atila'ya olan sevgisi romanda *"En ince ayrıntısına dek fırça vuruşlarıyla Sevda'nın beynindeydi Atila. Sevginin*

ötesinde tutkuydu bu. Ama kötü bir tutku değildi ki. Anımsanınca ürperten, yokluğunda heyecan veren, aşkın sürekliliğini sağlayan bir duygu. Bu duygu uğruna insan her türlü özveriye katlanabilirdi.” İzgü (2000, s.130-131) cümleleriyle işlenir. Sevda bunları düşünürken bir anda dışarıdan Atila'nın bisikletinin zilin sesi gelir. Bu ses, Sevda'ya en güzel ritim, en güzel ezgi gibi gelir.

Sevda, zil sesini duyduktan sonra yatağından fırlar ve pencereden bakar. Atila, kaldırımın kenarında durmuş yukarı bakıyordur. Sevda, Atila'yı görünce el sallar, kocaman güler ve çiçeklerin arasından kocaman bir gelincik alıp Atila'ya atar. Atila, gelincığın kokmayacağını bilmesine rağmen burnuna tutar ve koklar, gözleri hep Sevda'dadır. Sevda, camdan aşağı bağıramayacağını bilir, hızlıca karar verip odasından çıkar, salona geçer. Annesi de mutfaktan çıkıp salona yönelir ve “Nereye” der. Sevda, “Miray'a” cevabını verir ve hızla merdivenlerden inip dışarı çıkar. Atila'yı görünce bisikletinin bozulduğunu söyler. Nereye gittiklerini bilmeden yürümeye başlarlar. Sevda, Atila'nın bisikletinin önündeki demire oturur ve bir süre böyle bisiklete binerler. Deniz kenarına ulaşıncı sohbet etmeye başlarlar. Sohbet esnasında Atila birden ayağa kalkar ve “Annem ikimize poğaça yaptı.” der. Sevda bu sırada poğaçanın kokusunu duyar ama beyinde sadece “İkimize” sözcüğü vardır. İkinin aynı yürekte beslendiklerini hisseder. Atila'ya duyduğu sevgi romanda “*İkimize... İkimiz, sen ben, Atila ve Sevda, birlik, bir varlık... İkinin bir ağzı, bir boğazı var sanki. İki aynı yürekte besleniyorlar. İkinin beyni aynı. İkimize dedi bastıra bastıra Sevda.*” İzgü (2000, s.135) cümleleriyle işlenir.

Sevda ve Atila, kayalıklarda otururken Sevda bir anda karşısında babasını görür. Babasının kaşları inmiştir, soluk alıp verirken boynu şişip iner. Öfke adeta her yerinden taşar ve kalk diye bağırır. Atila bu sırada donup kalır. Babası, “Yasaklamadım mı ha, ikinize de söylemedim mi ha?” diye bağırır. Sevda'nın babası, Atila'yı yakasından tutar ve sarsmaya başlar, “Seni öldürecekim çocuk...” der. Yumruğunu havaya kaldırdıktan sonra bunun son olduğunu söyler, bisikletini fırlatır ve defolup gitmesini, bir daha gözüne gözükmemesini söyler. Sevda'nın dünyası tepetaklak olur, birisi boğazını sıkıyor gibi hisseder, rüzgâr sebebiyle yalpaladığını düşünür ve gözündeki ışık yavaş yavaş söner. Uyandığında kendini, bir masanın üzerinde yatıyorken bulur. Kısa bir süre sonra doktor gelir, Sevda'nın nabzına bakar, iyi olduğunu söyler. Daha sonra kalbinde bir üfleme olabileceğini, bu sebeple tekrar

bir doktora götürüp kontrol ettirmelerini tavsiye eder. Sevda, duyulur duyulmaz bir sesle teşekkür eder ve içinden, kalbinde sadece Atila'nın sevgisinin olduğunu düşünür: *"Benim kalbimde hiçbir şey yok... Ama içi dolu. Atila'nın sevgisiyle dolu."* İzgü (2000, s.140)

Selen, Miray ve Sevda; Atila'nın doğum gününe giderler. Bir süre vakit geçirdikten sonra Atila ayağa kalkar ve Sevda'yı dansa kaldırır. Sevda, dans boyunca, mutlaka bir elinin Atila'ya dokunduğunu düşünür. Atila'nın kokusunun, en güzel kokulardan daha güzel olduğunu aklından geçirir. Yaşadığı hisleri, "bir tapınmanın en uç noktası" olarak değerlendirir: *"Hareket, müzik, bakışlar ve sevilen insanın o en güzel kokulardan daha güzel olan kokusu. Tensel olmaktan çok duygu birlikteliğinin doruğa çıktığı an. Bir tapınmanın en uç noktası. Bir düş yumağının içinde sanki çevrende senden ve ondan başka hiç kimse yokmuş gibi bedenini, beynin özgürlüğü..."* İzgü (2000, s.172)

Altı arkadaş, Atılların evinde bir süre oturduktan sonra hep beraber Birinci Kordon'daki bir bira evine giderler. Garson, elinde biralarla gelir, Sevda birasından birkaç yudum alır. Bu sırada Okan, "Yoo... neyin şerefine içiyoruz bakalım..." der. Daha sonra, kadehlerini Sevda ve Atila'nın sevgisi için kaldırır. Atila ve Sevda'nın sevgisini yazar/anlatıcı *"Kadehimizi Sevda ve Atila'nın büyük sevgilerine kaldırıyoruz... Eller o denli havaya kalktı ki, gökten de bir yudum sevgi doldu kadehlerin içine. Sevgiyi içtiler."* İzgü (2000, s.174) cümleleriyle tasvir eder.

Biralarını yudumladıkları sırada, Atila'nın eli Sevda'nın omuzundadır. Sevda'nın "namus bekçisi" olarak adlandırdığı eniştesi, Sevda'yı görür. Sevda, Murat eniştesinin gördüklerini ailesine anlatacağını sezer. Gün biter, Sevda eve gider. Babası, Sevda'yı görür görmez sert bir şekilde doktordan rapor olarak kızlarını okula göndermeyeceklerini, ellerinden ne geliyorsa yapacaklarını ve bu ilişkiyi bitireceklerini söyler. Yazar/anlatıcı, "Göremeyecek mi artık Atila'yı? Ama olur mu hiç?" der. Sevda, Atila'yı görmeden duramayacağını, onu çok sevdiğini hatta onun artık diğer yarısı olduğunu, oyuncak ayısı İpekkardeş'e söyler: *"İpekkardeş, konuş, bir şeyler desene. Ben onu görmeden duramam ki. Çok seviyorum onu İpekkardeş... Yarım değil o benim, yarım... Atila..."* İzgü (2000, s.180)

Bu sırada Atila'nın adını anmak, Sevda'ya güç verir. Hiç sabah olmayacakmış gibi hissetse de sabah olur ve ilk işi kapıyı yoklar, kapı kilitli değildir. Aynaya bir gülücük atar ve Atila'yla arasındaki sevgiye kimsenin engel olamayacağını düşünür: “*Kimse, hiç kimse engel olamayacak bu sevgiye.*” İzgü (2000, s.181)

Sevda odasından çıkar ve kahvaltı sofrasına oturur. Sadece çay içip masadan kalkar. Odasına gider, okul kıyafetlerini giyer. Anahtarın kapıda dönmesini bekler fakat anahtar dönmez. Kapıyı açar, annesine ve babasına “Hoşça kalın” diyerek okula gider. Okulun kapısında Atila'yla karşılaşır. Atila, Sevda'ya evde yaşananlara dair hiçbir şey sormaz, Sevda ise gülümser. Gülümsedikten sonra öğle paydosunda senin söylediğin yere gidelim der. Atila “Anlamadım” diye cevap verir. Sevda, öğlen söyleyeceğini belirtir ve uzaktan el sallayan Miray'a gülümser. İkinci derste Müdür Yardımcısı Ayten Hanım, üçüncü derste Okul Müdürü Süha Selim Tiryaki her ikisini yanına çağırır ve namus, ders, yaş, görev, ahlak, başarı vb. konularda onlarla konuşarak nasihatlerde bulunur. Atila ve Sevda, bu konuşmaları dinler fakat sevgilerinden vazgeçmezler. Öğle paydosunda koşarak Kemeraltı'ndaki gümüşçü dükkanına giderler. Atila gümüşçü dükkanındaki beğendiği yüzükleri Sevda'ya gösterir; Sevda ise çok beğenir. Kendilerine uygun olan iki yüzüğü seçerler ve içine “AHB” yazdırmak istediklerini söylerler. Gümüşçü, elektrikli aygıtıyla AHB harflerini yüzüğün içine kazır. Hemen ardından gülümseyerek, ikisinin de adının aynı olup olmadığını sorar. Atila da gülümser ve başını sallar. Yazar/anlatıcı, “AHB... Aşkları Hiç Bitmeyecek” der. Sevda ve Atila, roman boyunca yaşadıkları tüm zorluklara rağmen aşklarından vazgeçmezler: “*AHB... Aşkları hiç bitmeyecekti, Sevda'nın ve Atila'nın. Beyinlerine de kazınıştırdı bu sözcükleri. Aşkımız Hiç Bitmeyecek...*” İzgü (2000, s.183) Sevda, gümüşçüden çıktıktan sonra bir kedi yavrusunu eline alır ve ona da aşklarının hiç bitmeyeceğini söyler. Daha sonra kediyi bırakır ve Atila'nın elini tutar. Dünya, artık ikisininindir.

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin, Engin'in babaannesinin beş altı yıldır boş olan evinde bir çocuğun ayağından sicimle bağlı olduğunu görür. Nilüfer, çocuğa karşı merhamet duyar ve Engin'e çocuğun ayağındaki bağı çözmelerinin gerektiğini söyler. Engin, Nilüfer'in bu sözüne cevap vermez, sessiz kalır. Bu sırada çocuğun ayağındaki sicimi nasıl çözeceklerini düşünür. Engin'in sakinliği karşısında Nilüfer sabırsızdır ve Engin'e bakarak üsteler, “Engin! Hadi

çözsene şunu.” der ve Engin’e bir bakış atar. Engin, bu bakıştan sonra çocuğu, evi ve ipi adeta unuttur. Çünkü; Nilüfer’in bakışının bir arkadaş bakışı olmadığını anlar. Karşı cinse duyulan bir sevginin tezahürü olduğunu anlar: *“Bu bakışlar, ortalama bir arkadaşın bakışları değildi artık. Her ne kadar Engin, ufak tefek etkilenmeler dışında bu konularda önemli deneyimler yaşamamış olsa da, gözlerden anlam çıkarabilecek yaşa gelmişti. Nilüfer’in bu bakışlarında, ortaya atılan bir öneriden çok; birlikte olmaktan duyulan haz, tehlikelere yan yana göğüs germenin zevki, geleceği paylaşma umudu ve ortak heyecanlara doğru açılma isteği vardı.”* Atilla (2000, s.34)

Nilüfer, Engin’e yel değirmeninin camının önünde otururlarken yarın ne yapacağını ve planının içinde kendisinin olup olmayacağını sorar. Daha sonra Nilüfer durgunlaşır. Engin, bu biraz sana bağlı olurdu der. Nilüfer, Engin’le olmak istediğini belirtince, Engin bu cevaptan güç alarak kendisinin daha çok isteyeceğini belirtir. Ortam bu cevap sayesinde birdenbire yumuşar ve büyük adımlarla birbirlerine yaklaşmışlar gibi hissederler. Hayatlarına, birbirlerini dahil ederler ve birbirlerine karşı duydukları sevgi güçlendirilir: *“Ortam birdenbire yumuşadı. İkisinin de yüreğini zorlayan o görünmez cendere gevşedi. Karşılıklı oturuyorlardı ama, birbirlerine kocaman adımlarla yaklaşmış gibiydiler. Aralarındaki uzaklık hiç değişmemişti belki, ama bedenleri birbirine değecek gibi geliyordu onlara. Biliyor musun dedi Nilüfer, bu çok güzel bir şey... Ertesi gün için plan yaparken, insanın kendisinden başka birini daha düşünmesi... Bir anda yaşamın öznesi çatallaşveriyor işte. Bir, ikiyle çarpılıyor sanki. Artık her şeyi iki kişilik düşünmeye başlıyorsun. Değil mi? Evet. Ben şu anda yarını düşünürken, yalnız kendimi değil, seni de düşünüyorum. Birlikte ne yapacağımızı, nerelere, nasıl gideceğimizi...”* Atilla (2000, s.54)

Nilüfer ve Semiramis Hanım ablasının yanına gitmek için hazırlanacaklardır. Bu sebeple odalarına doğru yürümeye başlarlar. Yürürlerken yolda, Engin’in annesi karşılaşır. Engin’in annesi, Nilüfer’e, Engin’i görüp görmediğini sorar. Nilüfer, kumsala doğru gittiğini söyler. Engin’in annesi, “Ah şu adamın işleri” diye sitem ederek kumsala doğru yürümeye başlar. Bu sayede Nilüfer, Engin’in annesinin onu anladığını fark eder. Daha sonra Nilüfer, Engin’i hayal etmeye başlar. Bu hayalin sonunda yazar/anlatıcı, Nilüfer’in adeta yüreğinin yağının eridiğini belirtir: *“... Engin’in yüzü geldi gözlerinin önüne. O güneş yanığı yüzü, nasıl da asıktı kimbilir? ‘Ağlayacakmış gibi dolaşıyordur şimdi insanların arasında garibim’ diye geçirdi*

içinden. Yüreğinin yağı eridi. Allahım dedi gizlice. Annem haklı mı yoksa? Bana neler oluyor?” Atilla (2000, s.90)

Nilüfer ve Engin, sabah erkenden kendi pansiyonlarından çıkıp minibüsle daha evvel tanıdıkları Mary'nin kaldığı pansiyona gelirler. Pansiyonun sahibine Mary'yi sorarlar. Pansiyonun sahibi kadın Mary'nin sabaha kadar içtiğini, 4 numaralı odada bulabileceklerini söyler. Engin ve Nilüfer, odanın kapısını tıklarlar. İlk seferde kapı açılmaz. Fakat kısa bir süre sonra kapı yavaş yavaş açılır. Kapı açılınca, saçları birbirine karışmış, gözleri kan çanağına dönmüş olan Mary'yi görürler. Nilüfer, günaydın der fakat Mary sadece kafa sallamakla yetinir ve içeri davet eder. Odada Mary'den başka kimse yoktur, oda dağınıktır. Mary, Nilüfer ve Engin'e ne istediklerini sorar gibi bakar. Nilüfer, içinden Douglas'ın ölmüş olabileceğini geçirir. Bu düşünceden sonra hemen Douglas'ı sorar. Mary, Douglas'ın gittiğini söyler ve nerede olduğunu bilmediğini belirtir. Sadece bir mektup bıraktığını söyler, mektubu Nilüfer'e okuması için verir. *“Canım! Diyerek başlamıştı mektuba Douglas. Senin yaşamında önemli değişikliklere yol açtığımı biliyorum. Şimdi bir kez daha yeni bir değişikliğe yol açacağım için üzgünüm. Ama zamanla bana hak vereceğini tahmin etmek, rahatlatıyor beni... (Seni Seviyorum) Seninle tanıştığımızda, yolumuzun buralara çıkacağını bilemezdim. Ama oldu. İkimizin de karşı koyamayacağı birtakım koşullar, tüm umutlarımızı yıktı ve bizi bugünlere kadar sürükledi. Sen beni en zor günlerimde yalnız bırakmadın. Bu yüzden sana hep teşekkür ettim, şimdi son bir kez daha teşekkür ediyorum. (Teşekkürler Mary) Son dönemlerini 'acaba hangi gün' korkusuyla yaşayan benim gibi birinin yaşamını paylaşabilmek, öyle sıradan bir insanın gösterebileceği özverilerden değil. Sen bu olağanüstülüğü yaşattın bana. Bırakıp kaçmadın. Şimdi ben de sana bu özverinin karşılığını vermek istiyorum. Ne olur, beni anla! Yaşamla ölüm, birbirinin zıddı olduğuna göre, bazı özveriler de böyle birbirinin zıddı olabiliyor. (Seni Seviyorum) Herkes ölmek zorundadır. Belki ben sizlerden biraz daha erken kavuşacağım bu zorunluluğa, hepsi bu... Aslında bunun da pek bir önemi yok. Çünkü kural aynıdır ve o hiç değişmeyendir. Yani herkes kendi ölümünü erken bulur. Unutmadın değil mi, bana yakında öleceğimi söyleyen doktor, geçenlerde öldü. Benimle konuşurken böyle bir şeyi aklından geçirmiş miydi dersin? Hiç sanmam. Öyleyse o da erken erken öldü. Hem de bunun farkına bile varmadan. Oysa ben bunun çoktandır farkındayım ve artık hazırım ölmeye. (Seni unutmayacağım Mary) Öleceğim için üzgün müyüm, inan ki bunu bile bilmiyorum. Şimdi buradan*

giderken arkamda bırakacağım görüntüler, nasıl yavaş yavaş silinecekse belleğimden, ben de yaşam denilen o büyük aynanın içinde her gün biraz da silikleşiyorum. Bu silikleşme sürecinde yeni bir yolculuğa başlarken, sana herhangi bir vaatte bulunamadığım için keyifsizim. Çünkü bütün vaatler, kendine özgü bir sürü yarın barındırıyor içinde. Ama biliyorsun ki, benim yarınlarım yok denecek kadar az... Aldığım soluklarla verdiklerim arasındaki oran, gün geçtikçe bozuluyor. Her gün biraz daha ağırlaşıyor bedenim... Toprağın bir mıknatıs gibi beni kendine çekmeye hazırlandığını görüyorum. Ama asla bir zavallı gibi davranmayacağım! Şimdi nasıl başım dik çıkıyorsam bu kapıdan, o gün de bu tavrımı koruyacağım. (Buna inan Mary!) Sana bazı sözler veremesem bile bazı isteklerde bulunabilirim sanıyorum. Birinci isteğim şu: Beni unut demiyorum; fakat ne kadar çabuk çıkarırsan yaşamından, bil ki o kadar çok sevineceğim. Hemen kendine yeni bir yaşam kur ve onu şimdiden düzenlemeye başla Mary! Bu yaşamın içinde Tim de olacağına göre, ona iyi bak! Onu her şeyden koru, hatta kendinden bile... İkincisi; nerede mutlu olacağına inanıyorsan, orada yaşa! İstersen burada kalmayı bile deneyebilirsin! İyi insanlar var çünkü bu kasabada. O balıkçıyla yeni bir yaşamın kapısını aralamak çok zor değil. Buna inan ve bunun için çaba harca. Geçen gece tanıştığımız gençleri de bul ve mutlaka onlara güven! (Bunu mutlaka yap Mary) Ve ne olursa olsun hep böyle güzel kal! Bir gün bulduğumuzda seni çok uzaktan tanıyabilmek istiyorum çünkü... O gün bana zaman kaybettirme Mary! Seni seviyorum! Elveda!.. Douglas...” Atilla (2000, s.178-180)

Burada Douglas, son zamanlarında Mary'nin yanında olma isteğini kabul etmeyerek ve onu terk ederek sevgisini göstermiş olur. Halbuki bu son günlerinde Mary'ye ihtiyacı olduğu kesindir.

Aksona Halil ve oğlu Engin, Tim ve Mary hakkında konuşurlar. Bu konuşma arasında Engin, Mary'nin parasının olup olmadığını bilmediğini fakat kendi pansiyonlarında ağırlamayı düşündüklerini söyler. Aksona Halil, ise bu düşünmeyi kiminle yaptıklarını sorar. Engin, Nilüfer'le düşündüklerini belirtir. Bu cevap üzerine Aksona Halil, Engin'e Nilüfer'i seviyor musun der. Engin, bu soruyu dürüstçe cevaplırsa, her şeyi olduğu gibi anlattırsa ferahlayacağını düşünür ve babasına Nilüfer'e âşık olduğunu söyler: “Biz galiba birbirimize âşık olduk baba” Atilla (2000, s.192)

Nilüfer'in tatilinin sonu yaklaşmıştır; bunun için Engin'le üzüntü içindedirler: *“Yüreklerinde başlayan çarpıntının, gittikçe bir anafora dönüşmek üzere olduğunu hissediyorlardı. Bir kayanın yarığında durup başını çıkararak serçe gibiydi ayrılık duygusu. Hem hiç beklenmedik bir anda anımsatıyordu kendini, hem de o küçücük gagasıyla canını yakıyordu insanın.”* Atilla (2000, s.207)

Romanın on altıncı bölümü, Engin ve Nilüfer'in soluk soluğa kalmasının belirtilmesiyle başlar. Yazar/anlatıcı, ikisinin de uzun zamandır bu kadar tempolu yürümediğini söyler. Islanan tişörtlerini değiştirirler ve Nilüfer tişörtleri dut ağacının dalına asar. Buldukları yer ıssızdır. Bu yalnızlık onları birbirine daha da yaklaştırır. Dut ağacının gölgesindeki taşın üzerine otururlar. Nilüfer ve Engin, yarın ayrılacak olmanın telaşını yaşarlar. Bu ıssız yerde birbirlerine duydukları sevgiden dolayı konuşmadan da anlaşabilirler: *“Sarmaş dolaştılar artık. Davranışlarını konuşarak değil, hissederek yönlendirmenin çekiciliğini yaşıyorlardı. Hiçbir şey söylemeden de, bazı şeyleri aktarabiliyordu insan yanındakine. Küçük bir bakışla, gülümseyişle, minik bir hareketle, yeni bir isteği dile getirebiliyor ve yanındakini bu isteğin yörüngesine çekip alabiliyordu... İnsan sevdiğinin başlattığı bir davranışa çabucak ortak olabiliyor ve zamanla ona süreklilik kazandırabiliyordu.”* Atilla (2000, s.209)

Nilüfer ve Engin, Engin'in babaannesinin evine gidip dolaşmaya başlarlar. Bir süre dolaştıktan sonra Nilüfer, köşedeki divanın üzerine oturur. Engin ise oturmaktansa ayakta durmayı tercih eder. Bir süre daha evin içinde dolaşır. Bu sırada, duvarda duran fotoğraflara bakmaya başlar. Fotoğrafların çocuğunun siyah beyaz olduğunu fark eder. Şimdiye kadar hiç dikkatle bakmadığı bu fotoğraflar bir anlam kazanır. Bunun sebebi, Nilüfer'e duyduğu hislerdir. Aşkın, her şeyi güzelleştirdiğini düşünür: *“Şimdiye dek dikkatle bakmadığı bu fotoğraflara, başka bir gözle bakıyordu şu anda. Bunda Nilüfer'in payının olabileceğini düşündü. Aşk, her şeyi güzelleştirir demelerinin nedeni buydu demek ki...”* Atilla (2000, s.215)

Biraz daha etrafı inceledikten sonra Engin dayanamaz ve Nilüfer'in yanına sokulur. Bu davranış Nilüfer'in de hoşuna gider. Gözlerini kapatır ve Engin'in elinin sıcaklığından başka bir şey hissetmez. Dikkatini başka yere vermeye çalışsa da yüreğindeki hisler geçmez ve yarın bu kasabadan gideceğini anımsar. Bu böyle yarım

kalmayacak değil mi Engin, der. Engin, Nilüfer'e sımsıkı sarılır ve ikisinin de gözleri yaşlanır. Atilla (2000, s.215)

Ertesi gün gelir ve Nilüfer'i uğurlamak için Engin de otogara gider. Engin bu sırada içinde bir korku hisseder. Nilüfer'e duyduğu sevgiden dolayı o gidince tüm kasabanın daha da karışacağını düşünür: *“Nilüfer gidince bu karmaşık kasabanın daha da karışacağından, evlerin üstüne yıkılacağından, tüm müziklerin susacağından, dans edenlerin kollarını, bacaklarını oynatamaz hâle geleceğinden korkuyordu. İçine düşeceği yalnızlık denizinin ortasında kendine bir yol açamayacağını da biliyordu. Nasıl dönecekti ki pansiyona? Yüzüne ikide bir çarpacak olan hüznün dalgalarından başını kaldırıp soluk almayı becerebilecek miydi? O gücü bulabilecek miydi kendinde? Bundan bile emin değildi. Yaralı bir geyiğin, önüne çıkan uçuruma atlamadan önceki çaresiz bakışları gelip yerleşmişti artık yüzüne. Ne yaparsa yapsın bu görüntüyü silemediğini ve silemeyeceğini bildiği için de kendini zorlamamaya karar vermişti. Ağlamaklıydı.”* Atilla (2000, s.218, 219)

Parfüm Reyonu romanında Candan, müzik setine romantik bir şarkı koyar. Tuğba, şarkı çalmaya başlayınca dertlenmiş gibi gözüktür. Candan bir süre arkadaşını süzdükten sonra Aras'ı mı düşünüyorsun der. Tuğba, bu soruyla adeta irkilir ve bunun nereden çıktığını sorar. Candan ise çıktıklarını düşündüğünü söyler. Tuğba, Candan'a Aras'ın en yakın arkadaşı olduğunu, hatta geçen gün Aylin ile çıkmaları için kendisinden yardım istediğini anlatır. Kendisininse Aras'a kızdığını ve işini kendisinin halletmesi gerektiğini anlattığını belirtir. Candan, arkadaşının bu denli asabileşmesine bir anlam veremez. Daha sonra özür diler. Tuğba bir süre dalgın durduktan sonra, Aras'a platonik âşık olduğunu Candan'a sezdirir: *“Alçak bir sesle mırıldandı: Maalesef sadece dostuz.”* (83)

Bir süre daha Aras'tan konuştuktan sonra Tuğba, Candan'a siz birbirinize açıldınız mı der. Bu soru üzerine Candan geriler ve kimden bahsettiğini sorar. Tuğba'nın Engin'le sen demesiyle Candan panik olur ve konuşurken tükürüğü boğazına kaçar, öksürmeye başlar. Tuğba, söylediğine pişman olur. Bunun üzerine Candan, Tuğba'ya nereden anladığını sorar. Tuğba ise, herkesin bunu bildiğini, onun Engin'i görünce yanaklarının kızardığını söyler. Candan, Engin'i sevdiğini şu cümlelerle kabul ettiğini

belli eder: *“Demek o kadar belli oluyor. Bak işte çok utandım. Acaba Engin de fark etmiş midir?”* (85)

Candan, Tuğba’ya Aras’la çıkıyor gibi olduklarını söyler. Bunun sebebini, her konuyu konuşup birçok şey paylaşmalarına bağlar. Bunun üzerine Tuğba, şikayetçi bir sesle bunu Aras’ın da bilmesini çok istediğini belirtir. Daha sonra bunu telepati yoluyla Aras’a kabul ettirmeye çalışır: *“Ey yakışıklı ölümlü Aras! Sana sesleniyorum. Beni iyi dinle! O güzel yeşil gözlerini aç ve çevrene bak. En yakınlarında, kısa siyah saçlı, kahverengi gözlü, ince uzun, güzelce vücutlu, adı Tuğba olan bir kız var. İşte sen bu kıza âşıksın. Nereden çıkıyor öyle Aylin’le çıkmak istemeler? Hiç vakit kaybetmeden Tuğba’ya git ve onu sevdiğini söyle.”* (87-88)

Tuğba ve Candan, mağazadaki kanepelere uzanıp sabah olmasını beklemeye başlarlar. Sohbet ederlerken Candan, Tuğba’ya on yıl sonra neler olabileceğini düşünüp düşünmediğini sorar. Belki de onun Aras’la kendisininse Engin’le nişanlanmış olabileceğini söyler. Bu hayali duyan Tuğba, Candan’a Engin’i gerçekten seviyorsun galiba, der. Bu bir soru değildir fakat cevap bekler. Canan ise Engin’e olan sevgisini inkâr etmez: *“Çoğu zaman onu düşünmek ve her zaman onunla birlikte olmayı istemek sevmekse...”* (98) der ve susar.

13. *Engel* romanının dördüncü bölümü, Zeynep ve arkadaşı Mine’nin sohbet etmesiyle başlar. Mine, Zeynep’e herkesin en iyi arkadaşıyla okul çıkışında pastaneye gittiğini, müzik, edebiyat ve makyajdan konuştuğunu; onun ise İnka’ya koştuğunu söyler. Bari yakışıklı bir çocukla koşsan, ben de onun arkadaşıyla tanışsam der. Zeynep, Mine’ye kulüpte böyle birinin olmadığını nerden biliyorsun diye sorar. Mine ise saçını sürekli at kuyruğu yaptığını, yeşil gözlerini belli edecek far sürmediğini, buradan anladığını açıklar. Bu açıklama üzerine Zeynep, sessizce ‘Özgür var.’ der. Mine bunu duyar duymaz hangi Özgür olduğunu teyit eder. Zeynep, başını iki yana sallar ve yanakları adeta alev alev yanmaya başlar: *“Başımı yukardan aşağıya iki kez salladım. Yanaklarım alev alev yanmaya başladı.”* Ünal (2000, s.22)

Zeynep, cumartesi gününü çok sevdiğini düşünür ve sebeplerini anlatmaya başlar. İsteddiği kadar uyuyabiliyor olması, sınav olmaması ve İnka ile dilediğince vakit geçirmesi bu sebepler arasındadır. Bunları düşündükten sonra erkenden kulübe

gitmeye karar verir. Kulüpte Özgür'ü görebileceğini anımsar. Ona birçok zaman kızsız da sohbet etmenin keyifli olduğunu düşünür. Zeynep'in Özgür'e karşı duyduğu hisler şu cümle ile hissettirilir: "...kimi zaman Özgür'e çok sinirleniyorum, ama yine de içimden onunla sohbet etmek geliyor." Ünal (2000, s.49)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, Meltem'le manavın köşesinde karşılaşır. Bu karşılaşma Ercan'ı derinden etkiler. Kalbini, göğüs boşluğunda çırpınan yaralı bir kuş gibi hisseder. Havanın serin olmasına rağmen yüzü birden yanmaya başlar. Kılcal damarlarına kadar her yerinin titrediğini hisseder. Bu duyguları yaşarken Meltem'e bankta oturup sohbet etmeyi teklif eder. Meltem kabul eder fakat yarım saat durabileceğini, yoksa annesinin merak edeceğini belirtir. Ercan, Meltem'i sürekli görmek istemesini şu cümlelerle aktarır: "*Oysa onu o kadar çok görmek istiyordum ki! Yarım saat, iki saat, üç gün, iki hafta, beş yıl bana yetmezdi. Sanki uzun bir çölü aştıktan sonra yemyeşil bir vahaya varmış gibiydim.*" Yavaşlı (2000, s.63)

Şeker'le Biber'in Gelişi romanında, Cemlerin evine akşam Sinan gelecektir. Cem, teyzesi Ayşegül'ü kıskandığı için Sinan'ın gelmesini istemez. Bu sebeple içinde sıkıntı vardır. Balkonda otururlarken Ayşegül'e 'Akşama niye geliyor o?' der. Ayşegül ise Cem'e, Sinan'a 'o' diye hitap etmemesini, Sinan'ı sevdiğini, onunla evlenmek istediğini açıklar: "*Bak canım! dedi Ayşegül, öncelikle 'o' deme, adını söyle! Ben Işıl'dan 'o' diye bahsetsem sen kızmaz mısın? Işıl senin ne kadar yakın arkadaşınsa, Sinan da benim o kadar yakın arkadaşım. Akşama gelmesi konusuna gelince, niye geldiğini herkesten önce sana söyleyeyim: Biz Sinan'la evlenmeyi düşünüyoruz, onun için de hepimizle tanışıp yakınlaşmasını istedim.*" Kuglin (2000a, s.64)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, gişeye gelir ve iki bilet ister. Gişedeki Hayrünisa Hanım Teyze'nin eşinin Kore Savaşı'nda öldüğünü belirtir. Onu yazgısıyla baş başa bırakmasına rağmen eşini sevgiyle anıyor olması şu sözlerle romanda verilir: "*Kore Savaşı'nda ölen ve kendisini yazgısıyla baş başa bırakan kocasını her zaman sevgiyle anımsıyor.*" İğci (2000, s.12)

Nuri, evlerinin karşı dairesine Elazığlı bir ailenin taşındığını söyler. Buraya taşınan ailenin dört çocuğu olduğunu da belirtir. En büyükleri olan Yıldırım Ağabey'in ablasına plâtonik âşık olduğunu, onun dikkatini çekmeye çalıştığı şu cümlelerle

hissettirir: “Akşamları elektriklerin kesilmesinden yararlanarak memleketinin yöresel oyunu olan çaydaçırayı oynuyor.” İğci (2000, s.78) Daha sonra ise Yıldırım Ağabeyinin ablasının gönlünü çalmayı başardığını söyler İğci (2000, s.79).

Sırrını Vermeyen Tabak Cemil, Nergis ve Ahmet yağmurlu bir günde akşam yemeği yemek için sofraya otururlar. Nergis, yağmurun hızla yağdığını, eve nasıl gideceğini düşünür. Birkaç kez eve gitmeyi teklif etse de Cemil bu teklifi kabul etmez. Önce babasının sonra da Nergis ablasının gözlerine bakar ve bundan sonra Nergis abla bizim yanımızdan hiç ayrılmasın, babama can yoldaşı olsun der. Amerika’ya eğitime gittiğinde bu sayede gözünün arkada kalmayacağını da ekler. Ahmet Varsın, mahcup bir halde gülümser, Nergis ise kıpkırmızı kesilir. Kısa bir sessizliğin ardından Cemil, babasının da bir şeyler söylemesini ister. Daha sonra bu düşüncesinden vazgeçer ve ben senin yerine konuşayım, Nergis, güzel Nergis, her gün böyle deli yağmurlar yağmasa da sen beni bırakma der. Ahmet Varsın’ın gözlerindeki buğular yaşa dönüşürken Nergis’in gözlerinden yaşlar boşanır. Cemil, babasının ve Nergis’in elini buluşturur. Yazar/anlatıcı, bu ellerin yüreklerde gizli sevgilerin sıcaklığı ile birleştiğini söyler: “Uzanarak babasının elini tuttu, dudaklarına götürdü. Bir süre öylece kıpırtısız kaldı. Sonra Nergis’in sağ elini tutarak onu da öptü, sonra ellerindeki elleri birbirine kavuşturdu. Böylece bu eller yüreklerde gizli sevgilerin sıcaklığı ile birleşmişti. Bir daha hiç ayrılmamak üzere...” (87-88)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Cafer ve Dilek, fotoğraf sergisini gezerler ve şehirde yürümeye başlarlar. Cafer, Dilek’e pasta sever misin diye sorar. Dilek’ten olumlu cevap alınca beraber biraz uzakta olan pastaneye giderler. Dilek, arasına kayısı marmelatı sürülmüş çikolatalı pastayı büyük bir beğeniyle yer. Cafer, Dilek’e pastayı beğenip beğenmediğini soracağı sırada pastanın Dilek’in burnuna bulaştığını fark eder ve peçetesiyle siler. Dilek, bu sırada yüzünün yandığını hisseder. Bu yaşadığı duygunun sebebi, Cafer’e karşı beslediği hislerdir: “Cafer’in elinin sıcaklığı peçeteye, oradan da burnuma geçmişti sanki. Yüzüm, gözlerimin içine dek yanmaya başlamıştı. Ne zaman birinden hoşlansam böyle olurdu. Kendimi ona o kadar yakın hissediyordum ki, hesabı onun ödemesini bile sorun etmedim.” (40) Dilek, eve vardığında koşarak Safiş’in yanına gider ve Cafer’e âşık olduğunu söyler: “Eve döndüğümde Safiş, mutfakta çay içiyordu. Keyiften uçuyorum, diyerek koşup boynuna

sarıldım. Deli kız, dur, canımı acıttın! Ne bu hâl? Âşık oldum galiba. Kime? Yoksa Cafer'e mi? Üstüne bastın." Tankut (2000, s. 40)

Safiş ve Dilek, takside sohbet ederek eve geri dönerler. Eve döndüklerinde Toro'nun henüz gelmediğini anlarlar. Safiş ve Dilek yatarken, Toro eve gelir. Safiş yerinden kalkar ve Toro ile konuşmaya başlar. Safiş, sanıyoruz ki davranışlarındaki değişikliği sorgularcasına bakar ve Toro, artık saklanacak bir yanı kalmadı der. Dilek, Toro'nun, Karin adlı kızla yaptığı telefon konuşmalarından dolayı borçlandığını ve bu borçları ödeyebilmek için sürekli farklı işlerde çalıştığını fakat bir türlü ödeyemediğini anlar. Safiş, konuşma sırasında Karin'den hiç söz etmez. Ertesi sabah, Prag'a gitmek için Safiş ve Dilek erkenden kalkarlar. Dilek, Toro'nun odasına girdiğinde, baş ucunda, Almanca Teknik Terimler Sözlüğü'nün K harfinin açılmış olduğunu görür. Sözlüğün içinde Karin'in Amerika'ya gitmeden önce, saçından kesip Toro'ya verdiği, pembe saten kurdeleyle bağlı bir tutam saç olduğunu görür. Toro'nun Karin'e duyduğu hisler şu cümlelerle verilir: "*Âşık olmayı seviyordu belki de Toro. Ya da aşk acısı çekmeyi. 'Sürgünde gibiyim' demesi, tuhaf değil miydi, Karin Amerika'dayken?*" Tankut (2000, s. 126)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Bulut, Ayşegül'le bir bağlantısı olduğunu düşündüğü için taş ocaklarında gördüğü deliyi arar. Deliyi aradığı sırada, bir tesadüf sonucu Ayşegül'ü sakladıkları yeri bulur. Ayşegül'le göz göze geldikleri sırada, ona yardım etmek ister fakat karşısına Ayşegül'ü kaçıran kişiler çıkar ve Bulut koşarak kaçmaya başlar. Büyük badireler atılarak eve geri döner. Babasına, Ayşegül'ü kaçıranları bulduğunu, Ayşegül'ün nerede olduğunu öğrendiğini söyler ve bayılır. Uyandığında, arkadaşları, Ayşegül ve Ayşegül'ün ailesi Bulutların evinde çay içmektedir. Bulut salona gider ve arkadaşlarını görünce büyük bir sevinç yaşar. Ayşegül, kaçırılma sırasında ve sürecinde neler yaşadığını anlatır. Daha sonra ise Bulut'un yanına gelir, yaptığı her şey için teşekkür eder ve Bulut'un dudaklarıyla yanağının birleştiği yere bir öpücük kondurur. Bulut, sanıyoruz ki Ayşegül'e duyduğu hislerden dolayı yaşadığı maceranın en heyecanlı anının bu an olduğunu düşünür: "*Yaklaştı. Eğilip yanağımın dudaklarımla birleştiği sınırın tam ortasına bir öpücük kondurdu. Teşekkür ederim, Bulut'çuğum, dedi fısıltıyla. İşte yaşadığım tüm maceranın en heyecanlı anı, diye düşündüm. Ayşegül yaşadıklarından etkilenmişti gerçekten ve doğrusu hiç de fena bir*

etki değildi bu.” Erdoğan (2000, s.175, 176) Roman, Bulut’un bu düşünceleriyle sonlanır.

Dost Kuzenler romanında Kutay, kuzeni Umur ile tartıştığı için kendi kabuğuna çekilir ve uzun bir süre kendini herkesten soyutlar. Fakat bir süre sonra yalnızlık canına tak eder ve eski günlere dönmek için bir şeyler yapmaya karar verir. Gayet neşeli bir şekilde bürünerek, kuzenlerinin ve arkadaşlarının olduğu grubun içine dahil olur, herkes Kutay’a eskisi gibi yakın davranır. Birkaç saat sonra, Metin’in kuzeni olan, çok güzel, genç bir kız onlara katılır. Kutay, kumral ve zayıf olan bu kıza karşı bir beğeni duyar, ona âşık olduğunu düşünür: *“Bu kıızı galiba çok beğenmiştim, acaba ben ona âşık mı olmuştum? Evet, kıızı sevmiştim, onu görünce içimde kıpırdayan bir şeyler oldu.”* Tosyalı (2000, s.19)

Kutay, kaldıkları yazlıktaki gençlerin adaya gittiklerini, kendilerinin de onlarla beraber adaya gidebilmek için ailelerinden izin aldıklarını belirtir. Hep beraber kendileri için kiralanan arabaya binerler ve Bostancı İskelesi’ne giderler. Adaya gelecek olan diğer arkadaşlarının, iskelenin önünde beklemekte olduklarını görürler. Kutay bu sırada Çağla’nın, diğer kızlara göre daha kötü bir kıyafet giydiğini görür ve üzülür. Kısa bir süre geçtikten sonra grubun içinden bir kız, Kutay’a seslenir. Fakat Kutay, Çağla’dan hoşlandığı için bu kızın söylediklerini duymazlıktan gelir: *“Grubun içinden bir kız bir ara bana bir şey sordu. Hiç anlamadım. Aslında anlamak da istemiyordum. Çağla’nın görmesi beni çok rahatsız ederdi. Başkasıyla ilgileniveririm korkusuyla ‘Çağla Çağla’ diye tekrarladım. İyice içime yerleştirmiştim.”* Tosyalı (2000, s.37)

Romanın ‘Sınıfa Gelen Bosnalı Kız’ bölümü, Kutayların sınıfına ‘Ayşem’in gelmesiyle başlar. Ayşem, sınıfa gelir gelmez, adeta erkekleri birbirine düşürür. Erkekler, Ayşem’in güzelliği karşısında deliriverir. Ayşem’den hoşlanan erkeklerden biri de Kutay’dır. Kutay, daha önceden saçlarını özenle yapmamasına rağmen jöle sürmeye başlar ve bu sayede Ayşem’e güzel gözükmeye çalışır. Bir gün Umur, Kutay’ın yanına gelir ve konuşmaya başlarlar. Umur, Kutay’a Ayşem’in çok güzel olduğunu söyler. Kutay ise bunu duyar duymaz sinirlenir. Umur, Kutay’ın bu denli tepki göstermesinden Ayşem’e âşık olduğunu anlar. Kutay’ın Ayşem’e karşı duyduğu hisler romanda şu cümlelerle verilir: *“Umur’un kıızı çekici bulmasından son derece*

rahatsız olmuşum. Birini yalnız ben beğenemeyecek miydim?... Oğlum sen sırlısklam olmuşsun, kıza aşık mı oldun? Hee ya öyle oldu işte.” Tosyalı (2000, s.154)

Yılbaşı için düzenlenen çekilişte, Kutay ve Ayşem birbirlerine çıkar. Kutay, bu rastlantıya çok sevinir ve Ayşem’e ne hediye alacağına bir türlü karar veremez. Ona duyduğu hislerden dolayı bu hediyenin çok özel olmasını ister. Daha sonra Ayşem’in yanına gider ve çok heyecanlanmasına rağmen cumartesi günü onu alışverişe davet eder, birlikte beğeneceği bir hediye almalarının daha güzel olacağını belirtir. Ayşem, Kutay’ın bu centilmen hareketinden etkilenir ve teklifini kabul eder. Kutay, hafta sonu buluşacaklarını düşündükçe içi içine sığmaz. Onun bu sevinci şüphesiz, Ayşem’e karşı duyduğu hislerdendir: *“Evet, dedi. Ben dünyanın her tarafını dolaşım. Senin gibi centilmen birine rastlamadım. Şu halime bakın, bayılıyorum galiba. İçimdeki ses bile şımarıdı, sen neymişsin, diye deliler gibi bağılıyor. Ne yaptım ki ben diye sordum. İçimde büyük bir coşku vardı, galiba kalbim çarpıyordu. Cumartesiği birlikte geçirecektik. Ama bu kız bana böyle şeyler söylerse ben bir yerlerde ölür kalırdım. Evet, yaşasın! Hafta sonu randevulaştık, birlikteyiz.” Tosyalı (2000, s.189)*

Süper Gazeteciler romanında Evren, derin bir rüya görürken annesi gelir ve oğlunu uyandırır, okula geç kaldığını söyler. Evren, uykulu gözlerini ovuşturarak yatağından kalkar ve okula gitmek için hazırlanmaya başlar. Annesinin hazırladığı kahvaltıdan yer ve okul servisine biner. Serviste Yener’in yanına oturur ve çantasından baskısını aldığı gazeteyi çıkarıp gösterir. Yener, gazeteyi beğenir ve bir sonraki sayıda yapılacak röportajı kastederek aklına gelen biri var mı der. Evren, Yener’e röportaj konusundan mı bahsediyorsun diye sorar. Yener ise Evren’i sinirlendirmek için hayır Elif’ten söz ediyorum der. Yazar/anlatıcı, Evren’in yüzünün dalga dalga kızardığını söyler. Evren’in Elif’e karşı duyduğu hisler romanda şu sözlerle verilir: *“Yener de hep böyle yapardı. Her nasılsa Elif’ten hoşlandığını ona belli etmişti, Yener her vesileyle ona bunu hatırlatmaya ve bu konuda onunla şakalaşmaya bayılırdı. Kızdığını anlamasın diye Yener’e bir şey söylemedi. Aslında sürekli Elif’ten söz etmesine kızdığı kadar, bundan hoşlanıyordu da. Bu konuda böyle garip, çelişkili duygular arasında bocalıyor, tam olarak ne istediğine bir türlü karar veremiyordu. Yener’i uyarıp bir daha Elif’in adını ağzına almasını yasaklamalı mıydı, yoksa her an adını duyabilmek için sürekli onunla ilgili konulardan söz etmesine ses çıkarmamalı mıydı? Bu kararı şimdilik bir kenara bıraktı.” Akal (2000, s.39)*

2.1.4. Öğretmen Sevgisi

13. *Engel* romanında Zeynep, kulübe gelir ve kıyafetlerini değiştirip soyunma odasından çıkar. İnka'ya koşuktan sonra Nurettin Usta'yla selamlaşır. Nurettin Usta, Zeynep'e Ömer Hoca'nın kulüpten ayrıldığını, işten çıkarıldığını söyler. Zeynep, bu habere çok üzülür. Ömer Hoca, İnka ile at ısınana kadar manejin çevresinde dönmesini işaret eder. Dediğini yaparken Zeynep'in gözleri dolar ve üzgün oluşu davranışlarına yansır, atı durumu hisseder. Ömer Hoca da bu durumu fark eder ve Zeynep'i yanına çağırır. Zeynep, ağlayarak, beni bırakıp gideceğin doğru mu der. Sohbet bittikten sonra, İnka'ya Ömer Hoca'yı anlatır ve sevdiklerinden ayrılmak istemediğini söyler: “*Bana inanan bir ayna gibiydi. Çok üzülüyorum. Ne yapacağımı bilmiyorum... Sevdiklerimden ayrılmak istemiyorum.*” Ünal (2000, s.27)

Zeynep, gün içinde yaşadıklarını ve düşüncelerini günlüğüne yazar ve roman biter. Günlüğüne yazdıklarının sonunda öğretmenini çok sevdiğine de değinir: “*Annemi, babamı, Mine'yi, hocamı, İnka'yı, seni çok seviyorum.*” Ünal (2000, s.68)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, babası ile birlikte evden çıkar. Babası dükkâna, kendisi ise okula gidecektir. Bu sırada aklından, sınıfını, arkadaşlarını ve öğretmenini geçirir. Öğretmenini dünyalar kadar çok sevdiğini belirtir. Gelecek yıl, emekli olacağını anımsar ve içine bir hüznün çöker. Öğretmenine olan sevgisini daha da güçlendirmek için şu cümleleri kurar: “*Bir gün şaşırıp ona ‘Baba’ dersem hiç gülmeyin bana; çünkü canıma o kadar yakın, o kadar içinde.*” Yavaşlı (2000, s.26)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, öğretmenine tanımlanamaz bir sevgi ve saygı duyduğunu belirtir. Birçok zaman onu hayranlıkla izler. Koyu bir dindar için kutsal kitaplardaki emirler neyse, öğretmenin verdiği ödevler de odur. Birçok zaman öğretmenini görmek için yolunu değiştirdiğini şu cümlelerle anlatır: “*Onu dışarıda gördüğümde, yolumu değiştiriyor, karşısına çıkmaya çabalıyorum. Kimileyin metrelerce koşup, soluk soluğa kaldıktan sonra onunla karşılaşmamı sağlayacak yerden yürümeye başlıyor, beni görmesi için elimden geleni yapıyorum. Görmedi mi, tekrar koşturup önüne çıkıyorum... Gülümserse dünya benim oluyor. Bir de saçlarımı okşarsa, gel keyfim gel.*” İğci (2000, s.33-34)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, sınıftaki arkadaşlarıyla, Zafer öğretmene öykündüklerini söyler. Memet ve arkadaşlarının gözündeki Zafer öğretmen, Türk büyüklerinin arasında sayılabilecek kadar değerli biridir. Atatürk'ün, belli başlı birkaç kişinin adını söyledikten sonra dillerine ilk dolanan isim Zafer öğretmenin ismi olur. Onlar, öğretmenlerini adeta yere göğe sığdıramazlar. Hatta sınıftaki zeki ve çalışkan öğrencileri, Zafer öğretmene benzetirler, okuyup Zafer öğretmen gibi olacaklarını söylerler: “*Yere göğe sığdıramazdık. Gözümüzde bir başkaydı, ona çok öykünürdük.*” Cimi (2000, s.15)

Ebru'ların Tatili romanı, o gün okulun son günü olduğunun belirtilmesiyle başlar. Yazar/anlatıcı, havanın çok güzel olduğunu söyledikten sonra Cem'le Işıl'ın, öğretmenleri Süheyla Hanım'a kocaman bir buket çiçek yaptırdığını söyler. Cem ve Işıl, yaptırdıkları buketin üzerine bir not ilâştirirler. Bu notta, Cem ve Işıl'ın öğretmenlerine olan sevgisi okuyucuya şu sözlerle hissettirilir: “*Kartta şöyle yazıyordu: Kendi çocukluğunu unutmayan ve bizleri kendi çocukları kadar seven sevgili öğretmenimize -Çocukluk arkadaşları Cem ve Işıl'dan!*” Kuglin (2000b, s. 5)

2.2. Hayvanseverlik

Bekle Bizi Gül Yaprığı romanında Gökçe, arkadaşlarıyla beraber Onur Apartmanı'nın önünde sohbet edip şakalaşırken apartmanın önüne eski bir kamyon gelir. Kamyonun içinden kırık dökük masa, sandalye, koltuk vs. çıkar. Bu eşyalar, Onur Apartmanı'na taşınacak olan bu yaşlı adama aittir. Bu durum Gökçe'nin dikkatini çeker. Arkadaşlarıyla sohbet ettikten sonra akşam olur ve herkes evine gider. Gökçe'nin akli Onur Apartmanı'na taşınan yaşlı adamda kalır. Taşınırken yanında kimseyi görmemiştir. Bunun sebebini düşünür. Aklına, bu yaşlı adamın, eşini yitirmiş ya da ailesinin parçalanmış olabileceği gelir. Bu ihtimalleri düşünerek eve girer. Onu bekleyen anne ve babasının kuşkulu bakışları arasında odasına gider. Gökçe'nin sessizliği babasının dikkatini çeker ve annesine ikisinin arasında bir şey geçip geçmediğini sorar. Annesiyse evden çıkarken neşeli olduğunu söyler. Daha sonra üzgünlüğünün sebebini sokakta hasta bir kedi görmüş olabileceğine bağlar. Yazar/anlatıcı, Gökçe'nin hayvan sever oluşunu “*Gökçe bir kedi severdi. Sokakta aç, sayrı kedileri, kedicikleri gördükçe öyle acır, üzüldü ki... Uykuları kaçırdı. Onlara*

yemek artıkları taşır, süt taşır, karınlarını doyururdu. Arkadaşları arasında adı “kediciye” çıkmıştı.” Güneş (2000, s.14) cümleleriyle tasvir eder.

Romanın dokuzuncu bölümü *“Gökçeler bir kedi severdiler.”* Güneş (2000, s.87) cümlesiyle başlar. Onlar, sokaktaki kedileri kollayıp gözeten, onlara yiyecek taşıyan karakterlerdir. Gökçe ve Yeşim, evden getirdikleri sütle çöp bidonunun yanındaki, kemikleri dışarı çıkmış üç yavru kediyi beslemeye başlar. Bir yandan da tüylerini okşarlar: *“Sokak kedilerini hep kollar, gözetir, yiyecek taşılardı evlerinden. Yavruları, hasta kedileri gördüler mi hiç dayanamazlardı... Evden getirdikleri sütü kediciklere içiriyorlardı, tüylerini okşaya okşaya”* Güneş (2000, s.87) Kedi yavruları sütlerini içerken bir gürültü kopar. Kediler bidona çarpan taş sesleriyle neye uğradıklarını şaşırır. Kedilerin her biri farklı yere kaçar. Gökçeler başta bir şey anlamazlar. Etraflarına baktıklarında Çetin’in kedileri taş yağmuruna tutarak kovaladığını görürler. Çetin, gözünden yaramazlık akarak Gökçelerin yanına doğru gelir ve kedilere yaklaşmak ister. Gökçe ve Yeşim, hayvan sever oldukları için bu duruma duyarlılık gösterirler ve Çetin’e engel olmak için tetikte beklerler: *“Gökçeler onlara dokunmasına fırsat vermiyor, atılıyor, önüne duruyorlar. Yaklaşma! Diyor Gökçe. Yaklaşma! Diye yineliyor Yeşim.”* Güneş (2000, s.87)

Gökçe, bir sabah güneşin yüzüne vurmasıyla uyanır. Gözlerini ovuşturarak etrafına bakar. Kedisi yanında yatmaktadır. Kedisini görünce uyandırmadan sevmeye başlar: *“Mırıldanarak tatlı tatlı uyuyor. Yüzünü sürerek onu okşuyor.”* Güneş (2000, s.141) Daha sonra dışarıdan bir ses gelir ve pencereye doğru yaklaşır. Pencereden dışarı bakınca bir çift kumru görür. Onlara olan sevgisi romanda *“Kuşdilince kim bilir neler konuşuyorlardı. Gökçe dosttu onlarla. Her gün yemlerini, sularını verirdi. Yem yerken kimi zaman avcuna konarlardı kanatlarını çırparak. Ah bir de omuzuna konsalardı.”* Güneş (2000, s.141) cümleleriyle işlenir. Gökçe, hayvan sever olduğu için duyarlı davranır ve her sabah olduğu gibi kuşları beslemek için mutfağa gider, buğday alıp kuşları besler: *“Mutfığa geçiyor, erzak dolabını açıyor, uzun uzun karıştırıyor. Bir torba çıkarıyor, içinde iki avuç aşure buğdayı alıyor. Küçücük bir plastik kaba koyuyor. Kumrular alışkıtlar zaten. Hemen kanat çırparak sığıyor, yarış içinde yemleri gagalamaya başlıyorlar.”* Güneş (2000, s.142)

Gökçe, Caner'le buluşacaktır. Saatine bakınca bir saat kaldığını görür. Kendini nasıl oyalayacağını bilemez. Dolabını, çekmecelerini karıştırmaya başlar. Dağınık duran kitaplarını ve defterlerini düzeltir. Bu sırada yatağının üzerinde yatan kedisini görür ve sever. Yazar bu sayede, Gökçe'nin kedisine duyduğu sevgiyi okuyucuya aktarır: *“Yatağının üstünde sere-serpe yatan kedisini kucağına alıyor. Seve, mırıltısını dinleye pencere önüne gidiyor...”* Güneş (2000, s.169)

Gökçe ve Caner, önceden anlaşıp buluşurlar. Otobüse binip Konak'ta inerler. Kol kola girip meydana doğru yürürler. O gün için planladıkları bir şey yoktur. Dolaşırken Saat Kulesi'nin önünden geçerler ve yarış içinde yem yiyen güvercinleri izlerler. Gökçe, hayvan sever olduğu için kuşlara yem atmak ister. Bu sayede Caner'i de hayvan sevgisine ve duyarlılığa yönlendirir: *“... birer tabak yem alıyor, serpmeye başlıyorlar. Güvercinler, ine, kalka yemlere saldırıyorlar onların ayak uçları çevresinde. Kanatlarının uçları yüzlerini yalayıp geçiyor. Her yem atışta bu böyle sürüp gidiyor. Güvercin bulutları arasında kalıyorlar. Kaç tabak yem attılar, bilmiyorlardı oradan ayrılırken.”* Güneş (2000, s.182)

Sevda ve Atila, sohbet ederek sınıfa doğru giderler. Merdivenlerden çıkacakları sırada Atila durur ve Sevda'ya bu okul yirmi katlı olmalıydı, bizim sınıf da yirminci katta. Biz bu merdivenleri senle çıkmalıydık der. Sevda, bu sözleri duyduktan sonra uçuyor gibi hissederek sınıfa gider. Ders bittikten sonra da Atila'yı düşünmeye devam eder. Yaşadığı ufacık anı, en önemli anı olarak değerlendirir ve yaşamın özünün “sevgi” olduğunu anlar. Bu sırada yazar/anlatıcı, Sevda'nın insanları sevmenin yanında, çiçekleri ve hayvanları da sevdiğine değinir: *“Sevda çiçekleri çok severdi, en çok da papatyayı... Hayvanları da çok severdi, gerçi annesi kedi, köpek beslemesine razı olmamıştı ama, o gördüğü köpeklerle, kedilerle hemen dost olmasını bilmişti.”* Güneş (2000, s.49)

Sevda, cumartesi günü Atila'yla sahile gider ve bir süre sohbet ederler. Sohbet esnasında Atila ayağa kalkar ve annesinin yaptığı poğaçalardan getirir. İkisi birlikte bu poğaçalardan yemeye başlarlar. Bu sırada, iki martı, Sevda ve Atila'nın biraz uzağına konar. Atila, martılara poğaçaya atar. Bu sayede romanda, Atila'nın hayvan sever bir karakter olduğu gösterilmiş olur. *“Balıksız körfezin öksüz martısı kokusunu almıştı sanki poğaçanın. İki tanesi biraz uzaklarına konuverdi. “Alın” dedi Atila. Bir*

tane poğaçayı onların önüne attı. Martılar yeme kavgası yapmadılar. Bir o gagaladı poğaçayı, bir öteki. Paylaşarak yediler.” Güneş (2000, s.136)

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında, Nilüfer ve Engin pansiyonun yakınlarında olan yel değirmenlerine giderler. İçinde dolaşmaya başlarlar. Bu sırada Nilüfer, başını kaldırır ve kubbe şeklinde olan tavana göz gezdirir. Bu sırada, tavanda yer alan oyuklar dikkatini çeker ve bu oyukların ne olduğunu Engin’e sorar. Engin, bahsettiği oyukların kırlangıç yuvası olduğunu Nilüfer’e anlatır ve onları görebilmesini çok istediğini belirtir. Nilüfer, Engin’e kırlangıçları sevip sevmediğini sorar. Çünkü; Engin, Nilüfer’e kırlangıçları anlatırken gözleri adeta parlar: “*Sen kırlangıçları çok seviyorsun galiba? Nerden anladın? Gözlerinin içi parlıyor da ondan. Ama gerçekten güzel kuşlardır. Renkleriyle, çatal kuyruklarıyla, zariflikleriyle, hamaratlıklarıyla bambaşkadırlar. Yalnız bir tek huylarını beğenmem. Havalara serinlemeye başlayınca, bir bakarsın hepsi birden yok olmuşlardır. Sanki sözleşmiş gibi, bir gecede gittikleri de olur. Ertesi günü bir bakarız ki, bu yuvalar bomboştur. Havadaki izleri duruyor gibidir, ama kendilerini göremeyiz artık. Bu da çok etkiler beni. Uzun bir süre alışamam yokluklarına...*” Atilla (2000, s.53)

Aksona Halil ve oğlu Engin; Aksona Halil, Tim ve Mary hakkında konuşurlar. Engin, babasına, Tim’in özürlü olduğunu ve bu şekilde ayağından boş bir evde bağlamasını doğru bulmadığını söyler. Babası, oğlunun söylediklerini dinler ve hatalı olduğunu kabul eder. Bir süre daha konuştuktan sonra ayağa kalkar ve kuyunun başına gider. Orada duran kovayı alır ve kuyudan su çekip yalağa boşaltır. Aksona Halil, kuşların buradan su içmesi için bu suyu her zaman buraya boşalttığını aklından geçirir: “*İpini sarkıttı kuyunun içine. Bir kova su çekti. Yalağın içine boşalttı. Kuşları düşünüyorsun da, bir çocuğu düşünmüyorsun be Halil, dedi içinden. Yuh sana! O çocuğun ne suçu vardı? Bu suyu içecek olan minicik kuşlardan ne farkı vardı? Bir kova daha su çekti. Onu da boşalttı yalağın içine. Üçüncü kovanın yarısını boşaltınca doldu yalak.*” Atilla (2000, s.190)

Burukluk romanında Halit Efendi, sabahtan itibaren tarlayı sürer. Daha sonra atı ve kendisi yorulduğu için dinlenmeye başlarlar. Halit Efendi oturur ve ceviz ağacına yaslanır. Yaslandığı yerden, bahçenin sürdüğü kısmına göz gezdirir. Daha sonra biraz ileride, kızıla çalan renkteki Dorbi adlı köpeği görür. Halit Efendi Dorbi’yi yanına

çağırır. Dorbi ise yavaş yavaş kalkar ve yanına gelip uzanır. Halit Efendi elini uzatır ve Dorbi'yi sever: *“Çamurla sıvalı kocaman parmaklarını köpeğin başında gezdirdi. Sonra uzaklara dalarak düşünmeye başladı.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.9)

Yazar/anlatıcı, Nurcan'ın özürlü oğlu Mehmet'in annesine ve babasına yardım etmeyi sevmenin dışında yalnız başına denize karşı şarkı söylediğini de belirtir. Mehmet, bu vakitlerde, kendine ait bir dünyanın varlığı karşısında mutlu olmaktadır. Mehmet aynı zamanda martıları da sevmektedir: *“Üzerine inen kalkan martılarla dosttu.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.16)

Yasemin, elinde bir dilim ekmekle evden dışarı çıkar. Bu sırada Dorbi gelir, kendisine bakmaya başlar ve oturup iki ayağı üzerine dikilir. Yasemin ise elindeki ekmeği Dorbi'ye verir: *“Yasemin, elindeki ekmek dilimini havaya attı. Dorbi, bir sıçrayışta ekmeği yakaladı, yedi.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.23)

Kısa bir süre sonra Yasemin, bahçede Melâhat'ı görür ve yanına gider. Melâhat, Yasemin'e koşmaca oynayalım mı diye sorar. Yasemin, bu oyunu zevksiz bulduğu için oynamayı tercih etmez. Melâhat, yere oturur ve üzülür. Bu sırada yanına Dorbi gelir: *“Melâhat, elini uzatıp Dorbi'nin başını okşadı.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.24)

Yasemin, Dorbi'yi alıp kumsal boyunca yürür. Yerdeki çakıl taşlarının arasından eğilip birini alır. Daha sonra ise bunun bir deniz minaresi olduğunu fark eder. Deniz minaresinin açık ağzından tüylü bacakları çıkınca elinden fırlatır. Çünkü, hâlâ canlı olduğunu anlamıştır. Kuma düşen deniz minaresi yavaş yavaş yürümeye başlar. Bu sırada, Dorbi gelir ve deniz minaresini izler. Yasemin, deniz minaresini kumun üzerinde bırakmaz ve kabuğundan tutup denize fırlatır. Mavi su adeta ona teşekkür eder: *“Yasemin, deniz minaresini kabuğundan tutup denize fırlattı. Köpüklerle şarkısını söyleyen mavi su ona teşekkür ediyordu.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.25)

Kahraman dışarıya çıkar ve kıyı boyunca yürür. Öbür motellerin önünde duran köpeklerle bakar ve ne zaman yavrulayacaklar acaba diye düşünür. Bunu düşünmesinin sebebi, bir yavruyu sahiplenmek istemesidir. Sahiplendiğinde, oğlu Bahri'nin buna sevineceğini düşünür: *“Onların yavrularından birini Bahri ne kadar çok severdi.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.40)

13. *Engel* romanı, Zeynep'in, kendisini ve anılarını anlatmasıyla başlar. Annesinin, ne zaman yeri gelse, kendisinin, tavukların suyundan içip nasıl hastalandığını anlattığını belirtir. Daha sonra kendisini tavuklarla bir sanmasının üzerinden on iki yıl geçtiğini söyler. Şu an, on dört yaşında olduğunu, hayvanlara olan sevgisinin hiç değişmediğini açıklar: *“Artık on dört yaşındayım ama hayvan sevgim hiç değişmedi. Hâlâ, en derin duygularımı bir hayvanla paylaşmayı tercih ediyorum. İnka ile. İnka benim atım.”* Ünal (2000, s.9)

Zeynep, İnka'yı, Nurettin Usta gibi bir seyisi olmasından dolayı şanslı bulur. Çünkü Nurettin Usta, işini sadece para için yapmaz. Severek at bakar ve emeğinin karşılığını alır. İnka'yı tımarlarken acele etmez, itip kakmaz. Zeynep, bir anıyla, Nurettin Usta'nın hayvan sevgisini daha da güçlendirir. İnka, bir kez Nurettin Usta'yı çiftelemiştir. Zeynep ise 400 kiloluk İnka'nın 60 kiloluk Nurettin Usta'ya çifte attığını görünce sinirlenmiş, İnka'ya bağırıştır. Nurettin Usta ise canı yanarken bile İnka'yı korumayı seçmiştir: *“Kızma, Zeynep, kızma. İsteyerek yapmadı. Sinekleri kovalarken yanlışlıkla vurdu. Ben o kadar yaklaşmasaydım, olmazdı. Boş bulundum işte.”* Ünal (2000, s.11)

Zeynep, kulübe gelir gelmez üzerini değiştirir. Soyunma odasından çıkarken Özgür'le karşılaşır ve konuşmaya başlarlar. Özgür, atıyla bugün yüz yirmi santim engel atlayacağını söyler. Zeynep ise bunun gereksiz olduğunu, yarışmada yüz santimden atlanılacağını anlatır. Özgür, hocasının at yükseği atlarsa alçağını da rahatlıkla atlayabileceğini söylediğini belirtir. Zeynep, bu bakış açısının yanlış olduğunu, atını gereksiz yere yormasını doğru bulmadığını söyler. Bir süre Zeynep, kendi hocasının olumlu olduğunu düşündüğü bakış açısı hakkında konuşur. Bunun üzerine Özgür, 'Onun için mi senin hocayı burada çalıştırmıyorlar. Boş versene sen' der. Zeynep, kendini bir düdüklü tencere gibi hisseder, kulaklarından buhar çıkacak sanır. Sonra sinirinin geçmesi için İnka'nın yanına gider. İnka, kendisini yeniden iyi hissetmesini sağlar: *“İnka'nın yumuşak doru tüylerini okşamam ve onun ipeksi pembe burnunu yanağıma sıcakık yaslaması yine mucize etkisini gösterdi. Tüm sinirim, saldırgan duygularım uçup gidiverdi.”* Ünal (2000, s.34)

Zeynep ve İnkâ, bir saat on beş dakika boyunca çalışır. Zeynep, İnkâ'nın sıkı çalışmaların sonunda yatıp yuvarlanmayı çok sevdiğini anlatır. İnkâ'nın bu halini çok sevdiğini, izlemeye doyamadığını hatta özel bölümün içine girip başını göğsüne yasladığını belirtir: *“Bazen özel bölümün içine girip başımı göğsüne yaslar, yanında yatar gibi otururum... İnkam bana asla zarar vermez, bundan eminim.”* Ünal (2000, s.35)

Behçet Hoca, Tayfun adlı atın yarışmada birinci olabilmesi için çalışma sırasında seyis Osman'a elektrikli kırbaç verir ve bununla vurmasını ister. Seyis Osman ne kadar karşı gelse de onu işiyle tehdit eder ve istediğini yaptırır. Tayfun, çok yorulmasına rağmen acı içerisinde engelleri başarıyla atlamaya devam eder. Behçet Hoca, durumdan memnun bir şekilde gider ve yarın aynı saatte yine burada olmasını seyis Osman'a söyler. Maneji acı bir sessizlik kaplar. Seyis Osman, Tayfun'la konuşmaya başlar. Bu konuşma ile hayvan sevgisi verilir: *“Tayfun, Tayfun, istemedim yaptım be oğlum. Ekmek parası korkusu işte. İsimden olurum dediğini yapmazsam. Şimdi sana ilaç sürerim. Biraz ferahlarsın. Yarın yapmayacağım ama. Seni Özgür Bey'e şikâyet edeceğim diyeceğim. Vallah, billah edeceğim de. İstiyorsa kendi yapsın, kendi girsin günaha. İsimden ederse de etsin. Buna iş mi denir zaten? Seyis miyim, işkenceci miyim? Şu paranın içine tüküreyim. Tayfun, dur be koçum, tozutma. Bakacağım bir çaresine, soğuk su tutarım, hemen alır acısını.”* Ünal (2000, s.48)

Zeynep, gün içinde yaşadıklarını ve düşüncelerini günlüğüne yazar ve roman biter. Günlüğüne yazdıklarının sonunda İnkâ'yı çok sevdiğine de değinir: *“Annemi, babamı, Mine'yi, hocamı, İnkâ'yı, seni çok seviyorum.”* Ünal (2000, s.68)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, bahçe kapısının önünde, karşı komşuları Münir Amca'yı gördüğünü, bir sağa bir sola baktığını söyler. Münir'in kedisinin, bahçe duvarının üzerinde olduğunu ve gelip geçeni izlediğini belirtir. Daha sonra ise Lütfiye Teyze görünür. Kedisine asıl düşkün olanın o olduğunu, hatta kedisine gün boyu dertleştiğini söyler: *“Kedisine gerçekten düşkün olan, o. Gün boyu konuşurlar, dertleşirler. Annem bazen ‘Konuşacak ne bulur o hayvancağızla?’ diye söylenir.”* Yavaşlı (2000, s.18)

Park romanında, sisli bir sabah Zehra nine parka gelir. Her zaman yaptığı gibi mavi banka gelir ve oturur. Daha sonra ise arkadaşı Şule nineyi beklemeye başlar. Beklediği sırada elindeki paketi açar ve içinden biraz ekme çıkarır. Çıkardığı ekmeği ufalar ve toprak yola doğru savurur. Kısa bir süre sonra güvercin gelir ve ufalanmış ekmekleri yemeye başlar: “Zehra ninenin verdiği ekmekleri yemeye alışmıştı. Güvercin hem dolaşıyor hem de durmadan ufalanmış ekmekleri gagalıyordu.” Çakmakçıoğlu (2000c, s.7, 9)

Şeker’le Biber’in Gelişi romanında, Cem, küveti doldurur, mayosunu giyer, paletlerini takar ve suya girer. Annesi ve babası bu durumu görünce önce kızar daha sonra ise paletleri görünce Cem’in tatil yapmayı özlediğini anlarlar. Cem, babasına ne zaman tatile gidebileceklerini sorar. Babası ise şu an işlerinin yoğun olduğunu, bir ay beklemesi gerektiğini belirtir. Cem umutsuzlukla içini çektikten sonra bu bir ay içinde neler yapabileceğini düşünür. Yapılacaklar listesinin içine hayvanları sevmeyi de ekler: “...parka gidip oynamak, hayvanları sevmek, anneannenin evine gidip Topi’yle, Kuka’yla oynamak...” Kuglin (2000a, s.20)

Cem ve Işıl, ebeveynleri işe gider gitmez dışarı çıkarlar. Hava güzel ve ıslıl ıslıl olduğu için evde durmak istememişlerdir. İki arkadaş, koşarak Etepete parkına giderler. Yazar/anlatıcı, Kiraz Ablalarının çoktan hayvanları kulübelerinden çıkarttığını, beslediğini, kulübelerini temizlediğini anlatır. Parkta bulunan hayvanları anlatırken, Işıl’ın hayvanları sevip okşadığı da belirtilir. Işıl’ın hayvan sever bir yapısının olduğu şu cümlelerle verilir: “Işıl bir kuzularla oğlağa, bir tavşanlara koşup başlarını okşuyor, bir yandan da onlarla tatlı tatlı konuşuyordu.” Kuglin (2000a, s.25)

Parkın çitlerinin etrafı, hayvanları izleyen çocuklarla dolar. Bu sırada Cem ve Işıl da yanlarına gelen okul arkadaşlarıyla konuşmaya başlarlar. Cem, arkadaşlarıyla sohbet eder, hatta bir ara arkadaşına boğuşmayı teklif eder. Bu sırada, Çiğdem ve Lale, söze karışırlar ve hayvanları rahatça izlemek istediklerini söylerler. Cem, bu sözlerin üzerine bir süre sessiz kalır ve hayvanları izlemenin güzelliğine varır: “Cem bir süre sessiz sessiz seyretti, gerçekten hayvanları seyretmek o kadar hoştu ki! En ilginç filminden bile daha ilginç ve sevimliydi.” Kuglin (2000a, s.26)

Cem ve diğerk çocuklar parkın yanında birbirleriyle boğuşmaya başlarlar. Bu sırada Cem, nasıl olduysa kuzuların bulunduğu bölüme girer. Oğlak Anki, Cem’i kızgın bir şekilde kovalamaya başlar ve tos vurur. Anki, Cem’e saldıracağı sırada, Arif gelir ve Cem’i kurtarır. Kollarından tutup çitin dışına çıkarır. Anki, Cem’e zarar vermiş olmasına rağmen sakin kalır ve Anki’yi de sakinleştirmeye çalışır: “...Anki’yi yumuşak bir hareketle boynundaki tasmadan yakaladı ve okşayarak sakinleştirmeye, onunla konuşmaya başladı. Anki de yavaş yavaş yatıştı, ona boyun eğerek, kafasını yukarı aşağı sallayıp bir köşeye çekildi.” Kuglin (2000a, s.32)

Ayşegül, Cem ve Işıl parka doğru giderler ve Arif’in orada olduğunu görürler. Ayşegül ile Arif’i tanıştırlar. Ayşegül, Arif’in bu parkta çalışmak istediğini bilir. Arif, Ayşegül’e bakıp, kendisini tanıdığını iyi olduğunu, annesini burada çalışmak için nasıl ikna edebileceğini sorar. Ayşegül, bu işi neden bu kadar istediğini Arif’e sorar. Arif ise hayvanları çok sevdiğini belirtir: “*Bakın, ben bu yıl üniversiteye giriş sınavına girdim. Tabii, daha sonuçlar belli olmadı, ama ben Veterinerliği kazanacağımı umuyorum. Hayatta en büyük idealim! Hayvanları çok seviyorum.*” Kuglin (2000a, s.55, 77)

Ayşegül ve Sinan evlenip Amasya’ya yerleşirler. Ayşegül, giderken Topi ve Kuka’yı da yanına alır. Ayşegül, yola çıkmadan bir gün önce, anneleri ölmüş olan, bakımsız iki kediyi annesine hediye eder. Cem, bu iki kediyi görünce adeta çılgına döner ve ikisine isim koymaya karar verir. Birinin adını şeker, diğerkinin adını ise biber koyar. Anneanne, bakımsız ve zayıf kalmış bu iki kediyi sahiplenmeyi kabul eder ve ölmemeleri için onlara hemen bakmaya ve beslemeye başlar: “*Anneanne yavruları yumuşak bir yünlü kumaşa sarıp kucağında ısıttı. Sonra onlara ılık suyla karıştırılmış süttten pirinç unlu mama hazırladı. O kadar küçüktüler ki, tabaktan içmeyi bile beceremediler. Anneanne sabırla onları süte batırdığı parmağını yalatarak besledi... Bu arada durmadan onlarla konuşuyor, başlarını okşuyordu.*” Kuglin (2000a, s.82-83)

Kumru romanında, kasabanın belki de en fakiri olan Süleyman, balık alıp satmayı düşünür ve bu maksatla balıkçıları gezmeye başlar. Bir süre balıkçıları dolaştıktan sonra, bir balıkçıdan izmarit balığı alır. Sokakların olduğu yöne doğru yürümeye başlar. Bu sırada, Süleyman’ın ardına bir sarı kedi takılır. Bu kediye karşı duyarsız

kalmaz ve elindeki balıklardan birini kediye verir: “*Süleyman’ın ardına bir sarı kedi takıldı. Süleyman, ona küçüklerden birini attı. Derken kedi iki oldu. Ona da bir küçük balık attı.*” Çakmakçioğlu (2000b, s.8, 40)

Süleyman, deniz kenarındaki bir gazinoda çay içtikten sonra sahilde yürümeye başlar. Bu sırada kayalıklara yavrularını bırakan kara bir köpek görür. Yazar/anlatıcı, köpeğin, Süleyman’ı tanıdığını söyler. Bu sebeple köpek, Süleyman’a kuyruğunu sallar, Süleyman ise gülümser. Daha sonra köpekle konuşmaya başlar: “*Nasılsın Arap? Yavruların büyüyor mu? Köpek vücudunu iki tarafa salladı. Bu teşekkür demektir.*” Çakmakçioğlu (2000b, s.113)

Hande, ailesi ile beraber deniz kenarındadır; eve gitmek için havlusunu alır, annesine eve gideceğini söyler ve yürümeye başlar. Önünden üç saka kuşu cıvıdayarak kalkar. Hande, kuşlara onları korkutmak istemediğini söyler. Daha sonra bir süre kuşları izlemeye devam eder. Kuşlara bakınca mutlu olduğunu hisseder: “*Kuşları çiçekler arasında, istedikleri gibi uçar ve konarken görünce öyle mutlu oluyordu ki.*” Çakmakçioğlu (2000b, s.117) diyerek yazar/anlatıcı kahramanının hayvan sevgisini anlatmak ister.

Süleyman, öğleden sonra uyanır ve dışarı çıkar. Bu sırada, Belediye zabıtası Musa, kendisini çağırır. Süleyman, Musa’nın yanına gider ve ‘Buyur memur bey’ der. Musa, Ocaklar Köyüne giden yolda bir çiftlik olduğunu, bu çiftliğin sahibi Murtaza Efendi’nin satılacak altı tavuğunun bulunduğunu, bu tavukları satacak birini aradığını anlatır ve bu işi yapmak isterse çiftliğe gitmesini söyler. Süleyman çiftliğe gider, Murtaza Efendi ile konuşur. Murtaza Efendi, altı tavuğunu satarsa, bir tanesini ona vereceğini söyler. Süleyman, çarşıya gider ve tavukları kaldırımın kenarına dizer. Kendisine ayırdığı tavuk hariç, bütün tavukları satar. Murtaza Efendi’nin kendisine verdiği tavuğu alıp eve gelir. Fakat tavuğu, kesip yemeyi tercih etmez. Bahçeye çıkarır ve burası senin ahab der. Hemen gidip çarşıdan yem alır. Dilediğince bahçede gezmesi için ayağındaki ipi uzatır: “*Ayağındaki ipi uzatmalıyım. Tavuk küçük, gönlünce gezinmeli, diye düşündü.*” Çakmakçioğlu (2000b, s.131)

Kınalı Güvercin romanında Özgür, karnesini alır ve eve gitmek için okuldan çıkar. Evlerinin yakınına geldiğinde çevresinde üç beş çocuğun sağa-sola, ileriye-geriye

koşmakta olduklarını görür. Kalabalığa doğru yaklaşınca orada bulunan çocukların yerde sürünen bir güvercini yakalamaya çalıştıklarını görür. Güvercinin kanatlarından birinin kırık olduğunu düşünür. Bu sırada yazar/anlatıcı, Özgür'ün hayvanları sevdiğine değinir: “*Özgür, hayvanları çok severdi.*” Kaplan (2000, s. 9) Özgür, güvercinin kanadının kırık olduğunu fark eder ve kuşu orada bırakmak istemez. Dışarıda bırakırsa kedilere yem olacağını bildiği için kuşu eve getirir, su ve yem verir: “*Minik kuş, işte ekmek, işte su. Haydi ye, haydi iç.*” Kaplan (2000, s. 10, 31)

Akşam olduğunda Özgür'ün babası eve gelir ve oğlunu yanına çağırır, karnesinin nasıl olduğunu sorar. Bu sırada annesi, Özgür eve güvercin getirdiği için sinirlendiğini ve karne alındığını unuttuğunu belirtir. Babası, Özgür'e bugün ne olduğunu, ne yaşadıklarını sorar. Özgür tek tek yaşananları ve güvercinin durumunu anlatır. Babası, Özgür'ün karnesini ve teşekkür belgesini inceler ve hem karnesi için hem de hayvanlara olan sevgisi için oğluna teşekkür eder: “*İkinci bir teşekkürü de o kuş için, yaralı güvercini getirdiğin için yapıyorum. Hayvanları seven insan, ağaçları, çiçekleri, insanları da sever. Bakıyorum da sen, iyi insan olma yolundasın. Aferin sana.*” Kaplan (2000, s. 12)

Özgür'ün babası, Kınalı Güvercin adını koydukları kuşun kanadını iyileştirmek için bir şeyler yapmak ister. Serenofil Derneği adı verilen kuşçular derneğine gidip bilgi almayı düşünür. Özgür'le beraber evden çıkarlar. Derneğe vardıklarında içeride olan kuşları çok severler: “*Bak. Baba! Bak. Kuşlar ne kadar güzel. Her kuş ayrı bir güzelliğe sahiptir. Kuşları Özgür'ün babası da çok sevmiştir. Gerçekten de çok hoş, ne tatlı şeyler, dedi.*” Kaplan (2000, s. 18)

Güvercin kutunun içinde kıpırdanıp durur. Özgür, annesi ve babası kuşun bulunduğu kutunun kapağını açıp bakarlar, güvercinin önüne su ve bulgur koyarlar. Özgür'ün annesi, tavukların geceleri tavuk karası olduğunu, hiçbir şey göremediğini söyler ve kutunun ağzını yeniden kapatırlar. Fakat Özgür'ün içi rahat etmez. Evlerinde besledikleri kedinin gelip kuşa zarar vermesinden korkar. Bu sebeple Kınalı'yı akvaryumun altına yerleştirdikten sonra kediyi ayrı bir odaya koyar: “*Ne olur ne olmaz dedi. İçinin rahat etmesi için kediyi ayrı bir odaya kapattı. Kutuyu eliyle okşadı. Güzel kuş, haydi yat. Bol bol uyu, iyi dinlen. Yarın görüşürüz, dedi.*” Kaplan (2000, s. 23)

Özgür yatağına yatar ama bir türlü uyuyamaz. Aklı güvercininde kalmıştır ve onun nasıl olduğunu merak eder. Daha fazla dayanamayacağını anlar ve salona gidip Kınalı'nın kutusunu alır, odasına geçer. Kutuyu açıp güvercinin kırık kanadına bakar. Buruk bir sevgiyle kuşa doğru elini uzatır: *“Benim güzel kuşum, Kınalı Güvercin'im, ne olur üzülme, beni de üzme, dedi. Onu tatlı tatlı, yumuşak yumuşak okşadı.”* Kaplan (2000, s. 25)

Özgür ve dedesi, köye gelirler ve babaannesi onları sokağın başında karşılar. Sarılıp hasret giderdikten sonra içeriye girerler. Babaanne, kocasına döner ve kafeste ne olduğunu sorar. Bunun üzerine eşi, kafesteki kuşun Özgür'ün kuşu olduğunu söyler ve adının ise Kınalı olduğunu belirtir: *“Pek güzel. Çok hoş bir kuş. Tüyleri de pırıl pırıl. Adı çok yakışmış. Doğrusu çok beğendim.”* Kaplan (2000, s. 78)

Özgür, Kınalı'nın yanına gider, onu yerinde bulamaz ve kaybolmuş diyerek ağlamaya başlar. Tepinerek bunun böyle olmayacağını, onu bulmak istediğini annesine ve babasına söyler. Annesi, oğlunun ağlamasına dayanamaz ve eşine dışarı çıkıp aramalarını ister. Ne kadar arasalar da Kınalı'yı bulamazlar ve bir süre sonra umutları kesilir. Özgür, yüreğini bomboş hisseder: *“Aradan, haftalar, aylar geçmişti. Kınalı yoktu. Özgür'ün yüreği bomboştur. Acılar içindeydi. Kıvranıyordu.”* Kaplan (2000, s. 109)

Türkü Çocuk romanında, Ozan'ın annesi, Ayşe'nin evinin kuş-hayvan cenneti gibi olduğunu, kafes kafes, çeşit çeşit, tür tür kuş olduğunu belirtir. Ayşe'nin balkonu, kuşlar için adeta bir aş evidir. Çünkü o, balkona yiyecekler, yemlikler, içecekler, suluklar, yerleştirmiştir: *“Onların her biriyle kendi dillerince konuşur. Hayvanları sevgiye, ilgiye boğar.”* (37-38)

Ayşe'nin evi Bartın'da dere kıyısındadır. Bu dere kıyısında birçok zaman karga olmaktadır. Bir gün, avcının biri derede kargaları vurur ve biri garklayarak Ayşe'nin balkonuna düşer. Ayşe, yaralı kargayı alır ve günlerce hatta haftalarca bakarak onu iyileştirir: *“Ayşe de yaralı kargayı almış, bakmış. Karga'nın ayağının biriyle, kanadının biri kopukmuş. Ayşe Karga'nın yaralarını temizlemiş, ilâçlamış, sarmış. Günlerce haftalarca bakmış kargaya.”* (40-41)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, okuyucuya, ‘Hiç size çalar saatlik yapan kuşunuz oldu mu? diye sorar. Kendisinin olduğunu belirtir ve kuşları, sabahları onu nasıl uyandırdıklarını anlatmaya başlar. Aybaşında maaşlarını ödediği adamlarmış gibi sabahları camının önüne konduklarını ve öttüklerini söyler. Onlara yem ya da ekmek verirken gönlünün pırpırlandığını belirtir. Daha sonra Nuri, kuşların her sabah ekmek yemekten sıkıldıklarını düşünerek, ne yemek istediklerini yazmaları için onlara kâğıt verir. Amacının, en azından haftada bir kez kuşların da gönüllerince kahvaltı yapmalarını sağlamak olduğunu söyler. Biriktirdiği parasının bir kısmıyla onlara yem aldığını da ekler: “Sizlere iki kanatlı çalar saatiniz olmadığı için vah, bana da her sabah onların cik cikleriyle uyanmak zevkini yaşadığımdan ötürü oh... Biriktirdiğim paranın bir bölümünü onlara aldığım yemlere veriyorum. Afiyet olsun. Çocukluğumda başlayan kuşlara bir şeyler yedirme, bir tür zorunlu hizmet.” İğci (2000, s.45)

Nuri, evlerinin camının önüne ekmek parçaları koyar ve ne zaman parka gitse çevrede kuş varsa gözlerinin simitçi aradığını düşünür. Bir simitçi gördüğünde, aylarca denizde kalıp karayı gören bir denizcinin sevinciyle eş değer bir sevinç yaşadığını anımsar. Bu simitçinin birden gözden kaybolacağından korkarak hızla yanına gider ve simit alır. Koşarak yerine geri döner. Simitleri hızla ayırıp kuşlara atar ve onları doyurur. Bu sırada, çocuklarının açlığını gidermeye çalışan bir babanın şefkatini ve zevkini hisseder: “Şu serçelere bayılıyorum doğrusu. Bir serçe, sürüyle güvercinin ya da kumrunun arasında bile olsa, yiyecek parçasını kapıp kaçıyor.” İğci (2000, s.46)

Nuri sadece kuşları sevmez, kedilere karşı da ilgilidir. Arkadaşı İrfan’la beraber günlerce sokaktaki kediyle vakit geçirirler, ona yemek verirler. Hatta sevgilerinin karşılıklı olduğunu düşünürler: “Sevgi bu. O kedicik de bizi sevmese, bizimle aynı oksijeni ciğerlerine yollamak istemese bir fırsatını bulup kaçır giderdi. Ama kaçmıyor. Bu da demektir ki bizi seviyor. Biz de onu seviyoruz. Yaşasın sevgi paslaşması...” İğci (2000, s.47-48)

Gizemli Koltuk romanında Gökdüş, okuldan gelir ve bahçeye girer. Bahçedeki çiçeklere bakarken, kocaman tüylü bir kuyruğun yere vuruşunun sesleri kulağına gelir, sol tarafa doğru bakar. Bu sırada Gobül adlı kangal köpekleri, Gökdüş’e yalvarır tarzda sesler çıkarmaya başlar. Gökdüş, Gobül’e geliyorum der, yanına gider ve dedesini havalara uçuracak kadar önemli bir haberi verecek olmasına rağmen önce onu sever:

“...Gobül’ün alanına adım atmasıyla iki kocaman pençenin omuzlarına sarılması bir oldu. Dur hele dur Gobül, dur sevgili Gobülüm... Onun bu coşkun sevgisine bayılıyordu...” Uçuk (2000a, s.7) Daha sonra Gobül’ün başını okşar ve şimdilik gideceğini, daha sonra birlikte oynayacaklarını söyler.

Sihirbaz Şapkasını Kaybetti romanında Bay Çalı Bülbülü ile Bayan Çalı Bülbülü’nün yavrusu olur. Fakat, Şımarık adı verilen bu yavru, sadece insan diliyle konuşabilmektedir. Şımarık, ötmeyi bilmediği için üzülür ve kuş ötüşlerinin çok güzel olduğunu düşünür. Bunları düşünürken, arkasındaki birinin onu dinlediğini hissederek korkuyla yerinden fırlar ve çok yakınındaki çeşmenin yanında bir çocuğun olduğunu, dalgın dalgın elindeki ekmeğin parçasını ısırıldığını görür. Çocuk, parmağını sakınarak kaldırır ve yavaşça Şımarık’a mırıldanır, elindeki ekmeği onunla paylaşır: “Şışşt, minik kuş, şışşt! Korkma!.. Ekmeğinden kopardığı küçük parçaları Şımarık’ın önüne serpti. Gel, dedi sevgiyle. Gel.” Yeşildağ (2000, s. 47)

Çatalçay’ın Çocukları romanında Niko, Suten ve Alişan sohbet ederler. Alişan, Niko’ya ve Suten’e çocukluk yıllarından kesitleri ve hayatını anlatmaya başlar. Babasının köyün çobanı olduğunu söyledikten sonra Teo ile birlikte akşamları kendi hayvanlarını hepsinden önce evlerine sokma yarışını yaptıklarını anlatır. Babasının, bazı zamanlarda Teo ile kendisini alıp köyün otlığına götürdüğünü söyler. Güreş tutup aşık oynadıklarından hatta kuş vurduklarından bahseder. Babasının, kuşları vurmamaları gerektiğini, kuşların da can taşıdığını söyleyerek onlara kızdığını ekler: “Babam kuş vurmamıza kızardı. Yazık değil mi onlar da sizin gibi can taşıyor, derdi.” Akçağünler (2000, s. 21)

Garip Kız’ın Öyküsü romanında Seda ve Hale okullarının bahçesinde yürürken yanlarına koşarak iki kız gelir ve onlardan yardım isterler. Zeynep ve Ülkü adındaki bu iki kız, fakültenin bahçesinde, yaralı kimsesiz bir kedi bulmuşlardır ve kedinin ölmesinden endişelenerek Seda ve Hale’den yardım isterler. Seda, Zeynep’e döner ve bu yaralı kedinin kimin olduğunu sorar. Sanıyoruz ki Seda, Zeynep’in içinde bulunduğu telaştan, kedinin Zeynep’in olduğunu düşünür. Zeynep, Seda’ya döner ve kedinin kendisinin olmadığını, kimsesiz olduğunu, nerden geldiğini bilmediklerini söyler. Daha sonra bu kimsesiz kediyi beslediklerini de belirtir: “Kantine girmek istiyordu ama babam sürekli kovdu onu. Babam kantinin yeni çaycısıdır, dedi. Sonra

arkadaşını gösterip ekledi: Ülkü ona gizlice bisküvi verdi. Ekmek peynir de verdik. Ama hiçbirini yemedi. Değil mi Ülkü? Ülkü: Evet evet, diye atıldı, üzgün bir biçimde başını sallayarak: Bisküvi de verdim, gofret de. Sucuklu tostumdan bile verdim. Süt bile getirdik. Ama içmedi, istemedi...” Bele (2000, s.19-20) Bu diyalog sırasında Zeynep ve Ülkü, kedinin ölecek olmasından dolayı endişe duyarlar. Hale, bu sırada ilk kez söze katılır ve bunun bir sokak kedisi olduğunu, pis koşullar içerisinde zaten yaşayamayıp öleceğini ima eder. Zeynep, Hale'nin bu sözlerine alınır ve Garip Kız adındaki sokak kedisine karşı olan sevgisini şu sözlerle belirtir: *“Ah ablacığım, ne olur böyle söyleme. Küçük kedicik yaşasa ne olur sanki? Ben onu çok sevdim. O bizim kedimiz olsun da, onunla koşup oynayalım istiyoruz. Hastanenin bahçesi şenlensin.”* Bele (2000, s.20)

Zeynep, Ülkü ve Hale, fakültenin bahçesinde Garip Kız hakkında konuşurlarken; Belediye çalışanları gelir ve bahçedeki iki kuduz köpeğe ateş ederler. Etraftaki insanlar korku içerisinde kaçışmaya başlarlar. Hale; Zeynep ve Ülkü'yü hemen kendine doğru çeker ve korur. Zeynep ve Ülkü, Hale'nin arkasına saklanırlar ve korkudan titrerler. Seda, Ülkü ve Zeynep'in üzüldüğünü görünce onları bahçeden uzaklaştırmak ister. İkisini de kollarından çekerek caddeye doğru götürür ve hamburgerciye girerler. Hale, Zeynep ile Ülkü'ye hamburger ve kola söyler, kısa bir süre sonra yiyecekler gelir ama ikisi de yemez. Zeynep, önündeki yiyeceği yavaşça iter ve insanların hayvanları neden sevmediğini ağlayarak sorgular: *“Hale abla; insanlar hayvanları neden hiç sevmiyorlar? Onlara, neden eziyet ediyorlar? Diyor. Yine gözlerinden süzölmeye başlayan yaşları silmek için mendilimi çıkarıp, ona uzatırken: Nedenini ben de bilmiyorum Zeynep'çiğim. Belki onlar çok pis, zararlı, mikroplu ve hastalıklı oldukları içindir.”* Bele (2000, s.72)

Hale ve arkadaşları, Garip Kız'ı tedavi ettirmek için veterinere götürürler. Hale, aklından Garip Kız'ın ölme ihtimalinden korktuğunu fakat bu korkuyu arkadaşlarına belli etmek istemediğini geçirir. Bu sırada Seda, Hale'ye, Garip Kız'ı veterinere getirdiği ve yardım ettiği için teşekkür eder. Hale ise kendisinin bir şey yapmadığını, bütün sorumluluğu Murat'ın ve onun aldığı belirtir. Garip Kız'ın iyileşmesini, yaşamasını istediğini bu sayede harcanan emeklerin boşa gitmemesini söyler. Zeynep, Hale'nin sözlerini duyar ve üzülür, Garip Kız'ın yaşayacağını açıklar ve onu çok

sevdiklerini ekler: *“Umarım, emekler boşa gitmez. Garip Kız iyileşip yaşar. Zeynep söze karıştı: Elbette yaşayacak. Çünkü biz onu çok seviyoruz.”* Bele (2000, s.133)

Seda ve arkadaşları, hep birlikte heyecanla ve umutla Hayvanları Koruma Derneği’ne giderler. İçeri girdiklerinde onları veteriner karşılar ve Garip Kız’ı dün ameliyata aldıklarını, ameliyatın başarılı geçtiğini, ameliyattan sonra uyandığını söyler. Yarasındaki mikropların tüm bedenine yayıldığı için ameliyattan birkaç saat sonra ise öldüğünü belirtir. Ellerinden geleni yaptıklarını ekler. Seda, veterinerin bu sözlerini duyunca vücudu uyuşmaya başlar, arkadaşlarına bakar ve onların da aynı durumda olduğunu görür. Seda ve arkadaşlarının Garip Kız’a olan sevgileri romanda şu cümlelerle verilir: *“Tuhaf bir uyuşukluk içindeyim. Arkadaşlarıma baktım. Onlar da aynı... Konuşmuyoruz ama yüreklerimizdeki sızı, birlikte atıyor, acı birlikte sızlıyor. Sanki yüreklerimizin en ışıklı, en renkli, en rüzgârlı bir köşesini yitirdik. Sanki içimizde, doğadan kopup gelen, baştan ayağa çiçeğe durmuş bir bahar gününün coşkusunu ve ışıltısını birdenbire yitirdik. Doğa, bütün canlılığı ve renkleriyle, bizden uzaklaşır. Benliklerimiz soluverdi, kararverdi. Soluklarımız tükendi... Her yanımız buz gibi.”* Bele (2000, s.148) Veteriner, Seda’ya ve arkadaşlarına bakar, hayatta yaşam gibi ölümün de olduğunu belirtir. Seda, Garip Kız’ı görebilir miyiz der. Veteriner ise görebileceklerini, hatta isterlerse Garip Kız’ı alabileceklerini söyler. Hayvanlar için bir mezarlık olmadığını da ekler. Seda, Garip Kız’ın bulunduğu kutuyu kucağına alır ve onu sevgiyle kucakladığını hisseder: *“Kedicik, sanki gülümsüyor gibi, tatlı bir rahatlıkla, canlıymışçasına dingin, öylece yatıyor. Sevgiyle bakıyorum yüzüne, sevgimle kucaklıyorum.”* Bele (2000, s.151)

Romanın sonunda Seda ve arkadaşları hayvanları korumak, bakımlarını yapmak için bir dernek kurarlar. Bu derneğin adını ‘Garip Kız’ın Düş-Evi’ koyarlar. Hale’nin evde yapıp getirdiği Garip Kız’ın resmini, kantindeki kültür-haber başlıklı bölüme asarlar. Garip Kız’ın ölmediğini, her zaman kalplerinde yaşatacaklarını düşünürler. Daha sonra Zeynep ve Ülkü’nün bu süreçte neler yaptığına da değinirler. Zeynep ve Ülkü, dernekte görev almak için sabırsızdırlar. Romanın sonunda, Zeynep ve Ülkü, Garip Kız’ı unutmasalar da yeni bir kediyi sahiplenirler: *“... yemekhanelerin arasındaki çöp kutularının dibinde iki yavrusuyla birlikte barınan çok şirin bir kara kediyi, şimdiden evlât edindiler bile. Adını da ‘Mutlu Kız’ koydular.”* Bele (2000, s.156)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında bir sabah Memet uyurken Sultan, ardı ardına Memet'e seslenir ve kalkmasını söyler. Oğlunu erkenden uyandırmasının sebebi, Memet'in öküzleri doyuracak olmasıdır. Memet, gözlerini açar açmaz elini yüzünü bile yıkamadan önce Cula'yı arar. Akşam koyduğu yer olan kalburun altına bakar, onu görünce mutlu olur. Mehmet, Cula ile göz göze geldiğinde, 'Nerede kaldın sağdıç' dediğini duyar gibi olur. Daha sonra Cula'nın bir karga yavrusu olduğunu açıklar. Onu, karga yavrusu satan Taktak Mustafa'dan alana kadar epey dil döktüğünü de belirtir: "*Cula, bildiğimiz karga yavrusu. O, benim kırlarda oyunum, oyuncağım, arkadaşımıdır.*" Cimi (2000, s.16)

Memet, elini yüzünü yıkadıktan sonra annesinin verdiği yiyeceği yanına alır, evden çıkmak için hazırlanmaya başlar. Bütün hazırlıkları bitince Cula'yı kolunun altına alır. Annesi, Memet'e bakar ve gülmeye başlar. Memet, annesinin böyle içten gülmesinin sebebini, Memet, Cula'ya sarılmış olmasına bağlar (17). Memet, evden çıktığında hayaller kurmaya başlar ve bu hayalin başında Cula gelmektedir. Cula'ya adı ile seslendiğinde 'Gak!' diyerek cevap vermesi en büyük arzudur. Bu yanıtı aldığı anda başının adeta göğe ereceğini düşünür: "*Hani şöyle candan bir 'Gak!' deyiverse, belki göğe degecek başım.*" Cimi (2000, s.18)

Memet, Cula ile beraber öküzleri doyurmaya gider; İğdeyokuşu'nu çıkınca soluklanır. Öküzler çalı diplerindeki otları yerken, Memet torbasını çözmeye başlar ve içinden yumurtalı ekmeğini çıkarır. İlk ısırığını yutmak üzereyken aklına Cula'nın da aç olabileceği gelir ve hemen yemeğini onunla paylaşır: "*Ben doyunuyorum, ama o aç. Olmaz! Ellerimle ağzını açıp yumurtamdan biraz da ona veriyorum.*" Cimi (2000, s.20) Cula, yumurtayı yutamayınca susadığını düşünür ve Suçikan'a varınca ona hemen su vereceğini söyler: "*Görüyorsun seni nasıl seviyorum. Suçikan'a varıncaya dek dayan. Orada su içireceğim.*" Cimi (2000, s.20) Memet, Suçikan'a varınca ilk işi öküzleri salar, Cula'yı ayağından çalılara bağlar ve çekirge avına çıkar. Cula, çekirgeyi çok sevdiği için topladığı çekirgeleri ona getirir, yedirmeye çalışır: "*Bu kez ağacın altına oturup kargamı beslemeye çalışıyorum... Umarım çekirgeleri severek yersin. Haydi aç ağzını, aç! Bak senin için toplandı bunlar.*" Cimi (2000, s.21-22, 24)

Memet, bir sabah uyanınca, gözlerini açar açmaz annesini arar. Aklından, annesinin kendisine seslenmiş, kendisinin ise bu seslenişi duymamış olabileceğini geçirir.

Annesinin hemen ardından aklına kargası gelir, hızla yataktan kalkar, kalbura yönelir. Kalburun altına baktığında kargasını göremez. Karganın olduğu yerde artık etrafa gelişigüzel bir şekilde saçılmış tüyleri vardır. Memet, kargasının tüylerini görünce ona bir şey olmuş olmasından endişe duyar ve üzülür: *“Gelişigüzel saçılmış tüyleri vardı ortalıkta. Bu durum, kötü bir şeyler çağrıştırdı bana. Onulmaz üzüncü duydum. Korktum. Anama koştum. Anam, harç evinde sac üstünde ekmek yapıyordu. Selam vermeyi bile unutarak ‘kargam!’ deyip ağlamaya başladım.”* Cimi (2000, s.35-36)

Memet, Zafer öğretmeniyle konuşur ve Çifteler Köy Enstitüsüne gitmeye karar verir. Memet’in babası izin vermediğinden dolayı bu okula Memet, öğretmenin maddi ve manevi desteği ile gizlice gidecektir. Bir sabah Memet uyanır ve yatakta oyalandığı sırada babası yanına gelir, kalkıp öküzleri taramasını ister. Memet hemen yataktan fırlar, yüzünü bile yıkamadan Akdana ve Karadana’nın yanına gider. Memet, Akdana ve Karadana ile birlikte uzun bir süre geçirdiklerini düşünür, içinde onlara karşı bir sevgi hisseder: *“Belki bugün son kez, ya da ancak bir iki kez daha görebilecektim onları. Doyasıya sevip hizmetimi esirgemeyecektim.”* Cimi (2000, s.92)

Ebru’ların Tatili romanında Cem ve Işıl, anneannesinin evine gelirler ve kapıyı çalarlar. Kapıyı anneanneleri değil, Kiraz açar, içeri girerler. Kiraz; Cem ve Işıl’a anneanneninin dışarıya çıktığını, kısa bir süre sonra geleceğini söyler. Cem ve Işıl, içeriye girer girmez, Şeker’le Biber, bacaklarına dolanır. İki çocuk, Şeker’le Biber’i sevmeye başlar: *“Kiraz’ın sözlerini zor anlayabildiler. Çünkü Şeker’le Biber kapı zilini duydukları anda gelenleri karşılamaya koşmuşlardı. İki birden çocukların dizlerine tırmanmaya ve dikkatlerini çekmek için çeşitli numaralar yapmaya başladılar. Yerlerde yuvarlanıyor, tatlı sesler çıkarıyorlardı. İki çocuk oldukları yere çömelip onları okşamaya başladılar.”* Kuglin (2000b, s. 7)

İki kardeş olan Ebru ve Burcu, aileleriyle beraber, farklı bir eve taşınır. Evlerini, okullarını, arkadaşlarını ve geride bıraktıkları semti çok özlerler. Yeni taşındıkları bu eve içleri bir türlü ısınmaz, üzüldüklerini her seferinde belli ederler. Ebru ve Burcu’nun annesi ile babası çalıştığı için ev hâlâ toparlanmamış, eşyaların bulunduğu koliler açılıp ev olması gereken düzenine getirilememiştir. Bu sebeple bir gün evi düzenlemek için Emeti teyze gelir, kızlara selam verir. Kızlar, canları sıkıldığı için Emeti teyzeyle yardım etmek isterler. Bir süre yardım ettikten sonra Emeti, kızlara

dışarı çıkıp parka gitmelerini söyler. Burcu ve Ebru, Emeti'nin ısrarı üzerine dışarı çıkarlar ve Etepete parkına giderler. Bu parka adeta hayran kalırlar ve parkın içinde bulunan hayvanları sevmeye başlarlar. Burcu ve Ebru'nun hayvanlara olan sevgisi romanda şu sözlerle verilir: *“Hayvanlar o kadar hoşlarına gitti ki, Kiraz engel olmasa Burcu birkaç tanesini eve götürmeye kalkıyordu.”* Kuglin (2000b, s. 42)

Anneanne, tatil yapmak için Bodrum'a gitmeye karar verir, otobüse biner ve ertesi gün Bodrum'daki otele varır. Yazar/anlatıcı, Sevinç Hanım'ın kırık olan ayağının yol boyunca ağrıdığını ve şiştiğini söyler. Sevinç Hanım, otele girince çantalarını girişte bırakır ve bara doğru iner, fakat barda kimseleri bulamaz. Bu sırada karşısına otelin köpeği Rambo çıkar. Sevinç Hanım, Rambo'nun yanına çömelir ve onu sevmeye başlar: *“Rambo, güzel oğlum! diye başını okşadı, sen hâlâ yaşıyor musun? Ah canım, iyi ki yaşıyorsun! Nasılsın oğlum? Rambo'nun kuyruğu hızla sallanmaya başladı. Sevinç Hanım kalkınca o da kalkıp, inleyerek doğruldu. 'Yat oğlum sen!' dedi Sevinç Hanım, ama Rambo onun peşine takılmıştı bile.”* Kuglin (2000b, s. 62)

Sevinç Hanım deniz kenarında Hakan ve Taylan ile konuşurken, Ebru bağırp ağlayarak Sevinç Hanım'ın arkasına saklanır. Üçpınar Ebru, Rambo'yu görüp korktuğu için tir tir titremeye başlar ve bağırarak Rambo'nun gitmesini söyler. Sevinç Hanım, Üçpınar Ebru'ya Rambo'nun tanıdık bir köpek olduğunu, ona zarar vermeyeceğini anlatır. Bu sırada, İlkay Ebru, Rambo'ya doğru eğilir ve onu sevmeye başlar: *“Rambo'cuğum, güzelim. Niye yatmıyorsun sen? Teyzeye mi geldin? diye kocaman köpeği okşuyor, o da gözünü Sevinç Hanım'dan ayırmadan kuyruk sallıyordu.”* Kuglin (2000b, s. 71) İlkay Ebru ve Sevinç Hanım, Rambo'yu ne kadar sevse de Üçpınar Ebru, korkmaya devam eder. Sevinç Hanım, Üçpınar Ebru'nun Rambo'ya alışması için onları tanıştırır, artık Rambo'nun onu hiç unutmayacağını belirtir. Üçpınar Ebru, Rambo'nun patisine dokununca içinde ona karşı bir sevgi hisseder: *“İçini tatlı bir duygu kapladı. Dünyayı kucaklamak istiyordu sanki.”* Kuglin (2000b, s. 72)

2.3. Doğa Sevgisi

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Haydar Bey sabah kalkar ve kahvaltı eder. Daha sonra roman okumaya başlar. Onun için roman okumanın ayrı bir tadı, ayrı bir

güzelliği vardır. Bir süre okuduktan sonra gözleri yorulur ve dinlenmek için ara verir. Bu dinlenme molasında yazar/anlatıcı, Haydar Bey'i tasvir etmeye devam eder ve doğa sevgisine de değinir. Haydar Bey, ut çalmayı ve kitap okumayı sevmenin yanında yürüyüşe çıkmayı, doğayla iç içe olmayı seven biridir. Doğaya olan sevgisi onu hayata bağlamaktadır: *“Yürüyüşe çıkmaya, doğayla yüz yüze gelmeye bayılıyordu. Hele ilkyaz geldiğinde... İçi çiçekli duygularla dolup taşar, yaşama daha bir sıkı bağlanırdı.”* Güneş (2000, s.33)

Haydar Bey, İpek Sokağı'ndaki Onur Apartmanı'na yeni taşınan bir kiracıdır. Evde bir süre kitap okuduktan sonra üzerini değiştirir ve dışarı çıkar. Bir süre sağına soluna bakar. Bu sırada apartmanın bahçesinin bakımsızlığı dikkatini çeker. Daha önce oturduğu apartmanların bahçelerini o düzenlemiş, çiçeklendirmiştir. Onur Apartmanı'nın bahçesinin bakımsızlığı ve çevreye duyarlı kimsenin olmaması onu şaşırtır. Çünkü Haydar Bey, doğayı seven ve çevresine karşı duyarlı olan bir karakterdir: *“Bu sırada apartmanın boş bırakılmış kocaman bakımsız bahçesi gözüne iliştiriyor, şaşırtıyor. Kâğıt kırpıntularından, çör çöpten geçilmiyordu. Onca insan içinde çevre dostu biri yok muydu? O, bir toprak dostuydu da. Bir karış yer, bir çiçek dikilebilecek yer bile önemliydi onun için. Eline kazmayı, küreği bir aldı mı hamur gibi yapardı. Önceki oturduğu apartmanların bahçelerini hep o düzene sokmuş, gül, çiçek cennetine çevirmişti.”* Güneş (2000, s.34)

Haydar Bey, bahçede çalışırken İpek Sokağı çocukları gelir. Haydar Bey çocuklara bahçe düzenlemesini birlikte yapalım mı diye sorar. Çocuklar bu soruyu bekliyorlarmış gibi hemen işe koyulurlar. Fakat araç gereçlerin nasıl kullanılacağını bilmediklerinden aralarında bir karmaşa doğar. Haydar Bey, çocuklara ellerindeki gereçleri nasıl kullanacaklarını uzun uzun anlatır. Bel Haydar Bey'in, Kazma Çetin'in, Kürek Barış'ın, tırmık Caner'in elindedir. Fakat bu sırada başka çocuklar da gelir. Onlar için gereç kalmadığından eli boş kalanlar çevre temizliğine çıkarlar. Doğaya olan sevgileri ve duyarlılıkları bu şekilde romanda işlenir: *“Eli boş olanlar çevre temizliğine çıkıyorlar.”* Güneş (2000, s.51)

Haydar Bey ve İpek Sokağı çocukları el birliğiyle bahçeyi düzenlerler. Üç günde bitirilecek iş, bir günde bitirilir. Çocuklar üzerlerini çırparak eve dönerler. Haydar Bey ise bahçede kalır ve çukur yerleri düzeltmeye başlar. Caner ve Gökçe hakkında

düşünürken öksürük sesiyle irkilir, başını kaldırıp kimin geldiğine bakar. Gelen Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey ve Coşkun Bey'dir. Haydar Bey, Yılmaz Bey ve Coşkun Bey'in denetçi havasıyla bahçede dolaştıklarını görür. Yılmaz Bey, yerden bir avuç toprak alır ve şaşırılmış bir ses tonuyla ne zaman bitirdiniz diye sorar. Coşkun Bey de Yılmaz Bey'e katılır. Haydar Bey, bahçedeki işleri, çocukların desteğiyle daha kısa sürede bitirdiğini söyler. Coşkun Bey, Haydar Bey'i tebrik eder ve bahçeyi bu kadar güzelleştireceğini tahmin etmediğini belirtir. Haydar Bey için bu değişim yeterli değildir. Sadece toprağı temizlemiş ve havalandırmışlardır. Onun aklında bahçeye çiçekler, fidanlar, asmalar, sarmaşıklar ve yaseminler dikmek vardır. Haydar Bey'in içindeki doğa sevgisi romanda şu şekilde yapılandırılır: *“Umudu, beklentisi gözlerinden dışarı taşıyor. Yüreği, toprak sevgisi, doğa sevgisine bürünüyor. Sıcacık beklentilere döndürüyor yüzünü.”* Güneş (2000, s.78)

Caner ve Gökçe, Onur Apartmanı'nın bahçesinde buluşurlar. Bu buluşma onların yalnız olan ilk buluşmalarıdır. Birbirlerine sevdalı oldukları için içlerinde titrek bir coşku vardır. Bahçedeki çiçeklerin ve fidanların üzerine su püskürtmeye başlarlar. İlk buluşmaları olmasına rağmen, içlerindeki doğa sevgisini unutmazlar. Birlikte diktikleri gülleri suladıktan sonra gidecekleri yere giderler: *“Onur Apartmanı'nın bahçesinde Gökçe'yle buluşmuş, şakalaşarak çiçeklerin, fidanların üstüne su püskürtüyorlardı. İşleri bitince gezmeye gideceklerdi.”* Güneş (2000, s.180)

Romanın sonunda, Haydar Bey duyarlı olmayan birçok insanı doğaya karşı duyarlı hale getirir. İpek Sokağı'nda bulunan apartmanların bakımsız bahçelerini İpek Sokağı'nda oturan çocuklarla beraber çiçek bahçelerine çevirirler. Çevre temizliği yapıp, insanları doğaya duyarlı hale getirmek için var güçleriyle çalışırlar. Daha sonra bir akşam İpek Sokağı'nda hep birlikte bir gösteri düzenlerler. Bu gösterinin açılış konuşmasını Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey yapar. Konuşmasında Haydar Bey'in doğaya olan sevgisine ve duyarlılığına da değinir: *“O, bizim uyuyan, çürümeye yüz tutan sevecenliğimizi, duyarlılığımızı uyandırdı. Çöpten, pislikten geçilmeyen çevremiz düzene girdi. Bakımsız bahçelerimiz, gül, çiçek bahçelerine döndü. Bakın şu leylak kokularına, yasemin kokularına. Bakın gül kokularına.”* Güneş (2000, s.210)

İçimde Çiçekler Açınca romanında, Sevda, sabah kalkar ve ailesiyle kahvaltı ettikten sonra okula gitmek için evden çıkar. Durağa doğru yürürken, şubat ayında olmalarına

rağmen, burnuna çiçek kokuları gelir. Sevda, şubat ayında çiçek kokmayacağını bilir fakat doğaya olan sevgisi sebebiyle çiçeklerin kokusu burnuna geliyormuş gibi hayal eder: “Sevda, badem çiçeklerinin kokmadığını bildiği halde, sanki onların kokusunu aldı, bir yerlerden de burnuna ayva kokusu geldi. Oysa ki ayva ağaçlarının gelinlik giymesine daha çok vardı. Ya sarı gül kokusuna ne demeli? Onu burnu nereden aldı? Daha güller açmazdı ki, açsa da kokmazdı, hem neredeydi bu apartmanlar arasında sarı gül?.. Burnu öyle istiyordu Sevda'nın. Şubatın on altısındaydı doğa, Sevda da on altısında...” İzgü (2000, s.15)

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanı, doğanın tasviriyle başlar. Güneşin doğuşu tasvir edildikten sonra yazar/anlatıcı, konu edinilen kasabanın insanların şanslı olduğunu belirtir. Bu şansın sebebini ise, her gün bu güzel manzarayı yaşayabileceklerini düşünmesine bağlar. Fakat, bu kasabada yaşayan kimse doğanın güzelliğinden dolayı mutlu olduğunun farkında değil der. Doğanın mutluluğa katkı sağladığını “Doğanın yaşamlarına sağladığı katkının, aslında kendilerine verilmiş bir armağan olduğunun farkında değillerdi.” (7) cümleleriyle anlatır. Kasabada yaşayan insanların, bu ortamı daha da güzelleştirmek için çaba harcamadığını, günlük yaşamın sıradanlığına kendilerini kaptırdıklarını da belirtir. Bu sıradanlıktan sıkılan az sayıdaki gençlerden biri de Engin'dir. Engin, hemen her gün olduğu gibi sabah erkenden kalkar ve deniz kenarına doğru yürür, denizi izler: “Gecenin serinliğini hâlâ üzerinde taşıyan kumların üzerinde bir süre dolaşıp, dağıttı uyku sersemliğini. İyice açıldı. Sonra ahşap iskeleye yöneldi. Ucuna kadar ilerledi. Durdu orada. Denizi seyretti. Rengi gittikçe maviye dönen denizi.” Atilla (2000, s.8)

Bir sabah Engin, Nilüfer'i balkonda görür ve günaydın der. Kısa bir sohbetten sonra, Nilüfer'e kahvaltının hazır olduğunu söyler ve aşağıya davet eder. Nilüfer, annesi hâlâ uyuduğu için odada durmasına gerek olmadığını düşünür ve aşağı iner. Engin, Engin'in annesi ve Nilüfer kahvaltı yapmaya başlarlar, sohbet ederler. Yazar/anlatıcı, denizden gelen esintinin sohbeti güzelleştirdiğini belirtir. Doğaya olan sevgi romanda “Denizden gelen ve aslında pek de fark edilmeyen bir esintiyle, kocaman yapraklarını doldurup doldurup dalgalandırıyorlar ve böylece ürettikleri karmakarışık hışırtıyı serpiyorlardı sözcüklerin üstüne. Elbette bunun da payı vardı söyleşinin gittikçe güzelleşmesinde.” Atilla (2000, s.17) cümleleriyle kendini hissettirir.

Nilüfer, pansiyonun lokantasından çıkar ve kumsala gider. Kumsalda bir süre yürür ve büyük bir taşın üzerine oturur. Biraz daha uca otursa ayakları denize değecektir. Bu sırada, denizin irili ufaklı taşlarla çıkardığı sesleri dinlemeye verir kendini. İçi huzur ve yaşama sevinci dolar. Nilüfer'in doğaya olan sevgisi şu cümlelerle romanda anlatılır: *“Denizin saydamlığı, suyun altında kalmış her kayanın üzerinde, ağ örgüsü ya da balık pulları gibi birbirine geçen ışıltılı görüntüler oluşturuyordu. Nilüfer, denizin kıvıltısına bağlı olarak sürekli boyut değiştiren bu gözenekli görüntülerden bir türlü gözünü ayıramıyordu. Gerçekte olmayan, ama taşların rengine göre kimi zaman altın sarısı, kimi zaman da çimen yeşili çizgiler salgılayan bu gözenekler, Nilüfer'in yaşama sevincini gittikçe artırmaya başlamış ve bu sabah oldukça bozuk olan moralini az da olsa düzeltmişti.”* Atilla (2000, s.130)

Nilüfer, ertesi gün pansiyondan ayrılacaktır. Masada oturmuş düşünürken Engin gelir ve Nilüfer'in yanında durur. Nilüfer'e Esta Pansiyon'a gidecektik hani der ve öğleden sonra gitmeye karar verirler. Engin işine döner, Nilüfer de sahile gider. Güneşin oluşturduğu gölgeleri izler ve bir süre yürür. Gördüğü her şeye ilk kez görüyormuş gibi bakar. Bir daha uzun bir süre böyle bir manzarayı göremeyeceğini bildiği için belleğine adeta kazır. Daha sonra, kasabada doğayla iç içe yaşamının güzelliğini düşünür: *“Biz kentte nasıl da yoksunuz bu duygudan? Koskoca binaların arasında üşümenin de terlemenin de tadına varamıyoruz. Doğayı yitirdiğimizi ve onu ancak böyle yılda üç-beş gün bulabileceğimizi anladım burada. Ne acı! Evet, yaşıyoruz, ama doğaya aykırı bir biçimde... Denizi, otları ve kayaları görmeden... Sürünen, yüzen ve uçan bir sürü yaratığı tanımadan... Gün gelip de öldüğümüzde bunların eksikliğini duyarak gideceğiz bu dünyadan. Yazık!”* Atilla (2000, s.202)

Burukluk romanında Zehra, yıkadığı pikeyi alır ve asar. Geriye döndüğünde, kızı Yasemin'in uyukladığını görür ve kovayı temiz suyla doldurması için seslenir. Yasemin, isteksizce kalkar ve kovayı alır. Kovadaki yarım suyu yere dökmek yerine, çiçeklerin üzerine döker: *“Kovadaki yarım suyu yere dikilmiş olan sardunyalardan üzerine boşalttı.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.10)

Kahraman, kış aylarında boş duran Burak Sitesi'nin de bekçiliğini yapar. Burada oturan her daire sahibinin, istediği zaman gelip evine yerleştiği anlatılır. Sadece Orhan Bey adında bir daire sahibinin nisan ayının ortalarında geldiği belirtilir. Bu sitenin

yöneticiliğini de Orhan Bey yapar. Orhan Bey'in doğaya duyarlı bir karakter olduğuna gelir gelmez bahçede düzenleme yapmasıyla görülür: *“Orhan Bey gelir gelmez kolları sıvar, bahçenin düzenlenmesi işine girişirdi... Bahçe temizlenir, çapalanırdı. Gübre alınıp elenir, çiçek tohumları ve fideleri bulunur, ekilirdi. Bütün bunlar mayıs ayında biterdi.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.20)

Yasemin, sahil boyunca yürür ve bir kayanın üzerine oturur. Yazar/anlatıcı, Yasemin'in ayaklarını topladığını ve hemen önünde duran mavi suyun parmaklarının, piyano çalan parmaklar gibi kumsala dokunup durduğunu anlatır. Yasemin, bu sırada elini uzatır ve iki küçük çocuk gibi selamlaşırlar: *“Tokalaşan iki küçük çocuk gibi el sıkıştılar. ‘Merhaba sevgili deniz.’ dedi içinden. Deniz de aynı şeyleri söyler gibi şırıldıyordu.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.26)

Romanın ‘Mantar’ adlı bölümü, Kahraman'ın sabah erkenden kalkmasıyla başlar. Motelin altını üstünü yoklar ve duvar dibinde açmak üzere olan gülleri sular Çakmakçioğlu (2000a, s.53).

13. *Engel* romanında Nurettin Usta, hayvanları sevmenin yanında doğayı da sever. Çalıştığı kulübe, evinden getirdiği elma fidesini diker ve arada o fideyle konuşur. Diğer seyis arkadaşlarının dalga geçmesine aldırılmaz: *“Nasılsın? Büyüyor musun? Büyüyüp de elma verecek misin? Susadın mı? Su ister misin? Diğer seyis arkadaşlarının ‘Ne o cevap aldın mı?’ diye dalga geçmelerine hiç aldırılmaz. Aldım elbet der. Siz duymuyorsanız ben ne yapayım?”* Ünal (2000, s.11)

Park romanı, bir parkın anlatılmasıyla başlar. Yazar/anlatıcı, parkın içinde bulunan çınar ağacını, on yıl önce, burada henüz park yokken bekçinin diktiğini belirtir. Bekçinin doğaya olan sevgisi şu cümlelerle verilir: *“Bekçi, bu diktiği ağaçları, elleriyle sular ve çocuklardan korurdu... Ağaçlara çocukları gibi bakıyor. Onlar benim elimde büyüdüler diyor, başka bir şey demiyor.”* Çakmakçioğlu (2000c, s.4)

Park çevresinin mektup dağıtıcısı olan Nuri Hız, saat onda dağıtıma çıkar. Yazar/anlatıcı, Nuri Hız'ın kısa boylu, tıknaz ve kalın enseli olduğundan bahseder. Nuri Hız'ın on iki sokaktan sorumlu olduğunu, en çok Nergis Sokağı'nı sevdiğini belirtir. Bunun sebebi, Nergis Sokağı'ndaki evlerin önünün çiçeklik olmasıdır:

“Çiçeklere tutkun Nuri Hız, eline aldığı mektuplar içinde bu sokağa ait olanları gördüğü zaman çok seviniyordu.” Çakmakçioğlu (2000c, s.72)

Karabasan romanı, büyük bir dağın eteğinde, büyük bir ovanın başlangıcına kurulan bir yerleşim bölgesi anlatılarak başlar. Yazar/anlatıcı, bu yerleşim bölgesinde, büyük bahçesi olan bir okulun bulunduğunu söyler. Öğrencilerin, her yıl, bu bahçeye fidanlar ettiklerini belirtir: *“Çeşitli ağaçların bulunduğu bu bahçeye öğrenciler, her yıl yeni ağaç fidanları dikerlerdi.”* Soytürk (2000, s.7)

Kumru romanında, yazar/anlatıcı, sahilde dalgaların büyüdüğünü, denizin çocukların ayaklarını çok sevdiğini belirtir. Sanki onları yakaladığında kahkahalarla gülmektedir. Çocukların da denizdeki dalgaları sevdiği ve haz aldığı şu cümle ile verilir: *“Çocuklar da bu uzanıp çekilen küçücük köpüklü sulara basmaktan haz duyarlardı.”* Çakmakçioğlu (2000b, s.17)

Süleyman, yolda yürürken motelin önündeki borazan çiçekleri dikkatini çeker ve onları çok beğenir. Kendi bahçesine de dikmek ister. Süleyman’ın çiçeklere olan sevgisi şu cümlelerle verilir: *“Küçük bir motelin önünde borazan çiçekleri açmış, bir zeytin ağacına sarılmıştı. Mavi ile yeşil ortası bir renkle gökyüzüne bakıyorlardı. Hiç bu kadar güzel çiçek rengi görmemişti. Dönüşte onun tohumlarının nereden alınacağını öğrenmeliydi. Arka bahçesi bunlarla dolu olsaydı ne kadar güzel olurdu.”* Çakmakçioğlu (2000b, s.135)

Kınalı Güvercin romanında, dedesi ve Özgür, Kültürpark’a gitmek için yolda yürümeye başlarlar. Özgür, dedesinin elinden tutar ve eşyaların sergilendiği vitrinlere bakarak Kültürpark’a varırlar. Yazar/anlatıcı, geçtikleri yerlerin tertemiz olduğunu; çam, okaliptüs ve çiçeklerle kaplandığını, insana huzur verdiğini söyler: *“Geçtikleri yerler, çevre tertemizdi, pırıl pırıldı. Yolların ortasında kalan kaldırımlar yemyeşil çim ve çiçeklerle kaplanmıştı. Çam, okaliptüs, palmiye gibi ağaçlarla süslenmişti. Duru sularla dolu havuzların kıyıları insan, hayvan figürleri ile bezenmişti. Fısıkiyeler, renkli çiçekler, göz dolduruyor, insana tatlı bir rahatlık veriyordu.”* Kaplan (2000, s. 61)

Türkü Çocuk romanında, Ozan'ın annesi, Ayşe'nin okuldan ve yurttan oda arkadaşı olduğunu belirtir. Ayşe, adeta bitki ve hayvan edebiyatında yetkin bir uzman gibidir. Ozan'ın annesi, Ayşe'nin evini bitki cennetine benzetir ve elinde adeta çiçek yetiştirme özelliği olan bir bereket olduğunu söyler. Ayşe'nin çiçeklere olan sevgisi romanda şu sözlerle verilir: “*Ayşe'nin evi kuş-hayvan cennetidir. Aynı zamanda bitki-çiçek cennetidir... Onları sever, okşar, onlarla konuşur.*” Saygınar (2000, s.38)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, sahili dolduran çay bahçelerinin keyfine doyum olmadığını söyler. Eğer bir ağacın altına oturulduysa bu keyfi anlatmaya kelimelerin yetmediğini belirtir. Daha sonra, aradan geçen zamanla ağaçların bir bir yok olduğunu anlatır. O kaybolan ağaçları kendilerinden biri olarak değerlendirir: “*Yıllardır gölgelerinde oturduğumuz ve adeta bizden biri haline gelen ağaçlar, tarihe mal olmak sürecine giriyor. O canım yeşillikler, bazı kişilerin cüzdanına girecek yeşil mangırlar yüzünden dünyayı terk ediyor.*” İğci (2000, s.53)

Gizemli Koltuk romanı, Gökdüş'ün okuldan eve gelip, bahçe kapısından içeri girmesiyle başlar. Gökdüş bahçeye girince hemen eve girmez, orada bir süre durur ve bahçedeki çiçeklerin kokusunu içine çeker, keyifle birkaç soluk alır: “*Dedesinin çiçekleri nasıl da açmışlardı; güllerin, şebboyların, hanımellerinin, yaseminlerin kokusu havayı kaplamıştı. Biçim biçim, çeşit çeşit, renk renk çiçekler hafiften esen rüzgarla başlarını sallıyorlardı. Keyifle birkaç derin soluk aldı.*” Uçuk (2000a, s.5) Daha sonra ciğerlerinin çeşitli çiçeklerin kokusuyla doldurduğunu anımsar ve bahçelerinin bir cennet olduğunu mırıldanır.

Bu sırada bahçe düzenlemesini yapan dedesini hatırlar. Yazar/anlatıcı, Gökdüş'ün dedesinin çok hoş, çok değişik bir karakterinin olduğunu belirtir. Gökdüş, dedesini peygamber gibi biri olarak değerlendirir. Bunun sebebi, dedesinin doğaya olan sevgisidir: “*Ama o, doğa canlılarının, çiçeklerin, ağaçların, kuşların, yani hepsinin peygamberiydi. Hem de onların gizli dillerini anlayan, onlarla konuşan biriydi.*” Uçuk (2000a, s.5)

Gökdüş, bahçedeyken dedesini düşünerek gülümser. Daha sonra fırtınaların kırıldığı dalı, dedesinin, ortopedi uzmanı gibi onardığını ve ona sevgiyle yaklaştığını hatırlar: “*Fırtınanın kırdığı bir dalı usta bir ortopedi uzmanı benzeri kırık yerine yerleştirir,*

ilaçlar, sargı beziyle sarardı. Artık o dal kuruyup ölebilir miydi hiç. Çünkü sık sık yanı başına gider, şefkatle, sevgiyle onunla konuşur, onu güçlendirirdi.” Uçuk (2000a, s.6) Daha sonra kırık dala bakarak o da konuşmaya başlar ve iyileşeceğini anlatır: *“Korkma güzel yeşil dal, korkma. Aleksî Aleksandroviç Dede seni sadece ilaçlayıp sarmadı, şifalı soluğu ile okudu, üfledi de. Ama sen de gayret et, yaşama dört elle sarıl.” Uçuk (2000a, s.6)*

Yaşamı Tartan Terazi romanında kahraman anlatıcı, şenliklerde uçurtma uçurup yorulduğunu ve bu sebeple de bir ağacın altına uzanıp dinlenmeye çekildiğini belirtir. Bu sırada yüzünde bir gölge hisseder ve başını çevirir. Kahraman anlatıcının dedesi eğilir ve sevgiyle elini tutmasını, doğrulmasını ister; onunla küçük bir yolculuğa çıkacaklarını belirtir. Kahraman anlatıcı, uzandığı yerden kalkar ve uçurtmasını çantasına koyup ağır adımlarla dedesi ile birlikte tepenin ucuna doğru yürür. Dedesi ile geçtikleri patika yolun iki yanı da çiçeklerle ve otlarla bezelidir. Kahraman anlatıcı, bu yolda bulunan çiçekleri okşar, onlarla konuşur: *“Bazen önüne geçerek, bazen arkasında kalarak çiçek topluyor, onları okşuyor, kendimce sohbet ediyordum, üstlerinde uçuşan arı ve kelebeklerle...” Başaran (2000, s.4)*

Kısa bir süre sonra kahraman anlatıcı ve dedesi, küçük yolculuklarının sonuna gelirler. Zirveye vardıklarında kahraman anlatıcı neredeyse küçük dilini yutacak gibi hisseder. Gördüğü güzelliği olağanüstü bir güzellik olarak değerlendirir. Kasabalarının yanında yükselen bu tepenin zirvesinden kasabaları, yemyeşil bir denizin ortasına yerleşmiş bir adacık gibi gözükür. Nergislerin morluğu, papatyaların aklığı ve gelinciklerin kıvrıklığı adeta buraya farklı bir görüntü katar. Kahraman anlatıcının doğaya olan bu sevgisi ve duyduğu coşku romanda şu cümlelerle verilir: *“Suyun ferahlığını, çiçeklerin kokusunu, göğün maviliğini seyretmekten, küçük çığlıklar atarak bir o yana bir bu yana koşmaktan yorulmuştum. Çok mutluydum. Ne kadar güzeldi her şey. Kasabamız kutsal kitaplarda anlatılan cennetin içindeydi sanki. Ağaçların üzerindeki top top manolyaların, mimozaların kokuları, yaseminlerin ince ince salınmaları şaşkına çevirmişti beni. Bu görüntü, bu koku, göğün berraklığı ve yemyeşil doğanın sunduğu harika duygularla oturup tatlı düşlere daldım.” Başaran (2000, s.5)*

Kahraman anlatıcısının dedesi, atalarının başına gelen hadiseyi anlatmaya başlar. Atalarının yaşadığı kasabada bir Bülbül Deresi olduğunu, bu derenin insanlara huzur

ve mutluluk verdiğini fakat bir gün suyunun bulanık akmaya başladığını söyler. Daha sonra, kasabada yaşayan insanlar, seçtikleri kişileri, derenin başına gönderirler ve bu bulanıklığın neden kaynaklandığını öğrenmek isterler. Seçilmiş olan kişiler atlarına binip, sorunu çözmek için gözden kaybolurlar. Aradan günler, haftalar geçer ve önder üç atlı kasabaya gelir. Bülbül Deresinin sonuna vardıklarını, mola verip beklediklerini ve bu sırada her yerin altın kesilmiş olduğunu anlatıp; insanların altından elbiseler giydiğini, harıl harıl altın aradıklarını söylerler. Üç atlıyla gelenler, sudaki altını daha iyi ayırıştırabilmek için dereye bir ilaç koyduklarını bu sebeple balıkların öldüğünü fakat balığın altından daha önemli olmadığını anlatmaya başlarlar. Şerbet Köyü halkına seslenirler ve kol gücü ile çalışıp zengin olamayacaklarını vurgularlar. Derenin üst kısmında hakimiyetini sürdüren Bey, altının her şeyden daha önemli olduğunu, onların da kendisine itaat eder ve emirlerini yerine getirirlerse zengin olabileceklerini söyler ve Bülbül Deresinin başlangıcına geri gider. Kısa bir zaman sonra, dere daha kötü bir hal alır ve herkes hastalanmaya başlar. İnsanlar çaresizlikle kıvranmaya başlarlar. Bu sırada Bey'in adamları kasabaya gelir ve bu dertten onları kurtarabileceklerini, ancak kutsal saydıkları ormanı Bey'e vermelerini istediklerini söylerler. Köy meydanını bir sessizlik sarar ve kısa bir süre sonra uğultu ve homurtuya döner. İnsanlar, orman karşılığında altın sahibi olacakları için Bey'in teklifini kabul ederler. Meydanda, kasaba halkına, her kesilen ağaç için bir nohut büyüklüğünde altın verileceği duyurulur. Bu ağaç kıyımına üzülenler, sadece çocuklar olur ve ağaçların kesilmesini istemezler. Altınlarının onların olmasını istediklerini, ağaçları kesmemelerini söylerler: *“Testereler bu kez kayısı ağaçlarını inim inim inleterek söküp atmış yerlerinden. Pespembe, bembeyaz, ılık, titrek yapraklar çiçekler acıyla, çiğliklerle kapaklanmış toprağa. Çocuklar yemyeşil çiçekli dalların üzerine atılmışlar hep birlikte. ‘Yeter... Yeter... Nohut iriliğindeki altınlarımız, yiyecekleriniz sizin olsun kesmeyin portakal, limon ağaçlarımızı, nar ağaçlarımızı, zeytinlerimizi, asmalarımızı, keçiboynuzlarımızı...’ diye avaz avaz bağırip ağlamışlar.”* Başaran (2000, s.26)

Çatalçay'ın Çocukları romanı, kahraman anlatıcı olan Alişan'ın evini on yıl önce yaptırdığını, daha önce ise bu evin yerinde bir Rum evinin olduğunu belirtmesiyle başlar. *Çatalçay'ın* Alişan'a verdiği keyif romanda şu sözlerle verilir: *“Çatalçay'ın ovayı gümüş bir kemer gibi sarışını seyretmek, şırlıtlı akışını dinlemek yaşlılık yıllarımın en büyük keyfi oluyor.”* Akçagüner (2000, s. 5)

Suten, 23 Nisan konuğu olan Niko ile dedesi Alişan'ın evine gelir. Kapıdan içeri girer girmez Niko'ya, dedesi Teo'nun çocukluk arkadaşı Aliş'in karşısında olduğunu söyler ve dedesini gösterir. Niko'ya, dedesinin şimdi böyle yaşlı olduğuna bakmamasını, Teo ile arkadaşlarken onların da çocuk yaşta olduğunu belirtir. Dedesi şaşkınlık içerisinde Niko'ya bakar ve yorgun, yaşlı yüreği delice çarpmaya başlar, hızla terler. Teo'nun torunu Niko'yu karşısında görmek, Alişan'ı çok mutlu eder. Niko'nun elinden tutar ve pencerenin önüne getirir. Karşıdaki ovanın ortasında akan çayı gösterir. Bu çayın önemini şu sözlerle anlatır: *“Şimdilerde az aktığına bakma. O zamanlar pek boldu suyu. İki kol birbirine kavuştuktan sonra özlem giderirce coşkuyla çağıldayıp dururdu. Sıradan bir çay değildi bizim için. Çatalçay. Bereketimizdi, eğlencemizdi, şenliğimizdi. Arınıp paklanışımızdı.”* Akçagüner (2000, s. 10)

Afacanlar Kulübü romanında Akın ve Okan'ın yaşadığı kasabaya akrabaları gelecektir. İki kardeş, gelen misafirlere karşı nasıl davranmaları gerektiğini kendi aralarında konuşurlar. Okan, Akın'a anneannesinin ve dedesinin, kuzenlerine saygılı davranmalarını isteyeceğini belirtir. Anneanne ve dede kelimesi geçer geçmez, iki kardeşin içine adeta bir neşe dolar. Yazar/anlatıcı, Akın ve Okan'ın anneanesi ve dedesi hakkında bu sırada bilgi verir, neden köyde yaşadıklarına, müstakil bir ev yaptırdıklarına değinir. Akın ve Okan'ın dedesinin, şehirden kasabaya taşınmasının en önemli sebeplerinden biri doğa ile iç içe müstakil bir evde yaşama isteğidir: *“Bahçe, dedelerinin bahçesiydi. Yıllar önce dedesi, kasabanın kenarındaki bu araziyi satın almıştı. Kendi oturabileceği, mütevazı bir ev yaptırmış; doğayla baş başa, gürültüden uzak yaşamayı tercih etmişti. Kasabanın içi, taş yığınının dönüşmüştü. Apartmanlar yükselmiş, bahçe ve toprak giderek azalmıştı. Dede: Havasızlıktan bunalıyorum. Derdi. Sonra çareyi; uzakça da olsa eski evini satıp, yeni bir yer edinmekte bulmuştu. Bahçesini çok severdi. Çocuklar için; tavuklar taze yumurta, ineği ise süt verirdi.”* Leblebicioğlu (2000, s 4)

Ali Rıza Bey, Afacanlar Kulübünü yanına alır ve memuriyet yıllarından arkadaşı olan Osman'ın köydeki evine götürür. Çocuklar, bütün gün büyük bir heyecan içinde açık havada oyun oynarlar. Yazar/anlatıcı, bunun büyük bir güzellik olduğunu şu sözlerle belirtir: *“Ne büyük güzellikti. Doğa, bütün haşmetiyle yanı başlarındaydı. Yaprak kıpırtısı bile, ayrı bir hissediydi. Doğayı yaşamaktı, duymaktı. Alabildiğine yeşil*

çayırklar, şırl şırl akan dere, duygularını ince ince işliyor gibiydi.” Leblebicioğlu (2000, s 30, 33, 46, 189)

Ali Rıza Bey, torunlarını sabah erkenden uyandırır ve hep beraber bahçeye inerler. Yazar/anlatıcı, havanın temizliğinin ve hafif serinliğinin gönüllere hitap ettiğini söyler. Çocuklar bitkilerin üzerinde oluşan çiğ tanelerini heyecanla incelemeye başlarlar ve pırlantaya, inciye benzediğini söylerler. Okan ve Akın, kuzenlerine çiğ tanelerinin oluşumunu anlatır. Aslı, çiğ tanelerinin nasıl oluştuğunu daha önceden öğrendiklerini fakat böyle bir güzellikte olduğunu bilmediklerini söyler: “*Çiğ taneciklerinin nasıl meydana geldiğini öğrenmiştik ama, ne yazık ki bugüne kadar, böyle bir güzellik sergilenebileceğinin farkında bile değildik.*” Leblebicioğlu (2000, s 49) Güneş, çiğ damlalarının üzerine vurur ve tanecikler olanca güzellikleriyle güneşin rengini yansıtır. Aslı, ıslık ıslık binlerce taneciğin en güzel renkleri sergilediğini görür ve Okan’la Akın’a dönüp şehirde değil kasabada yaşadıkları için şanslı olduklarını söyler: “*Şanslısınız! Bu güzelliklere, bizim kadar hasret değilsiniz. En azından dedemizin bahçesinde görebiliyorsunuz. Bizlerse; bunları görmeseydik, bu eksik yanımızın farkına bile varamayacaktık.*” Leblebicioğlu (2000, s 51)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Eti, Tahsin, Safiş ve Dilek Prag’ın sokaklarında dolaşırlar. Köprü başında ufak bir mola verirler ve Dilek, sokak lambalarının suda titreşimini izler. Tahsin bu sırada, ne zaman gökyüzüne baksa çocukluğunu hatırladığını söyler. Daha sonra o yoksulluk yıllarında unutamadığı en güzel şeyin geceleri damda yıldızları izlemek olduğunu belirtir ve duyduğu hazzı şu cümlelerle aktarır: “*Çocukken yaz geceleri damda yatarıdık. Gece yaralarına kadar uyumaz, yıldızları seyrederdik kardeşlerimle. Tadına doyulmaz anlardı... O yoksulluk içinde unutamadığım en güzel anımdır bu.*” Tankut (2000, s. 178)

Dost Kuzenler romanda Kutay’ın babası, kahvesini içer ve oğluna dönüp birlikte yürüyüşe çıkmak istediğini söyler. Kutay, babasının teklifini kabul eder ve beraber evden dışarı çıkarlar. Birlikte çimenlerde yürürken babası, doğanın güzelliğini anlatmaya başlar ve oğlu ile diğer çocukların burada doğayla iç içe oldukları için çok şanslı olduğunu söyler: “*Ne güzel bir hava, şanslı çocuklarsınız. Şehirde yaşayan pek çok çocuk şu yeşillikten mahrum. Of be! İçim açıldı.*” Tosyalı (2000, s.30)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, sabah hayvanları otlatmak için yola koyulur. Bir süre yürüdüktan sonra teyzesinin evinin önünden geçer. Bu sırada birisinin kendisine seslendiğini duyar, arkasını döndüğünde teyzesini görür. Teyzesi, Mehmet'e, kuzeni Elif'i de alıp birlikte hayvanları otlatmaya gitmelerini rica eder. Memet, teyzesinin bu teklifini kabul eder ve Elif'le otlağın olduğu yere doğru yürümeye başlarlar. Memet, otlağa vardıklarında bir süre etrafına bakar ve kırlardaki akasyaların çiçek açtığını, çok güzel koktuğunu söyler. Daha sonra bu ağaçlardan köye de dikilir mi diye sorar: “*Elif diyorum, şu ağaçlar bak ne güzel. Köy içinde bunlardan hiç yok. Tren yolu boyunca akasya dolu. Buralara bunları kimler dikmiş dersin? Köye dikilse olmaz mı? Olur sanırım, akıl edip, bir deneyen olmamış... Bir an doğanın güzelliğine dalıp gitmiştik Elif'le*” Cimi (2000, s.53-54, 129)

Süper Gazeteciler romanının ‘Süper Gazete Manşetleri’ bölümü, Evren'in, hazırladıkları gazeteyi okumasıyla başlar. Yazar/anlatıcı, Evren'in gazeteyi bir gece önce her satırını bilgisayara geçirmemiş gibi heyecanla bir kez daha okuduğunu belirtir. Gazetenin ilk sayfasının konusu, ‘Mahallemizdeki Kuş Sesi’dir ve bu konuyu Yener annesinden esinlenmiştir. Yazar/anlatıcı bu esinlenişin hikâyesini de anlatır. Bir pazar sabahı Yener ve annesi salondaki pencerenin önüne kahvaltılarını hazırlarlar. Annesi, Yener'e döner ve evlerinin kuş sesleriyle dolu bir bahçeye bakıyor olmasını büyük bir şans olarak değerlendirir: “...*annesi 'Ne şanslıyız! Herkesin penceresi çöplüğe ya da betona bakar, biz kuş sesleriyle dolu bir bahçeye bakıyoruz. Bunun değerini bilmeliyiz oğlum.*” Akal (2000, s.21)

2.4. Arkadaşlık

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında arkadaşlık konusu sıkça işlenmektedir. Hatta roman, arkadaş olan bir grup üzerinden şekillenmekte, onların hikâyesini anlatmaktadır. Roman, iki arkadaşın tasviriyle başlar. Gökçe ve Yeşim, Onur Apartmanı'nın önündeki biriket duvarının üzerinde oturur. Konuşurlarken bir yandan da etrafi gözden geçirirler. Bu sırada mahallede bir kız görürler. Bu kıızı ilk kez görmüşlerdir. Gökçe kıızı kıskanır ve affilli olduğunu söyler. Yeşim, gülerek Gökçe'ye affilli kelimesinin ne demek olduğunu sorar. Gökçe ise anlamını bilmediğini söyler ve Yeşim'in gülmesinden rahatsız olur. Hınzırlığının üzerinde olduğunu anlar. Bu davranış her zaman yaptığı bir davranıştır. Gökçe yine de arkadaşını eksikleriyle kabul

eder ve Yeşim'i has arkadaş olarak değerlendirir: *"Yeşim iyi arkadaştı, has arkadaştı."* Güneş (2000, s.7) Bu sırada Yeşim, Gökçe'nin kızmaya başladığını anlar. Bu kızma Yeşim'e güzel gelir fakat Gökçe'nin kızıp küseceğini bildiğinden konuyu uzatmaz: *"Gökçe'nin gülmesi de güzel, kızması da. Ama fazla kızdırmaya gelmez. Yoksa çekip gider oradan. Bir daha da gelmez. Gelse bile burnunu yukarı tutar, kara kara susar. Yeşim biliyor bunu. Yerinde bırakıyor takılmayı."* Güneş (2000, s.7) Bu sırada yanlarına çok geçmeden diğer arkadaşları Nurcan gelir. Romanda Gökçe, Yeşim ve Nurcan'ın arkadaşlığı *"Bir ailenin üç kızı gibidir onlar. Okula birlikte gider, birlikte gelir, birbirini görmeden duramazlar. Büyümüş, genç-kızlığın kapısına gelmişlerdir artık."* Güneş (2000, s.7) sözleriyle tasvir edilir.

Arkadaşlık, birçok zaman beraberinde sadakat ve bağlılığı da getirir. Romanda bu özellik Çetin ve Seçkin arasındaki arkadaşlık üzerinden işlenir. Çetin ve Seçkin iki yakın arkadaşdır. Onların arkadaşlığı zıtlığa dayanmaktadır. Nitekim, İpek Sokağı çocukları hep beraber Onur Apartmanı'nın önünde oturup sohbet ederlerken Seçkin, Çetin'in Yeşim'e kur yaptığını görür. Bunun üzerine Çetin'e elinin durmasını yoksa Yeşim'in kedi gibi onu tırmalayacağını söyler. Aralarında yine bir zıtlama yaşanır. Birbirleri ile ne kadar zıtlasalar da bağlılıklarını sürdürmeye devam ederler. Bu bağlılık ve arkadaşlık romanda *"Arkadaşlıktan arkadaşlığa fark vardı. Kimi sırdaşlığa, paylaşmaya dayanırdı, kimi zıtlığa. Çetin'le Seçkin'in arkadaşlıkları daha çok zıtlığa dayalıydı. Dışarı çıktıklarında biri nerede, öteki de orada olurdu. Küs oldukları zamanlarda bile bırakmazlardı birbirlerinin peşini."* Güneş (2000, s.19) cümleleriyle işlenir.

Barış ve Caner bir gün okulu asarlar. Otobüse binip kent meydanına giderler. Sinemaya girerler fakat beğenmeyip yarısında çıkarlar. Daha sonra sohbet etmeye başlarlar. Sohbet ederlerken birbirlerine ailelerinden dert yanarlar. Bu sırada Barış, Caner'in sesinde bir titreklik sezer. Duruşu ve bakışında bir gariplik olduğunu anlar ve söylemek isteyip söyleyemediği bir şey olduğunu anlar. Kısa bir sessizliğin ardından Barış Caner'e anlatacaklarının bu kadar mı olduğunu sorar. Caner ne kadar bu kadar dese de Barış arkadaş olduklarını ve onunla paylaşması gerektiğini söyler. Caner, Gökçe'ye "sevdaş" ve bunu utandırdığı için kimseye söyleyemez. Bu yüzden bir süre sessiz kalır. Söylemek ve söylememek arasında gidip gelir. Daha sonra arkadaşlığın bir bakıma sırdaşlık olduğunu ve ondan utanmaması gerektiğini aklından

geçirir. Arkadaşına güvenir ve Gökçe'ye karşı hissettiği duyguları Barış'a söyler: *"İnsan sırdaşından çekinir miydi? Artık yüreğindeki perdeyi aralamalıydı. Rahatlayamayacaktı yoksa... Ben, ben Gökçe'yi seviyorum diyor."* Güneş (2000, s.28-29)

Haydar Bey bahçe düzenlemesi yaparken İpek Sokağı çocukları Onur Apartmanı'nın önüne gelirler ve Haydar Bey'e kolay gelsin derler. Kısa bir sohbetten sonra Çetin, Haydar Bey'e yardım etmek istediklerini söyler. Haydar Bey, bahçenin ortasındaki kayanın bahçenin dışına taşımak istediğini, çok uğraşmasına rağmen çıkaramadığını söyler. Çocukların adeta gözleri parlar ve hep beraber taşıyalım diye bağırmaya başlarlar. İtişip kakışırken Haydar Bey araya girer ve kızları tutup geriye çeker. Kızlar bırakmak istemezler ve karşı çıkarlar. Kızlarla erkeklerin eşit olduğunu savunurlar. Haydar Bey, erkeklerle kızların eşit olduğunu söylerken kızlara gül yanaklılar diye hitap eder. Haydar Bey bu hitapla erkek çocuklarına bir koz vermiş olur. Yılışarak kızlara gül yanaklılar derler. Kızlar başta gülerler fakat daha sonra erkekler uzatmaya başlayınca kızlar, dillerini çıkarıp nanik yaparlar. Bu şakalaşma, arkadaşlığın ve samimiyetin göstergesi olarak romanda işlenir: *"Kızlar önce gülüyor, uzadığını görünce sinirleniyor, dilini çıkarıyor, nanik yapıyorlar. Caner daha çok Gökçe'ye takılıyor. Ne güzel, ne tatlı şakalaşıyorlardı itişip kakışırken bile sevimliliklerini yitirmeden. Arkadaşlık buydu, sevgi buydu. Barış içinde yaşamak buydu işte."* Güneş (2000, s.47)

Gökçe ve Yeşim, apartman komşusudurlar. Aileleri de birbirleriyle uzun yıllardan beri dosttur. Bir akşam Yeşimler Gökçelere ev gezmesine gelirler. Romanda bu sırada Yeşim'in ailesi ile Gökçe'nin ailesi arasındaki dostluk tasvir edilir: *"Gökçelerle Yeşimler, apartman komşusuydular. Anne-babaları birbiriyle sıkı-fıkı dosttular. Yedikleri, içtikleri ayrı gitmezdi. Taa çocukluklarından beri geliyordu bu. Ev alırken, ev değiştirirken birlikte karar verir, komşuluklarını bozmazlardı. Görüşmelerinin arası bir uzasın, bir kesintiye uğrasın... Kendilerinde bir eksiklik duyarlardı. Bir yüz eğriliği görsünler... Kuşkuyla kapılırlardı bir kusurumuz mu oldu, diye"* Güneş (2000, s.96) Bu cümlelerle arkadaşlık değerinin birçok zaman bağlılığı, sadakati, fedakarlığı beraberinde getirdiği okuyucuya sunulur. Ortaklaşa karar vermenin ve birbirinin fikrini almanın, kalp kırmamaya özen göstermenin arkadaşlığın en önemli özelliklerinden olduğu romanda işlenir.

Yağmurlu bir günde, Gökçeler önde, Caner'le Barış arkada, acelesiz adımlarla okulun dağılma saatinde okul bahçesinden çıkarlar. Gökçeler, rüzgârın savurttuğu eteklerini tutarken, arkalarına dönerler. İşveli bakışlarla Canerlere bakarken her seferinde Canerlerle göz göze gelirler. Caner, Gökçe'ye olan sevgisini bir türlü söyleyememektedir. Bu sebeple dalgındır. Bu durum, Caner'in en yakın arkadaşı Barış'ın gözünden kaçmaz. Daha önce Caner, Barış'a Gökçe'ye olan sevdasını söylemiştir. Bu sebeple Barış, Caner'in neden böyle suskun olduğunu hemen anlar. Caner'in üzgün olmasına dayanamaz ve Caner'e yardım etmek ister. Mektup yazmadın mı Gökçe'ye hâlâ diye sorar. Caner gözlerini kaçırır. Barış, Caner'in aklından geçenleri yüzünden okur ve eğer mektup yazamıyorsa onun adına yazabileceğini ve mektubu Gökçe'ye verebileceğini söyler. Barış ve Caner'in arasındaki arkadaşlık bu sayede dayanışmayı da beraberinde getirir: *"Barış, Caner'in içinden geçenleri, yüzünden okuyor. Sokuluyor ona. Omuzuna dokunuyor hınzırca bir bakışla: Bu böyle sürmez aslanım. Ya adımını atacaksın, ya geriye çekileceksin. Arkadaş sözü dinle. Madem utanıyorsun vermeye, ben vereyim. Hemen yazıver şipşap iki satır. Eğer yazmayı bilmiyorsan ben yazayım."* Güneş (2000, s.107)

Gökçe, Yeşim ve Barış İpek Sokağı'nda gülüp şakalaşarak dolaşırlar. Gökçe, sabahtan beri Caner'in yüzünün asık olduğunu fark eder. Neyi olduğunu merak ettiği için Caner'in yanına gider fakat Caner Gökçe'ye bakmadan yanından geçer. Gökçe konuşmakta kararlıdır ve kolundan çekip Caner'e ne olduğunu sorar. Başta söylemek istemese de Barış'la olan yakınlıklarından rahatsız olduğunu belli eder. Sesi titreyerek Gökçe'ye onun Barış'ı sevdiğini, bir öpmediğinin kaldığını söyler. Barış ve Gökçe kardeş gibi büyüyen iki arkadaştır ve Gökçe Barış'a hiçbir zaman bu gözle bakmamıştır. Gökçe bunu duyunca şaşırır; çünkü Barış, Caner'in çok yakın arkadaşıdır. Gökçe, onun hakkında bu şekilde düşündüğünü bilse Barış'ın çok kırılacağını, Barış'ın onun da arkadaşı olduğunu Caner'e söyler: *"O bir arkadaş. Benim kadar senin de arkadaşın! Kötüye yoracak ne var bunda? Duymasın Barış. Bir duyarsa nasıl bakarsın yüzüne..."* Caner, Gökçe'nin bu yaklaşımıyla zihninden Barış'la olan arkadaşlığını geçirir. Bunun üzerine Caner, arkadaşına haksızlık ettiğini düşünür: *"Doğru... Sırdaştı Barış'la. İlk kez onunla okuldan kaçmış, sevgisini ilk ona anlatmıştı. O da biliyordu kötüye yorulmayacağını ya, elinde değildi..."* Güneş (2000, s.148)

Arkadaşlık; sevinci, acıyı ve mutluluğu paylaşmayı gerektirir. Romanda kızlar Gökçelerin apartman terasında buluşurlar. Gökçe o gün karmaşık duygular içindedir. Ailesinin yoğun baskısı ve Caner'e olan sevdası onu dalgınlıştırır. Bu sebeple farkında olmadan Yeşim'in sorduğu soruları yanıtsız bırakır. Yeşim, arkadaşının bu duruşundan kuşkulandır ve üzgün olduğunu fark eder. Gökçe'ye neyin olduğunu sorar. Gökçe, hiç dese de Yeşim buna inanmaz. Çünkü arkadaşının her hareketinin anlamını artık biliyordur. Gözlerinin içine baktığında kaygıdan başka bir şey görmez. Gökçe'nin sessiz kalması üzerine Yeşim, “*Biz arkadaşız. Saklama... Bir sorunun var senin.*” Güneş (2000, s.161) der. Yeşim'in Gökçe'ye karşı olan duyarlılığı ve onun hareketlerinden üzgün olduğunu anlaması aralarındaki güçlü arkadaşlık bağlarının bir yansımasıdır.

2.5. Aile Birliği

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanının on üçüncü bölümü, Haydar Bey'in iç dünyasının tasviriyle başlar. Göğüs kafesi yanmaları ve romatizma ağrıları artmış olmasına rağmen, Haydar Bey'i en çok üzen ve ağır gelen şey yalnızlıktır. Evinde her akşam olduğu gibi sıcak bir soluğun özlemiyle kıvranıp dururken aklına ailesi gelir. Haydar Bey, ailesine kızdığı için kimseye söylemeden İpek Sokağı'na taşınmıştır. Bu yalnızlık duygusunun içindeyken kendi kendine çocuklarının onu özleyip özlemediğini sorgular. Haydar Bey'in yaşadığı yalnızlığı gündüzleri İpek Sokağı çocukları gideriyor olsa da Haydar Bey ailesinin eksikliğini her zaman hisseder ve hiçbir zaman içindeki bu boşluğu dolduramaz. Yazar/anlatıcı, Haydar Bey'in içinden geçen duyguları, aile birliğinin önemini “*Acaba onlar, onu özlemiş miydi? Adreslerini bilseler, çıkıp gelirler miydi? Kırgındı oğluna. Kırgındı kızına. Kırgındı...*” Güneş (2000, s. 111) cümleleriyle açıklar. Her ne kadar çocuklarla mutlu gibi gözükse de Haydar Bey, gerçek ailesini unutamaz ve onların da kendisini düşünüp düşünmediğini sorgular. Böylece yazar/anlatıcı aile birliğinin önemini okuyucularına anlatmak ister.

Gökçe, Caner'in yazdığı aşk mektubunu okurken annesi bir anda odaya girer. Gökçe, annesini karşısında görünce heyecanlanır ve mektubu gizler. Annesi elindeki ne olduğunu sorunca şiir yazdığını söyler. Daha sonraki süreçte Gökçe, Caner'le buluşmaya giderken mektubu yastığının altına saklar ve makyaj yapıp odadan çıkar.

Annesi, Gökçe'nin makyaj yapmasından hoşlanmaz. Bu konu üzerine tartışırken annesinin aklına, Gökçe'nin elinde tuttuğu kâğıt gelir. Gökçe evden çıkınca odasını arar ve aşk mektubunu bulur. Ne yapacağını bilemez. Yaşanan bu kararsızlık sürecinde aile birliği işlenmiş olur. Anne konuyu eşine açıp açmamakta kararsız kalır ve en sonunda sonuç ne olursa olsun bu durumu gizlememeye karar verir. Romanda *“Anlatmalıydı... Sonucu ne olursa olsun, anlatmalıydı. Eşine anlatmayıp da kime anlatacaktı? Bir gün başka bir yoldan kulağına gelirse onun, ne yapardı o zaman? Saklamanın sonu yoktu. Çözümü birlikte bulmalıydılar. Hem kızları töre dışı bir şey yapmamıştı ki. Çoğu gencin içine düştüğü bir burğaçtı bu.”* Güneş (2000, s.176) cümleleriyle, aile birliğinin bünyesinde bulunması gereken dürüstlük, dayanışma ve hoşgörüyü değinilir. Canan Hanım, eşinin vereceği tepkiyi bilmemesine rağmen, ileride daha büyük problemlere yol açılmaması adına yaşanan hadiseyi eşine anlatır.

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda ve Atila, sahilde sohbet ederlerken el ele tutuşurlar. İkisi de içinde yoğun bir sevgi hisseder. Bunun üzerine Atila, Sevda'ya, onu annesi ve babasıyla tanıştıracığını söyler. Bunu duyunca Sevda, birden, ben seni annemle daha önce tanıştıracagım diyerek doğum gününe Atila'yı davet eder. Atila da “Koşarak” der. Fakat Sevda, bir anda, daha önceden hiçbir erkek arkadaşının doğum gününe gelmediğini anımsar. Bunun üzerine annesinin ve babasının bu durumu nasıl karşılayacağını merak eder. Annesine sorup sormamak arasında kalır. Bu noktada, Sevda, Atila'nın gelmesini çok istemesine rağmen, ailesine danışmadan bir karar almaması gerektiğini düşünür: *“Ne derdi annesi?... Bu aşkı kendi ekmişti yüreğine, şimdi onu suluyor ve büyütüyordu. Ondan başkasını ilgilendirmezdi aşkı. Annemi ilgilendirir diye düşündü...Söylemem gerekli, söylemem gerekli, diyerek evine yaklaşırken son pedallara bastı.”* İzgü (2000, s.87)

Sevda, doğum gününe bir erkek arkadaşının katılacağını annesine söyler. Sevda'nın babası, eğitimde olduğu için evde değildir. Annesi, babasına danışmadığı için tedirgin olur. Komşuların, evde babası yokken kim olduklarını bilmediği bir çocuğun eve gelmesinin doğru olmayacağını düşünür. Aile birliğinin önemine *“Baban evde olsaydı, birlikte karar verirdik. Ama ben bir başıma...”* İzgü (2000, s.91) cümleleriyle değinir.

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanının altıncı bölümü, Aksona Halil'in yatağında uyanmasıyla başlar. Yataktan kalkmadan önce yatağın içinde bir süre döner. Yazar/anlatıcı, Aksona Halil'in karısının kolu ve bacağı başka yerde yattığını anlatır. Daha sonra Aksona Halil'in yorgunluğunun ancak günlerce dinlenerek üzerinden atabileceğini aktarır. Aksona Halil, böyle bir şansı olmadığı için bunları düşünmenin zamanı olmadığını fark eder. Kalkıp etrafı kolaçan edip, kahvaltıyı hazırlamaya başlaması gerektiğini düşünür. Biraz sonra, karısı ve oğlunun da kalkıp geleceğini anımsar. Ailece iş yapmanın, kendisini çok mutlu ettiğini düşünür: *“Nasıl olsa az sonra hem karısı hem de oğlu kalkar, onun bıraktığı yerden devam ederlerdi. İşte o zaman Aksona Halil'in mutluluğuna diyecek olmazdı. Ailece iş yapmanın tatlı bir zevki vardı ona göre. Bu mutluluğunu kimseye sezdirmezdi. Bütün duygularını için için, sindire sindire yaşamayı kendisine ilke edinmişti. Belli ki bu kapalıktan ayrı zevk alıyordu. Eğer öyle olmasaydı, bir kapıda karısını, öteki kapıda da oğlunu gördüğünde, dudaklarının kenarında kimsenin fark etmediği incecik bir kırışıklık oluşur muydu?”* Atilla (2000, s.63)

Engin ve babası Aksona Halil, tartıştıktan sonra annesi, kumsala Engin'in yanına gider. Yazar/anlatıcı, kumsalda Engin ve annesinin ne konuştuğunu anlatmaz. Sekizinci bölümün başında, Engin'in babasıyla arasında geçen tatsızlığın etkisinin üzerinde olduğunu yazar/anlatıcı belirtir. Annesinin, Engin'in ve kocasının gönlünü yaptığını bu sayede işin tatlıya bağlandığını anlatır. Anne karakter, aile içerisinde bu sayede toparlayıcı bir rol üstlenir: *“Babasıyla aralarında sabah geçen tatsız olayın etkisi üzerindeydi hâlâ... Zaten annesi olmasaydı, bu noktaya bile gelemezlerdi ya. İyi ki annesi ikisinin de gönlünü yapmayı becermiş ve işi tatlıya bağlamıştı. Yoksa epey süreceğe benziyordu bu gerginlik.”* Atilla (2000, s.91)

Afacanlar Kulübü romanında Ali Rıza Bey ve Nazmiye Hanım, kasabada müstakil bir evde yaşarlar. Küçük bir memur olan Ali Rıza Bey, kızlarını okutur, evlendirir, emekli olur ve torunlarıyla mutlu bir hayat sürer. Yazar/anlatıcı, Ali Rıza Bey'in büyük kızı Aynur'un İstanbul'da, ortanca kızı Binnur'un Ankara'da, küçük kızı Gülnur'un ise kendisiyle aynı kasabada yaşadığını belirtir. Uzakta olan iki kızı Aynur ve Binnur, o sene anlaşılır ve tatilde çocuklarını da alıp babalarının evine gitmeye karar verirler. Yazar/anlatıcı, dedenin de anneanneninin de bu durumdan çok mutlu olduğunu belirtir. Kısa bir bekleyişten sonra üç kız kardeş de babalarının evine gelir, bahçe çocukların

sesleriyle dolar, ev adeta Őenlenir: *“Teyzelerin geliŐleri, evin işini coşkulu bir sevinÇle doldurmuŐtu. Beraberlikleri, hele tım ailenin birlikte olduğu akşam yemeği őkok gőzeldi. Çocuklar hemen kaynaŐmıŐlardı, ayrılmak istemiyorlardı.”* Leblebicioğlu (2000, s 7)

Dost Kuzenler romanda Kutay, ağla’yı görebilmek işin bisikletine atlar, Roma dondurmacısının nőne gider. Çağla ile tesadőfen karŐılaŐmıŐŐasına sohbet etmeye başlar ve deterjan almak işin dışarı çıktığını, Umur’un depresyonda olduğu işin bu işlere artık kendisinin baktığını söyler. Çağla, Umur’un depresyonda olduğunu duyunca Şaşırır. Kutay, biraz duraksar ve bunu size sőylememi beklemiyordunuz herhalde der. Bu cevap őrzerine ağla, aile iÇerisinde yaşananların diğer insanlara sőylenmemesi gerektiğini, bir sır olarak saklanmasının daha doğru olduğunu belirtir ve aile birliği romanda Şu sözlerle verilir: *“Evet herhalde sőylememi beklemezsiniz. Peki bana Şu anda niÇin söyledin? Bu bir sırsa gizli kalmalıydı. Bizde aile iÇinde alınan kararlar gizli kalır.”* Tosyalı (2000, s.94)

3. KİŞİSEL DEĞERLER

3.1. Adil Olma

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanındaki karakterler haksızlığa karşı olan adil kişilerdir. İpek Sokağı çocukları, sohbet etmek için sokağa çıkarlar ve Onur Apartmanı'nın bahçesinde çalışan Haydar Bey'i görürler. Haydar Bey'le sohbet etmeye başladıktan sonra Çetin Haydar Bey'e yardım edelim mi diye sorar. Haydar Bey'in tamam demesiyle hepsi birlikte çalışmaya başlarlar. Fakat kısa süre sonra aralarında itiş kakış başlar. Haydar Bey, çocuklara bu şekilde iş yapılamayacağını ve kızlarla erkeklerin güçlerinin eşit olmadığını söyler: “Böyle olmaz çocuklar. Bir gereçle ancak bir insan çalışabilir. Bu biirr... Gücünüz farklı, bu ikiii, diyor. Gözlerini kızların üzerinde dolaştırıyor tatlı bir gülümseyişle. Kazma kürek güzel kızların eline yakışmaz, bu da üçüç...” Bunun üzerine kızlar alınır ve Haydar Bey'e karşı çıkarlar. Adil ve eşitlikçi olunması gerektiğini vurgularlar: “İş işti. Bunun erkeğe göresi, kıza göresi mi olurdu? Neleri eksikti erkeklerden? Söz müydü Haydar Beyinki de yani? Kızlar alınıyor, yüzlerini ekşiterek karşı çıkıyorlar... -Aaa Haydar Amca... Hiç olur mu? diyor Gökçe. – Ayrımcılık senin yaptığın, diyor Yeşim. -Ne yani?.. Bizim elimiz, ayağımızda bir eksiklik mi var Haydar Amca? diyor Nurcan.” Güneş (2000, s.45)

Haydar Bey ve İpek Sokağı çocukları bahçe düzenlemesi yaparlar. Haydar Bey, çalışmanın bir plan ve program dahilinde ilerlemesi gerektiğini düşünür ve her çocuğa ayrı bir görev verir. Görevlendirmenin sonunda birkaç çocuk boşta kalır. Bu çocuklara da çevreyi temizleme görevi verir. Fakat bu görev diğerlerine göre daha az yorucudur. Haydar Bey, adil olma yolunu seçerek yorulanlarla nöbetleşe iş değişikliği yapmalarını söyler: “Çocukları gözden geçiriyor, ellerindeki gereçlere göre hepsine ayrı ayrı görevler veriyor. Sonra boş olanlara dönüyor. Eweet... Size gelince... Çevre temizliği yapacaksınız. Sonra da yorulanlarla nöbet değiştireceksiniz.” (72) Bununla beraber, çocukların kaytarmamasını ve aynı zamanda işe başlamalarını söyler. Çocuklara adil olma değerini bu sayede aşılar: “Kaytarmak yok, itişip kakışmak yok. Başlayın dediğimde aynı anda başlanacak.” Güneş (2000, s.73)

Gökçe, odasında Caner'in ona yazdığı aşk mektubunu okur ve Caner hakkında düşünmeye başlar. Bu sırada annesi ve babası televizyonu kapatıp oturma odasından çıkarlar. Annesi, Gökçe'nin ışığının yandığını görür ve gözükmeden geçemez. Odasının kapısını yavaşça açar ve Gökçe'ye daha yatmadın mı der. Gökçe, elinde aşk mektubu olduğu için heyecanlanır ve mektubu bacaklarının arasına saklar. Annesi kuşkulandır ve elinde neyi sakladığını sorar. Gökçe de birkaç satır şiir yazdığını söyler. Annesi Gökçe'nin yalan söylediğini anlar fakat daha sonra öğrenirim nasılsa diye düşünür ve üzerine gitmez. İyi geceler dileyip odadan çıkar. Gökçe, annesi odadan çıktıktan sonra bir süre daha Caner'i düşünür. Daha sonra anne ve babasının kendisine olan yaklaşımları Gökçe'nin aklına takılır. Sürekli her davranışının gözlerine battığını, ne zaman dışarı çıksa yüzlerini astıklarını, çocukluk yapmaması gerektiğini, aklının bir karış havada olduğunu, oturup ders çalışması gerektiğini söylediklerini düşünür. Artık arkadaşlarıyla bile görüşmesi evde problem yaratmaktadır. Fakat bunları düşünürken babasının daha hoşgörülü olduğunu ve babasına haksızlık etmemesi gerektiğini kendine telkin eder. Annesini ve babasını bir tutmaz: *“Ama babasına haksızlık etmemeliydi. O daha anlayışlıydı. Kimi zaman annesinin dolduruşuna geliyordu.”* Güneş (2000, s.129)

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda, Selen ve Miray'la sıra arkadaşıdır. Sevda, sıranın ortasında oturduğunda tahtayı ve öğretmenini tam olarak görebilmektedir. O bu durumdan memnun olsa da arkadaşları, sürekli onun ortada oturmasını ona karşı yapılmış bir haksızlık olarak görürler. Bu sebeple, Sevda'nın sol ve sağ tarafta da oturmasını sağlarlar: *“Selen ve Miray... Üçü de aynı sırada oturuyorlardı. Ortada oturmayı sıraya koymuşlardı, her gün biri... Sevda'ya kalsa her zaman ortada oturmak istiyordu. Çünkü ortada oturduğunda tam önünde İsa vardı, küçük boylu İsa... Tahtayı da iyi görüyordu o zaman, öğretmeni de. Ama Miray da, Selen de Sevda'nın hep ortada oturmasını ona karşı yapılmış bir haksızlık gibi düşündükleri için, zorla kollarından çekip, onu bir gün sağ tarafa, bir gün sol tarafa oturtuyorlardı.”* İzgü (2000, s.8)

Şeker'le Biber'in Gelişi romanında, Cem, mağazada bir köpük takımı görür. Eve gelir gelmez bu köpük takımından yapmaya çalışır. İlk önce kalın bir tel seçip bükerek saplı bir halka oluşturur. Daha sonra ise küçük bir kovanın içine bolca bulaşık deterjanı ve

su koyup karıştırır. Teli kovaya sokup çıkarır, hevesle üfler, renk renk köpüklerin uçuşmasını seyreder. Ayşegül Teyzesinin buna bayılacağını düşünür. Akşam annesi eve girer girmez ‘Aman Allahım’ diye bağırır. Çünkü; odanın her yeri, duvarlar, televizyon, camlar, koca koca lekelerle kaplanmıştır. Cem, bu bağırmanın üzerine kekelemeye başlar. Annesi, Cem’e kızmaktan vazgeçer ve kötü niyetle yapmadığını, teyzesinin gelecek olmasına sevindiği için kendisini kaybettiğini, teyzesi gelince ikisinin birlikte evi temizleyeceklerini söyler. Cem ise annesine, teyzesine bırakmaya hakkı olmadığını belirtir: “*Anne, neye karar verdim biliyor musun? Evi bu gece kendim temizleyeceğim, teyzeme bırakmaya hakkım yok.*” Kuglin (2000a, s.46)

Sihirbaz Şapkasını Kaybetti romanında Salih, uyumadan önce en yakın arkadaşı Eren’i aklından geçirir ve bu gece de rüyasında onu göreceğini anımsar. Fakat artık Salih için bunun bir önemi yoktur çünkü; çok yakında arkadaşının yanına gidecektir. Salih, Eren’in yanına gidince Eren’in gözlerinin fal taşı gibi açılacağını düşünür. Bunun sebebi, yaşadığı her şeyi ona anlatacak olmasıdır. Salih bunları zihninden geçirirken, Eren’le Afrika’ya da gidebileceklerini anımsar ve gerçek mutluluğun bu olduğunu hisseder. Sihirbazın şapkasının birden şişip, bir uçağa dönüşeceğini, Eren ve kendisinin de bu uçağa bineceklerini hayal eder. Daha sonra, kendisinin kaptan pilot olacağını aklından geçirir. Kısa bir süre içerisinde hızla bu düşüncesinden vazgeçer ve sırayla kaptan pilot olmalarının daha doğru olduğu kanısına varır: “*Kendisi kaptan pilot olmalıydı. Neyse, ya da Eren kaptan pilot olurdu; bir görmeli! En iyisi değişerek kaptan pilot olmalarıydı. Ne de olsa yolculuk yeterince uzundu.*” Yeşildağ (2000, s. 100)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Safiş ve Dilek alışveriş yapmak için evden çıkarlar. Safiş, Dilek’e döviz bozduracaklarını söyler ve unutturmamasını ister. Dışarıdaki dondurucu soğuktan korunmaya çalışarak tramvaya binerler ve sohbet etmeye başlarlar. Kısa bir süre sonra tramvaydan inerler. Biraz yürüdükten sonra bankamatik önünde dururlar. Dilek, Safiş’in İstanbul’dayken para işlerine karışmamasına dair kendisinden söz aldığını anımsar. Yine de içi rahat etmez ve masrafları bölüşebilmek için cebindeki döviz çıkarmak ister: “*Safiş İstanbul’dayken para işlerine karışmayacağıma dair benden söz almıştı. Ama gene de içim rahat değildi. Birinin sırtından geçinmek gibi geliyordu bana; masrafları bölüşmek*

istiyordum. Birikmiş biraz dövizim vardı, tam çıkarıyordum koluma yapıştı.” Tankut (2000, s. 43)

Dost Kuzenler romanda Kutay ve kuzenleri, çeşitli oyunlar oynarlar. Bunlardan biri de ‘Şerefli Palyaço Adam’dır. Hep beraber palyaço adam olmanın, şerefli bir iş olduğunu kabul ederler. İlk oyuncuyu seçmek için kura çekme yöntemine başvururlar. Bu sayede, haksızlık olmasını engellerler. Daha sonra herkesin sırayla palyaço adam olacağını da eklerler. Romanda herkese eşit yaklaşılr: “İlk oyuncu için kura çekildi. İlk Şerefli Palyaço Yaşar oldu... Sırasıyla herkes palyaço adam olacaktı. Olmamak diye bir şey yoktu.” Tosyalı (2000, s.122)

Ebru’ların Tatili romanında Cem ve Işıl, anneanneyle birlikte mutfağa giderler ve köfte yaparlar, yaptıkları bu köfteleri süslerler. Işıl, uzun olan bir köfteyi, at suratına benzetir. Bunu gören Cem, heyecanla o köfteyi kendisinin yiyeceğini söyler. Işıl ise köfteyi kendisinin yaptığını bu sebeple ona vermeyeceğini belirtir ve aralarında bir tartışma doğar. Anneanne, kaşlarını çatar ve Cem ile Işıl’a kızar, bir köfte için kavga edilmeyeceğini söyler. Işıl, kırıldığı noktaları anneanneye açıklar ve anneanne, Cem’e döner, Işıl’dan özür dilemesini ister. Cem, çok kızgın olmasına rağmen Işıl’dan özür diler. Yazar/anlatıcı, anneannenin adil biri olduğu için ufak bir azarının bile çok etkili olduğunu belirtir: “Anneannenin asla haksızlık yapmadığını bildiğinden, onun ufaklık bir azarı bile etkili olurdu.” Kuglin (2000b, s. 13)

3.2. Bilimsellik

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında Engin ve Nilüfer, yel değirmenlerini görmeye giderler. Yan yana sıralanmış yedi yel değirmeninden ikincisinin içine girerler. Engin, merdivenlerden yukarıya çıkmaya hazırlanırken, Nilüfer, yukarıya mı çıkacağını sorar. Engin ise burada bir şey olmadığını, asıl görmesi gerekenlerin yukarıda olduğunu açıklar. İki birlikte yukarı çıkarlar. Yukarıdaki her şeyin el işçiliğiyle yapıldığı ilk bakışta anlaşılır ve Nilüfer, ‘Aman Allahım! Bu ne!’ diye bağırır. Düzlüğün üzerinde büyük bir çark vardır. Nilüfer, bir dişlinin çapının en az iki metre olduğunu düşünür. Nilüfer, yel değirmenlerinin sistemini incelerken Engin, bunların nasıl çalıştığını biliyor musun der ve bildiği kadarını anlatmaya başlar. Bu düzeneğin, o dönemin şartlarına göre çok zor yapıldığını düşünürler. Bu sisteme ve başarıya saygı

duyarlar: *“Kolay mıydı onları kaldırıp oraya yerleştirmek ve sonra da bu sistemi çalıştırmak... Üstelik hiçbir teknolojik destek olmadan. Bu bile başlı başına saygı duyulacak bir olay değil miydi?”* Atilla (2000, s.51)

Bir Sokağın Hikâyesi romanı, havanın tasvir edilmesiyle başlar. Sokağa, yağmur damlası düşmek üzeredir. Yazar/anlatıcı, sokağa düşen ilk yağmur damlasının çoğalacağını, çukurları dolduracağını, sonra akmaya başlayacağını, sele dönüşeceğini hatta ne kadar çöp varsa önüne katacağını anlatır. Bunları düşünmek onu mutlu eder. Daha sonra, öğretmeninin, fen bilgisi dersinde suyun doğadaki dolaşımını anlattığını şu cümlelerle belirtir: *“... yazın suların buharlaşma yoluyla gökyüzüne çıktığını, güziin rüzgarlarla karalara sürüklendiğini, kışın yağış olarak toprağa düştüğünü, baharda ise akarsular halinde tekrar denizlere döndüklerini anlatmıştı.”* Yavaşlı (2000, s.8)

Ova romanı, Şöreyel ovasının anlatılmasıyla başlar. Memet, çayıra sırtüstü uzanıp gökyüzüne baktığını belirtir. Daha sonra, Ankara'daki bir üniversitede okuyan Musa ağabeyisinin, gökyüzü hakkında kendisine anlattığı bilgileri aktarır: *“...Musa ağabeyim ‘Bizim Galaksi’ diyor Samanyolu’na. Yüz milyar yıldız varmış Bizim Galaksi’de. Bütün gökküreyi baştan başa saran Samanyolu’na ‘Gökada’ da denirmiş... Gökada da, Güneş ve gezegenler gibi, hem kendi çevresinde dönermiş hem de uzayda büyük bir hızla yol almış... Bizim Güneş orta boy bir yıldızmış. Bize en yakın yıldızın gönderdiği ışık ancak dört yılda bize ulaşıyormuş.”* Öztürk (2000, s.1-2)

Memet, köylülerin kendi aralarında cin ve peri masalları anlattığını belirtir. Daha sonra ise Musa ağabeyisinin; cin, peri, dev, yedi başlı ejderha gibi birçok şeyin insanın bilgisizliğinin bir ürünü olduğunu açıkladığını anlatır. Aralarında geçen bir konuşmayı anımsar ve bu konuşmayla romanda bilimselliğe işaret edilir: *“Milyarlarca milyarlarca yıl önce, büyük bir patlama sonunda oluştu evren. Bütün gökadalara ve yıldızlar bu patlamanın ürünüdür. Bizim Galaksi’nin (Gökada’nın) bir üyesi olan Güneş, çevresindeki gezegenlerle birlikte bir sistem oluşturmaktadır: Güneş Sistemi. Bir gezegen olan Dünya da bu sistemin bir parçasıdır.”* Öztürk (2000, s.25)

Memet, Musa ağabeyisine Ağrı Dağı'nı gösterir ve ne kadar güzel gözüktüğünü söyler. Musa, kardeşinin görüşüne katılır ve Ağrı Dağı hakkında bilgi vermeye başlar: *“Biliyorsun yurdumuzun en yüksek dağıdır. Yüksekliği beş bin metreden fazladır. Görmekte olduğumuz o son derece güzel doruğun üstü buzullarla, doruğun altındaki yüksek yamaçlar da toktağan karlarla kaplıdır... Dağlar, genel olarak, yerküredeki iç etmenlerin neden olduğu yanıl sıkışmalar sonucunda yer kabuğunun yukarıya doğru yükselerek kıvrılma ve kırılmalarının ürünüdür...”* Öztürk (2000, s.80-81)

Kımalı Güvercin romanında Mevlüt ve oğlu Özgür, yaralı olan güvercinlerini Kuşçu Kaya'ya getirirler. Kuşçu Kaya, kuşlar hakkında Mevlüt ve Özgür'e bilgi vermeye başlar. İnsanların evcilleştirdiği ilk kuş türünün güvercinler olduğunu, bunun da İsa'dan önce 4500 yılına rastladığını söyler. Güvercinlerin günümüzden 6500 yıl önce evcilleştirildiğini de ekler. Güvercinlerin nasıl beslendiklerinden, ne için yetiştirildiğine dair birçok bilgiyi de verir. Özgür, Kuşçu Kaya'nın anlattıklarına oldukça şaşırır. Kısa sürede birçok yeni bilgi öğrendiğini aklından geçirir ve daha fazlasını öğrenmek için ansiklopedilerden faydalanmayı düşünür: *“Eve gelince de ansiklopediden burada öğrendiklerini okumak, karşılaştırmak istiyordu.”* Kaplan (2000, s. 45)

Türkü Çocuk romanında kahraman anlatıcı, oğlu Ezgi'nin erken çocukluk otizmi olduğunu belirtir. Bunu öğrendikten sonra daha fazla ayrıntı elde edebilmek için araştırma yapmaya başlarlar. Bu sırada bilgi edinmek için başvurdukları ilk kaynaklar ansiklopedi ve makaleler olur: *“Ayrıntı peşine düştük. Ansiklopedileri, kitapları devirdik. Kütüphaneleri, üniversiteleri dolaştık. Bu konuda yazılmış ne varsa, ne bulabildiysek okuduk. Tezleri, ödevleri bile okuduk. Arşivleri didik didik ettik.”* Saygınar (2000, s.19)

Yaşamı Tartan Terazi romanının ilk sayfalarında kahraman anlatıcı, kasabalarında yaşayan insanların dayanışma ve düzen kadar bilimselliğe de önem verdiğini söyler. Onlar, bilgiyi uzmanından öğrenmeyi tercih ederler ve bilgilendikçe de içlerinde bir ferahlık hissederler. Birçok işin sorunsuz yürüdüğü ve yaşanan problemlerin kolaylıkla çözüldüğü romanda şu cümlelerle verilir: *“Yaşantımızda gerekli olan her bilgiyi doğru kaynağından, hep uzmanından öğreniyor, bilimin tarımımıza, işlerimize, aile yaşantımıza ne güzellikler kattığını birlikte izleyebiliyorduk.”* Başaran (2000, s.2)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, içi tabaklarla dolu bir fırın hayal eder. Daha sonra ise çini sanatı konusunda öncü olan İznik hakkında daha fazla bilgi sahibi olması gerektiğini düşünür. Bu ünlü şehir hakkında daha çok bilgi edinmek için neler yapılabileceğini aklından geçirir. Tam da o anda aklına arkadaşı Mahmut'un evindeki ansiklopediler gelir: “Gözlerinin önüne Mahmutların salonlarındaki kitaplıklar dolusu ansiklopediler geldi. Ansiklopediler bilgi hazineleriydi.” (25)

Cemil ve izci arkadaşları üç gün boyunca sıkı bir çalışma yaparak bahçeyi kazarlar. Üçüncü günün öğle paydosunda Cemil'in Ercüment İşleyen ağabeyisinin armağanı olan ansiklopedileri çardağın altındaki masaya getirirler. Her ansiklopediye iki çocuk eğilir ve ilgisi olan konuyu okumaya başlarlar. Ansiklopedilerin sayfalarını saygıyla çevirirler: “Her ansiklopediye iki genç başı eğiliyordu. Dikkatle, özenle, hatta saygıyla sayfalar çevriliyordu. Her biri merak ettiği bir konuyu okumaya hevesliydi. Bu okuma hevesi öylesine çoktu ki...” (55) Cemil ve izci arkadaşları ansiklopedileri okurken Cemil, arkadaşlarına seslenir ve günün birinde eski konağın yerine büyük bir kütüphane yapabileceklerini, buranın en büyük hazineleri olacağını söyler.

Afacanlar Kulübü romanında sabah olur ve Ali Rıza Bey, torunlarını uyandırır. Hep birlikte odadan çıkıp bahçeye çıkarlar. Çocukların uykusu kısa sürede açılır ve oynamaya başlarlar. Yazar/anlatıcı, havanın temizliğinin, gözleri kadar gönüllerine de hitap ettiğini söyler. Çocuklardan çığlıkla karışık sesler gelir ve çiçeklerin üzerindeki çiğ damlalarının inci tanesi ya da pırlanta gibi gözüktüğünü söylerler. Yazar/anlatıcı, Okan ve Akın'ın bu çiğ taneciklerine yabancı olmadıklarını belirtir. İki de kuzenlerine döner, gülümser ve çiğ oluşum evresini açıklarlar: “Bunlar, havadaki nemin yoğunlaşması sonucu meydana gelen çiğ tanecikleri... Gece çok soğuyan bitkilere dokunan havanın içindeki nem; yaprakların üzerinde yoğunlaşarak, su damlacıkları haline geliyor.” Leblebicioğlu (2000, s 49)

Afacanlar Kulübü, birçok güzel gün yaşarlar ve ayrılık zamanı yaklaşır. Hepsi hüznü bir şekilde oturlarken Okan, ortaya bir fikir atar. Hep birlikte masal yazıp birbirimize okuyalım, bu şekilde arkamızda güzel bir anı bırakmış oluruz der. Bu fikir bütün kuzenleri mutlu eder ve hepsi tarafından kabul edilir. Aslı; Alican ve Çağın'dan ses gelmediğini görünce masalın özelliklerini sayarak onlara yardımcı olmaya çalışır:

“Şöyle izah edeyim. Masal, gerçeğe ilgisi olmayan hayali hikayelerdir. Hayatta geçerliliği olmayan, doğa üstü yaratıkları ve olayları içeren, daha doğrusu insanların uydurdukları anlatımlardır. Konuları; insan olabilir, hayvan olabilir hatta çiçekler olabilir. Hayali varlıklar olabilir. Anladınız mı?” Leblebicioğlu (2000, s 60)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Dilek, Toro ve Safiş kahve içmek için bir kafeye otururlar ve kahvelerini içerlerken dışarıda yağan karı izlerler. Dilek, etrafında gördüğü birçok şeyi Toro’ya sorar ve bilgi alır. Kahveleri bitince kafeden çıkarlar ve yürümeye başlarlar. Toro, Dilek’e döner ve karlı havalarda neden yollara tuz dökülür diye sorar. Dilek ise yolların buz tutmaması için olduğunu söyler. Toro, bunu sürücülerin de bildiğini belirtir ve bilimsel açıklamasını yapmasını ister. Dilek, bilimsel açıklamasını bilmediğini söyler. Toro ise şu cümlelerle yollara neden tuz döküldüğünün bilimsel açıklamasını yapar: “Söyle bakalım, karlı havalarda yollara neden tuz dökerler? diye sordu. Buz tutmasın diye... O kadarını sürücüler de biliyor. Bilimsel olarak? Okulda bir şey öğrendiğimiz yok ki, dedim. En iyi dersim matematik. O da babamın sayesinde. İngilizce desen, Safiş olmasa yanmıştım... Nedenmiş, sen söyle? Tuz, suyun donma noktasını düşürür, o yüzden buz tutmaz yollar.” Tankut (2000, s. 21)

Süper Gazeteciler romanında Yener, annesiyle beraber bir pazar sabahı salonlarındaki camın önünde kahvaltı eder. Annesi, Yener’e birçok insanın evinin çöplüğe ya da betona baktığını söyler. Kendi evlerinin ise kuş sesleriyle dolu bir bahçeyle iç içe olmasını büyük bir şans olarak değerlendirir ve mahallelerinde oturan kaç kişinin bu kuş seslerini duyduğunu sorgular. Bu sırada Yener’in aklına, gazetelerinin yeni çıkacak olan sayısında kuşları işleyebilecekleri gelir. Bir süre kuş çeşitlerini düşünür ve konuyu kafasında şekillendirir. Bunun harika bir haber konusu olacağını düşünür. Annesinin, birçok kuş türünü tanıyorması onun için büyük bir avantajdır ama o sadece annesinin bilgileriyle yetinmez. Bilgi edinmek için başvuracağı kaynaklardan biri de ansiklopedilerdir: “Bu harika bir haber konusu olabilirdi. Annesi kuşların birçoğunu tanıyordu. Ona sorabilirdi. Ayrıca ansiklopedileri karıştırıp çevrelerinde yaşayan kuşlarla ilgili bilgiler edinir, resimlerini tarayıcıyla ilk sayfaya koyabilirlerdi.” Akal (2000, s.22)

3.3. Cesaret

İçimde Çiçekler Açınca romanında Atila, ilk iki teneffüste Miray, Selen ve Sevda'nın yanına gelir; onlarla vakit geçirir. Bu durum, Atila'ya âşık olan Sumru'nun dikkatini çeker. Üçüncü teneffüs olduğunda, Sumru, Atila bahçeye çıkmadan Selen, Sevda ve Miray'ın yanına gider. Sumru'nun gözündeki kindarlığı ve siniri üç arkadaş hemen fark eder. Bu kinin sebebi, Sumru'nun Atila'ya olan ilgisidir. Sevda ile Atila arasında yaşanan yakınlık, Sumru'yu rahatsız eder. Sumru, Sevda'ya, "Oltanı Atila'dan çek" der. Bunun üzerine ufak bir tartışma yaşarlar ve Atila'nın yanlarına gelmesiyle tartışma sonlanır. Sumru, tavrını hemen değiştirip Atila'ya başka yere gitmeyi teklif eder fakat Atila kabul etmez. Sumru yaşanan duruma üzülür. Bunun üzerine Sevda'ya "Bunu pahalya ödeyeceksin Sevda" der. Sevda, dersteyken yaşananları düşünür. Atila'ya olan sevgisini anımsar. Sumru'nun tehdidinden korkmayarak cesur bir tavır sergiler: "... Sonrası olmayan bir şey için şimdi Sevda'yı niçin tehdit ediyordu? Hayır, Sevda onun tehdidinden korkmuyordu..." İzgü (2000, s.68)

Burada Sumru'nun tehdidini ve Sevda'nın bu tehdide aldırış etmeyişini cesaret örneği olarak kabul edebiliriz.

Sevda'nın annesi telefonda babasına, Sevda ile Atila arasındaki aşkı söyler. Daha sonra aradan zaman geçer, babası İstanbul'dan döner. Sevda'yı yanına çağırır ve İstanbul'dan aldığı bluzu verir. Sevda, teşekkür ettikten sonra babası konuşmak istediğini belirtir. Sevda, babasının ne konuşacağını tahmin eder. Yazar/anlatıcı, babasının bu konuşmayı ertelememesini, Sevda'nın yemeklerde hiç konuşmamasına ve yemeğini yer yemez odasına çekilmesine bağlar. Babası, konuşmak istedikten sonra televizyonun sesini kısar ve uzun uzun konuşmak istemediğini anlatır. Kendisi İstanbul'dayken evde bir şeylerin yaşandığını, fakat bunların artık geçmişte kaldığını, bundan sonra tekrarlanmamasını istediğini söyler. Sevda'ya bir öğrenci olduğunu, başarılı olması gerektiğini hatırlatır. Daha sonra ise, onların yaşında aşk yaşamalarına izin vermeyeceğini, aksi olursa ikisine de dünyayı dar edeceğini söyler. Bunun üzerine, yaşananlara bir sünger çekmesini, bu sayede olup bitmesini tavsiye eder. Sevda, bu konuşmadan sonra babasını bir yabancı gibi hisseder. Annesinin anlattıklarının devamını anlattığını düşünür. Daha sonra babası, kendisinin enayi olmadığını, bir erkeğin onların evine giremeyeceğini, aşk için yaşının daha çok küçük olduğunu, ileride evlenip yuva kurabileceğini de söyler. Bu sevdanın biteceğini, yoksa

kendisinin bitirmeyi bileceğini belirtir. Daha sonra ma başlar ve babası yeniden televizyonun sesini açar. Sevda, incecik bir ağacın gölgesi gibi süzülerek odasına gider, kimya kitabının arasından Atila'nın fotoğrafını çıkarır. Babasının konuşmasından ve tehdidinden korkmaz ve Atila'dan vazgeçmeyeceğini söyler: *“Kimse engel olamayacak Atila, dedi. Sanki bu bir yemindi... Duygularım benim, hiç kimsenin değil. Kimse beni Atila'dan ayıramayacak.”* (110-111) Bu kararı verdikten sonra dalgalardan bunalan denizin, rüzgârın bir anda kesilmesiyle sütliman oluşu gibi rahatlar.

Sevda'nın annesi Melda, Sevda'nın okuluna gitmek için evden çıkar. Okula gidecek ve müdüre, orasının bir okul olduğunu, aşkların buluşma yeri olmadığını anlatacaktır. Yazar/anlatıcı, Melda'nın bu aşkın hâlâ devam ettiğini, Sevda'nın anne-babasının yüzüne bakmamasından, sürekli odasına kapanmasından anladığını belirtir. Babası “Bitirdin değil mi bu ilişkiyi Sevda” dediğinde Sevda'nın cevap vermediğini açıklar. Bu açıklamadan sonra Melda'nın Okul Müdürü Süha Selim Tiryaki'nin odasına geldiği belirtilir. Melda, okul müdürüne çok sinirli olduğunu, kızlarını bu okula okuması için gönderdiğini fakat kızının karşısına bir oğlanın çıktığını ve aklını başından alarak onlarla konuşmamasına sebep olduğunu anlatır. Bu değişiklik sonucunda derslerine çalışmadığını ve okul yönetiminin bu değişimi fark etmediğini söyler. Bu açıklama üzerine okul müdürü, Müdür Yardımcısı Ayten Hanım'ı telefonla yanlarına çağırır. Ayten Hanım geldiğinde okul müdürü durumu açıklar. Bunun üzerine Ayten Hanım, Sevda ile konuştuğunu söyler. Melda, bunu duyunca yerinden fırlar ve gözlerini iri iri açar. Ayten Hanım, konuşmasına devam eder. Sumru adında bir öğrencinin yanına geldiğini, Sevda ve Atila'nın okul kaçağı olduğunu söylediğini belirtir. Melda o anda bembeyaz kesilir ve “Okuldan mı kaçmış benim kızım.” der. Ayten Hanım, olay yaşandıktan bir gün sonra Sevda'yı yanına çağırdığını, sizin hasta olduğunuz için okula gelemediğinizi söylediğini belirtir. Melda'nın her yeri titremeye başlar ve Atila'yı parçalayacağını söyler. Okul müdürü, okulda aşk konularına göz yumulmayacağını, kendisinin evine gidebileceğini, konuyla ilgileneceklerini söyler. Bunun üzerine Melda, Atila'yla konuşmalarını ve eşinin gençken boksör olduğunu söyler. Daha sonra müdürün odasındaki tuvalette yüzünü yıkar ve sakinleşmeye çalışır. Omuzları çökük bir şekilde odadan çıkar. Bu konuşmadan sonra okul müdürü, Sevda'yı yanına çağırır; her şeyin zamanının olduğunu, bu davranışlarının ona yakışmadığını belirtir. Paydos olduğunda Atila, Sevda'nın yanına gelir. Sevda hemen

müdürün ona ne dediğini sorar. Atila, okul müdürünün ona “Yakasını bırak” dediğini söyler. Babasının boksör olduğunu söylediklerini de anlatır. Sevda o anda sendeler. Annesinin tehditleri aşarak babasının boksör olduğunu öne sürmesini büyük bir göz dağı olarak değerlendirir. Bunun üzerine Sevda, Atila’dan özür diler. Atila, durur ve Sevda’ya bakar, bazılarını hiç duymamış gibi hissettiğini söyler. Müdürün, Melda ve Yunus’un tehditlerinden korkmaz. Atila’nın cesaretli yapısı romanda “*Bunların hiçbiri önemli değil Sevda, dedi, bazılarını hiç duymamış gibiyim... Elini uzattı, Sevda’nın gözlerinin içine baktı. İyi ki varsın Sevda, dedi. Uzaklaştı.*” (123) cümleleriyle işlenir.

Selen, Miray ve Sevda; Atila’nın doğum gününe gitmek için evden çıkarlar ve otobüse binerler. Üç arkadaş, gülüşüp sohbet ettikten sonra Fuar’ın Lozan Kapısı’nda inerler. Fuar’ın çevre duvarı boyunca yürüyeceklerdir. Bir sıra Selen marş mırıldanır, daha sonra sohbet etmeye başlarlar. Sohbet esnasında yanlarına bir araba yanaşır ve başını camdan çıkararak “Kızlar biraz gezelim mi?” der. Üçü de arabadan seslenen bu çocuğa cevap vermezler. Üç arkadaş cevap vermemesine rağmen kara gözlüklü baş, söylediklerini yineler ve arabada çok güzel CD’lerin de olduğunu belirtir. Miray, bu üstelemeye dayanamaz ve cesurca bir tavır sergileyerek “*Gazla, çek arabanı, gezgin disko.*” (170) der.

Selen, Miray, Sevda, Atila, Bahadır ve Okan; Atila’nın doğum gününü evde kutlarlar ve dışarı çıkıp bira evinde bira içerler. Atila’nın kolu Sevda’nın omuzundayken, Sevda’nın eniştesi Sevda’yı görür. Sevda’nın yanına gelir, bir elinde bira olduğunu, omuzunda erkek eli olduğunu vurgular ve sinsice bakarak uzaklaşır. Sevda’nın gözü, eniştesinin gittiği yere takılır kalır. Atila, Sevda’ya kim olduğunu sorar ve Sevda “*Namus bekçisi eniştem. Halamın kocası.*” diye cevap verir. Atila, elini tekrar Sevda’nın omuzuna atar ve aldırılmamasını söyler. Eve gittiğinde, kendisi yüzünden birçok baskıya boyun eğceğini söyler ve kendini suçlar. Bunun üzerine Sevda, yaşanan durumdan korkmak yerine cesurca davranır ve onun yüzünden olmadığını düşünür. Ailesinin ve akrabalarının tüm baskısına rağmen Atila’ya duyduğu sevgiyi korumak için cesaretli davranması romanda “*Hayır, dedi Sevda. Hiçbir güç beni senden ayıramayacak.*” (178) cümleleriyle işlenir.

Bu düşüncelerden sonra Sevda eve gider ve babası Sevda'yı daire kapısından “Gel” diyerek içeri çeker. Yazar/anlatıcı, babasının bu zamana kadar Sevda'ya böyle zor kullanmadığını belirtir. Babası Sevda'yı hızla içeri çekerken, elinden kırmızı gül yere düşer. Sevda gülün üzerine atılır ama babası ayağıyla gülü çiğner, hesap ver diyerek bağırır. Annesi de babasına destek verir ve “Sarmaş dolaş birahanelerde... Bu yaşta. Utan utan!..” der. Sevda, aklından utanılacak bir şey yapmadığını, sevda yüzünden utanılmaması gerektiğini düşünür. Çiğnenmiş gülü yerden almak ister, babası kolundan tekrar çeker ve gül yapraklarını bir daha çiğner. Annesi ve babası Sevda'ya bağirmaya devam ederler ve sonunda babası “Ne olmak istiyorsun ha sen, kötü kız mı olmak istiyorsun?” der. Sevda, babasının ne demek istediğini anlamaya çalışır. Sevgisinin; temiz, duru ve saf olduğunu aklından geçirir. Ne demek istediğini düşündükçe düşünür ve en sonunda gücü yettiği kadar bağırır. Annesinin ve babasının sert, baskıcı tutumuna rağmen, sevgisinden vazgeçmez ve cesaretli bir tavır sergiler: *“Bağırdı Sevda, ününün yettiğince: Yeteeeeer, yeteeeeer!.. Camlar zangırdadı. Babasının bir ayağı ezilmiş gül yapraklarının üzerinde kaldı. Annesi, sanki bir şey diyecekmiş de diyemiyormuş gibi ağzını büzdü kaldı. Üçü de mihlanmış gibi kapı girişinde duruyorlardı. Üçünün soluk alışları duyuluyordu. İlk devinen Sevda oldu. Yerden ezilmemiş bir gül yaprağını aldı ve odasına girdi.”* (179)

Yüzümdede Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin, Engin'in babaannesinin yıllardır boş duran evinin bahçesinde dolaşırlarken evden bir ses geldiğini fark ederler. Bu sesin ne olduğunu anlamaya çalışmakla beraber içlerinde yoğun bir korku ve tedirginlik hissederler. Evin içinde kedi ya da fare olabileceği hakkında düşünürler fakat bunun imkânsız olacağı kanısına varırlar. Son seçenek, camı kırıp içeri bakmaktır. Nitekim, Engin korkmasına rağmen Nilüfer'in yüreklendirmesiyle pencereyi yerinden söker ve dikkatli bakınca içeride bir çocuk olduğunu görür. Çocuk, ayağından sicimle bağlanmıştı. İletişim kurmak isterler fakat çocuk, Engin ve Nilüfer'in sorularını yanıtız bırakır. Nilüfer, çocuğa karşı merhamet duyar, onu bulunduğu durumdan kurtarmak ister, korktuğu için içeri giremez. Engin de korkmasına rağmen, Nilüfer'in yardımıyla içeri girer. Çocuğun yanına gidip tekrar konuşmaya çalışır, su verir ve ayağındaki ipi keser: *“Çözelim dedi Engin. Dedi ama bunu nasıl yapacağını kendisi de bilmiyordu. İçeri girmeye korkuyordu çünkü. Nilüfer aklından geçenleri okumuş muydu ne! Korkmana gerek yok diyerek yüreklendirdi onu... Engin az önce içeri düşen pencerenin duvarda bıraktığı boşluğun düzlüğüne*

ellerini koydu. Kendini yukarı çekti...Evin içindeydi artık... Çocuğun ayağına zarar vermemek için bileğindeki düğüme yakın bir yerden ipi kesti.” Atilla (2000, s.34, 35, 37)

Süper Gazeteciler romanında Evren, Yener ve Selin; üçe on kala Oğuzcan Selimoğlu'nun evinin önüne varırlar. Hemen yukarıya çıkıp kapıyı çalarlar. Oğuzcan Selimoğlu, Süper Gazetecileri kapıda karşılar ve onları içeri davet eder. Selin ve arkadaşları, Oğuzcan Selimoğlu'nun sözleri üzerine salona geçerler. Kısa bir sohbetten sonra Evren kayıt cihazını açar, Yener ise fotoğraf çekmeye başlar. Evren henüz üçüncü soruyu dahi sormamışken kapının zili üst üste çalar, Selin, gidip kapıyı açar. Kapı açılır açılmaz silahlı ve kar maskeli dört kişi evin içine dalar, Selin'i duvara doğru iter ve salona girer. Selin adeta neye uğradığını şaşırır, Yener ise salona dalan maskeli adamları görür görmez Evren'e seslenir ve saklanmaları gerektiğini söyler. Silahlı adamlardan biri hızla Oğuzcan Selimoğlu'nu ilaçlı mendille uyutur ve diğer arkadaşının yardımıyla sürükleyerek evden çıkarmaya çalışırlar. Eve giren adamlar, Evren'i ve Yener'i görmesine rağmen sadece Selin'i yanlarına alırlar ve eğer bu iki çocuk peşimize takılırsa kızı öldürürüz derler. Yener, Selin'in zorla sürüklenerek götürüldüğünü görünce, korkusunu bir kenara bırakır ve saklandığı koltuğun arkasından fırlar, kızı bırakmasını yoksa fena olacağını söyler: “*Yener birkaç saniye içinde bir durum değerlendirmesi yaptı. Evren korkudan donup kalmıştı. Selin acımasız bir haydut tarafından götürülüyordu. Oğuzcan Selimoğlu ise baygın bir durumda sürükleniyordu. Zaten durum umutsuzdu. Yener'in elindeki tek silaha başvurmadan başka çaresi yoktu. Arka arkaya flaş patlatarak adamların resimlerini çekmeye başladı. Belki fotoğraflar bir kanıt olurdu.*” Akal (2000, s.80) Fotoğraf makinesinin flaşı bir anda patlar, adamlar boş bulunurlar ve çil yavrusu gibi dağılırlar. O arada Selin, kendini adamın elinden kurtarıp Yener'in yanına koşar.

3.4. Cömertlik

Park romanında, Mehmet, parkta otururken bir gencin kendisini çağırdığını görür. Koşarcasına durağa gider ve buyur ağabey der. Genç, Mehmet'e ayakkabısını boyamasını istediğini söyler, kaç boyayacağını sorar. Mehmet, ne verirsen der ve ayakkabılarını boyamaya başlar. Genç, Mehmet'e para vermeden kaçarsam ne yaparsın diye sorar. Mehmet ise canın sağ olsun ağabey cevabını verir. Genç, cebinden

çıkardığı bir milyon lirayı Mehmet'e verir: "*Al hepsi senin, ama ayakkabımı ayna gibi yap, tamam mı?*" Çakmakçioğlu (2000c, s.17)

Kumru romanında Süleyman, Hande'ye ayırdığı balıkları vermek için evlerine gider. Fakat, komşudan pazarda olduklarını öğrenir. Hava oldukça sıcaktır. Balıkların kokmaması için hızlıca pazara girer. Kısa bir süre sonra Hande'yi ve anneannesini görür. Tekir balığı getirdiğini, çok güzel olduklarını söyler. Anneanne balığa bakar ve ne kadar olduğunu sorar. Süleyman, belirli bir fiyat söylemez, onlara bırakır. Anneanne üç milyon vermeyi teklif eder. Süleyman, bu paranın yetmeyeceğini bilmesine rağmen sesini çıkarmaz: "*Koy bakalım şunları torbaya. Sana üç milyon lira yeter mi? Süleyman yetmeyeceğini biliyordu, ama demedi. Siz bilirsiniz. Ben bunları size getirdim.*" Çakmakçioğlu (2000b, s.90)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, ev sahipleri Emekli Albay Refik amcasını anlatmaya başlar. Babasının bu eve taşınırken ne depozito ne de peşinat vermediğini, buna rağmen Refik amcasının onlara bu evi kiraya verdiğini söyler. Babasını hiç zorda bırakmadığını, hatta birçok zaman zam yapmadığını da ekler: "*Babamı hiç zorda bırakmayan Refik Amca, kapıya dayanıp ya da haber göndererek kiraya zam istemiyor. Zam önerisi babamdan geliyor. Anneme 'En ucuz kira bile şu kadar oldu. Biz de önümüzdeki ay başından itibaren zamlı verelim' önerisinde bulunuyor.*" İğci (2000, s.55)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında, Ercüment ve Cemil, Sadberk Hanım müzesine giderler ve müzenin müdürüyle görüşürler. Ercüment ve Cemil'in bu müzeye gelmelerinin sebebi, Cemillerin evinin bahçesinde buldukları sanat eserini bu müzeye satmayı düşünmeleridir. Müzenin müdürü Çetin Bey, Cemil'e 'Demek müzemizi çok beğendiniz.' der. Bu söz üzerine Cemil, müzeyi beğendiğini söyler ve bir yapım atölyesi kurmak için paraya ihtiyaçları olduğunu, bu sebeple ellerindeki bu sanat eserini satmak zorunda olduklarını ekler. Çetin Bey, bu hayalini öğrenince teklif ettiklerinden daha fazla para ödeyeceklerini şu sözlerle belirtir: "*Konu kapanmıştır Cemil. Sizin düşündüğünüzden daha fazlasını ödeyeceğiz. Bu suretle hem bu harika tabağı kazanacağız, hem de bir soylu çini ustasının fırın, atölye kurmasına yardımcı olmanın mutluluğunu duyacağız*" (72)

3.5. Çalışkanlık

Bekle Bizi Gül Yaprığı romanında Ekrem Güneş, romanın ana karakterlerini çalışkan tiplerden seçer. Haydar Bey, kiracı olarak taşındığı apartmanın bahçesini bakımsız bulur. Bu bahçeyi, güllerle donatmak ve daha bakımlı bir hale getirmek ister. Bahçeye indiğinde yüzünde yeni bir işe başlamanın coşkusu vardır. Apartmanın merdiven altına iner. Bel, kürek, kazma ve tırmık hepsi hazırdır. Onları oradan alır ve bahçeye çıkar. Hava soğuktur, bahçede çok fazla iş vardır ama o yılmaz. Bahçeyi gözden geçirdikten sonra bahçenin ortasında gömülü duran kaya dikkatini çeker. Kayayı yerinden çıkarmak için var gücüyle çalışmaya başlar: *“İşe koyuluyor, var gücüyle kazmayı indirip kaldırmaya, kayanın çevresini kazmaya başlıyor. Toprak öyle sert ki... Her vuruşta kazma kayıp kayıp gidiyor, işin sandığından daha zor olduğunu anlıyor. Gevşemek yok, dönmek yok. Uykusuzluktan kamaşan gözlerinde bir hırs, bir istek parlıyor. Kendini olduğundan daha güçlü duyumsuyor.”* Güneş (2000, s.41) Bahçedeki kayanın etrafını oyma-kazma işi bir saat sürer. Haydar Bey terler ve soluk soluğa kalır. Yüreği tıp tıp vurur ve avuç içleri yanar. Bir süre dinlenir ve çalışmaya devam eder: *“Bir süre dinlendikten sonra kalkıyor, beli alıyor, bahçe kapısının yanına gelip duruyor. Avuç içlerini tükürüğüyle ıslatıyor, toprağı bellemeye başlıyor.”* Güneş (2000, s.41)

Dinlence gününde İpek Sokağı çocukları, öğlene doğru dışarı çıkarlar. Haydar Bey’in bahçede çalıştığını görürler. Selam verip sohbet etmeye başlarlar. Daha sonra Haydar Bey’e bahçe düzenlemesinde yardım ederler. Akşam olur ve çocuklar evlerine dağılırlar. Bahçede çalışırken zaman hızla geçmiş saat geç olmuştur. Gökçe eve girer girmez annesinin ve babasının asık yüzüyle karşılaşır. Annesi Canan Hanım yemeğe neden gelmediğini sorar ve bu evde her şeyin bir saati olduğunu söyler. Gökçe’nin annesi ve babası bazen kuralcı bazense kuralları bozan karakterdedir. Bazen kızılmayacak şeylere kızar, kızılacak şeylere ise kızmazlar. Bu tutarsızlık Gökçe’yi bunaltır. Gökçe genç kızlık evresine girdiği için kararlarını kendisi vermek ister. Buna rağmen anne ve babası, Gökçe ne zaman kanun çalmak istese, derslerini ne zaman yapacağına dair sorular sormaya başlarlar. Gökçe, çalışkan ve sorumluluklarını bilen biridir. Bu çalışkanlık romanda şu sözlerle işlenir: *“Kanununun başına oturacak olsa ikisi iki yandan başlıyordu söylenmeye. Sonra o çalışkan bir çocuktü. Bir tek fen bilgisi*

dörttü. Ötekilerin hepsi beşti. Karneyle birlikte övgü belgesi getirmemiş miydi? Başka ne istiyorlardı?” (54)

Romanın altıncı bölümü, Haydar Bey’in hasta olmasına rağmen bahçeyi düzenlemekten vazgeçmemesinin tasviriyle başlar. Yarı bulutlu bir günün sabahında Haydar Bey, göğsündeki hışırtıya rağmen bahçeye iner ve çalışır. Bu tutum, onun çalışkanlığına dikkat çeker: *“Yarı bulutlu bir günün sabahında yine bahçeye inmişti. Elinde bel, göğsünün içi hışırdaya hışırdaya çalışıyordu.” (61)*

Haydar Bey’in içinde derin bir sıkıntı, başında ise sinsi bir ağrı vardır. Göğüs kafesindeki yanma, dizlerindeki romatizma ağrısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu ağrılar sebebiyle sabaha kadar uyuyamamıştır. Gün geçtikçe içinde kök salan yalnızlık duygusuna katlanmakta zorlanır. Düşündükçe yüreği daralır. Hastalığının belirtileri gün geçtikçe artmasına rağmen bahçede çalışmaktan vazgeçmez. Çünkü Haydar Bey çalışkan biridir: *“Haydar Bey yalnız başına çalışıyor, toprağı diz boyu kirizma yapıyor. Zamanının çoğunu kireç tortularıyla tuğla kırıklarının ayıklanması alıyor. İçinde derin bir sıkıntı, başında sinsi bir ağrı. İyice azıtmış göğüs kafesindeki yanma, dizlerinde romatizma. Sabaha kadar uyumamış...” (69)*

Bahçe düzenlemesi yapan Haydar Bey’e yardım etmek için İpek Sokağı çocukları apartmanlarında kazma, kürek, çapa ne bulurlarsa alıp Onur Apartmanı’nın bahçesine gelirler. Haydar Bey, çocukları karşısında görünce çocukça duygulara kapılır ve mutlu olur. Bahçeyi el birliğiyle düzenleyeceklerdir. Karışıklık olmaması ve işlerin planlı ilerlemesi için Haydar Bey herkese ayrı bir görev verir. Daha sonra Haydar Bey’in komutuyla bütün çocuklar çalışmaya başlar. Çocuklar birkaç gün önce yine Haydar Bey’le bahçede çalışmışlardır. Bu çalışmanın sonucunda vücutlarında ağrı oluşmuş, elleri su toplamıştır. Çocuklar, bu ağrı ve acılara rağmen o gün yine bahçeye gelmiştir. Bahçede çalışmak için isteklidirler. Çocukların çalışma azmi ve isteği romanda şu şekilde işlenir: *“Hadin bakalım iş başına. Çocukların hepsinin de gözleri çalışma isteğiyle çakmak çakmaktı. Fırlayıp yerlerini alıyorlar. Haydar Bey’in, “başlayın” komutuyla başlanıyor... Çocuklar geçmeyen et kırıklarının, iyileşmeyen avuç içi yaralarının sızılarını duymuyor, birlikte iş yapmanın doyumsuz tadına varıyorlar.” (73)*

Akşam olunca Caner ve arkadaşları bahçe işlerini bırakıp evlerine dönerler. Ailesi Caner'in eve geç gelmesinden hoşlanmaz. Sofraya oturup yemek yerler. Caner anne ve babasının kızgın bakışları arasında odasına geçer. Caner'in ertesi gün matematik sınavı vardır. Bu dersten herhangi bir problemi yoktur ama yine de tekrar etmesi gerektiğini düşünür. (84)

Gökçe ve Yeşim aynı apartmanda oturmaktadırlar. Anne ve babaları da kendileri gibi çok yakın arkadaşlardır. Bir gün Yeşim, annesi ve babası; Gökçelere ev gezmesine giderler. Gökçe'nin annesi Canan Hanım'la, Yeşim'in annesi Sevil Hanım; Yeşim ve Gökçe hakkında dertleşmeye başlarlar. Çocuklarının çok değiştiğinden, aynanın önünde çok vakit geçirdiğinden, yatağında kara kara düşündüğünden, sivilceleriyle oynamalarından, Haydar Bey'i dilinden düşürmemelerinden yakınırırlar. Bu sırada Gökçe ve Yeşim, Gökçe'nin odasına çekilmişlerdir. Yeşim, Gökçe'nin odası hakkında yorum yapar ve daha sonra birlikte otururlar. Albümleri açıp fotoğraflara bakmaya başlarlar. Yeşim, fotoğrafları incelerken başını kaldırıp içine kapanan arkadaşına bakar. Ufak bir sohbetten sonra Yeşim ve Gökçe içeride annelerinin kendilerini çekiştirdiğini söyler. Birbirlerine ailelerinden dert yanarlar. Gökçe, ayna karşısında durmalarından, süslenmelerinden, saçlarını kabartmalarından, ailelerinin her sözüne karşılık vermelerinden, telefon konuşmalarından ve Haydar Bey ile bahçe işleri yapmalarından dert yandıklarını düşündüğünü söyler. Gökçe, bu noktada çalışkan oldukları için ailelerinin daha fazla üzerlerine gelmediğini vurgular. Bu sayede Gökçe ve Yeşim'in çalışkan karakterler olduğu romanda vurgulanır: “...Başımıza bir de Haydar Bey çıktı da... Bilmem ne de... İyi ki tembel değiliz. Yoksa çekeceğimiz varmış, diyor.” (105)

Romanın başlangıcında Onur Apartmanı'nın bahçesi çöplerle dolu, bakımsız bir haldedir. Haydar Bey, bahçeyi temizlemeye ve düzenlemeye başlar. İpek Sokağı çocukları da Haydar Bey'e yardımcı olur. Güçlerini birleştirerek kısa sürede toprağı daha verimli hale getirirler. Günlük güneşlik bir gün yine çocuklar ve Haydar Bey Onur Apartmanı'nın bahçesinde buluşurlar. Erkeklerin ellerinde bel, kürek, çapa, tırmık; kızların ellerinde ise fidanlar, güller, çiçek tohumları, gübre torbaları vardır. Haydar Bey'in yönlendirmesiyle yarış içinde durmaksızın çalışırlar: “Yarış içinde çalışıyor, yumuşatılan toprağı bir daha yumuşatıyor, çukurlar açıyor, ekip

dikiyorlardı. Yüzlerinde ince ince kabaran ter damlacıkları gün ışığında gümüş gibi parlıyordu.” (136)

Haydar Bey ve İpek Sokağı çocukları, Onur Apartmanı'nın bakımsız bahçesini yılmadan çalışarak daha güzel bir hale getirirler. Önceden her yerde çöp olan bahçede artık çiçekler, asmalar, fidanlar vardır. Çocukların bahçede çalışırken içinde hissettiği duygular romana “*Oyun gibi tatlıydı bahçede birlikte çalışmak. Çocukça oyunlar doyurmuyordu onları. Bir işe yarayarak yeni kimliklerini, kişiliklerini ortaya koyup göze girmekten baş amaçları... Onur Apartmanı'nın bahçesine emek vermiş, ter dökmüş, bir güzelliğin tohumunu toprağa atmışlardı.*” (144) cümleleriyle yansır. Çalışkanlığın, fayda sağladığı, üretmeye dayalı olduğu ve insanlara mutluluk verdiği bu sayede vurgulanır.

Dingin bir yaz akşamı başlangıcında Gökçe, Yeşim, Nurcan, Caner, Barış ve Seçkin; Onur Apartmanı'nın kaldırımına dizilirler. Gökçe'nin dizinin üstünde kanun, Caner'in kolunun altında gitar, Barış'ın önünde saz vardır. Şarkılar, türküler çalıp söylerler. Haydar Bey bu sırada balkondadır ve çocukların yaptığı müziğin sesini duyar. Öyle çok beğenir ki, balkondan aşağı sarkıp çocukları tebrik eder. İçinden, disiplinli çalışırlarsa bu yeteneklerini geliştirebileceklerini düşünür. Haydar Bey, İpek Sokağı çocuklarına çalışkanlığı sadece bahçe işleriyle aşılammaya çalışan biri değildir. Çocuklar bir gün Haydar Bey'in evine ziyarete gelirler. Haydar Bey çocuklara musiki konusunda onlar için düşündüklerini açıklar. Çocuklar Haydar Bey'in teklifini coşkuyla kabul ederler. Gruplarına “İspinoz” adını koyarlar. Haydar Bey'in yönetiminde sıkı bir çalışmaya başlarlar ve kısa sürede kendilerini geliştirirler. Ara vermemeleri ve çalışmaktan kaçmamaları romanda şu şekilde işlenir: “*Haydar Bey'in yönetiminde daha bir tutkuyla, istekle başlıyorlar çalışmalara. Hiç kaytarmıyorlar, yan çizmiyorlar. Her gün yeni bir parça öğreniyorlar, öğrendiklerini pekiştiriyorlar.*” (209)

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda, kahvaltı ettikten sonra okula gitmek için evden çıkacaktır. Bu sırada annesi, Sevda'ya şemsiye almasını aksi takdirde saçları ıslandığında kurumayacağını, ıslak kaldığında ise baş ağrısı yapacağını söyler. Yazar/anlatıcı, bu baş ağrılarının sebebinin, Sevda'nın saçının ıslak kalmasından dolayı olmadığını; derslerinin, sözlülerinin ve sınavlarının yoğunluğundan

kaynaklandığını belirtir. Daha sonra ise Sevda'nın sınıfın en başarılı öğrencilerinden biri olduğunu anlatır. Sevda'nın öğretmenlerinin, en yüksek notları Sevda'nın almasını istediğini belirtir. Bu sorumluluk duygusu sebebiyle Sevda'nın başının ağrıdığını açıklar: *“Sevda iyi not almak zorunda!.. Kendini mi öyle koşullandırmış?.. Yoksa, arkadaşları mı? Ailesinin bu konuda hiçbir sıkıntısı yok. Sevda bugüne dek hep başarı belgeleri getirmiş bir öğrenci. Hem de örnek bir öğrenci. Hiç geç kalmaz, bütün ödevlerini günü gününe yapar, sınıfta da gayet ciddi ders dinler.”* İzgü (2000, s.13,63)

Okulun ilk günü biter ve Sevda eve gelir. Akşam olduğunda, dersler yeni başladığı için hazırlanması gereken bir ders yoktur. Film izleyip, kitap okuma şansı varken Sevda bunu tercih etmez. Tatilde yeterince film izleyip kitap okuduğunu düşünür. O büyüdüğünde kimyager olmak istemektedir. Bu tutkusu onu kimya dersine çalışmaya iter: *“O gece hazırlanacak ders yoktu... Sevda, hiç gereği yokken kimya kitabını açtı, bazı konuları tekrar gözden geçirdi.”* İzgü (2000, s.35)

Atila ve Sevda sohbet ederlerken, Atila arkadaşlarının kendisi hakkında uyarıda bulunduğunu, onunla arkadaşlık edemeyeceğini, çok çalışkan olduğu için sadece derslerini düşündüğünü söylediklerini belirtir ve bunun doğru olup olmadığını sorar. Bu diyalogla Sevda'nın çalışkan bir karakter olduğuna vurgu yapılır: *“Öyle söyledi arkadaşlar, Sevda hep derslerini düşünür, başka bir şey düşünmez, dediler. Öyle mi Sevda?”* İzgü (2000, s.43)

Sevda, annesine, bir erkek arkadaşının da doğum gününe katılmasını istediğini söyler. Annesi izin vermeyince, Sevda sinirlenir, üzülür ve şiddetli bir tepki gösterir. Bu tepkiden annesi, Sevda'nın Atila'ya âşık olduğunu anlar fakat durumu hoşgörü ile karşılar. Aşkın gelip geçici, başarının ise kalıcı olduğunu söyler. Aşk her zaman yaşayabileceğini fakat başarının her zaman olmadığını belirtir. İnsanın başında kavak yelleri eserse, bu yelin başarıyı da alıp götüreceğini anlatır. Ebeveynleri olarak onun başarılı olmasını istediklerini vurgular. İkisinin de çabasının bundan kaynaklandığını açıklar. Sevda, bu konuşmadan sonra kendisini odasına kapatır ve yatağına yatar. Bu sırada yazar/anlatıcı Sevda'nın zaten çalışkan bir karakter olduğuna vurgu yapar: *“Sevda ders çalışıyordu, başarılı notlar getiriyordu...”* İzgü (2000, s.94)

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin sohbet ederlerken Nilüfer, Engin'e yorgun olup olmadığını sorar. Bu soru üzerine Engin, tüm gün havanın sıcak olduğunu, buna rağmen birçok yer gezmek zorunda kaldığını bu sebeple de çok yorulduğunu anlatır. Engin, bir süre uzanmanın bu yorgunluğa çok iyi geleceğini bilir fakat uzanmayı tercih etmez. Çünkü; pansiyondaki müşteriler bekliyordur. Bu sebeple, Nilüfer'le konuşup yanından ayrılır. Annesini ve babasını yalnız bırakmaz, onlarla beraber çalışmaya gider: *"Yorulduğum dedi Engin, çok sıcaktı çünkü. Epeyce de yer dolaştım. Ayaklarım tutmuyor şimdi. Şöyle bir uzanabilsem iyi olacak, ama nerde bizde o şans! Baksana müşteriler bekliyor. Ben gidip yardım edeyim bizimkilere. Sonra konuşuruz tamam mı, yemekten sonra!"* Atilla (2000, s.151)

Nilüfer, Engin ve Engin'in annesi lokantada oturup sohbet ederler. Bir süre Aksona Halil'i çekiştirdikten sonra Engin'in annesi, uykusunun geldiğini söyler ve masadan kalkar. Tam bu sırada, Engin'in babası Aksona Halil içeri girer. Herkesin toplandığını sohbet ettiğini iğneleyici bir tavırla söyler. Engin çok sinirlenmesine rağmen babasına cevap vermez. Annesi ve babası gidince lokantada çalışmaya devam eder. Sinirli olmasına rağmen, müşterilerin masasını toplar ve onlara kolonya ikram eder: *"...yan tarafta içkilerini ve yemeklerini bitirmiş, ancak söyleşilerini ve kahkahalarını henüz tamamlamamış olan müşterilerin önündeki fazlalıkları topladı. Masaların üstünü temizledi, kül tablalarını boşalttı, içeriden kolonya getirip bütün avuçlara serpti."* Atilla (2000, s.158)

Nilüfer ve Engin, masalarda oturan insanlar kalkınca sohbet etmeye başlarlar. Engin, Nilüfer'e İmbat Reis'in evinin oraya gidip Tim'i ve Mary'yi izlemek istediğini söyler. Nilüfer, nasıl göreceğini sorunca, Engin, yaz günü olduğu için tüm camların açık olacağını bu sayede içeride olup biteni anlayabileceklerini söyler. Yeni şeyler öğrenebileceklerini de ekler. Bu teklif üzerine Nilüfer, saatin geç olduğunu söyler. Engin ise yarım saatte bisikletle gidip gelebileceklerini anlatır. Bunun üzerine Nilüfer, Engin'i onaylar ve kalkmasını söyler. Birlikte bu planı kurmalarına rağmen, ikisi de çalışkan karakterler olduğu için ilk önce pansiyonu son kez kontrol ederler daha sonra ise sandalyeleri düzelterip planlarını uygulamaya başlarlar: *"Pansiyonu bir kez daha kontrol edip gereksiz yanan ışıkları kapattılar, sandalyeleri düzelttiler, mutfağın kapısını da çekip bisiklete atladılar."* Atilla (2000, s.162)

Nilüfer, Engin'e ertesi akşam pansiyondan ayrılacaklarını söyler. Bu haberden dolayı Nilüfer üzgündür. Bu haberi verdikten sonra, ikisinin de içini bir burukluk kaplar. Ertesi akşam kaçta gideceklerini konuşurlar. Daha sonra merdivenlerden Aksona Halil'in ayak sesi gelir. Engin ve Nilüfer'e günaydın der ve mutfağa gider. Engin, babasının gidişinden sonra vakit kaybetmeden yardıma gider. Pansiyonda kahvaltı servisi başlayacağı için çalışmaya başlar: *"Engin babasını görünce kalkıp yardıma gitti. Ekmekleri dilimleyip dizdi güzelce. Domatesleri, salatalıkları yıkayıp doğradı. Tabakları, çatalları çıkardı çekmecedan, onları da kolayca ulaşabilecekleri bir yere koydu. Az sonra kahvaltı servisi başlayacaktı nasılsa. Her şey hazır olmalıydı."* Atilla (2000, s.200)

Parfüm Reyonu romanında Candan, Şule'ye hediye alacakları için ders bitiminde hızla sınıftan çıkar ve dershanenin çıkış kapısında Tuğba'yı beklemeye başlar. Tuğba'yı beklemesinin sebebi, Şule'nin doğum günü hediyesini ortaklaşa alacak olmalarıdır. Candan, beklerken sabırsızca yerinde kıpırdanır ve saatine bakar. Dershane yavaş yavaş boşalmasına rağmen Tuğba'yı göremez. Aklından, hediye alacakları Alışveriş Gezegeni adlı mağazanın kapanacağını geçirir. Tam bu sırada, Tuğba'nın, Alper'le konuşup şakalaşarak merdivenlerden indiğini görür. Tuğba'ya seslenir ve hızlı olmasını söyler. Tuğba ise bu seslenmeye rağmen Candan'a el sallar ve Alper'in anlattıklarına güler. Candan, bu tavrına sinirlenir ve tekrar saatine bakar. Bir an önce Alışveriş Gezegeni'ne gidip parfümü alıp paketlettirirlerse yetişebileceklerini düşünür fakat geç kaldıklarının da farkındadır. Çünkü, Alışveriş Gezegeni'nin kapanmasına çok az kalmıştır. Bu sırada, parfümü almayı bugüne bırakmalarının yanlış olduğunu anımsar. Fakat bunu bir mecburiyet olarak görür. Çalışkan bir karakter olduğu için bir önceki gün parfümü almaktansa ders çalışmayı tercih etmiştir: *"Gel gör ki, onu satın almayı bu akşama bırakmaları büyük hataydı. Ne yapabiliirdim ki? diye söylendi kendi kendine. Dün ders çalışmam gerekiyordu."* Peksoy (2000, s. 12)

Candan ve Tuğba, Alışveriş Gezegeni'nde parfüm alırlarken çalışanların gözünden kaçarlar ve içeride kilitli kalırlar. Bir süre ne yapacaklarını düşünürler. Bu sırada Tuğba, çığlık atmaya başlar. Candan ne olduğunu sorunca Tuğba, fare gördüğünü arkadaşına anlatır. Candan korkar. Birbirlerine ne yapacaklarını sorarlar fakat ikisinin de bir fikri yoktur. Candan içini çeker ve şanssız olduğunu dile getirir. Tüm yıl ders çalıştığını, sadece bir gece sınavları unutup eğlenmek istediğini ekler. Bu sayede,

romanda, Candan'ın çalışkan bir karakter olduğu vurgulanır: “*Ne şanssızım kızım. Bir senedir deliler gibi çalışıyorum. Bir gece, sadece bir gece sınavı falan unutup eğlenmeyi planlıyorum. Hatta gece orada kalmak için bir haftadır anneme yalvarıyorum. İşte sonuç: Farelerle dolu bir mağazada kilitli kalıyorum.*” Peksoy (2000, s. 38)

Candan, Tuğba'yı tanımlamaya başlar ve özelliklerinin arasına ‘görmüş geçirmiş’ olmasını da ekler. Tuğba'nın varlıklı bir aileden geldiğini düşünür. Tuğba ise daha fazla dayanamaz ve ailesinin durumundan bahseder. Tuğba, çocukken annesinin ve babasının sürekli kavga ettiğini, bu sebeple bir süre sonra annesinin, kendisini ve ablasını anneannesinin yanına götürüp çalışmak için Ankara'ya gittiğini, yazı Isparta'da geçirdikten sonra okulların açılmasına yakın annesinin gelip onları da alıp Ankara'ya götürdüğünü anlatır. Maddi imkansızlıklar çektiklerini, kıyafetlerin eskidikçe yamanarak kullanıldığını ve yenilerinin alınmadığını, annesinin gece gündüz dinlemeden çalıştığını anlatır: “*Annem durmadan dinlenmeden çalıştı. Bir daktilo makinesi almıştı. Geceleri evde daktilo yazardı. Biz yattığımızda şıkır şıkır sesi gelirdi. Önceleri sestem uyuyamazdım. Ama sonradan alıştım. Neredeyse o ses olmadan uyuyamaz oldum. O şıkırtı bana huzur verirdi, güven verirdi.*” Peksoy (2000, s. 92)

Candan, sohbet arasında Tuğba'ya girecek oldukları üniversite sınavının canına kanına işlediğini söyler. Daha sonra ise ders çalışmadığı her an suçluluk duygusu çektiğini belirtir. Bu hisleri yaşaması ve dile getirmesi, romanda, Candan'ın çalışkan bir karakter olduğuna işaret eder: “*Biliyor musun Tuğba? Dedi. Şu sınav canıma kanıma işlemiş. Ders çalışmadan, test çözmeden geçirdiğim her an suçluluk hissediyorum. Sanki hakkım olmayan bir vakti çalıyormuşum gibi geliyor. Hele de gülüp eğleniyorsam vicdanım sızlıyor.*” (99) Bunları söyledikten sonra Tuğba'nın da aynı duyguları yaşayıp yaşamadığını sorar. Tuğba da Candan gibi çalışkan bir karakterdir ve aynı duyguları hissettiğini şu sözlerle aktarır: “*Evet dedi Tuğba. Bende daha fazla oluyor. Anlattım ya, annemin ömrü bizler için çalışmakla geçti. Bizim okuyup meslek sahibi olmamızın ne kadar önemli olduğunu anlatıp durdu. Bu artık ablamla benim için bir vicdan sorunu haline geldi.*” Peksoy (2000, s. 99)

Burukluk romanında, Halit Efendi, sabah erkenden iki kızını ve karısını alıp zeytin toplamaya gider. Yazar/anlatıcı, kar bastırmadan, soğuklar çekilmez bir hâl almadan zeytin toplama işinin bitirilmesi gerektiğini vurgular. Bu sebeple Yasemin, o gün okula gitmeyip ailesine yardım eder. Eve dönünceye kadar hava iyice kararır. Fakat Yasemin, arkadaşı Melâhat'ın okula gidip gitmediğini merak eder. Aklından öğretmenin ne ödev verdiğini geçirir. Evde duramaz ve Melâhat'ın yanına gidip öğretmenin ödev verip vermediğini sorar. Bu sayede, Yasemin'in çalışkan bir karakter olduğuna vurgu yapılır Çakmakçıoğlu (2000a, s.107). Bir sonraki bölümde Yasemin'in ödevlerini günü gününe yaptığına değinilir Çakmakçıoğlu (2000a, s.108).

13. *Engel* romanında Zeynep, Ömer Hoca'ya kapıdaki ilanı görüp görmediğini sorar. Daha sonra, gençler yarışması ile ilgili olduğunu, kazananın hocası ile birlikte İngiltere'ye gideceğini anlatır. Ömer Hoca, sadece, yarışmanın faydalı olduğunu söyler. Zeynep, kasıtlı olarak böyle yaptığını düşünür ve derin bir nefes alarak yarışmaya katılmak istediğini belirtir. Ömer Hoca da Zeynep'in bu fikrini destekler. Daha sonra, yarışların burada dikilip durmakla kazanılmadığını hemen çalışmaya başlamasını söyler: “...Üç tur da sol yan, sekiz yüz on metre daha, eder toplam bin altı yüz yirmi metre yol. Hadi bakalım İnka, bize kolay gelsin.” Ünal (2000, s.17)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, annesinin mutfakta olduğunu, babasının ise henüz gelmediğini söyler. Kendisi ise sokağa bakan pencerenin önündedir. Bugün okuldan geldikten sonra hiç dışarıya çıkmadığını belirtir. Bunun sebebi ertesi gün sınavının olmasıdır: “Başımı hiç kaldırmadan ders çalıştım. Yarın matematikten sınavımız var.” Yavaşlı (2000, s.8)

Kımalı Güvercin romanında karne günü gelir ve müdür bir konuşma yapar. Daha sonra bütün öğrenciler karnelerini alıp dağılmaya başlarlar. Yazar/anlatıcı, Özgür'ün mutlu olduğunu belirtir. Çünkü o, yıl boyu düzenli çalışmış ve teşekkür belgesi almaya hak kazanmıştır: “Özgür mutluydu. Düzenli çalışmış olmanın karşılığını bir kez daha almıştı. Sınıfı geçmiş, üstelik bir de teşekkür getirmişti. O şimdi güzel bir dinleneceye girmeyi çoktan hak etmişti.” Kaplan (2000, s. 8)

Güzeldi O Günler romanında Nuri'nin babası kalkar ve sigara paketini almaya gider. Bu sırada Nuri, biraz sonra annesinin ve babasının uyuyacağını aklından geçirir.

Kendisinin bir saat daha oturmak zorunda olduğunu anımsar. Çünkü; derslerini bitirmesi gerekmektedir. “...ben en az bir saat daha oturmak zorundayım. Derslerimi bitirmem gerekiyor” İğci (2000, s.62)

Sihirbaz Şapkasını Kaybetti romanının ‘Şanssızlık Bir Türlü Yakalarını Bırakmıyor’ bölümü, kasabanın serserisinin yalnızca yirmi dakika kadar uyuduğunun belirtilmesiyle başlar. Bu sırada, saatler beş elli beşi gösterirken görevli polis, belediye sınırları içerisindeki denetim yürüyüşüne başlar. Yazar/anlatıcı, kimsenin ondan bu kadar erken saatte işe başlamasını istemediğini fakat onun çok çalışkan olduğunu belirtir: “Kimse ondan böylesine erken göreve başlamasını istemiyordu. Ama polis çok çalışkandı. Yıl sonuna dek ne olursa olsun komiserliğe yükselmek amacındaydı.” Yeşildağ (2000, s. 71)

Romanda çalışkan olan tek karakter sözünü ettiğimiz polis değildir. Kasabanın serserisi olarak anılan kişi de oldukça çalışkan biri olarak okuyucuya sunulur. Fakat; hayattaki şanssızlıklar onun peşini bırakmadığı için bir yerde düzenli bir hayata başlayamamıştır. Polis, serserinin yattığı yere gider ve onu uyandırır, tutuklandığını söyler. Kasabanın serserisi, korkuyla yerinden sıçrar ve ne olduğunu anlayamaz. Polis, serserilik yaptığı için hapse atılacağını belirtir. Bunun üzerine, polis memuru, tutukluyu doğruca karakola götürür. Karakol amiri, öfkeyle karakolda tamirat olduğunu, bu sebeple sadece serserilik yapan bir adamı burada tutamayacağını söyler. Amir, kasabanın serserisine adının ne olduğunu sorar ve adının Sadık olduğunu fakat herkesin ona Çarli dediğini öğrenir. Daha sonra, karakolda tadilat olduğunu, kendisini bu durumda ne yapacaklarını Çarli’ye sorar. Çarli ise, uzun süredir bir yere yerleşmek istediğini, eğer yapılacak bir iş varsa yapabileceğini söyler. Komiser, depoculuk yapmak isteyip istemediğini sorar. Çarli ise bu teklife çok mutlu olur ve hayatının düzene gireceğini düşünür: “Malzeme deposunu bekleyecek birisini aramıştık geçenlerde. Eğer izin verirseniz bu adam geceleri orayı beklesin. Hem devamlı göz önünde olur. Harika bir fikir, diye bağırdı karakol amiri sevinçle. Bu işi yapabileceğine inanıyor musun Çarli? ... Evet, Amirim! Her şeyimle.” Yeşildağ (2000, s. 75)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, Ercüment’e bir iş teklifinde bulunur. Bu teklif sonucunda, Ahmet ve Cemil’in testi yapıp boyamasına, Ercüment’in ise bu

testileri satacak bir pazar bulmasına karar verirler, üçü el sıkışırlar. Baba-oğul, günde on testi nakışlamakta karar kılarlar. Ahmet Varsın, gündüzleri testi yapacağını, geceleri ise baba-oğul testilerin üzerini boyayacaklarını söyler: “*Ben gündüzleri testi yaparım. Geceleri baba oğul boyarız.*” (71)

Cemil, eski yaşamlarından şikayetçi olmadıklarını fakat artık daha güzel bir hayatlarının olduğunu anımsar. Babasının, elektrikle çalışan modern bir fırınının olduğunu, çalışma atölyesi kurduğunu belirtir. Yaptıkları ürünlerin hepsinin son derece şık, modern ve süslemelerinin yüzyıllar öncesindeki güzelliğe dayandığını, dönemin gözdeleri arasındaki yerini aldığını vurgular. Atalarının, toprağın altında yıllar boyunca gizli kalmış olan hazinelerinin, onların özel bir müzesi haline geldiğini söyler. Yazar/anlatıcı, bu müzenin, haftanın belirli günlerinde dünyanın her köşesinden gelen turistlerin hücumuna uğradığını belirtir. Cemil’in izci arkadaşlarının, canla başla çalışarak müzeye gelenlere müzenin tarihçesini anlattığını ekler: “*Müzeyi gezenlere, tarihçesini anlatanlarsa Cemil’in izci arkadaşlarıydı. Hepsi canla başla çalışıyorlardı.*” (77)

Afacanlar Kulübü romanında, Afacanlar Kulübü, yaz tatilinin sonuna gelirler. Aslı, kuzenlerine seslenir ve bu yaz geçirdikleri güzel günleri neye borçlu olduklarını sorar. Çocuklar; bu birlikteliği annelerine, dedelerine ve beraberliklerine borçlu olduklarını söylerler. Aslı, olmadı çocuklar der ve hiçbir cevabı onaylamaz. Bu sırada Okan, ‘Sınıfı geçmemize borçluyuz.’ der. Aslı, Okan’ın cevabını doğru bulur ve bir sonraki yıl da aynı şekilde çalışıp gelecekteki beraberliklerini elde edeceklerini söyler: “*Çalışıp sınıfımızı geçeceğiz ki, gelecekteki beraberliğimizi elde edebilelim... Oldu mu çocuklar?... Oldu başkanımız!... Daima çalışacağız...*” Leblebicioğlu (2000, s 236-237) Birbirlerine söz verdikten sonra Afacanlar Kulübü, evlerine gitmek için yola çıkarlar ve yol boyunca şarkı söyleyerek hüznlerine neşe katmaya çalışırlar.

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, İbo, Muzo ve Sülo öküzleri olatmaya giderler. Öküzler otlarken, yanlarında getirdikleri yiyecekleri çıkarıp hep beraber yemeye başlarlar. Yemek bittikten sonra Sülo, Mehmet’e ve diğer arkadaşlarına dönüp kaplumbağa yarışırma oyunu oynayalım mı diye sorar. Memet ve arkadaşları, Sülo’nun bu fikrini beğenirler ve oyun oynamaya başlarlar. Oyun bittiğinde, tekrar başka bir oyun oynamak yerine, İbo’nun tavsiyesi üzerine hemen işlerinin başına

dönerler: *“İbo: ‘Arkadaşlar’ dedi. Bizler epeyce güldük, oynadık. Bakın hayvanlarımız ‘Acıktık, bizi doyurun’ dercesine ayaklandılar, der demez toparlandık. Doğru söylüyordu İbo. Gülüşerek, birbirimize: Haydi iş başına deyip, hayvanlarımızın başına geçtik.”* Cimi (2000, s.33, 39)

Memet, babası ve annesi hep beraber iş yapmaya koyulurlar. Memet, babasının verdiği görevi yapmaya başlar ve buğday saplarını tırmıkla toplar. Bir diğer yandan da Zafer öğretmenin, kendisine sunduğu teklifi düşünür. Bu koşuşturma ve dalgınlık sırasında Memet’in ayağına tırpanın kestiği kamış batar ve aniden kanamaya başlar. Memet, ağlayarak babasının yanına doğru gider ve babasının yardımıyla ayağını sararlar. Memet, canı acıyor olmasına rağmen biraz oturduktan sonra tekrar çalışmaya başlar: *“Az sonra ayağa kalktım. Ayağım acıyor ama, başka seçenek yoktu. Babamın aldığı destelerin altlarını tırmıklayıp ona ulaştırmak için, var gücümle koşturmaya başladım.”* Cimi (2000, s.69)

Süper Gazeteciler romanı ‘Süper Gazete Hazırlanıyor’ bölümüyle başlar. Evren, sabırsızlıkla Yener’e döner ve bilgisayarında yaptığı işi kastederek bitti mi diye sorar. Yener, Evren’e acele etmemesini söyler ve çok istiyorsa kendisinin gelip yapmasını ister. Evren, hiç vakit kaybetmeden itiraz eder ve dün bütün gece çalıştığını şu cümlelerle vurgular: *“Yoo, dün gece bütün yazıları bilgisayara ben çektim. Üstelik evdekiler çoktan yattım sanmışlardı, hâlâ ayakta olduğumu anlamasınlar diye kör karanlıkta yazdım.”* Akal (2000, s.9)

Yener ve Evren, ebeveynleri hakkında konuşmaya başlarlar, birbirlerine dert yanarlar ve gazete için yapmaları gereken işlere odaklanamazlar. Daha sonra hemen ders çalışmaları gerektiğini hatırlarlar, işlerini bitirmek için hızlanırlar: *“Hadi sen de konuşup duracağına bitir artık şunu. Eve gidip ders çalışmam gerek. Aaa, şuna bak. Sanki benim dersim yoktu. Şu işi bitirir bitirmez ben de tarih çalışacağım.”* Akal (2000, s.12)

Evren, bilgisayarını açar ve gazetenin baskısını yapması için bilgisayara komut verir. Aynı zamanda ertesi gün tarih sınavı olduğu için ders çalışmaya başlar. Derslerine öyle çok dalar ki, annesinin yemek için çağırmasına kadar başını kitaplardan kaldırmaz. Evren odasından çıkar, annesiyle babasının yanına gider ve hep beraber akşam yemeği

yerler. Babası, yemek sırasında Evren'e döner ve bu akşam sesinin çıkmadığını söyler, yarına dersinin olup olmadığını sorar. Evren ise babasına yarın tarih dersinden sınavının olduğunu belirtir. Yazar/anlatıcı, Evren'in annesinin, karışmıyor gibi gözükmemesine rağmen gazete işine karşı olduğunu her haliyle belli ettiğini açıklar. Evren, yemeğini yer ve tarih çalışmak için tekrar odasına çıkar. Bu sırada, annesini bir türlü anlayamadığını aklından geçirir. Romanda Evren'in annesini anlamamasının sebeplerini açıklarken çalışkan biri olduğuna da işaret edilir: *"Hiçbir zaman derslerini aksatmazdı. Kırık not almazdı. Öğretmenleri ondan çok memnundu. Tek eksiği başarı sıralamasında üst sıralarda değil, ortanın biraz üzerinde yer almaktı."* Akal (2000, s.32)

Yener ve Evren, okula giderken serviste yayına hazırladıkları gazeteleri hakkında konuşmaya başlarlar. Gazetelerinin durağan konularda yazılar yayınladığını bu sebeple de çok fazla okunmadığını düşünürler. Bu tespitleri üzerine gazetelerinde daha heyecanlı konuları ele almaya karar verirler. Heyecanlı olduğunu düşündükleri konulardan biri ünlülerle yapılan röportajlardır. Servis yolculuğu sırasında, gazetelerinin yeni sayısında ünlü şarkıcı Altay Şen'i konu edinmeye karar verirler. Bu kararı verdikten hemen sonra, tarih sınavları olduğu için okula varana kadar ders çalışmalarının faydalı olacağını düşünürler ve ders çalışırlar: *"Haydi, kalan yolu tarih çalışarak geçirelim, dedi Yener, sınava yararı olur. Sana fikirlerinin çok parlak olduğunu söylemiştim, dedi Evren. Bu da harika bir fikir! Gözden geçirmem gereken yerler var zaten. Haydi, çalışalım. Çantalarından tarih kitaplarını çıkarıp okula ulaşana kadar hiç konuşmadan sessizce çalıştılar."* Akal (2000, s.41-42, 147)

Evren, Yener ve Selin, röportaj yapmak için Oğuzcan Selimoğlu'nun evine giderler. Daha üçüncü soruya gelmeden, evin kapısı defalarca çalar, kapıyı Selin açar ve karşısında kafalarında maske, ellerinde silah olan adamlar görür. Eve giren bu adamlar, Oğuzcan Selimoğlu'nu bayıltıp kaçırlar. Evde yalnız kalan Evren, Yener ve Selin, hemen aşağı inerler ve onları bekleyen cipe binerler. Selin'in babasının şoförü, Evren ve Yener'i evine bırakır. Evren eve girince hemen odasına çıkar ve bir süre internette dolaşır durur. Daha sonra, çok yoğun bir gün geçirmiş olmalarına rağmen ev ödevlerini yapmaya başlar, uzun bir süre ders çalışır: *"Bir süre internette dolaşır durduktan sonra ev ödevlerine başladı. Uzun süre çalıştı. Sıra matematik*

problemlerine gelmişti ki, annesinin evin içinde çınlayan sesiyle yerinden sıçradı.”

Akal (2000, s.89)

3.6. Dürüstlük

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Barış ve Caner kitaplarını kollarının altına alıp evden çıkarlar. Okulu asmak için durakta buluşurlar. İçlerinde bir ürkeklik ve tedirginlik vardır. Çevreyi kolaçan ederek otobüse binip kalabalığın arasına karışırlar. Biraz dolaştıktan sonra sinemaya giderler fakat yarısında filmi beğenmeyip çıkarlar. Çıktıktan sonra nasıl vakit geçireceklerini bilemezler. Caner, Barış'ın yüzüne bir şeyler söylemek ister gibi bakar fakat söyleyemez. Daha sonra akıllarına lunaparka gitmek gelir ve biraz da lunaparkta vakit geçirirler. Gün sonu geldiğinde ikisinin de yüreğine bir suçluluk duygusu çöker. Caner, Barış'a ailelerine ne söyleyeceklerini sorar. Barış ise okulda olduklarını söyleyeceklerini belirtir. Eve gittiklerinde yalan söyleyecek olmaları Caner'i huzursuz eder. Kendisine ve arkadaşına karşı dürüst davranır ve yaptıklarının yanlış olduğunu kabul eder. Aile birliği birçok noktada güvenle ve dürüstlikle sağlanır. Yalan söyleyecek olmanın verdiği huzursuzluk da romanda şu şekilde işlenir: *“Ne diyeceğiz evdekilere diyor. Ne diyeceğizi var mı? Okuldan geliyoruz, diyeceğiz. Yalan söyleyeceğiz yani?.. Başka ne söyleyebiliriz? Kaçtık diyemeyiz ki. Başladık ya, bunun arkası gelir. Düşünüyorum da yanlış yaptık. Buna ne gerek vardı?”* Güneş (2000, s.26)

Caner, odasındaki aynanın önüne geçer, kendini izler ve bir yandan da saçını düzeltir. Yakışıklı olup olmadığı konusunda düşünürken aklına dersleri gelir. Gökçe'ye olan hislerinden sonra derslerinin kötü gittiğini fark eder. Fakat onun için Gökçe'nin sevgisinden daha değerli bir şey yoktur. Kendisinde bir bocalama olduğunun farkındadır. Bu bocalamanın en büyük sebebini, ailesinin üzerinde oluşturduğu baskı olarak görür. Çocukluğunda ailesinin kendisine daha az karıştığını aklından geçirir. Ailesi, Caner'in Haydar Bey'in yanında bu kadar fazla vakit geçirmesini doğru bulmaz. Çünkü Haydar Bey, Caner'in yaşıtı değildir. Caner, ailesinin Haydar Bey hakkında takıntılı davranışlarda bulunduğunu düşünür. Ancak daha sonra kendisine karşı dürüst olur ve ailesinin Haydar Bey konusunda olumlu tutumlarını da düşünmeye başlar: *“Bahçe işi dedin, gittin, eğlence dedin, gittin. Haydar Bey'i görmeye gidiyoruz, dedin, çiçekli, kolonyalı gönderdiler. Daha ne yapsınlar? Arada bir şaka yollu*

takıldılar, o kadar. Derslerinle ilgili olarak söylediklerinde yerden göğe kadar haklılar...” Güneş (2000, s.151)

Gökçe ve Caner buluşup gezmeye giderler. Sohbet ederlerken, Gökçe'nin yüzü bir anda değişir. Caner'e bir şey soracağını ama dürüst olması gerektiğini söyler. Caner, doğru söyleyeceğini belirtir. Bunun üzerine Gökçe, Caner'e beni sevmek nerden aklına geldi diye sorar. Gökçe Caner'e arkadaşlarıyla beşinci sınıfta çektikleri bir kurada çıkmıştır. Oradan aklına yer edinmiş, zaman geçtikçe Gökçe'ye sevdalanmıştır. Fakat Caner bunu Gökçe'ye söylerse onu kıracağını düşünür. Yine de dürüst olur ve gerçeği söyleme kararı alır. Kırılırsa, mecburen, şaka yaptığını söyleyip gönlünü alacaktır: *“Bunu söylese miydi, söylemese mi? Darılır mıydı, sevinir miydi? Söylemeliydi. Darılırsa şaka deyip geçiştirirdi. Bilmem... Kurada çıktın bana, diyor.”* Güneş (2000, s.186)

Gökçe ve Caner gezmeye gitmek için buluşurlar. Bu buluşma onlar için bir ilktir. Bir an önce mahalleden uzaklaşmak isterler. Kaçaklar gibi koşarak kalabalığın arasına karışıp otobüse binerler. Merkeze geldikten sonra gezerler, lunaparka giderler, sohbet ederler ve zamanın nasıl geçtiğini anlamazlar. Gökçe saatine bakar ve geç olduğunu fark eder. Bir anda heyecana kapılır ve hemen eve gitmeleri gerektiğini Caner'e söyler. Vapura ve otobüse binerler bu süre zarfında hava kararır. İpek Sokağı'na soluk soluğa gelirler. Caner, Gökçe'yi apartmanlarının önüne kadar bırakır. Gökçe'nin annesi Canan Hanım, Gökçe eve geç kaldığında evhama kapılıp konu-komşuyu ayağa kaldıran biridir. Gökçe bunu bildiği için tedirgin olur. Çünkü annesine Caner'le değil; Yeşim ve Nurcan'la buluşacağını söylemiştir. Bir süre içinden annesine ne söyleyeceğini düşünür. Gökçe için yalan söylemek kolay olandır fakat o dürüst biri olduğu için yalan söylemek istemez. Bu iç muhakeme, Gökçe'nin dürüstlüğe verdiği önemi anlamamıza yol açar: *“Yalan söylemek, doğru söylemekten kolaydı ama, ya sonrası?.. Anne-babasının yüzüne nasıl bakardı o zaman? Alışık değildi yalan söylemeye... Kendini kurşun gibi ağır bir yükün altında duyumsuyor...”* Güneş (2000, s.187)

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda, mutlu bir şekilde Miray'ın yanına gelir ve onu öper. Miray bu durumdan işkillenir ve Sevda'ya ne olduğunu sorar. Sevda, bir şey olmadığını söyleyince Miray, babasının bisiklet gezilerine izin verip vermediğini

sorgular. Bu iznin Sevda'yı mutlu edebileceğini düşünür. Sevda, bisiklet satıldı bile der. Bu cevap üzerine Miray, Sevda'ya saman altından su yürütmesini, çok doğrucu olduğunu, annesine ve babasına Atila'yı artık sevmediğini, unuttuğunu, ilişkisinin bittiğini söylemesini tavsiye eder. Bu tavsiyeden sonra, gizli gizli buluşarak bu baskılardan kurtulabileceğini anlatır. Fakat Sevda, bu yaklaşımı doğru bulmaz. Sevda Atila'yı çok sevmesine rağmen yalan söylemeyi tercih etmez. Sevda'nın dürüstlüğü romanda Miray ile arasında geçen diyalogla işlenir: *“Çok doğrucusun çok... Sevmiyorum artık baba, tamam unuttum artık anne, defterden silindi, gitti, bitti... diyeceksin. Ama gizli gizli buluşacaksın. Bak o zaman bu baskı olur muydu sana, bisikletin satılır mıydı?”* *“Yapamam dedim sana Miray.”* Güneş (2000, s.143)

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve annesi Semiramis Hanım, kahvaltı etmek için odalarından çıkarlar, kahvaltı masasına otururlar. Bu sırada Engin, müşterilere ve Nilüfer'e servis yapar. Nilüfer, bu durumdan rahatsız olur ve kendisinin sadece bir müşteri değil; aynı zamanda onun arkadaşı olduğunu anımsar. Bu sebeple, ikiyüzlülük yapamayacağını düşünerek dürüst olur. Annesine, Engin'e karşı duyduğu hisleri anlatır: *“Bir gün önce sabah akşama dek birlikte olduğu kişinin bu sabah kendisine müşteri gibi davranıyor olması canını sıkıyordu. Dünkü o büyümlü hava birdenbire bozulmuştu sanki. Gizli gizli bakışıp gülüşmeleri bile yetmiyordu. Kendi kendine kararını verdi. Ben böyle ikiyüzlülüklerle gelemem. Arkadaş mıyız, müşteri miyiz, belli değil. Bu işi bir an önce çözmeliyim. Herkes bilsin ne olduğumuzu.”* Atilla (2000, s.75)

Yazar, Nilüfer ve Engin'e İmbat Reis'i takip ettiğini, çocuğu bir pansiyondaki kadına bırakıp geri döndüğünü anlatır. Bunun üzerine, artık bu durumun üçünü de aştığını, bu sebeple de polise haber vermelerinin daha doğru olduğunu söyler. Fakat Engin bu teklifi kabul etmez. Nilüfer, Engin'den farklı düşünmesine rağmen fikrine saygı duyar ve onu destekler. Yazar bu sırada Engin ve Nilüfer'e, onları yazdığı kitaplardaki sözünü dinlemeyen kahramanlara benzettiğini anlatır. Romana başlayıp bir süre ilerlediğini, romana başlamadan önce tüm karakterleri tasarladığını, fakat bazen bir karakterin kendi başına hareket etmeye başladığını, başını alıp gittiğini ve ikisinin bu karakterlere benzettiğini belirtir. Nilüfer, bu yaklaşım üzerine, Yazar'a bu asi karakterlere romanın sonunda hak verip vermediğini sorar. Yazar, bir düşünceyi

savunuyor olmasına rağmen, yalan söylemez ve bazen hak verdiğini açıklar: *“Sık sık değilse de, arada sırada olur. Ne yalan söyleyeyim?”* Atilla (2000, s.84)

Nilüfer ve ablası Gülümser pansiyonun lokantasında Engin hakkında konuşmaya başlarlar. Gülümser, kardeşi Nilüfer’e, Engin’e karşı duyduğu hisleri bildiğini söyler. Nilüfer ise bunu kabul eder ve kafa yapılarının uyduğunu, bu sebeple de bir süre etrafta dolaştıklarını ablasına anlatır. Bir süre Engin hakkında konuştuktan sonra ablası, kardeşine, Engin’de ne bulduğunu sorar. Çünkü; bir hafta olmuştur ve bu süreyi kısa bulur. Nilüfer ise, bu konuyu uzun bir süre düşündüğünü söyler. Engin’i anlattıktan sonra, dürüst olmasına da vurgu yapar. Bu diyalogla, Nilüfer’in dürüstlüğe önem verdiğini ve Engin’in dürüst biri olduğunu öğreniriz: *“Sanırım doğallığı etkiledi beni; bir de içten davranışları... Yapmacık bir tarafı hiç yok. Her şeyi açık. Yüreği de... Dürüst ve olduğu gibi...”* Atilla (2000, s.144)

Nilüfer ve Gülümser, bir süre daha Engin hakkında konuştuktan sonra Gülümser, kardeşine Engin’le öpüşüp öpüşmediğini sorar. Bu soruya Nilüfer her ne kadar hayır demek istese de bu yalanın ilişkisine ve yaşadıklarına saygısızlık olacağını düşünür ve yalan söylemeyi tercih etmez. Dürüst olmayı seçer: *“Doğru söyle! Öpüştünüz mü hiç? Nilüfer bu soruya da yalanla karşılık vermek istedi, ama yapamadı. Hem kendine saygısızlıktı bu hem de yaşadığı ilişkinin doğallığına. Dün gece birkaç kez... Evet! Dedi cesurca.”* Atilla (2000, s.144)

13. *Engel* romanında Zeynep düşüncelere dalmışken Özgür içeri girer. Özgür’ü görmesiyle ellerinin terlemesi bir olur. Omuzlarını dikleştirir ve çenesini kaldırır. Kusursuz olmaya çalışır çünkü hocasının Özgür’ün önünde kendisini uyarmasını istemez. Bir süre Özgür hakkında düşünmeye başlar ve aklından bazen duyarsızlaştığını geçirir. Zeynep, onun atını kamçılamasından rahatsız olmaktadır fakat bir şey söylememektedir. Çünkü, hocası varken kendisinin uyarıda bulunmasını doğru bulmaz. Hocasının makamına ve tecrübesine saygı duyduğu şu sözlerle hissettirilir: *“Bana vuruluyormuş gibi rahatsız oluyorum ama bir şey diyemiyorum. Hocası varken konuşmak bana düşmez diye düşünüyorum.”* Ünal (2000, s.18)

Karabasan romanında Zeynep, oğlu Yusuf’un eve katkı sağlaması için köyde çobanlık yapmasına karar verir. Çobanlık konusunu konuşmak için Çoban İbrahim’in evine

gider. Çoban İbrahim ve karısı Hatice ile durumu konuşur, isteğini söyler. Çoban İbrahim, Zeynep'e tekrar nasıl olduğunu sorar ve çekilecek çilemiz varmış cevabını alır. Bunun üzerine Zeynep'e böyle dememesi gerektiğini, ölümün hepsinin başında olduğunu anlatır. En önemli olanın ise dürüstçe yaşamak olduğunu belirtir: “Ölüm bu! Ölüm hepimizin başında, o bizler için var. Bir gün önce bir gün sonra hepimiz öleceğiz, önemli olan burada; bu dünyada iyi, dürüst yaşamak.” Soytürk (2000, s.38)

Kumru romanında Süleyman, bir kadının odunlarını kırmak için işe başlar. Bütün odunları kırdıktan sonra baltayı alıp daire kapısını çalar. Kadın, Süleyman'a teşekkür eder ve borcunun ne kadar olduğunu sorar. Süleyman, ne kadar isterse o kadar verebileceğini, lafı olmayacağını söyler. Bu söz üzerine kadın beş milyon lirayı Süleyman'a uzatır. Süleyman, parayı çok fazla bulur. Maddi durumu iyi olmamasına rağmen dürüstçe davranır ve bu paranın fazla olduğunu söyler: “Süleyman, beş milyon lirayı görünce durakladı. Alsa mıydı? Bu fazla bacım. Fazla mazla, al helâl et.” Çakmakçioğlu (2000b, s.73)

Başı Bulutlu Uçurtma romanında uçurtmaların önünden iki çocuk geçer ve kendi aralarında uçurtmalar hakkında konuşmaya başlarlar. Öner, kendinden boyca büyük olan Caner'e, uçurtmaların çok güzel olduğunu belirtir. Bu sırada, satıcı gelir ve çocuklara neye baktıklarını sorar. Öner ve Çetin, paraları olmadığı için çekimser bir tutum sergilerler. Satıcı, Çetin ve Öner'e paraları olduğu zaman gelmelerini söyler ve gitmelerini ister. Çetin, arkadaşının koluna girer ve satıcının haklı olduğunu belirtir. Öner, fiyatı oldukça pahalı olan Sarıkız'ı beğenir ve onu alacağını söyler. Çetin, arkadaşına döner, bu uçurtmayı alabilmek için çok çalışmaları gerektiğini açıklar. Öner'in kararlılığı karşısında, onun bu zamana kadar başaramayacağı hiçbir şeyin vaadini vermediğini aklından geçirir. Öner'in, dürüstlüğü romanda şu cümlelerle hissettirilir: “Alacağım dedi mi, alırdı. Arkadaşı iyi tanırdı onu. Bugüne değin ne demişse yapmıştı. Yapamayacağını, başaramayacağını da söylemezdi.” Köseoğlu (2000, s.41, 67)

3.7. Fedakârlık

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında karakterler, paylaşmanın değerini bilen ve bencil olmayan kişilerdir. Nitekim; romanın en önemli karakterlerinden olan Haydar Bey de

fedakâr bir karakterdir. Haydar Bey, Onur Apartmanı'nın çatı katı dairesinde oturan bir kiracıdır. Oturduğu daire binanın çatısından su alır. Bu sebeple daire rutubetlidir ve yoğun bir küf kokusu vardır. Haydar Bey'in romatizması olduğu için her geçen gün ağrıları artar. Bütün gece göğsünde yanma hisseder. Ağrılarına ve öksürüğüne rağmen, Onur Apartmanı'nın bahçesini düzenlemek için çalışmaya devam eder. Bahçede çalıştığı sırada öksürmeye başlar ve bu sırada Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey gelir. Yılmaz Bey, Haydar Bey'e öksürüğünün kötü olduğunu söyler. Haydar Bey, üşüttüğünü söylese de Yılmaz Bey, üşütmekten mi yoksa dairesindeki rutubetten dolayı mı olduğunu sorgular. Haydar Bey içinden Yılmaz Bey'in haklı olduğunu düşünür. Dairesindeki küf kokusu ve nemli hava Haydar Bey'in göğüs ağrılarını ve romatizmasını gün geçtikçe kötüleştirmektedir. Konu açılmışken durumu Yılmaz Bey'e söylemek ister ancak gelir gelmez huzursuzluk çıkarmak istemez. Fedakârca bir tutum sergileyerek konuyu daha sonra konuşmayı tercih eder. Bu durum romanda şu şekilde belirtir: *“Çatı, apartmanın ortak mülküydü. Bakımı, onarımı orada oturanlara aitti. Yılmaz Bey bu konuyu açmışken onarılması işine bir değinse nasıl karşılırdı acaba? Neyse... Bunu sonra konuşmalıydı. Gelir gelmez isteklerde bulunmaya başladı demesinlerdi.”* Güneş (2000, s.70)

Gökçe, Caner, Yeşim ve Barış, Haydar Bey'in evine ziyarete giderler. Çay içerken Haydar Bey ut çalar ve çocuklar da şarkıya eşlik ederler. Daha sonra Haydar Bey çocukları kitaplığın olduğu odaya götürür. Çocuklar kitapları görürler ve şaşırırlar. Raflarda yüzlerce kitap vardır ve çocuklar bu kitapların hiçbirini okumamışlardır. Yeşim ve Caner kitaplardan birkaç tanesini beğenir ve okumak için almak ister. Haydar Bey, kitaplarını çok sevmesine rağmen bencilce davranmaz ve çocuklarla kitaplarını paylaşır: *“Okumak sevgiydi, paylaşmaktı. Okumak düşünmektir, soru sormaktı. Okumak özgürleşmektir, düş gücünü gökkuşağı renkleriyle boyamaktı. Hiç olmaz, diyebilir miydi Haydar Bey? Hele çocuklara... Kitaplarını canı gibi severdi ya, olsundu... Alın çocuklar... İsterseniz hepsini alın götürün...”* Güneş (2000, s.123)

Haydar Bey, romatizma ve göğüs ağrıları olan yaşlı bir adamdır. Tüm bu ağrılara rağmen, İpek Sokağı'nı güzelleştirmek için ciddi bir emek sarf eder. Çocukları yönlendirerek apartmanların bakımsız bahçelerini el birliğiyle düzenlerler. Çevre temizliği yapıp, denetleme anlayışını getirerek oturdukları sokağı daha güzel bir hale getirirler. Tüm çalışmalar bittikten sonra İpek Sokağı çocukları bir gösteri düzenlerler.

Bu gösterinin açılış konuşmasını Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey yapar. Konuşmasında Haydar Bey'in özverisine ve fedakârlığına da değinir. Haydar Bey, yaşlı ve hasta olmasına rağmen fedakârca davranarak çocukları yönlendirmiş, doğaya duyarlılığını korumuştur. Bu fedakârlık romanda Yılmaz Bey'in cümleleriyle vurgulanır: *“Çöpten, pislikten geçilmeyen çevremiz düzene girdi... Bunlardan önemlisi çocuklarımızı yönlendirdi, onları birbirine sevgi bağlarıyla bağladı... Çocuklarımıza bizim yapamadığımızı yaptı, tüm enerjisini bu yolda harcadı. Öyle anlaşılıyor ki, bunları bundan sonra da sürdürecektir.”* Güneş (2000, s.210)

Yüzümden Kırılma Gölgesi romanında Mary, Engin ve Nilüfer'e Douglas'tan bahseder. Douglas'ın kanser olduğu için altı aylık ömrünün kaldığını anlatır. Bu sebeple, Douglas, bütün mal varlığını satmış, bu parayla dünyayı gezmeye karar vermiştir. Kararını Mary ile paylaşmış, Mary ise Douglas'ı sevdiği için bu kararı kabul etmiştir. Ancak, Mary'nin oğlu özürdür. Buna rağmen Mary, Douglas'ın mutluluğunu seçmiş ve son dileğini yerine getirmek istemiştir: *“Hastalığımı öğrenince tüm mallarımı sattım. Varlıklı bir ailenin oğlu olduğum için de epey parası oldu. Dünyayı dolaşmaya karar verdim. Benim de kendisiyle gelmemi istedi. Onu yalnız bırakamazdım. Oğlum özürdür olmasına karşı kabul ettim isteğini.”* Atilla (2000, s.111)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, müzenin içinin tertemiz olduğunu düşünür. Müzenin bakımını yapan adamın kendini bile temiz tutamadığını, buraya adeta bir kadın, anne eli değdiğini aklından geçirir. Bu sırada zihninde bir şimşek çakar. Müzeyi temizleyen kişinin müzenin yanındaki kafeteryada çalışan Nergis ablası olduğunu fark eder. Babasının mükemmel sayılabilecek nitelikteki bu kadını göremiyor olmasına şaşırır. Babası Ahmet Varsın hakkında düşünmeye başlar. Onu bugüne kadar hep babası olarak gördüğünü fakat genç, yakışıklı, otuz altı yaşında bir erkeğin yeniden evlenebileceğini anımsar. Babasına karşı içinde yoğun bir duygu hisseder. Babasının bu zamana kadar genç bir erkek oluşunu unutmuşçasına, kendisine hem anne hem de baba olduğunu fark eder. Ölenle ölünmediğini, hayatın devam ettiğini ve normal akışında yaşadığını anımsar. Babasının bugüne kadar yapmış olduğu fedakârlıkları şu cümlelerle aklından geçirir: *“Babam kendisini bana feda etmiş, kurban etmiş. Ah babacığım, ah benim sevgili fedakâr babacığım. Boğazı düğümlenmişti, soluk alamıyordu... Sen bütün hayatını bana bağışladın, feda ettin ama ben bundan sonra kendini feda etmene izin vermeyeceğim baba.”* (83)

Başı Bulutlu Uçurtma romanında Öner ve Çetin, ayakkabı boyamak için evlerinden çıkarlar. Öner, almak istediği uçurtma için para biriktirmeye karar vermiştir bu sebeple de o gün içinde en az on çift ayakkabı boyaması gerekmektedir. Çetin, karşıdan iyi giyimli bir adamın geldiğini görür. Kendisinin de hiç parası olmamasına rağmen, önceliği arkadaşına verir. Çünkü; onun uçurtma alması için paraya ihtiyacı olduğunu aklından geçirir: “*Caner, bilerek ağırdan aldı. Onun boyamasını istiyordu. Bugün on çift ayakkabı boyamazsa, çatlardı. Söz vermişti, o uçurtmayı alacaktı. Öner, yetiştirdi adama...*” Köseoğlu (2000, s.53)

Öner, iyi giyimli olan adamın yanına koşarak gider ve ayakkabılarınızı boyamamı ister misiniz diye sorar. Adam, Öner’e bakar ve ayakkabılarını kendisinin boyadığını söyler. Öner, adama, öğretmen olup olmadığını sorar. Adam, öğretmen olduğunu belirttikten sonra bunu nereden anladığını öğrenmeye çalışır. Öner, genellikle öğretmenlerin ayakkabısını kendi boyadığını söyler, üzülerek arkadaşının yanına doğru ilerler. Öğretmen, Öner’e seslenir ve ayakkabısını boyatmak istediğini açıklar. Boyama işi bittiğinde, öğretmen, cebindeki son parayı Öner’e verir: “*Boya için verdiği, son parasıydı. İçinden, olsun, çayı da gider evde içerim. Çocuk sevindi. Önemli olan o. Keşke çocuklar gibi büyükler de çalışsa.*” der. Köseoğlu (2000, s.56)

3.8. Hoşgörü

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Haydar Bey, İpek Sokağı’ndaki Onur Apartmanı’na taşınır. İpek Sokağı çocukları da her zaman Onur Apartmanı’nın önündeki bahçe duvarının önünde sohbet ederler. Nitekim bir gün yine çocuklar sohbet ederken, Onur Apartmanı’nın paslanmaya yüz tutmuş hantal kapısı açılır. Çıkardığı ürkütücü ses, çocukların konuşmasını böler. Hepsi kapıya doğru dönüp bakar ve kapıdan çatı katına taşınan Haydar Bey çıkar. Haydar Bey, çocukları çok seven, onları çocuk gibi görmeyen biridir. Nerede bir çocuk görse bakmadan geçmez. Bahçe kapısını çocukların tuttuğunu görünce durur ve iyi günler çocuklar der. Çocuklar başta çekinir fakat daha sonra rahatlar ve sohbete başlarlar. Bu sırada Gökçe, çıkardıkları yüksek sesteki Haydar Bey’in rahatsız olduğunu düşünerek özür diler. Yazar/anlatıcı, insanların yaşlandıkça sesteki kaçtığını belirtir. Fakat Haydar Bey, o insanlardan değildir. Ona çocuk sesleri kuş sesleri gibi gelir. Bu sebeple durumu hoş görüyle

karşılar: “*Ne rahatsız olması keratalar. Bunu da nereden çıkardınız?*” der. Çocuklar kerata sözüne gülmeye başlarlar fakat Haydar Bey yine çocuklara karşı hoşgörülü bir tavır takınır ve kerata sözcüğünü onlara açıklar: “*Çocukların civımlarına kızmıyor, dişlerini göstererek gülüyor: Bilmiyor musunuz bire keratalar? İki anlama gelir: Biri ayakkabı çekeceğine verilen addır, biri sevgi ile söylenen sitem anlamına gelir...*” Güneş (2000, s.22)

Romanda, Haydar Bey ve çocuklar arasında hitabetten kaynaklı benzer bir diyalog tekrarlanır. İpek Sokağı çocukları, Haydar Bey’le bahçe düzenlemesi yaparlar. Haydar Bey, ilk günden çok fazla çalışırlarsa et kırığı olacaklarını, ellerinin su toplayacağını düşünür. Bu sebeple hepsini evlerine gönderir. Çocuklar gidince iç yalnızlığına döner. Ne kadar süre geçtiğini anlamaz. Yakından gelen gülüşmelerle şimdiki zamana döner. Etrafına bakınca Gökçe ve Yeşim’i görür. Siz neden gitmediniz gül yanaklılar diye sorar. Haydar Bey, Gökçe ve Yeşim’e “gül yanaklılar” diye hitap edince kızlar gülüşmeye başlar. Biz gül yanaklı değiliz derler. Haydar Bey bu durumu, kırılmak veya kızmak yerine hoşgörüsüyle karşılar. Rahatsız oluyorsa bir daha söylemeyeceğini belirtir. Bu hoşgörülü yaklaşım romanda şu şekilde işlenir: “*Gülden güzel ne var? Eğer kıızıyorsanız bir daha söylemeyeyim.*” Güneş (2000, s.52)

Haydar Bey ve kızlar bir süre daha sohbet ettikten sonra Haydar Bey kızları evlerine gönderir. Gökçe, arkadaşları ve Haydar Bey’le bahçe işleri yapmaktan diğer çocuklar gibi çok zevk alır. Bu sebeple birçok zaman eve geç gider. Bu durumdan annesi hiç hoşnut değildir. Gökçe, Haydar Bey’le konuştuğundan sonra eve gelir. Eve girer girmez annesinin sitemiyle karşılaşır. Annesi Gökçe’ye bu evde her şeyin bir saati olduğunu, yemeğe neden gelmediğini sorar. Babası, annesi gibi Gökçe’ye çıkışmaz ve onu anlamayı seçer. Hoşgörülü bir tutum sergileyerek kızını korur ve ortamı yumuşatmaya çalışır: “*Ne yapsın annesi. Şeker gibi, çikolata gibi tatlıdır oyun. Nasıl bırakıp gelsin.*” Güneş (2000, s.53)

Romanda, olay örgüsü ilerledikçe Caner ve Gökçe’nin birbirine duyduğu sevgi herkes tarafından fark edilmeye başlar. Bu kişilerden biri de Caner’in annesidir. Caner, arkadaşları ve Haydar Bey’le bütün gün Onur Apartmanı’nın bahçesinde çalışır. Akşam olunca eve gelir ve sessizce odasına geçer. Annesi okuduğu romanı sehpanın üzerine bırakıp Caner’in yanına gider. Caner’in yüzü bir gerilip bir gevşemektedir.

Annesi, Caner'in huzursuz olduğunu anlar. Oğluna ne olduğunu sorar. Caner, yorgun olduğunu belirttiikten sonra Onur Apartmanı'nın bahçesinde çalıştıklarını, Barış, Seçkin, Yeşim, Nurcan ve Gökçe'nin de olduğunu söyler. Gökçe'yi en son söyleyip, farklı tonlaması ve sesinin tutulması annesinin dikkatini çeker ancak hoşgörülü bir davranış sergileyerek üzerine gitmez, konuyu irdelemez. Annesinin bu hoşgörülü davranışı, *"Gökçe'yi hem en son söylüyor, hem de farklı vurguluyor, sesi tutuluyor. Annesinin gözünden kaçmıyor bu. Bir giz sezmiş gibi oluyor, üstünde durmuyor."* Güneş (2000, s.59) cümleleriyle tasvir edilir.

Gökçe ve Yeşim, apartman komşusudurlar. Kendileri gibi aileleri de çok yakın arkadaşlardır. Yeşimlerin Gökçelere misafirlige geldikleri bir gün Yeşim'in annesi Sevil Hanım ve Gökçe'nin annesi Canan Hanım aralarında çocuklarının ergenliğe geçmelerinden sonra çok değiştiği hakkında birbirlerine dert yanarlar. Sevil Hanım, Yeşim'in daha önceden konuşkan olduğunu artık içine kapandığını, saatlerce sesinin çıkmadığını, aynanın karşısında saatlerce dikildiğini, kara kara düşündüğünü ve hırçınlaştığını söyler. Canan Hanım, Gökçe'nin de değiştiğini, yalan söylediğini, odasına artistlerin fotoğraflarını astığını, sivilceleriyle oynadığını söyler. Bu konuşmaları Gökçe'nin babası Erdal Bey ve Yeşim'in babası Cemil Bey artık kanıksamıştır. Onlar, annelerine göre daha hoşgörülü bir tutum sergilerler. Çocukların problem yapılacak bir durumunun olduğunu düşünmemekle beraber bir çağdan diğer çağa sıkıntısız geçilmeyeceğini bilirler. Bu hoşgörü romanda *"Ölçü kaçırılmamalıydı. Yoksa ters sonuçlar doğururdu. Çocukların sorun yapılacak bir durumları yoktu. Bir çağdan bir çağa depresiz, bunalımsız geçilir miydi?"* Güneş (2000, s.97) cümleleriyle işlenir. Babaları kızmak yerine onların yaşadığı bu durumu olağan karşılarlar ve hoşgörülü davranırlar. Erdal Bey, hoşgörülü bir yaklaşımla Yeşim ve Gökçe'yi anlamaya çalışır: *"Unuttuğunuz bir şey var bayanlar. Bu çocuklar, gençlik çağına girmenin sıkıntılarını, bunalımlarını yaşıyorlar. Size kaç kez anlattık... O çağlarda biz nasıldık? Herhalde uslu uslu durmamıştık. Kendinizi onların yerine koyun, bir düşünün bakalım hanımlar."* Güneş (2000, s.97-98)

İpek Sokağı çocukları Haydar Bey'i ziyarete giderler. Haydar Bey çocuklara ut çalar, şarkı söyler, çocuklarla beraber kitaplığını incelerler, sohbet ederler ve daha sonra evlerine gitmek üzere Haydar Bey'in evinden ayrılırlar. Caner, Gökçe'ye olan sevgisini yüz yüze söyleyemediği için Haydar Bey'in evinden çıktıklarında Gökçe'nin

cebine bir kâğıt sıkıştırır. Gökçe, havanın karardığı bir vakitte eve gelir. Anne ve babasından azar işitip odasına geçer. Zarfı açar ve kâğıdı okumaya başlar. Caner'in Gökçe'ye verdiği kâğıt bir aşk mektubudur. Gökçe, mektubu defalarca okur. Yatma zamanı gelince annesi ve babası televizyonu kapatıp oturma odasından çıkarlar. Annesi, Gökçe'nin odasının ışığının yandığını görür. Odanın kapısını yavaşça açıp başını uzatır ve hâlâ uyumadın mı diye sorar. Gökçe, annesini görünce telaşa kapılır ve mektubu gizlice bacalarının arasına kaydırır. Annesi kuşkulandır ve sakladığı şeyin ne olduğunu sorar. Gökçe kekeleyerek şiir yazdığını söyler. Annesi, şiir yazdığına inanmamasına rağmen, eve geldiğinde üzerine gittikleri için Gökçe'yi daha fazla bunaltmak istemez. Konuyu irdeler ve *“Sonra öğrenirim, şimdi gitmeyeyim üzerine”* Güneş (2000, s.128) diye düşünerek hoşgörülü bir tavır sergiler.

Gökçe, eve geç geldiği için ailesiyle sık sık huzursuzluk yaşar. Romanın on altıncı bölümü, Gökçe sebebiyle çıkan bir huzursuzluğun tasviriyle başlar. Gökçe eve geç geldiği için evde tatsızlık çıkar. Annesi öfkesini alamaz ve söylenip durur. Gökçe, azar işittiği için odasına gider. Canan Hanım, sinirlendikçe babası daha sakin bir tutum sergiler ve Canan Hanım'ı sakinleştirmeye çalışır. Bu hoşgörülü tutum Erdal Bey'in *“Sinirlenme canım. Sakin ol canım.”* Güneş (2000, s.139) cümleleriyle romanda tasvir edilir. Erdal Bey, ortalığı yatıştırmaya çalıştıkça Canan Hanım daha da sinirlenir. Gökçe'nin aynanın karşısında saatlerce süslendiğini, saatlerce kanun çaldığını, ders çalışmadığını, dışarı çıkınca dönmek bilmediğini, maymun iştahlı olduğunu ve çok değiştiğini söyler. Erdal Bey, eşi gibi düşünmez ve hoşgörülü davranır. Hatta kızlarına karşı daha hoşgörülü olması için onu yönlendirmeye çalışır: *“Erdal Bey, eşi gibi düşünmüyordu. Her çağın kendine göre özellikleri vardı. Gençlik çağına giren çocukların sinirli, tepkili olmaları, kırılkanlıkları doğaldı. Büyükler gibi davranmaları beklenemezdi ki. Böylesi şeyleri büyütüp sorun yapmamak gerekirdi. Olur-olmaz yere neden üstüne üstüne gidiyordu onun? Ters tepki yarattığını görmüyor muydu? Unuttuğun bir şey var canım. O artık bir genç kız. Yakındıklarının hepsi olağan. Hoşgörülü ol, sevgiyle yaklaş. Yoksa bunalıma girer, başımıza yeni sorunlar çıkarır, diyor.”* Güneş (2000, s.139-140)

Caner, kahvaltıdan kalkar kalkmaz odasına gider. Yarım saate yakın aynanın karşısında durur ve hayatına dair düşünür. Daha sonra bahçeye gideceğini hatırlar, geç kalmıştır. Elinde tuttuğu tarağı hızla cebine koyar ve odasından çıkar. Mutfak

kapısından başını uzatır, dışarıya çıkacağını annesine ve babasına söyler. Babası bahçeye gitmesinden hoşlanmaz ve derslerine neden çalışmadığını sorar. Caner, sabah sabah derslerden konuşmak istemez koşar ve kapıyı vurarak çıkar. Annesinin ve babasının dur gitme demesini duysa da duymamazlıktan gelir. Bunun üzerine babası Cengiz Bey duruma sinirlenir ve Handan Hanım'a Caner'in başına buyruk davrandığını söyler. Handan Hanım, gençlik çağında olduğunu bu sebeple böyle davrandığını söyleyerek ortamı yumuşatmak ister. Handan Hanım oğlunu anlar ve hoşgörülü davranır: "*Handan Hanım, daha hoşgörülü, daha anlayışlı: Sakin ol canım.*" Güneş (2000, s.154) der. Bu sayede, çocuğuna ve eşine olan hoşgörülü yaklaşımı okuyucuya aks ettirilir.

Gökçe, Caner'le ilk kez dışarıda yalnız buluşacaktır. Caner'in gözüne güzel gözükmek için ne giysem diye uzun uzun düşünür, kirpiklerini rimeller, ruj sürer, saçlarını kabartır, mavi taşlı küpelerini takar. Çantasını takıp kapıya doğru yönelir. Annesi, işini bırakıp gergin bir şekilde Gökçe'ye bakar ve kimle buluşacaksın diye sorar. Caner'le buluşacak olmasına rağmen annesinden çekindiği için yalan söyler ve Yeşim'le buluşacağım der. Bir süre bocalar ne yapacağını şaşırır ve saatine bakınca geç kaldığını fark eder. Annesinin gitme demesine rağmen koşar adım dışarıya yürür. Annesi, kapıda öylece kalır ve düşünmeye başlar. Odasına girdiğinde elinde sakladığı kâğıt aklına gelir. İşini bırakıp Gökçe'nin odasını aramaya başlar. Aradıkça hırsı ve öfkesi artar. Bu sırada yastığının altındaki katlanmış pembe zarf dikkatini çeker. Zarfı açınca içinden bir kâğıtla Caner'in fotoğrafı çıkar. Mektubu okumaya başlar ve Gökçe'nin değişiminin, makyaj yapmasının, derslerini umursamamasının sebebini bu sayede öğrenir. İçini bir anda korku kaplar. Ne yapması gerektiğine karar veremez. Bir süre düşünür. İlk önce aklına Gökçe'yi dövmek gelir. Bu sırada kendi gençliğini düşünür. Annesi onu sevda işleri yüzünden defalarca dövmüştür. O yine de yapacağını yapmıştır. Bu sebeple Gökçe'yi dövmenin doğru bir karar olmadığına varır. Hoşgörülü bir yaklaşım sergilemeye karar verir: "*Geldiğinde iyice bir haşlamalı, saçını-başını yolmalı sevda nedir göstermeli miydi?... Yoo, Yoo... Sevgiyle, hoşgörüyle yaklaşmalıydı.*" Güneş (2000, s.174)

Nasıl davranmasına karar verdikten sonra Canan Hanım, durumu eşi Erdal Bey'le söyleyip söylememek arasında kalır. Eşinin kızmasından korkar. Bu korkuya rağmen, eşiyle paylaşmaya, ortak bir çözüm bulmaya karar verir. Aşk mektubunu ve fotoğrafı

alıp cebine koyar. Kısa bir kararsızlıktan sonra oturma odasına geçer. Duyulur duyulmaz bir sesle Erdal diye seslenir. Canan Hanım'a eşi bir anda çok uzak gelir. Kararsızlık içerisinde yutkunur, bakınır ve parmaklarını birbirine geçirir. Bir türlü söze giremez. Daha sonra, dudakları titreyerek "Gökçe" der. Erdal Bey bir anda paniğe kapılır ve Gökçe'ye bir şey olduğunu zannederek telaşlanır. Bu sebeple Canan Hanım daha fazla uzatmadan Caner'le Gökçe'nin birbirine sevdalandığını söyler. Erdal Bey, elindeki gazeteyi katlar ve ciddiye almayan bir havaya girer. Gökçe ve Caner'in yaşadığı sevdayı, olağan karşılar ve hoşgörülü davranır: "*Eee... Sevdalanır sevdalanır. Gönül ferman dinlemez ki.*" Güneş (2000, s.177)

Caner ve Gökçe, İpek Sokağı'nda buluşurlar. Birbirlerine olan sevdalarını açıklamışlardır. Bu onların ilk buluşmasıdır ve nereye gideceklerine karar vermemişlerdir. Mahallelerinden uzaklaşmak isterler ve koşarak durağa doğru giderler. İlk gelen otobüse binmek için kalabalığın arasına karışırlar. İtişe kakışa otobüse binerler. İçerisi tıkkış tıkkıştır. Hava dahi zor alınacak kadar doludur. Yolcular yer değiştirirken birbirlerine sürterek yer değiştirmek zorunda kalırlar. Otobüs dura kalka ilerler. Her duruş kalkışında insanlar birbirine istemeden de olsa vururlar. Nitekim, otobüs bir anda durunca bir genç Gökçe'nin üzerine abanır. Caner, Gökçe'yi koruma iç güdüsüyle adama ters ters bakar ve bir hışımla iter. Genç adam, Caner'i dövebilecek güçte olmasına rağmen Caner'in tavrını hoşgörüsüyle karşılar: "*Caner, hışımla itiyor onu, Gökçe'yi sıkıca kavriyor, kendinden yana çekiyor. Genç adam, Caner'i bir yumrukta yere düşürecek güçte. Bozuluyor, dik dik bakıyor, ses çıkarmıyor.*" Güneş (2000, s.181)

Olay ilerledikçe, Gökçe ve Caner'in arasında doğan sevgiyi herkes öğrenir. Bunun üzerine Gökçe'nin annesi Canan Hanım Caner'in annesi Handan Hanımlara koşup gelir. Evde başka kimse yoktur. Canan Hanım telaşlı ve tedirgindir. Arkadaşı olan Handan Hanım'a telaşından, Caner ve Gökçe arasında olan sevdadan bahseder ve ne yapacaklarını sorar. Yaşamın zorluklarından habersiz olduklarını da belirtir. Canan Hanım, stresli ve tedirgin olmasına rağmen Handan Hanım hoşgörülü bir tutum sergiler ve Caner'le Gökçe'yi anlamaya çalışır. Handan Hanım'ın hoşgörülü davranışı romanda "*Bu yaşlarda olur böyle şeyler Canancığım. Biz nasıldık o yaşlarda? Sevgileri kalırsa yarına, o zaman düşünürüz ne yapacağımızı. Gitmeyelim üstlerine*" Güneş (2000, s.197) cümleleriyle yankı bulur.

Gökçe ve annesi güne telaşla başlar. Çünkü Gökçe'nin doğum günüdür. Doğum günü pastasının olduğu masayı tekrar kontrol ederler. Hazırlıkları tamamlarlar ve masayı bir kez daha kontrol ederler. Saat on dördü vurduğunda zil çalınır. Gökçe hemen kapıya koşar. Gelenler Yeşim, Nurcan, Barış, Seçkin, Çetin, Murat ve üç arkadaşıdır. Aralarında Caner yoktur. Bir süre Caner'i beklerler fakat gelmez. Çocuklar beklemekten sıkılmaya başlarlar. Canan Hanım bu sırada hareketlenir ve çocuklar masanın başına dizilirler. Gökçe, Caner gelmediği için ağlamaklıdır. Tam pastayı kesecekken kapı çalar. Gökçe koşarak kapıya gider ve Caner'in geldiğini görür. Annesi arkasından kapıya gelir. Caner, kendisinin Gökçe'yi sevdiğini Canan Hanım'ın bildiğini hatırlar ve utanır. Elindeki akzambak buketi düşecek gibi olur. Geç kaldığı için özür diler. Canan Hanım, bu utangaçlığı sezer ve rahatlaması için hoşgörülü bir tavır sergilemeyi seçer, hatta oğlum diye hitap eder: "*Geç oğlum, seni bekliyorduk.*" Güneş (2000, s.203)

Romanda, İpek Sokağı'nda yaşayanlar Haydar Bey'in sokağa taşınmasına kadar hoşgörüsüz ve tahammülsüz oldukları söylenir. Haydar Bey, İpek Sokağı'na taşındıktan sonra çocuklarla tanışır ve kısa sürede onları birbirlerine sevgi bağıyla bağladığı ifade edilir. İpek Sokağı'nda yaşayanlar artık çevresindeki insanlara ve doğaya karşı duyarlı insanlardır. Haydar Bey'in yönlendirmesi sonucunda bu sokakta yaşayan çocuklar ve aileleri birçok apartmanın bahçesini düzenler. Romanın yirmi sekizinci bölümü, bu düzenlemelerin hâlâ devam ettiğinin, bahçelerin çiçeklerle dolduğunun, doğaya karşı duyarlılığın devam ettiğinin, İpek Sokağı'nda yaşayanların daha duyarlı insanlar olduğunun tasviriyle başlar. Bu hoşgörülü yaklaşım romanda şu şekilde vurgulanır: "*İpek Sokağı'nda oturanların eski duyarsızlıkları kalmamış, kaynaşmışlar birbirleriyle. Çocuklardan öyle hoşnutlar ki... Artık onların bağırmalarını, çağırmalarını hoşgörüyle karşılıyorlar.*" Güneş (2000, s.208)

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda, bir sabah, ailesiyle beraber kahvaltı eder. Kahvaltıda Sevda'nın annesi, domateslerin mis gibi koktuğunu söyler. Annesi domatesleri överken babası, kış domateslerinin kokmadığını, tarla domateslerinin kokulu olabileceğini belirtir. Bu sırada annesi, babasının burnuna domatesi tutar ve koklamasını ister. Babası ne kadar kokmaz dese de sonunda Melda'nın üstelemesinden sıkılır ve durumu kabullenir. Yazar/anlatıcı, babasının her seferinde farklı bir

düşünceye sahip olmasına rağmen annesinin ısrarı sonucu diğer fikri kabullendiğini belirtir: “... Babası her kezinde annesinin üstelemesini kabullenir; “Senin dediğin olsun hanımcığım,” derdi... Babasıyla annesi bazen küçücük bir tartışmayı büyütürler, seslerini çoğaltırlar ama her zaman yine ilk susan babası olurdu. Ya sofradan kalkar, ya salondan başka bir yere geçer, ya da balkona çıkardı. Orada sanki karısının çağırmasını beklerdi. Ne zaman Melda; “Yunus nerdesin, balkonda mı, üşüyeceksin, gel buraya,” deyince, babası koşar gelir, eski yerine otururdu. Az önce seslerini yükselten onlar değilmiş gibi yine konuşmaya başlardı.” İzgü (2000, s.11)

Sevda, doğum gününe bir erkek arkadaşının katılacağını, annesine söyler. Doğum gününe babası, şehir dışında olduğu için katılamayacaktır. Bu sebeple, böyle bir konu hakkında tek başına karar veremeyeceğini belirtir. Sevda, sinirlenerek annesine “açık konuşana” der. Bu söz üzerine annesi, Sevda’ya çok sert bir şekilde bakar. Yazar/anlatıcı, daha önceden annesinin Sevda’ya bu şekilde hiç bakmadığını belirtir. Sevda’nın açık konuşmasını ister ve kim bu oğlan diye sorar. Sevda’nın arkadaş diye cevap vermesinin üzerine annesi, Sevda’yı alaya alarak onu anladık der ve kızmaktan vazgeçerek bir anda gülmeye başlar. Çünkü Sevda’nın Atila’ya âşık olduğunu anlamıştır. Bu durumu hoşgörü ile karşılar: “Anlıyorum seni kızım, dedi. Şaşıtı Sevda. O eski, sevecen gözlerle bakıyordu annesi. Üstelik elini uzatmış, kızının saçlarını okşuyordu. Belki âşktır öyle değil mi Sevda’cım?” İzgü (2000, s.93)

Sevda, Vildan Hanım’dan izin alır ve beden eğitimi dersine katılmaz. Bu sırada öğretmeni, Sevda’ya saçlarının çok güzel olduğunu söyler. Sevda teşekkür ettikten sonra, öğretmeni, kendisinin de saçlarının öğrenciyken böyle uzun olmasını istediğini, fakat annesi izin vermediği için uzatamadığını anlatır. Sevda, öğretmenine, annesinin de izin vermediğini fakat babasının istediğini açıklar. Öğretmeni, Sevda’ya bir anda “Atila’yla aran nasıl?” der. Yazar/anlatıcı, Sevda’nın uzun saçlarının bir anda dikildiğini hissettiğini belirtir. Sevda, sırtından aşağı buz gibi bir su döküldü gibi hisseder ve başını öne eğer. Vildan Hanım, bu durumu sezer ve Sevda’nın saçını okşar. “İki öğretmen konuşurken duydum. Canım haydi, ben şey için söylemedim. Kaldır başını bak bana.” der. Sevda başını kaldıramaz fakat öğretmeni, çenesinden tutup başını kaldırır ve göz göze gelirler. Öğretmeni bu durumu hoşgörü ile karşılar ve onu anladığını hissettirmek için kendisinin de eşiyile lisede tanıştığını, bunun bir sakınca olmadığını anlatır: “Kendime benzettim seni. Ben de eşimi lisedeyken tanımuştum.

Üniversitede de arkadaşım oldu. Sonra evlendik. Dersine girmiyorum ama Atila'yı tanıyorum, dürüst bir çocuğa benziyor. Çalışkanmış da. Böyle olunca hiçbir sakıncası yok... Ay nasıl çarpıyordur şimdi senin yüreğin. Benim de öyle çarpmıştı..." İzgü (2000, s.141)

Sevda, yalnız başına oturmuş düşünürken Atila'nın annesinin ve babasının anlayışlı insanlar olduğunu anımsar. Bir cumartesi günü Atila, Sevda'yı ailesiyle tanıştırmak için kendi evine götürmüş, ailesi ilişkilerine kızmak yerine ılımlı bir yaklaşımla Sevda'ya yakın bir tutum sergilemişlerdir. Atila'nın annesinin hoşgörülü bir karakter olduğu romanda "*Annesi; Hep sizden söz ediyor Atila, dedi. Dilinden hiç düşmüyorsunuz. Biz, gençlerin duygularına saygılıyız, sevgilerine de.*" İzgü (2000, s.146) cümleleriyle işlenir. Babası da annesi gibi Sevda ile Atila arasındaki sevgiyi hoşgörüyle karşılar. Hatta Sevda'nın annesi ve babasıyla tanışmak istediğini söyler: "*Bir gün babanız annenizle de tanışırız, dedi Atila'nın babası.*" İzgü (2000, s.146)

Selen, Miray ve Sevda; Atila'nın doğum gününe gitmek için evden çıkarlar ve otobüse binerler. Yazar/anlatıcı, gençlere sevgi duyulduğunu fakat neden saygı duyulmadığını sorgular. "Saygı isteyenler, saygı duymamalı mıydı?" diye sorar. Daha sonra olayı anlatmaya devam eder. Sevda, Miray ve Selen, otobüste sesli konuşurlar ve kahkaha atarlar. Bu sırada, orta yaşlı bir kadın döner ve ters ters bakar, terbiye kalmadığını söyler. Orta yaşlı kadın, üç arkadaşın davranışını kınarken, yaşlı bir adam üç arkadaşına bakar ve gülümser. Bu iki farklı tutumda, yaşlı adamın hoşgörülü bir tavır sergilemesi "*Ne güzel şey genç olmak, insanın içi enerji dolu.*" İzgü (2000, s.169) cümleleriyle desteklenir.

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin çevreyi dolaşmak için dışarı çıkarlar. Engin, uzaktaki bir evi Nilüfere gösterir. O evin, babaannesi ve dedesinden miras kaldığını söyler. Babaannesinin ölümünden beri boş durduğunu, babaannesinin ölümüne bir süre alışamadığını, babasının da aynı duyguları yaşadığını, babaannesinin ölümünün ardından hiçbir şey söylemediğini, ama onun sürekli bu eve gelişinden özlem duyuyor olduğunu anladıklarını anlatır. Engin babasının bu yaşadıklarını anlatınca Nilüfer, babasının ortalıkta gözükmeyeceğini, pansiyonun bütün işlerini annesinin ve onun sırtına yüklediğini hatta babasının biraz da duygusuz birine benzediğini söyler. Engin, bu yaklaşım üzerine babasını korur ve huyunun öyle

olduğunu, kötü bir huy olmasına rağmen yaşı büyük olduğu için artık değişmeyeceğini anlatır. Babasına bu kötü huyundan dolayı kızmayı seçmez, onu anlar: *“Yok, aslında öyle değildir. Biraz içine kapanıktır o kadar. Konuşmayı sevmez. Ama biraz eşelesen, duygularını hemen belli eder. İlk adımı hep karşısındakinin atmasını bekler. Annem de çok kızar onun bu huyuna. Ama ne yapsın değişmiyor işte. Koskoca adam! Nasıl değişsin?”* Atilla (2000, s.28)

Nilüfer ve Semiramis Hanım, kahvaltı ederler. Bu sırada Nilüfer, annesine doğru yaklaşır ve biraz konuşmak istediğini söyler. Semiramis Hanım ne olduğunu sorar ve konuşabileceklerini belirtir. Nilüfer, Engin hakkında konuşmak istediğini söyleyince annesi durumu anlar, bir anda yüreği sızlar. Kızının beş gün önce geldiği tatil kasabasında, yeni tanıdığı bir gençle ilgili konuşmasına hazır hissetmediğini anlar. Fakat kızmayı tercih etmez. Yazar/anlatıcı, Semiramis Hanım'ın, çaresiz, kızını dinleyeceğini belirtir. Nilüfer, Engin'den hoşlandığını annesine söyler. Semiramis Hanım'ın içinde adeta kızgın ırmaklar akar. Fakat her şeye rağmen kızını kırmaz ve hoşgörülü davranmayı seçer: *“Semiramis Hanım'ın içinden bir kez daha kızgın ırmaklar aktı. Bütün varlığını çizerek geçen kocaman bir çalı dolaşmaya başladı beyninde. Gerçi hazırlıklıydı buna. Bir gün Nilüfer'le bu konuları konuşacağını adı gibi biliyordu, ama şimdi değil. Böyle bir ortamda hiç değil... Sakin olmaya çalışarak karşılık verdi kızına: Elbette isterim Nilüfer. Ne düşünüyorsan söyle.”* Atilla (2000, s.76) Daha sonra Nilüfer, Engin'e olan tüm duygularını annesine anlatır ve annesinden Engin'le arkadaş olabilmek için izin ister. Annesi, aklından kendi gençliğini geçirir ve hoşgörülü davranarak, kızının Engin'le arkadaşlık etmesine izin verdiğini söyler: *“Peki kızım dedi. İzin veriyorum, ama sen de beni üzmeyeceğine söz veriyor musun? Vermez miyim anne! Hem de kocaman bir söz sana. Bir de kocaman öpücük.”* Atilla (2000, s.79)

Semiramis Hanım ve Nilüfer beraber otururlar. Semiramis Hanım bu sırada, elindeki gazeteyi okumaya dalmıştır. Nilüfer, annesiyle konuşacak konu bulmakta zorlanır. Daha sonra annesine bugün ne yapacaklarını sorar. Annesi ise tepkili bir şekilde, kendisine neden sorduğunu nasıl olsa kararları onun verdiğini söyler. Bu tepki ve cevap Nilüfer'in canını sıkır. Fakat annesine kızmayı tercih etmez. Çünkü; bu tatil kasabasına tatil yapmaya ve ablasını görmeye geldiklerini anımsar. Annesini anlar ve herkesin bu tarz tepki vereceğini düşünür: *“Nilüfer'in canı sıkıldı bu karşılığa. Bir*

yandan da annesine hak veriyordu doğrusu. Buraya birlikte tatil yapmaya ve arasıra da olsa ablasını görmeye gelmişlerdi. Gelgelelim Nilüfer, son günlerde bu düzeni bozmuş ve planların tersine davranmaya başlamıştı. Bu yüzden de annesinin böyle ufak tefek tepkiler vermesi olağandı. Kim olsa öyle yapardı herhalde.” Atilla (2000, s.89) Daha sonra, annesinin gönlünü almak ister: “Bugün bu kararı sana bırakıyorum anne. Akşama kadar senin emrindeyim. Gel de geleyim, git de gideyim, öl de öleyim.” Atilla (2000, s.89)

Parfüm Reyonu romanında Candan ve Tuğba sohbet ederlerken Candan, her zaman bir şeylerden pişmanlık duyduğunu söyler. Diyalogları sırasında bir şeyleri söylemediğinde neden söylemedim diye düşündüğünü, söylediğinde ise karşısındakini kırdığını düşünerek pişmanlık duyduğunu anlatır. Tuğba, Candan’a güven vermek istercesine, bazı tavsiyelerde bulunur. Bu tavsiyelerin içinde insanları olduğu gibi kabul etme bakış açısı da vardır: “Şunu unutma Candan, dedi. Mükemmel olmak zorunda değiliz. Zaten mükemmellik ölçüsü de insanın kendi beynindeymiş. Esas sorun ne biliyor musun? Dürüstlük, saygı, hoşgörü gibi insanî değerleri koruyabilmek. Onları koruyabilirsek bu yeter de artar bile. Onun dışında herkesi olduğu gibi kabul edersek başımız ağrımaz. Baş da ağrıtmayız.” Peksoy (2000, s. 69)

Romanın sonunda, Candan ve Tuğba, kanepede uyurlar. Çalar saat çalmasına rağmen sesini duymazlar. Üçüncü kattan sorumlu görevli, yorgana sarılmış halde uyuyan Candan ve Tuğba’yı görür. Roman burada biter fakat bir haber metni de eklenmiştir. Bu haber metninde, iki genç kızın ailesinden, mağaza yetkililerinin özür dilediği, gençlerin ailelerinin de şikayetçi olmadığı belirtilir: “Gençlerin aileleri de tazminat davası açmayacaklarını belirttiler.” Peksoy (2000, s. 101)

13. *Engel* romanının ikinci bölümü, Zeynep’in Ömer Hoca’nın çok iyi olduğunu belirtmesiyle başlar. Daha sonra, hocanın seveni kadar sevmeyenin de bulunduğu değinir. Çünkü Ömer Hoca eski bir subay emeklisidir. Sert konuşmaya alıştığını, sesinin hep gür çıktığını bu yüzden de insanların ondan korktuğunu belirtir. Fakat Zeynep, Ömer Hoca’dan korkmaz, sert davranışlarını hoşgörüyle karşılar: “Onu iyi tanımayanlar bu huyundan çok rahatsız olurlar. Öyle bağırdığını duydukları zaman kaçıp saklanmak istiyorlarmış. Ben alıştım. Tehlikeli durumdan bir an önce biniciyi kurtarmak istiyor, onun için heyecanlanıyor.” Ünal (2000, s.14)

Bir Sokağın Hikâyesi romanının altıncı bölümü, mahallenin kasabı Hakkı'nın anlatılmasıyla başlar. Hakkı, sık sık, hayat pahalılığı yüzünden kasaplığı bırakmayı düşünür. Fakat, mahallede yaşayan insanlar bunun anlık bir öfke olduğunu bilirler. Ercan, Hakkı'nın dış görünüşüyle beraber birden parlıyor olmasına da değinir. Hakkı, birden parlıyor olmasına rağmen birden de yumuşamaktadır. Ercan, sokakta yaşayan insanların, Hakkı'nın bu huyunu bildiklerini ve üzerine gitmediklerini anlatır: *“Onu tanımayan biri, yüzüne baktığı zaman, ‘Bu adam kavga etmiş ya da edecek,’ diye düşünmekten alıkoyamaz kendini. Oysa üç beş cümle söyleşin, onun ne kadar sevecen, ne kadar çocukça bir ruhu olduğunu hemen anlarsınız.”* Yavaşlı (2000, s.55-56)

Yaşamı Tartan Terazi romanında Şerbet Köyü halkı, köyleri yanınca göç ederler. Günlerce hatta haftalarca yaralı vücutlarıyla durmadan yürürler. En sonunda, dayanacak güçlerinin kalmadığını anlayınca en yakın köyde konaklamak isterler. Viran Köylüler, Şerbet Köyünde yaşayan insanlara acırlar ve onları köyelerine alırlar, evlerinde misafir ederler. Aradan uzun bir zaman geçer, Viran Köyü halkı bu süre içerisinde gece gündüz demeden çalışmalarını sürdürürler. Şerbet Köyü halkı ise onlara yardım etmeyi tercih etmez. Kış kapıya dayanıp hasat zamanı gelince, Viran Köylüler, Şerbet Köyü halkına bir teklifte bulunurlar. Onları sevdiklerini, içlerinin ısındığını, yer yurt arayınca kadar onlarla kalabileceklerini fakat işlerde onlara da yardım etmelerini istediklerini söylerler. Köylüler, birbirlerinin yüzüne bakarlar fakat biraz düşünmek istediklerini belirtirler. Daha sonra ise rahatlarını bozmak istemedikleri için yardım etmezler. Kısa bir süre sonra kar bastırır ve göçebe köylüler, ev sahibi olan Viran Köylülere ev içinde buyruk verirler. Bu durum üzerine ev sahipleri ne yapacaklarını bilemezler ve kendi sofralarından aç kalkmaya, odalarında kapı dibinde oturmaya, üçü beşi bir yatakta yatmaya başlarlar. Günler geçtikçe durum daha da kötüye gider ve köyün en akıllı kişinin yanına giderler, akıl danışırlar. Bilge, oturduğu yerde Viran Köylülere dertleriyle yüreklerini sıkmamalarını, bu işi de Şerbet Köyü halkının kalbini kırmadan halletmelerini öğütler: *“Bu öyle bir karar olsun ki, insan kalbi kırmasın, konukseverliğimizi, dostluğumuzu, onurumuzu unutturmadan uygulanabilsin.”* Başaran (2000, s.47)

Çatalçay'ın Çocukları romanında Alişan, Niko'ya, Teo'nun en yakın arkadaşı olduğunu söyler ve çocukluk yıllarından bahsetmeye başlar. Köylerinin bir Türk-Rum

köyü olduğunu belirtir. Bu köyde yaşayan bütün çocukların ve kendilerinin, millet ayrımı bilmediğinden, komşularıyla sevgi ve hoşgörü içerisinde yaşadıklarından şu cümlelerle bahseder: *“Bütün çocuklar gibi biz de millet ayrımı bilmezdik. Ailelerimiz de yapmazdı böyle bir ayrımı. Köyün içinde, tarlada, bağlarda, bostanlarda, Türk-Rum bütün komşular dirlik düzenlik içinde yaşar giderdik. Komşu hatırı önemliydi. Çocuklar kavga ettiğinde analar, mamalar bize; ayıptır, komşuyuz. Sizler kardeş sayılırsınız derlerdi.”* Akçagüner (2000, s. 12, 70) İnsanlar arasındaki hoşgörü sadece bununla sınırlı değildir; aynı zamanda birbirlerinin dinlerine ve bayramlarına karşı da saygı gösterirler: *“Dedenlerin her pazar giyinip süslenip gittikleri kiliseleri vardı. Çoğu zaman ezan sesi, kilisenin çan sesine karışırdı. Bizim bayramlarımızda, kutlu günlerimizde onlar; onların yontularında, paskalyalarında bizler birbirimizi kutlardık. Bizim sünnet düğünlerimiz, onların vaftiz törenleri olurdu. Biz, etli bayram pilavlarımızı onlara, onlar, yontu çöreklerini, boyalı yumurtalarını bize sunarlardı. Düğünlerde derneklerde mutluluğu; ölümlerde acıyı paylaşırdık.”* Akçagüner (2000, s. 12)

Afacanlar Kulübü romanında, Ali Rıza Bey torunlarıyla beraber trene biner. Trene biner binmez, kendileri için oturacak yer bulurlar. Yazar/anlatıcı, yaşlıların, gençlerin gözlerine yalvarırcasına umutla baktığını, gençlerin ise bu bakışlardan rahatsızlık duyduğunu söyler. Ali Rıza Bey bu sırada kendi kendine düşünmeye başlar. Aklından, gençlerin yaşlılardan daha yorgun olabileceğini geçirir ve bu tutumlarına hoşgörüyle yaklaşır: *“Zavallı gençler! Yer verecek halleri mi var? Kim bilir? Ne kadar yorgunlar. Belki de onların, yaşlılar kadar bile ayakta durabilecek güçleri yok.”* Leblebicioğlu (2000, s 168)

3.9. Kanaatkârlık

Parfüm Reyonu romanında, Tuğba ve Candan, Şule'ye hediye alacak daha sonra ise Şulelerin evinde yapılacak partiye gideceklerdir. Bu sebeple ilk önce parfüm alacakları yer olan Alışveriş Gezegeni mağazasına giderler. Parfümü aldıkları sırada, çalışanların onları fark etmemesi sebebiyle içeride kilitli kalırlar. Candan, bu duruma çok üzülür hatta ağlar. Sohbet etmeye başladıklarında ailesinden ilk kez bir arkadaşında kalmak için izin alabildiğini, bu gece eğlenmek istediğini söyler. Kaderde olmadığı için bu hayalinin gerçekleşemediğini de ekler. Tuğba ise Candan gibi karamsar olmayı

seçmez. Kaderi boş vermesini söyledikten sonra bu gece onları kimsenin beklemediğini belirtir. Kendilerini şanslı olarak değerlendirir. İçinde buldukları duruma eğlenceli tarafından bakmaya çalışır: “Gördün işte, kurtulamadık buradan. Bunu böylece kabullenmekte yarar var. Hem eğlence dediğin nedir ki? Bence biz de burada kendi kendimize eğlenebiliriz.” Peksoy (2000, s. 39)

Burukluk romanında Zehra, çamaşır yıkarken, kasabada yaptırdıkları evin bu yıl bitip bitmeyeceğini aklından geçirir. Eğer biterse, kasabaya taşınacaklarını anımsar. Yazın ise yeniden şu an yaşadıkları yere gelip pansiyonculuk yapabileceklerini düşünür. Bu işin zor olduğunu farkındadır. Bu zorluğu, yaşamın her gün pahalılaşmasıyla bağdaştırır. Domates ve biber satarak bu işin altından nasıl kalkılacağını düşünür. Fakat hızla kötü şeyler düşünmekten vazgeçer: “Neyse buna da şükürdü. Daha kötü durumlar da olabilirdi.” Çakmakçıoğlu (2000a, s.10)

Kumru romanında yazar/anlatıcı, Süleyman’ın belki de yaşadığı kasabanın en fakir insanı olduğunu söyler. Fakat Süleyman, bu fakirliğe rağmen yaşama enerjisi dolu mutlu bir insandır. Bu mutluluk romanda şu cümlelerle verilir: “İğreti penceresinden baktı. Samanların üzerinde bembeyaz bir yumurta duruyordu. Bir tavuğu olmak ne kadar güzel şeydi! Bir evi olmak ne kadar güzel şeydi! Her sabah ‘Günaydın’ diyen bir kumrunun olması ne güzel şeydi! Süleyman, bütün bu varlıkların kendisini yaşama sevincine boğduğunu bu sabah daha iyi anlıyordu. Yaşamayı sevmek, en iyi yaşamak demektir.” Çakmakçıoğlu (2000b, s.143-144)

Sırrını Vermeyen Tabak romanı, yazar/anlatıcının, Cemil’in evini anlatmasıyla başlar. Yazar/anlatıcı, Cemillerin evinin derme çatma olduğunu, dış sıvalarının döküldüğünü hatta dış kapının aralıklarından evin içinde yanan ampulün ışığının görüldüğünü söyler. Cemil ve babası Ahmet Varsın’ın kullandığı yorganların ve çarşafın çok eski ve yamalarla dolu olduğunu da ekler. Yaşadıkları bu küçücük ahşap evin, bir kibritlik canının olduğunu belirtir. Buna rağmen, Cemil ve Ahmet’in bu evi çok sevdiklerini, dışarıdan bakan insanlarla aynı görmediklerini söyler. Romanda, Cemil ve Ahmet’in kanaatkârlığı şu cümlelerle verilir: “Bu evi Ahmet Varsın kadar on beş yaşındaki oğlu Cemil de çok seviyordu. Zaten ikisi de evlerini yabancı gözlerin baktığı biçimde görmüyorlardı ki...” (6, 8)

Cemil ve babası Ahmet, akşam yemeğini yedikten sonra birlikte oturup sohbet ederler. Babası, Cemil'e kaç gündür birkaç kişinin başına dadandığını, oturdukları evin viran bir kulübe olduğunu söylediklerini, iyi para vermeyi teklif ettiklerini, daha önce atalarının da yaşadığı bu arsayı kendilerine satmalarını istediğini söyler. Bu verdikleri parayı bankaya faize koyarak, iyi bir gelir elde edebileceklerini söylediklerini anlatır. Oğlunu daha iyi okullarda, Amerika'da, Avrupa'da okutabileceğini de eklediklerini belirtir. Cemil'in yüreği, babasının bu sözleri söylemesiyle adeta sızlamaya başlar ve atalarının hayallerinin hâlâ bu bahçede dolaştığını hisseder. Cemil'in yüzü kızarır, kaşları çatılır ve allak bullak bir hâle gelir. Ahmet Varsın, büyük bir dikkatle oğlunun suratına bakar ve ne hissettiğini anlamaya çalışır. Bu sırada Cemil, babasına, arsayı satmayı düşünüp düşünmediğini sorar ve yanıtını beklemeden atalarının yadigârının paradan daha önemli olduğunu söyler. Cemil'in kanaatkârlığı romanda şu cümlelerle verilir: *“Ben ne özel okullarda, ne dış memleketlerde okumak istiyorum. Ben buradaki okulumu seviyorum. Öğretmenlerimi de, arkadaşlarımı da seviyorum. Sonra bu viran kulübe diye hor gördükleri yuvamı çok, hem de pek çok seviyorum. Bu sevgilerin, bu bağlılığımızın bizim için ne kadar değerli olduğunu düşünebiliyor mu o mafya kafalı, paracan adamlar?... Bize para gerek değil. Senin elinin, alnının teriyle biçimlendirdiğin testiler, küpler, saksılar, güveçler şimdilik bize yetiyor da artıyor bile. Yaşım büyüdükçe sana daha da yardımcı olacağım, daha çok iş çıkaracağız. Başka işlerde çalışarak ekmeğimize katkıda bulunacağım. Sakın babacığım, benim geleceğimi öne sürerek seni kandırmalarına izin verme. Atalarımızın bir zamanlar yaşadığı bu toprakların üstü de, altı da benim için kutsaldır.”* (16)

Deprem olduğu gece Ahmet ve Cemil, bahçedeki asmanın altında uyurlar. Cemil, gözlerini açtığında kendisini güzel ağustos sabahının havası içinde bulur. Başını hafifçe yastıktan kaldırır ve yüreği tersine dönmüş gibi hisseder. Çünkü; babasının geçimlerini sağladığı fırının deprem sebebiyle yıkıldığını görür ve babasına ne yapacaklarını acı içerisinde sorar. Babası ise yıkılan fırını kendisinin yaptığını, yeni ve daha iyi bir fırın yapabileceğini anlatır. Cemil, yorganı üzerinden atar ve masanın üzerindeki taze ekmeğin kokusunu içine çeker. Çayın demlendiğini ama masada bir su bir de çay bardağı olduğunu görür. Bunu görünce, annesinden yadigâr olan iki bardağın daha kırıldığını anlar. Babasının, zeytinli, peynirli, hem de tereyağlı bir kahvaltılık sofrası hazırladığını görür. Ahmet Varsın, bir gece önce deprem olmamışçasına pırıl pırıl gözlerle oğluna bakar. Cemil ise içinde buldukları durumu olgunlukla karşılar ve hayatın yaşamaya değer olduğunu söyler: *“Daha ne isteyebiliriz*

ki. Padişahlara yaraşır bir kahvaltı sofrası başında iş kılığı kuşanmış, yüzü gülen, gözleri ışıl ışıl bir baba. Ben çok mutlu bir çocuğum. Yaşasın hayatımız yaşanmaya değer.” (37) Kanaatkâr davranan tek kişi Cemil değildir. Babası Ahmet Varsın da oğlu gibi düşünür: “Allah’tan daha ne isteyebilirsin. Mutfağımızda masamız, sandalyemiz devrilmiş ama kırılmamışlar. Biraz kap kacağımız yere yuvarlanmış, birkaç cam eşyamız kırılmış ama erzak dolabının üstünde duran pet şişelerdeki kuru yiyeceklerimiz yerli yerinde. Gelen haberlere göre mal kaybı kadar can kaybı da varmış ilçemizde. Elbet ki çok acı şeyler oldu ama biz kendi hesabımıza ucuz atlattık evlat.” (37)

3.10. Merhamet

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanı, iki yakın arkadaş olan Gökçe ve Yeşim’in Onur Apartmanı’nın önündeki biriket duvarda otururken sohbet etmesiyle başlar. Daha sonra yanlarına diğer arkadaşları da gelir. Sohbet ederlerken Onur Apartmanı’nın önüne eski bir kamyon yanaşır. Kamyonun içinden eski eşyalar çıkar. Bu eski eşyaların sahibi yalnız ve yaşlı bir adamdır. Gökçe, adamın neden yalnız olduğu hakkında düşünmeye başlar. Ailesini yitirmiş olabileceğini düşünerek üzülür. Akşam olunca herkes evlerine dağılır. Gökçe de evine gider. Anne ve babasının kuşkulu bakışları arasında banyoya girer. Babası, Gökçe’nin bu durumunun sebebini annesine sorar. Annesi ise evden çıkarken neşeli olduğunu, dışarda hasta kedi görmüşse bu sebepten üzgün olabileceğini söyler. Daha sonra yazar/anlatıcı, Gökçe’nin hayvan sever olduğunu belirtir. Gökçe, sokak hayvanlarına merhamet eden biridir. Sokaktaki aç ve sağlık durumu kötü halde olan hayvanları gördüğünde üzülür. Bu sayede merhamet eserinde “*Gökçe bir kedi severdi. Sokakta aç, sayrı kedileri, kedicikleri gördükçe öyle acır, üzülürdü ki... Uykuları kaçırdı.*” Güneş (2000, s.14) cümleleriyle işlenir.

Gökçe, eve gelip banyoya girdikten sonra bornozuyla salon penceresinin önünde dikilir ve perdeyi aralar. Zihninde hâlâ, Onur Apartmanı’nın çatı katına taşınan yaşlı adam vardır. Neden yalnız olduğunu tekrar düşünmeye başlar ve içine bir sıkıntı çöker. Annesi, Gökçe’nin neden üzgün olduğunu anlayamadığı için daha fazla dayanamayıp yanına gider. Gökçe’nin camdan dışarı baktığını görünce yanına gidip ne olduğunu sorar. Gökçe, ikileme kalarak karşı apartmanın çatı katına yaşlı bir amcanın

taşındığını söyler. Gökçe'nin annesi, neden merak ettiğini, yeni insanların bu daireye taşınabileceğini belirtir. Fakat Gökçe'nin endişesi, çatı katındaki o dairenin yazın sıcak, kışın soğuk olduğunu bilmesindedir. Fırtınada yel, yağmurda su alan bu evde o yaşlı adamın hayatını sağlıklı bir şekilde idame ettiremeyeceğini düşünür ve kaygı duyar: *“Gökçe'ninki yalnızca merak değildi, kaygılıydı da. Çatı katının kirası ucuzdu. Yazın sıcak, kışın soğuk oluyordu. Fırtınada yel, yağmurda su alıyordu. Bu yüzden kiracı dayanamıyordu oraya. Biri gidiyor, biri geliyordu. Gelenlere, gidecek gözüyle bakılıyordu. O amca yaşlı haliyle nasıl katlanacaktı?”* Güneş (2000, s.16)

Gökçe annesine ne kadar durumu açıklamaya çalışmak istese de annesi durumu umursamaz. Gökçe, Onur Apartmanı'na taşınan adamı dedesine benzetir. Dedesi, Gökçelere uzak bir kentte oturduğu için yılda en fazla bir iki kez görüşebilirler. Bu sebeple Gökçe, ne zaman dedesi yaşlarında birisini görse, dedesine olan sevgisini anımsar. Bu yaşlı adamı da dedesine benzettiği için ona ulaşma isteği duyar. Fakat annesi duruma Gökçe kadar duygusal bakmaz. Gökçe'nin herkese karşı aşırı duyarlı olduğunu fakat bu duyarlılığın fazla olduğunu düşünür. Bu düşünceden Gökçe'nin merhametli bir yapıya sahip olduğu anlaşılır: *“Dilenci görür, acırdı. Yaşlı birini görür, acırdı. Sayrı birini görür, acırdı. Bu kadar duygusallık da fazlaydı. Yaşam acımasızdı. Yeri gelir, bir yılan gibi dilini çıkarır, insana zehrini akıttırdı. Düş kurmaktan, duygularının ardına takılmaktan kendini geri çekmeliydi.”* Güneş (2000, s.17)

Haydar Bey, bahçe düzenlemesi için çalışmaya başlar. Kısa bir süre sonra bahçenin ortasında gömük halde duran kaya parçası dikkatini çeker. Bir saat boyunca kayanın etrafını kazar. Bu sırada İpek Sokağı çocukları Haydar Bey'in yanına gelir ve sohbet etmeye başlarlar. Daha sonra çocuklar yardım etmek istediklerini söylerler. Haydar Bey, bu teklif üzerine, kayayı bahçeden çıkaramadığını, bu iş için üç kişinin yeterli olacağını söyler. Caner, Seçkin ve Barış'ı görevlendirir. Caner, Seçkin ve Barış birinci ve ikinci denemede güçlerini aynı zaman aralığında birleştiremezler. Üçüncüsünde kayayı yerinden sökerler ve bahçenin dışına doğru yuvarlayarak götürürler. Daha sonra çocuklar kendi aralarında sohbet etmeye, şakalaşmaya başlarlar. Caner bu sırada sessizdir ve onlara katılmaz, bir kenarda bekler. Gökçe, Caner'in durgunluğunun farkına varır ve yanına gidip ne olduğunu sorar. Caner, kayayı yuvarlarken belini incittiğini söyler. Gökçe'nin yüreği sızlar ve daha kötü olmaması için elindeki tırmığı almak ister. *“Kayayı yuvarlarken belim incindi de, diyor. Gökçe'nin yüreği sızlıyor.*

Alnına düşen perçemini geriye atarak uzanıyor onun elindeki tırmığa: Ver onu bana da, dinlen, diyor.” Güneş (2000, s.51)

Yeşim ve Gökçeler apartman komşusudur. Aileleri de kendileri gibi birbirleriyle çok yakın arkadaşlardır. Bir akşam Yeşimler, Gökçelere ev gezmesine giderler. Gökçeyle Yeşim, Gökçe'nin odasına çekilirler. Yeşim'in annesi Sevil Hanım ve Gökçe'nin annesi Canan Hanım, birbirlerine çocuklarından dert yanmaya başlarlar. Genç kızlık evresine girdikleri için ikisinin de huyları değişmiştir. Bununla beraber, dert yandıkları bir konu da Onur Apartmanı'na taşınan kiracı Haydar Bey'dir. Yeşim ve Gökçe, Haydar Bey'i o kadar çok severler ki, evde sürekli ondan bahsederler. Sevil Hanım, Haydar Bey'in hiç de çocukların anlattığı gibi biri olmadığını söyler. Sevil Hanım için Haydar Bey, boynu bükük, omuzları çökük, leylek bacaklı sıradan biridir. Canan Hanım, Sevil Hanım gibi düşünmez. Boyu, posu, giyimi, duruşu, yürüyüşüyle bilge biri gibi gözüktüğünü düşünür. Gökçe ve arkadaşları, Haydar Bey'in evine ziyarete gideceklerini, elleri boş gitmek istemediklerini annelerine söylemişlerdir. Canan Hanım, konuşması sırasında köfte ve pilav yapacağını belirtir. Daha sonra Canan Hanım duygulanır ve çocukların kendilerinden daha duyarlı olduğunu, onların düşünemediklerini düşündüklerini, onlara haksızlık ederek içlerindeki güzel duyguları törpülediklerini söyler. Bu konuşma üzerine Sevil Hanım, Haydar Bey'e merhamet duyar ve kendisinin de yemek hazırlayacağını söyler: *“Ben de bir şeyler hazırlayayım da götürsün giderken.”* Güneş (2000, s.101) Sevil Hanım'ın duyduğu merhamet, onun yardımsever olmasına da olanak sağlar.

İpek Sokağı Çocukları bir akşam Haydar Bey'i ziyarete giderler. Zili çalarlar ve Haydar Bey kapıyı açar. Gökçe iyi akşamlar dedikten sonra Caner, kabul ederse konukluğa geldiklerini söyler. Haydar Bey, telaşlı bir sevinçle, hemen içeriyi gösterir ve kapı önünde beklememelerini, içeri geçmelerini belirtir. Çocuklar, içeri girmekle girmemek arasında kalırlar çünkü Haydar Bey'in sakalları uzamış, avurtları çökmüş, gözleri yuvasına kaçmıştır. Üzerinde kilim desenli balıkçı takkesi, ayaklarında yün çoraplar, içinde kaybolduğu mor bir eşofman ve kalın bir hırka vardır. Haydar Bey'in evdeki bu hali, dışarıdaki halinden oldukça farklıdır. Çocuklar içinden Haydar Bey'i, göç sonrasına kalmış bir leyleğe benzetirler. Bu sebeple çocukların içinde bir acıma ve merhamet duygusu doğar: *“Çocuklar, girmekle durmak arasında kalıyorlar bir an*

gözleri Haydar Bey'in üzerinde... Neşeleri kaçıyor yüzlerine bir burukluk çöküyor.”

Güneş (2000, s.114)

Kızlar, Gökçelerin apartmanının terasında buluşurlar. Gökçe, uyku halinde imiş gibi dalgın ve suskundur. Yeşim birkaç soru sorar fakat soruları cevapsız kalır. Yeşim, Gökçe'nin bu duruşundan kuşkulandır ve ne olduğunu Gökçe'ye sorar. Gökçe sessizliğini korusa da Yeşim ona baktığında gözünde kaygıdan başka bir şey göremez. Gökçe bir kez daha gözlerini Onur Apartmanı'nın çatı katına diker. Yeşim, sürekli oraya baktığını fark edince orada ne olduğunu sorar. Gökçe, Haydar Bey'in evde olup olmadığına baktığını söyler. Haydar Bey evdedir. Gökçe bunu camın açılmasından anlamıştır. Yeşim, Gökçe'nin bu tespitine güler. Fakat Gökçe'nin gözü boşlukta kalır. Bu durgunluğunun sebebi kaygı duymasıdır. Haydar Bey'in o eski ve bakımsız evde oturuyor olmasına üzülmemektedir. Gün geçtikçe zayıfladığı ve sağlık durumu kötüye gittiği için ona acır ve merhamet duyar. Bu durum romanda şu şekilde işlenir: *“Gökçe gülmüyor, gözü boşlukta kalıyor. O evde sağlam insanın sağlığı bozulurdu. Haydar Bey'inki çoktan bozulmuştu. Yüzü iyice incelmış, gözleri çukuruna kaçmıştı. Soluğu hırıltılı çıkıyor, kötü kötü öksürüyordu.”* Güneş (2000, s.163)

İpek Sokağı Çocukları, Haydar Bey'i görmeye giderler. Haydar Bey, kapıda onları görünce içeri davet eder. Çocuklar Haydar Bey'in ısrarına karşı koyamayıp içeri girerler. Evin içinde yoğun bir küf kokusu, sehpanın üzerinde dizili ilaçlar vardır. Haydar Bey'in sesi boğuk çıkmakta, kuru kuru öksürmektedir. Gökçe'nin gözü sehpadaki ilaçlara takılır. Dedesinin de böyle ilaçları vardır. Fakat önceliklere yenilerinin eklendiğini fark eder. Haydar Bey'in romatizmaları artmış, şekeri yükselmiş, göğüs kafesindeki yanma hâlâ geçmemiştir. Haydar Bey öksürmeye devam edince çocuklar kaygılanmaya başlar. Bu öksürüğün zatürreye dönüşebileceğini düşünürler. Oturmak isteseler de duydukları kaygıdan dolayı oturamazlar. Haydar Bey'e karşı acı ve merhamet duyarlar. Bu sebeple ona yardım etmek isterler. Haydar Bey'in karşı çıkmasına rağmen onu divana yatırıp üzerini örterler. Nane limon kaynatıp içirirler, ilaçlarını verirler. Yapılacak bir iş olmamasına rağmen, kirlenmemiş yerleri tekrar silip tozlanmamış rafların tozunu bir daha alırlar. İşlerini bitirip evden çıkarken ikisi de içinde bir acıma duygusu yaşar. Çünkü Haydar Bey'in kimsesi yoktur ve yardıma muhtaçtır. Bu durum, *“İşlerini bitirince sessizce çıktılar. Gözleri arkada*

kalmıştı. Yalnız başına ne yapardı sayrı biri?” Güneş (2000, s.164) cümleleriyle verilir.

Haydar Bey’in evinden çıkınca Gökçe kendi evlerine gider. Ailesiyle akşam yemeğine oturur. Gökçe’nin gözlerinde kaygı ve tedirginlik vardır. Haydar Bey’i ziyaret ettiklerinde Haydar Bey’in çok hasta olduğunu görmüşlerdir. Ona bakacak kimse yoktur. Bu durum Gökçe’nin kafasına takılmıştır. Bu sebeple aklı hâlâ Haydar Bey’dedir. İçinde Haydar Bey’e karşı yoğun bir acı ve merhamet duygusu vardır: *“Gökçe’nin gözlerinde bir kaygı, bir tedirginlik. Dalıp dalıp gidiyor. Duygularının kıskaçlarının arasında sıkışıp kalmış. Yüreğinin ince yerlerine ağırlı iğneler, çakır dikenleri batıyordu sanki. Haydar Bey’in yüzü gözlerinin önünden gitmiyordu.”* Güneş (2000, s.164-165)

Gökçe’nin annesi ve babası bir yandan yemek yer, bir yandan da Gökçe’nin duruşunu izlerler. Üzgün olduğunu fark edince ne olduğunu merak ederler. Babası bu sessizliği bozar ve Gökçe’ye neden üzgün olduğunu sorar. Gökçe, bir anda ürker, babasıyla göz göze gelmekten çekinir. Konuşmak ister fakat konuşamaz ve babasının sorusunu yanıtızsız bırakır. Annesi babasına göz kırpar ve Gökçe’nin duygusal, merhametli biri olduğunu bu sebeple üzgün olabileceğini söyler: *“Kim bilir babası... Gelirken sayrı kuş-muş, gevrekçi çocuk-mocuk görmüşse...”* Yazar/anlatıcı, Gökçe’nin merhamet sahibi olma özelliğini daha da güçlendirmek adına tasvire devam eder: *“Sayrı kuş görür, üzülürdü. Aç kedi, aç köpek görür üzülürdü. Bir çiçeğin çiğnendiğini görse bile üzülürdü. Çok üzülürdü!”* Güneş (2000, s.165) Bu cümleler, Gökçe’nin merhametli yapısını pekiştirmeye olanak sağlar.

Caner ve Gökçe, İpek Sokağı’nda buluşup Konak’a giderler. O gün için daha önceden plan yapmamışlardır. Saat Kulesi’nin önünden geçerken dururlar ve az ileride yarış halinde yem yiyen güvercinlere bakarlar. Gökçe, güvercinlere yem atmak istediğini söyler. Caner de bu fikri onaylar ve el ele o yöne doğru yürürler. Kısa bir süre içinde bakımsız çocuklar, ellerinde yemlerle Gökçe ve Caner’in etrafını çevirir. Yalvaran gözlerle hepsi, kendisinden yem almalarını ister. Gökçe ve Caner, hangi çocuktan yem alacaklarını şaşırır. Kısa bir kararsızlık yaşadktan sonra; ayağı çıplak, yırtık pantolonlu ve en çelimsiz olan satıcı çocuklardan birer tabak yem alırlar. Birçok çocuk olmasına rağmen, daha fakir ve “zavallı” olduklarını sandıkları iki çocuktan yem

almaları Caner ve Gökçe'nin merhamet konusunda ne kadar dikkatli olduklarını gösterir. Bu durum romanda “*Kısa bir kararsızlıktan sonra, biri çıplak ayaklı, yırtık pantolonlu olanından, biri en çelimsizinden birer tabak yem alıyor, serpmeye başlıyorlar.*” Güneş (2000, s.182) cümleleriyle tasvir edilir.

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sumru, sinirle Sevda'ya, Atila'dan uzak durmasını söyler. Bunun üzerine ufak bir tartışma yaşarlar ve Atila'nın yanlarına gelmesiyle tartışma sonlanır. Sumru, Atila geldiği için tavrını değiştirir ve birlikte başka bir yere gitmeyi teklif eder. Fakat Atila bu teklifi kabul etmez, Sevdaların yanında kalır. Sevda, dersteyken yaşananları düşünür. Sevda, Sumru'ya karşı, Atila tarafından reddedildiği için merhamet duyar: “*Tam tersi, o anda, Atila'nın “Hayır” dediği anda acı mıydı Sumru'ya. Sumru bunun böyle olacağını bilmiyor muydu? Yoksa kurduğu düşlere mi inanmıştı?*” İzgü (2000, s.68)

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve Engin, Engin'in babaannesinin beş altı yıldır boş olan evinin bahçesinde dolaşırlar. Evin iki basamaktan oluşan taş merdiveninin başına gelirler. Bu sırada Engin, içerden bir ses geldiğini duyar. Daha sonra içeride bir çocuk olduğunu anlarlar. Çocuğa seslenirler fakat yanıt alamazlar. Çocuk bulunduğu yerden evin köşesine doğru yürümeye başlar, duvara çarpacak bir hızla ilerlerken bir anda durur ve tökezler. Hatta yere düşecek gibi olur, kendini toplarlar. Bunu görmesiyle Engin'in bağırması bir olur. Engin'in bağırmasının sebebi, çocuğun ayağından ipele bağlanmış olmasıdır. Nilüfer, Engin'in bağırmasıyla çocuğa dikkatli bir şekilde bakar ve sol ayak bileğinde kirli bir urgan olduğunu görür. Bunun üzerine içi cız eder ve üst üste darbe yemiş gibi hisseder: “*Nilüfer dikkatle baktı çocuğa ve sol ayak bileğindeki kirli urganı gördü. İçi cız etti bir kez daha. Üst üste darbeler yiyordu sanki görünmeyen bir elden.*” Atilla (2000, s.34) Kırık bir sesle Engin'e “Çözelim bunu Engin” der. Nilüfer, Engin'i cesaretlendirir ve Engin camdan içeri girip çocuğun ayağındaki sicimi keser. Daha sonra çocuğu evden çıkarıp, pansiyona sık sık gelen bir Yazar'ın evine götürürler. Atilla (2000, s.39)

Yazar'ın evinde bir süre oturup konuşurlar ve çocuğun babası ile ilgisini öğrenebilmek için plan kurarlar. Planı kurduktan sonra Engin ayağa kalkar ve terasta dolanır. Aşağılara bakar, çocuğa gözlerini diker ve çocuğa bakarak karşısına nerden çıktığına dair sitem eder, hayatını değiştirdiğini söyler. Nilüfer, Engin'e “Ya onun yaşamını

kimler değiştirdi?” der. Bu söz, Engin’i etkiler, sınırlı hali bir anda geçer. Sonucu ne olursa olsun bu sorunu çözeceğini aklından geçirir: *“Bu söz daha da dokundu ona. Az önceki sinirli hâli geçiverdi birden. Bu işi ne pahasına olursa olsun çözmeliydi. Böyle bir çocuğa acı çektirmek kimsenin hakkı olmamalıydı. Babasının da...”* (45)

Aksona Halil, fırına gidip ekmek aldıktan sonra pansiyonun önünde dolaşan bir çocuk görür. Çocuğu görünce bir anda sarsılır. Yazar/anlatıcı bu çocuğun kim olduğunu belirtmez fakat Aksona Halil bu çocuğu tanır. Şaşkınlıktan eli ayağı birbirine dolanır ve ekmekleri pansiyonun bankosuna bırakır. Çocuğu alıp arabasına bindirir. Kısa bir süre gittikten sonra eski bir evin önünde durur. Bu eski ev, İmbat Reis’e aittir. Durumu anlatır ve çocuğun evden kaçtığını söyler. Daha sonra işlerinin olduğunu belirterek Tim’i almasını istediğini belirtir. Benden bu kadar der. İmbat Reis, kısa bir kararsızlıktan sonra durumu kabullenir ve arabaya doğru Tim’i almak için yürürler. Aksona Halil kapıyı açar ve elini uzatır. Fakat çocuk bu kez gelmek istemez ve eline vurur. Çocuğun gözünden adeta alev fışkırır. Bu durum üzerine Aksona Halil, Tim’e karşı içinde bir merhamet hissederek: *“Acıdı ona; Zavallı çocuk diye mırıldandı. Ne olacak bunun sonu bilmem.”* (68) İmbat Reis, Tim’i yarı Türkçe yarı İngilizce sözcüklerle kandırmaya çalışır. Fakat Tim, diretir ve ağızının kenarından tükürükler saçılır, arabanın içine doğru çekilir. İmbat Reis, kararlıdır ve arabaya biner. Tim’i tişörtünden tutup çeker, sürükleyerek yanına getirir. Aksona Halil bu sırada olanları izlemektedir. İmbat Reis, Tim’ evine götürürken Tim, Aksona Halil’e bakar. Bu bakış Aksona Halil’in yüreğini parçalar ve merhamet duyar: *“Çocuk ikide bir dönüp Aksona Halil’e baktı ve bu bakışlar Aksona Halil’in yüreğini parçaladı, ama yapacak bir şey yoktu artık.”* (68)

Romanın yedinci bölümü, Nilüfer ve Engin’in Yazar’ın evine gelmesiyle başlar. Yazar, Nilüfer ve Engin’le kısa bir süre sıradan konulardan konuştuktan sonra yaşadığı olayları anlatmaya başlar. İskelede Engin’le konuştuktan sonra İmbat Reis’in evinin orda beklediğini ve akşam olduğunda İmbat Reis’in çocukla evden çıktığını anlatır. İmbat Reis’in evinden çıkışını anlattığı sırada çocuğu da aldığını söyler. Daha sonra çocuğa merhamet duyar ve korkar vaziyette olduğunu da belirtir: *“...İmbat Reis, yavaşça çıktı evden. Çocuk da yanındaydı. Zavallı hâlâ korkuyor gibiydi, o karanlıkta görebildiğim kadarıyla...”* (81)

Nilüfer, Engin ve Mary, oturup sohbet ederlerken konu Mary'nin arkadaşı Douglas'a gelir. Mary, bu sayede ondan bahsetmeye başlar. Yıllardır birlikte yaşadıklarını, çok iyi bir insan olduğunu, deniz kuvvetlerinden zorunlu olarak emekliliğe ayrıldığını anlatır. Emekliliğinin zorunlu bir sebebe dayandığını söyler. Daha sonra ise Douglas'ın hasta olduğunu belirterek ağlamaya başlar. Hatta çok yakında öleceğini de belirtir. Bunu söylediikten sonra Mary'nin gözlerinden yaşlar boşanır. Hızla kendini tekrar toplarlar. Daha sonra Douglas'ın adını söylemek yerine ona zavallı der. Altı aylık ömrü kaldığından dolayı içinde bir acıma duygusu hissettiğini okuyucuya sezdirir: *“Doktorlar hep aynı şeyi söylüyorlar. Altı aylık ömrü var zavallının.”* (110) Douglas'a merhamet eden sadece Mary değildir. Nilüfer de farkına varmadan Douglas'ın bu durumunu öğrenince *“Yazık”* der. (110)

Nilüfer, odasına çıkar çıkmaz yatağına uzanır ve uzun uzun düşünmeye başlar. Aklından bir sürü soru geçerken merdivenlerden annesi ve ablasının sesinin geldiğini duyar. Bunun üzerine annesi ve ablasıyla şu anda hesaplaşmak istemediğini aklından geçirir. Annesinin amacını anlamıştır. Gülümser'i getirmesinin sebebi, kendisine öğüt verdirecek olmasıdır. Fakat Nilüfer, öğüt dinlemek istemez. Bu sebeple, yatağında uyuyor numarası yapmaya karar verir. Yüzünü görmemeleri için duvara doğru döner. Kapı açılır ve Gülümser'le Semiramis Hanım, Nilüfer'in uyuduğunu görür. Gülümser, annesine, çok fazla vaktinin olmadığını belirtir. Semiramis Hanım ise kızına, Nilüfer'i uyandırırsa kızacağından korktuğunu söyler. Bunu duyunca Nilüfer'in içi cız eder ve annesine karşı bir acıma hissi duyar: *“Bu sözü duyunca Nilüfer'in içi cız etti. Annesinin, kendisi karşısında ilk kez çekingen davranmakta olduğunu duyuyordu. Acıdı ona.”* (141)

Nilüfer, Engin'le konuşabilmek için odasından çıkar ve lokantaya doğru yürümeye başlar. Merdivenleri sessizce iner. Bu sırada aklına Engin'in annesi gelir. Engin'in annesinden hoşlandığını anımsar. Fakat, pansiyonda çok fazla çalıştığı için ona acır ve 'zavallı kadın' der. Bu acıma ve merhamet duygusu romanda *“O zavallı kadının çalışmaktan başka hiçbir şey görmüyordu ki gözü! Programlanmış bir robot gibi her gün aynı şeyleri yapmaktan bıkkın olduğu her halinden belli oluyordu da, üzerine geçirdiği o sessizlik zırhını sıyrıp atmayı aklının ucundan bile geçirmiyordu.”* (154) cümleleriyle verilir.

Nilüfer ve Engin, İmbat Reis'in evinde olanları anlamak için pansiyondan çıkarlar. İmbat Reis'in evinin oraya vardıklarında sessizce gizlenirler. Mary ve Tim'in içeride ne yaptığını görmek isterler. Engin, Nilüfer'den önce eve doğru yaklaşır ve tam bu sırada içerde Tim'i görür. Tim, divanda oturmuş, ay ışığı eşliğinde kendi kendine birtakım hareketler yapar. Nilüfer, Tim'i bu şekilde görünce içini birden acıma duygusu sarar: *"Cami kırıp çocuğu almak istedi. İmbat Reis'e duyduğu öfke kabardı yeniden. Kendini zor tutuyordu. Köydeki evde, onu ilk gördükleri an geldi gözlerinin önüne. Gene böyleydi zavallı. Yapayalnız ve yazgısıyla baş başa... Ancak bu kez bir yere bağlı olup olmadığı anlaşılıyordu."* (164)

Parfüm Reyonu romanında Candan ve Tuğba, kilitli kaldıkları mağazada kıyafet denemeye başlarlar. Candan, bir kıyafet dener fakat kendisine uygun olmadığını düşünür. Daha sonra üzerine kendi kıyafetlerini giyip koltuğa oturur. Gözlerini kapıya diker ve meyve suyunu içmeye başlar. Tuğba'nın nereye gittiğini düşünür. Aklından, korku filminde olsa arkasından bıçakla bir adamın geleceğini anımsar. Bu sırada, hızla arkasına döner ve kimsenin olmadığını görünce kendine gülmeye başlar ve saçmaladığını düşünür. Tuğba'ya içinden kendisini yalnız bıraktığı için sitem eder. Korktuğunu bile bile başka bir yere gitmesini sorgular. Daha sonra her şeyi onun planladığını düşünür. Kısa bir süre sonra ayak sesleri duyar ve saklanır. Tuğba, koltukların olduğu yere gelir ve Candan'ı göremez. Candan'a seslenir fakat cevap alamaz. Bunun üzerine, Candan korkmuş olmasına rağmen onu yalnız bıraktığı için pişmanlık duyar: *"Nereye gidebilir ki bu kız? Çok korktuğunu söylüyordu. Keşke yalnız bırakmasaydım."* Peksoy (2000, s. 57)

Park romanında, Zehra nine, kuşlara ekmek kırıntıları atar. Yanında getirdiği bir dilim ekmeği arkadaşı Şule ninenin geldiğinde kuşlara atması için saklar. Fakat, Şule nine, Zehra ninenin yanına gelmek için evden çıkarken merdivenlerden yuvarlanıp ölür. Zehra nine, bu yaşanan hadiseyi bilmediği için parkta onu beklemeye devam eder. Güvercinlerin ekmekleri yiyip bitirdiklerini ve ekmek aradıklarını görür. Güvercinlere karşı içinde bir acıma duygusu hisseder. Bu sebeple kalan ekmekleri de kuşlara verir: *"Zehra nine onlara acıdı. Kalan ekmekleri de kırıntı haline getirip önlerine attı."* Çakmakçıoğlu (2000c, s.9)

Simitçi Arif, başındaki simit camekânını yere indirir ve parkın duvarına oturur. Bu sırada yanına küçük bir çocuk gelip simit ister. Arif simidi verir vermez çocuk kaçmaya başlar. Arif bu duruma sinirlenir camekânı olduğu yere bırakıp çocuğun peşinden koşar, yakalamaya çalışır. Parkın yakınlarına geldiklerinde çocuğu görür ve elindeki simidin bütün oluşundan henüz ısırma fırsatı bulamadığını anlar. İçinde çocuğa karşı bir acıma hissi duyar ve aç olup olmadığını düşünür: “*Arif çocuğa acımaya bile başlamıştı. Ya açsa? Belki simidi ona bırakması, bu koşuyu yarıda kesip dönmesi iyi olacaktı.*” Çakmakçioğlu (2000c, s.35, 36)

Parkta balon satan satıcının elindeki balonlar, rüzgârın hızla esmesiyle birden elinden fırlar. Baloncu adeta balonlara saldırır fakat hiçbirini yakalayamaz. Bunu gören çocuk annesiyle konuşmaya başlar. Balonların hepsinin kaçtığını söyler. Bunun üzerine annesi, adama acır. Ona duyduğu merhamet şu cümlelerle verilir: “*Zavallı adam. Kim bilir ne kadar üzülmüştür değil mi?*” Çakmakçioğlu (2000c, s.58)

Karabasan romanında, Zeynep, ölen eşi için ağlayarak ağıt yakar. İki üç kadın, bu sırada Zeynep’in kocasının yüzünü görürse acısının dineceğini söyler ve ölünün bulunduğu odaya götürür. Ölünün üstündeki örtüyü açarlar ve Zeynep’e gösterirler. Zeynep, ölen kocası Ömer’i görünce bayılır. Ayılınca, odanın köşesinde ağlayan oğlu Yusuf’u görür. Yusuf’u bağrına basarak ağlamaya, öksüz oğlum diyerek feryat etmeye başlar. Orada, bu ana şahit olan komşuların merhamet ederek acıma hissi duyduğu şu cümlelerle verilir: “*Öksüz oğlum, öksüz yavrum! Babasız kaldı kadersiz, diye feryat ettikçe, oradakilerin burnunun direği sızladı.*” Soytürk (2000, s.24)

Yusuf, otlakta, Çoban İbrahim’in arkasında durur ve onun vereceği emri bekler. İbrahim, Yusuf’a daha önceden çobanlık yapıp yapmadığını sorar ve yapmadığı cevabını alır. Bu cevaptan sonra, Yusuf’a çobanlığın zor bir meslek olduğunu anlatır ve inceliklerini öğretmeye başlar. Anlatımı bittikten sonra elinde duran çubuğu gösterir ve o çubukla koyunlara vurmaması gerektiğini, onların da can taşıdığını söyler: “*Şu elindeki çubukla koyunlara vurmayacaksın. Yazık, onların da canı var. Onlar da can taşıyorlar...*” Soytürk (2000, s.55)

Şeker’le Biber’in Gelişi romanında, Cem, akşam Sinan geleceği için huzursuzdur. Teyzesi Ayşegül ile bu kadar yakın olmalarını istemez ve teyzesini Sinan’dan kıskanır.

Yazar/anlatıcı, Cem'in Sinan gelene kadar homurdanıp durduğunu söyler. Bir süre sonra Sinan gelir ve içeri girmeden önce Cem'i kenara çeker, biraz konuşmak istediğini söyler. Çok heyecanlı olduğunu, annesi ve babası üzerinde iyi bir izlenim bırakmak istediğini, yanlış bir şey yapmaktan çok korktuğunu anlatır ve bana yardımcı olur musun diye sorar. Cem, Sinan'ın bu itirafının sonrasında ona ilk kez öfkelenmeden bakar ve içinde bir acıma duygusu hisseder: *“Doğrusu Cem ona biraz acıdı, gerçekten heyecanlıydı, sabahki kadar rahat görünmüyordu. Üstelik de tek başınaydı, teyzesiyle kendi dışında yani! Tamam! dedi, tokalaşıp içeri girdiler.”* Kuglin (2000a, s.68) Daha sonra tam sofraya oturacakları sırada Sinan'ın ayağı takılır ve sendeler. Yazar/anlatıcı, Cem'in eskiden olsa 'Oh, ne güzel rezil oldu!' diyeceğini, fakat artık utandığını görünce üzülüğünü anlatır: *“Oysa şimdi onun utandığını görünce üzüldü bile!”* Kuglin (2000a, s.68)

Ova romanında, Memet ve Kemâl, babasına yardım etmek için harman yerine giderler. Uzun bir süre çalışıp yorulurlar. Kemâl'in dövenine koşulu olan Konur ve Maral iyice yorulur ve yavaşlarlar. Bu sırada Kemâl, Maral'ın dışkısını tutamaz ve yarı ezilmiş sapların arasına karışır. Babası, bağırır ve dövenden inip gübreyi almasını söyler. Kemâl babasının dediğini yaparken başıboş kalan öküzler boyunlarındaki boyunduruğu tersine çevirirler. Memet, Kemâl'e ne kadar yardım etmeye çalışsa da düzeltemezler. Babası sinirle gelir ve Kemâl'e tokat atıp dövene tekrar bindirir. Kemâl, dudaklarını büzerek sessizce ağlamaya başlar. Memet, Kemâl'in iç çekişini izler ve ona karşı merhamet duyar: *“Onun bu durumunu seyrederken ağlamak isteği geçiyor içimden.”* Öztürk (2000, s.40)

Kımalı Güvercin romanının beşinci bölümü, Özgür'ün odasının ayrı olduğunun belirtilmesiyle başlar. Özgür pijamalarını giyer ve yatağına uzanır. Uzun bir süre uyuyamaz çünkü akli güvercininde kalmıştır. 'Şimdi o zavallı hayvan acaba ne yapıyordu? Kırık kanadı o güzel yüreğine çok acı veriyor muydu acaba' diye düşünür. Arkadaşları, annesi ve babasının onu aradıklarını hatta bulamadıkları için ağladıklarını aklından geçirir ve içinde bir acı hisseder: *“Özgür'ün beyni hızla dönen elektrik sayacı gibi işliyor, güvercinle ilgili tüm olumsuzlukların acısını yüreğinde duyuyordu. Ne türlü yatsa rahat edemiyordu.”* Kaplan (2000, s. 24-25)

Özgür ve babası Mevlüt, Kınalı Güvercin'in kırık kanadının iyileşmesi için Kuşçu Kaya'ya giderler. Kuşçu Kaya, Kınalı Güvercin'in kanadında oluşan yarayı oksijenli su ile temizler. Bu sırada Kınalı rahat durmaz ve çırpınır. Özgür, Kınalı'nın canının yandığını bu sebeple de çırpındığını düşünür. İçinde bir acıma duygusu hisseder: *“Demek ki, zavallının canı yanıyordu. Onun huysuzlanışına Özgür'ün içi gidiyor, çok üzülüyordu.”* Kaplan (2000, s. 46)

Özgür ve dedesi terminalden otobüse binerler ve köye gitmek için yola çıkarlar. Özgür, camdan dışarıyı izler ve şehrin ara sokaklarının bakımsızlığına şaşırır. Yolun iki yanı tepelere doğru uzanan gecekonduyla dolu olduğunu fark eder. Ayakkabısız çocukları görmek onu üzer: *“Çocukların yer yer, öbek öbek çöplükler arasında oynayışları; ayakkabısız, yırtık giysili ve bakımsız görünüşleri, Özgür'ü daha da üzmüştü.”* Kaplan (2000, s. 74)

Özgür, babaannesi ve dedesinin köydeki evinden şehre geri döner. Otobüste giderken, yazar/anlatıcı, şehirlerarası yolların çok kalabalık olduğunu belirtir. Daha sonra ise kaza yapan insanların yürekleri sızlattığına değinir: *“Bazen dikkatsiz sürücüler şarampole yuvarlanmış taşıtları ile yürekleri sızlatıyor acı veriyordu.”* Kaplan (2000, s. 100)

Güzeldi O Günler romanında Nuri'nin annesi, sonunda en az dört 'i' bulunan 'Nuri!' diye seslenir. Nuri, annesinin sesini duyar duymaz bisikleti Düldül'ü mahmuzlar. Daha sonra bir 'ah' sesi duyar. Bunun üzerine onun bir bisiklet olduğunu hatırlar. Dalarak mahmuzladığı bisikletin canının yandığını düşünür. Kalbinde kırbaç izi bırakacak bir şekilde baktığını söyler: *“Yüreğim sancılanıyor.”* İğci (2000, s.3)

Nuri, karşılarındaki dükkânda bakkallık yapan Gani Amca'nın, altmışına doğru kararlı adımlarla yürüdüğünü söyler. Daha sonra emin olamadığı için belki de altmışını geçtiğini fakat çaktırmadığını ekler. İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte ailesini alarak Türkiye'ye geldiğini anlatır. Kolunda büyükçe bir dövmesi olan Gani'nin başında mavi bir beresi olduğunu da ekler. Sabah erkenden açtığı dükkânı fazla geç saate kalmadan, ertesi günkü yaşam mücadelesi için kampa aldığını söyler. Ağzından adeta bal damlayan bu adamı, saatlerce dinleyip hayır dua alabileceğini belirtir. Gani'nin gençlere acıdığı için bakkalında sigara ve alkol satmadığı romanda

şu cümlelerle verilir: “*Ne içki ne de sigara satıyor, Gani Amca. Kendi içmediği gibi, onlara para verenlere de üzülüyor ve acıyor.*” İğci (2000, s.36)

Son İki Çocuk romanında Sü, Zig’in yanına gider ve Ara’nın nerede olduğunu sorar ve tedirgin bakışlarla dev ekranda beliren görüntüye bakar. Bu görüntüde Ara’yı göremeyince tekrar Zig’e Ara’nın nerede olduğunu sorar. Zig ise sakin olmasını ve sabırla beklemesini aksi takdirde başına kötü şeyler geleceğini söyler. Çok geçmeden Zig’e, ekrandan, Ara’nın geldiği bilgisi verilir ve Ara, açılan kapıdan kent hologramları arasında, elleri ayakları ışın kelepçeleriyle bağlı halde gelir. Sü, Ara’yı bu halde görünce içi bir hoş olur ve duyduğu merhamet şu cümlelerle verilir: “*Sü, ekranda Ara’yı öyle zor durumda görünce dayanamadı. İçi bir hoş oldu: ‘Ara, sevgili Ara! Sana yardım edemediğim için çok üzgünüm’ diye üzünçlendi... İçi acıyla yanıyordu.*” Büyükmeriç (2000, s.54-55)

Yaşamı Tartan Terazi romanında Şerbet Köyü halkının köyleri yanar ve kendilerine yeni bir yaşam alanı bulabilmek için üç beş parça eşyalarını alıp yola koyulurlar. Aralıklarla dönüp arkada kalan köyelerine, yanmış evlerine bakıp iç burukluğu yaşarlar. Yorgun ve üzüntülü bedenleriyle günlerce, haftalarca bir kendilerine uygun bir yer bulabilmek için yürürler. Yaralılar, en sonunda dayanacak gücünün kalmadığını söyleyerek ve en yakındaki köyde konaklamak isterler ve o yöne doğru yürümeye başlarlar. Ulaştıkları köydeki insanlar, gelenlerin kılık kıyafetlerine bakınca onlara karşı merhamet duyarlar ve yardım ederler: “*Vardıkları köyün halkı, gelenlerin kılıklarına, yaralarına, perişan hallerine önce kuşkuyla sonra da acıyarak bakmış. Gelenleri konukseverlikle karşılayıp, dertlerini dinleyerek, ağırlamışlar. İlaç, yiyecek verip yatacak yer göstermişler.*” Başaran (2000, s.42)

Çatalçay’ın Çocukları romanında Teo ve Alişan, torunlarına, çocukken çeteler tarafından rehin alındıklarını anlatmaya başlarlar. Teo ve Alişan, bir köy çocuğu için denize gitmenin çok değerli olduğunu söyleyerek söze girerler. O dönemde, varlıklı Rumların yazları deniz kenarına gittiklerini ve kendilerinin de bir gün sözleşip denize gitmeye karar verdiklerini söylerler. Diğer çocuklar korktukları için denize gelemezler fakat Aliş, Teo ve Kabasakalların Kosta denize gitmekte kararlıdır. Sıcak bir temmuz günü, erkenden yola koyulurlar. Uzun uzun yürümelerine rağmen denize varamazlar. Teo, 1917’li yıllarda ortalığın karışık olduğunu, haydutların, yol kesen çetelerin

olduğunu ekler. Havanın yavaş yavaş kararmaya başladığı sırada Kosta, Aliş ve Teo birbirlerine sokulur ve bir ağaç altında otururlar. Hava karardığı için geceyi burada geçireceklerini anlarlar fakat içlerinde derin bir korku hissederek. Bu sırada Kosta, korktuğu için ağlamaya başlar. Kosta'nın ağladığı sırada uzaktan bir ses duyulur ve yardım edebilecek birinin geldiğini düşünerek Aliş sevinir. Fakat tam bu sırada, omuzları çapraz fişekli, bıyıklı, esmer ve çelimsiz bir adam dipçiğiyle dürterek üç arkadaşı kaldırır. Üç arkadaş, bir anda bu adamın çeteden olduğunu anlarlar. İçlerinde büyük bir korku hissederek. Adam, üçünün hangi çeteden olduğunu sorgulamaya başlar. Bunun üzerine üç arkadaş, çeteden olmadıklarını açıklamaya çalışsalar da adam onları dinlemez, üçünü önüne katar ve tepedeki kayalığın önüne getirir. İki izbandut, kayalığın önünde dipçikleri Teo, Aliş ve Kosta'nın başına dayar. Kosta, bu sırada korkudan ağlamaya başlar. Teo, içinde Kosta'ya karşı bir merhamet hissederek: *“En yüreksizimiz Kosta ağlıyordu. Acıdım çocuğa ayağımla dürttüm, sakın olmasını fısıldadım.”* Akçagüner (2000, s. 44)

Üç arkadaş, akşama kadar aç ve susuz bir şekilde beklerler. Bir süre sonra çetede ki nöbetçiler görev değişimi yapar. Gece yarısına doğru, bir delikanlı kedi gibi sessizce mağaranın önündeki adama doğru sokulur, konuşurlar. Daha sonra çetede ki adam, Teo, Aliş ve Kosta'ya, ellerini çözeceğini, Ahmet'in onları köye götüreceğini, sabah olunca ise ailelerine teslim edeceğini söyler. Bu iyiliği, kendisinin de bir çocuğu olmasına bağlar ve çetecilikte çocukların kullanılmasının doğru olmadığını ekler. Ahmet, üç arkadaşı yanına alır ve kestirme yoldan köye ulaşmalarını sağlar. Köye vardıklarında, karısı, çocukların haline acır ve onların karınlarını doyurur: *“Oğlu öbür gözcülere görünmeden kestirmeden köye ulaştırdı bizi. Karısı acıdı halimize karnımızı doyurdu.”* Akçagüner (2000, s. 49)

Garip Kız'ın Öyküsü romanının başında Hale, sözlerine sokak hayvanlarını sevmediğini belirterek başlar. Garip Kız'ı tanımadan önce, sokak kedileriyle ilgilenmediğini de açıklar. Sokak hayvanlarını sevmemesinin sebebini ise onların pis olmasına, ısırabileceklerine ya da tırmalayabileceklerine bağlar. Kafeste beslenen kanaryaları, muhabbet kuşlarını ve akvaryum balıklarını uzaktan sevdiğini anlatır. Süs köpeklerinden bile korktuğunu ekler. Daha sonra, Garip Kız'la tanıştıktan sonra bütün düşüncelerinin değiştiğini belirtir. Onun bu denli değişmiş olmasının sebebi, içinde yaşadığımız ortamda hayvanların acınası bir halde yaşıyor olmalarıdır: *“... Garip*

Kız'ın başına gelenler bana, şu içinde yaşadığımız ortamda hayvanların ne denli acınası bir durumda olduklarını öğretti. Diyebilirim ki, Garip Kız'la yaşadıklarımız, yalnız düşüncelerimi değil, benim bütün dünyamı etkiledi ve değiştirdi.” Bele (2000, s.7)

Seda, arkadaşı Hale ile derslerinin olduğu sınıfa giderken, Zeynep ve Ülkü sayesinde bahçede gördükleri sokak kedisi Garip Kız'ı aklından geçirir. Bahçedeki kediyi derse gitmek için orada bırakmışlardır fakat Seda'nın akli hâlâ yaralı kedidedir. Kedinin içinde bulunduğu duruma acır ve sokak hayvanlarını sevdiğini anımsar: “...zavallının acıklı durumu gözlerimin önünden gitmiyordu... Hayvanları ben de çok severim, korumasız ve yapayalnız sokak hayvanlarına da çok acırım.” Bele (2000, s.23, 42, 52)

Seda, Ülkü ve Zeynep, bahçede Garip Kız hakkında konuşmaya başlarlar. Ülkü ve Zeynep, Seda'ya Garip Kız'ın kaybolduğunu anlatır. Bu sırada, hastane bahçesini dolduran, giysilerinin sırtında ‘Belediye Görevlisi’ yazılı adamlar, bağırmaya başlar ve bu bağırmalara köpek sesleri de karışır. Ne olup bittiğini anlayamayan insanlar kaçırlar. Seda, Zeynep ve Ülkü'yü tutup kenara çeker ve bu sırada belediye görevlileri, kuduz olmuş olan iki köpeği vurup öldürürler. Bu davranış karşısında bazı insanlar belediye görevlilerini tebrik ederken bazıları ise böyle bir katliamın yapılamayacağını söyler. Orta yaşlı bir kadın, köpeklere acır ve ağlamaya başlar: “*Utanmazlar, arlanmazlar, katiller! Hayvancıkları nasıl da vuruyorlar. Onların canı yok mu? diyerek ağlamaya başlıyor. Genç bir çocuk atıldı: Teyze, onlar kuduz! Ne yapsınlar adamlar yani? Temizlik yapıyorlar işte! Kadın: Oğlum, sen öldürmeye temizlik mi diyorsun? Hainlik bu, hainlik... Sevgisizlik! Kuduz olmadan önce düşünselerdi ya hayvanları? Kimsenin bu zavallı sokak köpekleriyle ilgilendiği mi vardı?*” Bele (2000, s.71)

Seda ve arkadaşları, Garip Kız için gerekli ilaçları alırlar ve Hayvanları Koruma Derneği'ne gelirler. İçerinin sessizlikle kaplı olduğunu görürler. Beyhan Hanım onları karşılar ve getirdikleri ilaçları masaya bırakıp gitmelerini söyler, gerekeni yapacaklarını belirtir. Seda, dayanamaz ve ilaçları Garip Kız'a kimin uygulayacağını sorar. Beyhan Hanım, veterinerin grip olduğunu bu sebeple de bugün derneğe gelemeyeceğini belirtir, diğer sorulara ise cevap vermeden gider. Seda ve arkadaşları, Garip Kız'ın daha kötü olacağını düşünerek kaygılanırlar. Bu sırada, dernekte çalışan

arkası dönük genç, Seda ve arkadaşlarına gitmemelerini söyler ve onlarla ilgileneceğini belirtir. Genç işlerini bitirir, Sedaların yanlarına gelir ve Garip Kız'ı muayene eder. Bacağındaki kırık sebebiyle oluşan yaranın mikrop kapıldığını, iltihabın ise Garip Kız'ın tüm vücuduna yayıldığını anlatır. Bu sebeple yapılacak olan ameliyatın işe yaramama ihtimalinin bulunduğunu ekler. Bu sırada Seda, içinde Garip Kız'a karşı bir acıma duygusu hisseder: *“Yaradaki iltihap bütün bedenine yayılmış. Bu yüzden ameliyat da pek bir işe yaramayabilir, dedi. Yüreğimin ezinçle eridiğini duyumsuyorum.”* Bele (2000, s.141)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Safiş ve Dilek, sabah kalkarlar ve Yahudi Müzesi'ne giderler. Ziyaretçiler, hızlı adımlarla etrafı dolaşırlar. Dilek, duvarların ince yazılarla kaplı olduğunu görür. Daha sonra ise bu yazıların, İkinci Dünya Savaşı'nda Nazilerce katledilen Yahudilerin isim-soyadı ve doğum-ölüm tarihi olduğunu öğrenirler. Dilek, arkasından fısıldaşma ve hıçkırık sesleri geldiğini duyar, ölüm onu adeta korkutur. Duvarlardaki 9-14 yaşındaki çocukların yaptığı resimler, Dilek'i ve Safiş'i etkiler. Çocuklara karşı duyduğu merhamet şu cümlelerle romanda verilir: *“İçimde uyanan acıyı dile getirmem olanaksızdı. Acıdan öte bir şey! Duyguların yoğunluğu, ifadenin yoksulluğu... Bunu anlatmaya şairlerin bile gücü yetmez dedi Safiş... Safiş'e baktım, göz pınarlarında yaşlar birikmişti.”* Tankut (2000, s. 147)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Bulut ve sınıf arkadaşları taş ocaklarına geziye giderler. Taş ocaklarında görevli olan Cevdet Bey, Bulut'un arkadaşlarının sorularını yanıtlar ve çevreyi onlara gezdirir. Bulut, taş ocaklarının ailesinin anlattığı kadar tehlikeli bir yer olmadığını aklından geçirirken Cevdet Bey'in öfke dolu sesini duyar. Cevdet Bey, 'Defol! Uzaklaş buradan!' diyerek bağırır. Bulut ve sınıf arkadaşları büyük bir merakla o tarafa döner, Cevdet Bey'in hırpani kılıklı bir adama bağırıldığını görürler. Bulut, bu adama dikkatle bakınca, geçen gün harabeye benzeyen evin içinde onu gördüğünü hatırlar. O adam, Cevdet Bey'in bağırmasıyla, aksayan ayağıyla hızlı adımlar atmaya çalışarak çocukların yanından geçer. Bulut ve arkadaşları korktukları için kenara çekilirler ve adama yol açarlar. Bu sırada adam, hiçbir çocuğa bakmayı tercih etmezken Bulut'a döner ve uzun uzun bakar, çığlık atıp kaçar. Cevdet Bey, yaşananlardan dolayı özür diler ve her yerde bir delinin bulunduğunu, buranın delisinin de bu adam olduğunu ekler. Bulut ve arkadaşları, arabalara binerler ve okula

gitmek için yola çıkarlar. Bulut yol boyunca adamı düşünür ve ona karşı içinde bir merhamet hisseder: *“Zavallı adam! Kim bilir ne kadar yalnız. Bakışları dış görüntüsü kadar korkunç değildi aslında. Bütün sınıfın önünden geçerken yalnızca bende odaklanan gözleri ne anlatıyordu? Üzüntü? Biraz. Çaresizlik? Evet. Öfke? Hayır, öfkeli değildi. Daha çok bir keder vardı bakışlarında, bir acı, ‘Bana yardım et!’ dermişçesine umutsuz bir beklenti...”* Erdoğan (2000, s.101)

3.11. Sabır

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Haydar Bey, bahçe düzenlemesi yaparken Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey gelir. Bahçenin üzerinde gözlerini uzun uzun dolaştırır ve işlerin ağır gittiğini söyler. Haydar Bey, telaşa kapılan bir insan değildir. Kendisinin bir makine gücünde çalışamayacağını, bu sebeple de işlerin çabuk bitmeyeceğini bilir. Fakat umutsuzluğa kapılmaz. Yılmaz Bey’e acelesinin olmadığını belirtir. Haydar Bey’in sabırlı yapıya sahip olduğu aralarında geçen konuşmada ortaya çıkar: *“Yılmaz Bey, gözlerini bahçede uzun uzun dolaştırıyor. İşler ağır gidiyor diyor. Ağır gidiyormuş... Bugünden yarına bitecek bir iş miydi? Makine değildi ki toprağı devirip geçsin... Gülümsüyor kendine güvenli: Acelemiz yok... diyor.”* Güneş (2000, s.70)

Haydar Bey ve çocuklar bahçede çalışırlar. Daha sonra çocuklar evlerine giderler. Haydar Bey bahçede bir süre daha kalır. Bu sırada Coşkun Bey ve Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey gelir. Bakımsız olan bahçenin toprağı çapalanmış, toprak havalandırılmıştır. Bahçenin bu değişimine şaşırarak Coşkun Bey ve Yılmaz Bey, Haydar Bey’e nasıl yaptığını sorarlar. Haydar Bey, çocukların yardımı sayesinde olduğunu söyler. Coşkun Bey ve Yılmaz Bey, çocuklar daha önceden dikilen çiçekleri kırdıkları ve hep yaramazlık yaptıkları için bu duruma şaşırır. Bunun üzerine Haydar Bey, çocukların sabırla yönlendirildiğinde ve sevgiyle yaklaşıldığında daha ılımlı olduklarını düşünür. Haydar Bey’in çocuklara olan sabırlı yaklaşımı romanda şu sözlerle verilir: *“Kolay değildi ele avuca sığdırmak. Sabır isterdi, ustalık isterdi. Her şeyden önce sevgi isterdi.”* Güneş (2000, s.78)

Gökçe, alnındaki sivilcelere çok üzülmemektedir. Odasında bu konu üzerine düşünürken arkadaşlarının onu beğenip beğenmediğini merak eder. Arkadaşları arasından Seçkin,

Barış, Çetin ve Caner'i aklından geçirir. Çetin'i haylaz bulur ve uygun olmadığını düşünür. Sıra Caner'e gelir. Caner'i candan arkadaş olarak değerlendirir. Resim ve müzik olmak üzere birçok ortak yönleri vardır. Konu üzerine derinleştikçe Caner'in de onu sevip sevmediğini düşünmeye başlar. Çevresinde dönüp dolaştığını aklından geçirir. Daha sonra onu arkadaş olarak sevdiğini belki ileride daha çok seveceği birinin karşısına çıkacağını düşünür. Caner'e duyduğu hisleri kendine dahi açıklayamadığını ve sevdanın ne olduğunu bilmediğini fark eder. Sevginin tam olarak ne olduğunu hızla aklından geçirmeye başlar ancak daha sonra telaş göstermemeye, sabırlı olmaya, zamana bırakmaya karar verir. Bu sabır romana şu şekilde yansır: "*Sevda nasıl bir şey? Gökyüzünde bir bulut mu? Yüce dağların doruğunda açan bir karçıçeği mi? Bir özgürlük mü?... Dur hele, dur, acele etme. Bunu tanımlamak kolay değil. Yaşaya yaşaya öğreneceksin.*" Güneş (2000, s.82)

Okul çıkışında Gökçeler önde, Barış ve Caner arkada yürürler. Gökçe ve Caner birbirlerine sevdalıdır fakat birbirlerine söyleyemezler. Caner suskun bir şekilde yürür. Yürürlerken Gökçe arkasına döner ve Caner'le göz göze gelir. Caner, daha önce Barış'a Gökçe'ye duyduğu sevgiden bahsetmiştir. Bu durum Barış'ın gözünden kaçmaz, Gökçe'ye olan hislerinden dolayı bu durumda olduğunu bilir. Caner'e sevdadan dolayı böyle olduğunu söyler ve takılmaya başlar. Caner, Barış'a sinirlenir çünkü sevdanın getirdiği duygulara henüz alışmamıştır. Bu sebeple zamana ihtiyaç duyar. Sabrını şu cümlelerle dile getirir: "*Yapma! Her şeyin bir zamanı var.*" Güneş (2000, s.106)

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer ve ablası Gülümser, konuşmak için pansiyonun lokantasına inerler. Oturur oturmaz ablası Nilüfer'e, birisiyle tanıştığını bildiğini söyler. Bunun üzerine Nilüfer, onaylar ve bir süre daha Engin hakkında konuşurlar. Bu sırada Nilüfer'in aklından Mary ve Douglas geçer. Onlarla yaşadıklarını ablasına anlatmak ister. Fakat böyle bir konuyu Engin'e sormadan ablasına anlatırsa, annesinin de öğrenip durumun daha da sarpa saracağını düşünür ve biraz daha sabretmeye karar verir: "*İyisi mi biraz daha sabret Nilüfer dedi kendi kendine.*" Atilla (2000, s.144)

Romanın on ikinci bölümü, Engin ve Nilüfer'in sabah erkenden yola çıktıklarının belirtilmesiyle başlar. Aksona Halil, oğlunun gideceğini anlayınca ters ters bakmış ve

söylenmiştir. Semiramis Hanım ise pansiyonda geçireceği günlerin sayılı olduğunu bilir ve bu konuda Nilüfer'e karşı sabırlı davranmayı seçer: "*Semiramis Hanım ise günlerinin sayılı olduğunu bildiği için daha sabırlı davranıyordu. Geç kalmamasını öğütledi Nilüfer'e, o kadar...*" Atilla (2000, s.174)

13. *Engel* romanında, Zeynep, İnka adında bir atının olduğunu anlatır. İnka'yı ilk aldıklarında arkasını dönüp durduğunu belirtir. Bu süreçte, seyis Nurettin Usta ile İnka'nın üzerine gitmediklerini, yalnızca konuştuklarını, elma verdiklerini ve zamanla güvenini kazandıklarını söyler: "*En sonunda öyle bir hale geldik ki, elmayı yerken boynunu da okşatır oldu. Çabalayarak kazandığım bu güveni hiç sarsmamak için elimden geleni yaptım.*" Ünal (2000, s.10)

Şeker'le Biber'in Gelişi romanında, Ayşegül, annesine iki kedi hediye eder. Kediler, anneleri öldüğü için oldukça bakımsız ve zayıftır. Ayşegül'ün annesi, yavrulara pirinç unu, su ve süttten mama yapar. Kediler, daha çok küçük olduğu için bu mamayı yiyemez. Ayşegül'ün annesi, sabırla iki kediyi de doyurur: "*Anneanne sabırla onları süte batırıldığı parmağını yalatarak besledi.*" (82) Bu sırada Cem, anneannesine, kendisinin de kedilerin dilinden anlamak istediğini söyler ve öğretmesi için yalvarır. Yoksa, her dileği gerçekleştirebilen 'etepete'ye başvuracağını söyler. 'Yoksa etepete...' dediği sırada anneanesi, buna gerek olmadığını, sevgi ve sabırla bunu öğrenebileceğini anlatır: "*Hayır canım, gerek yok! dedi anneanne, yeterince sabırla ilgilenir, onları dinlemeyi becerirsen, anlamak için gerçekten gayret edersen, sen de onların dillerini anlamaya başlarsın. Bunun için sihre, büyüye gerek yok ki! Sevgi ve sabır yeter.*" Kuglin (2000a, s.84)

Kumru romanında, kahraman anlatıcı, sahilde gördüğü kızıl saçlı kız çocuğuyla konuşmak ister fakat kız oldukça utangaçtır. Uzun uğraşlarına rağmen bir türlü kızla arkadaş olamaz. Aradan birkaç gün geçer, sahile iner ve kızıl saçlı kızı tekrar görür. Yanına gidip kovayla yaptıklarını onun yapıp yapmadığını sorar. Kızıl saçlı kız, kovasını alıp kaçar, arkasına bile bakmaz. Kahraman anlatıcı gülümser ve onunla arkadaş olacağını içinden geçirir: "*Bir gün seninle arkadaş olacağız, bunu yapmak için her şeyi deneyeceğim dedim içimden.*" Çakmakçıoğlu (2000b, s.30)

Türkü Çocuk romanında Ayşe ve Ezgi'nin ailesi evi adeta kuş cennetine çevirirler. Otizm hastası olan Ezgi'ye hayvanlar sayesinde ulaşmaya ve onu konuşturmaya çalışırlar. Ezgi'nin sessizliğini bozmak için yoğun çabalar harcarlar. Annesi, beş yaşına kadar ona ulaşamazlarsa daha sonra bunun çok daha zorlaşacağını anlatır. Ezgi'ye bir bağlama ve kemençe aldıklarını, şu an sadece misinasını parmaklarına doladığını fakat sabırla iyileşmesini beklediklerini açıklar: “*Olsun. Elbet bir gün işlevinde kullanacaktır. Bekliyoruz sabırla.*” Saygınar (2000, s.54, 74) Nitekim; romanın sonunda ilgi, sevgi ve sabırla Ezgi'nin konuşmasını sağlarlar. Hatta Ezgi, yaşlılarıyla aynı düzeye gelir.

3.12. Sorumluluk

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Haydar Bey, Onur Apartmanı'na kiracı olarak taşınır. Onur Apartmanı'nın bahçesi bakımsızdır. Bahçenin durumu Haydar Bey'in kafasına takılır. Durumu paylaşmak için Apartman Yöneticisinin ofisine gider. Kendisini tanıttıktan sonra bahçenin bakımsız olduğunu, bahçe düzenlemesi için neler yapabileceklerini sorar. Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey, bu düzenlemenin maliyetli olduğunu ve apartman sakinlerinden para toplamanın kolay olmadığını belirtir. Haydar Bey'in isteğine sıcak bakmaz. Haydar Bey, bahçe düzenlemesini kendisi yapacaktır. Bu sebeple sadece bahçede kullanılacak gereçleri almalarının yeterli olduğunu belirtir. Yılmaz Bey, Haydar Bey'in bu tavrını ve isteğini geçici bir heves olarak değerlendirir. Aynı apartmanda oturan Coşkun Camcı ise bir zamanlar kendisinin de heveslendiğini söyler ve gülümser. Haydar Bey, kendine güvenir ve tekrar izin ister. Bunun sonucunda izni almasıyla bir sabah araç gereçleri alıp bahçeye iner ve işe koyulur. Kazmayı her toprağa vuruşunda kazma kayar. Çünkü toprak oldukça serttir. Toprağı kaldırdıkça içinden tuğla kırıkları, çimento artıkları, kireç tortuları, taşlar ve molozlar çıkar. Haydar Bey, bahçeyi düzenlemenin sandığından daha zor olduğunu anlar. Haydar Bey'in gözünde böyle bir bahçeyi düzenlemek çok zaman alan, emek isteyen bir iştir. Fakat Haydar Bey, Yılmaz Bey'e ve arkadaşlarına bahçeyi düzenlemenin sözünü vermiştir ve bunun sorumluluğunu alır. Karşılaştığı zorluk sebebiyle pes etmez ve çalışmaya devam eder. Bu sorumluluk duygusu romanda şu şekilde yapılandırılır: “*Söz ağızdan çıkmıştı. Ne yapıp ne edip, yerine getirmeliydi.*” Güneş (2000, s.42)

Haydar Bey bahçede çalışırken İpek Sokağı'nda yaşayan çocuklar gelir ve Haydar Bey'e yardım etmek isterler. Nitekim Haydar Bey'in olumlu karşılmasıyla bütün gün bahçede el birliğiyle, yarış halinde çalışırlar. Daha sonra evlerine dağılırlar. Aradan zaman geçer. Yarı bulutlu bir günün sabahında Haydar Bey bahçede çalışırken Gökçe ve Yeşim'i süzer. Gökçe ve Yeşim'in ilk günkü heyecan ve neşesi yoktur. Sebebini sorar fakat Gökçe ve Yeşim her günün aynı olmadığını söyler. Haydar Bey bu durum üzerine Caner, Barış, Seçkin ve Çetin'in nerede olduğunu sorar. Tam bu sırada Caner Barış ve Seçkin bahçeye gelir. Çetin cezalı olduğu için gelememiştir. Haydar Bey, çocuklara neden geç geldiklerini sorar ve çocuklar et kırığı olduklarını itiraf ederler. İlk günden kendilerini çok yordukları için kimi et kırığı olmuş, kiminin elleri su toplamıştır. Caner'in ise beli incindiği için bütün gece uyuyamamıştır. Fakat buna rağmen sözlerinde durup hep birlikte bahçeye gelmişlerdir. Caner ne yapacaklarını Haydar Bey'e sorar. Haydar Bey ise çalışacaklarını söyler. Çocuklar, vücutları ağrımaya rağmen verdikleri sözü tutarlar ve çalışmaya başlarlar: *"Çocuklar yarı istekli koşmadan gidiyor, her biri bir gerece uzanıyor."* Güneş (2000, s.65) Çocuklar bahçede çalışırken eğilip doğruldukça vücutları daha da ağrımaya başlar, içten içe kıvranırlar. Yine de sözlerinden dönmezler ve sorumluluklarını kanıtlamak isterler. Haydar Bey, çocukların bu durumunu anlar. Şaka amaçlı çocukları işe başlatmıştır. Birkaç dakika onları gülerek izledikten sonra işleri bırakmasını söyler: *"Görmüyor muyum her yerinizin döküldüğünü? Gidin şimdi, iyice bir dinlenin. Çok işimiz var. Et kırıklarınız iyileştikten sonra bekliyorum sizi."* Fakat çocuklar, sözünde durmak isterler. Haydar Bey'e hep bir ağızdan *"Olur mu Haydar Amca? Söz vermiştik Haydar Amca. Bırak da çalışalım Haydar Amca..."* Güneş (2000, s.66) diyerek dağılırlar.

Gökçe, ailesiyle sık sık tartışma yaşamaya başlar. Bir gün eve geç geldiğinde yine annesiyle tartışır. Babası alttan alır ve durumu yatıştırmak ister. Canan Hanım ise oldukça sinirlenir ve Gökçe'nin derslerine çalışmadığını, istenileni yapmadığını, aynanın karşısında çok fazla vakit geçirdiğini, saatlerce kanun çaldığını, dışarı çıktığında dönmek bilmediğini, biraz söylendiği zaman ondan kötüsü olmadığını, kapıyı kapatıp çarpıp gitme huyu edindiğini ve maymun iştahlı olduğunu söyler. Daha sonra Gökçe'ye eve geç geldiği için hakaret eder. Gökçe, yatağına kapanıp ağlamaya başlar. Ağlarken içinden düşünmeye başlar. Gökçe, sorumluluklarını bilen, her şeyi yerine göre yapan bir karakterdir. Yatağında yatarken yaptığı iç muhakemede, kendisinin ve arkadaşlarının sorumluluk sahibi olduklarını düşünür: *"Derslerinden,*

arkadaşlarından ne istiyordu? Ne o, ne onlar, hiçbiri tembel değillerdi. Sorumluluklarını biliyorlardı.” Güneş (2000, s.141)

Caner, elinde tarakla aynanın önüne geçer ve dalgın bir şekilde saçlarını taramaya başlar. Saçını birçok farklı şekle sokar fakat bir türlü hangi modeli istediğine karar veremez. Daha sonra dış görünüşü hakkında düşünmeye başlar. Yakın arkadaşı olan Barış’la kendini kıyaslar. Arkadaşları hakkında da düşündükten sonra dersleri aklına gelir. Dış görünüşüne çok fazla önem verdiğini, bu sebeple ders notlarının düştüğünü kendine itiraf eder. Bu iç hesaplaşma, Caner’in sorumluluk sahibi olduğuna işaret eder: *“Eee Caner... Yakışığı-makışığı güzel güzel düşünüyorsun da... Dersler ne olacak, dersler? Kendini gönül işlerine kaptıralı yarışı-marışı bıraktın. Notlar baş aşağı gidiyor... Amaannn!.. Hiçbir şey Gökçe’nin sevgisinden önemli değil. Hem ne olmuş derslere? Kimileri beşten dörde düştü, o kadar... İyi ama, ya dörtler de üçe düşerse?.. Eeee! Canım ders çalışmak istemiyorsa ne yapayım yani? Sonra çalışır, yükseltirim. Hıh!.. Yükseltirmiş!.. Tembelliğe bir alıştın mı, zor yükseltirsin aslanım. Uzatma...”* Güneş (2000, s.150-151)

Şeker’le Biber’in Gelişi romanında, Ayşegül, annesine iki yavru kedi hediye eder. Cem, bu iki kediyi hemen çok sever ve isimlerini kendisi koymak ister. Anneanne, bu iki yavru kedinin sadece kendisinin olmadığını, bu sebeple isimlerini onun koyabileceğini anlatır. Daha sonra da onları sahiplenerek sorumluluklarını aldıklarını belirtir: *“Onları biz sahiplendik, sonuna kadar da sorumluyuz onlardan. Bakımını ben üstleniyorum, ama asıl sahipleri sen olacaksın.”* Kuglin (2000a, s.83)

Afacanlar Kulübü romanında Alican, Çağın, Aslı, Derya, Okan ve Akın hep beraber pikniğe gitmeye karar verirler. Anneleri, çocuklarına dikkatli olmaları konusunda öğüt verirken Ali Rıza Bey, Akın ve Okan’ın çevreyi bildiklerini bu sebeple endişe duymalarına gerek olmadığını söyler. Aslı, Afacanlar Kulübü adını verdikleri, kuzenlerden oluşan kafilenin başkanı olur. Onun komutuyla ev halkına selam verip şarkılar söyleyerek altı kuzen evden çıkarlar. Akın ve Okan, şehirden gelen kuzenlerine oranla kasabaya daha hâkim oldukları için olabildiğince temkinli davranmaya çalışırlar. Sorumluluk alan sadece Okan ve Akın değildir; Aslı da abla ve kafile başkanı olması sebebiyle tedbirli olması gerektiğini aklından geçirir: *“Aslı, kuzenleriyle beraber olmanın sevinci içindeydi. Doğayla böylesine beraberlik,*

gözlerine ayrı bir ışık yerleştirmişti sanki. Ama tedbirli olmalıydı, hem abla hem de kafile başkanıydı.” Leblebicioğlu (2000, s 14)

Afacanlar Kulübü, piknik sırasında saklambaç oynamaya başlarlar. Uzun bir süre oyuna devam ederler ve havanın kararmaya başladığını görünce eve dönmeleri gerektiğine karar verirler. Bu sırada Alican, Aslı ablasına döner ve son bir kez daha oynamaları için yalvarır. Aslı, Alican’ı kıramaz ve biraz daha oynamaları için izin verir. Oyun sırasında Alican, telaşlı bir sesle kuzenlerinin yanına gelir ve Çağın’ı gördünüz mü der. Herkes, büyük bir şaşkınlıkla görmediklerini söylerler. Hep beraber Çağın’a seslenmelerine rağmen bir yanıt alamazlar. Ormanın içinde Çağın’ı aramaya başlarlar ve nihayetinde bulurlar. Çağın, ormanda kaybolan bir çocuk görmüş ve onunla ilgilendiği için kuzenlerinin yanına geri dönememiştir. Afacanlar Kulübü, kaybolan çocuğu ailesine ulaştırır. Daha sonra kendi aileleri aklına gelir, kendilerini merak edeceklerini tahmin ederler ve tek düşünceleri bir an önce eve gitmek olur: *“Çocukların hepsini, bir düşüncedir aldı. Evdekiler, ne kadar çok merak etmişti onları kim bilir? Birbirleriyle fazla konuşmuyorlardı. Tek düşünceleri, bir an önce yolları bitirebilmektir.”* Leblebicioğlu (2000, s 22, 42)

Afacanlar Kulübü, Ali Rıza Bey’le beraber tekne turuna katılırlar. Tekne, açıklara doğru gider ve kısa bir süre sonra bir koyda demirler, bir balıkçı kahvesinde konaklar. Afacanlar, hep beraber denize atlarlar, yüzerler, gülerler ve eğlenirler. Akın, kuzenlerine döner ve yarış yapalım mı diye sorar, herkes yarışalım der. Aslı ise en büyükleri olması sebebiyle sorumluluğu üzerine alır ve tedbirli davranmaya çalışır: *“Önce, ileriye doğru bir süre yüzelim. Sonra geriye dönelim. Kıyıya, dedemizin istikametine doğru yüzerek, yarış yapalım ki güvenli olsun. Alican’la Çağın henüz küçükler, biz onları korumak zorundayız.”* Leblebicioğlu (2000, s 209)

Garip Kız’ın Öyküsü romanında Seda, en yakın arkadaşı olan Hale ile ilgili bilgiler verir ve ilk olarak, ikisinin de Cerrahpaşa Tıp Fakültesi ikinci sınıf öğrencisi olduğunu belirtir. Daha sonra, Seda, Hale’nin bir gün annesiyle yaşadığı bir diyalogu aklından geçirir. Hale’nin annesi, Hale’nin doktor olmasını hiç istemez. Bunun sebebi ise annesinin mikroplardan ve hastalıklardan çok korkuyor olmasıdır. Seda, Hale’nin bu anlattıklarını gülerek dinler. Çünkü kendi annesi, doktorluğu Hale’nin annesinden çok daha farklı değerlendirmektedir. Seda’nın annesi, doktorluğu büyük bir sorumluluk

olarak görür: “Doktorluk sıradan bir iş değil ve para kazanmak amacıyla yapılmaz. Yapılmamalı. Bu dünyada herkes, karnını doyurmak için yapacak bir iş, edinecek bir meslek bulabilir. Ama doktorluk başka insanların can derdiyle uğraşmak demek; bu nedenle sorumluluk duygusu ve özveri ister.” Bele (2000, s.8-9)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet ve Süleyman, Çifteler Köy Enstitüsü’ne gitmek üzere gece yola çıkarlar ve trene binerler. Trene bindikten sonra uzun bir süre geçer ve Memet’le Süleyman’ın üzerine bir uyku çöker, göz kapakları kapanmaya başlar. Memet, aklından biraz uyumalarının iyi olacağını geçirir fakat nasıl yapmaları gerektiğine bir türlü karar veremez. Bu sırada aklına, Zafer öğretmenin ne olursa olsun aynı anda uyumayın dediği gelir. İkisinin de çok uykusu gelmiş olmasına rağmen öğretmenlerinin öğüdünü dinleyip sırayla uyurlar: “Birimiz uyurken, birimiz uyumayacaktı. Evet evet, ne olur ne olmaz... Bir bildiği olmasa, bizi uyarır mıydı hiç?” Cimi (2000, s.125)

Başı Bulutlu Uçurtma romanının altıncı bölümü, Öner’in alnına güneşin vurmasıyla başlar. Öner, bütün gece uyumamış olmasına rağmen, güneş alnına vurunca gözlerini açar. Aklından, bütün gece uyumadığını, gözlerinden uyku aktığını geçirir. Fakat işe gitmek zorunda olduğu için yatağından kalkar. Yazar/anlatıcı, bir işi veya sorumluluğu olmasa uyurdu der Köseoğlu (2000, s.86).

3.13. Sözünde Durmak

Güzeldi O Günler romanında Düldül, sahibine, konuşmasının yasak olduğunu söyler. Eğer kendisini üretenlerin bu durumu görürlerse onu diri diri gömeceklerini de ekler. Nuri ise böyle bir şey olursa mezarına hangi çiçeği getirmemi istersin diye sorar. Bunun üzerine Düldül, çiçek değil makine yağı istediğini belirtir. Nuri, onu makine yağsız bırakmayacağını ve kendisinin her zaman sözünde duran biri olduğunu söyler: “Ben öteki Red-Kitlere benzemem. Bana Red-Kit Nuri derler, verdiğim sözleri tutarım.” İğci (2000, s.4)

Nuri, Berber Hulusi’ye gider ve saçını Red-Kit modelinde kestirir. Annesi, bu saç modelini oldukça yadırgar fakat belli etmemeye çalışır. Nuri’yi yolda görenlerin, saçını gösterip tıpkı Red-Kit gibi demesi hoşuna gider. Daha sonra kampta, ünlü

artistlerden olan Hayati Hamzaoğlu'nun kendisinin saçını beğendiğini ve başını okşadığını söyler. Nuri, Hayati Hamzaoğlu'nun başını okşamış olmasından dolayı kendine artistlik bulaştığını düşünür. Bu sebeple, elinden gelse saçını yıkamayacağını ve aylarca böyle dolaşmak istediğini açıklar. Daha sonra aynanın karşısına geçer ve hangi rolü canlandıracağını aklından geçirir. Hızla, bu düşüncenin doğru olmadığını farkına varır. Red-Kit'in bu düşünceyi aklından geçirdiğini bilse üzüntüden yatağa düşeceğini anımsar. Türkiye Temsilciliğini üstlenirken söz verdiğini hatırlar ve sözün namus olduğunu belirtir: *“Onun gibi hoşgörülü, insancıl, sevecen birini üzmemek ise hem bana yakışmaz, hem de temsilciliğini üstlenirken verdiğim sözlere aykırı davranmak olur. Oysa söz namustur.”* İğci (2000, s.92)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Bulut ve arkadaşları dünyayı gezmek için paraya ihtiyaç duyarlar. İhtiyaç duydukları parayı Ayşegül'ün babasından isterler fakat Ayşegül'ün babası, bu parayı onlara veremeyeceğini söyler ve eğer dünyayı gezmek istiyorlarsa çalışmalarını gerektiğini belirtir. Bulut ve arkadaşları, nerede çalışabileceklerini düşünürler. Nihayetinde, markette poşet doldurarak para kazanabilecekleri akıllarına gelir. Fakat bunun yıllar alacağını düşündüklerinden bu fikirden vazgeçerler. En sonunda banka soymaya karar verirler. Ayşegül bu sırada anlattıkları soygunu yapamayacaklarını söyler. Arkadaşları neden yapamayacaklarını sorduğunda ise babasının izin vermeyeceğini belirtir. Ona söz verdiğini bu sebeple babasından izinsiz bir şey yapamayacağını anlatır: *“Babam izin vermez. Ona söz verdim. Yapacağım her şey için önce iznini alacağım.”* Erdoğan (2000, s.32) Arkadaşları, Ayşegül'e bu fikrin ne kadar saçma olduğunu anlatmaya çalışsalar da Ayşegül söz verdiği için fikrinden dönmez.

3.14. Temizlik

Bekle Bizi Gül Yaprığı romanında Gökçe, arkadaşlarıyla beraber sokakta oturur, sohbet eder, şakalaşırlar. Daha sonra akşam olur ve ortalığa bir duman çöker. Bu sebeple çocuklar oyunu bırakır ve evlerine giderler. Gökçe de herkes gibi eve gelir. Annesi ve babasıyla konuşmadan banyoya girer ve yıkanır. Daha sonra odasına geçer. Temizlik, romanda şu şekilde vurgulanır: *“Üstünde pembe bornoz, yüzü daha da pembeleşmiş banyodan çıkıyor sabun kokarak.”* Güneş (2000, s.14)

Gökçe ve arkadaşları, dinlenme gününün öğle saatlerinde sokağa çıkarlar. Büyüdükleri için oyun oynamak onlara zevk vermez. Bu sebeple buluştuklarında sohbet etmeyi tercih ederler. Çok geçmeden bahçede Haydar Bey’i görürler ve sohbe başlarlar. Haydar Bey’in yorulduğunu ve terlediğini görünce yardım etmek istediklerini söylerler. Haydar Bey onay verir ve bahçe işi yapmaya başlarlar. Daha sonra akşam olur ve herkes evine döner. Gökçe eve geldiğinde annesi ütü yapıyordur. Romanda Gökçe ve Canan Hanım temizliğe önem veren karakterlerdir. Gökçe, anne ve babasıyla konuştuğundan sonra Canan Hanım Gökçe’ye duşa girmesini söyler: “*Hadi bakalım banyoya... Oralari dağınık bırakma haa, diye sesleniyor.*” Güneş (2000, s.55) Romanda Gökçe, temiz olunması gerektiğinin bilincinde olan bir karakterdir. Annesiyle olan konuşması bittikten sonra banyoya girer. Bu bilinç romanda şu şekilde işlenir: “*Üstünün tozuyla, toprağıyla oturacak değildi ya. Banyo yapacaktı zaten... Hemen şohbeni açıyor, küvete dolan sıcak suların altına kendini bırakıyor, gevşiyor. Bir süre kıpırtısız kaldıktan sonra keselenmeye başlıyor.*” Güneş (2000, s.55-56)

Haydar Bey, bahçeyi düzenlerken bahçenin ortasındaki kaya dikkatini çeker. Kayanın çevresini kazmaya başlar. Kayayı tek başına bahçeden çıkarmaya gücü yetmez. Bu sırada Caner ve arkadaşları Haydar Bey’in yanına gelir ve yardım etmek ister. Haydar Bey, kayayı tek başına bahçeden çıkaramadığını belirtir. Caner, Seçkin ve Barış’ı kayayı taşımak için görevlendirir. Kaya birkaç denemeden sonra yerinden çıkar ve çocuklar kayayı bahçenin dışına taşır. Kayayı taşırlarken Caner belini incitir. Akşam olur, çocuklar evlerine dağılır. Caner, kimseye gözükmeyen eve gider ve ilk işi elini yüzünü yıkamak olur: “*Eve kimseye gözükmeyen giriyor, üstünü değiştiriyor, elini, yüzünü yıkıyor, odasına geçiyor.*” Güneş (2000, s.57) Annesi, Caner’in odasına gelir ve konuştuğuları sırada Caner’in belinin ağrıdığını anlar. Merhem sürmesi için önce duşa girmesini söyler: “*Kalk bakalım banyoya. Gir, çık beline merhem süreyim hemen.*” Güneş (2000, s.60) Aile, çocuğun temizliği bir davranış ve sorumluluk haline getirmesinde önemli bir etmen olarak karşımıza çıkar.

İpek Sokağı çocukları, apartmanlarında buldukları kazma, kürek ve çapayı alıp Haydar Bey’in yanına Onur Apartmanı’na gelirler. Yarış halinde çalışmaya başlarlar. Haydar Bey, çocukları durdurur ve her işin bir planının olduğunu söyler. Bunun üzerine çocuklara farklı görevler verir. Fakat birkaç çocuk boşta kalır. Haydar Bey boş kalan bu çocuklara çevreyi temizleme görevi verir: “*Eveet... Size gelince... Çevre temizliği*

yapacaksınız.” Güneş (2000, s.72) Bu sırada Haydar Bey’in bahçede duran taş ve toprak yığınının gözü takılır ve diğer çocuklara da bunları bahçenin dışındaki çukura taşıma görevi verir: “...Peki Murat. Sen ve yanındaki. Siz de o taş toprak yığınının sokağın öte ucundaki çukura taşıyacaksınız.” Güneş (2000, s.73) Haydar Bey yaşadığı çevreye dikkat eden, temiz tutmak için çabalayan ve bu konuda duyarlı olarak çocukları yönlendiren bir karakterdir.

Gökçe, bütün gün arkadaşları ile beraber bahçede çalışır. Daha sonra akşam eve gelir. Gökçe’nin öğretmen olan babası şakacı biridir. Hatta bazen ölçüyü kaçırap şakalarıyla Gökçe’yi kızdırıncaya kadar uğraşmaktadır. Kapının açıldığını annesi ve babası duyar. Babası Gökçe’ye seslenir. Gökçe, babasının sesinden anlam çıkarır ve takılacağını anlar. Üzeri pis olduğu için önce banyoya girmesi gerektiğini aklından geçirir: “Şimdi sırası değildi. Üstü başı toz toprak içindeydi. Hele banyoya bir girip çıksındı.” Güneş (2000, s.79) Fakat babası ısrarla yanına çağırınca babasının yanına gider. Bu sırada annesi Gökçe’nin üzerinin pis olduğunu görür ve Gökçe’ye çıkarır. Bu tutumdan sonra yapılan tasvirde, Canan Hanım’ın titiz bir karakter olduğu anlaşılır: “Titiz mi titizdi annesi. Giyinmeyi, kuşanmayı bilirdi. Ne zaman girilse ev pırl pırlı, yağ dökülse yalanırdı... Hele bir ayakkabıların tozuyla girilsin. Üst baş dağınık olsun, alınanlar yerine bir konulmasın... Küplere binerdi.” Güneş (2000, s.79-80)

Haydar Bey ve İpek Sokağı çocukları, sokaklarında bulunan Emek Apartmanı’nın bahçesini düzenlemeye başlarlar. İki günde Emek Apartmanı ve Deniz Apartmanı’nın bahçelerini düzenlerler. Düzenleme bittikten sonra çevre temizliğine başlarlar. Haydar Bey ve çocuklar, çevreye duyarlı, temizliğe önem veren karakterlerdir: “Her yan pırl pırl oluyor, usta bir ressamın fırçasından çıkmış bir tablo görünümü alıyor.” Güneş (2000, s.155) Haydar Bey ve çocuklar, birçok kimsenin çevreye duyarlı olmadığını düşünür. Bu sebeple onların gözünde yapılan temizlik kadar bu temizliğin uzun süreli olması da önemlidir. Temizliğin uzun süreli olması ve çevrenin temiz kalması için insanları uyarırlar, bilinçlendirme çalışmaları yaparlar: “İzmarit atmalara bile göz yumulmuyordu. “Dur!” diyorlardı. “Al o izmariti oradan” diyorlardı. “Çöpler bidonlara!” diyorlardı. “Tükürme oraya!” diyorlardı. Apartman duvarlarına uyarıcı afişler asıyorlardı.” Güneş (2000, s.156)

Temizliğe verilen önem, romanın sonuna dek işlenir. Çevre temizliğinin sağlanması için yapılan iş bölümü devam eder. Bahçelerden akşamları çiçek kokuları yayılır. İpek Sokağı'nda yaşayan insanlar artık çevreye ve temizliğe daha duyarlıdır. Bu sayede, temizliğin bir alışkanlık haline gelebileceği romanda işlenir: *“Görev bölümü işliyor, çevre denetimi ödünsüz sürüyor. Bir kâğıt parçasının atılmasına bile göz yumulmuyor. Her yer pırl pırl.”* Güneş (2000, s.208)

Haydar Bey ve İpek Sokağı çocukları el birliğiyle İpek Sokağı'nı tertemiz bir hale getirir, bahçeleri çiçeklerle donatırlar. Bir akşam gösteri gecesi düzenlemeye karar verirler. Bu gösteri gecesinin açılış konuşmasını Onur Apartmanı'nın Yöneticisi Yılmaz Bey yapar. Haydar Bey, çevre temizliğine önem veren, duyarlı bir insandır. Çevresini de bu sayede bilinçlendirmiştir. Yılmaz Bey, Haydar Bey'in temizlik konusunda bilinçli olmasını takdir eder ve konuşmasında bu konuya değinir: *“Sözü Haydar Bey'e getirmek istiyorum. Onun gelişi, mahallemize ayrı bir hava getirdi. Çevremiz değişti, ilişkilerimiz değişti, birbirimize bakışlarımız değişti. Kısacası her şeyimiz değişti... Çöpten, pislikten geçilmeyen çevremiz düzene girdi. Bakımsız bahçelerimiz, gül, çiçek bahçelerine döndü. Bakın şu leylak kokularına, yasemin kokularına. Bakın gül kokularına.”* Güneş (2000, s.210)

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda ve Atila saatlerce bisiklete binerler, kayalıkların üzerinde otururlar. Daha sonra tekrar bisikletlerine binip evlerine geri dönerler. Sevda, dönüş yolunda yorulmuş ve terlemiştir. Eve gelir gelmez banyoya girer: *“Bisikletini kapıcı dairesine koydu. Merdivenleri ikişer ikişer çıktı, kapının ziline bastı. Terlemiştir, annesi kaloriferi çalıştırmıştı. Sevda banyoya girdi.”* İzgü (2000, s.87-88)

Parfüm Reyonu romanında Candan, Tuğba'ya onun görmüş geçirmiş biri olduğunu, kendi evlerine onların gibi moda dergileri girmediğini, onların durumunun iyi olduğunu, çok düzgün görüldüğünü anlatır. Bunun üzerine Tuğba, Candan'a yanıldığını söyler ve birçok maddi zorluk yaşadıklarını, evlerine moda dergileri girmediğini, kendisinin çevresindeki insanların neler giydiğine baktığını, nasıl daha güzel görünebileceğini düşündüğünü belirtir. Giysi seçiminde ucuz hatta birçok zaman defolu olanları aldıklarını ama bunları onararak giydiklerini söyler. Kıyafetlerinin

temiz ve ütülü olması gerektiğine dikkat ettiklerini de ekler: “*Giysilerimizin temiz ve ütülü olmasına dikkat ediyoruz. Hepsi bu işte.*” Peksoy (2000, s. 93)

Burukluk romanında Yasemin, sahilde bir süre oturur ve denizi izler. Daha sonra acıktığını hisseder ve eve gider. Eve girdiğinde annesiyle konuşmaya başlar. Sohbet esnasında annesine, Melâhat’ın pis olduğunu söyler. Annesi de kızının düşüncesini destekler ve su yüzü görmediklerini ekler. Melâhat’ın pis olduğunu söyledikten sonra Bahri’nin de pis olduğunu belirtir ve Dorbi’nin dahi ondan öğrendiğini anlatır: “*Anne şu Melâhat var ya, çok pis kız. Annesi pis de onun için. Zavallılar su yüzü görmüyorlar ki. Bahri’yi göreceksin. Bahçede nereyi bulursa pisliyor. Sonra donunu çıkarıp atıyor. Öyle dolaşıyor. Dorbi bile öğreniyor ondan. Bir kadın pis olursa çocukları ne olur? Yüz kez söyledim Nurcan’a. Şu çocukları haftada bir olsun yıka. Böyle pis dolaşmasınlar. Ama dileyen kim?*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.28)

13. *Engel* romanında, Nurettin Usta’nın temiz biri olduğu da hissettirilir. O, mecbur olmamasına rağmen her yarışta İnkâ’nın yelesini ve kuyruğunu örmektedir: “*Her yarışında hiç üşenmez İnkâ’nın hem yelesini hem kuyruğunu örer, ele güne karşı temiz pak olsun, Zeynep, der.*” Ünal (2000, s.11)

Romanın altıncı bölümü, Zeynep’in eve girdiğinde annesi tarafından karşılanmasıyla başlar. Annesi, Zeynep’in evi at kokusu ile doldurduğunu düşünmektedir. Bu sebeple hemen banyoya girmesini söyler. Zeynep, bu cümlenin annesi ile arasında klasikleştiğini ifade eder. Her ne kadar at kokusunun dünyadaki en güzel koku olduğunu düşünse de annesi Zeynep gibi düşünmez: “*Aman çocuğum! Sus, beni deli etme; çabuk gir yıkan.*” Ünal (2000, s.29, 37)

Karabasan romanında Yusuf ve Çoban İbrahim köye gelirler, hayvanları ağıla sürdükten sonra kendi evlerine giderler. Yusuf eve girer girmez, annesi elindeki işi bırakır ve Yusuf’a bakar. Yusuf, eve gelir gelmez annesiyle konuşup dinlenmeyi tercih etmez. İlk önce evin avlusuna çıkar ve elini yüzünü yıkar: “*Yusuf çoraplarını çıkardı. Evin avlusundaki çeşmeye gitti. El ve ayaklarını yıkadı.*” Soytürk (2000, s.78, 79)

Ova romanında, Memet, kıyafetlerini giyer ve yataktan çıkar. Fatma ablası hemen leğen ve ibriği getirir yüzünü yıkamasını sağlar: “*Fatma ablam leğen-ibrik getirdi, su döktü, elimi yüzümü yıkadım.*” Öztürk (2000, s.51)

Kumru romanında, Oğuz ve Hande yan yana otururlar. Bu sırada Oğuz, annesinin aldığı armut paketini açar ve bir tane kendisine bir tane de Hande’ye armut çıkarır. Annesi bunu görür görmez ikisine seslenir ve yıkamadan yememelerini söyler: “*Onları sakın yıkamadan yemeyin.*” Çakmakçıoğlu (2000b, s.94)

Kıvalı Güvercin romanında Özgür, dedesi ile dışarıda dolaşıp eve gelir. Dedesi elini yüzünü yıkadıktan sonra Özgür, dedesine, kendisinin de dışardan gelince hemen elini yüzünü sabunla yıkadığını, hatta bunun kendisi için bir tutku olduğunu söyler: “*Şimdi sıra bana geldi. Dışardan eve dönünce ilk işim elimi, yüzümü sabunlu su ile yıkamak oluyor. Bu, bende vazgeçilmeyen bir tutku, bir alışkanlık haline geldi.*” Kaplan (2000, s.69)

Gizemli Koltuk romanında, Gökdüş, okuldan eve gelir ve bahçelerine girer. Bahçedeki çiçekleri uzun uzun izler, kokularını içine çeker ve dedesini düşünür. Bu sırada, sol tarafında kocaman bir tüylü kuyruğun yere vurduğunu görür. Gökdüş’ün Göbül adlı köpeği, ince ince yalvarır tarzda sesler çıkarmaya başlar. Gökdüş, kalın tel duvarlı büyük bölmenin kilidini açar ve Göbül, iki kocaman pençesini Gökdüş’ün omuzuna koyar. Gökdüş, Göbül’ü çok sevmesine rağmen, onu sevmeyi bitirdikten sonra hemen ellerini yıkaması gerektiğini aklından geçirir: “*Onun bu coşkun sevgisine bayılıyordum ama yine de biraz sonra yüz, göz, eller yıkanacaktı. Çünkü bütün yüzü tükürüklenmişti.*” Uçuk (2000a, s.7) Nitekim; Göbül’ü sevmeyi bıraktıktan sonra ilk işi ellerini yıkar: “*Gökdüş dışarı çıktı, kapıyı örttü, anahtarı yuvasında çevirerek kapıyı kilitledi, az ilerdeki çeşmenin başına yürüdü. Orada ellerini bir güzel sabunladı ve asılı havluya kuruladı.*” Uçuk (2000a, s.8)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında yazar/anlatıcı, Ahmet ve Cemil’in adeta üç yıl öncede yaşadığını belirtir. Bunun sebebi, üç yıl önce Ahmet’in eşinin, Cemil’in ise annesinin hayatta olmasıdır. Yazar/anlatıcı, Cemil’in annesinin ev işlerini bitirdikten sonra kitabını alıp okumaya başladığını, Cemil okuldan gelip boynuna kollarını dolayana kadar bu keyifli dakikaları sürdürdüğünü belirtir. Cemil’in ise annesine

koşmadan önce kapı önünde öncelikle ayakkabılarını çıkardığına daha sonra ise elini yüzünü yıkayıp öyle annesine sarıldığına şu sözlerle değinir: “*Cemil annesine koşmadan önce kapı önünde pabuçlarını çıkarır, çantasını masaya bırakırdı. Ellerini, yüzünü bahçedeki muslukta yıkamış olurdu. Ellerini silkeler, kalan suları da saçlarına sürerdi, öylece koşardı anacığına.*” (6)

Afacanlar Kulübü romanında, Afacanlar Kulübü, Binnur’un yaptığı programla hep beraber İzmir’e gitmek için yola çıkarlar ve uzun bir yolculuktan sonra İzmir’e varırlar. Binnur, İzmir’de kiraladıkları evi bulmaya çalışır. Yazar/anlatıcı, havanın güzel denizine masmavi olduğunu söyler. Evi bulup arabalardan inerler ve Ali Rıza Bey, iki karşılıklı evin kiralandığını görür. Bunun üzerine, çocuklar bir evde büyükler bir evde kalsın der. Çocuklar, dedesinin bu fikrini çok sever. Çocuklar hep bir araya gelir ve oyun oynamadan önce eve girer girmez temizlik yapmaya karar verirler: “*Süpürge, kova, kürek alıp hep beraber temizlik yapmaya... Çocuklar; gayretli bir çalışma sonunda, iki evi de pırıl pırıl temizlemişlerdi. Masalar sandalyeler verandalara çıkarılmış, herkesin eşyası odalarına yerleştirilmişti.*” Leblebicioğlu (2000, s 182)

Afacanlar Kulübü, yan site ile maç yapmak için evden çıkarlar ve maçı bitirip sevinçle eve geri gelirler. Eve vardıklarında ev halkı, çocukları ‘Sporcu çocuklarımız yaşasın’ sözcükleriyle karşılarlar. Çocuklar, yaptıkları spor dolayısıyla çok acıktıkları için, hemen yemeği sorarlar. Gülnur, bu soruyu sürpriz diyerek cevaplandırır. Çocuklar ısrar etse de ilk önce ellerini yüzlerini yıkamalarını söyler: “*Ne kadar aceleceğiniz böyle. Biraz bekleyin, yiyeceğiniz zaman göreceksiniz. Haydi bakalım, hepiniz evinize. Elinizi yüzünüzü yıkayın, hep beraber gelirsiniz.*” Leblebicioğlu (2000, s 201) Çocuklar, peki derler ve duşlarını alıp geri gelirler.

Dost Kuzenler romanının ‘Ev Simla’ya Kalıyor’ bölümü, yazar/anlatıcının Simla’nın heyecanla mutfağa girdiğini belirtmesiyle başlar. Kutay, Simla’nın servisi kaçırdığı için geciktiğini aklından geçirir. Kutay ve Umur, eve, Simla’dan erken gelmesine rağmen teyzesi onlara da yemek vermemiş, Simla’nın gelmesini beklemiştir. Simla, mutfağa girdikten sonra, geç kalmış olmasına rağmen mevcut durumu hiç umursamaz ve masadaki yemeklerden yemeye başlar. Bunu gören Kutay ve Umur, Simla’nın davranışına kızarlar. Kutay’ın teyzesi, bu sesleri duyar ve arkasını döndüğünde

Simla'nın eve geldiğini, yemekleri yemeye başladığını görür. Dışarıdan gelince ellerini yıkamadığını anlar ve hemen banyoya gitmesi gerektiğini söyler: “*Çabuk, ellerini! Yıkamadan daldın. Bu kadar olmaz. Çok ayıp ettin. Şu çocuklar saatlerdir bekliyorlar. Hemen banyoya. Sıcak suyu aç, o mikrop yuvası ellerini güzelce yıka.*” Tosyalı (2000, s.130)

Ebru'ların Tatili romanında Cem ile Işıl, anneannelerinin evine giderler fakat onu evde bulamazlar. Çünkü; anneanne, alışveriş yapmak için dışarı çıkmıştır. Kısa bir süre sonra eve gelir ve Cem'le Işıl'a selam verir, hoş geldiniz der. Cem ile Işıl, anneannelerinin elindeki torbaları mutfığa taşımaya yardım ederler. Anneanne, torunlarını çok sevmesine rağmen dışardan gelince hemen onlara sarılmaz, öpmez. İlk önce üzerini değiştirir daha sonra ise banyoya gider, ellerini yıkar ve çocukların yanına gelip temiz bir şekilde onlarla ilgilenir: “*Onlar mutfakta fileleri boşaltırken anneanne de gidip üstünü değiştirdi, elini yüzünü yıkadı. Sonra yanlarına gelip, 'Şimdi temiz temiz bir öpeyim ikinizi de!' dedi.*” Kuglin (2000b, s. 9)

Cem, Işıl ve anneanne yemek yerler ve biraz sohbet ederler. Sohbet sonrasında anneanne, Işıl'a ve Cem'e hediye aldığını söyler. Hediyeyi vermeden önce sofradan kalkar ve ellerini yıkamaya gider. Aynı zamanda hediyeyi almak ve kendisini öpmek isteyenlerin de ellerini ve ağzını yıkaması gerektiğini belirtir: “*Yalnız beni öpmek isteyen, lütfen elini ağzını yıkasın! Hurra! diye bağrışıp sıra kapmak için itişerek banyoya koştular.*” Kuglin (2000b, s. 18)

3.15. Tutumluluk

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Milliyet Gazetesi'nde çalışan Ercüment, Cemillerin evine gelir ve hep beraber kahvaltı yapmaya başlarlar. Ercüment, Cemil'e bakar ve eliyle çit kapısının ardını işaret eder. Cemil'in mektubundaki dileğini yerine getirebildiği için büyük bir sevinç duyduğunu belirtir. Daha sonra ise kendisinden istediği ansiklopedilerin çitlerin dışındaki kolide olduğunu söyler. Cemil bir koşuda paketi alıp gelir. Ercüment, cebinden çakısını çıkarır ve paketin dışındaki sicimi kesmek ister. Cemil, Ercüment'in elini tutar ve sicimlerin elyaftan yapıldığını, çok güzel olduğunu, kendisinin sicimlerdeki düğümleri sökebileceğini, daha sonra da çamaşır ipi olarak kullanabileceklerini söyler: “*Sicimler gerçekten elyaftan yapılma.*

Çok güzel ve sağlam. Lütfen kesmeyiniz. Ben düğüm sökmekte birinciyim, kesersek yazık olur. Yere çömelmişti. Parmakları sicimin kördüğümelerini ustaca sökmeye başlamıştı. Ercüment şaşarak bakıyordu. Cemil'in incecik parmakları üst üste atılmış düğümleri sökmüştü bile. Ne güzel, çift çift sarmışlar.” (39) Babası, oğlunun paketlerin kâğıtlarını özenle açtığını görür ve Ercüment'e evlerinde ekonomiye önem verdiklerini söyler ve şu sözleri söyler: “Bizim ailede ekonomi baş prensiplerimizden biridir. Oğlum da bu yasamıza saygı gösteren bir çocuktur.” (40)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Dilek, sabah erkenden kalkar ve bir süre nerede olduğunu anlamaya çalışır. Daha sonra Prag'da olduklarını anımsar. Aklından Safiş'in kahvaltı için kendisini beklememesini söylediğini geçirir. Kahvaltı etmek için otelin en üst katına çıkar ve oda numarasını söyleyip içeri girer. Kahvaltı salonunda çeşit çeşit salamlar, peynirler, jambonlar ve tatlılar vardır. Canının istediği her şeyi tabağına koyar ve bir masaya oturur. Yemeğini yediği sırada karşıdaki masaya bakar ve müşteri artıklarıyla dolu olan masayı garson kızın topladığını görür. Yenilmemiş yemeklerin çöpe atılacağını düşündükçe üzülür ve israf ediliyor olması rahatsızlık duymasına sebep olur: “Karşı masada, müşterilerin artıklarıyla dolu tabakları topluyordu garson kız. Pastalar ısırılıp bırakılmış, yumurtalara dokunulmamış. Yazık, çöpe gidecekti hepsi.” Tankut (2000, s. 138)

Ebru'ların Tatili romanında Cem ve Işıl, anneanneyle beraber yemek yerler ve kısa bir sohbet ederler. Anneanne, sofradan kalkarken ellerini yıkayacağını daha sonra ise karne hediyesi olarak onlara aldığı hediyeleri vereceğini söyler. Cem ve Işıl, heyecanla verilecek hediyeleri beklerler. Kısa bir süre sonra anneanne, elinde hediye paketleriyle içeri girer. Yazar/anlatıcı, anneannenin Cem'e uzattığı hediye paketinin ağır olduğunu, dışındaki paketin ise kedilerle köpeklerin dans ettiği bir kâğıttan oluştuğunu belirtir. Cem, anneanneden aldığı paketi, hızlıca açmak yerine daha sonra tekrar kullanmak adına yırtmadan dikkatlice açar: “Cem anneanneden öğrendiği gibi kâğıdı yırtmadan, dikkatlice açtı ve ilerde kullanmak üzere katlayıp kenara koydu.” Kuglin (2000b, s. 18)

4. TOPLUMSAL DEĞERLER

4.1. Barış

Barış, insanda düşmanlık duyguları barındırmadan, kötülüklerden ve kavgalardan uzak yaşamayı öğretir. Bu sebeple barış, insan hayatında önemli bir yere sahiptir. *Bekle Bizi Gül Yaprağı* romanında Gökçe ve Yeşim, kedi severdir. Sokak kedilerini kollar, gözetir ve evden getirdiği yemeklerle beslerler. Yavruları ve hasta kedileri görünce dayanamazlar. Bir gün dışarı çıkıp çöp bidonunun yanına çökerler. Evden getirdikleri sütü, açlıktan kemikleri çıkmış üç yavru kediye içirmeye başlarlar. Bu sırada bir gürültü kopar ve etraftaki kediler korkuyla kaçarlar. Çevrelerine bakındıklarında kedilere taş yağmuruna tutarak koşan Çetin'i görürler. Çetin, gözünden yaramazlık akarak Gökçe ve Yeşim'in yanına doğru gelir. Gökçe ve Yeşim, kedileri koruma içgüdüğü ile Çetin'e bağırırlar ve yaklaşmamasını söylerler. Caner, Gökçe'yi sevdiği için onları başından beri evinin camından izlemektedir. Caner, Çetin gelince içinde yoğun bir kıskançlık hisseder ve kızlara güç gösterisi yapmak için aşağı iner, Çetin'in üzerine yürür. Gökçe ve Yeşim, Caner'le Barış'ı ayırır. Caner'i alıp buldukları yerden uzaklaşırlar. Aradan zaman geçmesine rağmen ikilinin arasındaki küslük devam eder. Çetin ve Caner'in ortak arkadaşı olan Barış, bu durumdan hoşlanmaz ve iki arkadaşı barıştırmaya çalışır. Gücünün yetmediği yerde diğer arkadaşları Seçkin de ona destek olur. Küs arkadaşların barıştırılması romanda şu şekilde anlatılır: “... arkadaşlar arasında küslük hiç iyi değil. Uzatmayın, barışın... Seçkin de araya giriyor, Caner'in çırpınmasını, direnmesini dinlemiyor, süreciştirte onları barıştırıyorlar.” Güneş (2000, s.109)

Güzeldi O Günler romanında, Hayrünisa Hanım sinema gişesinde çalışmaktadır. Eşini Kore Savaşı'nda kaybeden Hayrünisa Hanım, geçimini sağladığı dantellerin kenarlarına, barışın simgesi olan, ağzında zeytin dalı bulunan güvercinlerden koyar: “Bununla demek istiyor ki, artık savaş olmasın, insanlar ölmesin, kadınlar kendi gibi dul, çocuklar da yetim kalmasın. Elinden gelse bütün insanlara, istesinler ya da karşı

çıksınlar bu zeytinlerden yutturarak, savaşı tarihin mezarına gömecek.” İğci (2000, s.12)

Çatalçay’ın Çocukları romanında Teo, Alişan’a bir hediye vermek istediğini, vereceği bu hediyein sevimsiz hatta tatsız bir savaş hatırası olduğunu belirtir. Dumlupınar’da yaralı biçimde hendeğe yuvarlandıklarında ayağına saplanan kurşunu sakladığını, şimdi ise bu kurşunu ona yani Alişan’a hediye edeceğini söyler. Teo, zaman zaman bu kurşunu önüne koyup, o dönemde bu iki dost milleti birbirine nasıl kırdırdıklarını sorguladığını anlatır ve konuştuğu üzüntüsü artar. Bu sırada Suten, Yunanlılarla Türklerin savaştığını, Yunanlıları Türk topraklarından atmak için Kurtuluş Savaşı verildiğini aklından geçirir ve dedesine, emin olmak için ‘Yunanlılar yurdumuzu elimizden almak istemişler, öyle değil mi dede?’ der. Bu soru karşısında Teo ve Alişan derin bir acı ve şaşkınlık hissederler. Alişan, Yunan Halkının değil, onları yönlendiren başka güçlerin bu savaşı çıkardığını söyler. Bu cevap üzerine Niko, dedesine döner ve ‘Ama dede, Türkler annemin dayısını öldürmüşler o savaşta’ der. Suten, bu cevabı duyar duymaz ‘Benim de büyük dedemi Yunanlılar öldürmüş. Buna ne diyeceksiniz?’ diyerek öfkeyle karşılık verir. Teo, çocukların birbirleriyle olan çatışmasını sonlandırmak için konuşmasına devam eder ve artık savaş yıllarının geride kaldığını, barışın hâkim olduğunu, hatta bu iki milletin birbirlerine dost olduklarını söyler: *“Bakın çocuklar, geçmişte çok kötü şeyler oldu. Bunları bizler yaşadık. Ama hepsi geçmişte kaldı. Şimdi iki ulus dostluk içinde yaşıyoruz. Bakın, ne güzel! Çocuk bayramını birlikte kutladınız. Birbirinizi ülkenizde, evlerinizde konuk ediyorsunuz. Sizler iki komşu ülkenin çocuklarısınız. Tıpkı kapı bir komşu gibi. Kötü günlerimizde birbirimize yardım ediyoruz. Destek oluyoruz. Birkaç yıl önceki depremde Yunan Halkı, Türk Halkına yardım etmek için elinden geleni yaptı. Bizim halkımız zorda kalırsa, Türk Halkı da bize yardım edecektir.”* Akçagüner (2000, s. 39-40)

Teo, Niko, Suten ve Aliş sohbet ederlerken gece olur. Niko, Aliş’e döner ve onun ünlü bir yontu ustası olduğunu, adının Avrupa’da da bilindiğini, garip bir köy çocuğunun nasıl böyle ünlü olabildiğini sorar. Suten, Niko bu soruyu sorunca çok uykusunun geldiğini ve biraz daha konuşurlarsa sabah olacağını aklından geçirir. Bu sebeple, uykulu gözlerle esneyerek dedesine bakar. Suten’in bu davranışından dolayı dedesi yarın gezmeye gideceklerini, yatmalarının artık daha doğru olduğunu söyler. Yarınki geziden sonra Niko’nun sorduğu sorunun yanıtını vereceğini de belirtir. Bu açıklama

üzerine Suten, dedesi Aliş'ten, savaşta Teo dede ile yaralanma hikayelerini de yarın anlatmasını ister. Teo dede, Suten'in başını okşar ve bu anıyı da anlatacaklarını söyler. Anlatacak olmalarının sebebini ise barışın önemini bilmelerini istediğine bağlar: *"Anlatacağımız elbet. Bunları bilmelisiniz. Allah bir daha öyle günler göstermesin. Siz yeni kuşağın, bizim yaşadıklarımızı bilmesini istiyoruz. O zaman barışın anlamını, savaşın anlamsızlığını, acımasızlığını daha iyi kavrarsınız."* Akçagüner (2000, s. 63)

Dost Kuzenler romanda Kutay ve Simla tartışırlar ve bir süre küs kalırlar. Bu küslük, Kutay'ı rahatsız etmeye başlar ve Simla'yla barışmak ister, aklından bir gün daha küs kalamayacağını geçirir. Kutay, teyzesinin yanına gider ve Simla'yla barışmak için onların evine gideceğini söyler. Kutay, içinden Simla ile ne konuşacağını defalarca tasarlar ve zile basar. Fakat Simla kapıyı bir türlü açmaz. Kutay'ın üst üste zile basması sonucunda kapıyı bağırarak açar ve kendisini neden rahatsız ettiğini sorar. Kutay, adeta şaşkınlık içinde kalır ve ne diyeceğini bilemez, teyzesinin rende istediğini söyleyiverir. Simla, annesinin rendeyi gelip kendisinin almasını söyler, kapıyı Kutay'ın yüzüne kapatır. Kutay, eve gider ve teyzesine durumu anlatır. Teyzesi, Kutay'a elinden geleni yaptığını, artık suçun Simla'da olduğunu belirtir, birkaç gün içinde Simla'nın gelip ondan özür dileyeceğini tahmin ettiğini söyler. Kutay, teyzesinin sözünü dinler ve odasına çekilir, kuzenlerle küs olmanın gerçekten zor olduğunu anımsar ve biraz dinlenmek için uyur. Kutay, gözlerini açtığı anda aklına gelen ilk kişi Simla olur. Bu sırada zil çalar, gelen Simla'dır, Kutay'ı sorar ve onun gelmesini beklemeye başlar. Kısa bir süre sonra Kutay, Simla'nın yanına gelir, konuşurlar. Konuşma sonucunda Simla, Kutay'dan özür diler ve onların kuzen olduğunu, küs kalmamaları gerektiğini söyler ve birbirlerini çok sevdiklerinin altını çizer: *"Biz dost kuzenleriz, birbirimizin hep iyiliğini isteriz. Bunu hiç unutma, dedi yanağıma bir öpücük kondurdu. Küslük yeni bir tartışmaya kadar galiba bir daha hiç olmayacak gibi bitmişti."* Tosyalı (2000, s.164)

4.2. Dayanışma

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Haydar Bey, düzenleme yapmak için bahçeye iner ve orta yerde duran kaya parçası dikkatini çeker. Daha sonra kayayı oradan çıkarabilmek için etrafını kazar. Kayayı yerinden çıkarmaya çalışsa da oynatamaz. Bu sırada İpek Sokağı çocukları Haydar Bey'in yanına gelir ve yardım etmek istediklerini

söylerler. Haydar Bey, tek başına kayayı kaldıramadığını belirtir. Bu iş için Caner, Seçkin ve Barış'ı görevlendirir. Çocuklar birlik olurlar ve güçlerini birleştirerek kayayı bahçeden çıkarırlar. Çocukların gerçekleştirdiği dayanışma örneği romanda: *“Birinci ve ikinci denemede güçlerini aynı zaman aralığında buluşturamıyorlar. Kaya ıgramıyor bile. Üçüncüsünde yerinden sökülüyor, şamata yapa yapa bahçenin dışına doğru yuvarlayıp götürüyorlar.”* Güneş (2000, s.45) cümleleriyle işlenir.

Çocuklar kayayı bahçenin dışına taşıdıktan sonra şakalaşmaya başlarlar. Bu sırada Haydar Bey gözlerini bahçenin üzerinde gezdirir. Bahçe işlerine bir an önce başlamak ister. Bu düşünce üzerine çocuklara bahçeyi birlikte düzenlemek için teklif sunar. Çocuklar uzun süredir bu teklifi bekliyormuşçasına hemen başlayalım diyerek koşuşturmaya başlarlar: *“Bir önerim var çocuklar. Bu bahçeyi birlikte düzenlemeye ne dersiniz? Çocukların beklediği öneriydi sanki “Tamam. Hemen başlayalım.”* Güneş (2000, s.50) Haydar Bey ve çocuklar bir dayanışma örneği sergilerler ve bahçenin daha güzel bir hâl alması için ortaklaşa çalışırlar.

İpek Sokağı çocukları, Haydar Bey'e yardım etmek istedikleri için hemen çalışmaya başlarlar. Fakat herkese yetecek kadar gereç yoktur. Haydar Bey, bir plan dahilinde çalışmak için görev dağılımı yapar. Daha güzel bir bahçe oluşturmak için yapılan görev dağılımı romana *“Çocukları gözden geçiriyor, ellerindeki gereçlere göre hepsine ayrı görevler veriyor. Sonra boş olanlara dönüyor. Eveet... Size gelince... Çevre temizliği yapacaksınız. Sonra da yorulanlarla nöbet değiştireceksiniz.”* Güneş (2000, s.72) cümleleriyle yansır. Ağır iş yapanlarla hafif iş yapanların nöbetleşe görev değişimi yapmaları da romanda işlenen bir diğer dayanışma örneğidir.

İpek Sokağı çocukları ve Haydar Bey, bahçedeki işleri hızla, el birliğiyle yapmaya devam ederler. Tüm gün bahçede çalıştıktan sonra üzerlerini silkeleyerek evin yolunu tutarlar. Haydar Bey'in tek başına uzun sürede yapacağı işi dayanışma sayesinde kısa bir sürede bitirirler. Bahçede sadece Haydar Bey kalır ve ufak düzenlemeleri yapmaya devam eder. Yazar/anlatıcı, *“Üç günde bitirilecek iş, bir günde bitmişti. Akşam olurken çocuklar üstlerini başlarını çırpa çırpa evlerine dönüyorlardı.”* Güneş (2000, s.76) sözleriyle dayanışmanın önemini ve etkisini vurgular.

Romanın on dokuzuncu bölümü İpek Sokağı'nın tasviriyle başlar. İpek Sokağı'nda bir koşuşturmaca vardır. Onur Apartmanı'nın bahçe düzenlemesi bittikten sonra Emek Apartmanı'nın bahçesini düzenlemeye başlamışlardır. Haydar Bey'in verdiği komutla hep birlikte çalışmaya başlarlar. Türküler söyleyerek çalışmaya devam ederler. Romanın başında Haydar Bey, tek başına İpek Sokağı'ndaki Onur Apartmanı'nın bahçesini düzenlemeye başlamıştır. Fakat, zamanla insanlarda oluşturduğu duyarlılık sayesinde birlik olmuşlar ve imeceye tutuşarak bahçeleri düzenlemeye başlamışlardır. Bu dayanışma romanda, *“Bir devingenlik, bir koşuşturmaca İpek Sokağı'nda. Emek Apartmanı'nın bahçesinde büyüklü- küçüklü imeceye durmuşlar. Sıra sonra ötekilere gelecek.”* Güneş (2000, s.155) cümleleriyle verilir.

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında, Engin ve Nilüfer'e Yazar, babaannesinin eski evinde bağlı buldukları çocuk hakkında üç seçenek sunar. Biri Engin'in doğrudan babasıyla konuşması, ikincisi karakola haber vermek üçüncüsü ise hiçbir şey olmamış gibi davranıp ailesinin sorumluluğunu öğrenmektir. Engin, sonuncu seçeneği seçtiğini söyler. Nilüfer'in ısrarlarına rağmen, babasına anlatmayı ve neden böyle bir şey yaptığını sormayı seçmez. Bunu yolda uzun uzun düşündüğünü belirtir. Engin'in yolda konuşmamasının sebebini Nilüfer bu itirafla öğrenmiş olur. Yol boyunca hiç konuşmamasına kırılır ve sessizce *“Demek plan yapıyormuş beyefendi”* der. Engin, Nilüfer'e kızmamasını söyler ve ona destek olmasını ister. Bu işin altından tek başına kalkamayacağını belirtir. Bu teklif üzerine, Nilüfer, adeta yelkenleri suya indirir, arkadaşının yanına sokulur ve elini tutar: *“...hiçbir plan yapmadım. Çünkü planı birlikte yapacağız. Ben bu işi tek başıma nasıl çözerim, sen olmadan? Hadi kaldır şu kaşlarını. Yardım et bana. Nilüfer, dediğini yaptı Engin'in. Az önceki asık yüzünü aydınlattı. Biraz daha yanına sokuldu arkadaşının. Elini tuttu. Sıktı.”* Atilla (2000, s.43)

Yazar, Engin ve Nilüfer'e, çocuğun bu günlük kendisinin evinde kalabileceğini söyler ve planını anlatır. Engin'in babasının bu işteki payını öğrenmek için Yazar, sabah çocuğu arabasına alıp pansiyonun önüne bırakacak ve Engin'in babasının çocuğa olan yaklaşımını uzaktan izleyecektir. Eğer tanır ve bir çözüm üretmeye çalışırsa, çocukla ilgisi olduğunu anlayacaklardır. İçerideki zamanlamayı, babasının çıkacağı saati denk getirmeyi ayarlayacak olan kişi ise Engin olacaktır. Sırrı çözme noktasında Yazar'la dayanışma içerisinde olacaklardır: *“Yarın sabah erkenden, onu sizin pansiyonun*

yakınına getirip arabada bekleyim. Engin sen de, baban uyanır uyanmaz beni cep telefonumdan arayıp haber vereceksin. Babanın dışarı çıkmasından az önce ben çocuğu pansiyonun önüne bırakıp uzaklaşacağım. Yalnız bu zamanlamayı içeriden sen ayarlayacaksın. Sonra üçümüz birden babanın davranışlarını gözleyeceğiz. Eğer baban çocuğu tanımazsa ve aldırış etmezse sorun yok; ama şaşırırsa ve bir çare bulmaya kalkarsa, o zaman da ikinci perdeye hazırlanacağız demektir.” Atilla (2000, s.44-45)

Sabah olunca Aksona Halil, fırına gider ve ekmek alır. Dönüşte pansiyonun önünde Tim’i görür. Tim’i alıp arabaya koyup İmbat Reis’in evine gider. Bu planı, Tim ve Aksona Halil arasındaki bağı anlayabilmek için Yazar ve Engin yapmıştır. Yazar/anlatıcı, aralarındaki dayanışmayı “Her şey Yazar’ın planladığı gibi gidiyordu çünkü. Aksona’nın hiçbir şeyden haberi yoktu. Sabah uyanır uyanmaz Engin babasının kalktığını ve dışarıya çıkmak üzere olduğunu cep telefonu ile Yazar’a bildirmişti. Yazar’la Tim çoktan hazırlanmışlar, pansiyona yakın bir yerde arabanın içinde bekliyorlardı. Uygun zamanı bulmak için bir-iki küçük konuşma daha yapmışlardı. Engin’in bırakma zamanı dediği dakikada da Yazar, çocuğu pansiyonun duvarına oturtup kaybolmuştu. Engin tüm bunları bir sinema şeridi gibi izlemişti odasının camından.” Atilla (2000, s.69) cümleleriyle anlatır. Engin, bir süre sonra, iskeleye gider. Kısa bir süre sonra Nilüfer, Engin’in yanına gelir. Sohbet ederlerken, Engin, korktuğunun başına geldiğini, çocuğu görür görmez babasının onu tanıdığını söyler. Nilüfer, Engin’e sabah olanları gördüğünü, nöbet tuttuğunu ve bu işte ortak olduklarını belirtir: “Hepsini biliyorum... Ben de izledim her şeyi. Gerçekten mi? Evet. Dayanamayıp erkenden kalktım ben de. Camın kenarına oturup bekledim. İşim gücüm ne? Yazar’ın çocuğu bırakışını da, babanın gelişini de, götürüşünü de, hepsini gördüm... Sen de kalktın, camın başında nöbet tuttun ha? Evet. Bu işte ortak değil miyiz?” Atilla (2000, s.70)

Nilüfer ve Engin iskelede otururlarken arabasıyla Yazar gelir. Engin, koşarak arabaya doğru gider. Aralarındaki iş birliği ve dayanışma hâlâ devam etmektedir. Yazar, Aksona Halil’i takip ettiğinde gördüklerini hızlı bir şekilde Engin’e aktarır: “Baban çocuğu bıraktı Engin, dedi Yazar. Nereye? İmbat Reis’in evine... Arabasına bindi gitti. İçeri bile girmedi.” Atilla (2000, s.73) Daha sonra, Nilüfer ve Engin’in hiçbir şeyden haberleri yokmuş gibi davranmaya devam etmelerini, kendisinin balıkçıyı takip

edeceğini ona göre hareket edeceklerini söyler. Daha sonra, “*Herkes iş başına! Yeni bir şey olursa, ararız birbirimizi. Oldu mu?*” Atilla (2000, s.73, 80) der ve dayanışmaya bir kez daha vurgu yapar.

Parfüm Reyonu romanı, matematik dersinin işlendiği bir sınıfta başlar. Kısa bir süre sonra dersin bitiş zili çalar. Candan, dışarıya çıkmak için defterlerini toplamaya başlar. Bu sırada yanına Tuğba gelir ve Şule’nin doğum gününe gelecek misin der. Candan doğum gününe katılacağını söyler. Bunun üzerine Tuğba, kızların kendi aralarında birleştiklerini ve Şule’ye hediye aldıklarını, ikisinin paralarını birleştirerek güzel bir armağanla doğum gününe gidebileceklerini söyler. Candan bu teklifi beğenir ve paralarını birleştirerek parfüm almaya karar verirler: “*Sanırım ikimiz paralarımızı birleştiresek o parfümün küçük şişesini alabiliriz.*” Peksoy (2000, s. 9)

Saat yedi buçuk olunca dershanedeki dersler biter. Candan, bugünün özel bir gün olduğunu anımsar. En yakın arkadaşı Şule’nin doğum gününe gidecektir. Dershane dağılmaya başlar, öğrenciler gruplar halinde merdivenlerden iner. Candan, ders bitimine yakın kitaplarını ve defterlerini toplamış, Şulelere götürmek için hazırladığı kek paketini de kitaplarının üzerine yerleştirmiştir. Candan’ın, kek yapmasının sebebini, yazar/anlatıcı, partiyi yapan kişiye yük olmak istememeye ve dayanışma sayesinde daha az masraf yapmalarını sağlamaya bağlar: “*Bu tür toplantılara giderken herkes, kek, pasta, çörek gibi bir şeyler hazırlardı. Böylece partiyi yapana, en azından masraf açısından yük olmamaya çalışırlardı.*” Peksoy (2000, s. 10)

Burukluk romanında, yazar/anlatıcı, Orhan Bey’in ilgisini bu yıl deniz kabuklarının çektiğini söyler. Turistlerin akını başlayınca deniz kabuklarının biteceğini bildiğinden iki gündür deniz kıyısını gezdiğini belirtir. Binanın bulunduğu yerden daha ilerlere henüz gitmediğini de ekler. Bu sırada, aklından çocuklardan yardım alabileceği geçer. Çocuklara, kimler bana yardım edecek diye bağırır ve hep beraber Orhan Bey için deniz kabuğu toplamaya başlarlar: “*Çocuklar, hem ilerliyor, hem de başları yerde, kabuk topluyorlardı.*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.37)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan’lar sınıfça pikniğe giderler. Piknikte oynarlarken, Mesut, yerdeki bir taşa takılır ve ters bir biçimde yere düşer. Bu ters düşüş, omurlarındaki bir kemiği yerinden oynatır. Çocuklar birlik olur ve Mesut’un

boynunu kıpırdatmadan servise taşırlar. Daha sonra ise hastaneye götürürler. Doktor, ameliyat olması gerektiğini söyler. Mesut'un ameliyatı için gerekli olan kanı Kasap Hakkı ve Yiğit verir. Mesut, üç haftaya yakın hastanede yatar. Bütün mahalleli birlik olur ve geceleri gençler kendi aralarında nöbetleşe hastanede kalırlar: *"O üç haftaya yakın zaman içerisinde mahalleli akın akın hastaneye gitti. Üniversiteli ağbiler, ağbiliklerini gene gösterdiler. Sıra ile her gün biri Mesut'un başında nöbet tuttu."* Yavaşlı (2000, s.60)

Karabasan romanında Yusuf, babasına bakmak için tarlaya doğru gider ve babasının traktörle kaza yaptığını görür. Babası, Yusuf'a hemen köye gidip haber vermesi gerektiğini söyler. Yusuf'un annesine haberi vermesi üzerine Zeynep, Bekir Efendi'ye gidip yardım ister. Köydeki herkes traktörlere binerler ve Ömer'e yardım etmeye gider. Ömer'i bulunduğu yerden güçlerini birleştirerek çıkarırlar: *"Gençler, gücü kuvveti yerinde olanlar, Ömer'i kucaklayıp kaldırdı... Kaza yerinden yukarıya çıkmak zordu. Vadinin biraz daha aşağı kısmından, fazla yamaç olmayan yerden onu yukarıya çıkardılar."* Soytürk (2000, s.20)

Romanın 'Yeni Okulun Temeli Atılıyor' bölümü, okul yapılacak olan yerin anlatılmasıyla başlar. Köylüler, gelen malzemeleri kamyonlardan indirir. Okulun yapılacağı yerde ölçüm yapılmaya başlanır. Ölçüm yapılan yere kazık çakılır, ip çekilir. Aradan bir gün geçer ve temel için hazırlıklara başlanır. Temel atma için kazma vurulur ve bütün köylüler akşama kadar yardım ederler: *"İmecede çalıştıkları gün için para istemediler. Bazılarının dediği gibi 'bu da bizim hizmetimiz olsun' dediler."* Soytürk (2000, s.80)

Kıvalı Güvercin romanında Özgür, yaylaya giderlerken görüp merak ettiği yerleri dedesine sorar. 'Şu sağımızdaki yıkık bahçe sahipsiz mi?' der. Bu soru üzerine karıkoca kahkaha ile gülmeye başlarlar. Daha sonra dedesi, durumu Özgür'e açıklar. Oranın bahçe olmadığını, köylünün ortak alanı olduğunu, bu yüzden bakımsız kaldığını anlatır. Yakın bir zamanda bu yıkık olan yerlerin el birliği ile düzenleneceğini belirtir: *"Yakın bir zamanda o gördüğün yıkıklardan eser kalmaz. Köylü el birliği ederek yaptırır."* Kaplan (2000, s. 86)

Türkü Çocuk romanında kahraman anlatıcı, oğlu Ezgi'nin otizimli olduğunu belirtir. Doktorun, çocuğa ulaşabilmek için sürekli takip edilmesi gerektiğini, bunun için de onunla devamlı konuşulmasının şart olduğunu söylediğini belirtir. Tüm aile, Ezgi'nin daha iyi olması ve gelişim göstermesi için birbirine destek olur: *“Yalnızca biz değil, ailedeki, çevremizdeki yakın olan herkes bülbül kesildi. Sürekli konuşuyoruz. Sürekli Ezgi'yle ilişki kurmaya çalışıyoruz. Hepimiz, olağanüstü çaba gösteriyoruz.”* Saygınar (2000, s.23-24)

Gizemli Koltuk romanında, Gökdüş, gezi için gittiği Rusya'dan geri döner ve ilk gecesinde bütün aile bireyleri Aleksî dedesinin büyük oturma odasında buluşup Gökdüş'ü dinlerler. Sohbet sırasında Gökdüş'e Gregor dedenin neden Rusya'da şoförlük yaptığını sorarlar. Bu soru üzerine Gökdüş, Gregor'un bir süre büyük bir gayret harcayarak babasının mobilya işini sürdürmeye çalıştığını fakat binbir zorlukla yaptığı mobilyaları alacak kimse kalmadığını anlatır. Rusya'nın Çarlık Dönemi'nde bambaşka bir ülke olduğunu söyler. Bu acılara dayanamayan birçok aile büyüğünün öldüğünü; gençlerin ise bir lokma ekmek parası için çalışmaya koyulduklarını, Gregor dedenin de şoförlük öğrendiğini ve ailesini şoförlük yaparak geçindirdiğini belirtir. Gregor dedenin hayatını külüstür bir arabayla taksicilik yaparak kazanmasını dinleyince ailedeki herkesin gözleri yaşarır. Gökdüş de aynı hisleri Moskova'dayken yaşadığını bu sebeple de parası olsa o anda Gregor'a araba alabileceğini anlatır. Daha sonra, ailesine, paralarını birleştirerek Gregor'a yeni bir araba almayı teklif eder: *“Eğer param olsaydı, daha o dakikada içimde sevgi duyduğum o cana yakın şoföre bir araba alabilirdim. Fakat elbette ki buna imkân yoktu. Fakat şimdi siz sevgili aileme bir teklifte bulunacağım. Hep beraberce -ben de kendi harçlıklarımın biriktirdiğim paraları ortaya koyacağım- el ve gönül birliğiyle ortaya bir para koymalı ve Gregor Dede'ye bir araba almalıyız. Gökdüş'ün alkışlarla karşılanan bu teklifi ailenin tümü tarafından kabul edilmişti.”* Uçuk (2000a, s.63)

Yaşamı Tartan Terazi romanı, kahraman anlatıcının yaşadığı kasabada günün çok erken saatlerde başladığını belirtmesiyle başlar. Akşamları, adeta gizli bir elin, bu kasabada yaşayanların göz kapaklarını indirdiğini ve yataklarına çekilip uykuya dalmalarını sağladığını belirtir. Bu kasabada yaşayanların, erken uyuyup erkenden uyanıp işlerinin başlarına geçtiğine değinir. Gizli bir disiplinle hep iyiye ve güzele yönlendiklerini anlatır. Fakat bu kasabanın en önemli, hiçbir yerde görülmeyen

özelliğinin düzen ve dayanışma olduğu romanda şu sözlerle verilir: “*Çalışma, eğlence, dinlenme, okuma saatlerimiz öyle güzel ayarlanmıştı ki çalışırken, sohbet ederken, konuk ağırlarken bile gizli bir disiplinle hep iyiye, güzele yöneliyor, yaptıklarımızla mutlu oluyorduk. Kasabamızın bu hiçbir yerde görülmemiş düzeni ve dayanışması dilden dile bütün bir ülkeye yayılmıştı. Zaman zaman başka kent ve kasabalardan insanlar, yaşantımızı görmek ve bizi tanımak için akın akın kasabamıza gelmeye başlamıştı.*” Başaran (2000, s.1) Kasabaya gelen insanlara yapılan hizmette de insanlar ortaklaşa çalışır ve dayanışma içerisinde görev alırlar: “*Hiçbirimiz ‘Bana ne... Adam sende... Yarına kalsın...’ cümlelerini kullanmıyor, her işi hepimizin işi olarak görüyorduk. Bir sorunun çözümü için ortak kafa yorup, öğrenilen yararlı bilginin yayılmasını sağlamak için de birlikte çabalıyorduk.*” Başaran (2000, s.2)

Romanda kahraman anlatıcının dedesi, kasabadaki çocukları etrafına toplar ve atalarının yaşadığı bir hadiseyi anlatmaya başlar. Dedesi, atalarının yaşadığı dönemde harman zamanı olduğunda buğdayların nohut gibi, kirazların avuç içine sığmayan büyüklükte olduğunu söyler. Bu köyde yaşayanların en memnun olduğu yönün ise imece olduğunu şu sözlerle anlatır: “*Köylünün en mutlu olduğu iş imeceymiş. Öyle ya el birliğiyle ekilen, biçilen, devşirilen, tarlaların, ambarlara aktarılan ürünlerin imece boyunca yenilen içilenin, paylaşılan onca güzelliğin bereketi de tadı da başkaymış.*” Başaran (2000, s.11, 44)

Sihirbaz Şapkasını Kaybetti romanında, Andon Andora'nın şapkası yağmurlu bir günde rüzgârın esmesiyle uçar ve bir ağacın dallarının arasına sıkışıp kalır. Andon Andora, şapkasını ne kadar arasa da bulamaz. Yuvasını yitiren Bay ve Bayan Çalı Bülbülü de bu sırada yuva yapacak bir yer aramaktadırlar. Bayan Çalı Bülbülü, bu arayış içerisinde yorulur ve şeftali ağacının dalına konar. Bir yandan da etrafta yuva yapılacak bir yer arar. Nihayetinde, Bayan Çalı Bülbülü, Andon Andora'nın, şeftali ağacı dallarının arasına sıkışan şapkasını görür ve bu şapkadan güzel bir yuva olacağını aklından geçirir. Bay Çalı Bülbülü'ne derhâl haber verir fakat eşi, bu büyük yuvanın içini nasıl dolduracağını düşünmeye başlar ve bu sıkıntının gereksizliğini anlatmak istercesine yüksek perdeden öter. Bayan Çalı Bülbülü, eşinin bu davranışına aldırılmaz ve yuvayı yapmaya başlar. Eşi ise başta sıcak bakmasa da eşine destek olur ve birbirlerine yardımcı olarak yuvalarını kurmaya başlarlar: “*Bay çalı bülbülü de*

katıldı eşinin bu çalışmasına. Gerçekten şapkanın yarısına kadar doldurulması gerekiyordu ve bu tür çöplerden daha çok taşınacaktı.” Yeşildağ (2000, s. 28)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, evlerinin bahçesini kazarken kırık çini parçalarına rastlar. İçinde büyük bir heyecan duyarak babasına haber verir. Babası, Hasan Onbaşı ile Cemil’in yanına gelir. Hasan Onbaşı, bahçede, atalarından kalma bu çini kırıklarından daha fazlasını bulabileceklerini bu sebeple de kazıyı sürdürmeleri gerektiğini belirtir. Ahmet Varsın, tek başlarına bu kadar büyük bir alanı kazmaya güçlerinin yetmeyeceğini Hasan Onbaşı’ya ve oğluna söyler. Cemil, okuldaki izci arkadaşlarını çağırıp dayanışma içerisinde bütün bahçeyi kazabileceklerini açıklar. Nitekim ertesi gün, Cemil’in konuşması üzerine, yirmi beş izci arkadaşı şafak zamanında ellerinde kazmalarıyla Cemillere gelirler ve bahçeyi kazmaya başlarlar: *“Ve işe başlamışlardı. Onlar yirmi beş kişiydiler ama her birisinde iki çocuğun heyecanı, isteği ve gücüyle elli kişi sayılırlardı. Hasan Onbaşı, Ahmet Varsın ve Cemil’le altmış kişiyi bulan çalışma ekibi iş başı yapmıştı. Bir şevk, bir aşk, bir neşe, bir sevinç, bir gençlik havası estirmekteydiler. Aralarındaki sevginin doğurduğu beraberlikle başarmak istekleri yüce dağlar benzeriydi.”* (52, 54, 80)

Cemil ve izci arkadaşları, kazının dördüncü gününde kazdıkları alanı çalı süpürgeleriyle süpürürler ve hepsinin yüreklerini hoplatan bir demir kapı görürler. Hepsi, büyük bir şaşkınlıkla bu demir kapının başına üşüşürler. Toprağın ortasında boylu boyunca uzanan demir kapıya bakakalırlar. Hasan Onbaşı, kapının demir sapı olması gereken yerde bulunan halkaya ip takılması gerektiğini söyler. Ekipteki herkes, onun bu buyruğuna uyarlar. Ahmet Varsın, kısa bir süre sonra elinde kalın bir urganla gelir. Hasan Onbaşı, kuyunun içine girer, kalın urganı kapının üzerindeki halkadan geçirir. Daha sonra ise kazı ekibine, her zaman oynadıkları bir oyun olan ip çekme oyunu oynayacaklarını, güçlerini birleştirerek kapıyı yerinden oynatmaya çalışacaklarını söyler. Hasan Onbaşı, Ahmet, Cemil, Cemil’in yirmi izci arkadaşı sırayla ipe yapışırlar ve güçlerini birleştirerek kapıyı açarlar: *“Şimdi ben, bir iki diyeceğim; üç dediğimde hepimiz bütün gücümüzle geriye doğru giderek elimizdeki ipi çekeceğiz. Haydi, bir, iki, üç... Büyük ve hiçbirinin tanımadığı bir koparılma sesi ortalıkta duyuldu. Yüzyıllardan beri yattığı yere perçinlenmiş kapı zorlukla kıpırdadı ve yana doğru açıldı.”* (57)

Afacanlar Kulübü romanının başında yazar/anlatıcı, havayı tasvir ederek okuyucuyu romana hazırlar. Ardından, iki kardeş olan Akın ve Okan'ın aralarındaki konuşmayı okuyucuya sunar. Akın, elindeki sopayı dalgın bir şekilde sağa sola sallar. Okan ise Akın'a, karada balık mı tutuyorsun der. Akın, Okan'a, şehirden gelecek olan teyzelerini ve onların çocuklarını uzun bir zamandan beri görmediklerini söyler, Derya ve Aslı adındaki kuzenlerinin mızımız bir yapıya sahip olduklarını düşündüğünü belirtir. Onların, çit kırıldım yapılarının olacağı ihtimalini de ekler. Okan, Akın'ın düşüncelerine hak verse de Aslı ve Derya'ya karşı hoşgörülü olmaları gerektiğini söyler. Daha sonra bunu yapmalarının sebebini ev sahibi olmalarına bağlar: "*Haklısın Akın. Biz ev sahibiyiz, sesimizi çıkarmadan onlara uymalıyız.*" Leblebicioğlu (2000, s 4)

Romanın 'Afacanlar Kulübü Köyde' bölümünde, Ali Rıza Bey, bahçede torunlarının seslerine kulak verir ve ne kadar da güzel oynadıklarını aklından geçirir. Torunlarına seslenir ve hepsi birden dedelerinin etrafında toplanır. Dedeleri, torunlarına bugün ne yapacaklarını sorar ve hepsi şaşkın bir şekilde birbirlerine bakarlar. Ali Rıza Bey daha fazla merakta bırakmamak için, onları Osman'ın köyüne götürmeyi düşündüğünü söyler. Çocukların hepsinden 'yaşasın' sesleri yükselir. Yazar/anlatıcı, Osman'ın, Ali Rıza Bey'in memuriyet günlerinde yanında çalışan hizmetli olduğunu açıklar. Osman'ın ara sıra Ali Rıza Bey'e uğrayıp kendi köyünü şerefleştirmesini istediğini de belirtir. Afacanlar Kulübü ve dedeleri, yola çıkarlar, yiyecek bir şeyler alıp Osman'ın evine varırlar. Osman, karşısında misafirleri görünce telaşa kapılır, 'Keşke haber verseydiniz beyim' der ve onları evlerinde rahat ettirebilmek için koşuştururlar: "*Osman ve ailesi; büyük bir çabayla, misafirleri için koşturuyordu.*" Leblebicioğlu (2000, s 29, 33)

Osman, Ali Rıza Bey'i ve torunlarını alır, harman yerini gezdirmeye götürür. Çocuklar, harman yerini gezdikten sonra güneş iyice yükselir. Ali Rıza Bey, Osman'a çocukları gösterir ve şapkaları olsa da başlarına güneş geçebileceğini söyler. Osman, şimdi onları bir akrabasının bostan tarlasına götürmek istediğini belirtir ve orada oturacak gölgelik yerlerin olduğunu açıklar. Ali Rıza Bey, bu tekliften memnun kalır ve hep beraber bostana giderler. Bostan tarlasına vardıklarında Hatice Bacı ve Cemile'yi orada bulurlar. Hatice Bacı ve Cemile, erkenden bostan yerine gidip sıcak gözleme ve ayran yapmışlardır Leblebicioğlu (2000, s 53). Hep beraber oturup yemek

yerler. Yazar/anlatıcı, bostan tarlasının alabildiğince kavun ve karpuz dolu olduğunu söyler. Bostanın sahibi, getirdiği kavun ve karpuzla bir bıçak atar, beğenmedikçe yenisini keser. Bunun sebebi, misafirlerine en güzel karpuzu yedirmek istemesidir: *“Tarlanın sahibi; getirdiği kavun karpuzla bir bıçak atıyor, beğenmezse yenisini kesiyordu. Misafirlerine en güzel en tatlı kavunu, en kırmızı karpuzu buluncaya kadar uğraşıyordu.”* Leblebicioğlu (2000, s 54) Yazar/anlatıcı, tarlanın bir kısmının da sebze ekili olduğunu söyler. Bostanın sahibi, kopardığı kavun, karpuz ve topladığı sebzeleri de yanlarında götürmeleri için arabaya yükler: *“Koparılan kavun karpuzlar, toplanan sebzeler arabaya yerleştirildi. Mahcup ettiniz. Diyordu Ali Rıza Bey. Tarla sahibi: Sözü mü olur beyim. Biz geleni gideni, misafiri çok severiz. Osman, sizin iyiliklerinizi ağzından hiç düşürmez. Ne zaman isterseniz, başımızın üstünde yeriniz var.”* Leblebicioğlu (2000, s 54)

Ayşegül’e Ne Oldu? romanında Bulut ve arkadaşları, sokakta sohbet ederler ve akşam olunca evlerine giderler. Bulut uyurken babası gelir ve Ayşegül’ü en son ne zaman gördüğünü sorar. Bulut, Ayşegül’ü en son akşam gördüğünü belirtir. Babası, Ayşegül’ün akşam yanlarından ayrıldıktan sonra eve gitmediğini ve hâlâ eve dönmediğini Bulut’a anlatır. Kısa bir süre sonra Bulut’u karakola ifade vermeye çağırırlar, ifade verdikten sonra ise eve dönerler. Bulut, aklından ilk zamanlarda Orhan ve Mustafa’nın bir kaçırılma olayına karışmış olmaktan dolayı mutluluk duyduğunu ama akşama doğru içlerine bir endişe dolduğunu fark eder. Bu sırada Bulut, annesinin ve diğer komşuların, Ayşegül’ün annesine destek olmak için Ayşegüllerin evine gittiğini belirtir: *“Büyüklerin davranışları da değişmeye başlamıştı. Annem ve öteki komşu kadınların tümü Ayşegül’ün annesini rahatlatmak için onların evine gitmişti.”* Erdoğan (2000, s.60)

Bulut, bir gece odasında yatarken karavanın kapısının sesini duyar, bu sesteki irkilir ve camın önüne gider. Camdan dışarıya baktığında kaybolan arkadaşı Ayşegül’ün babası Atıf’ın, yüzünün mosmor ve yara bere içinde olduğunu, yürüyemez halde karavandan güçlükle indiğini görür. Bu konuyu babasına anlattığında, onun da konuya dahil olacağını düşünür ve babasına zarar gelmesinden korktuğu için problemi kendisi çözmeye karar verir. Ertesi gün olunca yakın arkadaşlarından biri olan Aslı’nın evine gider ve yaşadıklarını anlatır. Bulut, karavanın içinde ne olduğuna bakmayı aklına koymuştur. Bu sebeple de durumu Aslı’ya anlatarak onlardan destek ister. Kendisi,

evlerine gelen turistleri oylarken, Aslı ve arkadaşları karavanın lastiklerini söndürecekler. Bu sayede karavan o akşam hareket edip başka bir yere gidemeyecektir. Bu sayede, olayı çözmek için Bulut ve arkadaşları zaman kazanacaktır. Nitekim; durum planladıkları gibi olur ve Bulut evde Charlie ve Suzan'ı oylarken, Aslı, Orhan ve Mustafa, karavanın tüm tekerlerini söndürürler: *“Ama artık sanırım bu sayede Aslı, Orhan ve Mustafa, karavanın tüm lastiklerinin havasını indirmeye yetecek kadar zamanı bulmuş oldular.”* Erdoğan (2000, s.144)

Romanda, Bulutların evinin önündeki karavanda kalan turistler, bir akşam misafirlğe Bulutlara gelirler. Hep beraber oturup sohbet ederler ve saat geç olunca Bulut'un annesine ve babasına artık gitmeleri gerektiğini söylerler. Bulut'un annesi ve babası ne kadar ısrar etseler de Suzan ve Charlie, tekliflerini geri çevirirler. Suzan ve Charlie, dışarıya çıktıklarında, karavanlarının lastiklerinin söndürüldüğünü görürler ve adeta öfke patlaması yaşarlar. Bulut'un babası hemen turistlerin yanına gider ve bunu hangi hayta sürüsünün yaptığını düşünür, olanlara kızar. Karavanın bütün lastiklerinin şişirilmesinin zaman alacağı aşikârdır. Bu sebeple, Bulut'un babası Charlie'ye yardım eder ve dönüşümlü olarak karavanın lastiklerini şişirirler: *“Pompayı bir Charlie alıyor, o yorulunca da babama veriyordu.”* Erdoğan (2000, s.146)

Ebru'ların Tatili romanında Sevinç Hanım, odasından bir deniz yatağı getirir ve bu deniz yatağını sahilde oynayan çocuklara verir. Deniz yatağını çocuklara verdikten hemen sonra, belirli yerlerinde delikleri olduğunu eğer hep birlikte bu delikleri yamarlarsa deniz yatağı ile oynayabileceklerini söyler. Çocuklar, el birliğiyle bu büyük deniz yatağını şişirirler, delik olan bölümleri tespit edip yamarlar ve nihayetinde Sevinç Hanım'ın izni doğrultusunda oynamaya başlarlar: *“Güneş batana kadar üç kız, iki de oğlan yatakla uğraştılar. Sevinç Hanım'ın verdiği pompayla yatağı hafifçe şişirip denize sokuyorlar, hava kaçıran yeri bulup yatağı çıkarıyorlar, yamalık plastikten küçük bir parça kesip zamkla yapıştırıyorlardı. Yatak kocaman olduğu için denize sokup çıkarmak çok zor oluyordu. Çocuklar dört ucundan tutup, ağları çeken balıkçılar gibi ‘Haaaydi-hoop’ diye bağırişiyor, kimi takılıp suya düşüyor, kimi yatakla birlikte kendi atlıyordu... güneş batana kadar yatağı tamir edip bitirdiler.”* Kuglin (2000b, s. 66)

Sevinç Hanım sabah uyanır ve kahvaltı etmek için pansiyonun lokantasına iner, kahvaltı ederken yanına Burcu gelir. Burcu, Sevinç Hanım'a döner ve bugünkü kahvaltınızı beğenmediniz mi diye sorar. Sevinç Hanım, kahvaltıyı beğenmediğini söyler ve iki adım ilerisinin köy olmasına rağmen sabah kahvaltısında paket tereyağı ve bal verilmesinin doğru olmadığını belirtir. Diğer masalarda oturan, kahvaltı eden konuklar da Sevinç Hanım'ın bu sözlerine katılır ve şehirde zaten hep bozuk ve katkı maddeli yiyecekleri yediklerini açıklar. Sevinç Hanım, birlik olarak pansiyonu işleten Ali Bey'e aynı şeyleri söylerlerse sonuç alabileceklerini anlatır: *“Tamam o zaman! dedi. Sabahdan akşama kadar Ali Bey'i her gören aynı şeyleri tekrarlasın, var mısınız? Bütün masalardan 'Tamam' 'Varız!' 'Niye olmasın?' sesleri yükseldi.”* Kuglin (2000b, s. 79) Ertesi sabah Ali Bey, kahvaltıda, köy ürünlerini pansiyonda kalanlara servis eder. Herkes, iştahla köy peynirini, balını ve tereyağını yerler ve roman sonlanır.

Başı Bulutlu Uçurtma romanında Çetin ve Öner, parkta ayakkabı boyarlar. Öner, uçurtmayı alabilmek için para biriktirir ve heyecanla çalışır. Çok istekli olmasına, parktaki herkese sormasına rağmen bir türlü müşteri bulamaz. Caner, koşarak Öner'in yanına gelir ve artık uçurtma alacak kadar paralarının olduğunu söyler. O gittikten sonra üç ayakkabı boyadığını, müşterinin para üstünü almadığını belirtir. Kendi parasını arkadaşına verir ve paralarını birleştirip istedikleri uçurtmayı almaya giderler: *“Gel, diyor. Uçurtma alacak kadar paramız var. Sen gittikten sonra üç çift ayakkabı boyadım... El ele tutuşup koşuyorlar.”* Köseoğlu (2000, s.66)

Süper Gazeteciler romanında Yener ve Evren bilgisayarın başına otururlar ve gazeteleri için çalışma yapmaya başlarlar. Yener, arkadaşıyla konuşurken gazetenin iki sayfasını dosyanın içine yerleştirir ve bilgisayarın ekranını Evren'in de görebilmesi için çevirir. İkisi birden bilgisayar ekranına doğru eğilirler, gazetenin son haline beğenir ve gururla bakarlar. Yazar/anlatıcı, Evren ve Yener'in gazetede içerikleri birlikte seçtiklerini, haberleri birlikte topladıklarını açıklar: *“Konuları birlikte seçmişler, haberleri birlikte toplamışlardı. Daha sonra Evren yazıları düzelterip bilgisayara geçirmişti. Ve işte şimdi de gazetenin iki sayfası ekranda hazır.”* Akal (2000, s.12)

Evren ve Yener, yayımladıkları gazete hakkında konuşmaya başlarlar. Evren, Yener'e döner ve gazetenin konularının çok durağan olduğunu söyler. Her sayıda bakkal,

bozacı, emekli öğretmen ya da turizmciyi konu aldıklarını, bunların okuyucuyu sıkıldığını söyler. Bunun dışında, insanların daha çok dikkatini çekecek, heyecanlı konular bulmak istediğini anlatır. Bununla kalmaz, dün akşam gazetenin yazılarını bilgisayara geçirirken uzun uzun düşündüğünü, bu değişikliği yapmak için dışarı açılmalarının gerektiğini açıklar. Dışarı açılmaktan kastının, şarkıcılar, artistler, ressamlar ve yazarlar gibi ünlü kişilerle röportaj yapmak olduğunu ekler. Yener, arkadaşının heyecanla anlattığı bu fikri başta karşı çıkmış olsa da kabul eder ve kimle başlamayı önerdiğini sorar. Evren, bu değişikliğe, her şeyi birlikte yaptıkları arkadaşıyla karar vermek ister: *“Her şeyi birlikte hazırladıklarından, bu değişikliğe de birlikte karar vermeleri gerekirdi.”* Akal (2000, s.27)

Yener, Evren ve Selin okul bittikten sonra servise biner ve hep birlikte Yener’in evine giderler. Üçünün evde toplanmasının sebebi bir sonraki gün Oğuzcan Selimoğlu ile röportaj yapacak olmalarıdır. Okuldan eve geldiklerinde ilk önce masayı hazırlarlar ve yemek yerler. Karınlarını doyurduktan sonra ise üç arkadaş Oğuzcan Selimoğlu’na soracakları soruları hazırlamaya başlarlar. Soruları hazırlarken, Oğuzcan Selimoğlu’nun, ünlü şarkıcı Altay Şen’le olan benzerliğine de değinirler. Fakat kısa bir süre sonra, yalnız soru yazma fikri etkili olmaz ve bir noktada tikanırlar. Bu sebeple hep beraber, beyin fırtınası yaparak soruları yazmaya başlarlar. Yener, Evren ve Selin bir saat boyunca röportaj soruları üzerinde çalışırlar. Sonunda hangilerini soracaklarına karar verirler ve birkaç da yedek soru eklerler. Sıra, ertesi günkü görüşme için görev dağılımı yapmaya gelir. Yener, arkadaşlarına görev dağılımını yapar: *“Yener, benim ne yapacağım belli, her zamanki gibi resim çekeceğim, dedi. Resimleri sen çekeceksin, soruları Evren sorup kayıt cihazını da o tutacaksa, ben ne yapacağım?... Senin çok önemli bir görevin olacak Selin. Not tutacaksın.”* Akal (2000, s.69)

Evren’in kaçırılması üzerine; Yener, Elif ve Selin, Oğuzcan Selimoğlu’nun adresine giderler. Evren’i bulabilmek için bilgi toplamak isterler. Kendi aralarında, olayı daha çabuk çözebilmek için görev dağılımı yaparlar. Hatta Selin’in şoförü Sedat da çocuklara yardım eder. Kaçırılan arkadaşlarını bulmak isteyen üç arkadaşın dayanışması romanda şu cümlelerle verilir: *“Arabadan inmeden önce aralarında iş bölümü yaptılar. Selin’le Elif market sahibiyle, Yener ise apartman kapıcısıyla*

konusacaktı. Sedat amca ise her zamanki gibi binayı gözleyecek ve giren çıkan olup olmadığını bakacaktı.” Akal (2000, s.171)

4.3. Duyarlılık

Parfüm Reyonu romanında Candan ve Tuğba, kıyafet denemeye hatta makyaj yapmaya başlarlar. Tuğba, Candan’ın saçını balerin topuzu yapar ve gözlerine makyajla derinlik katar. Candan, yeni imajını çok beğenerek kendini aynada izler. Daha sonra, keşke bir makine olsaydı ve bu anın fotoğrafını çekebilseydik der. Mağazada birçok fotoğraf makinesinin olduğunu, bu sebeple hemen çekebileceklerini de ekler. Gidip bir makine ve film alır. Tuğba, Candan’ın aldığı filme bakar ve pahalı olduğu için kilitli kaldıkları mağazadan çıktıklarında bunun parasını ödemeleri gerektiğini belirtir. Sayımda eksik çıkabileceğini söyleyerek, tezgâhtarın zor durumda kalacağını anımsar. Candan’ın davranışına duyarsız kalmaz ve filmin kutusunu çantasına koyar: *“Bunun parasını ödemeliyiz. Sayımda mallar eksik çıkarsa, kabak tezgâhtarın başında patlar, diyerek çantasına attı.”* Peksoy (2000, s. 61)

13. Engel romanında, Zeynep, İnka’nın yanındayken Behçet Hoca’nın Tayfun adlı ata elektrikli kırbaç kullanarak çalışma yaptıracağını duyar. Bunun üzerine hemen eve gidip ailesiyle konuşur, onlardan yardım ister. Zeynep’in babası bu eziyete duyarsız kalmaz ve kulübün sahibini arayıp durumu anlatır. Kulübün sahibi Avni Bey de aynı duyarlılığı gösterir ve kulübe gizli kamera yerleştirerek Behçet Hoca’nın suçunu ortaya çıkarırlar. Behçet Hoca, her ne kadar atçılıkta böyle durumların yaşanmasının normal olduğunu anlatsa da Avni Bey bu durumu kabul etmez ve duyarlılığı şu cümlelerle verir: *“Sen onu Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi yetkililerine anlat, benim seninle konuşacak bir sözüm yok. Senin hakkından yasalar gelir.”* Ünal (2000, s.53)

Kumru romanında Hande, eve gelince kardeşi Oğuz’la sohbet etmeye başlar. Sohbet sırasında çay bahçesine gittiklerini ve bir adamın kendisine el salladığını söyler. Annesi, bunu duyar duymaz Hande’nin yanına gelir ve el sallayan adamın nasıl biri olduğunu anlatmasını ister. Hande anlatmaya başladığı sırada anneannesi olayın büyümemesi için konuyu geçiştirmeye çalışır. Hande’nin annesi duruma duyarsız kalmaz ve içine bir kurt düşer. Annesine döner, bu tarz olaylara karşı duyarsız kalmak

istemediğini, gerekeni yapabileceğini belirtir: “Anne, gerçekten bilmek istiyorum. Burada böyle hasta adamlar varsa gerekeni yapmalıyız.” (94) Daha sonra, kızına dönüp olası bir duruma karşı bilgilendirir: “Yavrum bak. Her gün gazetelerde okuyoruz. Bazı insanlar çocuk kaçırıyor, başkalarına satıyorlar. Onlar da bu çocukları dilendirerek ya da başka işlerde kullanarak para kazanıyorlar. Sakın ola ki tanımadığın hiçbir adama, kadına yanaşma. Onların ‘Gel, gidelim’ lâflarına kanma. Oldu mu?” Çakmakçioğlu (2000b, s.94)

Sakine Bacı, Süleyman’dan kasabaya tatil için gelen küçük bir kız olan Hande’yi kaçırmamasını ister. Uzun bir süre Süleyman’ı tehdit eder. Süleyman’ın fakir biri olduğunu bildiği için ona yüksek meblağda bir para vermeyi teklif eder. Süleyman, bunu yapamayacağını bildiği için hemen polise haber verir. Bir plân yapıp çocuğu kaçırlar. Çocuğu Sakine Bacı’ya vereceği sırada polisler ortaya çıkıp suçluları yakalarlar: “Eller yukarı. Silâhlarınızı atın. Çevrildiniz. Herkes birbirine baktı... Komiser Süleyman’a döndü. Teşekkür ederim Süleyman. Bir çeteyi ele geçirmemizi sağladın, sağ ol.” (142-143)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, Hayrünisa Hanım’ın eşinin Kore Savaşı’nda öldüğünü söyler. Ölen eşinden kalan maaş, ancak bir hafta geçimini sağlayabilecek kadardır. Fakat Hayrünisa Hanım, kocasından kalan maaşı azımsamamaktadır: “Bir hafta ancak yetebilecek kocasından kalan maaşı ‘Buna da şükür’ diyerek alıyor, kimseye muhtaç olmamak için de nakışlar, oyalar, danteller yapıyor.” İğci (2000, s.12)

Nuri, annesinin yanına gider ve neden yamalı pantolon giydiğini sorar. Fakir oldukları için bu pantolonu giydiğini düşünür. Annesi, onun bu düşüncesini destekler ve evet oğlum der. Nuri, yoksul ama onurlu olduklarını ekler: “Evet yoksuluz ama onurluyuz. İstanbul İtfaiyesi’nde çalışmakta olan babam, eline sürüsüne bereket fırsat geçmesine karşın, rüşvetin r’sine bile şapka çıkarmıyor.” İğci (2000, s.25)

Annesi, Nuri’ye pantolona ve ayakkabıya ihtiyacı olduğunu söyler. Bu sözü söylediği sırada Nuri koşarak kaçmaya başlar. Annesi ne kadar arkasından seslenip oğlunu yakalamaya çalışsa da yakalayamaz ve pes eder. Nuri ise bu koşunun sonunda eve varır. Daha sonra ise annesinin bu sözleri söylediğinde neden kaçtığını şu cümlelerle

açıklar ve romanda duyarlılığa vurgu yapılır: *“Bu hareketin en büyük nedeni, aileme yük olmak istemeyişim. Annem gereksinimlerimi yemek parasından artırdıklarıyla alıyor, beni güzel, temiz giyindirmek için çabalıyor. Bana bir şey alınmak isteyince, babamın omuzlarına yeni bir yük binecekmiş düşüncesi beynimde turladığından vınıyorum. Ancak, sonunda eve gelmek zorunda kaldığımdan olmazsa değiştirmek koşuluyla giysi, ayakkabı alan annem, bunları getirdiğinde ister istemez giymek zorunda kalıyorum.”* İğci (2000, s.61)

Yaşamı Tartan Terazi romanında kahraman anlatıcı, dedesi ile birlikte çiçeklerle dolu bir yolda yürür. Kahraman anlatıcı, yol boyunca çiçekleri toplar, okşar ve onlarla konuşur. Dedesi bir süre torununun bu tavrına gülümsese de sonunda çok fazla çiçek koparttığını, çiçeklerin kopunca öldüğünü bu sebeple de artık toplamaması gerektiğini söyler ve onu uyarır: *“Dikkat et, yeter artık koparttıkların... Çiçek dalında güzel kokar oğul, kopunca ölür gider. Bırak... Seyret sadece... diyerek uyarıyordu beni.”* Başaran (2000, s.4)

Garip Kız'ın Öyküsü romanında yazar/anlatıcı, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin bahçesinin çok büyük olduğunu belirtir. Bahçenin içinde sadece okul değil, aynı zamanda geçmiş yüz yıldan kalma bir hastane bulunduğunu da ekler ve olaya geri döner. Hale ve Seda, bahçenin büyük hastane binasına doğru inen anayolu geçer ve dersliklerin bulunduğu yöne doğru ilerler. İki arkadaş, ağaçlıklı bir dönemeci dönerken karşılına iki kız çocuğu çıkar. Bu iki kız önlerine öyle hızlı fırlar ki iki arkadaş aniden durmak zorunda kalırlar. İki kız heyecanla Seda ile Hale'ye döner ve 'Ablacığım! Canım ablam! Ne olur yardım edin!' diyerek yalvarmaya başlar. Hatta bir tanesi Hale'nin bileklerine sarılır ve ileriye doğru çekmeye çalışır. Diğer kız ise gözlerini Seda'ya dikerek yardım etmezlerse öleceğini söyler ve soluk soluğa adeta mosmor kesilir. Seda, çocuklarla beraber bir hastaya yardım etme umuduyla gösterdikleri yere gider. İki kız çocuğu, Seda ve Hale'yi koşarak çalılıarın arasına getirir. Seda, bu sırada çalılıarın içinde küçük, pislik içinde olan bir kedinin olduğunu görür. İki kız çocuğu, yaralı olan bu kediye karşı duyarlı kalmamış, yardım edebilmek için ellerinden geleni yapmıştır: *“Öbürü kocaman kocaman açılmış mavi gözlerini bana dikerek: Çünkü yardım etmezseniz ölecek dedi soluk soluğa, yanakları mosmor kesilerek...”* Bele (2000, s.10-11)

Seda ve Hale, derse yetişebilmek için Garip Kız'ın yanından ayrılırlar. Seda, arkasını döner ve Zeynep'le Ülkü'yü kedi hakkında uyarır. Çünkü; kedinin açık yarası vardır ve çocuklara mikrop bulaşmasından endişelenir (24). Hale bu sırada Seda'ya döner, artık bu çocuklarla ve kediyile ilgilenmekten vazgeçmesini, başka birçok işlerinin olduğunu söyler; yüzünde tiksinti ve aşağılamayla Seda'ya bakar. Seda, Hale'nin bu tavrına kızar ve doktor olacak olmasına rağmen nasıl bu şekilde duyarsız olabildiğini sorar. Hale, doktorluğun, pis bir hayvana acımakla herhangi bir alakası olmadığını söyler. Seda ise bir doktorun, tüm canlılara karşı duyarlı olması gerektiğini belirtir: *“Bir doktor, bütün canlılara karşı duyarlıdır. Dahası, şu yaşadığımız dünyada, içinde bulunulan koşullarda insanlar bir yana, hayvanlar nasıl da acınası bir durumdalar... Bunu hiç bilmiyor musun, hiç görmüyor musun? Nasıl görmezsin? Hem her hasta olan, kendiliğinden senin ayağına gelecek değil ya?”* Bele (2000, s.25)

Seda, Hale ve arkadaşları, Garip Kız'ı veterinerine gösterirler ve durumunu sorarlar. Veteriner, Garip Kız'ın durumunun ağır olduğunu, bacağındaki kırık dolayısıyla oluşan yaranın mikrop kaparak iltihaplandığını anlatır. Saatin geç olduğunu, en erken yarın ameliyat edilebileceğini de ekler. Garip Kız'a antibiyotik verirler ve dernekten ayrılırlar. Hale eve gider, yatağına yatar ama bütün gece gözüne uyku girmez. Doğal dengenin insan eliyle bozulduğu bu dünyada, bireysel başlangıçların çok önemli olduğunu, Garip Kız'ın yaşamasını çok istediğini anımsar. Hayvanlara karşı duyarlı olunması gerektiği romanda şu cümlelerle verilir: *“Doğal dengenin insan eliyle böylesi bozulduğu, çarpıtıldığı ve tüm canlıların artık yok olmanın eşiğine geldiği şu dünyada, doğanın yeniden dengeli bir yaşama kavuşabilmesi için böyle küçük, bireysel başlangıçlar sanırım çok önemli... Boş yere yok edilenler yaşama döndürülemez elbette, ama yaşatılmaya çalışılanlar çoğaltılabilir. Bu da, kişisel çabalarla başlayıp örgütsel çalışmalara dek uzatılabilir... Bir canı kurtarmaya çalışmanın, bir tek cana can katmanın savaşımını vermenin bilincine ermenin sevinci nasıl bir güç ve güçsüzlük duygusu veriyor bana.”* Bele (2000, s.143)

Garip Kız'ın ölümünden Seda ve arkadaşları çok etkilenirler. Bütün gün kantinde oturup uzun uzun ne yapabileceklerini konuşurlar. Cerrahpaşa Hastanesi'nin bahçesindeki, çevresindeki sokak kedilerinin ve köpeklerinin bakımını üstlenmeye karar verirler. Bunun için de bir dernek kurma kararı alırlar: *“Cerrahpaşa Hastanesi bahçesindeki ve çevresindeki başıboş kedilerin ve köpeklerin bakımını üstlenecek bir*

dernek oluşturacağız! Bunun için hiç zaman yitirmeden kolları sıvayacak, her türlü engeli aşmaya başlayacağız. Yarından tezi yok, harekete geçiyoruz. Kararımızı öbür arkadaşlarımıza da açacak, bize destek vermek isteyenler ve katılanlarla örgütümüzü kuracağız.” Bele (2000, s.154-155)

Ayşegül’e Ne Oldu? romanında Charlie ve Suzan, Bulutların evine misafir olarak gelir. Bulut’un annesi ve babası, Charlie ve Suzan’la sohbet ettikleri sırada Bulut’un arkadaşları, karavanın lastiklerinin tekerlerini söndürür. Charlie ve Suzan, Bulutların evinden çıkınca karavanın lastiklerinin durumunu görür ve sinirlenirler. Bulut’un babası, onlara yardım edebilmek için pompa getirir ve lastikleri şişirmeye başlarlar. Bu sırada Bulut, karavanın içine bakmak için doğru zaman olduğunu düşünür ve pencereye doğru ilerler. Suzan, Bulut’un pencereye yaklaştığını görünce ‘Çekil oradan’ diye bağırır. Charlie ve Bulut’un babası, Suzan’ın Türkçe konuşmuş olmasını şaşkınlıkla karşılarlar. Bulut’un babası, pompayı Charlie’ye verir ve eve gidip su içeceğini söyler, su içer ve geri gelir. Şişirme işlemi sona erdiğinde Suzan ve Charlie, motoru çalıştırırlar fakat karavan yerinden kalkmakta zorluk çeker. Bunu gören Aslı, bağırarak, ‘Tabii, o koca koca kayaları taşırsanız kalkamazsınız!’ der. Suzan ve Charlie, gaza hırsla basarlar ve yola çıkarlar. Bulut, babasına gidiyorlar diye bağırır. Babası ise sakin olmasını söyler. Çünkü; Charlie ve Suzan’dan şüphelenmiş, konuya duyarsız kalmamış, eve gittiğinde polisler haber vermiştir: “*Tarihi eser kaçakçılığı dedi. Suzan ve Charlie yıllardır bu işi yapan ve çok iyi Türkçe konuşan tiplermiş. Az önce yakalamışlar. Ben haber vermiştim.*” Erdoğan (2000, s.149)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, okulda çalışan Eyüp’le beraber okula gider. Memet, okula girdikten sonra Zafer öğretmenle görüşür. Zafer öğretmen, öncelikle Memet’e eksik bir evrakı olduğu için onu okula çağırmadığını söyler. Daha sonra ise onu okula çağırmasının sebebini açıklar. Daha önce okuldan birkaç öğrenciyi Çifteler Köy Enstitüsü’ne gönderdiğini, şimdi eline bir fırsat geçtiğini, bu sebeple onu da okuması için enstitüye göndermek istediğini belirtir: “*Yeniden bir olanak geçti elim. Bu kez seni Çifteler Köy Enstitüsü’ne göndermek istiyorum, ne dersin?*” Cimi (2000, s.64) Memet, Zafer öğretmene, babasının enstitüye gitmesine izin vermeyeceğini söylese de öğretmeni, bu zorluğun da üstesinden geleceklerini belirtir. Maddi ve manevi tüm sorumlulukları üzerine alarak Memet’i enstitüye gönderir.

Süper Gazeteciler romanında yazar/anlatıcı, Yener ve Evren'in çıkardığı gazetelerinde çeşitli konuları işlediğini belirtir. Yener, annesiyle sohbet ederken, gazetenin ilk sayfasında kuşlara yönelik bir haber oluşturabileceği aklına gelir. Yazar/anlatıcı, gazetenin daha önceki sayılarında bu tarzda başka haberler de yayınladıklarını, hatta ciddi faydalar sağladığını da belirtir. Örneğin; 'Köpek Besleyenlere Merhaba!' konulu haberleri, okuyucunun dikkatini çekmiş ve mahalleli arasında duyarlılık oluşmasına yol açmıştır. Mahallelerinde yaşayan insanlar, yemek artıklarını köpeklerin yiyebilmesi için ayrı torbalara koyup, evlerinin önlerine bırakmaya başlamışlardır: "Böylece tüm mahalleli, yemek artıklarını ayrı ayrı torbalara koyup, üzerlerine istedikleri köpeğin adını yazarak evlerinin önüne bırakmaya başlamıştı." Akal (2000, s.22)

4.4. Güven

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında Nilüfer, Engin'e olan duygularını annesine anlatır. Annesi ise bu konuda Nilüfer'le çok fazla konuşmadığı için durumu Nilüfer'in ablasına anlatır. Ablası, pansiyona gelir ve Nilüfer'le bu konu hakkında özel olarak konuşur. Aradan zaman geçer. Akşam olunca Nilüfer, Engin'le konuşmak için odasından çıkar ve lokantaya doğru yürür. Yürürken de aklından Engin'in annesinden hoşlandığını geçirir. İstekle Engin ve annesinin olduğu masaya doğru yürür. Herkes ilişkilerini tam anlamıyla desteklemiyor olsa da Engin'in annesi Nilüfer masaya oturunca onunla sohbet eder ve buraları beğenip beğenmediğini sorar. Bu soru üzerine Nilüfer, yaşadıkları ilişkinin Engin'in annesine göre normal bir durum olduğunu düşünür. Bu olağanlığı ise güven olgusuna bağlar: "Bu olağanlığın temelinde ise, her ikisine duyduğu güven yatıyordu elbette. Başkalarında eksik olan güven duygusu, nasıl olmuş da yer etmişti bu kadının içinde, hayret! Nilüfer imreniyordu bu güzelliğe. Ve bu güveni sarsmamak için, bundan sonra daha dikkatli olmaya karar verdi." Atilla (2000, s.155)

Sohbet biraz daha devam eder ve Engin, tüm gün neler yaptığını anlatır. Daha sonra ise annesine, babasının nerede olduğunu sorar. Annesi ise ortalıkta olmadığını, hangi delikte olduğunu merak ettiğini söyler. Bu tavır ve söylemden güç alarak Engin, babasının bu sıralar ona da biraz garip gelip gelmediğini annesine sorar, bizim bilmediğimiz bir şeyler yapıyor olabilir mi der. Annesi ise, Engin'in bu sözü üzerine

eşine güvendiğini, günlük stresle farklı davranışlarda bulunduğunu oğluna anlatır: *“Anne bugünlerde babam biraz tuhaf gelmiyor mu sana? Ne gibi. Ne bileyim, sanki kafasından bizim bilmediğimiz bir şeyler geçiriyor gibi... Güldü kadın: Yok canım! Öyle şeyleri bilmez o. İçi neyse dışı da odur. Sen bilmiyor musun kaç kişiyle kavga ediyor her gün? Aklına eseni söyler de ondan.”* Atilla (2000, s.156)

13. *Engel* romanında Zeynep, aklından annesi ve babasıyla olan iletişimini geçirir. Ebeveynleri, kızmadan, sinirlenmeden önce kendisini mutlaka dinler. Hatalı olsa bile, seveceğini bilir. Hatasının bedelini öder fakat bu hata yüzünden kendisini aşağılamadıklarını ve başına kakmadıklarını belirtir. Yanlış davranışlarından ders almasını istediklerini bildiğini söyler. Daha sonra tüm bu olumlu yaklaşımların dayanağını güven duygusunda bulur: *“Evet, sanırım bizimkilerin en temel özelliği bu. Bana güvenirler. Ben de doğrusu bu güvene hep layık olmaya çalışırım.”* Ünal (2000, s.30)

Zeynep, İnka ile yarışma için hazırlanmaya başlar. Çalışmayı sürdürürlerken Ömer Hoca, Zeynep’e engeli atarlarken İnka’nın dizginlerini bırakmasını söyler. Zeynep bunu duyar duymaz İnka’yı durdurur ve doğru mu duydum der. Ömer Hoca, Zeynep’e doğru duyduğunu söyler ve atına güvenmesini ister. Karşılıklı güvenin önemi şu cümlelerle verilir: *“Ata güven. Şunu aklından hiç çıkarma. Siz bir takımsınız. Yarışmada engelleri atlarken o sana, sen ona güveneceksiniz.”* Ünal (2000, s.42, 60, 61)

Son İki Çocuk romanında Sü, Ara’yı, Zig’in özel programına bağlayacağını söyler. Böylece Ara, geçmişte neler olup bittiğini görebilecektir. Fakat bu programa bağlanması için öncelikle derin bir uykuya geçmesi gerekir. Bunun sebebi izleyeceği hikâyenin uzun olması ve ancak uyku halindeyken anlaşılabilmesidir. Elektronik başlığı gösterir ve bunu başına geçireceğini söyler. Korkulacak bir şey olmadığını belirtir ve kendisine güvenmesini ister. Ara ise Sü’ye zaten güvendiğini belirtir: *“Peki, Sü! Sana güvenmesem burada işim ne?”* Büyükmeriç (2000, s.22)

Afacanlar Kulübü romanında, Afacanlar Kulübü, beraberliğin tadını çıkararak günlerini geçirirler. Sabah kalkarlar ve hep beraber kahvaltı ederler. Kahvaltının sonrasında ne yapacaklarına karar vermeye çalışırlar. Kısa bir süre sonra hepsinden

'Piknik' sesleri yükselmeye başlar. Ali Rıza Bey, çocukların seslerini ve gülüşmelerini duyunca karısına seslenir ve piknik çantasını hazırlamasını ister. Çocuklar giyinirken anneleri tek başına gidecek olmalarından dolayı kaygılanır. Ali Rıza Bey ise kızlarına, çocuklarına güvenmelerini öğütler: *"Dikkatli olun! Birbirinizden ayrılmayın. Öğütleri geliyordu annelerden. Ali Rıza Bey, sakın ve mutlu gülümsedi. Merak etmeyin, çocuklarınıza güvenin. Okan'la Akın yöreyi iyi bilirler. Bırakın, istedikleri gibi; günlerini gün edip, eğleninler."* Leblebicioğlu (2000, s 12, 23)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanının 16. Bölümü, Bulut ve babasının taş ocağı yoluna girdiğinin belirtilmesiyle başlar. Bulut, uzun zamandan beri kendilerine yasak olan, birçok zaman tehlikeli olarak değerlendirilen bu yolda babasıyla yürümekten büyük bir haz duyar. Kendi başına gelmesi oldukça tehlikeli olan taş ocaklarında babasıyla yürüdüğü için kendini güvende hisseder: *"Buralara gelmek bize yasaktı, çünkü güvenli olmadığını düşünüyorlardı. Oysa şimdi yanımda babam vardı ve her yere gidebilirdik."* Erdoğan (2000, s.117)

Süper Gazeteciler romanında Yener, Selin, Elif ve Sedat; Yener'i bulabilmek için yola çıkarlar. Farklı kaynaklardan, Oğuzcan Selimoğlu'nun Sazlıköy'deki çiftlik evinde olduğunu öğrenirler. Yarım saat içerisinde gölü geçerler ve bahsedilen köyün bitimine ulaşırlar. Fakat vardıkları yerde birçok beyaz ve bakımlı ev olduğunu görünce, Oğuzcan Selimoğlu'nun evinin hangisi olduğunu anlayamazlar. Yener, istemeye istemeye Selin'e ve Elif'e döner, saatin geç olduğunu hatırlatır. Saatin dörde geldiğini belirttikten sonra ailelerinin onları merak edeceğini söyler. Kızlar, Yener'e bir planın var mı derler. Bunun üzerine Yener, annesini arayıp ondan yardım isteyeceğini açıklar. Kızlar, Yener'in çıldırdığını düşünürler ve annesinin kıyameti koparıp herkesi ayağa kaldıracığını belirtirler. Yener ise kızlara merak etmemelerini söyler ve annesinin kendisine her zaman güvendiğini söyler. Annesinin Yener'e olan güveni romanda şu cümlelerle verilir: *"Anne? Evet canım, ben de birazdan seni arayacaktım. İyi misin? Ben evde değilim anne, onun için arıyorum. Bir işin peşindeyim. Nasıl bir iş? Başın dertte mi yoksa? Hayır anne, bana güven. Selin'le Elif de burada. Biraz gecikeceğiz. Sana haber vermek istedim. Neredesin şimdi? Daha sonra anlatacağım, söz veriyorum. Ama şimdi hiçbir şey sorma. Söz mü? Beni meraklandırıyorsun. Kötü bir şey olmadığından emin misin? Anne, bana güveniyor musun? Evet oğlum. O zaman güven ve bir şey sorma. Seni aramamın sebebi... Evet? Evren'in evini arayıp sana*

haber verdiğimizi ve gecikeceğimizi söylediğimizi iletmen... Onlara söyle, merak etmesinler. Tamam oğlum. Sana güveniyorum. Çok geç kalma ama... Peki anne. Teşekkür ederim. Seni seviyorum. Ben de canım.” Akal (2000, s.182)

4.5. Özgürlük

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda, bisikletini kapıcı dairesinden çıkarır. Ailesi, Atila’yla görüşmesini istemediğini daha önce söylemiş, hatta okul müdürü bile Atila ve Sevda’yı yanına çağırıp onlarla konuşmuştur. Tüm bu konuşmalara rağmen Sevda ve Atila, bu aşka kimsenin engel olamayacağını düşünür. Sevda, bütün hüznünü ve sıkıntılarını apartmanın merdiveninde bırakır. Kafesinden çıkmış bir kuş gibi kendini mutlu hisseder. Sadece kanatları yoktur. Bisikletine binince, zincirinin çıkarıldığını anlar. Kendisini kuş gibi özgür hissederken bir anda kafesin içine girdiğini hisseder. Coşkusu bir balon gibi söner. Evine geri döner, yatağına uzanıp kitaplarının dünyasına dalmak ister. Bu oda, bu ev, bu baskı, bu tutsaklıktan uzaklaşarak yeni bir dünyada, yeni yaşamlar tanınmanın ona güç vereceğini düşünür İzgü (2000, s.130). Kısa bir süre sonra aşağıdan Atila’nın bisikletinin sesi gelir. Sevda, evden çıkıp Atila’nın yanına gider. Atila’yla sahile giderler ve sohbet etmeye başlarlar. Atila, müdürün, dün kendisini yanına çağırdığını söyler. Sevda’nın babasının geldiğini, bu sebeple müdürün artık onları izlettireceğini söylediğini anlatır. Sevda da Atila’ya, Müdür Yardımcısı Ayten Hanım’ın kendisini yanına çağırıp “Biz okul dışına karışamayız ama, okul içine karışırız.” dediğini anlatır. Yazar/anlatıcı, Sevda ve Atila’nın bahçede yan yana dolaşmasının, bir şeyler içmesinin, ağaç altında konuşmalarının, birlikte merdiven çıkmalarının bir suç olup olmadığını sorar. “Kötülük bunun neresindeydi?” der. Daha sonra Sevda, yabancı ülkelerde yaşayan gençler gibi özgür olmak istediğini belirtir. Sevda’nın baskıcı tutumdan sıkılması ve özgür olmak istemesi romanda “Niçin yabancı ülkelerin gençleri gibi özgür değiliz? dedi Sevda. Bizden ne istiyorlar? Derslerimize çalışıyoruz, öğretmenlerimize saygılı davranıyoruz, isyankâr değil uyumluyuz, kötü alışkanlıklarımız hiç yok. Niçin bu baskı? Niçin aşktan anlamıyorlar?” İzgü (2000, s.134-135) cümleleriyle verilir.

Sevda beden eğitimi dersinde, Atila’nın teklif ettiği geziye gitme fikrini düşünür. Bu geziye gitmeyi çok istemesine rağmen ona net bir cevap verememiştir. Çünkü, anne ve babasının tutumunu önceden tahmin edememiştir. Sevda, bu geziye gidebilirse,

kendisini kuş gibi hissedeceğinden emindir. İki gün de olsa, bu özgürlüğü tatmak ister. Sevda'nın daha özgür olmak istemesi romanda *"İki gün de olsa bu özgürlüğü tadacak, baskıdan, gözetimden uzak, durmadan gözlerinin önünde değişen bir görünümle yaşamının en uzun soluklarını alacaktı."* İzgü (2000, s.151) cümleleriyle verilir.

Selen, Miray, Sevda, Okan, Atila ve Bahadır; evde Atila'nın doğum gününü kutladıktan sonra bira içmek için Birinci Kordon'a giderler. Bira evine varmak üzereyken Bahadır, Gül Sokak'tan herkese kâğıt helva alır. Sevda, daha önce hiç bu kadar mutlu olmadığını anımsar. Bu mutluluğun sebebini, özgür olmasına bağlar: *"Sevda hiç bu denli mutlu olmamıştı. Omuzlarındaki koca dağlar kalkmış gitmişti. O kendini çepeçevre saran kara yorgan bir yerlerde sırtından düşmüştü. Kağıthelvası ona kocaman bir özgürlük madalyası gibi göründü."* İzgü (2000, s.172)

Altı arkadaş biraz daha yürüdükten sonra bir bira evinde otururlar ve garson masayı siler. Oturdukları yerde sadece gençler vardır. Garson, elinde biralarla gelir ve "Çerez veya patates kızartması?" diye sorar. Bu sorudan sonra Sevda, içki içmeyi sevmediğini düşünür. Birkaç yudum bira içince, kendini farklı hisseder. Sevgilisiyle Kordon'da bira içtiği için bira hoşuna gider ve kabuğunu kırıp çıkma duygusunu hisseder: *"Sevda içkiyi sevmezdi. Ama şimdi hoşuna gitti. Birkaç yudum boğazından akınca bir başka türlü duyumsadı kendisini. O denli özgür ki, sevgilisiyle Birinci Kordon'da bir bira evinde bira içebiliyor... Belki bu yüzden hoşuna gitti bira. Onda başka bir tat duydu; kabuğunu kırıp çıkma duygusu."* İzgü (2000, s.173)

Park romanında, Şevki ve Mehmet, matematik sınavı olduğu için okuldan kaçarlar. Okuldan çıkar çıkmaz, iki genç soluğu parkta alırlar. Kendi aralarında sohbet ederlerken içlerine bir huzursuzluk çöker. Mehmet'in huzursuzluğunu sezen Şevki, özgürlüğün tadını çıkarmasını söyler. Mehmet, yerdeki serçeye bakar ve Şevki'ye serçe olmak ister miydin diye sorar, isterdim yanıtını alır. Şevki'nin serçe olmak istemesinin sebebi, özgür olacağını düşünüyor olmasıdır: *"İsterdim... Hep özgürsün. İstedığın yere uçar, gidersin. Sana karışan yok."* Çakmakçıoğlu (2000c, s.91)

Son İki Çocuk romanının 'İleti' bölümü, dünyadaki sistemin durduğunun belirtilmesiyle başlar. Sistemin durması ise büyük bir kargaşaya neden olur. İnsanlar, kendilerine yön veren Bogo'nun varlığına alıştığından, onsuz ne yapacaklarını

bilemezler. Bu sırada, dünyalıların beyinlerindeki çipler en yüksek düzeyde titreşmeye başlar. İnsanlar ise Bogo'nun konuşacağını sanarak büyük bir coşkuya kapılırlar. Fakat konuşan Bogo değil; yumuşacık sese sahip bir insandır. Dünyalılara, Sü ve Ara ile uzaydan seslendiklerini belirtir. Daha sonra ise uzun yıllardır Bogo'nun onları etkisi altına aldığını anlatır. Bundan sonra kimsenin onları güdülemeyeceğini, kendi kararlarını kendilerinin alabileceğini ve eleştiri yapabilme haklarının olduğunu aktarır. Özgürlüğün önemine şu cümlelerle vurgu yapar: “*Özgür olmayan aklın, gerçeği özümseyemediğini asla unutmayın.*” Büyükmeriç (2000, s.85)

4.6. Paylaşımçı Olmak

Paylaşımçı olmak, bireyin maddi ve manevi sahip olduklarını çevresiyle bölüşmesidir. Bu anlayış birçok noktada eşitliği beraberinde getirdiğinden toplumsal ve bireysel huzuru destekler niteliktedir. İnsanlar, sevincini, hüznünü, mutluluğunu ve daha birçok duyguyu çevresiyle paylaşırlar. Paylaşımçılık, yaşamın tüm alanlarında bencilliği ortadan kaldırdığı için daha ılımlı bir toplumun oluşmasına da zemin hazırlar.

Bekle Bizi Gül Yaprığı romanı, iki yakın arkadaş olan Gökçe ve Yeşim'in biriket bir duvarın üzerinde sohbet etmesiyle başlar. Daha sonra yanlarına diğer arkadaşları Nurcan gelir. Gökçe, Yeşim ve Nurcan bir ailenin üç kızı gibidir. Nurcan çekirdeği çok sever hatta lakabı çekirdekçidir. O kadar çok çekirdek yer ki, dudaklarında her zaman çekirdeğin oluşturduğu çizikler vardır. Nitekim geldiğinde elinde bir külah çekirdek vardır. Yeşim ve Gökçe takılmak amaçlı çekirdek isterler. Nurcan, içinden onların hiçbir zaman çekirdek almadıklarını ve hep ondan çekirdek istediklerini düşünür. Hatta bu davranışlarına rağmen birçok zaman kendisini pisboğazlıkla suçlamaktadırlar. Fakat bu düşüncelere rağmen Nurcan çekirdeğini sakınmaz ve arkadaşlarıyla paylaşır. Hep birlikte yarış yaparcasına çekirdek yemeye başlarlar. Paylaşımçı olma değeri romanda “*Versene azıcık kız diyor Yeşim. Versene kız, diye yineliyor Gökçe... Gırgıra alan bir bakışla külahı kaçırıyor önce, sonra karşı duramıyor, onlarla paylaşıyor.*” Güneş (2000, s.8) diyaloguyla canlandırılır.

Çocuklar, Haydar Bey'in evine ziyarete geldiklerinde Haydar Bey onlara ut çalar. Şarkılar söyleyip vakit geçirdikten sonra hep beraber kitaplığın olduğu odaya giderler.

Çocuklar kitaplıkta yüzlerce kitap olduğunu görünce şaşırırlar ve Haydar Bey'e hepsini okuyup okumadığını sorarlar. Haydar Bey, kitapları bir çocuk okşarmışçasına okşar ve bir-ikisiyle başvuru kitapları dışında hepsini okuduğunu söyler. Kitaplıktaki çocuk kitapları, çocukların ilgisini çeker. Çocuklar, bu kitaplardan birçoğunu okumamışlardır. Bu sebeple kitaplardan birkaçını okumak için almak isterler. Haydar Bey için kitaplar paylaşmak, özgürleşmek ve düş gücünü gökkuşağı renklerine boyamaktır. Kitaplarını canı gibi sevse de çocuklar için kitabın önemini bildiğinden bencilce davranmaz ve isterlerse hepsini alıp götürebileceklerini söyler. Romanda paylaşımcılık *“Okumak sevgiydi, paylaşmaktı... Hiç olmaz, diyebilir miydi Haydar Bey? Hele çocuklara... Kitapları canı gibi severdi ya olsundu.”* Güneş (2000, s.123) cümleleriyle işlenir.

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda sabah uyanır, bugün, ara tatilinden sonra dersler başlayacaktır. Arkadaşlarını göreceğini anımsar. Miray ve Selen, Sevda'nın en yakın iki arkadaşıdır. Bir süre, bu iki arkadaşıyla ilgili olan anılarını düşünür. Yazar/anlatıcı, Miray'ın, annesinin yaptığı börekleri sıra arkadaşları olan Selen ve Sevda'yla paylaştığını söyleyerek Miray'ın paylaşımcı yönüne vurgu yapar: *“Miray beslenmesini de çok seviyordu. Miray'ın annesi ne çok börek türü biliyordu. Gerçi hiçbir zaman doyumluk getirmezdi ama, iki güne bir çantasından börek paketini çıkarır, sıranın üzerine koyar, başkaları kapıp kaçmasın diye bir anda üçü birden böreğe saldırır, iki lokmada hepsini siler süpürürlerdi.”* İzgü (2000, s.9)

Paylaşımcı olan sadece Miray değildir. Sevda da Miray gibi annesinin yaptığı yemeklerden okula getirir ve arkadaşlarıyla paylaşır. Sevda'nın okula getirdiği boyozları, Selen ve Miray çok beğenir. Hep beraber Sevda'nın getirdiği yemeği paylaşımlarına romanda şu şekilde değinilir: *“Sevda'nın annesi de çok güzel boyoz yapardı. Çok zordu yapmak. Ama yapınca çok yapardı. Yaptığı gün taze taze arkadaşlarına götürdüğünde Selen de Miray da parmaklarını yerlerdi.”* İzgü (2000, s.9)

Atila ve Sevda, bir süre bisiklet sürdükten sonra dinlenmek için kayalıkların üzerine oturur. İkisi de yağmurluklarını çıkarır, derin soluklarla bazen güneşi bazense Karşıyaka'yı izlerler. Ara ara da birbirlerinin gözlerine uzun uzun bakarlar ve gülümserler. Daha sonra Sevda bir anda su içmek için ayağa kalkar. Suyunu içer ve

Atila'yla da paylaşır. Atila, çok susamışçasına suyu içer: “*Sevda, bisikletinin ön selesindeki paketi aldı, içinden su şişesini çıkardı. İctikten sonra Atila'ya uzattı.*” Atila suyu içtikten sonra Sevda bu kez çantasından elma çıkarır ve Atila'ya verir: “*Sevda elindeki elmayı Atila'ya uzattı. Her zaman bir elma alırdım, bugün iki elma aldım.*” İzgü (2000, s.84,127)

Karabasan romanında Yusuf, istemeye istemeye yatağından kalkar ve Çoban İsmail'in evine gider. Çoban İsmail'in eşi Hatice, Yusuf'u görünce biraz sohbet eder ve otlakta yemeleri için azık verir. Yusuf, otlığa gider ve Hatice'nin gönderdiği azığı Çoban İsmail'e verir. Çoban İsmail, onun da oturmasını, yemeklerin ikisine de yeteceğini söyler ve birlikte yemek yerler: “*Otursana oğlum. Ayakta olmaz, otur, otur. Bak bir sürü yemek, ikimize de yeter de artar.*” Soytürk (2000, s.52)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, bahçelerindeki çardakta izci arkadaşlarıyla beraber Ercüment Ağabeyisinin getirdiği ansiklopedileri okumaya başlar. Her ansiklopedinin başına iki çocuk oturur ve merak ettiği konuları okumaya başlarlar. Cemil, arkadaşlarına Ercüment Ağabeyisinin kendisine armağan ettiği bu ansiklopedilerden istedikleri zaman gelip faydalanabileceklerini söyler: “*Bu ansiklopedileri Ercüment Ağabeyim bana armağan etti ama ben demek, izci arkadaşlarım demek. Sizlerle zevklerimizi, isteklerimizi, lokmalarımızı paylaştığımız gibi, elbet tüm olanlarımızı da paylaşacağız. Bu ansiklopediler hepimizin başvuracağı bilgi hazineleridir. İstediginizde gelip okuyabilir, araştırabilirsiniz.*” (55)

Dost Kuzenler romanında Kutay, yazın teyzesinin evine gittiğinde kuzenleriyle çeşitli oyunlar oynayarak çok eğlendiklerini belirtir. Daha sonra teyzesinde misafir olduğu süre içerisinde annesiyle babasının da ara sıra ziyarete geldiklerini açıklar. Kutay, annesi ve babası yanlarına uğradığında, güzel hediyeler de getirdiğini söyler. Bu hediyelerin içinde ne olduğunu tahmin etmenin bile onları heyecanlandırıldığını belirtir. Tüm bu heyecana rağmen dört kuzenin, gelen oyuncakları ve şekerleri aralarında paylaştıkları şu cümlelerle romanda verilir: “*Yalnız kendi armağanımız için heyecanlanmazdık, her açılan paket aynı coşkuyu yaşatırdı. Bir oyuncaksa hepimiz oynar, kullanılacak bir şeyse arada sırada da olsa kullanabilirdik. Gelen çikolataları ve şekerleri bile paylaşırdık.*” Tosyalı (2000, s.7)

4.7. Yardımseverlik

Bekle Bizi Gül Yaprığı romanında Haydar Bey, bahçe düzenlemesi için evinden çıkar ve bahçeye iner. Bahçe kapısının yanında durur ve uzun uzun bahçeye bakar. Bahçenin ortasında toprağa gömülü duran kaya parçası dikkatini çeker. Kayayı bahçeden çıkarmak için etrafını kazmaya başlar. Toprak çok serttir, yapılacak çok iş vardır fakat çalışmaktan vazgeçmez. Bu sırada yanına İpek Sokağı çocukları gelir ve Haydar Bey'e selam verip sohbet etmeye başlarlar. Haydar Bey'in yorgun ve terlemiş olduğunu görürler. İpek Sokağı çocuklarından Çetin, Haydar Bey'e "*Yardım edelim mi Haydar Amca?*" Güneş (2000, s.44) diye sorar. Tüm çocukların Haydar Bey'e yardım etmesiyle romanda yardımseverlik değeri işlenmiş olur.

Haydar Bey, Onur Apartmanı'nın çatı katı dairesinde yalnız yaşamaktadır. Yalnızlıktan sıkıldığı bir akşam, ut çalıp şarkı söylemeye başlar. Bir süre sonra kapı çalar. Gelenler İpek Sokağı çocuklarıdır. Çocuklar, Haydar Bey'e oturmaya geldiklerini söylerler. Haydar Bey'in başında balıkçı takkesi, ayağında ise yün çoraplar vardır. Gözleri yuvasına kaçmış, avutları çökmüştür. Çocuklar Haydar Bey'i bu halde görünce yüzlerine bir burukluk çöker. Haydar Bey, çocukları içeri davet eder ve oturmalarını söyler. Çocuklar elleri boş gelmemişlerdir. Ellerindeki paketleri görünce teşekkür eder ve mutfağa bırakmalarını söyler. Bu sırada Gökçe, Haydar Bey'e yardım edebilmek adına yapabileceği bir şey olup olmadığını sorar. Yazar/anlatıcı, Gökçe'nin yardımseverlik özelliğini bu sayede güçlendirir: "*Yapılacak bir iş varsa, yapalım Haydar Amca, diyor.*" Güneş (2000, s.116)

Haydar Bey'in evi; eski, damı akan, küf kokan bir ev olarak tasvir edilir. Bu olumsuz yönlerinden dolayı birçok kiracı burada uzun süre oturamaz. Haydar Bey bu evde oturduğu için Gökçe çok üzülür ve normal, sağlıklı bir insanın bile bu evde hasta olacağını düşünür. Nitekim bir gün böyle olur ve Haydar Bey hastalanır. Gökçe ve Yeşim, Haydar Bey'i görmek için evlerine giderler. Gökçe içeri girince sehpanın üzerinde duran ilaçlar dikkatini çeker. Haydar Bey öksürdüğü Gökçe ve Yeşim kaygılanmaya başlar. Bu sebeple oturmaktan vazgeçerler. Normalde hiçbir ev işini yapmayan Gökçe ve Yeşim, Haydar Bey'e yardımcı olmak istedikleri için görünür yerleri temizlerler, nane limon kaynatırlar: "*Onu bir çocuk gibi divanın üzerine*

uzandırdılar. İyi gelir diye naneli limon kaynattılar... Oflamasına puflamasına aldirmeden içirdiler, ilaçlarını verdiler. Sonra kirlenmemiş yerleri bir daha sildiler, tozlanmamış rafların tozunu bir daha aldılar.” Güneş (2000, s.164) Bu cümlelerle yazar/anlatıcı, Gökçe ve Yeşim’in yardımsever yönünü göstermek ve yardımseverliği anlatmak ister.

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda ve Atila, Müdür Yardımcısı Ayten Hanım’ın odasının önünde sohbet ederler. Atila, Sevda’nın derslerinde başarılı olduğunu bildiğini, kendisinin de önceki okulunda başarılı olduğunu söyler. Fakat, okul değişikliği yaptığı için buradaki öğretmenlerin huylarını bilmediğini anlatır ve Sevda’dan bu konuda yardım ister. Sevda, ona yardım edeceğini başını sallayarak belirtir: *“Öğretmenlerin huylarını bilmiyorum... Neyi nasıl isterler, hiç bilmiyorum. Bu konuda bana yardımcı olur musunuz?”* Sevda gözlerini kapattı, başını salladı.” İzgü (2000, s.42)

Sevda, Vildan Hanım’dan beden eğitimi dersine katılmamak için izin almaya gider. Bu sırada sohbet etmeye başlarlar. Vildan Hanım, sohbet sırasında eş zamanlı olarak spor odasındaki topları yerleştirmektedir. Sevda, öğretmenin yükünü hafifletmek için yardım etmeyi teklif eder: *“Yardım edeyim mi öğretmenim?”* İzgü (2000, s.140)

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında, Nilüfer ve Engin, babaannesinin eski evinde buldukları çocuğu bulunduğu durumdan nasıl kurtaracağını bilemez. Akıl danışmak için, pansiyona sık sık gelen Yazar’ın evine giderler. Engin, yaşananları Yazar’a tek tek anlatır. Engin sözlerini bitirir ve Yazar’ın tepkisini merak eder. Yazar önce bir şey demez ve sadece gülümser. Gülümsedikten sonra yerinden kalkıp mutfağa gider ve misafirlerine meyve suyu ikram eder. Fakat daha sonra Yazar, Engin’in sıkıntısının arttığını görür ve onlara yardım edip yol göstermeye çalışır. Engin’in içinde bulunduğu duruma duyarsız kalmaz. Yazar’ın takındığı sakin tavır, Nilüfer’in içini rahatlatır. Engin’e yardım edebilmek adına üç seçenek sunar: *“Şimdi burada üç seçenek var... Birincisi, doğrudan doğruya babanla konuşmak. İkincisi karakola gidip haber vermek. Üçüncüsü de hiçbir şey olmamış gibi davranıp, bu işte sizinkilerin sorumluluğunu öğrenmek. Seçin bakalım bunlardan birisini.”* Atilla (2000, s.41-42)

Nilüfer, sahilde bir süre dolaştıktan sonra ahşap iskeleye gelir ve iskelenin en ucuna kadar yürür. Burada denizi seyretmeye başlar. Tam o sırada, bir balıkçı teknesinin iskeleye yanaştığını görür. Teknenin üzerinde İmbat Reis yazmaktadır. İmbat Reis, iskeleye yaklaşınca motorun hızını iyice azaltır. Daha sonra ise tamamen durdurur. Demir atar ve tekneyi burnundan iskeleye bağlamak için ip alır. İpi alırken, akıntı tekneyi iskeleden uzaklaştırır ve iskeleye atlayamamasına sebep olur. Yeni bir manevra yapmaktansa orada oturmakta olan Nilüfer'den yardım ister. Nilüfer, bu yardım çağrısına duyarsız kalmaz ve İmbat Reis'e yardımcı olur: *“Şunu tutar mısınız rica etsem? Nilüfer ayağa kalktı. Uzattı elini: Atın! İmbat Reis ipi fırlattı. İp havadan uçarak gelip Nilüfer'in kollarını yaladı. Ayaklarının dibine çörelendi. Nilüfer ipi aldı. İmbat Reis'e baktı. Çekin biraz! dedi adam. Asıldı ipe Nilüfer. Az daha. Nilüfer daha kuvvetlice çekti ipi. Teknenin birdenbire yön değiştirip de iskeleye doğru gelmekte olduğunu görünce şaşırıldı. Aa bunu ben mi çekiyorum? diye geçirdi içinden. Tekne iskeleye yanaşmıştı bile.”* Atilla (2000, s.132)

Nilüfer ve Engin, Mary'nin yaşadığı pansiyona giderler. Mary, kapıyı açtığında çok üzgün bir haldedir. Mary, Engin ve Nilüfer'i içeriye davet eder. Douglas'ı sorduklarında ellerine bir mektup verir. Bu mektup sayesinde, Douglas'ın öleceğini bildiği için Mary'den uzaklara gittiğini öğrenirler. Mary, ben ne yapacağım diyerek Nilüfer'e bakar. Nilüfer ise, yardım edebilmek için Engin'e babasının pansiyonunda Mary'nin bir süre kalmasını önerir. Parası yoksa da bir süre destek olmalarının doğru olacağını söyler (180). Mary'nin bu denli üzgün hâli Nilüfer'i etkiler. Mary'nin yanından ayrılırken her zaman ona yardım edebileceklerini söyler: *“İkisi birden ayağa kalktılar. Nilüfer, Mary'ye teselli edici birkaç söz daha söyledi. Her zaman kendisine yardım etmeye hazır olduklarını, bu nedenle de sık sık telefon edeceklerini ekledi.”* Atilla (2000, s.182)

Engin, babası Aksona Halil ile Mary'nin durumunu konuşur. İkisi de Douglas'ın bir daha geri gelmeyeceğini bilirler. Engin, babasına, Mary'nin parasının olup olmadığını bilmediğini söyler. Daha sonra, Mary'yi pansiyonlarında bir süre ağırlamayı düşündüğünü belirtir. Daha sonra sohbet farklı yönlerde ilerler. Engin, babasının daha fazla konuşmak istemediğini anlayınca ben gidiyorum baba der. Babası, onun gidebileceğini, kendisinin de arkasından biraz sonra geleceğini söyler. Daha sonra

Mary'nin pansiyonlarında kalabileceğini ekler: *“Siz söyleyin o kadına, gelsin bizde kalsın bundan sonra.”* Atilla (2000, s.195)

Burukluk romanında Kahraman, sabah erkenden kalkar ve bahçeyi suladıktan sonra mantar toplamak için yola çıkar. Eğretilerin (ot) sıklaştığı bayıra doğru bakar ve beyaz küçük bir mantar görür. Mantarın olduğu tarafa doğru gider ve koparttığı mantarları yanında getirdiği torbaya koyar. Daha sonra eve gelir ve karısına topladığı mantarları verir. Çocukları ve karısıyla akşam yemeğinde bu mantarları yerler. Kısa bir süre sonra, üç çocuğu ve karısı karnını tutmaya başlar. Kahraman, onların bu halinden zehirlendiklerini anlar. Evde yoğurt olmadığını anımsar. Hızla dışarı çıkar ve komşusu Orhan Bey'e durumu anlatıp yoğurt ister. Orhan Bey, bu zehirlenmenin yoğurtla çözülemeyeceğini belirttikten sonra çocukları hemen dışarı çıkarmasını söyler. Arabayı alır ve dispansere giderler: *“Çabuk çocukları kapıya çıkar. Ben arabayı alıyorum. Bu iş yoğurtla olmaz. Onları hemen hastaneye götürelim.”* Çakmakçioğlu (2000a, s.57)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, Gülfer yengesine gitmek için evden çıkar. Bu sırada, mavi badanalı eve yeni birilerinin taşındığını görür. Sokaktaki eşyaları içeri taşıyanlara kolay gelsin der. Gençler, hep bir ağızdan teşekkür ederler. Sohbetleri, bu diyalogla sınırlı kalmaz. Baş kahraman, bir ihtiyaçları olabileceğini düşünerek nerede oturduklarını söyler ve yardımsever yönüne vurgu yapılır: *“Bir şeye gereksinmeniz olursa... dedim, evimizi gösterdim: Biz şurada oturuyoruz. İçlerinden biri, Tabii, olursa söyleriz, dedi.”* Yavaşlı (2000, s.33)

Ercan, mahalleye yeni taşınan gençlere bir şeye ihtiyaçları var mı diye sormak için evlerine gider. Kapıda Ercan'ı gören gençler şaşırırlar ve merakını sorarlar. Bunun üzerine Ercan ne diyeceğini bilemez ve babasının yardım edebilecekleri bir şey olup olmadığını sormasını istediğini anlatır. Gençler, insana ihtiyacı olduklarını ve onun da kendisi olduğunu belirtip içeri davet ederler. Kısa bir sohbetten sonra konu derslerden açılır. Ercan, matematik dersi hariç bütün derslerde başarılı olduğunu söyler. Gençlerin içinden Alper, Ersin'in matematikçi olduğunu belirtir ve matematik dersinde ona yardım edebileceğini söyler: *“Bak, Ersin ağbin Matematikçi... O sana yardım etsin.”* (37) Matematik konusunda Ercan'a yardım etmek isteyen sadece Ersin değildir; başka bir gün sokakta konuşurlarken Yiğit, Ercan'a her zaman yanına gelebileceğini,

matematik konusunda kendisine destek olacağını belirtir: *“Matematik ödevlerinde zorlandığın zaman bize gel Ercan... Fark etmez, ne zaman istersen gelebilirsin.”* Yavaşlı (2000, s.40)

Ercan, sokağa taşınan üniversiteli abilerin her geçen gün kendilerini daha da sevdirdiklerini anlatır. Ön yargılı olan insanlar bile artık değişmiş, onları sevmeye başlamıştır. Bu sevgiyi Ercan, gençlerin yardımsever olmasına bağlar. Alper’in, Münir Amca’nın işlerini kendi işi gibi sahiplenip günlerce ilgilenmesine değinir: *“Alper ağbi, Münir amcanın Sosyal Sigortalar Kurumundaki bir işinin çözümüne günlerce yardımcı olmuş.”* Yavaşlı (2000, s.46)

Alper, sadece Münir’e yardım etmez. Alışverişe gittiği sırada, bakkal İhsan, Alper’e geçen yıl Esnaf Kefalet Kooperatifinden borç aldığını, zamanı gelince günü gününe ödediğini, fakat kooperatiften borcunu ödemediğine dair resmi bir yazı geldiğini anlatır. Alper bu duruma duyarsız kalmaz ve ertesi gün birlikte kooperatife gidip tüm gün uğraşırlar, görüşmeler yaparlar. En sonunda ise problemi, çözüme kavuştururlar: *“Efendim hata bizdeymiş, belgeleri bulduk... Sizi de gereksiz yere üzdük, kusura bakmayın...”* Yavaşlı (2000, s.48)

Ercan, mahallenin kasabı Hakkı’dan Gülay ablasının çok korktuğunu söyler. Daha sonra bunun sebebini anlatmaya başlar. Bir gün, Gülay hep olduğu gibi süslenip dışarı çıkmıştır. Bunu gören kasap Hakkı, sert sert bakarak neden bu kadar takıp takıştırdığını, bir daha onu böyle görmek istemediğini söylemiştir. Aradan birkaç gün geçmiş. Üç beş kendini bilmez Gülay’ın peşine takılıp rahatsız etmişlerdir. Bunu gören kasap Hakkı, duyarsız kalmamış ve satırı kaptığı gibi kötü niyetli adamların üzerine yürümüştür: *“Kasap Hakkı, vitrinden şöyle bir bakmış, durumu anlamış. Satırı kaptığı gibi kötü niyetli adamların üstüne yürümüştür. Tabii adamlar tabanları yağlayıp uzaklaşmışlar.”* Yavaşlı (2000, s.56)

Park romanında, Şule nine evden çıktıktan sonra üç merdiveni inmek için ayağını uzatır ve o sırada dengesini kaybedip taş basamaklardan aşağı yuvarlanır. Yoldan geçen genç eczacı, bu durumu görünce hemen koşar ve Şule nineyi yerden kaldırmak ister. Fakat Şule ninenin kırıptısız yattığını görünce nabzına bakar ve öldüğünü anlar. Kimsesi olmadığını bildiği için, önce karakolu arar daha sonra ise gerekli işlemleri

yapar: “Genç elini uzattı, nabzına baktı. Durmuştu. Kadını oracıkta bırakıp eczaneye koştu. Karakola telefon etti. Sonra yardımcısıyla birlikte nineyi kapının önüne uzattı. Üzerini örttü.” Çakmakçioğlu (2000c, s.8)

Parkta çocuklar oynamaya başlarlar. Bütün çocukların salıncak sırası beklediği sırada bir çocuk annesine doğru koşar ve para ister. Annesinden alacağı parayı dilenci kıza verecektir. Annesi, kızına para verir. Kız, annesinden aldığı parayla simit alır ve dilenci kıza uzatır. Dilenci kız yüzünü buruşturur ve bunu simitçiye geri verip parasını almasını ister. Kız ne yapacağını bilemez, annesinin yanına koşar ve durumu anlatır. Annesi, kendilerinde dilenciye verecek paralarının olmadığını söyleyerek simidi üçe bölüp aralarında paylaşır. Kız, kendi payını alıp tekrar dilenci kıza verir. Çünkü, ona para veremeyecektir. Dilenci kız, para alamayacağını anlayınca simidi alır ve yemeye başlar: “Annem bunu bana vermişti. İstersen benim hakkımı al. Sana para veremem.” Çakmakçioğlu (2000c, s.63)

Karabasan romanında Zeynep, Yusuf’un okuldaki devamsızlığından dolayı mevcut durumunu sormak için müdürün yanına gider. Müdür, Yusuf’un başarılı ve zeki bir çocuk olduğunu, çobanlık yapmasının doğru olmadığını söyler. Zeynep ise durumlarının iyi olmadığını, Yusuf’un okul masraflarını karşılayamadığını müdüre ve öğretmene açıklar. Bu sırada, yazar/anlatıcı, Yusuf’un öğretmeni Zeki Bey hakkında bilgi verir. Zeki Bey’in yardımsever olduğunu şu sözlerle anlatır: “Zeki Bey’in hiç çocuğu yoktu. Elinden geldiğince, gücünün yettiği kadar, fakir fukara çocuklarına yardım eder, onların kalem defterini alırdı. Hatta, fakir ve zeki bir çocuğu tahsil hayatı boyunca, onun her türlü masrafını karşılayarak okutmuş. Zeki Bey’in okuttuğu o çocuk hakim olmuş... Öğretmen, yaptığı bu işleri gizli yapar, yardım ettiği insanların onurunun kırılmaması için, elinden gelen özeni gösterirdi.” (90) Daha sonra ise Yusuf’a da yardım edeceğini söyler: “Zeynep, ben burada kaldığım sürece, Yusuf’un tüm okul gereksinimlerini karşılayacağım. Sen hiçbir şeye karışmayacaksın. Bunu da kimseye söylemeyeceksin. Çocuğun gururu kırılır. Giyiminden okul ihtiyaçlarına kadar hepsini. Yani her türlü okul ihtiyaçları bana ait.” Soytürk (2000, s.91)

Şeker’le Biber’in Gelişi romanında, Cem ve Doğan, hayvan parkının önünde boğuşmaya başlarlar. Birbirlerine omuz atarlar, birbirlerine sarılıp itelerler. Bütün çocuklar Doğan ve Cem’e bakıp bir yandan güler bir yandan da tezahürat yaparlar.

Cem ve Dođan, komik bir duruma dūřtüklerini anlayınca, diğer çocukları da boğuşmaya çağırırlar. Dokuz çocuk, birbirleriyle itişip kakışmaya başlarlar. Bu sırada, Cem, nasıl olduysa kuzuların bölümüne girer. Cem, yerden kalkarken, bir oğlağın ona bakıp tos vurmaya çalıştığını anlar. Önce tatlı tatlı konuşup Anki adındaki oğlağa ona vurmamasını söyler. Anki'nin řaka yapmadığını anlayınca 'İmdat' diye bağırıp koşarak yardım ister. Gücü tükenen Cem'e Anki bir tos vurur. Anki'nin Cem'e saldıracağı sırada bir genç çitlerin içine atlayıp Cem'i kurtarır: *"Neysel ki tam bu anda içeri biri atladi. Önce Cem'i kollarının altından tuttuğu gibi çitten dışarı çıkardı. Sonra Anki'yi yumuşak bir hareketle boynundaki tasmadan yakaladı ve okşayarak sakinleştirmeye onunla konuşmaya başladı."* Kuglin (2000a, s.32)

Cem ve Işıl, Ayřegöl'ün hangi okulda okuduğunu kendi aralarında tartışırlar. Daha sonra, Ayřegöl geldiğinde sorabilmek için tahminlerini kâğıda yazıp iddiaya girerler. İddia sonucuna göre kazanan, kaybedene istediğini yaptıracaktır. Ayřegöl gelince kâğıtları açar. Kâğıtların birinde 'Teyzem Edebiyyat Fakóltesi'ne gidiyor.' diğerinde ise 'Ayřegöl Abla Ünversteye gidiyor.' yazar. Ayřegöl, ikisinin de yanlış bildiğini sebepleriyle açıklar. Dolayısıyla ikisi de iddiayı kazanamaz. Bu sebeple istediklerini birbirlerine yaptıramayacakları için üzürlürler. Cem, Işıl'dan anneannesinden örgü örmeyi öğrendiği için Galatasaray renklerinde bereyle atkı; Işıl ise bebek evi isteyecek olduğunu söyler. En sonunda, ikisi de birbirinin istediğini yapmaya karar verirler. Fakat, anneanne evde olmadığı için Işıl tek başına atkı ve bereyi yapamayacağını Cem'e açıklar. Ayřegöl ise annesinden örgü örmeyi daha önce öğrendiğini ve onlara yardım edebileceğini söyler: *"Her gün sabah-akşam gezip eğlenecek değiliz ya, ikinize de yardım ederim. Var mısınız? Hurraaaa! diye bağrıştular. Hemen o gün başlayacaklardı."* Kuglin (2000a, s.54, 69)

Ova romanında Memet, öküzlerle birlikte Kars'a gitmek üzere yola çıktıklarını söyler. Tırmandıkları yokuşun sonuncusuna vardıklarında hava kararmıştır. Düz yola girdiklerinde ise gece olmuştur. Bu sebeple arabaları yolun kenarına çekerek ve mola verirler. Bu sırada Memet'in dayısı Celal, herkesin orada olduğundan emin olmak için yoklama yapar. Yoklama sonucunda Kel Hasan'ın olmadığını fark ederler. Yokuşu çıkamadığı akıllarına gelir fakat kısa bir süre sonra herkes gülüşmeye ve şakalaşmaya devam eder. Memet, kimse aldırılmıyor olmasına rağmen Kel Hasan için endişelenir, yerinde duramaz. Öküzleri alır ve Paslı yokuşundan aşağı iner. 'Hasan amca, Hasan

amca' diye bağırmaya başlar. Kapkaranlık gece onu korkutur, yine de vazgeçmez ve Hasan'ı bulur. Öküzleri onun arabasının önünde durdurur ve ağır ağır yokuşu çıkarlar: *“Memet buradayım. Yokuşun alt başındayım! Diye karşılık veriyor benim seslenmeme. Öküzleri onun arabasının önünde durduruyorum. Zincirin elimde tuttuğum ucunu, onun arabasının okuna bağlıyoruz. O, arabaya biniyor, ben öküzlerimin boyunduruğuna biniyorum. Elimizdeki çubuklarla öküzlere vura vura, ağır ağır yokuşu çıkıyoruz.”* Öztürk (2000, s.98)

Kumru romanında yazar/anlatıcı, Onaltılılar apartmanının bulunduğu bölgeye üç simitçinin baktığını, fakat bunlardan biri olan Kâzım'ın tembel bir yapıya sahip olduğu için daire kapısına çıkmadığını, sadece sepetin aşağı sarkıtılmasını istediğini açıklar. Daha sonra, 'Gelemem amca, ne olur sepeti sarkıtıver' cümlesi verilir. Ak saçlı emekli öğretmen, aşağı inemediği için simit alamamaktadır. Emekli öğretmen bu yüzden Kâzım'a merdiven başına kadar da olsa gelmesini rica eder. Simitçiyi yukarı çıkmaya ikna etmeye çalışsa da başarılı olamaz. Bu sırada, Hande, emekli öğretmene gülümseyerek ona da simit alabileceğini söyler. Emekli öğretmen bu teklifi geri çevirmez ve teşekkür edip simitlerin parasını verir. Hande, merdivenleri iner ve simitleri alıp geri döner: *“Çok teşekkür ederim Hande. Benim için yoruldun yavrurum. Hande, bakışları ve dudaklarındaki gülümsemeye gerekli yanıtı veriyordu. Bir şey değil. Hiç yorulmadım. Size yardım etmek benim için zevktir...”* Çakmakçıoğlu (2000b, s.16)

Kahraman anlatıcı, denize bakan terasa gelir ve kumsal izlemeye başlar. Kısa bir süre sonra, Mustafa, kayığının başından ayrılır ve eve doğru yürür. Sandalın tam yanında bir çocuğun suya dalmaya çalıştığını görür. Çocuk, başı suya gömük vaziyette çabalayıp durur. Anlatıcı, çocuğun azmini görür ve bravo der, izlemeye devam eder. Kısa bir süre geçtikten sonra çocuğun hâlâ başını kaldırmadığını görür, boğulduğunu anlar ve olanca gücüyle çocuğu kurtarmaları için sahile doğru bağıırır: *“Hemen kalktım, olanca gücümle bağırdım. ‘Çocuk boğuluyor, kurtarın.’ Parmağımla gösterdiğim yere ilk fırlayan iki genç adam olmuştu... Gençlerden biri atlayıp çocuğu sudan çıkarmış, baş aşağı tutmuştu.”* (27)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil, Milliyet Gazetesi'nde çalışan Ercüment'e bir mektup gönderir ve mektuba gazeteden kendisi için ansiklopedi temin edip

edemeyeceğini sorar. Bunun üzerine Ercüment, gazeteden ücretsiz olarak temin edemese de Cemil için kupon biriktirir ve ansiklopedi setini Cemil'in evine getirip verir. Cemil, heyecandan adeta çılgına döner, art arda defalarca teşekkür eder. Ercüment, bununla kalmaz ve çalıştığı yerde kendisine verilen gazeteleri her gün Cemil'e postalayacağını söyler: *"Evet, senin ansiklopedilerin için gazete satın alarak, okur benzeri kuponları topladım. Cemil'in yüzündeki gülümsemenin solduğunu gören Ercüment telaşla konuştu. Yoo, yoo, üzülme. Bunu can-ı gönülden isteyerek yaptım. Sen artık benim en sevgili okurumsun. Bir gün de geç olsa, benim hakkım olan gazeteleri her gün sana postalayacağım."* (41)

Ahmet Varsın, depremde yıkılan testi fırınının yenisini yapmak ister. Yeni bir fırın yapmak için gerekli olan toprağı, bahçeyi kazarak elde ederler. Yazar/anlatıcı, çocukluğunda babasından çiniciliğı öğrenen ve sık sık Ahmet Varsın'ın testi fırın ve ocağında vakit geçiren Hasan Onbaşı'nın da ona yardım ettiğini şu cümlelerle anlatır: *"İşte kolları sıvadık, paçaları çemirdik, yardıma geldik Ahmetciğim."* (45, 47)

Çatalçay'ın Çocukları romanında Alişan, Niko'ya, dedesi Teo ile olan anılarını anlatmaya başlar. Bir gün, Teo'nun bisikletini izinsiz alıp tekerini kırdığını, korkudan ne yapacağını bilemediğini, bu sebeple de günah çıkarmak ve tekeri onarabilmek için kiliseye gittiğini anlatır. Kiliseye girdiğinde ağlayarak ve yalvararak Tanrı'ya dua eder, tekerin onarılmasını ister. Bu sırada kiliseye papaz girer ve ona ne olduğunu sorar. Bu soru üzerine Alişan, yaşadıklarını papaza anlatır. Papaz, Tanrı'nın elini uzatıp tekeri yapamayacağını ama kendisinin ona yardım edeceğini şu sözlerle belirtir: *"Pedere niçin geldiğimi anlattım. İyi insandı. Göç sırasında ölmüş o da. Başımı okşadı. Arkadaşının arabasını alman yanlış çocuğum. Belli ki hatanı anlamışsın, üzülüyorsun. Şimdi seninle Halil Ustayla gideceğiz. Benim yeğen Minekoçi çıraktır yanında. Bize yeni bir teker yapmasını isteyeceğiz. Halil iyi marangozdur beni kırmaz."* Akçagüner (2000, s. 19)

Alişan, Niko'ya ve Suten'e çocukken kendisini arıların soktuğunu anlatmaya başlar. Alişan, binlerce arının kovanların çevresinde uçtuklarını, kendisinin ise arı beyini çok merak ettiğini söyler. Kocaman, dev bir arının beyler gibi kurumla konağında oturduğunu düşlediğini anlatır. Bu sırada aklına, bal almak için kovanın yanında ateş yakıldığı gelir ve çalı çırpı toplayıp bir ateş yakar. Arılar yavaş yavaş kovandan

çıkıma başlınca arıların kovanına çomak sokar ve arı beyini ürkütüp dışarı çıkarmaya çalışır. Daha elini çekmeden dört yanı arılarla sarılır ve birçok yerinden arılar kendisini sokar. Acılar içerisinde kaçarken bir ağaca kafasını çarpar ve bayılır. Teo, arkadaşına yardım edebilmek için hemen babasının yanına koşar ve durumu anlatır. Veli amcası, kendisini de arı sokmasına rağmen kovana söndürür ve Alişan'ı alıp çiftlik evine götürür Akçagüner (2000, s. 31). Niko, bu sırada Alişan'ın sözünü keser ve neden amonyak sürmediklerini sorar. Alişan ise o dönemde amonyak olmadığını, kocakarı ilaçlarıyla iyileştiklerini söyler. Mortiza Nine'nin para almadan, karşılıksız bir şekilde, şifalı ilaç yaptığını ve kırık çıkıkları düzelttiğini de ekler: *“Mortiza Ninenin otlardan yaptığı şifalı ilaçları, kırık çıkıktaki ustalığı kasabada bile tanınırdı. Para falan almazdı. Sayılan sevilen bir kadındı.”* Akçagüner (2000, s. 32)

Fadim; Alişanların evinde oturup Teolarla sohbet eder. Daha sonra çocukluk anılarından birini anlatmaya koyulur. Çocukken, ablasının oku yufkasını davetlilere götürmek için elinde tepsiyle evden çıkar, koşmaya başlar. Fadim koşarken ayağı taşa takılır ve tepsideki yufkalar etrafa saçılır. Hızla yere düşen yufkaları toplar, tozlarını silkeler ve Alike'lere gider. Fadim'in, Terazı Teyzesi bu oku yufkasına ne olduğunu, toz toprak içinde kaldığını, insanlara bu yufkalar dağıtılsa köylünün onları ayıplayacağını söyler. Fadim'e yufkaları alıp eve gitmesini, annesinin temiz yufkalara sarıp bu şekilde dağıtılmasının daha doğru olacağını belirtir. Fadim, annesinden korktuğu için bir türlü eve gidemez. Nihayetinde durumu ablasına anlatmaya karar verir. Bu sırada Fadim'i Kristina ablası görür ver sessizce elindeki yufkaları değiştirir: *“Kristina Abla gördü beni. Usulca yufkaları tepside aldı, yerine temizlerini koydu. Tozlu yufkaları ne yaptığını hiç bilemedim.”* Akçagüner (2000, s. 55)

Afacanlar Kulübü romanında altı kuzen pikniğe giderler. Kır havası bütün çocukların hoşuna gider. Piknik yerinde saklambaç oynarlar ve yemek yerler. Ağaçlar arasında saklambaç oynamanın tadına doyamazlar ve birbirinden değişik onlarca saklanacak yer olduğunu görürler. Altı kuzen gülerler, eğlenirler ve unutamayacakları bir gün geçirirler. Hava yavaş yavaş kararmaya başladığı için Okan, Aslı ablasına artık dönmelerinin iyi olacağını söyler. Alican ise Okan'ın bu teklifine ısrarla karşı çıkar ve bir kez daha saklambaç oynamak ister. Eşyaları bir kenara toplayıp son kez saklambaç oynamaya karar verirler. Oyun sırasında kimse Çağın'ı göremez. Ne kadar 'Çağın' diye seslenseler de Çağın'ı bulamazlar. Yaşadıkları endişe ile hep beraber Çağın'ı

aramaya koyulurlar. Bir süre sonra Derya avazı çıktığı kadar bağırir ve Çağın'ı gördüğünü söyler. Çağın'ın yanına gittiklerinde üç dört yaşlarında bir de çocuk olduğunu fark ederler. Çağın, çocuğu burada ağlarken bulduğunu bu sebeple yalnız bırakmadığını açıklar, ailesini kaybettiğini belirtir. Aslı, kuzenlerine döner ve yapmaları gereken şeyi yapıp çocuğun ailesini bulmaları gerektiğini söyler. Akın, Aslı'ya her ne kadar geç kalacaklarını söylese de Aslı buna mecbur olduklarını açıklar ve çocuğa yardım etmeyi seçer: *“Şimdi yapmamız gerekeni, zaman kaybetmeden yapmalıyız. Çocuğun ailesini bulup, teslim etmeliyiz. Akın: Geç kalırız Aslı abla, evden bizi çok merak ederler. Haklısın Akın, ama mecburuz. Bu küçüğü ortada bırakamayız.”* Leblebicioğlu (2000, s 19)

Garip Kız'ın Öyküsü romanında Seda ve Murat, Garip Kız'ı muayene ederler ve bacağındaki açık yaranın sebebinin bacağıının kırık olmasına bağlarlar. Murat, Garip Kız'ın bacağıının mikrop kapıp iltihaplandığını söyler. Daha sonra ne yapabileceklerini gün içinde düşünme ve çözüm üretme karar alırlar. Murat ve Seda, evlerinde bütün gün tıp kitaplarını okurlar ve Garip Kız'a yardım edebilmek için bir yol ararlar. Murat ve Seda, telefon konuşması yaparlar ve Seda, Garip Kız'ı iyileştirmek için evden ilaç getireceğini söyler. Ertesi gün olur, Seda ve Murat öğleden sonraya kadar bekleyemezler ve sabah 8.30'da elleri kolları dolu halde üniversitenin bahçesine gelirler, Garip Kız'ı iyileştirmek için ellerinden geleni yapacaklarını akıllarından geçirirler: *“Saat, sabahın 8.30'u. Öğle sonunu bekleyemedik. Elimiz kolumuz ilaçla dolu, Garip Kız'ın yanına koşuyoruz. Murat'la Cerrahpaşa'nın ana giriş kapısında buluştuk. İkimiz de coşku içindeyiz. Bugün küçük kediciği kesinlikle iyileştireceğiz.”* Bele (2000, s.56)

Zeynep ve Ülkü, birkaç gün önce kaybolan Garip Kızı bulur ve Murat'la Seda'ya seslenir. Murat ve Seda, Garip Kız'ın bacağıının iltihaptan beyazladığını görürler. Bu sebeple hemen Garip Kız'ı bir kutuya koyarlar, fakülteye doğru taşımaya başlarlar. Onları gören fakültedeki öğrenciler, dalga geçmeye hatta sataşmaya başlarlar ve dünyada birçok aç insan varken sokak hayvanlarına yardım ediyor olmalarını doğru bulmazlar. Seda, sokak hayvanlarının korunması gerektiğini açıklar. Aynı düşünceyi Zeynep ve Ülkü, fakültedeki öğrencilere bir şiirle açıklarlar. Daha sonra öğrencilerden Mustafa ve Gül, Garip Kız için yapabilecek bir şey olup olmadığını sorar: *“Gerçekten... Biz de yardımcı olalım. Kediciği iyileştirelim, elbirliğiyle. Onu*

götürmek istediğiniz bir yer var mı? Bir veteriner falan bulalım. Taksi tutar, götürürüz diyor.” Bele (2000, s.96) Murat, bu sırada söze karışır ve Beşiktaş’ta kocaman bir arabanın durduğunu ve bu arabada sokak hayvanlarının bakımlarıyla ilgilenildiğini söyler. Hale, Garip Kız’a yardım edebilmek için Ülkü ve Zeynep’e sarılarak Seda’nın gözlerinin içine bakar ve kendi arabasıyla veterinerlere gidebileceklerini belirtir: *“Seda’cığim; Garip Kız’ı, Beşiktaş’taki o yere arabamla götürmek istiyorum. Eğer sen de istersen...”* Bele (2000, s.97)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Safiş ve Dilek, alışverişe gitmek için hazırlanırlar. Evden çıkacakları sırada uykulu gözlerle Toro, yanlarına gelir, nereye gittiklerini sorar. Safiş ise on altıncı bölgeye alışverişe gittiklerini söyler. Toro ise buna karşı çıkar bir tutumla Dilek’i neden götürdüğünü sorar ve Reality Show’larda gördükleri yetmiyor mu der. Dilek bu sırada aklından, Toro’nun yoksullara karşı olan tavrının garip olduğunu geçirir. Safiş, Toro, kendisinin teyzesi ve eniştesini kıyaslar. Safiş’i, teyzesini ve eniştesini yoksullara karşı yardımsever bir yaklaşım sergilediğini anımsar: *“Toro’nun yoksullara karşı tavrı garipti. Aslında yufka yüreklidir ama... Safiş onların durumuna üzülmediğini söyleyince, ‘Bırak, kendileri düşünsün. Üzölmekle eline ne geçecek? Der, kestirip atardı. Safiş’se onlarla ilişki kurmaya çabalardı. Onları severdi, yoksulluktan kurtulmaları için önce cehaletten kurtulmaları gerektiğine inanırdı. Teyzem ve eniştem de aynı kafadaydılar. Bu yüzden okullarına daha çok orta hâlli ailelerin çocuklarını alıyorlardı. Çoğu ya bursluydu, ya taksitlerinden indirim yapıyordu. Bu yıl da gecekondü çocuklarına yaz okulu açacaklardı.”* Tankut (2000, s. 42-144)

Safiş ve Dilek, Prag’a gitmek için tren yolculuğu yaparlar. Trende Türkçe konuşan yaşlı bir kadın ve adamla tanışır. Kadın ve adamın Bulgaristan’dan Prag’a çalışmak için geldiklerini, kadının ütücü, adamın ise şoför olduğunu öğrenirler. Daha sonra Safiş ve Dilek, eşyalarını alırlar ve taksi aramaya koyulurlar. Adam ve kadın bu sırada soluk soluğa geri dönerler. Adam, ‘Kaçırıldık!’ diyerek başını ellerinin arasına alır, bir yüz dolarlarının olduğunu onu da çaldırdıklarını söyler ve Safiş’e parayı nasıl çaldırdığını anlatır. Safiş, sanıyoruz ki adamın içinde bulunduğu duruma acır ve onlara yardım etmek için cebinden yüz dolar çıkarıp adama destek olmak ister: *“Safiş çantasından bir yüz dolar çıkarıp adama uzattı. Almak istemeyince nazlanıyor sandım. Araya ben girdim, ne diller döktüm ama ne yaptıksa kabul ettiremedik. Karısı ondan*

beter. Sonunda çektim parayı Safiş'in elinden, gidip kadının kazağının boynundan içeri attım. Arkamızdan koşmasınlar diye hızlı hızlı yürümeye başladık." (133-134)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Bulut ve babası, kahvaltı ettikten sonra Ayşegül'den bir iz bulabilmek için evden çıkarlar. Bahçe kapısından çıkar çıkmaz mavi gözlü bir adam Bulut'u ve babasını karşılar. Bulut, bu adamın bir turist olduğunu hemen anlar. Adam, Bulut'un babasına döner ve İngilizce bir şeyler söyler. Biraz ilerde duran geniş karavanın lastiği patlamıştır ve bu turist adam yakınlarda nerede yaptırabileceklerini sorar. Bulut'un babası, yakınlarda tamirci olmadığını anlatır ve kendisi yardım etmeye karar verir: *"Babam onlara İngilizce olarak (babam iyi İngilizce konuşur) buralarda lastik tamircisi olmadığını anlattı ve anladığım kadarıyla onlara bizim yardım edebileceğimizi söyledi ki, onlardan teşekkür çığlıkları yükseldi. Şu babam her zaman iyi bir insan olmuştur. Başka biri olsa eminim 'Buralarda lastikçi yok' der, sonra da kendi yoluna gider."* Erdoğan (2000, s.114) Bulut'un babası, turistlere yardım eder ve karavanın lastiğini değiştirirler.

Dost Kuzenler romanında Simla, arkadaşlarını kendi evine davet edeceğini ve bu davette bir yarışma düzenleneceğini, bütün kızların dans ederek yemek yapacağını, yemekler yapıldıktan sonra jüri tarafından oylanacağını kuzenlerine söyler. Umur ve Kutay, bu planı duyunca heyecanlanırlar ve jüri olmaya karar verirler. Simay, Umur ve Kutay'dan jüri olma bedeli olarak ikişer dolar ister. Yarışma günü geldiğinde Simay, dolarları vermeyenleri eve almaz. Yarışma günü gelir ve kızlar yemek yapmayı adeta bir gösteriye dönüştürürler. Simla, yemek tarifindeki bir yanlışlıktan dolayı üç kez baştan denemesine rağmen tatlısını bir türlü yapamaz bu sebeple de sonuncu olur. Yaşar, Simla'ya dönüp bütün dolarları tatlısı için harcadığını söyler, güler. Bunun üzerine Simla, dayanamaz ve sinirle bu yarışmayı lösemili bir çocuğun tedavisi için düzenlediğini açıklar. Çocukların hepsi, yarışmaya katıldıkları için büyük bir mutluluk duyarlar. Seher, duruma duyarsız kalmaz ve biriktirdiği paraları Simla'ya verir. Simla'nın ve kuzenlerinin anneleriyle babaları da destek olmak için para yardımında bulunurlar: *"Seher saatlerce ağladı. Simla onunla büyüdüğü için gururlandı. Seher'in biriktirdiği birkaç kuruşu, hasta çocuğun paralarının içine katması bizleri daha da duygulandırdı. Anne ve babalar da katkıda bulununca paralar çoğaldı."* Tosyalı (2000, s.138)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanının başında kahraman anlatıcı, annesinin, çocukluğundan beri ilk günkü heyecanla kendisinin doğumunu anlattığını söyler ve hikâyeyi anlatmaya başlar. Kahraman anlatıcının annesi Sultan, doğumunun son günlerine yakın, pancar tarlasını çapalamak için tarlaya gider. Tarlada çapa işine başladığı sırada beline bir ağrı saplanır, belki geçer diye beklese de ağrı bir türlü geçmez. Sultan, ne yapacağını bilemez halde etrafına bakınır ve komşu tarlada Fadiş'i görür. Sultan, Fadiş'e seslenir, yanına çağırır ve yardım ister. Fadiş, ilk önce sözleriyle Sultan'ı sakinleştirir daha sonra ise doğum yapabileceği bir yere götürür. Aradan çok geçmeden, Fadiş'in yardımıyla Sultan, bebeğini kucağına alır: *“Çok geçmedi aradan, senin anlayacağın onun yardımıyla sağ salim elimize geldin.”* Cimi (2000, s.6-7)

Memet, akşam olunca halkevine gittiğini söyleyerek evden çıkar ve Zafer öğretmeninin yanına gider. Okula girdiğinde, diğer birkaç arkadaşının da Zafer öğretmenin yanında olduğunu görür. Zafer öğretmen, çocuklara, bir mektup yazdığını, bu mektubu gittikleri enstitünün müdürüne vereceklerini söyler. Daha sonra Zafer öğretmen Süleyman'a döner ve yol harçlığın nerde göster bakalım der. Süleyman, koynundaki harçlık kesesini çıkarır ve parasını öğretmene gösterir. Zafer öğretmen, Memet'in parasının olmadığını bildiği için, Süleyman'a bir miktar para uzatır ve bu parayı daha önceden Memet'in kendisine verdiğini söyler: *“İyi iyi. Memet'in harçlığı epeydir bende duruyordu. Al bakalım bunu da oraya koy. Yeri gelince oradan birlikte harcarsınız diye, beni Çifteler'e ulaştıracak bir miktar parayı ona uzattı.”* Cimi (2000, s.107-108)

Memet ve Süleyman, Zafer öğretmenlerinin elini öpüp okuldan çıkarlar. Sarı bavulun bir ucundan Süleyman diğer ucundan ise Memet tutar ve tren istasyonuna doğru yürümeye başlarlar. Yağmurun altında yarım saate yakın, çamurlu yollarda bata çıka yürürler. Tren istasyonuna vardıklarında, bekleme tabelasının olduğu yerin altında dururlar ve trenin ne zaman geleceğini düşünmeye başlarlar. Bu sırada istasyon şefi, tren istasyonunda iki çocuk dışında kimsenin olmadığını elindeki fenerle görür ve çocuklara baktığında yağmurdan sırlıklam halde olduklarını fark eder. Süleyman ve Memet'e neden burada beklediklerini sorar, bu sırada çocuklar onun Mahmut Çavuş yani Mahmut amcaları olduğunu anlar. Memet ve Süleyman, trene bineceklerini söyler ve ondan yardım ister. Mahmut Çavuş, önce ısınmaları için onları istasyon şefi odasına alır daha sonra ise trene binmelerine yardımcı olur: *“Mahmut Amca, bizi trene*

bindirebilir misin? dedim. Elbette dedi. Ben kapıyı açarım, siz binersiniz. Trenin durmasıyla kalkması bir olur burada. Anlayacağınız fazla kalmaz. İçerde küçük küçük odalar vardır. Boş bulduğunuz yere geçer oturursunuz. Mahmut Amca'nın bize yardımcı olacağına pek sevindik. Kendisine teşekkür ettik.” Cimi (2000, s.113)

Ebru'ların Tatili romanında Sevinç Hanım otele gelir, eşyalarını yerleştirir ve sahile iner. Plaj çantasını şezlonga bırakır, denize girer, uzun bir süre sonra denizden çıkar. Denizden çıktığı sırada çocukların deniz gözlükleriyle sığ suda dalıp denizin dibinden bir şeyler çıkardıklarını görür. Fakat bu çocukların içinden yalnızca bir tanesinin gözlüğünün olmadığını fark eder. Gözlüğü olmayan kız çocuğunun, diğer çocuklara ben oynayamıyorum, sayılmaz dediğini duyar. Sevinç Hanım, bu küçük kızın içinde bulunduğu durumu göz ardı etmez ve kendi gözlüğünü ona verir: *“Gözlük ister misin? dedi, bana çok sıkı geliyor, başımı ağrıttı, al sen kullan istersen. Aaay, istemez miyim! Teşekkür ederim.”* Kuglin (2000b, s. 64)

5. DİNİ-KÜLTÜREL DEĞERLER

5.1. Dini Değer

Parfüm Reyonu romanında, Tuğba ve Candan, Alışveriş Gezegeni mağazasında kilitli kalırlar. Daha sonra beraber sohbet etmeye başlarlar. Candan, Şule'nin doğum gününe gitmek için annesine bir hafta yalvardığını, bir yıldır ders çalıştığını, bir gün olsun eğlenmeyi çok istediğini, hayatında ilk kez bir arkadaşında kalmak için izin alabildiğini söyler. Fakat, Şule'ye doğum günü hediyesi almak için geldikleri bu mağazada kilitli kalmışlardır. Bunun üzerine Candan, bu şanssızlığı, dini bir değer olan kadere bağlar: “*Hayatımda ilk kez bir arkadaşımında kalmak için izin almıştım. Kaderde olmayınca olmuyor işte.*” Peksoy (2000, s. 38)

Tuğba ve Candan, sohbet ederlerken Tuğba, burada kilitli kalmanın o kadar da kötü olmadığını, en az zararla bu durumu atlatacaklarını anlatmaya devam eder. Daha sonra, kendisinin her zaman ‘olanlar, olabilecek olanların en iyisidir’ dediğini açıklar. Bunun üzerine Canan, annesinin, yaşananları birçok zaman dini bir değer olan hayra yordüğünü anlatır ve bu bakış açısının insana olan faydasından bahseder: “*Annem buna ‘Her işte bir hayır vardır’ der. Böyle düşünmek insanın pişmanlık duyarak kendi kendini yemesini önlermiş. Doğru aslında, olmuş bitmiş şeylere üzülme enerji kaybından başka bir şey değil.*” Peksoy (2000, s. 68)

Burukluk romanında, Burak Sitesi'ne bir araba gelir. Arabadan inen, Yasemin'in arkadaşı Murat'tır. Murat, Melâhat ve Yasemin konuşmaya başlarlar. Murat'ın babası direksiyonun başına geçer ve yaptıkları trafik kazasını aklından geçirir. Bu kazanın onu çok yordüğünü anımsar. Bir sıyrıkla bu kazayı atlattığı olmalarının bir mucize olduğunu düşünür. Bu mucizenin gerçekleşmiş olmasını ise verilmiş sadakaları olmasına bağlar: “*Bir sıyrıkla kurtulmamız bir mucize. Verilmiş sadakamız varmış.*” Çakmakçıoğlu (2000a, s.74)

Yasemin, okuldan gelir ve annesi ile sohbet etmeye başlarlar. Okulun ilk gününün nasıl geçtiğini konuşurlar. Yasemin, okullu olmanın çok güzel olduğunu aklından geçirir. Daha sonra kalkıp annesine sarılır ve öper. Annesi, gözyaşlarını tutamaz ve kızının okullu olduğunu söyler. Daha sonra da dua eder: “Allah zihin açıklığı versin yavruma. Ablası gibi olmasın. Bitirsin okulunu.” Çakmakçioğlu (2000a, s.94)

13. *Engel* romanında, Zeynep, manejde olan Tayfun’un fırtına gibi başlayışını izler. Yarışmada olmalarına rağmen kendisini düşünmez. Özgür’e yarışırken bir şey olmaması için dua etmeye başlar: “Tanrım, ne olur, diye yakarmaya başladım. Ne olur kazasız belasız bitsin bu yarış. Ben İngiltere’ye gitmemeye razıyım. Lütfen, kaza bela olmasın.” Ünal (2000, s.62)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, hızlıca yemeğini yer ve Gülfer yengesine gitmek ister. Annesi ise yaptığı aşureden bir tencere de Gülfer’e götürmesi için oğluna verir: “Annem, yaptığı aşureden küçük bir tencere dolusunu Gülfer yengeme götürmek için bana verdi.” Yavaşlı (2000, s.32)

Ercan, salonun camından sokağa doğru bakarken, sokaklarına yeni taşınan genci görür. Camdaki buğuyu eliyle silerken, genç, kendisine selam verdiğini düşünür ve el sallar. Annesi bu sırada Ercan’a, gençler evlerine yerleştiler mi diye sorar, oğlundan bilmem yanıtını alır. Bu sırada Ercan’ın babası da gelir ve bu eve taşınan gençlerin iyi çocuklar olduğunu duyduğunu söyler. Bu söze annesi de öyle gözüküyorlar diyerek katılır. Daha sonra ise bu yorumla kalmaz ve oğlunun gidip bir şeye ihtiyaçları var mı diye sormasını ister. Bu yaklaşımın, dinen de sevap olduğuna vurgu yapar: “Şu ana kadar bir faydamız olmadı, sorup soruşturamadık bir ihtiyaçları var mı diye. Ercan bir ara gidip sorsun sevaptır.” Yavaşlı (2000, s.36)

Ercan, Alper ağabeyisinin, sokaklarında yaşayan Münir Amcasına günlerce yardımcı olduğunu anlatır. Bu yardımların sonucunda, Sosyal Sigortalar Kurumunda yaşanan problem çözüme kavuşturulmuştur. Alper, Münir Amcasının işini bu süreçte kendi işi gibi sahiplenmiştir. Bunun sonucunda ise Münir Amcasının Alper’e hayır dua gönderdiğini belirtir: “Münir amca, sabah akşam Alper ağbiye hayır dualar gönderiyor şimdi.” Yavaşlı (2000, s.46)

Park romanında, yolda giden iki araç kaza yapar. İki aracın şoförü horozlar gibi dikilip kavgaya tutuşurlar ve birbirlerini suçlamaya başlarlar. Bu sırada, parkın bekçisi Kasım Efendi yaklaşır ve gençlerle konuşmaya başlar. Arabalarda bir problem olmadığını, polisi çağırarak günlerini heba etmemelerini söyler. Daha sonra iki genci barıştırır. Parkta oturan yaşlı kadın, Kasım Efendi'yi takdir eder ve insanları barıştırmanın sevap olduğuna da değinir: “İyi yaptın bekçi bey oğlum. Yaşlı bir kadın, eliyle bekçinin sırtını sıvazlıyordu. Sevaptır. Barıştırmak sevaptır evlâdım.” Çakmakçioğlu (2000c, s.30)

Karabasan romanında, Zeynep, oğlu Yusuf'u çağırır ve babasının sabah taşlı tarlaya gittiğini hâlâ dönmediğini söyler. Zeynep'in, Ömer için endişelenmesinin sebebi, traktör kullanmasını bilmemesindedir. Yusuf, babasına bakmaya gitmek istemez ancak annesinin ısrarı üzerine yola çıkar. Yazar/anlatıcı, bugün Zeynep'in içinin sıkıldığını, nefes almakta güçlük çektiğini, sanki boğazına bir şey düğümlendiğini belirtir. Zeynep, bu iç sıkıntısından kurtulmak için besmele çekip dua etmeye başlar: “Bundan kurtulmak için besmele çekip, dualar okudu.” Soytürk (2000, s.10)

Ömer öldükten sonra hastaneden çıkarılıp cenaze evine getirilir. Savcılığa haber verilir ve öğlene doğru otopsi yapılarak neden öldüğü tespit edilir. Daha sonra doktor, gömülmesine izin verir. Cenazenin yıkanması için hazırlıklar başlar: “Cenazeyi köyün imamı ve yaşlılar yıkadı. Kefene sarıp, tabuta koydular.” Soytürk (2000, s.26)

Köye, yeni bir okul yapılmaya başlar. Bu okulun yapım aşamasında bütün köylüler ortaklaşa çalışırlar. Bir süre sonra, okulun temel atma günü gelir ve köy halkının çoğu okul yapılacak yerde toplanır. İlçe Milli Eğitim Müdürü ve Kaymakam konuşmalarını yaparlar. Konuşmalar bittikten sonra kurban keserler: “Konuşmalar bittikten sonra kurbanlar kesildi.” Soytürk (2000, s.81) Tören için kesilen kurbanlar ihtiyaç sahiplerine dağıtılır: “Tören için kesilen kurbanlar parçalara ayrılarak, fakir fukaraya dağıtıldı. Bir parça et de Zeynep kadına gönderildi.” Soytürk (2000, s.82)

Zeynep, Yusuf'un okuluna gider ve müdürle görüşür. Ömer'in ölümünden sonra geçim sıkıntısı çektiklerini, bu sebeple Yusuf'u okula gönderemediğini, çobanlık yaptırdığını öğretmene ve müdüre anlatır. Yusuf'un öğretmeni Zeki Bey, Yusuf'un tüm okul masraflarını karşılayacağını, onu artık okula göndermesini istediğini söyler. Müdür de Zeki Bey'i destekler. Zeynep'in gözleri buğulanır ve ağlamaklı olur. Müdür

ve öğretmeninin yanından çıkıp eve giderken her ikisine de dua eder: “*Zeynep, bin bir türlü dualar ederek okuldan çıktın. Yol boyunca evine gelene kadar öğretmene ve okul müdürüne dualar ettin.*” Soytürk (2000, s.93)

Şeker’le Biber’in Gelişi romanında, Cem, ailesiyle masaya oturur ve kahvaltı etmeye başlarlar. Tam bu sırada telefon çalar. Cem masadan fırlar ve telefonu açmaya gider. İçinden, anneannesinin aramış olması için dua eder: “*İnşallah anneannemdir! diye dua ediyordun.*” Kuglin (2000a, s.22)

Ova romanında, Memet’i babası döver. Dövmesinin sebebi, üvey annesinin sözünü dinlememiş olmasıdır. Babası, döverken annenin sözünü dinleyecek misin diye sorar. Bu soru üzerine Memet dinleyeceğine dair söz verir. Babası ise yemin etmesini söyler. Memet, babasını inandırmak için dini bir değere baş vurur: “*Vallahi, billahi. Kur’an hakkı için, annemin ruhu hakkı için söz veriyorum.*” Öztürk (2000, s.6)

Memet’in üvey annesi, eşini yatağında göremeyince kaçırılıp öldürüldüğünü düşünür. Hemen kalkıp Memet’e haber verir ve ağabeyisi Selim’e gidip durumu anlatmasını ister. Üvey anne ağlamaya ve söylenmeye devam ederken, Allah’a dua etmeye başlar: “*Ey büyük Allah’ım acı bize. Bana acımazsan da bu öksüze acı. Onu koru, onu bize bağışla...*” Öztürk (2000, s.10)

Memet, ağabeyisi Selim’in evine gider, onu uyandırır ve babasının kaybolduğunu söyler. Selim, babasının evine gelir ve elinde fenerle onu, önce evin içinde aramaya başlar. Kısa bir süre sonra da yatakta, yorganı başına kadar çekmiş vaziyette bulur. Annesi, babasını uyandırınca durumu anlatırlar. Daha sonra babası bir süre güldükten sonra, eşine ekmek pişirmesini, çocukların ise biraz daha uyumasını söyler. Kendisi ise namaz kılmaya gider: “*Namaz vakti yaklaşıyor, ben de aptes alıp namazımı kılayım.*” Öztürk (2000, s.15)

Memet ve ağabeyisi Selim, yağmurdan korunmak için sundurmanın altında dururken babası da yanlarına gelir. Geldiğinde yağmurun iyice arttığını, böyle yağmurun binde bir görüldüğünü söyler ve ‘Maşallah, sübhanallah!’ der. Selim, babasına, bu yağmurun yeşil buğdaylara yararı olacağını belirtir. Babası ise yağmur doluya çevirmezse der ve

dua etmeye başlar: “...dudaklarını kıpırdata kıpırdata, ama ses çıkarmadan, bir dua okuyor, sonra sağ eliyle yüzünü sıvazlıyor.” Öztürk (2000, s.35)

Memet, Selim ve babası sofraya oturup yemek yemeye başlarlar. Dışarıda, bir süredir yağın yağmur hâlâ devam eder. Odanın tavanından damlalar düşer. Bunun üzerine sofrayı yağmur damlası akmayan bir yere taşırlar. Selim, mübarek ne yağdı, artık dinsin der. Babası ise Allah’ın işine karışılmayacağını belirtir: “Allah’ın işine karışılmaz! Yağdırır mı durdurur mu, O bilir.” Öztürk (2000, s.36) Daha sonra ise kalkıp abdest alır ve namaz kılar.

Memet’in ağabeyisi Musa, üniversite tatil olduğu için köyüne geri döner. Döndüğünde de ailesiyle otururken Atatürk’ü anlatmaya başlar. Onun liderlik özelliklerini saydıktan sonra Kahraman dayısı içini çeker ve dua eder: “Allah, Atatürk’e gani gani rahmet eylesin. Nur içinde yatsın, dedi. Biz de: Âmin dedik.” Öztürk (2000, s.70)

Memet, ağabeyisine bakarken çocukluk yıllarında yaşadıkları bir anıyı hatırlar. Evleri o gün çok kalabalıktır. Davul ve zurna sesinin olduğunu anımsar. Oynayan, gülen, eğlenen yetişkinler ve çocuklar vardır. Evin içindeki kadınların telaşlı olduğunu da ekler. Kazanlar kaynamakta, çeşit çeşit yemekler pişirilmektedir. Bu sırada, Musa ağabeyinin, kendisinin ve en büyük ağabeyisinin oğlu Mahmut’un sünnet olacağını belirtir: “Sünnet olacağız... Musa ağabeyim ve Mahmut çığlık atarak ağlıyorlar. Ağzımda akide şekeri, ben ağlamıyorum ve alkışlanıyorum.” Öztürk (2000, s.85)

Kumru romanında kahraman anlatıcı, balkonda otururken denizde bir çocuğun boğulduğunu görür. Olanca gücüyle sahile doğru bağırır ve çocuğu kurtarmalarını ister. Gençler, suya atlayıp boğulan çocuğu kurtarır. Ertesi gün, denize indiği zaman çocuğun yanına gider ve içini farklı bir sevinç kaplar. Bu sevincin sebebi, bir çocuğun yaşamını sürdürmesine yardım etmiş olmasıdır. Çocuğu kendine doğru çeker ve öper. Bu sırada, çocuğun babası gelir ve kendisinin elini öper, oğlunun hayatını kurtardığı için teşekkür eder. Kahraman anlatıcı, tanrının onu görevlendirdiğini söyler: “Bu güzel çocuğun yaşamasını isteyen Tanrı, beni görevlendirmiş ve zaman geçmeden çocuğun kurtarılmasını sağlamıştı. Siz Tanrı’ya dua edin. Beni terasa getirip oturtan odur.” Çakmakçıoğlu (2000b, s.29)

Süleyman, balıklarının bir kısmını sattıktan sonra arabaya biner. Arabacı Mustafa'yı tanımaktadır. Bu sebeple sohbet etmeye başlarlar. Süleyman, Mustafa'ya havanın karardığını söyler. Mustafa ise her yerin susuz olduğunu, yağmurun yağmasını istediğini, dağlardaki tarlalara verilen suların bile kurduğunu belirtir. Süleyman da yağmurun yağmasını istediğini söyler. Daha sonra ise Allah'ın işi olduğunu ekler: *“Yağsın mübarek, ama geçer gider bu bulutlar. Sanki buraya su bırakmaya tövbeliymiş gibi. Ne yaparsın Allah'ın işi.”* (39)

Süleyman, Murtaza Efendi'nin verdiği tavuğu alır ve Ali Amcasının yanına gider. Ali, Süleyman'ı görünce ikindi namazını kıldığını söyler ve ne istediğini sorar. Süleyman, iki elini kenetler ve Ali'ye bir günahını ödemeye geldiğini belirtir. Dört-beş yıl önce ondan tavuk çaldığını şimdi ise af dilemeye geldiğini anlatır: *“Ali amca. Ben bir günahımı ödemeye geldim. Cezamı yıllar yılı çektim. Ancak bugün elime bir fırsat geçti. Cezam artık bitsin istedim. Görüyorsun buradayım.”* (126)

Kınalı Güvercin romanında dedesi Özgür'e 'Ağlayan dede' hakkında bilgi vermeye başlar. Dağın tepesinde, yüksekte gözüken bulutların altında ulu bir yatır olduğunu anlatır. O mezarın ne zaman yapıldığını bilen olmadığını söyler. Herkesin bu yatırın bilge bir kişiye ait olduğunu düşündüğünü de ekler. Kuraklığın hüküm sürdüğü yıllarda, köydeki çocukların, gençlerin ve yaşlıların Darıyeri denen bu yere gelerek yağmur duası ettiğini belirtir: *“Kuraklığın hüküm sürdüğü yıllarda, köyün çoluğu çocuğu, kadını, erkeği, yaşlısı, genci Darıyeri denen bu yere yağmur duasına gelir... ateşler yakılır, kazanlar kurulur, topluca, etli, nohutlu pilav pişirilir. Halaylar çekilir, horonlar tepilir. Dualar edilir, eğlenilir, yemek yenir.”* Kaplan (2000, s. 87)

Türkü Çocuk romanında kahraman anlatıcı, kendisinin ailenin son çocuğu olduğunu belirtir. Babasının, adını Memnune koyduğunu bir şiirle açıklar. Daha sonra dedesinin imam çağırıp kulağına ismini okuttuğunu belirtir: *“Dedem hemen imam çağırtmış. Kulağıma ezan okutacakmış ki; kulağım ezanda, gözüm namazda olsun.”* Saygınar (2000, s.8)

Ninesi, Ezgi'nin otizmi yenme konusunda çok ilerleme kaydettiğini belirtir. Evdeki herkes işe, Ozan ise okula gittikten sonra Ezgi'yle cennet adını verdikleri bahçeye gittiklerini söyler. Ezgi'nin gelişimine destek olan Ayşe sayesinde Ezgi'nin kuşları

dikkatle izlediğini açıklar. Nine, Ezgi'nin dikkatini çekebilmek için o salıncakta sallanırken yanına bir ceviz sepeti koyar ve kendisi de sağa-sola, kargaya ceviz atar, karga ise cevizleri yemeye başlar. Bu sırada Ayşe içeri girer ve karga ile ilgili şarkı söyler. Ezgi, Ayşe'nin söylediği şarkıyı duyar ve daha önce hiç konuşmamış olmasına rağmen konuşmaya başlar ve 'Topal karga uçsana/ Kanatsız uçak alsana/ Kara korsan çalsana' der. Ninesi, Ezgi'nin kargaları izlemesine bakar ve kısa bir süre sonra konuştuğunu fark eder. Ezgi'nin şarkıyı söylüyor olmasına, otizmi yavaş yavaş yenmesine çok sevinir ve 'Söylüyor!' diyerek Allah'a şükretmeye başlar: "*Ayırt ayırt konuşuyor! Sana şükürler olsun Tanrı'm. Sana şükürler olsun! Ezgi üç cümle söyledi!*" Saygımar (2000, s.53)

Dedesi, Ezgi'nin artık yavaş yavaş katı yiyecekler yemeye başladığını, memeden kesildiğini, beslenmesinin düzene girdiğini, yaşlılarının düzeyine geldiğini anlatır. Daha sonra ise yarıyıl tatilinde sünnet olacağını belirtir: "*Yarıyıl Tatili'nde sünnet ettireceğiz.*" Saygımar (2000, s.69)

Sevgi, ilgi ve özveriyle Ezgi, yaşlılarıyla aynı düzeye gelir. Yarıyıl tatiline girilince, sünnet için hazırlıklar başlar. Dışarıdan akrabalar, dostlar da bu davete gelirler. Anlatıcı, bu sünnet düğününün görkemli olacağını söyler ve şu cümleleri ekler: "*Düğün salonunda koca bir düğün yatağı hazırlandı. Salon ve yatak süslendi. Yemekler, pastalar, börekler yapıldı. Sıcak-soğuk içecekler hazırlandı. Orkestra aldı, bağlamaya verdi. Yenildi içildi, çalındı söylendi, oynandı eğlenildi. Takılar, paralar takıldı Ezgi'ye, armağanlar yağdı.*" Saygımar (2000, s.74-75)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, karşılarındaki dükkânda bakkallık yapan Gani Amca hakkında bilgi vermeye başlar. Altmış yaşında olduğunu, İkinci Dünya Savaşı sırasında ailesiyle Türkiye'ye yerleştiğini ve kolunda büyük bir dövme olduğunu anlatır. Daha sonra ise ağzından bal damladığını, onu dinleyerek hayır dua alınabileceğini söyler: "*O konuşsun, sen saatlerce dinleyip ağzını, dilini dinlendir, hayır dualarını al.*" İğci (2000, s.35)

Gizemli Koltuk romanı, Gökdüş'ün evlerinin bahçesine girmesiyle başlar. Gökdüş, hemen eve girmeyi tercih etmez ve bir süre bahçedeki çiçekleri izler, kokularını içine çeker. Daha sonra bu bahçeyi bu denli güzel hale getiren kişinin dedesi olduğunu

aklından geçirir. Dedesinin çiçeklere karşı çok ilgili olduğunu, kırık olan dalları iyileştirdiğini anımsar. Bu sırada yarası sarılmış bir dala bakar ve dedesinin o dalı sarmış olmasının yanında okuyup üflediğine de değinir: *“Korkma güzel yeşil dal, korkma. Aleks Aleksandroviç Dede seni sadece ilaçlayıp sarmadı, şifalı soluğu ile okudu, üfledi de.”* Uçuk (2000a, s.6)

Alexi dede Gökdüş’ü atölyesine çağırır. Gökdüş gelince bir süre sarılırlar daha sonra hazırlamakta olduğu koltuk takımını onun çeyizi için yaptığını söyler. Gökdüş, dedesine teşekkür eder ve ellerinin dert görmemesini diler. Alexi dede ise, onun dualarının Tanrı’ya ulaşacağını belirtir: *“Sen de sağ ol evlatçığım. Senin yüreğinden kopan dualar her zaman Tanrı’ya ulaşır.”* Uçuk (2000a, s.18)

Gökdüş, okulun düzenlediği geziyle Rusya’ya gider ve bir akşam bale gösterisine katılır. Bir balerinden çok etkilenir ve ondan gözlerini alamaz. Daha sonra, ailesindekilere şal hediye almak için taksi şoförüne uygun bir mağazaya gitmek istediğini söyler. Taksi şoförü ile sohbet ederlerken, gösteride yer alan balerinin taksi şoförü Gregor’un torunu olduğunu anlaşılır. Gregor, Gökdüş’ü torunu Tanya ile tanıştırebileceğini söyler ve bunun üzerine taksiye binip yüzyıllardır yaşadıkları eve giderler. Gökdüş, evi görür görmez adeta şoka girer ve bu evin, ziyaret için son gününü ayırdığı Alexi Aleksandroviç dedesinin Rusya’dan kaçmadan önce yaşadığı ev olduğunu söyler. Bu evi çok iyi bildiğini, albümlerdeki resimlerden gördüğünü, Lidya ninesinden ve Alexi dedesinden dinleye dinleye her köşesini bildiğini anlatır. Sevimli, cana yakın şoförün yüzü bir anda sapsarı kesilir ve kendisinin Alexi Aleksandroviç’in bu evi emanet ettiği küçük kardeşi Mihail Aleksandroviç’in oğlu olduğunu belirtir. Gregor Dede, bu akıl almaz yücelikteki tesadüfü Allah’ın göklerden gönderdiği bir program olarak değerlendirir: *“Aman Allahım, bu ne kadar akıl almaz yücelikte bir tesadüf evlatçığım. Bu olsa olsa Allah’ın bizleri kavuşturmak için göklerden gönderdiği bir program.”* Uçuk (2000a, s.53, 54)

Gregor Dede, Gökdüş’e, Alexi Aleksandroviç’in yıllar önce ihtilal sebebiyle Türkiye’ye göç ederken yanında gül ağacından yaptığı koltuğu götüremediğini, burada bıraktığını anlatır. Daha sonra dönerken bu koltuğu Alexi’ye götürmesini ister. Gökdüş, koltuğu alır ve evlerine geri gelir. Alexi dedesi ve Lidya ninesi koltuğu görünce birdenbire gençlik yıllarının heyecanlarıyla adeta tazelenirler. Gözleri parıl

parıl olur. Aradan bir süre geçer ve atölyeden aile bireylerini çağırma ziline sesi duyulur. Herkes hızlıca ve merakla atölyeye inerler. Aleksî dedenin feryat ettiğini duyarlar: *“Aman Allah’ım, aman Allah’ım, neler olmakta böyle..? Bir mucize bu! Allah’ın Aleksî kuluna Gökdiş bebeğinin eliyle sunduğu müthiş bir armağan bu.”* Uçuk (2000a, s.63) Aleksî’nin bu denli sevinçli olmasının sebebi, yıllar önce sattığını düşündüğü koltuğu aslında Rusya’da diğer koltukla karıştırdığını anlamasındandır. Yaşanan bu tesadüf, Allah’ın bir mucizesi olarak değerlendirir.

Aleksî Aleksandroviç, atölyesinden aile bireylerini çağırma zilini çalar ve herkesin yanına gelmesini bekler. Sırayla herkes büyük bir heyecan ve korkuyla Aleksî’nin yanına gelirler ve meraklı gözlerle bakarlar. Aleksî, karısı ile birlikte Rusya’dan kaçışlarını daha önce değişik sebeplerle anlattığını belirtir. Fakat şimdi anlatacaklarını daha önce hiç anlatmadığını söyler. Ömrünü verdiği işini çok sevdiğini, göz kamaştırıcı eserler ortaya çıkardığının en yakın şahitlerinin onlar olduğunu anlatır. Nadide gül ağaçlarının tahtalarından yaptığı koltukların Rusya’nın çarlık sarayları ile yazlık köşklerinde olduğu kadar prenslerin, prenseslerin ve ünlü aristokrat ailelerin de evinin baş köşelerinde özenle övülerek kullanıldığını anlatır. Marangoz makinelerinde kullanılan birçok makineyi kullanmadığını, el emeği, göz nuruyla çalıştığını açıklar. Bu yeteneğini ve başarısını Allah’ın bir hediyesi olarak görür: *“Bu beceri bana Allah’ın verdiği bir armağandı.”* Uçuk (2000a, s.70)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil ve babası Ahmet, akşam yemeğini hazırlamaya başlarlar. Cemil, tahta masanın üstüne, annesinin çeyizinden kalma, üstü gelincik işlemeli beyaz örtü serer. Üst raftan iki tabak, alt raftan iki bardak alır ve bardaklara çeşmeden su doldurur. Babası, bu sırada oğlunun tabağına tepelime bulgur pilavı koyar, sonra kendisine de alır. Cemil, babasının yemeğe başlamasını bekler. Babası ve Cemil, yemeğe besmele çekerek başlarlar: *“Babası besmele çekerek ilk kaşığı doldurduğunda, Cemil de besmeleyle ilk kaşığı ağzına götürdü. Kısa bir çiğnemen sonra gözleri parlayarak babasına baktı.”* (13)

Yemek bittikten sonra Cemil sofradan kalkar ve kirli tabakları, kaşıkları, su bardaklarını yıkar. Daha sonra yıkanan bulaşıkları yerlerine yerleştirir ve babasına kahve pişirir, ikram eder. Babası, bol köpüklü kahvesinden bir yudum içer ve her zamanki gibi oğluna kahve verenin çok olsun der. Yazar/anlatıcı, Cemil’in babasının

bu duayı her zaman ettiğini, Cemil'in ise bu dualardan çok hoşlandığını ve zamanı geldiğinde bu duaların kendisine yardım edeceğini şu cümlelerle belirtir: *“Berhudar ol yavrum, ellerine sağlık. Yine ne kadar lezzetli bir kahve yapmışsın Cemil, kahve verenin çok olsun. Cemil babasının dualarından çok hoşlanırdı. Afiyet olsun babacığım. Düşünüyordu. Babasının duaları, yaşamı için, sağlığı için, bankada para benzeri birikiyordu. Biliyordu ki, gerektiğinde kendisine yardım edeceklerdi.”* (13-14, 18)

Romanın ‘Kazılar’ bölümü, Hasan Onbaşı'nın tanıtılmasıyla başlar. Yazar/anlatıcı, Hasan Onbaşı'nın Kurtuluş Savaşı'na katılarak onbaşı rütbesini aldığını, daha sonra ise terhis edilerek İznik'e döndüğünü belirtir. Daha sonra ise çocukluğunda, baba mesleği olan çiniciliği öğrendiğini fakat savaştan döndükten sonra birçok önemli ustanın öldüğünü, bu sebeple de bu işe devam edemediğini açıklar. Fakat Hasan Onbaşı'nın yüreğindeki ocak hâlâ sönmemiştir. Yazar/anlatıcı onu, kader birliği yaptığı Ahmet Varsın'a benzetir. Ocağı ve fırını olmamasına rağmen, bu sevdadan vazgeçemeyen Hasan Onbaşı'nın sürekli Ahmet Varsın'ın yanına gelerek testi fırınının başında vakit geçirdiğini söyler. Fırını ve ocağı deprem sebebiyle yıkılan Ahmet Varsın, yeni bir fırın yapabilmek için toprağa ihtiyaç duyar. Bu toprağı da bahçede kazı yaparak elde edecektir. Hasan Onbaşı, bu süreçte Ahmet Varsın'a yardım eder. Kazıya başladıklarında, önce besmele çekerler, daha sonra ise hidayetin Allah'tan olduğunu belirtirler: *“Bismillah... El bizden, hidayet Allah'tan. Bizim elimiz değil Fatma anamızın eli, bizim elimiz değil peygamber efendimizin eli.”* (45)

Hasan Onbaşı, Ahmet, Cemil ve izci arkadaşları, bahçede kazdıkları kuyunun içinde bir demir kapı bulurlar. Kapının üzerindeki halkaya kalın bir urgan takıp, güçlerini birleştirerek kapıyı açarlar. Hiç kimsenin tanımadığı, geçmiş zamanlardan kalma garip bir koku, ortalığa yayılır. Hasan Onbaşı, bu sırada, gözlerini kapatır ve dua etmeye başlar: *“Hasan Onbaşı gözlerini kapamıştı. Dualar okuyordu. Sonra ellerindeki ipi kenara bırakarak öne doğru eğildi.”* (57) Bu sırada, Hasan Onbaşı ile beraber tüm çalışanlar kapının ardındaki boşluğa bakarlar. Hasan Onbaşı, önünde tertemiz on tane merdiven olduğunu, onun ardında ise kilitli bir kapı bulunduğunu fark eder, ekibe dönüp bir fener ve kazma ister. Cemil, hızla koşarak fenerle kazmayı alıp getirir ve Hasan Onbaşı'na verir. Hasan Onbaşı, kapıyı açmak için ilerler ve basamağa adımını atar atmaz besmele çekmeye başlar: *“Hasan Onbaşı kazmayı aldı, elindeki fenerin*

kırmızı ışığı merdivenlerdeki güneş ışığıyla birleştirdi. İlk basamağa adımını attığında sesini duydular: Bismillâhirrahmanirrahim. Sesi gürdü, aşığalarda yankılandı. Bismillâhirrahmanirrahim, bismillâhirrahmanirrahim...” (58)

Yazar/anlatıcı, Ercüment’in, müzeyi tanıtan birbirinden güzel tanıtım röportajları yapmaya devam ettiğini söyler. Cemil’in ise tüm yaşananların Allah’ın emriyle olduğunu düşündüğünü belirtir: *“Neler olduysa, önce evvel Allah’ın emri, sonra da dostlarımızın çabaları ile meydana geldi.” (80)*

Cemil, kısa bir süre içerisinde testi yapımında babasının en büyük yardımcısı haline gelir. Cemil’in ortaya çıkardığı tabaklar, görülmemiş güzelliكتedir. Babası Ahmet Varsın, oğlunun bu zamana kadarki en büyük ustaların eserlerini gölgede bıraktığını düşünür. Daha sonra da evladının, tanrı buyruğuyla vatanına bir armağan olduğunu söyler: *“Bu evlat bana, vatanıma, Tanrı buyruğuyla atalarımızın bir armağanı” (81)*

Çatalçay’ın Çocukları romanında Niko, Suten ve Alişan sohbet ederler. Sohbet esnasında Niko, dedesi Teo’nun bu topraklardan göçerken, tarlalarını onlara bıraktığını bildiğini söyler. Bunun üzerine Alişan; hükümet, malların bir kısmını Yunanistan’dan gelen göçmenlere dağıttı, Türkiye’den giden Rumlara da buraya gönderilen Türklerin evleri ve bahçeleri verildi der. Daha sonra göçmenliğin acısının çok zor olduğunu, bu acıyı sadece yaşayanların bilebileceğini, binlerce insanın bu topraklardan sökülüp çıkarıldığını anlatır ve Allah’a bir daha bu yaşananları göstermemesi için dua eder: *“Çok acılar çektiler çok... Sizler üçüncü kuşaktasınız. Allah bir daha göstermesin o günleri.” Akçagüner (2000, s. 20, 51, 63)*

Teo ve Alişan, yıllar sonra torunları sayesinde Alişan’ın evinde buluşurlar. Birbirlerine sarılırlar ve hasret giderirler. Teo, Alişan’a köyün, köydeki insanların, daha doğrusu her şeyin değiştiğini söyler. Daha sonra ise bu konuları konuşmaya gerek olmadığını ekler. Alişan’a, Çatalçay’ın karşısında yaşlılığının keyfini çıkarttığını belirtir. Alişan ise Teo’nun bu sözleri üzerine Allah’a şükreder: *“Çok şükür... Çok şükür Allah nasibetti bunu. Gün boyu şu koltuğa oturuyorum, eskileri düşünüyorum, onlarla yaşıyorum.” Akçagüner (2000, s. 34)*

Teo ve Aliş, torunlarına, çocukluklarındaki anıları anlatmaya devam ederler. Aliş, Teo ile İzmir'e gittiklerini, bunun köyde yaşayan bir çocuk için büyük bir ayrıcalık olduğunu söyler ve sözlerine devam eder. İzmir Kordon'da bir binanın oymalı kapısı Aliş'in dikkatini çeker ve bu binayı incelerken, Teo'yu kaybeder. Kıyı boyunca korkuyla koşar, Teo'yu arar fakat bulamaz. Onun bu çaresizliği karşısında herkes kendisine bakmaya başlar. Teo'nun dükkâna geri dönmüş olacağını aklından geçirir fakat dükkânın sokağının hangi sokak olduğunu anımsamaz. Çatalçay'dan yeni çıkmış bir köy çocuğu için bu durum oldukça korkutucudur. Aliş, ne yapacağını bilemediği için tahta oymalarını incelediği evin merdivenlerine oturur ve ağlamaya başlar. Onun ağladığını gören süslü bir madam Aliş'in yanında durur ve ne olduğunu sorar. Aliş, madama ve başına toplananlara Çatalçay'lı olduğunu, dağların ötesindeki bir köyde oturduklarını söyler. Bunu duyan insanlar gülmeye başlarlar. Bu sırada Aliş, 'Vayy! Bizim oğlan ne arıyorsun burada?' diye bağırarak neşeli sesi hemen tanır. Balıkçı Hasan'da o an, babasını, annesini, köyünü görür ve etraf adeta ışıkla dolar. Aliş, durmadan Allah'a yalvardığını, bu sebeple Tanrı'nın Balıkçı Hasan kılığında girerek ona yardım ettiğini düşünür: *"Allah'a yalvarıp durmuştum. Allah Balıkçı Hasan kılığında yardıma gelmişti bana... Sonraları hep düşünmüşümdür. Koskoca şehirde Balıkçı Hasan'ı gerçekten Allah mı yollamıştı? Garipliğime, çaresizliğime acımıştı Tanrı."* Akçagüner (2000, s. 62-63)

Suten'in babası, Teo, Niko ve Suten'i Efes ören yerine götürür. Kutsal Meryem Ana'nın evine girdiklerinde Teo ve Niko, mum yakıp dua ederler, kutsal sudan içerler: *"Kutsal Meryem Ana'nın evinde, Teo dedeyle, Niko mum yaktılar, dua ettiler. Kutsal sudan içtik."* Akçagüner (2000, s. 64)

Aliş; Teo, Niko ve Suten'e askere alındıkları dönemi anlatır. Savaşın heyecanlı bir serüven olmadığını yaşayarak öğrendiğini, acılarıyla, ölümle, öldürülmeyle yüz yüze geldiğini anlatır. O yıllarda, yirmi ikisinde yorgun ve umutlarını yitirmiş bir genç olduğunu söyler. Savaştan dönüp köyelerine geldiğinde köyün eskisi gibi olmadığını fark eder. Evinin kapısını tıklar ve kapıyı annesi açar. Aliş'in annesinin saçları ağarmıştır, bakışları ise kederlidir. Aliş, annesindeki kederin sebebini, büyük oğlunu Çanakkale'de şehit vermiş olmasına bağlar: *"Büyük oğlunun Çanakkale'de şehit düşmesine yıkılmıştı garibim."* Akçagüner (2000, s. 75)

Aliş; Suten ve Niko'ya savaş yıllarını anlatır. Savaş, Türkler için yenilgiyle bitmiş, köydeki birçok insan şehit olmuştur. Galip devletlerin Yunan hükümetinin tarafında olduğu ve Türklerin yerli Rumlardan öç alacağı, büyük bir kıyım yapılacağı insanlar arasında konuşulmaya başlar. Aliş, bu süreçte kendini iki parça taşlı tarlayı düzenlemeye verir. O kış, köyde tatsız geçer. Çünkü; savaştan dolayı yoksulluk artmış, yaşam herkes için zorlaşmıştır. Fakat; Rumlarla Türklerin birbirlerine düşman olmalarına karşın ezan sesleriyle çan sesleri birbirine karışmaya devam eder: “*Gene ezan sesi Müslümanları namaza çağırıyordu. Kiliseye giden Rumlar azalsa da gene çan sesleri, ezan seslerine karışıyordu.*” Akçagüner (2000, s. 77)

Afacanlar Kulübü romanının ‘Afacanlar Kulübü Göz Doktorunda’ bölümünün başında Ali Rıza Bey, çayını yudumlarırken olmayı planladığı göz ameliyatı hakkında düşünmeye başlar. Ameliyat olma kararını, yeniden torunlarını daha net görebilmek için almıştır. Bu sonucu düşündükçe içi adeta ışıklarla dolar. Torunlarını yeniden görmeyi çok istemesine rağmen içinden ‘Hayırlısı’ der Leblebicioğlu (2000, s 105).

Ali Rıza Bey, ameliyat olduktan sonra torunlarını alıp Anıt Kabir’e gider. Ata’nın huzurunda yan yana sıralanırlar ve saygı duruşuna geçerler. Hazırladıkları çiçeği bırakırlar ve her zaman izinde olduklarını belirtirler. Daha sonra ellerini açarak bildikleri duaları okumaya başlarlar: “*Sonra da ellerini açarak, annelerinden öğrendikleri duaları okudular.*” Leblebicioğlu (2000, s 119)

Romanın ‘Afacanlar Kulübü İstanbul’da’ bölümü, yoğun bir iş ve okul temposundan sonra yaz tatiline girilmiş olmasının belirtilmesiyle başlar. Okan ve Akın, anneanneleriyle beraber Ankara’ya doğru yola çıkarlar. Ali Rıza Bey’in gözleri, sömestr tatilinde olduğu ameliyat sayesinde iyileşir ve etrafını izlemeye başlar, Allah’a şükreder: “*Ali Rıza Bey çevresini izlerken Allah’ına şükrediyor; dünyanın güzel renklerini neredeyse unutacaktım diye düşünüyordu.*” Leblebicioğlu (2000, s 127)

Nazmiye Hanım ve Ali Rıza Bey, torunlarını alıp trenle İstanbul’a doğru yola çıkarlar. Tren, yol alır, yeşillikleri hızla geçer. Tren Eskişehir’den geçerken dikkatle etrafı izlerler. Nihayetinde tren son istasyona varır ve durur, çocuklar pencereden tanıdık yüzleri aramaya başlarlar. Kısa bir süre içinde Derya’yı, Aslı’yı ve teyzelerini görürler, çocuklar heyecanla birbirlerine sarılırlar. Dede ve anneanne ise Allah’a şükrederler:

“Dedenin, anneanneninin; hayatın güzellikleri karşısında, Allah’a şukredişleri”
Leblebicioğlu (2000, s 134)

Afacanlar Kulübü, yaz tatilinde aileleriyle İzmir’e giderler. İzmir’de kiraladıkları yazlık ev, bir sitenin içindedir ve bu sayede birçok arkadaş edinirler. Okan, Akın ve akran arkadaşları, akşamları top oynarlar. Afacanlar Kulübü, akranlarının oluşturduğu takımı, açık bir farkla yenerler. Bunun  zerine karşı takım, Afacanlar Kulübüne, yarın da ma olduğunu söyler ve onları da davet eder. Ertesi gün Afacanlar Kulübü maa giderken anneler, anneanne ve dede arkalarından dua ederler: *“Allah nazarlardan saklasın sözcükleri dökülüyordu dudaklarından.”* Leblebicioğlu (2000, s 200)

Ali Rıza Bey, torunlarını da alır ve koyları dolaşan büyük bir tekneyle geziye başlar. Çocuklar, sevinç çığlıkları içinde tekne vakit geçirirler. Yazar/anlatıcı, güzel bir günün başlangıcı olduğunu belirtir. Dede, bu sırada etrafı izler çocuklara her baktığında yüzüne adeta bir ışık yayılır. Bu sırada Allah’a şukreder: *“şükür Allah’ım sana! Sözleri döküldü dudaklarından.”* Leblebicioğlu (2000, s 206)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Safiş ve Dilek, trene binerler ve Prag’a gitmek için yola çıkarlar. Trende yolculuk ederlerken, etrafta dolaşan yaşlı bir kadınla adam, Dilek’in dikkatini çeker, onları turiste benzetemez. Kısa bir süre sonra kadın ve adam ağır ağır yürüyerek yerlerine geri dönerler. Tren,  gleden sonra Prag’a varır. Safiş, kadınla adamın Türkçe konuştuğunu duyunca nereden geldiklerini sorar. Kadın ve adam, Bulgaristan’dan geldiklerini belirtir. Sohbet esnasında, kadın ve adam başlarına gelen olayları Dilek ile Safiş’e anlatırlar ve iki gündür kendilerini gelip alacak olan adamı beklediklerini, geceleri istasyondaki banklarda yattıklarını anlatırlar. Tam karı kocayla vedalaşacakları sırada, kadın kocasını kolundan tutup çeker ve yanlarından uzaklaşırlar. Bu sırada Dilek’in aklına, karı kocanın hırsız olabileceği gelir. Bu sebeple Safiş’e döner ve çantasını kontrol etmesini söyler. Safiş, çantasını kontrol ettiğinde her şeyinin yerinde olduğunu görür ve onların günahını alıklarını söyler: *“antana bak! Safiş çantayı açtı. Neyse, her şey yerli yerindeydi. Rahat bir soluk aldık. Paranın birazını kazağının cebine koymuştu. Cebini yokladı. Günahlarına girdik insancıkların.”* Tankut (2000, s. 133)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Ayşegül bulunur, ailesi ve arkadaşlarıyla Bulutların evine giderler, hep beraber çay içerler. Ayşegül, kaçırıldığında yaşadıklarını arkadaşlarına ve ailesine anlatır. Ayşegül'ün babası Atıf, çok zor anlar yaşadığını, kızını bulmak için elinden hiçbir şey gelmediğini üzümlere belirtir. Bu sözlerin üzerine Bulut'un babası zorlama bir kahkaha atar ve artık bunların geçtiğini söyler, Ayşegül'le, sevdikleriyle hayatın tadını çıkarmaya çalışmasını tavsiye eder. Atıf ise Bulut'un babasına hak verir ve şükreder: *"Haklısınız dedi Atıf Amca. Ayşegül'süz geçen günlerimde, ona ne yapacaklarını bilmeksizin ve üstelik bu kadar yakınımdaya olduğunu da bilmeden nasıl yaşayabildim? Çok şükür ki sağ salim kavuştum kızıma."* Erdoğan (2000, s.175)

Dost Kuzenler romanda Kutay, kuzenlerinin yanına gider ve sohbet etmeye başlarlar. Birkaç saat sonra, arkadaş gruplarına Metin'in kuzeni de dahil olur. Kutay, bu kızın görür görmez karşı cinse duyulan türde bir sevgi hisseder. Kumral, çok zayıf olan bu kızın kuzenleriyle aynı yaşta olabileceğini aklından geçirir. Daha sonra ise kendisi onlardan daha küçük olduğu için yaşının ortaya çıkmaması adına dua etmeye başlar. Dua etme değerini, annesinden öğrendiğini de aktarır: *"Umur yaşımın küçüklüğünden kesinkes söz ederdi, söz etmemesi için dua etmeye başladım. Dua etmeyi annemden öğrenmiştim. Başım sıkışınca yapabileceğim en kolay şey Allah'a yalvarmaktı. Annem: Sen nerede olursan ol, dua edersen, dua ederek bir şeyi gerçekten istersen Allah yardım eder demişti."* Tosyalı (2000, s.19)

Kutay, annesinin ve babasının birbirlerine karşı olan tutumlarını düşünmeye başlar. Annesinin yoğun sevgisine rağmen babasının daha çok dışarda arkadaşlarıyla vakit geçirmekten zevk aldığını anımsar. Daha sonra, annesinin ya da babasının ölebileceğini düşünür ve üzüntü duymaya başlar. Kutay bu kötü düşünceleri hemen aklından çıkarıp dua ettiği romanda şu cümlelerle verilir: *"O an içimde yeni bir düşünce gelişmeye başladı: Ya bunlardan biri ölürse diğeri ne yapar? Beni en fazla yoran düşüncelerden biri olup çıkıvermişti. Çoğu zaman birlikte yaşamaları için uyumadan önce dua ediyordum."* (52)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Sultan, tarlada çapa yaparken doğum sancısı başlar ve komşusu Fadiş'in yardımıyla bebeğini doğurur. Doğumdan sonra bebeği, Sultan'ın önlüğüyle kundaklarlar ve Sultan eve gelir. Sultan, eve girdiğinde kocasını

karşısında görür ve yaşadıklarını anlatmaya başlar. Sultan'ın kocası, merakla karısının gözüne bakar ve bebeğin erkek mi kız mı olduğunu anlamaya çalışır. Sultan'ın aklına bu sırada, daha önceden ölen iki çocuğu Ali ve Elif gelir. Kocasına dönüp erkek olduğunu söyledikten sonra, önceki iki çocuğu için üzüntü duyar ve burnunun direği sızlar. Yeni doğan bebeğinin yazgısının diğer çocuklarına benzememesi için tanrıya dua eder: *“Tanrım, bunu bizlere başışla diye yakarıda bulundum.”* Cimi (2000, s.9)

Sultan, Memet'in doğumuyla evinin şenlendiğini belirtir ve hemen ardından kocasının oğlunun kulağına ismini okuduğunu açıklar: *“Erinç içinde kucağına alıp baban seni, üç kez kulağına: ‘Memet’ diye seslendi. Adın konuldu.”* Cimi (2000, s.9)

Ebru'ların Tatili romanında Cem ve Işıl, okula giderler ve karnelerini alırlar. İkisinin de karnesi güzel olduğu için oldukça sevinçlidirler. Heyecanla eve gelirler fakat ikisi de aileleri çalıştığı için karnelerini gösteremezler. Nihayetinde, kıyafetlerini değiştirip anneannelerine gitmeye karar verirler. Yazar/anlatıcı, anneannelerinin evinin çok yakın olduğunu belirtir. Kısa bir süre sonra Cem ve Işıl, anneannelerinin evinin kapısına varırlar. Kapıyı çalarken, anneannelerinin evde olması için dua ederler: *“Kapıyı çalarken ‘İnşallah evdedir!’ diye dua ediyorlardı.”* Kuglin (2000b, s. 7)

Süper Gazeteciler romanında Evren, Yener ve Selin, röportaj yapmak için Oğuzcan Selimoğlu'nun evine giderler. Kısa bir süre sonra kafalarında maske, ellerinde ise silah olan adamlar gelir ve Oğuzcan Selimoğlu'nu bayıltıp kaçırlar. Evren, Yener ve Selin ne yapacağını bilemez bir halde evden çıkarlar ve kapıda onları bekleyen cipe binerler. Selin, şoförü Sedat amcasına doğru yönelir ve röportajlarının nasıl gittiğini sormadığını söyler. Sedat, bir anda çocukların röportaj için buraya geldiğini hatırlar ve nasıl geçtiğini sorar. Selin, çok iyi geçeceklerini tahmin etmelerine rağmen kendilerinden önce başkalarının geldiğini, onlarla uzun bir röportaj yaptıkları için soracak soru bırakmadıklarını belirtir. Bu duruma çok sinirlenerek o kişileri kovaladıklarını da ekler. Sedat amcasına anlattıkları bittikten sonra kendilerinden önce koşarak çıkan kişileri görüp görmediğini sorar. Sedat ise kimseyi görmediğini belirtir. Selin, Sedat'ı uyuklamakla suçlasa da Sedat defalarca uyumadığını ve koşarak kaçan kimseyi görmediğini tekrar eder. Sadece kapıdan bir kadınla bir erkeğin çıktığını açıklar. Selin'in, söylediği sözlere inanması için, dini bir değere başvurur ve yemin eder: *“Sen uyukladın herhalde. Uyuduğunu itiraf etmemek için iki kişi çıktı diye*

uyduruyorsun. Sedat Amca gücenmişti. Aaa, aşk olsun Selin! Ben uyumadım diyorsam uyumadım. Binadan yalnızca iki kişi çıktı, yemin ederim.” Akal (2000, s.88)

Evren, gözlerini açtığında nerede olduğunu anlayamaz çünkü çevresi karanlıktır. Kendine geldikten sonra gözlerinin bağlı olduğunu fark eder. Evren'i kaçıran kişiler kendi aralarında konuşmaktadır. Evren, Altay Şen mi yoksa Oğuzcan Selimoğlu mu ayırt edemediği kişinin 'Aptal Suat! Bugün de banka işini halledemezsen seni geberteceğim.' dediğini duyar. Bu sırada arabadan bir kadın, Suat'ın suçunun olmadığını, bankadaki müdür zorluk çıkardığı için parayı çekemediklerini söyler. Adam, para işini hallettiklerinde çocuğu da ortadan kaldıracağını söyler. Bu konuşmalar devam ederken arabadaki kişilerden biri, çocuğun gözünü bağlı tutarlarsa ne zaman uyandığını anlayamayacaklarını belirtir. Kadının bu sorusu üzerine, Evren'in kalçasına sert bir tekme atarlar ve bağırınca uyandığını anlarlar. Araba bu sırada durur ve Evren'i arabadan indirip bir saman yığınının üzerine atarlar. Evren, kısa bir süre sonra, bir kişinin daha yuvarlanıp hemen yanı başına düştüğünü hissederek ve annesinin o gün parayı teslim ederse yanındaki adamla öldürüleceğini aklından geçirir. Annesinin, parayı, bu adamlara teslim etmemesi için dua etmeye başlar: *“Seher Hanım, sen Yener'in annesi olduğuna göre akıllı kadınsındır. Şu parayı kaptırma ha!” diye dua etti.” Akal (2000, s.170)*

5.2. Estetik

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında, yer yer kahramanların estetik zevklerine de yer verilir. İki yakın arkadaş olan Caner ve Barış, bir sabah kitaplarını alıp evden çıkarlar ve durakta buluşup okulu asarlar. Durağa gelen ilk otobüse binip kent meydanına giderler. Ne yapacaklarını bilemeden bir süre dolaşırlar. Daha sonra Caner, Barış'a sinemaya gitmeyi teklif eder. Daha sonra filmlere bakarlar. Caner, burun kıvrarak “Ağır Roman” filminin başlamasına on dakika olduğunu söyler. Adından filmin kötü olduğu kanısına varır ve *“Ağır Roman... Adından belli nasıl bir şey olduğu. Rambo filmi olsaydı.”* Güneş (2000, s.25) der. Bu sayede Caner'in film zevkine vurgu yapılır. Daha sonra filmi merak ederler ve bilet alırlar. Fakat filmi beğenmezler hatta uykuları gelir. Bu sayede Caner ve Barış'ın estetik anlayışı işlenmiş olur: *“Bir sürü vurdulu kırdılı film reklamının ardından Ağır Roman, adının tersi bir havayla başlıyor,*

sarmıyor Canerleri. Uykuları geliyor, bir süre esneye esneye izliyor, sonra yarıda bırakıp çıkıyorlar.” Güneş (2000, s.26)

Caner, arkadaşlarıyla bahçe işlerini yaptıktan sonra eve gelir. Belinde ince bir sızı vardır. Eve kimseye gözükmeyen girer, yatağına uzanır ve derin düşüncelere dalar. Bu sırada babası evde yoktur annesi ise salondaki koltuklardan birine oturmuş İnci Aral’ın *İçimden Kuşlar Göçüyor* romanını okumaktadır ve olayların akışına kendisini kaptırmıştır. Annesi, Caner eve ne kadar sessiz girse de geldiğini fark eder ve kuşulanır. Fakat bir türlü kitaptan başını kaldıramaz. Bu sayede yazar/anlatıcı, Caner’in annesinin estetik zevkini okuyucuya sunar: “...Annesi, salondaki koltuklardan birine oturmuş, İnci Aral’ın, *İçimden Kuşlar Göçüyor*, adlı romanını okuyordu. Olayların akışına kendini öyle bir kaptırmıştı ki... Başını kaldırasa gelmiyordu. Bölümü tamamlanınca duramıyor. Kitabı istemeye istemeye sehpanın üzerine bırakıyor, Caner’in odasına gidiyor.” Güneş (2000, s.58-59)

Haydar Bey, evinde oturup ailesi hakkında düşünmeye başlar. Haydar Bey, ailesiyle yaşadığı bir tartışma sebebiyle İpek Sokağı’na taşınmıştır. Onları çok özler fakat inadi sebebiyle yanlarına geri dönmez. Ailesini düşündükçe içine bir hüznün çöker, sıkılır ve bunalır. Kitap okumak ister fakat gözleri ve zihni yorgundur. Evi düzeltmeyi düşünür fakat o gücü kendinde bulamaz. Biraz durup düşündükten sonra gözüne “gönül dostu” adını koyduğu udu takılır. Udunu alır ve tekrar yerine oturur. Gözlerini boşluğa dikip düşünmeye başlar ve aklına en sevdiği şarkı gelir: “*En çok sevdiği şarkı, “Akşam oldu hüznümlendim ben yine” diye başlayan şarkıydı.*” Güneş (2000, s.113) Bu sayede, Haydar Bey’in müzik zevki romanda işlenir.

Haydar Bey ut çalıp şarkı söylerken zil çalar. Gelen Gökçe, Yeşim, Caner ve Barış’tır. Haydar Bey onları içeri davet eder. Çocuklar ve Haydar Bey, oturup sohbet etmeye başlarlar. Daha sonra koltukta duran udu Gökçe görür. Haydar Bey’e udun onun olup olmadığını, çalıp çalamadığını sorar. Haydar Bey, udun onun olduğunu ve çalabildiğini belirtir. Çocuklar bunun üzerine Gökçe’nin kanun, Barış’ın saz, Caner’in ise gitar çaldığını Haydar Bey’e söylerler. Haydar Bey, bu duruma sevinir ve konu müzikten açıldığı için mutlu olur. “*Söz müzikten açılınca gönül telleri titremiştii Haydar Bey’in. Kendini o anda bir gül bahçesinde bulmuştu sanki.*” Güneş (2000, s.120) cümleleriyle kahramanımızın müzikle ilgisi ortaya konmuş olur.

Romanda, doğa tasviri de yapılır. Bu tasvirlerde yazar/anlatıcı okuyucularını estetik yönden konuya/olaya hazırlamak ister. Bir iki örnek verelim. *“Sabahın taze serinliği. Güneş, bir kavak boyu yükselmiş. Rengi, nar renginden portakal rengine dönüştü dönüşecek.”* Güneş (2000, s.131) *“Kadife gibi yumuşak bir günün sabahı. Güneş iki kavak boyu yükselmiş, ortalığı gümüş rengi bir ışık seline boğmuş. Uçuk maviye boyanmış gökyüzü.”* Güneş (2000, s.155)

Gökçe, Caner, Barış ve Yeşim enstrümanlarını alıp Haydar Bey’in evine gelirler. Biraz sohbet ettikten sonra sıra müzik şölenine gelir. Haydar Bey ve çocuklar enstrümanlarını alırlar ve akort ederler. Haydar Bey, bugün çalacakları parçaları çocukların seçmesini söyler. Bu soru sayesinde, çocukların müzik zevki romanda işlenir. Yeşim Gülpembe şarkısını seçer. Barış, Gökçe, Caner ve Haydar Bey’de ona katılır ve bu parçayı sevdiklerini söylerler: *“Yeşim: Gülpembe, diyor. Barış: Gülpembe’yle başlayalım. Gökçe bu şarkıyı çok güzel çalıp söyler, diyor... Öyle mi? Çok severim bu şarkıyı ben.”* Güneş (2000, s.199)

Bir yaz başlangıcı akşamında Gökçe, Yeşim, Nurcan, Caner, Barış ve Seçkin Onur Apartmanı’nın önündeki kaldırıma dizilirler. Gökçe kanun, Caner gitar, Barış ise saz çalar, şarkılar ve türküler söylerler. Haydar Bey bu sırada balkondadır ve çocukların seslerini duyar: *“Çocukların sesleri, enstrümanlarından çıkan sesler, kulağına bülbül sesleri gibi geliyordu. Hele Gülpembe şarkısı... Duygu tellerine öyle bir dokunmuştu ki...”* Güneş (2000, s.208-209) Çocuklar parçayı bitirdiklerinde Haydar Bey yaptıkları müziği çok beğendiği için balkondan aşağı sarkar ve çocukları alkışlar. *“Yaşayın çocuklar!.. Elinize sağlık, sesinize sağlık, emeğinize sağlık”* Güneş (2000, s.209) der. Bu sayede Haydar Bey’in estetik anlayışına romanda bir kez daha değinilmiş olur.

İçimde Çiçekler Açınca romanında, Sevda ve Atila bahçede sohbet ederlerken ders zili çalar ve sınıfa çıkarlar. Sevda, öğleden sonra hangi derslerin olduğunu unuttur. Çantasından kimya kitabını çıkarır. Sıranın ortasında oturduğu için Selen ve Miray kitabı görür. Selen hemen Sevda’nın başını tutar ve ateşin mi var diye sorar. Miray, evet ateşi var ama başka ateş bu der. Daha sonra, dersin müzik olduğunu, müzik öğretmeni Hüdayi Bey’in de kendi çalıp kendi dinlediğini söyler. Hüdayi Bey, Batı müziğini seven, öğrencilere de bu zevki aşlamak isteyen bir öğretmendir.

Yazar/anlatıcı, müzik öğretmeni Hüdai Bey'in estetik zevkini okuyucuya "*Hüdai Bey, öğrencilere Batı müziğini sevdirmek için her zaman sınıfa teyple girer, bir derste Bach, bir derste Mozart, bir derste Chopin, bir derste Wagner dinletirdi.*" İzgü (2000, s.72) cümleleriyle aktarır. Bu estetik zevki daha da güçlendirmek için, öğrencilerin çene çalmaya başladığını fakat Hüdai Bey'in yemek-içmekten çok batı müziğini sevdiği için teybi kapatmadığını belirtir: "... *Sınıfı kahvehaneye çevirdiniz ha der, teypi kapatmakla tehdit eder, ama batı müziğini yemek içmekten çok sevdiği için hiçbir gün teypi kapatmaz, kendi dinlerdi.*" İzgü (2000, s.72)

Bu sırada Yazar/anlatıcı, Sevda'nın da batı müziğini sevdiğine değinerek, estetik zevkini okuyucuya sunar: "*Sevda da seviyordu batı müziğini. Selen ve Miray'dan fırsat bulursa dinlerdi.*" İzgü (2000, s.72)

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanı, doğanın tasvir edilmesiyle başlar. Bu tasvirle yazar/anlatıcı, okuyucuyu romanın konusuna hazırlamak ister: "*Güneş, denizin bağına bir hançer gibi saplanan sivri uçlu yarımada'nın üstünden bir anda doğdu. Kızıla çalan ışıklarını, çarşafa benzeyen denizin üzerine öyle bir serpti ki, saatlerdir kendi kendine çalkalanmakta olan bu kocaman su kütlesi, birdenbire renklendi. Minicik kıvıltıların yükselen bölümlerinde ikide bir koyulaşan kızılılıkla, alçalan bölümlerindeki gümüş beyazlığının oluşturduğu o iki renkli cümbüş; en duyarsız bakışları bile etkileyebildiğinin farkındaymış gibi, küçücük salınımlarla sergilemeye başladı kendini; güzelliğinden emin...*" Atilla (2000, s.7)

Nilüfer, Engin'le yel değirmeninin camının önünde oturup sohbet ederler. Bu sohbet esnasında yazar/anlatıcı, buldukları ortamı okuyucunun zihninde daha da çok canlandırmak amacıyla tasvir yapar. Bu tasvirle, estetik unsurlar verilir: "*Tam bu sırada güneşin eğimi biraz daha çoğaldı. Işıklar, değirmenin içine dolmaya ve uçuşan tozları daha belirgin hale getirmeye koyuldular. Tepelerin ardında biraz sonra gözden kaybolacak olan kızıl top, son bir çabayla kamaştırıyordu gözleri. O anda öyle bir yerde duruyordu ki, değirmenin penceresinden içeri doldukça, düzeneğin tüm parçalarını parlatıyor ve o parçaların üzerindeki izleri gözler önüne sermek için özel bir çaba harcıyordu sanki. Değirmenin içinde de öyle bir karışım oluşmuştu ki, Engin'le Nilüfer'in yüzlerini bir kat daha güzelleştirmiş, birbirlerine daha çekici*

gelsinler diye, kolay kolay kimsenin yapamayacağı yeni bir dünya yaratmıştı.” Atilla (2000, s.58)

Parfüm Reyonu romanında Tuğba, Candan’la otururken müzik açmaya karar verir. Yerinden fırlar ve Candan da onu izler. İki arkadaş CD’leri incelemeye başlar. Bu sırada, Tuğba, ‘Ah iştel!’ diye bağırır. İtiraz istemediğini, ilk önce bunu çalacaklarını söyler. Candan, Tuğba’nın hangi CD’yi elinde tuttuğunu merak eder ve bakar. Tuğba’nın elinde tuttuğu CD, ‘Titanik’ filminin müziğidir. Tuğba, CD’yi müzik setine takar ve dinlemeye başlarlar. Şarkı bittiğinde, Tuğba, müziği mükemmel olarak değerlendirir. Bu sayede Tuğba’nın müzik zevkine işaret edilir: “*Müthiş bir şarkı dedi.*” Peksoy (2000, s. 70)

Daha sonra, Candan seçtiği bir CD’yi takar. Müzik setine taktığı anda, son günlerde popüler olan bir şarkı çalmaya başlar. Tuğba, hayretle Candan’a bakar ve onun bu tarz şarkılar mı dinlediğini sorar. Bu soru üzerine Candan, biraz bozulur. Daha sonra popüler şarkılardan hoşlandığını anlatır: “*... köklü bir müzik bilgim yok, ama müziği seviyorum. Hangisi o anda ünlüyse onu dinlemekten hoşlanıyorum. Herkesin sevdiğini seviyorum. Çünkü ben de herkes gibi biriyim.*” (72) Bu savunma üzerine Tuğba, kendisini hafife almamasını ve beğenilerinde seçici olması gerektiğini söyler. Bunun üzerine Candan, müzik zevkinden bahsetmeye devam eder ve İngilizce popu sevmediğini anlatır: “*Ne yani! Televizyonda bazen yabancı klipleri izliyorum. Çoğu bana hitap etmiyor. Hatta beğenmiyorum bile. Buna rağmen sırf İngilizce diye yabancı müzik seviyorum diyemem ki... ben sözlerini anladığım popu tercih ediyorum.*” Peksoy (2000, s. 72)

13. *Engel* romanında Zeynep, odasında günlüğünü yazmaya başlar. Gün içinde yaşadıklarını anlattıktan sonra Witman’ın hayvanlarla ilgili olan bir şiirini defterine yazmayı düşünür. Şiirde geçenleri, temiz ve art niyetsiz bulur. Şiiri defterine yazdıktan sonra, annesinin, Salah Birsal’in *Hacivat Günlüğü* adlı kitabından okuduğunu söyler ve çok beğendiğini de ekler: “*Bu şiiri annem, Salah Birsal’in Hacivat Günlüğü isimli kitabında okumuş, gerçekten çok güzel.*” Ünal (2000, s.41)

Zeynep ve Özgür, manejdeki altı biniciyi izlerken sohbet ederler. Zeynep, aklından, Özgür’ün de en çok Teoman’ı dinlemeyi sevdiğini geçirir. Bu cümleyle, Zeynep ve

Özgür'ün müzik zevki verilir: *“Özgür de en çok Teoman'ı dinlemeyi seviyormuş.”*
Ünal (2000, s.51)

Ova romanında, Memet, okul harçlığı için buğday topladıklarını söyleyen gençlerin bazen köylerine geldiklerini söyler. Bu gençler, Memet'e göre bir çeşit dilencilik yapmaktadır. Fakat, harman zamanı Şöreyel Ovası'na gelip köyleri dolaşarak Kağızmanlı Hıfzı'nın ünlü türküsünü söylemelerinin hoşuna gittiğini belirtir. Daha sonra, Şöreyel Ovası'nın insanların masalları, halk hikâyelerini ve türkülerini sevdiğini anlatır. Gençlerin çoğu, bu türküyü ezbere bilmektedir: *“Genç yaşında ölen amcasının kızı için söylemiş bu türküyü Kağızmanlı Hıfzı: Sefil Baykuş ne gezersin bu yerde/ Yok mudur vatanın illerin hani/ Küsmüş müsiin selamımı almadın/ Şeyda bülbül şirin dillerin hani...”* Öztürk (2000, s.45)

Memet, ağabeyisiyle buğday satmak ve gerekli alışverişleri yapmak için şehre gelir ve tek başına dolaşmaya başlar. Ağabeyisinin kendisine verdiği harçlıkla kitap almaya karar verir ve küçük bir kitabevine gider. Burada çalışan görevliye, kitap alacağını söyler ve seçmesi için çıkartılan kitaplardan beş tanesini kenara koyar. Bu kitaplar Şah İsmail, Köroğlu, Kerem ile Aslı, Âşık Garip ile Şahsenem, Ercişli Emral ile Selvihan'dır. Bu kitapları seçmesinin sebebi, içinde türkü ve deyiş olmasıdır: *“Türkülü, deyişli oldukları için bu hikâyeleri çok seviyordum.”* Öztürk (2000, s.54) Daha sonra görevli, iki kitap daha getirir ve bunların diğerlerinden farklı olduğunu söyler. Memet, kitaplara bakar bakmaz ilgisini çeker ve o kitapları da almaya karar verir: *“Üstünde ‘Varlık Yayınları’ yazılı olan bu kitaplardan iki tanesinin adı ilgimi çekti. Sarnıç (Sait Faik) ve Şahmerdan (Sait Faik). Bu iki kitabı da, daha önce seçmiş olduğum kitapların üstüne koydum.”* Öztürk (2000, s.54)

Memet, şehir merkezindeki sinemaya gider ve o gün oynayan filme bir bilet alır. Sinema bir güzel sanat olması bakımından burada söz konusu etmek istiyoruz. Filmin, yabancı bir ülkede, hükümete karşı ayaklanan topraksız köylülerin askerlerle savaşmasının anlatıldığını görür. Filmin bazı sahnelerinden çok etkilenir ve ağlamaklı olur Öztürk (2000, s.57). Ertesi gün, tekrar sinemanın önüne gider ve merak ettiği ‘Arşın Mal Alan’ filmine girer. Bu filmi neşeli ve eğlenceli bulur: *“Çok neşeli ve eğlenceli bir film. Herkes gülerken, kahkahalar atarak seyrediyor filmi. Ben de bol bol gülüyorum ve bir iç rahatlığı duyuyorum.”* Öztürk (2000, s.60)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, romanın başlangıcında çizgi romanlara ilgi duyduğunu belirtir. Bu çizgi romanları okuma hızını, taksometresi oynandığı için bozulan ve doksan kilometreyi aştığı belli olmayan şehirlerarası otobüsün hızına benzettir. Bu çizgi romanlardan en çok Red-Kit'in maceralarını sevdiğini de ekler: “*Bir süre sonra Red-Kit'in maceralarını okurken fıldır fıldır olan gözlerim, sıra ötekilere geldiğinde kepenklerini indiriyor. Buna bozulan roman kahramanları beni kara listeye alıyor. Böylece meydan sevgili Red-Kit'e kalıyor. Red-Kit'e tam anlamıyla hayranım, ona bayılıyorum.*” İğci (2000, s.2)

Nuri, Şen Sineması'na ‘bitli sinema’ dendiğini, fakat bu adlandırmanın sebebini bilmediğini söyler. Bu sebeple annesi, bu sinemaya gitmesini istemez. Çünkü eve bit getireceğini düşünmektedir. Nuri, tüm bu uyarılara rağmen, sinemaya gitmeyi çok sevdiğini şu sözlerle anlatır: “*Eve bit getirirsen, baş edemeyiz diye uyarıyor. Ama, para ve de fırsat buldukça sinemaya gitmek, en büyük zevklerimden biri.*” İğci (2000, s.14)

Nuri bir gün sarılık olur. Serdar, Hababam Sınıfı kitabını alıp arkadaşını ziyarete gelir. Nuri, İnek Şaban'ın, Güdük Necmi'nin, Kel Mahmut'un ve diğerlerinin maceralarını adeta vücudu yataktan havalanarak okur. Defalarca okumaktan, kitabın sayfalarını isyan ettirdiğini ve sonunda romanı beğendiğini söyler: “*Hababam Sınıfı gerçekten hoş bir kitap.*” İğci (2000, s.75)

Nuri, okulunun iki katlı tarihi ve ahşap bir yapı olduğunu belirttikten sonra, görenlerin gözlerinin bu muhteşem yapı karşısında bayram ettiğini vurgular: “*Oldukça yüksek tavanları, birbirinden nefis, el emeği göz nuru süslemelerle bakanların gözlerine bayram ettiriyor.*” İğci (2000, s.84)

Gizemli Koltuk romanında Gökdüş, okuldan eve gelir ve merdivenleri çıkmaya başlar. Bu sırada çantasının çok ağır olduğunu hisseder. Çantasının her zamankinden daha ağır olmasının sebebi, çok sevdiği Cahit Uçuk'un yeni çıkan üç kitabını almış olmasına bağlıdır. Daha sonra, hafta sonu bu kitapların birini bitirmeyi düşünür: “*Cahit Uçuk'un yeni çıkan üç kitabının afişlerini kapı önündeki levhada, kitaplarını da vitrinde görmüştü. Yürüyüp geçebilir miydi hiç. Tam kendi yaşındaki çocuklara yazılan bu*

kitapların üçünü de aldı. Cumartesi, pazar bu kitapların birini bitirecekti. Ne sinema, ne gezi, ne de internetle uğraşmaya niyeti vardı, okuyacaktı.” Uçuk (2000a, s.8)

Aleksi dede ve Gökdüş, atölyede, Gökdüş’ün gideceği Rusya seyahati hakkında sohbet ederler. Sohbet esnasında Aleksi, Gökdüş’ün roman ve müzik zevkine dair bilgiler de verir: *“Rus yazarlarının, Tolstoyların, Turgenyevlerin, daha bütün yazarların kitaplarını okudun ve hayran kaldığını söyledin. Rus müziğini Tchaikovsky, Rachmaninov gibi büyük ve dünya çapındaki bestecilerin müziğini çocukluğundan beri dinleyerek tanıdın.” Uçuk (2000a, s.19)*

Yazar/anlatıcı, dört kuşağın bir arada, çay içip sohbet ettiklerini ve bu dört kuşak ne zaman toplansa Aleksi dedenin onlara Rusya’yı anlattığını belirtir. Gökdüş’ün, ana tarafından Rus, baba tarafından ise Türk ve Müslüman olduğunu söyler. Gökdüş’ün Aleksi dedesinin, 1.90 boylarında, hâlâ dinç ve yakışıklı olduğunu, ipek yumuşaklığındaki beyaz saçlarına bayıldığını ve yaratıcı kabiliyetleri ile üstün bir sanatçı olduğunu, müziği çok sevdiğini belirtir. Daha sonra ise Aleksi’nin müzik ve dans zevkine dair bilgiler verir: *“Aleksi Dedesinin balalayka çalışına, hele hele hâlâ genç biriymiş gibi Kazak oyunları oynayışına, balalayka çalarken hüzünlü sesiyle Rus halk türkülerini söyleyişine de bayılıyordu.” Uçuk (2000a, s.33)*

Gökdüş, okulun düzenlediği geziyle Rusya’ya gider ve bir akşam, bale gösterisi izlemek için otelden çıkarlar. Gökdüş, içinden Rusya’nın soylu bale topluluğunda bir gerileme olup olmadığını merak eder. Koltuğuna oturduğunda içini derin bir heyecan kaplar. Yazar/anlatıcı, Gökdüş’ün o gece bale gösterisini beğenerek izlediğini şu cümlelerle verir: *“Dünyada duyulabilecek en sıcacık ürpertilerle doğan bir heyecana kendini kaptırıp gördüğü güzelliklerin ihtişamına dalıverdi. Müziğin duygusal zarafetine kendini veren balet ve balerinleri seyrederken bu görüntüleri, bu sesleri yaşamı boyunca hiç unutmayacağını anlıyordu... Geceyi, yatağında, müziği, hareketleri, renkleriyle balenin ihtişamını düşünerek geçirmişti.” Uçuk (2000a, s.41-42, 45)*

Yaşamı Tartan Terazi romanında kahraman anlatıcı, yaşadığı kasabanın insanların dayanışma ve düzen içerisinde yaşadıklarından bahsettikten sonra; şiir, müzik, resim, tiyatro ve okuma etkinlikleriyle de meşgul olduklarına değinir. Kasabada yaşayan

insanlar, en verimli saatlerinde bu sanat dallarına eğilerek vakit geçirmeye başlarlar. Bu gösterileri izlemeye gelen insanların arasında yaşlı-genç birçok insan vardır. Sık sık düzenlenen bu gösteriler, kahraman anlatıcının dikkatini çeker ve dedesine konu ile ilgili bir soru yöneltir. Bu soru, onlarca insanın hem para hem de zaman kaybederek neden buraya geldiğine dairdir. Kahraman anlatıcının dedesinin verdiği cevapla, estetiğe ve sanata olan bakış açısı da romanda verilmiş olur: “Dedem ince yüzünün her yanıyla gülümseyerek, gözlerimin içine dek bakmış ve biraz da şaşırarak şöyle demişti: *“Bunlar olmazsa insan olunmaz a yavrum, Sarı Kız’dan ne farkımız olur o zaman.”* Başaran (2000, s.2)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil ve Ercüment, Cemillerin bahçesinde yapılan kazı sonucunda bulunan antik sanat eserleri hakkında sohbet ederler. Cemil, para avcılarının, yaptıkları kazılarda buldukları antik sanat eserlerini, yabancı ülkelere para karşılığı sattıklarını, bu insanlardan bu sebeple çok korktuklarını söyler. Ercüment ise memlekette özel müzelerin de olduğunu, müzedeki her parçanın üzerine titrediklerini Cemil’e anlatır. Cemil, Ercüment’e, babasının fırınının yıkıldığını, bu sebeple kazıda buldukları bohçayı bu müzeye satabileceklerini, elde ettikleri gelirle yeni bir fırın yapabileceklerini söyler. Ercüment, Cemil’e güler ve onun, sanki onlarca sanat eseri olan bir insan değil de fakir bir çocuk olduğunu belirtir. Bu gibi şeyleri düşünmemesi gerektiğini hissettirir. Cemil ise yaşadıkları yokluk sebebiyle annesini tedavi ettiremediklerini, bu sebeple öldüğünü, gönül zenginliğiyle ne yeni bir fırın yapılabileceğini ne de hastaların tedavi edilebileceğini Ercüment’e anlatır. Bu duydukları üzerine Ercüment, Tevfik Fikret’in çok sevdiği bir dizesini mırıldanır: *“Ercüment yavaşça Tevfik Fikret’in çok sevdiği bir dizesini mırıldandı. Acı şeyler Haluk, fakat gerçek.”* (67)

Romanın ‘Sadberk Hanım Müzesi’ adlı bölümü, Cemil ve Ercüment İşleyen’in Sadberk Hanım Müzesi’ne gitmesiyle başlar. Cemil ve Ercüment, müzenin müdürü Çetin Bey ile görüşürler, çay içerler. Çetin Bey, gülümseyerek Cemil’e bakar ve ‘Demek müzemizi çok beğendiniz.’ der. Cemil, müzeye karşı olan beğenisini şu cümlelerle aktarır: *“Evet efendim. Ercüment Ağabeyim, müzeyi ve sizi anlatırken hiç abartmamış. Tekrar söyleyeceğim, biz atalar yadigârı çinilerimizin bir kırık parçasına bile hayranız... Sanat eserleri bence kıymetli mücevherlere benzerler. Mücevherlerin motifleri olmasa güzellikleri ortaya çıkmayacağı gibi, böylesi sanat eserleri de doğru*

mekânları bulamazlarsa kendilerini hiç gösteremezler. Ama müzenizi o kadar beğenip, sevmeseydim de tabağımız çantamızda dönecektik.” (72)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Safiş, Toro ve Dilek, şehri gezmek için evden çıkarlar. Hiç beklemeden tramvay gelir ve hepsi binerler. Dilek, zihninden Toro'nun Viyana'yı avucunun içi gibi bildiğini geçirir ve tramvayda etrafa baktıkça adeta her şeye hayran kalır; tarihi binalar ve doğa dikkatini çeker. Dilek, tarihi binalara hayran kalırken, yeni yapılan binaları ise cam ve çelik yığıını olarak değerlendirir. Safiş'in de onun bu fikrine katıldığını anımsar: *“Gördüğüm her şeye hayran kalıyordum. Nereye baksam ağaç. Kar yüklü, ak çiçekler açmış sanki... Ağır başlı tarihî binalar. Tren istasyonu, üniversite gibi yeni yapılmış olanlarsa pek sevimsiz. Cam ve çelik yığıını. Hele mavi camlı gökdelenler. Safiş, 'Dünyada çalışmazdım böyle bir ucubede!' derdi. Cam tabutta uyuyan Pamuk Prenses geliyormuş gözünün önüne.”* Tankut (2000, s. 17)

Dilek, Toro ve Safiş'in işi olduğu için kenti tek başına dolaşmak, bu sırada da sergileri gezmek ister. Toro ve Safiş, onun bu kararının uygun olmadığını söylerler ve şehirdeki serserilerin onu rahatsız edebileceğini düşünürler. Daha sonra Cafer'in ona eşlik etmesinin uygun olacağını söylerler. Dilek, Cafer'le tanışır ve sohbet etmeye başlarlar. Sanıyoruz ki sohbet esnasında müzik zevklerinden bahsederler. Bu sebeple Dilek bir anda, Cafer'in bütün dünyasının caz olduğunu aklından geçirir ve onun müzik zevki şu cümlelerle romanda verilir: *“Cafer'in bütün dünyası cazdı. 'Cazın hastasıyım' diyordu ikide birde. Adını bile duymadığım cazcıları sayıp durdu. Geceleri caz dinleme merakı yüzünden yurttan ayrılacağını söyledi.”* Tankut (2000, s. 36, 41)

Cafer ve Dilek, sohbetlerinin bitmesine yakın müzeye varır. Dilek, bu müzeyi gezmek için dünyanın dört bir yanından insanların geldiğini ve tarihi binanın görkeminden etkilendiğini şu cümlelerle belirtir: *“Sırf bu sergiyi görmek için dünyanın öbür ucundan, ta Amerika'dan, Japonya'dan gelenler vardı... Kalabalıktan ve tarihî binanın görkeminden öylesine etkilenmiştim ki, kırmızı halı döşeli mermer merdivenleri bir solukta çıktım.”* Tankut (2000, s. 37) Müzede Jan Bruegel'in ve Pieter'in resimlerini çok beğendiğini aklından geçirir Tankut (2000, s. 37).

Yazar/anlatıcı, Yasemin ve Dilek'in buluşup Halklar Müzesi'ne gideceklerini belirtir. Yasemin, Dilek'i durakta bir süre bekletir sonra ise bir bankamat bulmak istediğini söyler. Dilek, Yasemin'in kendisini bekletmesine rağmen özür dilememesinden rahatsız olur. Birlikte caddenin diğer tarafına geçerler. Soğuk olan hava, müzeye yaklaştıkça açmaya başlar. Mermer merdivenli yüksek bina bir anda ışığa boğulur. Dilek, bir süre durur ve manzaranın güzelliğini izler. Buna karşın Yasemin, bu manzaraya duyarsız kalır. Dilek, içinden, bu müzenin hakkını vererek gezmek için günlerini ayırması gerektiğini düşünür. Dilek ve Yasemin, uzun bir süre müzeyi dolaşırlar. Dilek, Yasemin'in dikkatini müzeye çekmek istese de bir türlü başaramaz, Dilek ne anlatırsa anlatsın Yasemin burun kıvrırır. Dilek ise Yasemin'in aksine birçok halkın yaşam stillerini ve geleneklerini inceler; Eskimolar oldukça dikkatini çeker: *"Eskimolara bayıldım. Tahta kızaklar, balık ağları, zıpkanlar, küçük bir kulübe. Kendimi bir an kutuplarda sandım."* Tankut (2000, s. 65)

Dilek, ocağa makarna suyu koyar ve suyun ısınmasını bekler. Bu sırada kapı çalar, gelen Yasemin'dir. Yasemin, Dilek'e jimnastikten döndüğünü söyler, üzerini çıkarır ve ev telefonunun başına gider, arama yapar. Yasemin, telefon konuşması bitince Dilek'in yanına gider ve onu dışarıya davet eder. Dilek, makarna tenceresini işaret ederek, sanıyoruz ki, evde kalmak istediğini ima eder. Daha sonra birlikte Safiş'in odasına geçerler. Sohbet ederlerken Dilek, çalan müziği değiştirir ve Yasemin'in beğendiğini bildiği bir parçayı açar. Bu sayede, romanda, Yasemin'in müzik zevkine işaret edilir: *"Müziği değiştirdim, Whitney Houston-Mariah Carey koydum, sevdiğini bildiğim için. Fark etti. Belli belirsiz gülümsedi."* Tankut (2000, s. 71)

Safiş, Dilek'i de alır ve birlikte Hannah'ın yanına giderler. Dilek, bol ışığa karşın salonun iç karartıcı bir havası olduğunu aklından geçirir. Daha sonra, kendisini davetsiz misafir olarak görür ve üzerine bir çekingenlik yaşar. Videodan hep birlikte Hannah'ın çocukluğunu izlemeye başlarlar. Sohbet esnasında Ursula, 'New Age' müzikten hoşlandığını söyler. Dilek, Ursula'ya başka ne tür müzikleri sevdiğini sorar. Bu sayede romanda Ursula'nın müzik zevkine değinilir: *"Sertap Erener hayranıyım deyince çok şaşırđım. İki yıldır yaz tatilinde Türkiye'ye gittiğini söyledi."* Tankut (2000, s. 88)

Dilek ve Safiş, Prag'ı gezmek için otelden çıkarlar ve Paris Caddesi'ne giderler. Daha sonra yolları Eski Kent'e düşer. Kaldırım taşı döşeli sokaklar, sıra sıra eski binalar Dilek'in oldukça dikkatini çeker. Aklından, Safiş'in bilgilerine sahip olsa kenti çok daha fazla beğeneceğini geçirir. Safiş, estetik yönden mimari eserleri incelemeye ve anlatmaya başlar. Dilek, bu konuda bilgisi olmadığı için kendini ayıplar: "*Gotik mimarların taşı dantel gibi işlediklerinden söz ediyor, ben aval aval suratına bakıyordum. Sanat konusundaki cehaletim ilk kez bu gezide kafama dank etmişti ve kendimi çok ayıplıyordum.*" Tankut (2000, s. 135) Dilek, Saint Vital Katedrali'nin bulunduğu büyük meydanı düşteymiş gibi bir duyguyla dolaşır.

Dost Kuzenler romanında Kutay, kuzeni Simla'nın gün geçtikçe ailesinden uzaklaştığını belirtir. Saatlerce odasında yalnız başına oturduğunu, dışarı çıkmadığını ve çevresinden kendisini soyutladığını anlatır. Ailenin geri kalanı hep beraber eğlenip, sohbet edip, oyunlar oynarken Simla, yalnız kalmayı tercih eder. Kutay, Simla'nın bu davranışları dışında, rock müziği hastalık derecesinde sevdiğini de belirtir: "*...hastalığı olan rock müziklerini dinlemeye başladı. En iyi rock gruplarının şarkılarını Amerika'daki arkadaşına getirtmişti. Odasında teyp sonuna kadar açıktı.*" Tosyalı (2000, s.228)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, Zafer öğretmeniyle sohbet etmeye başlar. Zafer, Memet'e döner ve okulu ima ederek ne yaptığını sorar. Memet, söylediğiniz gibi hiç unutmam öğretilim der, başka bir şey söylemez. Öğretmeni, Memet'in babasının hâlâ okumasına karşı olduğunu anlar. Zafer öğretmen, Memet'e döner ve ona bir zarf vereceğini, bu zarfı söylediği kişiye verip fotoğraf çektirmesi gerektiğini belirtir. Daha sonra kısa süreli bir sessizlik olur. Zafer öğretmen, Memet'e halkodasına gidiyor musun der. Memet ise gittiğini ve orada okunan kitapları çok sevdiğini belirtir: "*Evet gidiyorum. Oda Başkanı BOŞBEŞİK ve AKKUŞ adlı kitabı okuyor bize. Nasıl hoşuna gidiyor mu bari? Hem de nasıl.*" Cimi (2000, s.104)

5.3. Gelenek

İçimde Çiçekler Açınca romanında, Sevda, Miray, Selen, Atila, Okan ve Bahadır bira evinde oturup bira içerlerken masaya, gül satan bir kadın yaklaşır. Satıcı kadının yaklaşmasıyla dört arkadaş sözleşmiş gibi Atila ve Sevda'yı gösterir. Satıcı kadın, "Siz

çok seviyorsunuz birbirinizi ama muradınıza ereceksiniz.” der. Atila, Sevda’ya kırmızı bir gül alır. Gül satan kadın, “nazar değmesin” der ve uzaklaşır. Nazar, Türk kültüründe, geleneksel bir inancı temsil eder. “*A be ikiniz de güzelsiniz, nazar değmesin*” İzgü (2000, s.174) cümlesi bunu gösterir.

Karabasan romanında Ömer, evden tarlayı sürmek için çıkar. Dönüş yolunda, traktörle, uçurumdan aşağı yuvarlanır. Yattığı yerde aklına ölüm gelir ve kendini hiç iyi hissetmez. Yavaş yavaş gözleri kapanmaya başlar, uyumamak için kendini zorlar. Bu sırada, hayatını gözünün önünden geçirmeye başlar. Yaşamında iz bırakan en önemli olaylardan biri de evliliğidir. Köyde, üç gün üç gece düğün yaptığını, misafirlere yemekler verildiğini herkesin yiyip içtiğini anımsar: “*Düğün evinin yanına dizilen masalarda, düğüne gelenlere yemekler verdi. Herkes yedi, içti. Davul zurna eşliğinde oynayıp, halay çekti.*” Soytürk (2000, s.13-14, 34)

Köyde yaşayanlar, Ömer’in kaza yaptığını öğrenince hemen kaza yerine giderler. Ömer’i, yuvarlandığı çukurdan çıkarıp hastaneye yetiştirmeye çalışırlar. Tüm uğraşlarına rağmen onu kurtaramazlar. Hastaneden çıkarıp eve getirirler. Ölünün çıplak karnının üzerine bir tane bıçakla bir kaşık koyarlar. Yazar/anlatıcı, bu geleneği şu cümlelerle açıklar: “*Bu insanların inancına göre birisi öldüğü zaman, hemen gömülmeyip uzun süre bekletilirse sıcak ortamda şişerdi. Ölü soğuk yerde bekletilecek; ya da burada yapılan gibi, vücuduna bir demir parçası konulacaktı. Bu metaller ölünün şişmesini engellerdi...*” Soytürk (2000, s.24)

Ölünün üzerine kaşık ve bıçak koyduktan sonra odadan ayrılıp, diğerlerinin yanına giderler. Başka bir odada Zeynep ve köyün diğer kadınları, ölü için ağıt yakarlar Soytürk (2000, s. 24).

Yazar/anlatıcı, cenaze evinde yaşananları anlattıktan sonra bu köyde adet olan bir geleneğe bahseder. Bu gelenek şu cümlelerle anlatılır: “*Bu köyde adettendir. Cenaze olduğu zaman, kim ne yaparsa yapsın; cenaze defnedilene kadar bırakırdı. Ölünün gömülmesinden sonra cenaze sahiplerine taziyeye gidilir bir gün sonra herkes işine gücüne bakardı.*” Soytürk (2000, s.25)

Borçla alınan traktörün parasını, Zeynep, Ömer'in ölümünün ardından ödeyememeye başlar. Bu borcu kapatmak için köylülerden borç para ister fakat bulamaz. Kısa bir süre içinde evlerine icra gelir. Bu da yetmez, tarlalar, evde bulunan hayvanlar da satılır. Bu kadar mal mülk satılırken Zeynep çok üzülür fakat elinden bir şey gelmez. Ömer'in yaşlı babası, Ömer'in ölümüne, her şeyin icra yoluyla satılmasına ve arkasından yapılan dedikodulara daha fazla dayanamaz. Bir gün kahvede otururken, kalp krizi geçirip ölür. Köyde yaşayan herkes, bu aile hakkında konuşmaya başlar. Yaşanan tüm olumsuzlukları, göze ve nazara bağlarlar: *"Bu evde göz var, nazar var... Göze geldiler, göze!... Gözü olanların gözü çıksın. Rahmetli Ömer Efendi bir traktör aldı. Bir hafta geçmedi ki kaza yaptı öldü. Ardından evde ne varsa satıldı. Zeynep bir çula muhtaç hale geldi."* Soytürk (2000, s.29)

Yazar/anlatıcı, Yusuf ve annesi Zeynep'in o gece biraz daha geç yattığını belirtir. Yusuf, yatağa girdikten sonra bir süre uyuyamaz. Fakat bir süre sonra, uykunun etkisine dayanamaz ve gözleri kapanır, uykuya dalar. Uykuya dalar dalmaz bir rüya görür. Annesi, Yusuf'un uyurken konuşmasından kâbus gördüğünü anlar ve yanına gidip onu uyandırır. Yusuf gözlerini açınca, rüya mı gördün oğlum diye sorar. Yusuf, karışık bir rüya gördüğünü belirtince annesi 'gündüz niyetine de uyu oğlum' der. Yusuf, bu sözün söylenmesinin sebebini sorunca Zeynep, gelenekleşen bu sözü şöyle açıklar: *"Neden gündüz niyetine deniyor anne? Nerden bileyim. Atalarımız, analarımız, babalarımız bize öyle öğretti. Rüyanda korkarsan, 'gündüz niyetine' denecekmiş. Biz öyle biliriz. Haydi sen de 'gündüz niyetine' de, dedi. Yusuf 'gündüz niyetine' dedikten sonra annesine de iyi geceler deyip uyumaya çalıştı."* Soytürk (2000, s.47)

Şeker'le Biber'in Gelişi romanında, Cem ile Işıl'ın evine, 23 Nisan kutlamaları için Türkiye'ye gelen çocuklar konuk olur. Cem'in konuğu, 11 yaşındaki Hindistan'dan gelen Raj isimli çocuktur. Ortak bir dilleri olmamasına rağmen işaret diliyle birbirleriyle anlaşır. Raj, misafir geldiği bu aileye, kendi ülkelerinde şans getirdiğine inanılan bir hediye getirmiştir: *"Bir ipe dizili sıra sıra kuşlar! En altta anne kuş ve kocaman bir çan vardı, geçerken dokununca tatlı bir sesle çınlıyordu. Geleneksel bir süsmüş bu, bereket ve uğur getirirmiş."* (10) Raj kendi ülkesine dönerken, Cem de ona ülkemizde geleneksel olan ve insanları nazardan koruduğuna inanılan nazar boncuğu hediye eder: *"Cem de ayrılırken ona evine asmaı için*

kocaman bir nazar boncuğu hediye etmişti. Anneanne de Raj'a nazar boncuğunun ne olduğunu anlatmıştı.” Kuglin (2000a, s.10)

Ayşegül ve Sinan, temmuz ayında nişanlanmaya karar verirler. Nişanı, aile arasında yapmaya karar verirler. Bir süre sonra, nişan günü gelir. Sinan ve ailesi, ellerinde çiçek ve çikolatalarla gelirler. Anneannenin eski bir arkadaşı kısa bir konuşma yapar ve kırmızı kurdeleyle bağlı yüzükleri Ayşegül ve Sinan'ın parmaklarına geçirir: *“Kurdele kesildikten sonra Ayşegül'le Sinan'ı öperek tebrik ettiler.” (73)*

Ova romanında, Memet, geçmişte kalan günleri anımsar. Bu günleri anımsadığında hem üzüldüğünü hem de sevindiğini belirtir. Çünkü; ova suya kavuştuğu için, yağmur yağmadı diye kaygılanmadıklarını düşünür. O günlerde yağmur yağmadığında, yağmur duası yapıldığı şu sözlerle verilir: *“Ova, suya kavuştuğu için, yağmur yağmadı diye kaygılanmak ve yağmur duasına çıkmak yok.” Öztürk (2000, s.29)*

Kınalı Güvercin romanında Özgür, dedesiyle birlikte yayla evine gidecektir. Bu sebeple annesi, oğlunu uğurlarken ağlamaya başlar. Özgür'e sınıksarı sarılır ve onun ayrılığın nasıl dayanacağını bilmediğini söyler. Daha sonra, oğlunun arkasından yola bir kova su döker: *“Sular gibi ol. Aka aka git, aka aka gel, dedi.” Kaplan (2000, s. 71)*

Türkü Çocuk romanında kahraman anlatıcı, babasının halk ozanlarından biri olduğunu söyler. Karadeniz insanına özgü “atma türkü”lerin ustası olduğunu belirtir. Karadeniz’de kadın, erkek, büyük, küçük herkesin bu türkülerden söylediğini anlatır. Kendisinin ailenin son çocuğu olduğunu ve doğduğunda babasının türkü attığını söyler: *“Babam, ilimizin halk ozanlarından biridir. Karadeniz insanına özgü atma türkülerin ustasıdır. Karadeniz’de, kadın-erkek, büyük-küçük herkes atma türkü atar. Atar da ustalar kadar tutturamaz. İşte Babam, o tutturan usta türküçülerdendir. Her şeye, herkese, anında türkü atar. Ben ailenin son çocuğuyum. Doğduğumda da türkü atmış. Oğlan olur diye umdum/ Çocukları altıladım/ Kız verdi Rab, memnun oldum/ Adını ‘Memnune’ koydum.” Saygınar (2000, s.8, 75).*

Kahraman anlatıcı, doğumundan sonra dedesinin imam çağırıp kulağına ezan okuttuğunu söyler. Bunun sebebinin ise kulağının ezanda, gözünün namazda olmasını istediklerinden kaynaklandığını açıklar. İmam kulağına ezan okuduktan sonra ise

babasının Karadeniz'e özgü bir gelenek olan türkü okuduğunu belirtir: "*İmam kulağıma ezan okumuş. Dedem çok kızmış ve gücenmiş ama Babam aldırmamış. Türküsünü söylemiş. Tanrım ömrünü versin/ Anan sütünü versin/ Deden, ninen eğlensin/ Baban türkünü versin.*" Saygınar (2000, s.8-9)

Güzeldi O Günler romanında Nuri'nin bisikleti olan Düldül, kendisinin bir Japon malı olduğunu belirtir. Japonya'da bütün ürünlerin ciddi sınavlardan geçerek fabrikadan çıkarıldığını anlatır. Daha sonra, onunla konuşmasının yasak olduğunu ekler. Konuşamamasını Anadolu'daki bir gelenekle bağdaştırır: "*Anadolu'nun bazı yerlerinde, yeni gelinler nasıl konuşmuyorsa, bizim durumumuz da aynı.*" İğci (2000, s.4)

Nuri, karşı evlerine Elazığlı bir ailenin taşındığını söyler. Buraya taşınan Kâzım Amca'nın iki hanımı ve dört oğlu, Nuri'nin dikkatini çeker. Onları aklından geçirir ve 'Daltonlar da geldi. Kim bilir aramızda ne maceralar olacak?' diye düşünür. Fakat, bunun için çok da beklemesine gerek kalmadığını ekler. Çünkü; dört kardeşin en büyüğü Yıldırım, ablasının gönlüne demir atabilmek için çeşitli taktikler denemeye başlar. Akşamları elektriklerin kesilmesinden yararlanarak, memleketinin yöresel oyunu olan çayda çırayı oynadığını söyler (78). Kendisinin ise, kuaförlerin vitrinlerine koyulan kadın başı ve peruğu, tül perdenin arkasına yerleştirerek ablasının başı gibi yaptığını bu sayede Yıldırım'ın, karanlıkta bu saçların ablasına ait olduğunu zannetmesini sağladığını anlatır. Saçma hareketler yaparak Yıldırım'ı ablasından uzaklaştırmaya çalışır. Tüm bu çabalarına rağmen Yıldırım Ağabeyinin, ablasının gönlünü çaldığını ve sözlendiklerini söyler. Daha sonra ise ablasının, 'çeyiz tamamlama alarmı'na geçtiğini anlatır: "...gece gündüz demeden diyor, örüyor, yapıyor. Gece yarılarında dek oturmaktan, gözleri yarasalarinki gibi kan çanağına dönüyor. Binlerce düğümden oluşan masa ve sehpa örtüleri, her biri sabır işi iğne oyaları birbirini izliyor." İğci (2000, s. 79)

Gizemli Koltuk romanında yazar/anlatıcı, mobilya yapımcısı Aleksi'nin 90 yaşında olmasına rağmen hâlâ bodrum katta bulunan atölyesinde çalışıp çok güzel eşyalar ürettiğini söyler. Daha sonra bu çalışmalarını torununun çocuğu olan Gökdüş'ün çeyizi için yaptığını da ekler: "*Hem de torununun çocuğu Gökdüş kızın çeyizini hazırlama çalışması sürdürüyormuş!*" Uçuk (2000a, s.16, 18)

Gökdüş, Rus şallarından almak için taksiye biner ve taksi şoförüne gideceği yere kendisini bırakmasını söyler. Şoför, dükkânın önüne geldiklerinde inip kibar bir şekilde Gökdüş'ün kapısını açar. Gökdüş, taksimetreye bakıp parayı hızlıca çıkarır, bahşış vermeyi ihmâl etmez: *“Gökdüş taksimetreye baktıktan sonra taksi ücretini çabukça çantasından çıkardı; bir de güzel Türk usulü bahşış ekleyerek verince şoför telaşlandı. Bir Rus kızı taksi ücretini hiç de yanlış ödemez... Yanlış vermedim ki, bizde adettir, iyi iş yapanlara bahşış verilir.”* Uçuk (2000a, s.42-43, 50)

Yaşamı Tartan Terazi romanında kahraman anlatıcı dedesine; şiir, müzik ve coşku dolu bir eğlencenin akşamında neden böyle hüznü dolu olduğunu sorar. Dedesi ise torununa, derin bir iç çekişle o kara günleri unutamadığını söyler. Bunun üzerine, ‘kara günler’ kelimesi kahraman anlatıcının zihninde derin bir iz bırakır. İçinden derin ve içinden çıkılmaz masallar uydurmaya başlar. İştahtan kesilir ve adeta hayata odaklanamamaya başlar. Buna rağmen vazgeçmez ve kasabadaki herkesten bu konuda bilgi almaya çalışır. Bu sırada, o hafta kasabada geleneksel kiraz şenlikleri başlar. İlk gün kahraman anlatıcı, uçurtmalarını alarak hep birlikte Şenlik Tepesi'ne doğru koştuklarını belirtir. Bir anda renk renk uçurtmaların, çıtalarının, püsküllü şeytan uçurtmalarının gökyüzünü doldurduğunu söyler. Keyifli ve eğlenceli bir gün yaşanır. Geleneksel bir etkinlik olan şenlikler romanda şu cümle ile verilir: *“O hafta kasabamızın geleneksel kiraz şenlikleri başlamıştı.”* Başaran (2000, s.3)

Şerbet Köylüleri, köyleri yandığı için eşyalarını alıp yeni bir yaşam alanı bulabilmek için yola çıkarlar. Günlerce, haftalarca yol alırlar fakat kendilerine uygun bir yer bulamazlar. Bu sebeple en yakın köy olan Viran Köye varırlar. Viran Köylüleri, Şerbet Köylülere, içinde buldukları durumdan dolayı üzümlü köyelerine kabul ederler. Fakat, Şerbet Köylüleri uzun bir süre boyunca Viran Köylülerle yaşamalarına rağmen hiçbir işe yardım etmezler. Viran Köylüleri, bu durumdan bir süre sonra rahatsız olurlar ve ne yapacakları konusunda bir bilgeye danışırlar. Bilge, Viran Köylülere, Şerbet Köylüleri kırmadan bu durumu açıklamaları gerektiğini söyler. Şerbet Köylülerin, köyelerine ilk geldiklerinde, tanrının bir misafiri olarak değerlendirdiklerini vurgular: *“Arkadaşlar tanrı konuğu olarak ağırladığımız bu insanlar geldikleri zaman yara bere içinde, perişan haldeydiler. O durumda çalışmalarını isteyemedik.”* Başaran (2000, s.50)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında yazar/anlatıcı, Cemil'in annesi öldükten sonra ondan sadece geriye bir resim bir de mezar kaldığını belirtir. Fakat; Ahmet ve Cemil'in tuttuğu her bardakta, çanakta, kaşıқта, yastıkta, yorganda ondan anıların gizli olduğunu söyler. Tüm bu nesnelere, adeta dile gelip Ahmet'e 'Ahmet'im benim bardağını özenle tut. Dökersen, masamızın işleme örtüsü kirlenir. Biliyorsun ben onu kızlığında ne hayaller kurarak işlemiştim.' der. Ahmet'in bunları bildiğini, o güzelim kızın, çeyizini bitirmek için gece gündüz fırsat kolladığını ve asker dönüşünde düğün yaptıklarını şu sözlerle belirtir: “Çeyizini bitirmek için gece gündüz fırsat kolladığını da biliyordu. Asker dönüşü düğünleri kurulmuştu asma çardağın altında. Eş dost yardımıyla kurulan bu düğünle hayatlarını birleştirmişlerdi.” (7)

Çatalçay'ın Çocukları romanında Suten, dedesini arar ve bir müjdesi olduğunu söyler. Dedesi, Suten'in vereceği müjdeyi tahmin etmeye çalışır. Bir süre birbirinden farklı tahminlerde bulunsa da doğru olan cevabı veremez. Bunun üzerine Suten, dedesine kıyamaz ve bir ip ucu vermeye karar verir. Dedesine, yarının tarihinin ne olduğunu sorar. Dedesi ise günleri takip etmediğini belirtir. Torununun diline düşmemek için gazeteden bakar ve ertesi günün 23 Nisan olduğunu söyler. Suten, dedesine, günlerdir hazırladıklarını, 23 Nisan'da Dünya Çocuk Şenliği yapılacağını anlatır. Bu şenliğin, sadece bizim ülkemizde düzenlendiğini de ekler: “Dünya Çocuk Şenliği var o gün dede. Yalnız bizim ülkemiz düzenliyor bu şenliği. Her ulustan çocuk konuklarımız gelecek. Kiminin annesi, babası, öğretmenleri de olacak.” Akçagüner (2000, s. 7)

Alişan ve Teo, birbirlerine hediye verirler ve kısa bir süre geçmiş yıllardan, savaş dönemlerinden bahsederler. Teo, savaş yıllarının geçmişte kaldığını, bu konuşmaları bırakıp hep birlikle dostluklarının tadını çıkarmalarının daha doğru olacağını söyler. Gelecek güzel günler için hep beraber kadehlerini kaldırır. Alişan ve Teo, o yılların türkülerini söylemeye başlarlar. Seçtikleri ilk türkü “İzmir'in kavakları”dır. Daha sonra, Suten'in babası, Niko ve Suten'in ellerinden tutar ve onları Harmandalı oynamaya kaldırır: “Babam Niko'yla elimizden tuttu, Harmandalı oynamaya kaldırdı bizi. Niko oynayamıyordu. Dedesi, Harmandalı böyle oynanır diye torununa öğretmek istedi. Babam, Ege Bölgesinin efeleri, zeybekleri ünlüdür Niko, açıklamasını yaptı.” Akçagüner (2000, s. 40, 54)

Teo ve Alişan çocukluk anılarını anlatırken içeriye komşuları Fadim girer. Teo, Fadim’i sesinden tanır ve çocukluk arkadaşı olduğunu anlar. Üç yaşlı, aralarında sohbet etmeye başlarlar. Daha sonra, çocukluklarında gittikleri panayırları anlatmaya başlarlar. Bugünün eğlence parklarının, o dönemin panayırları olduğunu söylerler: *“Şimdilerde sizlerin eğlence parkları, oyun merkezleri dediğiniz yerlere benzerdi bizim panayırlar. Alım satım da olurdu oralarda, eğlence çalgı çengi de, cambazlar, bin bir marifet gösteren hokkabazlar. Ne isterseniz vardı.”* Akçagüner (2000, s. 52)

Fadim nine, Teo ve Alişan harmandalı oynarlar. Daha sonra Fadim nine, yorulduğu ve terlediği için soluk soluğa sandalyeye oturur. Bir anısını anlatmak için söze başlar. ‘Alikigile büyük ablamın oku yufkasını götürecektim.’ der. Bu söz üzerine, Alişan, çocukların oku yufkasının ne olduğunu bilmediklerini, öncelikle onlara bunu açıklamak istediğini söyler. Oku yufkasının bir düğün davetiyesi sayıldığını, davetlilere götürüldüğünü şu cümlelerle açıklar: *“Şimdilerin düğün çağrısı gibi bir şeymiş. Bir tür davetiye denilebilirmiş. Yufkanın içine un helvası konup katlanmış yufkalar çağrılılara dağıtılmış. Düğün gününü böyle duyururlarmış.”* Akçagüner (2000, s. 54)

Teo ve Aliş, Çatalçay’ın kıyısında savaş üzerine konuşurlar. Daha sonra köye geldiklerinde büyük bir telaşla karşılanırlar. Tellal herkesi çağırmış ve gençlerin askere alınacağını söylemiştir. Aliş, annesinin ve Marika Teyzesinin ağlayarak Teo’ya ve kendisine baktığını görür. Kapıların önüne toplanan kadınlar ve erkekler hangi gençlerin askere gideceği konusunda konuşmaya başlarlar. Kısa bir süre sonra kasabaya giderler ve asker kıyafeti alıp köy meydanına gelirler. Köy meydanında adeta kıyamet kopar gibidir. Bir Türk geleneği olan asker uğurlaması yapılmaktadır: *“Maniler, ağıtlar, ağlaşan analar, güçlü görünmeye çalışan babalar. Kaçamak bakışlarını yavrularından ayıramayan genç kızlar. Ortalarda şaşkın dolaşan çocuklar. Yiğitlik türküleri, davullar, zurnalar...”* Akçagüner (2000, s. 73)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Yasemin ve Dilek, müzeden çıkarlar ve yürümeye başlarlar, ağaçlarla çevrili küçük bir meydana varırlar. Dilek, her yerin karla örtülü olduğunu, çatılardan sarkıtların sarktığını görür, hemen makinesini çıkarıp birkaç fotoğraf çeker. Yasemin, Dilek’e döner ve bir şeyler içmek ister misin der. Dilek, Yasemin’in teklifini kabul eder ve öğrencilerin sıklıkla gittiği bir mekâna

girerler. Dilek, çayını içer, diğer yandan ise broşürleri incelemeye koyulur. Yasemin kalkalım mı der ve hesabı isterler. Dilek, hesap gelince kendi payına düşeni ödemek istese de Yasemin, bütün hesabı kendisi öder. Dilek, bu davranışını bir Türk geleneğine bağlar: *“Hesap gelince, kendi payıma düşeni ödemek istedim. Ama, Türklüğünü gösterdi, direndimse de kabul etmedi.”* Tankut (2000, s. 67)

Safiş ve Dilek, birlikte Kartner Caddesi’ne giderler. Cadde üzerinde dolaşırken, kuyumcuların vitrinlerinin önünde adeta mıhlanıp kalırlar. Bunun sebebi, kuyumculuğun Avusturya’nın geleneksel bir sanatı olmasıdır Tankut (2000, s. 101). Dilek, Safiş’e, mücevherlerin ince bir zevkle yapıldığını söyler.

Dost Kuzenler romanda Kutay ve kardeşi Yaşar, teyzesinde kalmaya devam etmeye karar verir. Kutay, babasının gitme saatinin geldiğini söyler. Kutay, kardeşi ve kuzenleri ellerinde bir tas su ile çimenlikte babasının peşinden yürümeye başlarlar. Kutay, arabanın, uçakların arkasındaki otoparkta olduğunu anımsar. Kutay’ın babası, arabaya biner ve yanlarından uzaklaşmaya başlar. Yaşar, babasının ardından elindeki suyu döker: *“Babam arabasına binip yanımızdan uzaklaşırken, kardeşim suyu döktü. Sular seller gibi işleri rast gidecekti. Biz hep böyle yapardık. O su dökülmezse yolculukların bitmeyeceğine inanırdım.”* Tosyalı (2000, s.35)

Bir akşam Kutayların evine annesinin gençlik arkadaşları gelir, hep birlikte akşam yemeği yerler. Kutay, kendisinden bir yaş küçük olan misafir kızla arkadaş olur, sohbet ederler. Simla da Kutaylarla konuşmaya başlar ve hep birlikte çeşitli oyunlar oynarlar. Dağ-nehir-şehir oynadıktan sonra kelime oyunu oynamaya başlarlar. Fakat misafir kız, kelime oyunundan bir süre sonra sıkılır ve çantasından el işi çıkarır, onu yapmaya başlar. Misafir kızın çantasından çıkan el işi, Türk geleneksel el sanatlarından biri olan danteldir: *“Bir ara çantasından tığ çıkarıp dantel işi yaptı... Kız yeni öğrendiğini söylese de dantel yaparken müthiş becerikliydi.”* Tosyalı (2000, s.169)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Sultan, Memet’i kucığına alır ve emzirmeye başlar. Kısa bir süre sonra, sütü gelmediğini fark eder, ne yapacağı konusunda düşünür. Birkaç gün içinde Memet’in göbeği düşer. Sultan, Memet’in göbeğinden kopan parçayı alır ve bir yere saklar. Bunun sebebi, Memet’in göbek bağı, ahıra gömmek istemesidir. Sultan’ın ve atalarının inancına göre, yeni doğan bebeğin göbek

bağı ahıra gömülürse gelecekte çok malı olmaktadır: *“Birkaç gün sonra göbeğin kuruyup düştü. O ufacık kuru et parçasını bir yere koydum. İlk fırsatta babana vereceğim. Vereceğim ki, onu ahıra gömsün. Büyüklerimizden öyle duymuşuz. Göbeği ahıra gömülen çocuğun malı çok, bir de mal canlısı olurmuş.”* (9) Aradan zaman geçer, Sultan, Memet’in göbeğini koyduğu yeri unuttur. Bulma ümidini tamamen yitirdiğinde ise içine bir acı oturur ve Memet’in hep yaban ellerde olacağına inanır: *“Başladım dövünmeye. Eyvah! dedim, bunun göbeği çöpe gitti. Bundan bize yarar yok, gözü dışarıda, yaban ellerde olur.”* Cimi (2000, s.10)

Memet, çocukluk anılarını aklından geçirmeye başlar. Aklına gelen anılardan biri de köyde yapılan düğünlerdir. Bu düğünlerde damat sağdııcı poşularla süslenmekte, mendil dolusu çerezler ellere alınarak damın üzerine çıkılmakta, gelin gelip attan inerken şeker, fındık vb. çerezler gelinin üzerinden atılmaktadır. Mehmet, çocukluğunda bu düğünleri izleyip, damat olmaya heves etmektedir. Memet’in bu düşüncesi verilirken, Türk kültüründeki geleneksel düğüne de işaret edilir: *“Gelin, attan inerken, ellerindeki şeker, fındık gibi çerezi tepesine, çocukların bulunduğu yere avuç avuç serptiler.”* Cimi (2000, s.13)

Başı Bulutlu Uçurtma romanının ikinci bölümünde, Sarıkız adlı uçurtma, küçük bir esintiye yakalayıp kıpırdanmaya başlar. Sarıkız’ın sağındaki ve solundaki uçurtmalar, ne oluyor diyerek söylenirler. Sarıkız ise bir ayak sesi duyduğunu, birilerinin geldiğini belirtir. Bütün uçurtmalar kıpırdamayı bırakırlar ve gelenlerin sesini duymaya çalışırlar. Bu sırada, yorgun uçurtmalardan biri uykulu uykulu gerinerek biraz daha yavaş olmalarını ister. Sarıkız, arkadaşından özür diler ve kendisini bağışlamasını ister. Uçurtmalardan biri, arkadaşının sabah sabah uyumasının sebebini günlerdir beklemesine rağmen bir türlü satılmamış olmasına bağlar. Sarıkız, yıllarca satılmasa da uyumayacağını söyler. Orta boy bir uçurtma söze karışır ve bu ilçede uçurtma yapmanın geleneksel bir iş olduğunu belirtir: *“İşin aslını sorarsanız, yanlış yere getirilmişiz. Bu ilçede eli iş tutan herkes uçurtma yapıyor. Üstelik bu işi çok seviyorlar. Ata oğul geleneği bu. Yüzyıllardır sürüp geliyor. Eskiden görkemli sergiler, yarışlar oluyormuş. Sonra unutulmuş.”* Köseoğlu (2000, s.21)

5.4. Misafirperverlik

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında Haydar Bey, Onur Apartmanı'nın çatı katı dairesinde yalnız yaşamaktadır. Yalnızlıktan sıkıldığı bir akşam, ut çalıp şarkı söylemeye başlar. Bir süre sonra kapı çalar. Gelenler İpek Sokağı çocuklarıdır. Çocuklar, Haydar Bey'e oturmaya geldiklerini söylerler. Haydar Bey çocukları görünce telaşlı bir sevince kapılır. Heyecanla içeriyi gösterir. Çocuklar içeri geçerken Haydar Bey önlerinden koşup gider. Çünkü; çocukların geleceğini bilmediği için evi toplayamamıştır. Bu dağınıklıktan dolayı çocuklardan özür diler ve hemen içeriyi toplamaya başlar: "*Kusura bakmayın, içeri biraz dağınık. Geleceğinizi bilseydim, böyle bırakmazdım. Eline ne gelirse düzeltmeye, toplamaya başlıyorum.*" Güneş (2000, s.114) Belli ki Haydar Bey çocukları misafir olarak karşılamakta ve evini toplayarak misafirperverlik göstermektedir.

Sevda ve Miray'ı evine davet eder, Miray ise bu teklifi kabul eder. Eve gittiklerinde, Sevda çay koyar. Miray çay sevmediği için ona meyve suyu verir. Bir süre sohbet ettikten sonra Miray artık eve gitmesi gerektiğini söyler, hazırlanır ve evden çıkar. Miray, kapıdan çıkınca Sevda hemen kapıyı kapatmaz ve misafir ettiği arkadaşının birkaç kat inmesini bekler. Miray birkaç kat indikten sonra tekrar güle güle der ve kapıyı kapatır: "*Sevda, Miray iki kat aşağıya ininceye dek kapıyı kapatmadı. Bir kez daha; "Güle güle," dedi ve kapıyı kapattı.*" Güneş (2000, s.57)

Yüzümde Kırlangıç Gölgesi romanında, Nilüfer ve Engin, babaannesinin evinde buldukları çocuğu, pansiyona sık sık ziyarete gelen Yazar'ın evine götürmeye karar verirler. Hava çok sıcaktır ve yolda terlerler. Nihayetinde Yazar'ın evine varırlar. Yazar, Engin'in anlattıklarını dikkatle dinler. Engin'in sözleri bittiğinde, Yazar, kalkar ve içeri gider. Misafirlerine hava sıcak olduğu için soğuk bir meyve suyu ikram eder: "*Kalkıp içeri gitti. Konuklarına buz gibi meyve suyu getirdi.*" Atilla (2000, s.41) Yazar/anlatıcı, Nilüfer'in çocuğa baktığını, çocuğun ise Yazar'ın verdiği bisküvileri yemeye çalıştığını söyler. Bu tasvirle, Yazar'ın, evine gelen çocuğa bisküvi ikram ettiğini anlarız. Daha sonra çocuk üzerine konuşmaya başlarlar ve bir sonuca bağlarlar. Bunun üzerine Yazar, yemek yemeyi teklif eder ve yemek yerler Atilla (2000, s.44).

Romanın, dokuzuncu bölümünün ilk cümlesi, Yazar'ın Nilüfer ve Engin'e çay ikram etmesiyle başlar. Yazar'ın evine gelen misafirlere çay ikram etmesi, misafirperver bir karakter olduğuna işaret etmektedir: *“Yazar, elinde çay tepsiyle yeniden masaya döndüğünde hem Engin hem de Nilüfer onun vereceği kararı merakla bekliyorlardı.”* Atilla (2000, s.120)

Şeker'le Biber'in Gelişi romanında, Cem ve Işıl'ın evlerine, 23 Nisan kutlamaları için, Satu ve Raj gelir. Cem ve Işıl'ın ebeveynleri çalıştığı için onlarla anneanne ilgilenir. Anneanne, onlara çok güzel yemekler, pastalar ve kurabiyeler hazırlar. Hatta bir gün, Satu Finli; Raj ise Hintli olduğu için bu ülkelerin mutfaklarına özel yemekler de hazırlar: *“Hele bir gün Satu için Fin, Raj için de Hint yemeği hazırlayıp onları nasıl şaşırtmıştı.”* Kuglin (2000a, s.11)

Ayşegül, İstanbul'dan Ankara'ya ablasının evine gelir. Sabah saat altı olmasına rağmen Cem, annesi ve babası uyanmıştır. Ayşegül zili çalar ve herkesin uyandığını görür. Neden sabah sabah herkesin uyandığını sorunca, kendisi geldiği için cevabını alır. Eniştesi, Ayşegül'ü kolundan tutup içeri çeker ve çantalarını alıp içeri taşır. Ayşegül mutfağa girer girmez, sofranın çoktan kurulmuş olduğunu görür: *“...sofra kurulmuş, renkli peçeteler, masanın ortasına yerleştirilmiş bir demet çiçek ve renkli tabaklarla adeta gülümsüyor! Ocağın üstündeki çaydanlık keyifli keyifli fokurduyor... Birazdan simitçi de geçer sana taze simit alırız.”* Kuglin (2000a, s.48)

Kumru romanında Süleyman, Murtaza Efendi'nin tavuklarını satacaktır. Tavukları almak için Murtaza Efendi'nin evine gider. Süleyman kapıdan içeri girince Murtaza Efendi altı tavuğu gösterir ve ne yapacağını anlatır. Daha sonra ise yorulmuş olacağını söyler ve ona ayran ikram eder: *“Gel otur. Yorulmuşsun. Bir ayran iç. Yeni yaptım.”* Çakmakçioğlu (2000b, s.121)

Yaşamı Tartan Terazi romanında kahraman anlatıcı, yaşadığı kasabanın insanların düzenli ve dayanışmayı seven insanlar olduğunu söyler. Kasabada yaşayan insanların bu özelliği kısa sürede bütün ülkeye yayılır ve onları tanımak için diğer kentlerde yaşayan insanlar bu kasabaya gelmeye başlarlar. Bu sebeple, kasabada yaşayanlar, diğer kentlerden gelen insanlara misafirperverliklerini gösterebilmek adına yeni iş kolları oluştururlar. Bütün kasabalı bir dakika bile boş durmazlar. El sanatları, çevre

güzelleştirme çalışmaları, yörelerinin tarihi değerlerini tanıtıcı çalışmalar için dernek ve topluluklar oluştururlar: *“Zaman zaman başka kent ve kasabalardan insanlar, yaşantımızı görmek ve bizleri tanımak için akın akın kasabamıza gelmeye başlamışlardı. O nedenle onları ağırlamak, konukseverliğimizi göstermek için yeni iş kolları oluşturuyor, bütün kasabalı bir dakika bile boş durmuyorduk.”* Başaran (2000, s.1)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Cemil ve babası kahvaltılarını bitirmek üzereyken çit kapısının gıcirtısını duyarlar ve başlarını kapıya doğru çevirirler. Cemil, Milliyet Gazetesi’nden gelen ekibin başında görev alan Ercüment ağabeyisini görünce bir sevinç çığılığı koparır. Cemil ve babası Ercüment’in geldiğini görünce hemen kapıya doğru fırlarlar ve hoş geldiniz derler. Ercüment’e üçüncü sandalyeyi göstererek masaya davet ederler. Ahmet, Ercüment’e çay ikram etmek ister fakat Cemil araya girer ve sadece çay olmayacağını yemek de yemesini istediğini, hatta tereyağının yayık tereyağı olduğunu söyler. Daha sonra yerinden hızlıca kalkıp yeni çay demler ve babasının misafirlere özel çıkarttığı erik marmelatından ufak bir çanağa doldurur: *“Cemil içeri koştu, yeni çay demledi. Bir de babasının yaptığı, misafirleri için sakladıkları formoza eriği marmelatından küçük bir çanağa koyarak getirdi.”* Uçuk (2000b, s.38)

Ercüment, elinde bir çantayla Cemil ve Ahmet Varsın’ın evine gelir. Babasının testi fırınında çıraklık yapan Cemil, Ercüment’in geldiğini görür görmez ellerini yıkar ve yanına koşar. Ahmet Varsın, fırından testileri çıkardığı için Ercüment’in yanına gelemez fakat hoş geldiniz der ve testileri çıkardıktan sonra hemen kahve içebileceklerini söyler: *“Yanlarına gelemedi eliyle selam vererek seslendi. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz Ercüment Bey. Hoş bulduk efendim. Ama yalnız sefalar değil, bir de güzel harika yamalı bohça getirdim. İşim bitmek üzere, birazdan kahvelerimizi beraberce içeriz.”* Uçuk (2000b, s.68)

Çatalçay’ın Çocukları romanında Suten, Niko’yu alıp dedesinin yanına getirir. Uzun bir sohbetin ardından, Suten, Niko’nun acıkmış olabileceğini düşünür ve dedesine durumu açıklar. Dedesi, onlar gelmeden önce yanında çalışan Hayriye Kadın’a yemek hazırlatmıştır. Suten, Hayriye Hanım’ın yanına gider ve Niko için sofraya hazırlarlar: *“Öyle ya yoldan geldiniz. Karnınız açıtır. Hayriye Kadın sizlere neler neler hazırladı.”*

Cansuyum, koş söyle sofrayı hazırlasın. Masayı pencerenin önüne taşıyalım. Hem Çatalçay'ı izlersiniz hem de ben Teo'yla geçen günlerimi anlatırım size.” Akçagüner (2000, s. 13, 15)

Teo, yıllar sonra çocukluk arkadaşı Alişan'ın evine gelir. Alişan, Teo'yu en iyi şekilde ağırlamak adına yanında çalışan Hayriye Kadın'a Niko'nun en sevdiği yemekler olan etli sarma, cacık, börek ve helva yaptırır Akçagüner (2000, s. 15). Daha sonra hep birlikte sofraya oturduklarında Alişan, Teo'yu masanın başına oturtur: *“Dedem özel konuğuna masanın en başını sundu, kendisi yanına oturdu.”* Akçagüner (2000, s. 37)

Ayşegül'e Ne Oldu? romanında Bulut ve babası, evden çıktıklarında karşılaştıkları turistin karavanının tekerini tamir ederler. Bulut'un babasının ve turist adamın kıyafetleri ve elleri toz içinde kalır, birbirlerine bakıp gülerler. Bulut'un babası, turistleri evlerine davet eder ve ellerini yıkarlar. Daha sonra, Bulut'un annesi, evlerine gelen konuklarına çay ve kurabiye ikram eder: *“Sonra babam onları içeri davet etti. Adamla babam ellerini yıkarken, annem onlara çay ve kurabiye verdi. Şu annem birileri gelince bu kurabiyeleri nerden bulup çıkarır hiç anlamam. Küçücük mutfakta ben arayınca bir türlü bulamam.”* Erdoğan (2000, s.114) Turistler, kurabiyelerini yiyip çaylarını içtikten sonra bu gece Bulutların evinin karşısındaki arsaya karavanlarını çekeceklerini ve orada yatacaklarını söylerler. Bulut'un annesi ve babası, misafirperverliklerini sürdürerek bu gece kendilerinin evinde kalabileceklerini söylerler: *“Geceyi oracıkta, bizim evin karşısındaki arsada geçirmeye karar vermişlerdi. Annem onlara isterlerse bizde de kalabileceklerini söylediye de buna gerek olmadığını, karavanlarının son derece rahat olduğunu söylediler.”* Erdoğan (2000, s.116)

Süper Gazeteciler romanında Evren, Yener ve Selin, röportaj yapmak için Altay Şen'in evinin önüne gelirler. Çocuklar, bahçe kapısından geçip zili çalarlar, kapıyı güler yüzlü bir kadın açar. Kapıyı açan bu kadın, çocuklara, hoş geldiniz der ve Altay Şen'in onları salonda beklediğini söyler, yolu gösterir. Çocuklar, kadını izlerler ve her yerde antika olan evi incelemeye başlarlar. Evren, Yener ve Selin, mobilyalara çarpmamaya özen göstererek salona girerler. Salona girdiklerinde Altay Şen'i ayaklarını sehpa dayamış deri bir koltukta kitap okurken bulurlar. Altay Şen, çocukların geldiğini görünce, hemen kendini toparlar ve ayağa kalkıp onları karşılar:

“Çocukları görünce hemen ayağa kalktı, gülümseyerek onları selamladı. Hoş geldiniz çocuklar. Demek Süper Gazeteciler sizlersiniz. Sorularınızı sabırsızlıkla bekliyorum.” Akal (2000, s.111)

5.5. Vatanserverlik

Bir Sokağın Hikâyesi romanında Ercan, babasının berber olduğunu anlatır. Dükkânlarının, oturdukları mahallenin öteki ucunda olduğunu belirttikten sonra dükkânın duvarında dedesinin fotoğrafının olduğunu söyler. Babasının, dedesi hakkında Kuvayı Milliyeci olduğunu söylediğini anımsar. Öğretmenin, Kuvayı Milliyeci kavramını açıkladığını, anlamının yurtseverler demek olduğunu öğrendiğini açıklar. Daha sonra aklından, herkesin yurdunu sevdiğini geçirir. Bu bağlamda, vatan sevgisi şu cümlelerle verilir: “Yurdumuzu düşmanlardan kurtaran yurtseverler, Mustafa Kemalciler... Yurdunu sevmeyen var mıdır? Nereden geldi şimdi aklına böyle bir soru? Geldi işte! Herkes sever yurdunu. Sevmemek olur mu hiç?” Yavaşlı (2000, s.10-11)

Derste işlenen konunun ‘çevre ve insan’ olduğu belirtilir. Daha sonra, öğretmen, öğrencilere plansız kentleşmenin çevreyi kirlettiğini, doğanın dengesini bozduğunu, birçok fabrikanın atıklarını akarsulara ve denizlere boşaltarak suları kirlettiğini anlatır. Bu sırada, Ercan, dayanamaz ve bunları yapanların vatanserver olmadıklarını söyleyerek bağırır. Öğretmen ise yurdunu sevenlerin, görevlerini yerine getirmelerinin gerektiğini açıklar. Sınıf arkadaşı Nehir ise bu bakış açısına destek verir ve yurtlarını sevdiğini bir çevre kulübü kurarak gösterebileceklerini belirtir: “Sınıf arkadaşım Nehir, ben de istersem bir çevre kulübü kurabileceğimizi söyledi: Biz yurdumuzu sevdiğimizi kanıtlayalım. Hep birlikte...” Yavaşlı (2000, s.11)

Ercan, sokağa taşınan gençlerin, yaşantılarını derinden etkilediğine değinir. Daha sonra ise sokakta yaşayanların birçoğunun bu gençleri sevmeye başladığını anlatır. Bu kişilerden biri de Kahveci Lütfü Bey’dir. Onun, gençleri sevmesinin sebebi, vatanserver olmaları ve memleket meselelerine hassasiyet gösteriyor olmalarıdır: “Lütfü Bey, farklı bir yaklaşım gösteriyor: Memleket meselelerine hassasiyet gösteriyorlar, aferin oğlanlara!” Yavaşlı (2000, s.46)

Güzeldi O Günler romanında Nuri, Sedat Ağabeyisinin Zonguldak'ta yaşadığını ve onlara ziyarete geldiğini söyler. Daha sonra Sedat Ağabeyisinin, kendisinin gömleğindeki Amerikan askerlerinin taktığı apoletleri gördüğünü ve gözlerinin çakmak çakmak olduğunu anlatır: *“Bunlar ne? Sözleri kulaklarımda yankılanırken, elleri bana uzanıyor ve apoletlerin benimle olan ilişkisi kesiliveriyor. Freni patlamış TIR gibi hızını alamamış bir halde bas bas bağıyor: Takacak başka bir şey bulamadın mı?”* İğci (2000, s.87)

Gizemli Koltuk romanında Gökdüş, babasına, sınavları sınıfının birincisi olarak bitirdiğini; okulun da sınıf birincilerini on beş günlük Rusya gezisine götürerek mükâfatlandığını anlatır. Babası kızını bağrına basar ve sever. Daha sonra, onun, ailelerinin ismini her zaman yukarıya taşıyacağını söyler ve Atatürk'ün bu vatani onun gibi gençlere emanet ettiğini anlatır. Vatanseverlik duygusu, romanda şu cümlelerle verilir: *“Sen sevgili Atatürkümüzün bu vatani emanet ettiği güvenilir evlatlarından birisisin. Daha henüz ilk adımlarını atmaktasın. Gelecekte hep beraberce bütün ailemizin alınlarını ak ederek, göğüslerimizi kabartırken, Atatürkümüzün de ruhunu şad edeceksin. O öyle erişilmez bir yüce kişidir ki, Türkiye'yi Türk gençliğine, onların vicdanları kadar vatanseverliklerine emanet ederken sizlere olan büyük güvenini de belirtiyordu. Seni ve sana benzeyen gençlerimizi yakından tanıdıkça büyük Atamız vatani, bu kutsal emaneti, Türk gençliğinin nasıl koruyacağını biliyordu.”* Uçuk (2000a, s.35)

Gökdüş, taksi şoförüyle Türk tarihi hakkında konuşmaya başlar. Osmanlı İmparatorluğu'nun batış yıllarını, Kurtuluş Savaşı'nı, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarını, Atatürk'ün gençliğe verdiği önemi, aynı zamanda da yıllar geçmesine rağmen Türk milletinin kalbinde Atatürk sevgisinin yıllardır dipdiri kalışının nedenlerini gururla ve sıcacık bir ses tonuyla anlatır. Gökdüş'ün vatan sevgisi şu sözlerle de güçlendirilir: *“Türk halkının Atatürk'ten aldığı güç ve yüreğindeki vatan sevgisi ile bugünkü uygar Türkiye Cumhuriyeti'ni güçlü uygar bir devlet haline getirdiğini kendi cümleleriyle dile getirdi.”* Uçuk (2000a, s.47)

Sırrını Vermeyen Tabak romanının 'Bir Mektup' bölümü, Cemil'in gözlerini tavana dikmiş vaziyette düşünmesiyle başlar. Cemil'in aklına, Mahmut'un doğum gününde izlediği korsan filmi gelir. Korsanların mücevher dolu sandıklarına benzer bir sandıkta

onların da eski çinili tabak bulduklarını hayal eder. Bu tabakların belki evlerinin bodrumundan, belki de duvarları hâlâ dimdik duran eski konağın tam orta yerinden çıkacağını aklından geçirir. Bu eski sandığı, kendisinin çıkardığını, sandığın içinden hepsi antika olan, fiyat biçilemeyen tabaklar çıktığını hayal eder. Bu sırada buldukları bu tabakların ne kadara satılabileceğini düşünür ve çok para edeceğine kanaat getirir. Fakat; tabağı satacakları kişinin herhangi biri olmasını istemez. Tabağı alacak kişinin, bu sanat eserini yabancılara satmayacak, vatanını seven biri olmasını ister: *“Ama o en az beğendikleri tabakları da kendileri kadar sevecek, koruyacak, üstüne titreyecek bir kişi veya bir müze bulmalıydılar. Meraklısı ister kendi evinin duvarına asar, isterse salondaki başka antikaların yanına vitrine koyardı. Bu kişi, bu güzelim tabağı büyük paralar karşılığında yabancılara satmayacak kadar hem memleketini, hem de tabağını seven biri olmalıydı.”* Uçuk (2000b, s.25, 66)

Cemil, evlerinin bahçesinde bütün gün kazı yapar, kazıdığı toprakları kovalara doldurarak yukarıya taşır. Kazmayı toprağa vurur ve yumuşak olan topraktan çarpmanın etkisiyle bir ses gelir. Cemil, bu sesi duyar duymaz heyecanla elleriyle avuçladığı toprakları plastik kovaya doldurur. Daha sonra kovayı alıp yukarı çıkar ve kalbi duracak gibi hisseder. Yaşadığı bu yoğun duygunun sebebi toprağın içinde çini kırıkları görmesidir. Heyecanla babasına seslenir ve bulduklarını göstermek ister. Babası Ahmet Varsın, Hasan Onbaşıyla birlikte hızla oğlunun yanına gelir ve ellerindeki çini kırıklarını inceler. Hasan Onbaşı, bu parçaların çok eski çinilerin buralarda var olduğuna işaret ettiğini söyler, Cemil’i kucaklar ve atalarının hazinesini bulma yolunda olduğunu belirtir. Hasan Onbaşı, şaşkınlığı geçmeyen Ahmet Varsın’a döner, bu kazıyı sürdürmelerinin gerektiğini vurgular. Ahmet Varsın, bahçenin çok geniş olduğunu söyledikten sonra tüm alanı kazmaya güçlerinin yetmeyeceğini açıklar. Cemil, büyük bir heyecanla okuldaki izci arkadaşlarından yardım alabileceğini, bu kazılar sonucunda bulduklarıyla vatanları için büyük bir iş yapmış olacaklarını söyler: *“Eğer kabul ederlerse, atalarımızdan bize miras kalan toprağımızda bir kazı yapacağız. Sonucunda bulduklarımızla, hepimiz vatanımıza, doğduğumuz İznik ilçesine en büyük yardımı yapmış olacağız. Ve bu ilçeye, artık yitirdiği eski şanlı, şöhretini, sonunda zenginliğini geri getireceğiz.”* Uçuk (2000b, s.51)

Cemil, Ahmet ve Nergis akşam yemeği yerler. Akşam yemeği yedikleri sırada dışarıda yağan yağmur iyice hızlanır. Nergis, yağmurun bardaktan boşanırcasına yağdığını söyler ve nasıl eve gideceğini düşünmeye başlar. Cemil bu sırada ilk önce babasına daha sonra ise Nergis'e döner ve 'Ben diyorum ki, Nergis abla bizi hiç terk etmemeli. Ben gidince babama can yoldaşı olmalı.' der ve kendisinin yurt dışında okumaya gittiğinde aklının burada kalmayacağını ekler. Amerika'da bütün gücüyle çalışacağını, vatana hayırlı bir insan olacağını söyler: "*Bütün gücümle; soyumuza, vatanıma, babama lâyük bir insan olmak için var gücümle çalışacağım.*" Uçuk (2000b, s.87)

Çatalçay'ın Çocukları romanında Suten'in babası Teo, Niko ve Suten'i Efes'e götürüp gezdirir. Niko, yüzyıllar öncesinde yaşayan insanların yaptığı bu eserlere bakıp hayran kalır. Suten ise bu yapıtların kendi ülkesinde bulunmasından gurur duyar. Teo dede, Anadolu topraklarının uygarlıkların yatağı olduğuna vurgu yapar. Suten, bu diyaloglar sonucunda yurdunun değerini bir kez daha anladığını aklından geçirir Akçagüner (2000, s. 64).

Teo ve Aliş, *Çatalçay*'ın kıyısında savaş konusu üzerine sohbet etmeye başlarlar. Teo, Aliş'e Türklerle Rumları birbirine düşüreceklerini söyler. Aliş, Teo'ya inanmayı seçmez ve abarttığını düşünür. Daha sonra kalkıp köye doğru yürümeye başlarlar. Köye girişte Aliş, Teo'ya bizi de askere alırlar mı diye sorar. Teo ise başını dertli dertli sallayarak bundan hiç kuşkusunun olmaması gerektiğini söyler. Teo ve Aliş'i köye girer girmez büyük bir telaşla karşılarlar ve köyün gençlerinin askere alınacağını söylerler. Kasabadan asker kıyafeti alırlar ve köy meydanında askere gitmek için toplanırlar. Aliş, savaşı Teo'nun anlattığı gibi bir yıkım olarak görmez. Aksine, üzerindeki asker üniformasıyla gurur duyar ve düşmanı tek başına yenebilecek gücü kendinde bulur: "*Asker urbamla gururluydum. Düşmanı tek başıma yenecek denli güçlü buluyordum kendimi. Savaşı hiç de Teo'nun gördüğü gibi yıkım olarak düşünemiyordum. Yiğitlik gösterileriyle dolu, heyecanlı bir serüvendi.*" Akçagüner (2000, s. 73-74)

Teo ve Aliş, askerlik anılarını torunlarına anlatmaya devam ederler... Savaş bittikten sonra Teo, arkadaşı Aliş'i görmek için köye gelir. Aliş'le oturup eski günlerdeki gibi annesinin yaptıkları tarhana çorbasını içerler. Aradan biraz zaman geçtikten sonra Teo, alelacele İzmir'e geri döner. Teo, burada torunlarına, bir Rum genci olarak orduda

görev almak için İzmir'e döndüğünü söyler. Teo, İzmir'e geri döndükten iki gün sonra köydeki herkes Yunanlıların İzmir'e asker çıkardığını öğrenirler. Komşuların hepsi bir anda değişirler. Rum çocukları, Türk arkadaşlarını dövmeye başlarlar. Bu sırada Niko, dedesine döner ve o dönemde nerede olduğunu sorar. Bu soru üzerine Teo, Bursa tarafında Türklerle çarpışmak üzere askere alındığını söyler. Suten, bu cümleyi duyar duymaz, Teo'ya karşı olan bütün saygısını yitirdiğini hissederek: *“Bir anda gözümdeki saygınlığını yitirivermişti yaşlı adam. Dedem'e şimdi dostum, arkadaşım diye sarılan bu ihtiyar, o zamanlar yurdumuzu elimizden almak isteyen Yunanlıların ordusunda bize karşı savaşıyormuş. Yaşlı adam önüne bakarken onu görmemek için başımı çevirdim. Dedem hiç benim kadar öfkeli görünmüyordu. Başından beri onu çok sevdiğini söyleyip durmuştu. Ona sormalıydım, hâlâ seviyor mu yanındaki Rumu?”* Akçagüner (2000, s. 79-80)

Aliş, savaş dönemlerinde yaşadıklarını torunlarına anlatmaya devam eder. Yunanlıların İzmir'e asker çıkardıkları dönemde umutsuzluktan bunaldıkları ve korku dolu zamanlar geçirdiklerini söyler. Bu zamanlar yaşanırken gözleri parıldayan, yerinde duramayan genç bir zabıt köye gelir. Kemâl Paşa adında yürekli, kahraman bir paşanın Yunanlılarla savaşmaya hazırlandığını anlatır. Eli silah tutan herkesi de orduya katılmaya çağırdığını, yurdumuzu düşmanların almasına izin vermeyeceğiz dediğini, Türk ulusunun tarih boyunca özgür yaşadığını, gene özgür yaşayacağını, malımızı namusumuzu korumanın bizlere düştüğünü söylediğini belirtir. Genç zabitin coşkulu ve içten konuşmasıyla bütün yaşlılar ağlamaya ve birbirlerine sarılmaya başlar. Gençler, bu sırada kararlı bir şekilde savaşmaya hazır olduklarını söylerler: *“Biz gençler kararlı biçimde savaşmaya hazır olduğumuzu haykırdık.”* Akçagüner (2000, s. 80) Aliş'in bu cümleyi söyleyince Suten, içindeki vatan sevgisiyle 'yaşasın' diye bağırır: *“Sevinçten ağlayarak dedeme sarıldım. Coşkuyla 'Yaşasın' diye bağırıldım.”* Akçagüner (2000, s. 80) Aliş, torununu susturur ve anlatmaya devam eder. İki gün sonra Aliş ve köydeki diğer gençler hareket edecek birliğe katılmak için isimlerini yazdırırlar. Yunanlıların çevredeki köyleri, kasabaları yakıp yıktıklarını duydukça daha da hırslanırlar ve içleri hınçla dolar Akçagüner (2000, s. 81). Aliş, kısa bir süre içerisinde değişik cephelerde kıyasıya bir savaş başladığını söyler ve vatanseverliğini şu cümlelerle vurgular: *“Biz, vatanımızı, öz yurdumuzu saldırganlardan kurtulmak için canımızı dişimize takmış çarpışıyorduk.”* Akçagüner (2000, s. 81) Teo, bu sırada Aliş'in sözüne devam eder ve kendilerininse galip

devletlerin kışkırtmasıyla Ege'yi Anadolu'yu Türklerin elinden almak için savaştıklarını söyler. Suten, Teo'nun bu sözlerine çok kızar ve içindeki vatan sevgisi şu sözlerle vurgulanır: *“Dedemden korkmasam ‘Nah alırsınız!’ diye bağıracaktım. Ege’yi Anadolu’yu elimizden almak için çarpışıyorlarmış (!) İçimden ‘Nah alırsınız!’ dedim.”* Akçagüner (2000, s. 82) Aliş, denizin ötesinden gelen istilacı ordulara karşı topraklarını, namuslarını koruduklarını; yiğitlikleriyle, yüreklilikleriyle, kararlılıklarıyla hepsinin birer Mustafa Kemal olduğunu söyler. Bu sırada Suten, coşkuyla dedesinin o dönemde yaşadığı bu hisleri desteklemek amacıyla alkışlamak ister Akçagüner (2000, s. 82). Alişan; Niko ve Teo'yu üzmemek için buna izin vermez. Suten, içindeki yoğun duyguları dizginleyemez ve dedesi konuşurken kimseye belli etmeden iki bacağı arasında ellerini gururla birbirine vurur: *“Dedem, konuşurken ötekiler görmesin diye ellerimi iki bacağımın arasında birbirine gururla vuruyorum. Ne yapayım, alkışlamak geliyor içimden. Kendimi engelleyemiyorum.”* Akçagüner (2000, s. 83)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Safiş, Dilek, Toro, Toro'nun arkadaşları ve Cafer evde oturup sohbet ederler. Cafer, kendisine ikram edilen tiramisuyu yer ve çok beğenir, kimin yaptığını sorar. Toro, garson pozuyla eğilir ve biraz da övünerek kendisinin yaptığını söyler. Sohbet esnasında Serdar, Cafer'in omuzuna vurur ve 'Eee Cefi, ne gün taşıyorsun?' der. Bu söz, odanın ortasına adeta bir bomba gibi düşer. Cafer, burnundan soluyarak isminin Cefi değil Cafer, Cafer Çavuş'un ise Kurtuluş Savaşı gazisi olduğunu belirtir: *“Eee Cefi, ne gün taşıyorsun? Cafer elinden çatalı bıçağı attı, ayağa fırladı... Bir daha o kelimeyi sarf edersen... Ne diyon lan sen! Cafer burnundan soluyordu. Gözleri çizgi hâlinde kısılmıştı. Şunu kafana sok ki, Kurtuluş Savaşı gazisi Cafer Çavuşun adını taşıyorum ben! Serdar alttan aldı: Hayret bir şey! Ulan, öylesine söyledik. Senin millî duygularına dokunacağını ne bileyim? Kesin şu müziği... Eğer bir daha duyarsam...”* Tankut (2000, s. 56)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, uzaktan bakınca zirvesinin göklere değdiğini düşündüğü dağların ardında daha birçok dağ, köy, şehir ve deniz olduğunu öğrenir. Hatta okuldaki Zafer öğretmeni bile o dağların ardındaki bir köyden okudukları okula gelmektedir. Memet, bu sırada Zafer öğretmenin isminin hikâyesini de anlatır. Zafer öğretmene bu ismin verilmesinin sebebi, Kurtuluş Savaşı

yıllarına dayanmaktadır: “*Ancak, onun adı bize bir söylence kahramanı gibi gelir, neler çağrıştırırdı, neler... O, yurdumuzu ele geçirenlerden canı yanmış halkımızın; Kurtuluş Savaşı'nın yengisini, coşkusunu yaşarken doğmuş. O günlerin anısını, unutulmazlığını simgeleyen 'Zafer' sözcüğünü ona ad olarak vermişler.*” Cimi (2000, s.14)

5.6. Saygı

Bekle Bizi Gül Yaprağı romanında saygı işlenen değerler arasındadır. Haydar Bey, İpek Sokağında bulunan Onur Apartmanı'na kiracı olarak taşınmıştır. İpek Sokağı'nda oturan çocuklar Onur Apartmanı'nın önünde oturup sohbet edip şakalaşırken, Onur Apartmanı'nın kapısı açılır ve kapanır. Çıkardığı ses, çocukların sesini böler. Dönüp baktıklarında çatı katına yeni taşınan adam olduğunu görürler. Bahçe kapısını çocukların tuttuğunu gören Haydar Bey, çocuklara iyi günler der. Çocuklar Haydar Bey'in selamı üzerine hemen toparlanırlar. Haydar Bey çocuklarla konuşmaya devam eder. Başta biraz çekinseler de daha sonra daha rahat hareket ederler. Gökçe, Haydar Bey'in yüzündeki gülüşünün ardında ince bir hüznü görür. Haydar Bey'i dedesine benzetir. Bu sebeple saygılı bir şekilde yaklaşır: “*Rahatsız olduysanız özür dileriz.*” Güneş (2000, s.21-22) der.

Haydar Bey, yeni taşındığı Onur Apartmanı'nın bahçesini bakımsız bulur. Evden çıktığı bir gün hiç aklından çıkmayan bahçe düzenlemesinin peşine düşer. Bu düzenlemeyi yapmak için apartman yöneticisinden izin alacaktır. Kuşluk vakti geçerken yönetim odasına gider. Haydar Bey, apartman yöneticisine konumundan dolayı saygı duyar ve önce kapısını tıklar. Daha sonra ise girebilir miyim diye sorar. Bu yaklaşım şekli, karşısındaki kişiye ve konumuna duyduğu saygıyı belirtir niteliktedir: “*Üç kişi arasında geçen ateşli bir tartışmanın ortasında kapıyı tıklattıyor, sıkıla-çekine başını uzatıp bakıyor. İyi günler beyler. Girebilir miyim? diyor... Haydar Bey, girmekle girmemek arası ötekileri süzerek: -Sanırım konuşmanızı böldüm. Önemli bir görüşme yapıyorsanız sonra uğrayayım, diyor.*” Güneş (2000, s.36)

Gökçe, Caner, Yeşim ve Barış; Haydar Bey hasta olduğu için çiçek alıp ziyarete giderler. Haydar Bey'in çocukların geleceğinden haberi yoktur. Haydar Bey kapıyı açtığında çocukları görür ve şaşırır. Çocuklar, Haydar Bey kapıyı açınca hemen içeri

girmezler. Haydar Bey'e duydukları saygıdan dolayı önce izin isterler: *"Gökçe: -İyi akşamlar Haydar Amca, diyor. Yeşim: -Biz geldik, diyor. Caner: - Konukluğa geldik eğer kabul edersen, diyor. Barış, elinde çiçek demeti, başıyla selamlıyor."* Güneş (2000, s.114)

Gökçe, Caner, Yeşim ve Barış, Haydar Bey'in evine ziyarete geldiklerinde çay koyarlar ve sohbet ederler. Daha sonra Haydar Bey onlara ut çalar ve şarkı söyler. Daha sonra Haydar Bey ve çocuklar kitaplığın olduğu odaya geçerler. Caner'le Barış, kitaplıktaki yüzlerce kitabı görünce şaşırırlar. Caner, Haydar Bey'e bu kitapların hepsini okuyup okumadığını sorar. Haydar Bey, rafları gösteriş olsun diye kitaplarla dolduranlardan değildir. Kitapları okşayarak Caner'e bakar ve bir-ikisiyle başvuru kitapları dışında hepsini okuduğunu söyler. Bunu duyan çocuklar, Haydar Bey'in bilgisinden ve kitap okuma sevgisinden dolayı ona bir kez daha saygı duyarlar. Romanda, Haydar Bey'e duydukları saygı *"Okumuşsa o kadar bilgiyi kafasında nasıl tutardı? Haydar Bey'e olan saygıları daha da artmıştı."* Güneş (2000, s.121) sözleriyle işlenir.

Romanın yirmi yedinci bölümü Gökçe ve annesinin telaşının tasviriyle başlar. O günün öteki günlerden çok farklı bir gün olduğu belirtilir. Çünkü; Gökçe'nin on dördüncü yaş günüdür. Doğum günü pastasının olduğu masayı tekrar gözden geçirirler, herhangi bir eksik yoktur. Saat on dördü vururken zil çalar. Gökçe hemen kapıya koşar. Yeşim, Nurcan, Barış, Seçkin, Çetin, Murat ve üç arkadaşı daha gelmiştir. Gökçe, Caner'i onların arasında göremez. Gelmeyeceğini düşünerek telaşlanır. Uzun bir zaman geçmesine rağmen Caner hâlâ gelmez. Gökçe'nin annesi Canan Hanım hareketlenir ve Gökçe ağlamaklı bir şekilde pastayı kesmek için masanın başına gelir. Tam bu sırada zil çalar. Gökçe, heyecandan elindeki bıçağı bile bırakmadan kapıya koşar. Caner'e kapıyı elinde bıçakla açtığı için şakalaşmaya başlarlar. Ardından annesi gelir. Caner, şakacı tavrını bir kenara bırakır ve saygılı bir şekilde geç kaldığı için Canan Hanım'dan özür diler: *"Bağışlayın beni Canan Teyze, geç kaldım."* Güneş (2000, s.203) Saygı, gerektiğinde özür dilemeyi de beraberinde getirir. Büyüklere saygı duyulması gerektiği, Caner karakteri üzerinden okuyucuya verilir.

Romanda saygı, sadece kişilere karşı duyulan bir değer olarak işlenmez. Emeğe duyulan saygı olarak da karşımıza çıkar. İpek Sokağı'nda yaşayan çocuklar ve Haydar Bey bir gösteri düzenlerler. Bu gösteride enstrüman çalıp şarkı söyleyeceklerdir. Gösterinin açılış konuşmasını Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey yapar. Konuşmasının sonunda, çocukların bu gösteri için emek verdiğine ve bu emeğe duyduğu saygıya değinir: *“Biraz sonra bir grup çocuğumuzun vereceği müzik şölenini izleyeceğiz. Onlara şimdiden teşekkür ediyor, güzel emeklerinin önünde saygıyla eğiliyorum.”* Güneş (2000, s.210) Bu sayede Apartman Yöneticisi Yılmaz Bey'in sanata ve emeğe duyduğu saygı okuyucuya sunulur.

İçimde Çiçekler Açınca romanında Sevda, okulun ilk günü, en yakın arkadaşı Miray ve Selen'le okulun bahçesinde buluşur. Birbirlerine sarılırlar ve hemen sohbet etmeye başlarlar. Tatil sürecinde neler yaptıklarını birbirlerine anlatırlar. Onlar sohbet ederlerken, okul bahçesi adeta gürültü yumağı haline gelir. Bu gürültü arasında zil çalar ve bir dönem daha başlar. Selen, Miray ve Sevda hep birlikte sınıfa giderler ve yerlerine otururlar. Sohbet edip gülerlerken önlerinden sınıf arkadaşları olan Sumru geçer. Sumru, okula makyajlı gelen, bu sebeple öğretmenlerinden sürekli uyarı alan biridir. Fakat o, ne olursa olsun makyaj yapmaktan vazgeçmez. Öğretmenlerinin olmadığı bir sırada çok sinirlenir ve benim güzelliğimi kıskanıyorlar diyerek bağırır. Bu fikri, erkek çocukları ve en yakın iki kız arkadaşı dışında kimse onaylamaz. Bunun üzerine sınıftaki kızlara *“Siz de benim güzelliğimi kıskanıyorsunuz.”* diye bağırır. O anda sınıfta bir *“salak”* sözü duyulur, Sumru, kimin salak diye bağırıldığını sorunca Miray ayağa kalkıp ben söyledim der. Bunun üzerine birbirlerine *“Sensin salak”* diye bağırılmaya başlarlar. Bu sırada sınıfa öğretmen girer. Çocuklar, öğretmenlerine ve onun makamına olan saygılarından dolayı tartışmayı bırakıp yerlerine otururlar: *“O sırada öğretmen sınıfa girmişti de, herkes yerine oturmuştu.”* İzgü (2000, s.21)

Yüzümden Kırlangıç Gölgesi romanında Aksona Halil, uyanır ve kahvaltıyı hazırlamaya başlamak için odasından çıkar. Pansiyonun önündeki sofaya çıktığında ilk işi masaları ve sandalyeleri düzeltmek olur. Masaları ve sandalyeleri düzeltirken, gelişigüzel hareket etmeyi seçmez. Henüz sabah olduğu için masaları ve sandalyeleri düzenlerken sessiz olmaya özen gösterir: *“Ses çıkarmamaya özen göstererek yaptı bu işi.”* Atilla (2000, s.63)

Nilüfer, Engin ve Mary, sahilde oturup sohbet ederler. Mary, Douglas hakkında konuşmaya başlar ve altı aylık ömrünün kaldığını söyledikten sonra ağlamaya başlar. Bu sırada, oğlu Tim'den de bahseder. Nilüfer ve Engin, Tim hakkında bilgi almak için Mary'yle tanışmış olmalarına rağmen konuyu değiştirip Tim hakkında soru sormazlar. Mary'nin üzgün halinin bilincinde olarak saygısızlık etmek istemezler: *“Nilüfer, konuyu değiştirerek Mary'nin dikkatini dağıtmak istemedi. Üstelik bu acılı kadının şu anki haline saygı duymak gerekliydi. O, kendini Douglas'ı anlatmaya hazırlamıştı ve şu aşamada sözü Tim'e getirmek, bu özverili kadına yapılabilecek en acımasız saygısızlıktı.”* Atilla (2000, s.111)

Parfüm Reyonu romanında Candan ve Tuğba müzik tarzları üzerine sohbet etmeye başlarlar. Tuğba, Titanik filminin müziğini çok sevdiğini söyler. Daha sonra, müzik çalara Candan, beğendiği bir şarkının CD'sini takar. Bu şarkıyı duyan Tuğba, arkadaşının popüler bir müzik dinlemesine şaşırır. Müzik zevkinde daha seçici olmasını tavsiye eder. Bunun üzerine, Candan kendini savunmaya devam eder. Sonunda Tuğba, arkadaşının heyecandan hafifçe pembeleşen yüzüne bakar ve kızmaması gerektiğini söyler. Daha sonra ise herkesin birbirinin zevkine saygı duyması gerektiğini anlatır: *“Hangi şarkıcıyı, hangi şarkıyı seversen sev, bana ne? Tabii ki zevkler ve fikirler başka başka olacak. Felsefe öğretmenimiz ne demişti. Tek tip düşünce, tek tip davranış içinde olan insan modeli yaratmaya çalışmak gelişmelerin, ilerlemenin önünü kesmek demektir. Herkes farklı düşünce ve beğeni içinde olacak ki farklı sesler çıksın. Ben özür dilerim bu konuda seni eleştirmeye hakkım yoktu.”* Peksoy (2000, s. 73) Tuğba'nın bu sözlerine Candan gülümser ve fikrini destekler: *“...kimsenin kimseyi zevkleri ya da beğenileri nedeniyle aşağılamaya hakkı yoktur.”* Peksoy (2000, s. 73)

Bir Sokağın Hikâyesi romanında sokağa yeni taşınan gençlerden biri olan Yiğit ve baş kahraman Ercan sokakta yürürler. Ercan ve Yiğit sohbet ederlerken kahveci Lütfü Bey'i görürler. Lütfü Bey, havanın soğuk olmasına aldırmadan kahvenin önünde nargile içer. Yiğit'i görür görmez, bizim Ercan'la iyi anlaşıyorsunuz herhalde diyerek takılır. Yiğit, Lütfü Bey'in samimi davranışlarına rağmen, sanıyoruz ki yaşına olan saygısından, seviyesini korur ve öncelikle saygılı bir selam verir, daha sonra konuşmaya başlar: *“Yiğit ağbi, Lütfü beye saygılı bir selâm verdikten sonra, Evet öyle... dedi”* Yavaşlı (2000, s.40)

Yaşamı Tartan Terazi romanında kahraman anlatıcı, dedesi ile sohbet eder. Sohbetin başında dedesi, ona, ‘kara günler’ diye bahsettiği günlerin hangi günler olduğunu anlatacağını söyler. Ulu ulu atalarının yaşadığı topraklarda büyük felâketler yaşandığını, bu sebeple büyüklerin göç etmeye karar verdiklerini söyler. Bugün yaşadıkları topraklara bu göç sayesinde ulaştıklarını ancak büyük sınavlardan ve zorluklardan da geçtiklerini belirtir. Bunun üzerine torunu, dedesine bu zorlu sınavların ne olduğunu sorar. Dedesi ise, bunu sadece ona anlatamayacağını, arkadaşlarını da toplayıp dutluğa gelmelerini, orada hikâyeyi anlatacağını söyler. Romanın ikinci bölümü, kahraman anlatıcının annesinin tabaklara dutları koyduğunu çocukların ise bu dutları yiyip şakalaşarak gülüştüklerini söylemesiyle başlar. Bu sırada çocuklar, kahraman anlatıcının dedesinin ayak seslerini duyarlar ve hemen toparlanırlar. Sanıyoruz ki yaşına duydukları saygıdan dolayı onu ayakta karşılarlar: “... dedemin ayak sesleriyle toparlandık, ayağa kalkıp onu karşıladık.” Başaran (2000, s.9)

Sihirbaz Şapkasını Kaybetti romanında Amir, yanındaki polisler, Çarlı’yi işe aldığını söyler. Daha sonra ise derhal ona bekçi elbisesi giydirilmesini ister ve doğal bir üniforması olmasını daha doğru bulur. Çarlı’nın kıyafetlerine bakar ve eski olduklarını aklından geçirir. Bu durum üzerine daha fazla düşünmez. Amir, önce Çarlı’ye sonra ise kafasındaki şapkaya bakar ve bu şapkayı yakmalarını, altın yıldızlı bir bekçi şapkası takmasını ister. Çarlı, Amirinin konumuna olan saygısından önünde saygıyla eğilir: “Çarlı saygıyla eğildi.” (80) Daha sonra Amir, herkese görevlerini dağıtmaya başlar. Görev dağılımı bittiğinde herkes, saygıyla eğilir: “Zafer kazanmış bir komutan edasıyla merdiven inen amiri, memurların tümü saygıyla selâmladı. En çok da yeni gece bekçisi Çarlı eğildi.” Yeşildağ (2000, s. 80)

Sırrını Vermeyen Tabak romanında Hasan Onbaşı, yaptıkları kazı sonucunda buldukları kapının kilidini kazma yardımıyla açar. Daha sonra Ahmet Varsın’ı çağırır ve bu kapının ardındaki her şeyin onun soyuna ait olduğunu, bu sebeple öncelikle onun ve oğlunun içeri girmesi gerektiğini söyler. Ahmet Varsın ve Cemil, Hasan Onbaşı’nın yanına gelirler. Cemil, merdivenlere bakar ve merdivenlerin az önce temizlenmiş, hiç insan ayağı basılmamış gibi pırıl pırıl olduğunu fark eder. İçinden geçenleri fısıldar ve sanıyoruz ki atalarına duyduğu saygıdan ayakkabılarını çıkarıp eline alır:

“Buraları, pabuçlarımızın tozları ve çamurları ile kirletmeye hakkımız yok. Usulca çömelerek pabuçlarını çıkardı. Bulduğu basamağın sonuna bıraktı. Hasan Onbaşı ve babası da kunduralarını çıkardılar. Cemil’in yüreği rahatlamıştı. Yüzyıllar boyu nasıl böyle temiz kalabilmişti?” Uçuk (2000b, s.59)

Afacanlar Kulübü romanında, Ali Rıza Bey Ankara’da göz ameliyatı olmaya karar verir fakat torunlarının da hastanede yanında olmalarını ister. Bu sebeple bütün kuzenler Ankara’da yaşayan Binnur teyzelerinin evine gelirler. Eve girdikleri an bir şamata başlar ve çok gürültü yapılır. Binnur, komşularını rahatsız etmemek ve saygılı olmak adına çocukları uyarır: *“Çocuklar, burası dedenizin müstakil evi değil. Komşularımızı rahatsız etmeyelim.”* Leblebicioğlu (2000, s 107)

Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag romanında Dilek ve Toro, yemek yerlerken Toro, bir arkadaşını görür ve selam verir, yanlarına davet eder. Toro, arkadaşı Burak’ı Dilek ile tanıştır ve Burak’ın üniversitede Tıp öğrencisi olduğunu açıklar. Yemekleri bittikten sonra Burak, ikisini de alıp okuluna götürebileceğini söyler ve hep beraber yola çıkarlar. Dilek, Tıp Fakültesi’nin aynı zamanda Avrupa’nın en büyük hastanesi olduğunu belirtir ve üniversiteyi biraz daha dolaştıktan sonra beş yıldızlı bir otele benzediğini aklından geçirir. İnsanların ibadet ihtiyaçlarının bile düşünüldüğü, birçok dinin bir arada yaşanabildiği şu cümlelerle romanda işlenir: *“İnsanların ibadet ihtiyaçları bile düşünülmüştü. Yan yana kilise, sinagog ve cami. Hemen fotoğraflarını çektim.”* (27) Dilek, üç ibadet yerinin fotoğrafını çekerken Toro, Ortaköy’de de üçünün bir arada olduğunu belirtir. Dilek bu sırada, Türklerin, farklı kültürlere karşı saygılı olduğunu şu cümlelerle aklından geçirir: *“Kızınca eser yağarım ama, bizim insanımız farklı kültürlere saygılıdır.”* Tankut (2000, s. 27)

Ayşegül’e Ne Oldu? romanında Bulut, Orhan, Mustafa, Ayşegül ve Aslı, dünyayı dolaşmak için bir rota belirlemek isterler. Bu sebeple de bir küreye ihtiyaç duyarlar. Aslı, evlerinde bir kürenin olduğunu söyler ve hep beraber Aslıların evine giderler. Bulut ve arkadaşları küreyi alıp Türkiye’nin nerede olduğunu bulmaya çalışırlar. Kısa bir süre sonra Erzincan’ı aramaya başlarlar fakat bulamazlar. Aslı’nın annesinden yardım isteseler de yardım istekleri karşılıksız kalır, dışarı çıkarlar. Dışarıda liseye giden Aynur ablalarını görürler ve Erzincan’ın nerede olduğunu ona sorarlar. Aynur, küre küçük olduğu için sadece Ankara ve İstanbul’un yazılı olduğunu söyler. Daha

sonra Aslı, Aynur'a dünyayı dolaşmak için bu küreye baktıklarını belirtir. Aynur, kendisinin de dünyayı gezmek istediğini, bunun için de okulu bittikten sonra yurt dışında bulaşıkçılık yaparak bulunduğu ülkeyi gezeceğini anlatır. Çocuklar şaşkınlıkla neden bulaşık yıkayacağını sorarlar. Aynur ise çalıştığı yerin bana yemek vermesi için der. Şaşkınlıkları artan çocuklar, tabakları yıkayıp bitirdikten sonra sen yemek yiyeceksin yine bulaşık çıkacak tekrardan bu tabakları yıkamak zorunda kalacaksın derler ve bu döngüyü mantıksız bulurlar. Yine de Aynur liseye gittiği için onun fikirlerine saygılı davranmayı seçerler ve bildiği bir şeyin olabileceğini düşünürler: *“Ama tabaklar yine bulaşık olacak! Diye atıldı Aslı. Aslında haklıydı. Sen bütün bulaşıkları yıka. Sonra lokantanın sahibi sana parayı versin. Sen parayı lokantacıya verip yemek ye. Üstelik yıkadığın tabakları yine kirlet. Hiçbirimiz bir şey anlamamıştık. Ama Aynur Abla liseye gidiyordu. Mutlaka bildiği bir şey vardı.”* Erdoğan (2000, s.23)

Yazgısını Değiştiren Çocuk romanında Memet, babası ile evlerinin önünde kağnyı hazırlar. Kağnyı hazırladıkları sırada yanlarına Memet'in okuduğu okulda çalışan Eyüp gelir. Eyüp, Memet ve babasıyla konuşmaya başlar. Eyüp, Zafer öğretmenin, Memet'i okula çağırdığını, bir evrakının eksik olduğunu söyler. Memet'in babası ise oğluna, hemen elini yüzünü yıkayıp Eyüp'le okula gitmesini istediğini belirtir. Memet, babasının sözünü dinler, ellerini yıkamaya gider ama adeta içine bir sıkıntı oturur. Memet'in içine oturan sıkıntının sebebi, köy yerinde oldukları için banyo yapamamış olması ve kıyafetlerinin bazı yerinde delikler bulunmasıdır. Öğretmenine ve makamına duyduğu saygıdan, bu görünüşle karşısına çıkmak istemez: *“Okul tatil olalı ilk kez görecektim öğretmenimi. Sevinmem gerekir değil mi? İçime bir sıkıntı oturdu, sevinemedim. Saç baş birbirine karışmış, kir pas içindeyim. Köylük yerde ne doğru dürüst bir banyo yapabilmıştim çoktan beri, ne de giysilerim onarılmıştı. Dahası pantolonumun kimi yerleri delik. Asıl ben bundan ötürü öğretmenimin karşısına çıkmaktan sıkılıyordum. Eyüp Amca'yla okula yaklaşırken adımlarım sanki geri geri gidiyordu.”* Cimi (2000, s.63)

Memet, harman işi bittiğinde büyük bir yükten kurtulduklarını belirtir. Yağmurlar yağmaya başlayana kadarki sürecin oyun zamanı olduğunu açıklar. Arkadaşlarıyla çok güzel zamanlar geçirdiğini de söyler. Bir gün Memet ve arkadaşları oyun oynarlarken Hüsem, kısık bir sesle onlara seslenir ve Gönüllü'nün geldiğini söyler. Memet,

Gönüllü'nün, köyün posta ya da iletişim işine baktığını belirtir. Hüsem, Gönüllü'nün geldiğini söyledikten sonra ağzınızdan küfür kaçırmayın der. Çocukların bu denli temkinli davranmalarının sebebi sanıyoruz ki postacının makamına duydukları saygıdandır: *“Hişt, çocuklar, Gönüllü geliyor dedi. Ağzınızdan küfür müfür kaçırmayın.”* Cimi (2000, s.78)

Başı Bulutlu Uçurtma romanında Öner ve Çetin, uçurtmalarını da alıp parka giderler ve çalışmaya başlarlar. Kısa bir süre sonra, çocuklar, parkta resim yapan bir ressamın dikkatini çeker. Ressam, çocuklara yaklaşır ve onların resmini yapmak istediğini söyler, izin alır. Bir süre çocukların resmini yaptıktan sonra onlara seslenir ve yer değiştirmek ister misiniz diye sorar. Ressam ayakkabı boyayacaktır, çocuklar ise resim çizecektir. Ressam, ilkelce kesilip çakılan oturağa oturur, sıradaki adamın ayakkabısını boyamaya başlar. Yazar/anlatıcı, ayakkabısını boyatan adamın sıradan bir adam olmadığını söyler. Ayakkabısını boyattıktan sonra, sanata ve sanatçıya duyduğu saygıdan, çocukların bir yılda kazanacağı parayı ressama verir: *“Çocukların bir yılda kazanacağı bir parayı bırakıp: Sağ olun efendim. Ellerinize sağlık. Ben bu ayakkabıları yaşamım boyunca saklayacağım. Benim için büyük bir onur bu, dedi.”* Köseoğlu (2000, s.104)

6. SONUÇ

Değişen ve dönüşen dünyada, birçok kavram hızla yok olmaktadır. Bu kaybolan kavramların başında gelenlerden biri de kültürdür. Toplumlar dünya sahnesinde maddi özelliklerinin yanında manevi yönleriyle, dünyaya bakış açılarıyla da tanınır. Değerler bu bağlamda, toplumları dünyaya tanıtan bir düşünüş şeklidir. Toplumların, bu değişim sürecine dahil olurken, milli ve manevi değerlerinden kopmaması onları geleceğe taşıyacak en önemli kriterdir. Her toplum mevcudiyetini sürdürebilmek adına benimsediği değerleri gelecek nesillere aktarma ihtiyacı duyar. Gelecek nesillere bu değerlerin aktarımı sözlü ve yazılı olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda genç nesillerin kültüründen kopmadan dünyaya entegre olması noktasında değerlerin yoğun işlendiği eserleri okuması önemlidir. Bu değer kazanımlarının oluşturulmasında nitelikli yayınların çocuklara sunulması elzemdir.

Çocuk ve gençlik edebiyatı ürünleri içerisinde önemli bir yer tutan romanlarda, diğer türlere nazaran değerler daha yoğun bir şekilde işlenmektedir. Bu fikirden hareketle, “2000 Yılında Yayımlanan Türk Çocuk ve Gençlik Romanlarında Değerler” i tez konumuz olarak seçtik. 2000 yılında yayımlanan Türk çocuk ve gençlik romanlarını, tarama yöntemini kullanarak listeledik. Bu listede yer alan *13. Engel, Afacanlar Kulübü, Ayşegül’e Ne Oldu?, Baş Bulutlu Uçurtma, Bekle Bizi Gül Yaprağı, Bir Sokağın Hikâyesi, Burukluk, Çatalçay’ın Çocukları, Dost Kuzenler, Ebru’ların Tatili, Garip Kız’ın Öyküsü, Gizemli Koltuk, Güzeldi O Günler, Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag, İçimde Çiçekler Açınca, Karabasan, Kınalı Güvercin, Kumru, Ova, Parfüm Reyonu, Park, Sırrını Vermeyen Tabak, Sihirbaz Şapkasını Kaybetti, Son İki Çocuk, Süper Gazeteciler, Şeker’le Biber’in Gelişi, Türkü Çocuk, Yaşamı Tartan Terazi, Yazgısını Değiştiren Çocuk, Yüzümde Kırlangıç Gölgesi* adlı 30 romanı, betimsel analiz yöntemini kullanarak; adil olma, aile birliği, arkadaşlık, barış, bilimsellik, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, dayanışma, dini değer, doğa sevgisi, duyarlılık, dürüstlük, estetik, fedakârlık, gelenek, güven, hayvanseverlik, hoşgörü,

kanaatkârlık, merhamet, misafirperverlik, özgürlük, paylaşımcı olmak, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, sözünde durma, temizlik, tutumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere 33 ana başlıkta inceledik. Birbiriyle ilişkili olan değerleri tasnif ederek bir sınıflandırmaya tabi tuttuk. Bu sınıflandırmayı, sevgi kaynaklı değerler, kişisel değerler, toplumsal değerler ve dini-kültürel değerler olmak üzere dört ana başlıkta şekillendirdik. Sevgi kaynaklı değerler başlığında aile birliği, arkadaşlık, doğa sevgisi, hayvanseverlik ve sevgiyi; kişisel değerler başlığında adil olma, bilimsellik, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, dürüstlük, fedakârlık, hoşgörü, kanaatkârlık, merhamet, sabır, sorumluluk, sözünde durma, temizlik ve tutumluluğu; toplumsal değerler başlığında barış, dayanışma, duyarlılık, güven, özgürlük, paylaşımcı olmak ve yardımseverliği; son bölüm olan dini-kültürel değerlerde ise dini değer, estetik, gelenek, misafirperverlik, vatanseverlik ve saygıyı analiz ettik. 2000 yılında yayımlanan romanların tablolatırılmış hali aşağıdaki gibidir:

YAZAR	ESER ADI
Adnan Çakmakçioğlu	Kumru
Adnan Çakmakçioğlu	Burukluk
Adnan Çakmakçioğlu	Park
Aydoğan Yavaşlı	Bir Sokağın Hikâyesi
Ayfer Gürdal Ünal	13. Engel
Aytül Akal	Süper Gazeteciler
Bilsen Başaran	Yaşamı Tartan Terazi
Cahit Uçuk	Sırrını Vermeyen Tabak
Cahit Uçuk	Gizemli Koltuk
Ekrem Güneş	Bekle Bizi Gül Yaprağı
Erol Büyükmeriç	Son İki Çocuk
Fatih Erdoğan	Ayşegül'e Ne Oldu?
Filiz Tosyalı	Dost Kuzenler
Hamdullah Köseoğlu	Başı Bulutlu Uçurtma
Hüseyin Öztürk	Ova
İlhan Soytürk	Karabasan
Mehmet Atilla	Yüzümde Kırlangıç Gölgesi
Mehmet Cimi	Yazgısını Değiştiren Çocuk

Mevlüt Kaplan	Kınalı Güvercin
Muzaffer İzgü	İçimde Çiçekler Açınca
Necla Ülkü Kuglin	Şeker'le Biber'in Gelişi
Necla Ülkü Kuglin	Ebru'ların Tatili
Nurettin İğci	Güzeldi O Günler
Nursel Saygımar	Türkü Çocuk
Tansu Bele	Garip Kız'ın Öyküsü
Tülin Tankut	Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag
Yaşar Leblebicioğlu	Afacanlar Kulübü
Yılmaz Yeşildağ	Sihirbaz Şapkasını Kaybetti
Zeliha Akçagüner	Çatalçay'ın Çocukları
Zuhal Peksoy	Parfüm Reyonu

Tablo 1: 2000 Yılında Yayımlanan Türk Çocuk ve Gençlik Romanları

Eser ve yazar tablosu incelendiğinde 2000 yılında en çok eseri yayımlanan yazarın Adnan Çakmakçioğlu olduğu görülecektir. Adnan Çakmakçioğlu'ndan sonra en çok eser yayımlayan yazarların, Cahit Uçuk ve Necla Ülkü Kuglin olduğunu söylemek mümkündür.

İncelememiz; Önsöz, Giriş, Sevgi Kaynaklı Değerler, Kişisel Değerler, Toplumsal Değerler, Dini-Kültürel Değerler, Sonuç ve Kaynaklar adlı bölümlerden oluşmaktadır. Bizden önce yapılan çalışmaları tekrar etmemek adına, değerlerin spesifik açıklamalarını yapmadık. Değerlerin genel tanımına ve önemine değindikten sonra çalışmamızı nasıl sürdürdüğümüzü, tespitlerimizi nasıl gerçekleştirdiğimizi, bölümlerimizde nelerden bahsettiğimizi açıklama yoluna gittik. Çalışmamızda hangi eserleri değerler bağlamında analiz ettiğimizi belirttikten sonra, hangi eserleri çalışmamıza dahil etmediğimizi de bu bölümde açıkladık. 2000 yılında yayımlanan Türk çocuk ve gençlik romanlarını analiz ettiğimizde toplamda 1001 değer tespit ettik. Tespit edilen bu değerleri, vakayı da açıklama yoluna giderek, bağlam içerisinde ele aldık ve romandan alıntılar yaparak analiz ettik. Bu değerlerin romanlardaki dağılımı aşağıdaki gibidir:

ESER	TOPLAM DEĞER SAYISI
13. Engel	31
Afacanlar Kulübü	52
Ayşegül'e Ne Oldu?	25
Başı Bulutlu Uçurtma	11
Bekle Bizi Gül Yaprağı	151
Bir Sokağın Hikâyesi	21
Burukluk	28
Çatalçay'ın Çocukları	58
Dost Kuzenler	21
Ebru'ların Tatili	19
Garip Kız'ın Öyküsü	23
Gizemli Koltuk	34
Güzeldi O Günler	28
Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag	27
İçimde Çiçekler Açınca	91
Karabasan	24
Kınalı Güvercin	25
Kumru	21
Ova	21
Parfüm Reyonu	28
Park	14
Sırrını Vermeyen Tabak	45
Sihirbaz Şapkasını Kaybetti	9
Son İki Çocuk	6
Süper Gazeteciler	23
Şeker'le Biber'in Gelişi	23
Türkü Çocuk	20
Yaşamı Tartan Terazi	15
Yazgısını Değiştiren Çocuk	29
Yüzümde Kırlangıç Gölgesi	78

Tablo 2: Toplam Değer Sayısı

2000 yılında yayımlanan Türk çocuk ve gençlik romanlarında en yoğun değer, Ekrem Güneş'in *Bekle Bizi Gül Yaprağı* romanında işlenir. Ekrem Güneş'in *Bekle Bizi Gül*

Yaprağı romanını, Muzaffer İzgü'nün *İçimde Çiçekler Açınca* romanı takip etmektedir. Mehmet Atilla'nın *Yüzümde Kırlangıç Gölgesi* romanı, değerlere 78 kez değinilmiş olması sebebiyle zengin bir içeriğe sahiptir.

Analiz edilen romanlar arasında en az değer işlenen eser Erol Büyükmeriç'in *Son İki Çocuk* adlı romanıdır. Romanda 32 değer arasından; güven, sevgi, merhamet ve özgürlük değeri işlenmiştir. Eserin geneli değerlendirildiğinde toplamda altı kez değerlere işaret edildiğini söylemek mümkündür. Erol Büyükmeriç'in *Son İki Çocuk* eserini Yılmaz Yeşildağ'ın *Sihirbaz Şapkasını Kaybetti* romanı takip eder. Bu romanda, değerlere toplamda 9 kez yer verilir. Bu değerler; sevgi, hayvan sevgisi, dayanışma, çalışkanlık, saygı, adil olmadır.

2000 yılında yayımlanan romanların, sevgi değeri üzerine kurulduğunu söylemek mümkündür. Sevgi, romanlarda sıkça işlendiği için bu değeri bir sınıflandırmaya tabi tuttuk; aile sevgisi, arkadaş/arkadaşlık/dostluk sevgisi, karşı cinse duyulan sevgi, öğretmen sevgisi olmak üzere dört ana başlıkta inceledik. Aile sevgisini ise kendi içerisinde sınıflandırarak; anne-babanın çocuk sevgisi, anne-baba sevgisi, kardeş sevgisi, büyükanne-büyükbaba sevgisi, büyükanne-büyükbabanın torun sevgisi ve akraba sevgisi olmak üzere altı ana başlıkta analiz ettik.

Analiz edilen 30 romanda; anne-babanın çocuk sevgisine 27 kez, anne-baba sevgisine 22 kez, kardeş sevgisine 10 kez, büyükanne-büyükbaba sevgisine 16 kez, büyükanne-büyükbabanın torun sevgisine 12 kez, akraba sevgisine ise 8 kez değinilmiştir. Bu sonuçlara baktığımızda, aile sevgisi sınıflandırmasında en çok anne-babanın çocuk sevgisi değerinin işlendiğini söylemek mümkündür. Sevginin bir diğer alt başlığı olan arkadaş/arkadaşlık/dostluk sevgisine 21 romanda, 71 kez yer verilir. Karşı cinse duyulan sevgi, romanlarda en yoğun işlenen sevgi türü olarak karşımıza çıkar ve analiz edilen romanlarda toplamda 79 kez işlenir. Öğretmen sevgisine ise 6 defa değinilir.

Romanlarda, diğer değerlere oranla en az işlenen değer sözünde durmadır. Bu değeri, tutumluluk, cömertlik ve barış takip eder. Analiz edilen romanlarda az işlenen değerlerin tablosu aşağıdaki gibidir:

ROMANLAR/ DEĞERLER	SÖZÜNDE DURMA	TUTUMLULUK	CÖMERTLİK	BARIŞ
AYŞEGÜL'E NE OLDU?	1 (s.32)	x	x	x
BEKLE BİZİ GÜL YAPRAĞI	x	x	x	1 (s. 109)
ÇATALÇAY'IN ÇOCUKLARI	x	x	x	2 (s.39-40, 63)
DOST KUZENLER	x	x	x	1 (s. 164)
EBRU'LARIN TATİLİ	x	1 (s. 18)	x	x
GÜZELDİ O GÜNLER	2 (s. 4,92)	x	1 (s. 55)	1 (s. 12)
HOŞBULDUK VİYANA HOŞ BULDUK PRAG	x	1 (s. 18)	x	x
KUMRU	x	x	1 (s. 90)	x
PARK	x	x	1 (s. 17)	x
SIRRINI VERMEYEN TABAK	x	2 (s. 39, 40)	1 (s.72)	x

Tablo 3: Az İşlenen Değerlerin Sayısı ve Sayfa Numaraları

2000 yılı, milenyum çağına girişin ilk yılı olması sebebiyle birçok toplumsal değişikliği bünyesinde barındırmaktadır. Teknolojik gelişmelerin hızla hayata tesir ettiği bu yılda, değerlerin de değişime uğramış olması kaçınılmazdır. Türk toplumunun, yoğun bir değişim yaşadığı bu süreçte, sosyal hayatı tanıtmaya ve yansıtması sebebiyle romanlar fevkalade önemli bir yere sahiptir. Bu çalışma, 2000 yılında romanlarda hangi değerlerin işlendiğine ışık tutacaktır.

KAYNAKLAR İNCELENEN ROMANLAR

- Akal, A.** (2016). *Süper Gazeteciler*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Akçagüner, Z.** (2000). *Çatalçay'ın Çocukları*. İzmir: Özgür Eğitim Yayınları.
- Atilla, M.** (2000). *Yüzümde Kırlangıç Gölgesi*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Başaran, B.** (2000). *Yaşamı Tartan Terazi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Bele, T.** (2000) *Garip Kızın Öyküsü*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- Büyükmeriç, E.** (2000). *Son İki Çocuk*. İzmir: Özgür Eğitim Yayınları.
- Cimi, M.** (2000). *Yazgısını Değiştiren Çocuk*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A.** (2000a). *Burukluk*. Ankara: Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A.** (2000b). *Kumru*. Ankara: Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A.** (2000c). *Park*. Ankara: Öğün Yayınları.
- Erdoğan, F.** (2000). *Ayşegül'e Ne Oldu?*. İstanbul: Mavibulut Yayıncılık.
- Güneş, E.** (2000). *Bekle Bizi Gül Yaprağı*. İstanbul: Kültür Kitap Sarayı Yayınları.
- İğci, N.** (2000). *Güzeldi O Günler*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı
- İzgi, M.** (2000). *İçimde Çiçekler Açınca*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kaplan, M.** (2000). *Kınalı Güvercin*. İzmir: Özgür Eğitim Yayınları.
- Köseoğlu, H.** (2000). *Başı Bulutlu Uçurtma*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kuglin, N.Ü.** (2000a). *Şeker'le Biber'in Gelişi*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Kuglin, N.Ü.** (2000b). *Ebru'ların Tatili*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Leblebicioğlu, Y.** (2000). *Afacanlar Kulübü*. Yalova: Ortipa Yayıncılık.
- Öztürk, H.** (2000). *Ova*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Peksoy, Z.** (2000). *Parfüm Reyonu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Saygınar, N.** (2000). *Türkü Çocuk*. İzmir: Özgür Eğitim Yayınları.
- Soytürk, İ.** (2000). *Karabasan*. İzmir: Kişisel Yayın.
- Tankut, T.** (2000). *Hoş Bulduk Viyana Hoş Bulduk Prag*. İstanbul: Bu Yayınevi.
- Tosyalı, F.** (2000). *Dost Kuzenler*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Uçuk, C.** (2000a). *Gizemli Koltuk*. İstanbul: Uçuk Yayınları.

- Uçuk, C.** (2000b). *Sırrını Vermeyen Tabak*. İstanbul: Uçuk Yayınları.
- Ünal, A. G.** (2000). *13. Engel*. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Yavaşlı, A.** (2000). *Bir Sokağın Hikâyesi*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Yeşildağ, Y.** (2000). *Sihirbaz Şapkasını Kaybetti*. İstanbul: Bu Yayınevi.

DİĞER KİTAPLAR

- Hökelekli, H.** (2013). *Ailede, Okulda, Toplumda DEĞERLER PSİKOLOJİSİ VE EĞİTİMİ*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhan, N.** (2019). *DEĞERLER PSİKOLOJİSİ VE İNSAN Güzel İnsan Modeli*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yaman, E.** (2016). *DEĞERLER EĞİTİMİ Eğitimde Yeni Ufuklar*, Ankara: Akçağ Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Yasemin Nur ÇİNİ

Doğum Yeri ve Tarihi: İstanbul-1996

E-posta: yaseminnurcini@gmail.com

Öğrenim Durumu

Lisans: 2017, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı.

Yüksek Lisans: 2020, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı.